



**T.C.**  
**NİĞDE ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**  
**İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI**

**NİĞDE İLİ BOR İLÇESİ’NİN TARİHİ SOSYO-  
KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPISI**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Hazırlayan**  
**Durmuş Erhan YILDIZ**

**2013 - NİĞDE**

**T.C.**  
**NIĞDE ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**  
**İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI**

**NIĞDE İLİ BOR İLÇESİ'NİN TARİHİ SOSYO-  
KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPISI**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Hazırlayan**  
**Durmuş Erhan YILDIZ**

**Danışman**  
**Prof. Dr. Remzi KILIÇ**

**2013 - NIĞDE**

## ONAY SAYFASI

Prof.Dr. REMZİ KILIÇ danışmanlığında DURMUŞ ERHAN YILDIZ tarafından hazırlanan "**Niğde İli Bor İlçesi'nin Tarihi Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı**" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İLKÖĞRETİM Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

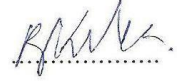
12 / 06 / 2013

### JÜRİ :

Danışman : **Prof. Dr. Remzi KILIÇ**

Üye : **Yrd. Doç. Dr. Nevzat TOPAL**

Üye : **Yrd. Doç. Dr. Bayram POLAT**



### ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Selen DOĞAN  
Enstitü Müdürü

## ÖZET

Bu araştırma ile Niğde ili Bor İlçesi'nin tarihi, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Esas konuya geçmeden önce araştırma hakkında kısaca metodolojik bilgiler verilmiştir. Okuyucunun araştırmayı daha iyi anlayabilmesi için metodolojik bilgilerden sonra asıl konu işlenmiştir.

Üç bölümden oluşan araştırmanın birinci bölümünde Bor İlçesi'nin tarihi ile ilgili olarak kronolojiye dayalı bilgilendirmeler yapılmıştır. Coğrafi özellikleri ile ilgili olarak da; jeolojik yapısı, yer şekilleri, iklimi, bitki örtüsü, akarsuları ve barajları hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde ise; Bor İlçesi'nin sosyal yapısı; nüfus, idari yapı, kasabalar ve köyler, eğitim, sağlık, ibadet yerleri, spor, medya ve ulaşım açısından değerlendirilmiştir. Ayrıca tarihi ve turistik yerler, türbeler, Borlu ünlü simalar, Borlu şehitler bu bölümde ele alınmıştır. Bölüm içerisinde ilçenin ekonomik yapısı ile ilgili olarak tarım, hayvancılık, sanayi ve ticaret gibi konulara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Bor'un kültürel özellikleri; örf, adet ve gelenekler, sünnet, düğün, bayramlaşma, cenaze, asker uğurlaması, gibi kültürel değerler ile yöresel lezzetler, mani, türkü, ağıt, beddua, şiir ve diğer kültür öğelerine değinilmiştir.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise eserin genel bir değerlendirmesi yapılmış araştırma esnasında dikkat çeken eksiklikler tespit edilerek çözüm önerileri teklif edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Bor, Sosyal ve Kültürel Yapı

## SUMMARY

This study aims to show the historical, socio-cultural and economic sides of Bor, which is the district of Niğde. Before coming on to the main subject, a brief methodological information about the study is given. After these information, the main subject is handled so that the reader can comprehend the issue.

There are three parts in the research. In the First Part, the reader is informed about the historical structure of Bor in a chronological order. With regard to the geographical features, information about its geological structure, landforms, climate, flora, streams and dams are portrayed.

In the Second Part, the social structure of Bor district is evaluated in terms of its population, administrative structure, towns and villages, education, health care, places of worship, sports, media and transportation. In addition, historical and touristic places, tombs, notable people and martyrs who are from Bor are discussed in this section. Within this part, in relation to the economic structure of the district, issues such as agriculture, animal husbandry, industry and trade are discussed.

In the Third Part, cultural features such as customs and traditions, circumcision feast, weddings, greetings on occasions, funerals, national service, local dishe, mania, folk songs, laments, curses, poems and other cultural elements are mentioned.

In the conclusion part of the study, an overview of the work is done and solutions are proposed for the striking problems identified during the research.

**Keyword:** Bor, social and cultural beings.

## ÖNSÖZ

Yaşadığımız dünya üzerinde çeşitli devletler, milletler, halklar, kavimler, koloniler ve gruplar bulunmaktadır. Bir devletin yaşayış özellikleri diğer devletlerinkinden farklılık gösterirken, bir milletin kutsal gördükleri değerler başka bir millet tarafından çok değişik hatta saçma gelebilmektedir. Aynı ülke sınırları içerisinde yaşayan bireyler arasında bile çok değişik inanç, değer ve görüşler olabilmektedir. Bu bireyler aynı ırk ve soydan gelse bile hayat tarzları ve inanmış oldukları değerler bir bütünlük göstermez. Bu farklılıkları oluşturan, görüş zenginliklerine neden olan, insanlar arasındaki düşmanlıklara neden olabileceği gibi dostlukların oluşmasını da sağlayan çok önemli bir kavramdır kültür. Nesilden nesile aktararak gelen birikimlerin, toplum hayatında yoğrulup kabul gördükten sonra sosyal hayat içerisinde kurallaşması neticesinde oluşan değerlerin tamamı kültürü oluşturur. Kültürel değerler nesilden nesile aktarılabildikleri sürece hayatta kalabilirler. Gelecek nesillere bu değerlerin aktarılması hususunda bizimde bir faydamız olması düşüncesiyle, kendimize değer zenginliğinin çok yüksek olduğu bir kültür bölgesi seçtik. Tekdüzeleşen dünya ortamında kültürel yozlaşmaya dur diyebilmek ve mevcut kültürümüzün güzelliklerini ortaya koyabilmek için Niğde İli Bor İlçesinin tarihi, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısını araştırıp ortaya koymaya çalıştık.

Bor ilçesi ile alakalı olarak yerel çalışmaların fazlalığı gözümüze çarpmaktadır. Yaşadıkları topraklara vefasını yazmış oldukları eserlerle gösteren bu değerli büyüklerimize saygılarımızı sunurak, bu kütüphaneye değerli bir akademik bir çalışma sunmak istedik.

Aslında Bor İlçesi ile alakalı, başta Niğde Üniversitesi olmak üzere değişik üniversiteler bünyesinde bu güzel ilçe hakkında akademik çalışmalar yapılmıştır. Ancak Bor ilçesini bu kadar kapsamlı araştıran bir çalışmaya rastlamadık. Bor'un ilçe merkezi tüm mahalleri, beldeleri ve köyleri bire bir olarak halkla görüşülmek suretiyle gözlem ve inceleme yapılarak bu araştırma oluşturulmuştur. Çalışmamızda kullanılan fotoğrafların görüntülenmesi bizzat tarafımızdan yapılmıştır.

Çalışmamız esnasında şahsıma yardımcı olan kamu kurum ve kuruluş çalışanlarına, gittiğimiz bütün köy ve kasabalarda Anadolu insanının samimiyetini sunan hemşehrilerimize, arkadaşlarıma, aileme, çalıştığım kuruma ve danışman hocam Prof. Dr. Remzi Kılıç'a teşekkür ediyorum.

Haziran 2013

Durmuş Erhan YILDIZ

## İÇİNDEKİLER

|                                                                                             |             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>ÖZET.....</b>                                                                            | <b>iii</b>  |
| <b>SUMMARY .....</b>                                                                        | <b>v</b>    |
| <b>ÖNSÖZ.....</b>                                                                           | <b>vi</b>   |
| <b>İÇİNDEKİLER .....</b>                                                                    | <b>viii</b> |
| <b>TABLolar LİSTESİ.....</b>                                                                | <b>xvi</b>  |
| <b>FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....</b>                                                             | <b>xix</b>  |
| <b>HARİTALAR DİZİNİ .....</b>                                                               | <b>xxiv</b> |
| <b>KISALTMALAR .....</b>                                                                    | <b>xxv</b>  |
| <b>GİRİŞ .....</b>                                                                          | <b>1</b>    |
| <b>ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ .....</b>                                                      | <b>3</b>    |
| <b>BİRİNCİ BÖLÜM.....</b>                                                                   | <b>6</b>    |
| <b>BOR'UN TARİHİ VE COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ .....</b>                                           | <b>6</b>    |
| 1.1. TARİHÇESİ .....                                                                        | 6           |
| 1.1.1. Niğde ve Çevresinin Genel Tarihi .....                                               | 6           |
| 1.1.2. Bor Adı ve Menşei .....                                                              | 9           |
| 1.1.3 Bor İlçemizin Tarihine Giriş.....                                                     | 11          |
| 1.1.4. Tarih Öncesi Devirlerden Hititlere Kadar Geçen Dönemde Bor.....                      | 14          |
| 1.1.4.1. Paleolitik Dönem.....                                                              | 14          |
| 1.1.4.2. Neolitik Dönem .....                                                               | 15          |
| 1.1.4.3. Kalkolitik Dönem.....                                                              | 20          |
| 1.1.4.4. Tunç Dönemi.....                                                                   | 22          |
| 1.1.5. Tarihi Dönemlerden Türklerin Anadolu'ya Geliş Dönemine Kadar ki<br>Süreçte Bor ..... | 23          |
| 1.1.5.1. Hatti ve Hititler Dönemi.....                                                      | 23          |
| 1.1.5.1.1. Hattiler .....                                                                   | 24          |
| 1.1.5.1.2. Hititler .....                                                                   | 25          |
| 1.1.5.2. Asurlular, Frigler ve Kimmerler Dönemi.....                                        | 28          |
| 1.1.5.2.1. Asurlular .....                                                                  | 28          |
| 1.1.5.2.2. Frigler.....                                                                     | 29          |

|                                                                              |           |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1.1.5.2.3. Kimmerler .....                                                   | 30        |
| 1.1.5.3. Medler ve Persler Dönemi .....                                      | 33        |
| 1.1.5.4. Romalılar Dönemi .....                                              | 34        |
| 1.1.5.5. Araplar Dönemi .....                                                | 42        |
| 1.1.6. Türk Hâkimiyetinden Günümüze Kadar Olan Dönem .....                   | 47        |
| 1.1.6.1. Selçuklular Dönemi'nde Bor .....                                    | 47        |
| 1.1.6.2. İlhanlılar ve Karamanoğulları İle Diğer Beylikler Dönemi'nde Bor .. | 53        |
| 1.1.6.3. Osmanlı Dönemi'nde Bor .....                                        | 55        |
| 1.1.6.4. Milli Mücadele Dönemi'nde Bor .....                                 | 64        |
| 1.1.6.5. Cumhuriyet Döneminde Bor .....                                      | 68        |
| 1.2. COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ .....                                               | 68        |
| 1.2.1 Coğrafi Konum ve İlçenin Sınırları .....                               | 68        |
| 1.2.2. Jeolojik Yapı .....                                                   | 69        |
| 1.2.3. Yer Şekilleri .....                                                   | 70        |
| 1.2.4. İklim .....                                                           | 72        |
| 1.2.5. Akarsuları, Gölleri ve Barajları .....                                | 73        |
| 1.2.6. Bitki Örtüsü .....                                                    | 75        |
| <b>İKİNCİ BÖLÜM .....</b>                                                    | <b>76</b> |
| <b>BOR'UN SOSYO-EKONOMİK YAPISI .....</b>                                    | <b>76</b> |
| 2.1. SOSYAL YAPI .....                                                       | 76        |
| 2.1.1. Nüfus Durumu .....                                                    | 78        |
| 2.1.2. İdari Yapı .....                                                      | 97        |
| 2.1.2.1. Bor Kaymakamlığı .....                                              | 98        |
| 2.1.2.3. Bahçeli Kasabası .....                                              | 103       |
| 2.1.2.4. Kemerhisar Kasabası .....                                           | 107       |
| 2.1.2.5. Karanlıkdere Kasabası .....                                         | 110       |
| 2.1.2.6. Çukurkuyu Kasabası .....                                            | 117       |
| 2.1.2.7. Kızılca Kasabası .....                                              | 121       |
| 2.1.2.8. Badak Köyü .....                                                    | 123       |
| 2.1.2.8. Balcı Köyü .....                                                    | 126       |
| 2.1.2.9. Bayat Köyü .....                                                    | 132       |
| 2.1.2.10. Bereke Köyü .....                                                  | 133       |

|                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------|-----|
| 2.1.2.11. Emen Köyü.....                                          | 135 |
| 2.1.2.12. Gökbez Köyü .....                                       | 137 |
| 2.1.2.13. Halaç Köyü.....                                         | 138 |
| 2.1.2.14. Havuzlu Köyü .....                                      | 141 |
| 2.1.2.15. Karacaören Köyü .....                                   | 143 |
| 2.1.2.16. Karamahmutlu Köyü .....                                 | 144 |
| 2.1.2.17. Kavuklu Köyü .....                                      | 147 |
| 2.1.2.18. Kayı Köyü .....                                         | 150 |
| 2.1.2.19. Kaynarca Köyü.....                                      | 154 |
| 2.1.2.20. Kılavuz köyü .....                                      | 155 |
| 2.1.2.21. Kızılkapı Köyü .....                                    | 157 |
| 2.1.2.22. Kürkçü Köyü .....                                       | 159 |
| 2.1.2.23. Obruk Köyü.....                                         | 160 |
| 2.1.2.24. Okçu Köyü .....                                         | 162 |
| 2.1.2.25. Postallı Köyü .....                                     | 164 |
| 2.1.2.26. Seslikaya Köyü.....                                     | 167 |
| 2.1.3. Eğitim Durumu .....                                        | 170 |
| 2.1.3.1. Eğitimin Tarihçesi .....                                 | 170 |
| 2.1.3.2. Günümüzde Eğitim Durumu .....                            | 171 |
| 2.1.3.2.1. Okul Öncesi Öğretim: .....                             | 171 |
| 2.1.3.2.2. İlkokul: .....                                         | 171 |
| 2.1.3.2.3. Ortaokul: .....                                        | 173 |
| 2.1.3.2.4. Ortaöğretim: .....                                     | 173 |
| 2.1.3.2.5. Halk Eğitim.....                                       | 175 |
| 2.1.3.2.6. Yükseköğrenim.....                                     | 177 |
| 2.1.3.3. Bor'da Okuma Yazma Oranı .....                           | 179 |
| 2.1.3.4. Sağlık Durumu .....                                      | 182 |
| 2.1.3.4.1. 75 Yataklı Bor Devlet Hastanesi .....                  | 182 |
| 2.1.3.4.2. İlçe Sağlık Müdürlüğü .....                            | 183 |
| 2.1.3.4.3. Toplum Sağlığı Merkezi .....                           | 183 |
| 2.1.3.4.4. Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi ..... | 185 |
| 2.1.3.5. Medya.....                                               | 188 |

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2.1.3.5.1. Bor'un Sesi Gazetesi.....                                                                        | 188 |
| 2.1.3.5.2. Bor'da Sabah Gazetesi.....                                                                       | 190 |
| 2.1.3.5.3. Yeşil Bor Gazetesi .....                                                                         | 191 |
| 2.1.3.5.4. <a href="http://www.borhaber.net">http://www.borhaber.net</a> . ....                             | 193 |
| 2.1.3.6. İbadet Yerleri .....                                                                               | 193 |
| 2.1.3.7. Spor .....                                                                                         | 194 |
| 2.1.3.8. Ulaşım .....                                                                                       | 197 |
| 2.1.3.9. Tarihi ve Turistik Yerler .....                                                                    | 198 |
| 2.1.3.9.1. Tyana Ören Yeri ve Su Kemerleri .....                                                            | 198 |
| 2.1.3.9.2. Roma Havuzu .....                                                                                | 201 |
| 2.1.3.9.3. Köşk Höyük .....                                                                                 | 201 |
| 2.1.3.9.4. Kemerhisar İçmeleri ve Banyo Havuzları .....                                                     | 204 |
| 2.1.3.9.5. Tarihi Yapılar (Cami, Mescid, Türbe, Hamam, Han, Konak,<br>Çeşme, Mektep, Bedesten, Kilise)..... | 206 |
| 2.1.3.10. Borlu Ünlü Simalar .....                                                                          | 227 |
| 2.1.3.10.1. Ahmed Kuddusi Hazretleri .....                                                                  | 227 |
| 2.1.3.10.2. Niğdeli Ali (UĞUR) (1898-1960) .....                                                            | 239 |
| 2.1.3.10.3. Halil Nuri Yurdakul (1898-1970).....                                                            | 249 |
| 2.1.3.10.4. Halit Mengi (1883-1958).....                                                                    | 251 |
| 2.1.3.10.5. Ferit Ünal (1928-2004).....                                                                     | 254 |
| 2.1.3.10.6. Yavuz Donat (1942- ) .....                                                                      | 256 |
| 2.1.3.10.7. Ömer Fethi Gürer (1957-).....                                                                   | 257 |
| 2.1.3.10.9. Nişancıbaşı Mehmed Emin Recai Efendi (1758-?) .....                                             | 259 |
| 2.1.3.10.10. Hattat Yakub-u Hindi (?-1781).....                                                             | 259 |
| 2.1.3.10.11. Pirizade Memed Said Efendi (?-1887).....                                                       | 260 |
| 2.1.3.10.12. Cıgızoğlu Hacı Osman Efendi (1843-1905) .....                                                  | 260 |
| 2.1.3.10.16. Nafi Demirkaya (1903-?).....                                                                   | 266 |
| 2.1.3.10.17. Talat Gün (1909-1993) .....                                                                    | 267 |
| 2.1.3.10.18. Rağıp Önen (1903-1996) .....                                                                   | 267 |
| 2.1.3.10.21. Dr. Doğan Baran (1929-2004).....                                                               | 270 |
| 2.1.3.10.22. Şehit Nuri Pamir (1901-1951) .....                                                             | 271 |
| 2.1.3.10.22. Akın Gönen (1942- ).....                                                                       | 272 |

|                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.1.3.10.23. Prof. Dr. Asım Tanış.....                           | 273        |
| 2.1.3.10.24. Prof. Dr. Ali Yaramancı.....                        | 278        |
| 2.1.3.10.25. Fikret DİKMEN (1950-).....                          | 281        |
| 2.1.3.10.26. Nafi Demirkaya (1319-).....                         | 284        |
| 2.1.3.10.27. M. Fikret Gürer (1925-).....                        | 284        |
| 2.1.3.10.28. Ahmet Vehbi Ecer (1934-) .....                      | 285        |
| 2.1.3.10.28. Prof. Dr.Yusuf Eradam (1954-) .....                 | 286        |
| 2.1.3.10.29. Prof. Dr. Faruk Çalapkulu (1966-).....              | 290        |
| 2.1.3.11. Seyahatnamelerde ve Anılarda Bor.....                  | 290        |
| 2.1.3.11.1. Strabon.....                                         | 292        |
| 2.1.3.11.2. Kâtip Çelebi .....                                   | 292        |
| 2.1.3.11.3. Evliya Çelebi.....                                   | 293        |
| 2.1.3.11.4. Paul Lucas.....                                      | 293        |
| 2.1.3.11.5. John Mc Donald Kinneir .....                         | 294        |
| 2.1.3.11.6. Charles Texier.....                                  | 295        |
| 2.1.3.11.7. John Garstang .....                                  | 296        |
| 2.1.3.11.8. Eserlerinde Bor’a Yer Veren Diğer Seyyahlar .....    | 297        |
| 2.1.3.12. Bor’un Şehit ve Gazileri.....                          | 297        |
| 2.1.3.12.1. Şehitler .....                                       | 297        |
| 2.2. EKONOMİK YAPI.....                                          | 359        |
| 2.2.1. Tarım.....                                                | 359        |
| 2.2.2. Hayvancılık.....                                          | 365        |
| 2.2.3. Sanayi .....                                              | 366        |
| 2.2.3.1. Şehit Nuri Pamir Kışlası,.....                          | 370        |
| 2.2.3.2. Bor Şeker Fabrikası.....                                | 372        |
| 2.2.4. Ticaret ve Ticaret İşlemleri.....                         | 374        |
| <b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM .....</b>                                        | <b>378</b> |
| <b>BOR’UN KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ .....</b>                         | <b>378</b> |
| 3.1. ÖRF, ÂDET VE GELENEKLER .....                               | 378        |
| 3.1.1. Çocukla İlgili Adetler .....                              | 379        |
| 3.1.1.1. Doğum Öncesi.....                                       | 379        |
| 3.1.1.1.1. Kadının Kısırlığının Giderilmesi ve Gebe Kalması..... | 379        |

|                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.1.1.1.2. Aşermek / Aş Yermek.....                               | 380 |
| 3.1.1.1.3. Hamilelik .....                                        | 380 |
| 3.1.1.1.4. Çocuğun Cinsiyetinin Belirlenmesi .....                | 380 |
| 3.1.1.2. Doğum Sırası.....                                        | 381 |
| 3.1.1.2.1 Doğum Sırasında Yapılan Uygulamalar .....               | 381 |
| 3.1.1.3. Doğum Sonrası .....                                      | 382 |
| 3.1.1.3.1. Lohusalık .....                                        | 382 |
| 3.1.1.3.2. Yeni Doğmuş Çocuk / Bebe İçin Yapılan Uygulamalar..... | 382 |
| 3.1.1.3.3. Bebeğin Toprağa Yatırılması.....                       | 383 |
| 3.1.1.3.4. Çocuğa / Bebeğe İsim Verme .....                       | 383 |
| 3.1.1.3.5. Çocuğun Kırka Basması / Kırkı Çıkarması .....          | 384 |
| 3.1.1.3.6. Diş Bulguru / Diş Buğdayı .....                        | 385 |
| 3.1.1.3.7. Çocuğa Nazar Değmesi / Çocuğun Nazardan Korunması..... | 385 |
| 3.1.1.3.8. Çocuğun Sünnet Ettirilmesi .....                       | 387 |
| 3.1.2. Düğün Adetleri .....                                       | 388 |
| 3.1.2.1. Evlenme İsteği ve Kız Beğenme .....                      | 388 |
| 3.1.2.2. Söz Kesme.....                                           | 389 |
| 3.1.2.3. Nişan .....                                              | 390 |
| 3.1.2.4. Kına Gecesi .....                                        | 390 |
| 3.1.2.4.1. Damat Tıraşı .....                                     | 391 |
| 3.1.2.4.2. Gelin Başı (Kız Başı).....                             | 391 |
| 3.1.2.4.3. Kuşak Bağlama .....                                    | 392 |
| 3.1.2.4.4. Bayrak Çekme.....                                      | 393 |
| 3.1.3. Cenaze Törenleri.....                                      | 393 |
| 3.1.4. Bayramlaşma .....                                          | 394 |
| 3.1.5. Askere Uğurlama .....                                      | 395 |
| 3.1.6. Yağmur Duası.....                                          | 395 |
| 3.1.7. Bor'da Oynanan Oyunlar.....                                | 396 |
| 3.1.7.1. Zulembe Oyunu.....                                       | 396 |
| 3.1.7.2. Aşşık Oynama .....                                       | 396 |
| 3.1.7.3. Übülük, Met, (Çelik Çomak) Oyunu.....                    | 397 |
| 3.1.7.4. Dombilis Oyunu .....                                     | 398 |

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| 3.1.7.5. Sütlu Kemik Oyunu.....                      | 398 |
| 3.1.7.6. Kıkıkıç Oyunu .....                         | 399 |
| 3.1.7.7. Uzun Eşek .....                             | 399 |
| 3.1.7.8. Birdirbir.....                              | 400 |
| 3.1.7.9. Çanak Çömlek Oyunu .....                    | 401 |
| 3.1.7.10. Papembiş .....                             | 401 |
| 3.1.7.11. Harar Oyunu.....                           | 402 |
| 3.1.7.12. Tura .....                                 | 402 |
| 3.1.8. Giyim Kuşam.....                              | 403 |
| 3.2. YÖRESEL YEMEKLER .....                          | 404 |
| 3.2.1. Ekmek.....                                    | 404 |
| 3.2.2. Arabaşı Çorbası .....                         | 405 |
| 3.2.3. Söğürme.....                                  | 406 |
| 3.2.4. Kelle Yemeği -Tirit.....                      | 406 |
| 3.2.5. Aşlık Çorba ve Pilavı.....                    | 406 |
| 3.2.6. Tarhana .....                                 | 407 |
| 3.2.7. Tarhana Çorbası.....                          | 407 |
| 3.2.8. Pekmez.....                                   | 408 |
| 3.2.9. Niğde Tava.....                               | 409 |
| 3.2.10. Salça.....                                   | 409 |
| 3.2.11. Kabak Tatlısı.....                           | 410 |
| 3.2.12. Köfter .....                                 | 410 |
| 3.2.13. Sirke .....                                  | 411 |
| 3.2.14. Vıttırırızlık.....                           | 411 |
| 3.2.15. Türlü Konservesi .....                       | 411 |
| 3.2.16. Karışık Turşu .....                          | 412 |
| 3.2.17. Gaynana .....                                | 412 |
| 3.2.18. Bulgur .....                                 | 412 |
| 3.2.19. Üzüm Turşusu.....                            | 413 |
| 3.2.20. Aşure.....                                   | 413 |
| 3.3. MANİ, TÜRKÜ, ŞİİR VE DİĞER KÜLTÜR ÖĞELERİ ..... | 414 |
| 3.3.1. Maniler.....                                  | 414 |

|                                                 |            |
|-------------------------------------------------|------------|
| 3.3.2. Türküler .....                           | 419        |
| 3.3.3. Şiirler .....                            | 433        |
| 3.3.4. Atasözleri .....                         | 438        |
| 3.3.5. Deyimler .....                           | 447        |
| 3.3.6. Dua ve Beddualar .....                   | 455        |
| 3.3.6.1. Dualar .....                           | 455        |
| 3.3.6.2. Beddualar .....                        | 460        |
| 3.3.7. Bor Yöresinde Kullanılan Kelimeler ..... | 464        |
| <b>SONUÇ.....</b>                               | <b>490</b> |
| <b>KAYNAKÇA .....</b>                           | <b>493</b> |
| <b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>                            | <b>500</b> |

## TABLolar LİSTESİ

|                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Tablo 1: Niğde İlinde Neolitik ve Kalkolitik Dönem Yerleşme Yerleri ve Özellikleri. ....          | 16 |
| Tablo 2: Niğde İli ve Çevresinde Asur-Hitit-Frig Dönemi Yerleşme ve Buluntu Yerleri .....         | 31 |
| Tablo 3: Niğde İlinin Roma-Bizans ve Arap akınları Dönemi yerleşmeleri .....                      | 42 |
| Tablo 4: 1530 yılında Bor'un Mahalleleri .....                                                    | 58 |
| Tablo 5: XVI. yüzyılda Niğde İli Kırsal Yerleşmelerinin Gelişimi.....                             | 59 |
| Tablo 6: 1975-2006 Yılları Arasında Bor İçin İklim Verileri.....                                  | 73 |
| Tablo 7: 1868 Tarihli Nüfus Sayımı Bilgileri .....                                                | 80 |
| Tablo 8: 1872 Tarihli KVS'ne göre Bor Nüfusu .....                                                | 80 |
| Tablo 9: H.1295 Tarihli KVS'ne Göre Niğde Sancağının Köy, Nahiye ve Nüfus Toplam Sayıları.....    | 81 |
| Tablo 10: H. 1299 Tarihli KVS'ne Göre Niğde Sancağının Müslüman ve Azınlık Toplam Nüfusları ..... | 82 |
| Tablo 11: 1881/82 Yılı Niğde Sancağı Nüfus Sayımı .....                                           | 83 |
| Tablo 12: 1881/82 Yılı Niğde Sancağı Nüfus Sayımı Mezhep oranları .....                           | 84 |
| Tablo 13: 1883 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu.....                                                | 84 |
| Tablo 14: 1886 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu.....                                                | 86 |
| Tablo 15: 1892 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu.....                                                | 87 |
| Tablo 16: 1899 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu.....                                                | 88 |
| Tablo 17: 1906 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu.....                                                | 89 |
| Tablo 18: 1916 Yılında Hane ve Tahmini Nüfus Sayıları .....                                       | 89 |
| Tablo 19: Bor Merkez Nüfusunun Yıllara Göre Gelişimi .....                                        | 90 |
| Tablo 20: Bor Merkez ve Köyleri 1965-2000 Yılları Nüfus Verileri .....                            | 90 |
| Tablo 21: Bor İlçesi 2000-2012 Yılları Arasında Nüfus Verileri .....                              | 91 |
| Tablo 22: 2012 Yılı Bor İlçesi Belde ve Köylerinin Nüfusu .....                                   | 92 |
| Tablo 23: 2012 Yılı Niğde Merkez ve İlçeleri Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızları .....           | 93 |

|                                                                                                   |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Tablo 24: İkamet Edilen İlçeye Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan İl - 2012.....                          | 94  |
| Tablo 25: 2012 Yılı Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Bor Nüfusu .....                                  | 95  |
| Tablo 26: 2012 Yılı Medeni Durum Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Bor Nüfusu ....                     | 96  |
| Tablo 27: İlköğretimde Yeni Kayıt Ve Mezun Öğrenci Sayısı.....                                    | 172 |
| Tablo 28: Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları Öğrenci-Öğretmen Sayıları ....               | 172 |
| Tablo 29: Öğretim Şekline Göre İlköğretim Okulları.....                                           | 172 |
| Tablo 30: Taşımali İlköğretim .....                                                               | 173 |
| Tablo 31: Mesleki Ve Teknik Ortaöğretimde Okul, Öğrenci Ve Öğretmen<br>Sayıları .....             | 174 |
| Tablo 32: Fen – Anadolu Ve Genel Liselerde Öğrenci-Öğretmen Sayıları.....                         | 174 |
| Tablo 33: Taşımali Ortaöğretim.....                                                               | 175 |
| Tablo 34: Yaygın Eğitim.....                                                                      | 175 |
| Tablo 35: Mesleki Eğitim .....                                                                    | 176 |
| Tablo 36: Bor İlçesi'nde Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Okuma Yazma Oranı .....                     | 180 |
| Tablo 37: Aile Hekimleri Ve Aile Sağlığı Elamanları Durumu .....                                  | 184 |
| Tablo 38: Yaşlı.....                                                                              | 186 |
| Tablo 39: Özürlü .....                                                                            | 186 |
| Tablo 40: Yaşlı ve özürlülerin geliş yerlerine göre dağılımı ve %'si; .....                       | 187 |
| Tablo 41: Niğde İli Bor İlçesindeki Arkeolojik Sit Alanları .....                                 | 203 |
| Tablo 42: M.S. I. yy'dan 20. yy.'a Kadar Niğde ve Bor'da Bulunan Seyyahlar. ....                  | 291 |
| Tablo 43: Şehitlerimiz.....                                                                       | 299 |
| Tablo 44: Çanakkale Savaşlarında Şehit Olmuş Borlular.....                                        | 342 |
| Tablo 45: Bor İlçesinin En Önemli Bitkisel Ürünler İle Meyve Üretimi Sayısal<br>Değerleri .....   | 361 |
| Tablo 46: Bor İlçesinde Tarımsal Amaçlı Kooperatifler .....                                       | 362 |
| Tablo 47: Bor İlçesi 2011 Yılı Tarımsal Alet ve Makine Sayıları (Biçerdöver) .....                | 363 |
| Tablo 48: Bor İlçesi 2011 Yılı Tarımsal Alet ve Makine Sayıları (Traktör) .....                   | 363 |
| Tablo 49: Bor İlçesi 2011 Yılı Tarımsal Alet ve Makine Sayıları (Diğer Alet ve<br>Makinalar)..... | 363 |
| Tablo 50: 2012 Yılında İlçemizde Bulunan Hayvan Sayıları .....                                    | 365 |
| Tablo 51: Hayvansal Üretim Miktarları .....                                                       | 366 |
| Tablo 52: Bor – Karma Organize Sanayi Bölgesi İstatistiki Verileri .....                          | 368 |

|                                                   |     |
|---------------------------------------------------|-----|
| Tablo 53: Bor Sanayi Sitesi İşyeri Dağılımı ..... | 369 |
|---------------------------------------------------|-----|

## FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

|                                                                                                                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fotoğraf 1. Bahçeli Beldesine Ait Roma Havuzu Yanında Bulunan Köşk Kazı Çalışmalarından Bir Görünüm. ....                                                          | 13  |
| Fotoğraf 2: Neolitik Döneme Ait ve Köşk Höyük Kazılarında Bulunan Tanrı Heykelleri.....                                                                            | 18  |
| Fotoğraf 3: Köşk Hüyük, Pınarbaşı Höyük, Kazı Çalışmalarında Ele Geçirilen Neolitik Dönem Bulguları.....                                                           | 19  |
| Fotoğraf 4: Köşk Höyük Kazı Çalışmalarında Bulunan Çanak Çömlek Tarzı Bulgular.....                                                                                | 20  |
| Fotoğraf 5: Köşk Höyük Kalkolitik Evinin Birebir Kurgusu.....                                                                                                      | 22  |
| Fotoğraf 6: Niğde Müzesinde Yer Alan, Bor İlçesi Keşlik Köyü’nde Bulunan Geç Hitit Dönemi Tuvanuva Krallarından Warpalavas Tarafından Diktirilen Keşlik Steli..... | 27  |
| Fotoğraf 7: Gökbez Köyü’nde Bulunan Kaya Kabartması. ....                                                                                                          | 28  |
| Fotoğraf 8: Tyana Su Kemerleri (Kemerhisar) .....                                                                                                                  | 37  |
| Fotoğraf 9: Helenistik, Roma ve Bizans Dönemi Buluntuları. ....                                                                                                    | 40  |
| Fotoğraf 10: Tyana’da Açığa Çıkarılan ve M.S. II. yy. Roma İmparatorluk Dönemine Tarihlenen Heykeltıraşlık Ürünleri .....                                          | 40  |
| Fotoğraf 11: Bor İlçesinin İklim Örtüsüne Bakış.....                                                                                                               | 75  |
| Fotoğraf 12: Bor Kaymakamlığı .....                                                                                                                                | 100 |
| Fotoğraf 13: Bor Belediyesi .....                                                                                                                                  | 101 |
| Fotoğraf 14: Bor Belediyesi Sembolü.....                                                                                                                           | 102 |
| Fotoğraf 15: Bahçeli Kasabası Genel Görünümü .....                                                                                                                 | 104 |
| Fotoğraf 16: Kemerhisar Kasabası Genel Görünümü .....                                                                                                              | 107 |
| Fotoğraf 17: Karanlıkdere Kasabasından Genel Görünüm .....                                                                                                         | 111 |
| Fotoğraf 18: Karanlıkdere Kasabasından Genel Görünüm.....                                                                                                          | 113 |
| Fotoğraf 19: Karanlıkdere’ye Bağlı Gölcük Küme Evleri.....                                                                                                         | 114 |
| Fotoğraf 20: Karanlıkdere’ye Bağlı Üstünkaya Küme Evleri. ....                                                                                                     | 115 |
| Fotoğraf 21: Karanlıkdere Şehitliği. ....                                                                                                                          | 116 |

|                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fotoğraf 22: Çukurkuyu Kasabasından Genel Görünüm.....                   | 117 |
| Fotoğraf 23: Hacı Emin Konağı.....                                       | 119 |
| Fotoğraf 24: Mahsen Olarak Kullanılan Tarihi Yapı.....                   | 120 |
| Fotoğraf 25: Kızılca Kasabası Genel Görünümü.....                        | 122 |
| Fotoğraf 26: Badak Köyü Genel Görünümü.....                              | 124 |
| Fotoğraf 27: Badak Köyü Çorak Arazilerinden Görünüm.....                 | 125 |
| Fotoğraf 28: Balcı Köyü Genel Görünümü.....                              | 126 |
| Fotoğraf 29: Balcı Köyüne Ait Akbaş Mahallesi.....                       | 128 |
| Fotoğraf 30: Balcı Köyüne Ait Gayret Mahallesi.....                      | 129 |
| Fotoğraf 31: Balcı Köyüne Ait Şehitler Adına Yapılmış Anıt.....          | 131 |
| Fotoğraf 32: Bayat Köyü Genel Görünümü.....                              | 132 |
| Fotoğraf 33: Bereke Köyü Genel Görünümü.....                             | 134 |
| Fotoğraf 34: Eski Bereke Köyü Genel Görünümü.....                        | 135 |
| Fotoğraf 35: Emen Köyü Genel Görünümü.....                               | 136 |
| Fotoğraf 36: Gökbez Köyü Genel Görünümü.....                             | 137 |
| Fotoğraf 37: Gökbez Köyünde Bulunan Kaya Kabartması.....                 | 138 |
| Fotoğraf 38: Halaç Köyü Genel Görünümü.....                              | 139 |
| Fotoğraf 39: Halaç köyünün Alt Kısımında Kalan Eski Çeşme ve Evler.....  | 140 |
| Fotoğraf 40: Havuzlu Köyüne İsmi Verilen Havuz.....                      | 141 |
| Fotoğraf 41: Havuzlu Köyü Genel Görünümü.....                            | 142 |
| Fotoğraf 42: Karacaören Köyü Genel Görünümü.....                         | 143 |
| Fotoğraf 43: Karacaören’de Hayvancılık.....                              | 144 |
| Fotoğraf 44: Karamahmutlu Köyü Genel Görünümü.....                       | 145 |
| Fotoğraf 45: Kayaların Oyulmasıyla Oluşturulan Mağaralar.....            | 146 |
| Fotoğraf 46: Kayaların Oyulmasıyla Oluşturulan Mağaralardan Görünüm..... | 146 |
| Fotoğraf 47: Kavuklu Köyü Camii. Eski Kilise.....                        | 148 |
| Fotoğraf 48: Kavuklu Dede’nin Kabri.....                                 | 149 |
| Fotoğraf 49: Kavuklu Köyüne Ait Baraj.....                               | 150 |
| Fotoğraf 50: Kayı Köyü Genel Görünümü.....                               | 151 |
| Fotoğraf 51: Kayı Köyünde Bulunan Selçuklu Türkleri Mezarı.....          | 152 |
| Fotoğraf 52: Kayı köylü Niyazi Demirkan.....                             | 153 |
| Fotoğraf 53: Eski Kaynarca Köyü Genel Görünümü.....                      | 154 |

|                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fotoğraf 54: Yeni Kaynarca Köyü Genel Görünümü .....                                                             | 155 |
| Fotoğraf 55: Kılavuz Köyü Genel Görünümü .....                                                                   | 156 |
| Fotoğraf 56: Kılavuz Köyü Yamaçlarından Genel Görünümü .....                                                     | 157 |
| Fotoğraf 57: Kızılkapı Köyü Genel Görünümü .....                                                                 | 158 |
| Fotoğraf 58: Kürkçü Köyü Genel Görünümü .....                                                                    | 159 |
| Fotoğraf 59: Kürkçü Köyünde Yer Alan Derviş Tekke Türbesi.....                                                   | 160 |
| Fotoğraf 60: Obruk Köyü Genel Görünümü .....                                                                     | 161 |
| Fotoğraf 61: Okçu Köyü Genel Görünümü .....                                                                      | 163 |
| Fotoğraf 62: Okçu Köyünde Yer Alan Okçu Baba Türbesi.....                                                        | 164 |
| Fotoğraf 63: Postallı Köyü Genel Görünümü .....                                                                  | 165 |
| Fotoğraf 64: Postallı Köyündeki Tarihi Ambardan Görünüm .....                                                    | 166 |
| Fotoğraf 65: Postallı Barajı Genel Görünümü .....                                                                | 167 |
| Fotoğraf 66: Seslikaya Köyü Genel Görünümü .....                                                                 | 168 |
| Fotoğraf 67: Tepeköy Köyü Genel Görünümü .....                                                                   | 169 |
| Fotoğraf 68: Tepeköy’de Bulunan Tarihi Bir Yapı.....                                                             | 170 |
| Fotoğraf 69: Bor Halk Eğitim Merkezi Kursiyerleri Wu-shu Türkiye Şampiyonasında<br>2 Altın Madalya Kazandı ..... | 176 |
| Fotoğraf 70: Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi .....                                              | 185 |
| Fotoğraf 71: Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezinin Genel<br>Görünümü .....                         | 187 |
| Fotoğraf 72: Bor’un Sesi Gazetesi Örneği (28 Mart 2013).....                                                     | 189 |
| Fotoğraf 73: Bor’da Sabah Gazetesi (12/03/2013) .....                                                            | 190 |
| Fotoğraf 74: Yeşil Bor Gazetesi (28/03/2013).....                                                                | 192 |
| Fotoğraf 75: Borhaber.net İnternet Adresinin Logosu .....                                                        | 193 |
| Fotoğraf 76: Bor 100. Yıl Stadı.....                                                                             | 194 |
| Fotoğraf 77: Bor 100. Yıl Kapalı Spor Salonu .....                                                               | 195 |
| Fotoğraf 78: Bor Belediye Bayan Voleybol Takımı .....                                                            | 196 |
| Fotoğraf 79: Bor Tren Garı .....                                                                                 | 197 |
| Fotoğraf 80: Roma Hamamı Genel Görünümü.....                                                                     | 199 |
| Fotoğraf 81: Kemerlerden Genel Bir Görünüm .....                                                                 | 200 |
| Fotoğraf 82: Kemerhisar Kazı Alanından Genel Görünüş.....                                                        | 200 |
| Fotoğraf 83: Roma Havuzunun Genel Görünümü .....                                                                 | 201 |

|                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fotoğraf 84: Köşk Höyük Kazı Alanı .....                                                                                      | 202 |
| Fotoğraf 85: Kemerhisar İçmelerinden Görünüm.....                                                                             | 204 |
| Fotoğraf 86: Çamur Havuzu.....                                                                                                | 205 |
| Fotoğraf 87: İçmelerin ve Çamur Banyosunun üzerinde Bulunduğu Alanda Faaliyet<br>Gösteren Karbondioksit Üretim Tankları ..... | 206 |
| Fotoğraf 88: Alâeddin Cami Genel Görünümü.....                                                                                | 207 |
| Fotoğraf 89: Hacı Muhsin (Sarı) Cami Genel Görünümü .....                                                                     | 208 |
| Fotoğraf 90: Orta Mahalle (Recep Ağa) Cami Genel Görünümü.....                                                                | 209 |
| Fotoğraf 91: Bal Hasan Cami Genel Görünümü.....                                                                               | 210 |
| Fotoğraf 92: Eski Hamam Genel Görünümü .....                                                                                  | 212 |
| Fotoğraf 93: Sarı Saltuk Türbesi Genel Görünümü .....                                                                         | 214 |
| Fotoğraf 94: Sokullu Mehmet Paşa Cami Genel Görünümü .....                                                                    | 215 |
| Fotoğraf 95: Sokullu Mehmet Paşa Bedesteni Genel Görünümü .....                                                               | 216 |
| Fotoğraf 96: Şeyh İlyas (Kale) Cami Genel görünümü .....                                                                      | 217 |
| Fotoğraf 97: Çayırılı (Hacı Mahmut) Cami Genel Görünümü .....                                                                 | 219 |
| Fotoğraf 98: Yeni Hamam’a Sokullu Cami Minaresinden Bakış .....                                                               | 220 |
| Fotoğraf 99: Ahmet Bilgin Konağı Genel Görünümü .....                                                                         | 221 |
| Fotoğraf 100: Külhan Çeşmesi Genel Görünümü.....                                                                              | 222 |
| Fotoğraf 101: Rüştîye Mektebi Genel Görünümü .....                                                                            | 223 |
| Fotoğraf 102: Ahmet Kuddusi Hazretlerinin Türbesinin Genel Görünümü .....                                                     | 224 |
| Fotoğraf 103: Rum Kilisesi Genel Görünümü .....                                                                               | 225 |
| Fotoğraf 104: Ermeni Kilisesi Genel Görünümü .....                                                                            | 226 |
| Fotoğraf 105: Ahmet Kuddusi Hazretlerinin Türbesinin İçeriden Görünümü .....                                                  | 227 |
| Fotoğraf 106: Seyit Onbaşı ve Niğdeli Ali .....                                                                               | 240 |
| Fotoğraf 107: Niğdeli Ali’nin (Ali Uğur) Mezarı ve Oğlu Kenan Uğur.....                                                       | 245 |
| Fotoğraf 108: Halil Nuri Yurdakul .....                                                                                       | 249 |
| Fotoğraf 109: Halit Mengi .....                                                                                               | 251 |
| Fotoğraf 110: Ferit Ünal.....                                                                                                 | 254 |
| Fotoğraf 111: Yavuz Donat.....                                                                                                | 256 |
| Fotoğraf 112: Ömer Fethi Gürer .....                                                                                          | 257 |
| Fotoğraf 113: Emin Atlı .....                                                                                                 | 258 |
| Fotoğraf 114: Halil Ataman .....                                                                                              | 261 |

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| Fotoğraf 115: Bekir Sami Baran .....                                  | 263 |
| Fotoğraf 116: Asım Eren.....                                          | 265 |
| Fotoğraf 117: Sabri Cıgızlıoğlu .....                                 | 268 |
| Fotoğraf 118: Haydar Özalp.....                                       | 269 |
| Fotoğraf 119: Doğan Baran.....                                        | 270 |
| Fotoğraf 120: Şehit Nuri Pamir.....                                   | 271 |
| Fotoğraf 121: Akın Gönen .....                                        | 272 |
| Fotoğraf 122: Prof. Dr. Asım Tanış .....                              | 273 |
| Fotoğraf 123: Prof. Dr. Ali Yaramancı .....                           | 278 |
| Fotoğraf 124: Fikret Dikmen .....                                     | 281 |
| Fotoğraf 125: Ahmet Vehbi Ecer .....                                  | 285 |
| Fotoğraf 126: Yusuf Eradam.....                                       | 286 |
| Fotoğraf 127: Prof. Dr. Faruk Çalapkulu .....                         | 290 |
| Fotoğraf 128: Bor – Karma Organize Sanayi Bölgesi .....               | 366 |
| Fotoğraf 129: Bor Sanayi Sitesi .....                                 | 369 |
| Fotoğraf 130: 7. Ana Bakım Merkezi Komutanlığı Simgesi .....          | 370 |
| Fotoğraf 131: Bor Şeker Fabrikası.....                                | 372 |
| Fotoğraf 132: Meşhur Bor'un Pazarı .....                              | 374 |
| Fotoğraf 133: İşlenmek İçin Dabakhaneye gitmeyi Bekleyen Deriler..... | 376 |
| Fotoğraf 134: Bor Dabakhallerinden Görünüm .....                      | 377 |

## HARİTALAR DİZİNİ

|                                                                               |    |
|-------------------------------------------------------------------------------|----|
| Harita 1: Niğde İl Haritası.....                                              | 7  |
| Harita 2: Neolitik ve Kalkolitik Dönemlerinde Niğde İli yerleşmeleri.....     | 21 |
| Harita 3: Asur-Hitit-Frig Dönemlerinde Niğde İli Yerleşmeleri .....           | 32 |
| Harita 4: Roma-Bizans ve Arap akınları Döneminde Niğde İli Yerleşmeleri. .... | 41 |

## KISALTMALAR

|                           |           |
|---------------------------|-----------|
| Adı Geçen Eser            | a.g.e.    |
| Aynı Kurum                | a.k.      |
| Adı Geçen Makale          | a.g.m.    |
| Adı Geçen Tez             | a.g.t.    |
| Cilt                      | c.        |
| Devlet Su İşleri          | DSİ       |
| Kilometre                 | km        |
| Metre                     | m         |
| Maden Tetkik Arama        | MTA       |
| Milattan Önce             | M.Ö.      |
| Milattan Sonra            | M.S.      |
| Profesör Doktor           | Prof. Dr. |
| Sayfa                     | s.        |
| Türkiye İstatistik Kurumu | TÜİK      |
| Türk Tarih Kurumu         | TTK       |
| Ve Benzeri                | vb.       |
| Vesaire                   | vs.       |
| Yüzyıl                    | yy        |

## GİRİŞ

Kültür bir toplumdaki yaşam biçimini ifade etmektedir. Toplum içerisindeki bu yaşam biçimi; yaşanan ortam, inanç, örf, adet, gelenek ve göreneklerden oluşmaktadır. Günümüz dünyasında teknolojik imkânların hızla arttığı bir ortamda, bir toplumdaki birlik ve beraberliği ortadan kaldırmanın en kolay yolu kültür sömürgeciliğidir. Gücün para olarak görüldüğü XXI. yüzyılda kültürel değerlerinden kopan toplumların millet olma şuurundan da hızla uzaklaştığı görülmektedir. Kültürel değerlere bağlılık önce aile hayatı içerisinde verilmelidir. Geçmişine bağlı, milli ve manevi değerlerine sahip çıkan bireylerin yetişmesi toplumumuz açısından oldukça önemlidir.

“Türkiye Cumhuriyeti’nin temeli kültürdür.” sözleri ile yüce önder Atatürk Türk toplumunun mayası olan kültürü Cumhuriyet’in vazgeçilmezi olarak belirlemiştir. Toplum içerisindeki birlik ve beraberliğin sağlam temellere oturtulduğu Türk dünyası ve Türk toplumu kültürel bağlarının güçlülüğü sayesinde yüzyıllardır ayakta kalabilmiştir. Bu doğrultuda dünya medeniyetlerine örnek teşkil etmiştir.

“Niğde İli Bor İlçesi’nin Tarihi Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Durumu” adlı çalışmamız üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümünde Bor İlçesi’nin tarihi ile ilgili olarak kronolojiye dayalı bilgilendirmeler yapılmıştır. Coğrafi özellikleri ile ilgili olarak da; jeolojik yapısı, yer şekilleri, iklimi, bitki örtüsü, akarsuları ve barajları hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde ise; Bor İlçesi’nin sosyal yapısı; nüfus, idari yapı, ilçe merkezi, kasabalar, köyler, eğitim, sağlık, ibadet yerleri, spor, medya ve ulaşım açısından değerlendirilmiştir. Ayrıca tarihi ve turistik yerler, türbeler, Borlu ünlü simalar, Borlu şehitler de bu bölümde ele alınmıştır. Bölüm içerisinde ilçenin ekonomik yapısı ile ilgili olarak tarım, hayvancılık, sanayi ve ticaret gibi konulara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Bor’un kültürel özellikleri; örf, adet ve gelenekler, sünnet, düğün, bayramlaşma, cenaze, asker uğurlaması gibi kültürel değerleri ile

yöresel lezzetler, mani, türkü, ağıt, beddua ve şiir diğer kültür öğelerine değinilmiştir.

## ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

### A- Araştırmanın Alanı

Niğde'ye bağlı bir ilçe olan Bor'da 5 belde ve 21 köy bulunmaktadır. İlçe merkezi 5 belde ve 21 köy araştırma alanı olarak belirlenmiştir. Öncelikle Niğde tarihi incelendikten sonra Bor tarihi incelenmiştir. Daha sonra sosyal ve ekonomik yapı ayrı başlıklar halinde ele alınmıştır. Kültürel özellikler için ayrı bir bölüm oluşturulmuştur.

Araştırma sahamızın kendi yerleşim alanımız olması büyük bir avantaj teşkil etmiştir. İlçe merkezinde uzun süre bulunarak çalışmamızı zamana yaymak suretiyle Bor'u, köylerini ve beldelerini yerinde ayrıntılı bir biçimde inceleme fırsatı bulduk. Halkla samimi ve sıcak ilişkiler kurarak ilçenin tüm yönleri hakkında bilgiler tespit etmeye çalıştık.

### B- Araştırmanın Sınırları

1. Bu araştırma kişisel gözlemlerimize dayanarak elde ettiğimiz bilgilerle sınırlıdır.
2. Araştırma, kendisiyle görüşülen kişilerin verdikleri bilgilerle sınırlıdır.
3. Bor İlçesinin tarihi, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısı, coğrafi konumu, iklimi, yağış durumu, eğitim-öğretim durumu, sağlık vb. konularla ilgili olarak bilgilerine başvurulmuş kurumlardaki bilgiler, yazılı kaynaklar ve tarihi belgelerle sınırlıdır.
4. Araştırma için gidilen beldelerin sayısı 5, köylerin sayısı 21, bilgi alınan ve bilgi için görüşülen kişi 58'dir.

### C- Araştırmanın Amacı Ve Önemi

Araştırmada Niğde'nin bir ilçesi olan Bor'un tarihsel süreç içinde gelişimini, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı her yönü ile incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın temel amacı Bor tarihi ile ilgili bilgiler sunmak ve mevcut kültür değerlerini ortaya koyarak ve bu kültür öğelerini yazılı hale getirmektir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Bor adı nereden gelmektedir?
2. Tarihi süreç içinde Bor ilçesinin yeri ve önemi nedir?
3. Bor nüfusunun geçmişten günümüze kadar olan nüfus hareketliliği nasıl olmuştur?
4. Bor ilçemizin kasaba ve köylerinin tespit edilememiş sorunları var mı?
5. Bor'da halkın geçim kaynakları nelerdir?
6. Turizm çalışmaları açısından Bor'da neler yapılmaktadır?
7. Borlu olup bilim adamı, devlet ve siyaset adamı, sanatçı, sporcu vb. ülke çapında ünlü sayılabilecek kişiler kimlerdir?
8. Şehit olan Bor nüfusuna kayıtlı kişiler kimlerdir?
9. Doğum, evlenme, ölüm, askere uğurlama ve bayram gibi önemli günlerde yaşatılan örf adet ve gelenekler nelerdir?
10. Bor yöresinin kendi öz değeri olan türküler, maniler, ninniler, ağıtlar vb. kültür öğeleri nelerdir?
11. Bor yöresine ait yemek çeşitleri nelerdir?

#### **D. Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri**

Arşiv ve kütüphane kaynakları için veri toplama ve fiş oluşturma metodu kullanılmıştır. Öncelikle kütüphaneler internet ortamında taranmış ve konuyla ilgili eserler toplanmış, kurumlardan istatistik, veri ve bilgi alanında faydalanılmıştır. Ayrıca konu ile bağlantılı olan internet sitelerinden yararlanılmıştır.

Araştırmada en çok yerinde görüşmeler ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler kaynak kişiler ile yüz yüze yapılmıştır. Bunun dışında telefon ve elektronik posta yolu ile de bilgi alınmıştır. Dijital kamera, fotoğraf makinesi ve ses kayıt cihazı gibi teknolojik imkânlardan faydalanılmıştır. Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde edinilen bilgilerin doğruluğu açısından genelde toplu alanlar, çay bahçeleri kahvehaneler ve muhtar odaları gibi yerler tercih edilmiştir.

Uzun yıllar Niğde’de ikamet etmemiz, Bor’u daha önceden tanıyor olmamız ve Niğde’de halen görev yapıyor olmamız çalışmamızı kolaylaştıran önemli etkenlerdir.

Yukarıda ifade ettiğimiz yöntemler neticesinde elde ettiğimiz bilgiler sistemli bir şekilde dosyalanmış ve elde edilen bilgiler konu bütünlüğü sağlanarak düzenlenmiş ve düzenlenen bu çalışma yazılı hale getirilmiştir.

#### **E. Karşılaşılan Problemler**

1. Bor’a bağlı kasaba ve köylerin ziyaret edilmesinden önce muhtarlarla ve belediye başkanlarıyla telefonla görüşülüp ön bilgi verilip akademik bir araştırma yapmak için çalışmalarda bulunacağımız söylenmesine rağmen, halk önce temkinli yaklaşmış daha sonra sorulan sorulara cevaplar vermiştir.
2. Köylerin genel görünimleri ile ilgili fotoğraflarda daha iyi bir görüntü elde etmek için genelde minareleri veya yüksek tepeleri tercih etmemiz bizim için oldukça yorucu olmuştur.
3. Bilgi, veri, istatistik, tablo vb. elde edilen malzemelerin birleştirilmesi, düzenlenmesi ve gerekli yerlerin çalışmaya dâhil edilmesi uzun bir zaman almıştır.

Ancak bütün bu zorluklara ve olumsuzluklara rağmen gezmiş olduğumuz köylerde ve beldelerde yaşayan insanların bize vermiş olduğu değer çalışmamızı yaparken bize büyük bir moral kaynağı olmuştur. Çalışma sırasında emeğini ve desteğini esirgemeyen herkese şükranlarımızı sunuyoruz.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### BOR'UN TARİHİ VE COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

#### 1.1. TARİHÇESİ

##### 1.1.1. Niğde ve Çevresinin Genel Tarihi

Eski Taş (Paleolitik), Yeni Taş (Neolitik), Bakır Taş (Kalkolitik) Bronz ve Demir gibi madde cinslerine göre ayrıla gelen tarihin izleri Niğde’de farklı alanlarda bilimsel kazılar ile açığa çıkmaktadır.

Bu veriler de gösteriyor ki; Niğde ili tarih öncesi dönemlerden günümüze yaşamın olduğu bir coğrafyadır.<sup>1</sup> Niğde’nin tarihi ile ilgili ilk buluntular, neolitik döneme (M.Ö. 7250-5500) rastlar. Bunlar, Bor Bahçeli Kasabası Roma Havuzu yakınındaki Köşk Höyük’ten ve Bor Pınarbaşı Höyüğü’nden çıkartılan eserlerdir. Anadolu’da Hitit dönemi olarak isimlendirilen M.Ö. 2000–7000 yıllarına ait eserler ise Kömürcü Köyü Göllüdağ Örenyeri’nden çıkartılmıştır. Helenistik dönemde ise Niğde bölgesi Büyük İskender’in komutanlarından Eumenes’in kurduğu Bergama Krallığı’na dâhil olmuştur. Tepe Bağları ve Ulukışla Porsuk Höyük kazılarında bu döneme ait eserler çıkartılmıştır.<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Niğde İl Yıllığı, 1997, s. 8.

<sup>2</sup> Ömer Fethi Gürer, **Niğde Kapadokya’nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet’e)**, İstanbul, 2010, s.65.

Niğde'nin antik adı "NAHİTA"dır. Bahçeli buluntuları ve Çamardı-Kestel'de ortaya çıkarılan kalay madeni, Niğde tarihinin M.Ö. 5000 yılına kadar uzandığını gösterir. Hitit ve Asur yazıtlarından M.Ö 1800'den itibaren, bölgede 1000 yıl süreyle Hititlerin yaşadığı anlaşılmaktadır. M.Ö 710'da Asurluların Hitit egemenliğine son vermesiyle bölge Friglere geçmiştir.

M.Ö. 17 yılında Romalıların bölgeye gelişine kadar, Medler, Persler, İskender'in Helenistik Kapadokya Krallığı ve Bergama Krallığı yörede yaşamıştır. 395 yılında Roma İmparatorluğu ikiye ayrılınca Niğde, Bizans (Doğu Roma) toprakları içinde kalmıştır.<sup>3</sup>



**Harita 1:** Niğde İl Haritası

Kaynak: <http://www.ketiraydinlik.com/?pnum=36&pt=Ni%ninTarihi>

<sup>3</sup> Ertuğrul Elitaş, **Niğde Aşıklık Geleneği ve Bor'lu Ozan Sefai**, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Niğde, 2006, s. 2.

Bölge; Hristiyanlığın ortaya çıkmasından sonra önce Doğu Roma İmparatorluğu'nun kontrolüne geçer. Havarî S. Paul M.S. 50. yıldan itibaren bu civarda Hristiyanlığı yayma faaliyetlerine başlar.<sup>4</sup>

M.Ö. 30 - MS. 395 yıllarını kapsayan Roma devrinde Niğde bölgesi tarihinin en önemli konumlarından birini yaşamıştır. Bu dönemde Tyana (Kemerhisar Kasabası) çevresinde yoğun bir yapılaşma görülür. Saraylar, mabedler, su kemerleri ve yerleşim birimleriyle oldukça büyük bir kent konumuna getirilmiştir. M.S. 395 yılında ise Anadolu Bizans hükümdarlığı altına girmiştir. Özellikle Kapadokya ve Ihlara Bölgesi bu dönemi yansıtır. Niğde bölgesi Bizans hükümdarlığında iken Sasani, Pers ve Arabların istilalarına uğramıştır. Tyana kenti 931 yılındaki Arap İstilas sonucu büyük ölçüde yıkılmıştır. Bu dönemin en güzel ve görkemli eserlerinden birisi Gümüşler Kasabası yakınındaki Gümüşler Örenyeri ve Manastır'dır.<sup>5</sup>

Türklerin (1071) Anadolu'ya gelişi ile başlayan Selçuklu Devleti egemenliği 1308 yılına kadar sürmüştür. 1470 yılından itibaren Osmanlı imparatorluğunun kesin hâkimiyetine giren bölge Cumhuriyet dönemine kadar gelmiştir.<sup>6</sup>

Niğde'nin ne zaman ve nasıl kurulduğu hakkında kesin bilgiler bulunmamakla birlikte Evliya Çelebi, bu kentin; "İstanbul'u onaran Kayseri Rum; Kayseri, Niğde ve Konya'yı da yeniden kurdu" cümlesi ile Bizanslılar tarafından kurulmuş olabileceğine işaret etmektedir.

Türklerin Niğde'ye ilk akınları Melikşah zamanına rastlar. 1094 yılında Malatya ve Sivas'ı zapteden Selçuklu ordusu buradan iki kol halinde ayrılarak; birincisi Tokat, Niksar ve Amasya, ikincisi ise Kayseri ve Niğde tarafına ilerlediler. Şah Torosan komutasındaki bu öncüler, bölgeye gelen ilk Türklerdir.<sup>7</sup>

Özellikle Anadolu Selçuklular'dan I. Alaeddin Keykubat zamanında parlak bir dönem daha yaşanmıştır. Dönemin valisi Zeyneddin Beşare'nin yaptırdığı Alaeddin

---

<sup>4</sup> Nedim Bakırcı, **Niğde Masalları**, "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Niğde-2000, s. 2.

<sup>5</sup> <http://www.tarihcininyeri.net/forum/arsiv-baslik1267.0.html>

<sup>6</sup> Elitaş, **A.g.t.**, s.2.

<sup>7</sup> Bakırcı, **A.g.t.**, s. 2.

Camii (1223) ve daha sonra yaptırılan Hüdavent Hatun Türbesi (1312) dönemin günümüze bıraktığı miraslardandır. Anadolu Selçukluları Köseadağ Savaşında (1243) Moğollara yenilince bölge Moğolların uç beyliği olan İlhanlıların idaresine geçmiştir. 1357 yılında ise Karamanoğulları bölgenin yeni sahibi olmuşlar ve Akmedrese'yi yapmışlardır (1409). 1471 yılında ise Fatih Sultan Mehmet Karamanoğullarını yenilgiye uğratarak Niğde'yi ve diğer bölgeleri almıştır. Osmanlı döneminde Niğde eski önemini büyük ölçüde yitirmiştir. Cumhuriyetin kurulmasıyla 1923 yılında il statüsüne kavuşmuştur.<sup>8</sup>

### 1.1.2. Bor Adı ve Menşei

Tüm yaşam alanlarının bir ismi ve bu isimlerinde hikâyeleri vardır. Bu yaşam alanlarına isim veren etkenler ya o yerin coğrafi konumu ya kültürü veya ta o bölgede meydana gelen bir olay olabilir.

Bor adı; Sözlükte Bor; “Ekilmemiş toprak ve basit element”, “Yağmurdan sonra, toprağın üstünde meydana gelen tuzlu beyaz tabaka, ekilmemiş arazi olarak” geçmektedir.<sup>9</sup>

Hititçe ya da Frigce “Baris” kelimesinden çıkmaktadır. Surlarla çevrilmiş bölge beyinin konağı anlamındadır. Bu konak belki de kale mevkiinde idi. Surlarla çevrili olmasından dolayı bugün varlığını yitirmiş kale mevki olabilir. Hititlerden sonra da Frigler ve daha sonra Kapadokya Krallığı kasabaya hâkim olmuştur. Doğu Roma İmparatorluğu’nun yönetimine geçen Bor, bir ara Abbasiler tarafından alınmış bu devirde adı “Tuvana” olmuştur.<sup>10</sup>

Dünyada özellikle Türklerin yaşadığı bölgelerde bor isimli yerleşim bölgeleri vardır. Bunlar; Niğde’nin ilçesi Bor, Rusya’da eski Türk devleti Kazanların toprağında Volga nehri üstünde Bor, eski Yugoslavya toprağında Bor, Mısır’ın güneyinde Sudan’da Bor, Sibirya’da Lena nehri kenarında Bor, ayrıca Anadolu’da Uluborlu, Keçiborlu (buradaki keçi kelimesi eski Türkçe’de küçük anlamına gelen

<sup>8</sup> <http://www.tarihciniyeri.net/forum/arsiv-baslik1267.0.html>

<sup>9</sup> <http://nigde-.tr.gg/BORUN-TAR%26%23304%3BH%C7ES%26%23304%3B.htm>

<sup>10</sup> Ahmet Saltık, **Bor’un Tarihi Yapıları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde, 2007, s. 4.

kiçi sözlerinden gelirmiş), Tarakçı Borlu (Safranbolu), Batı Anadolu’da Demirköprü barajı yanında Borlu<sup>11</sup> bu yerleşim yerlerinden bazılarıdır.

Borlu H. Emin Atlı’ya göre Bor kelimesi tamamen özbeöz bize ait olduğu ifade edilmektedir. Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerinde “Bor” adı ile ifade edilen ve Bor’un bugünkü yerleştiği coğrafi mekânı gösteren bir iskân mahallinden söz etmeyen bazı araştırmacılar bugünkü Bor’a 5 km. uzaklıkta bulunan Kemerhisar’ın yerleştiği coğrafi mekânda kurulan ve Hitit döneminde Tyana, adı verilen şehirle Bor’u aynileştirmişlerdir.<sup>12</sup>

Bor kelimesi Yunanca olan “Poros”dan geliyor. Bu kelime sonraları Borüs, Porüs ve Bor şekillerinden geçerek Klasik Yunanca’da yer almıştır. Kasaba ve şehir manasına gelmiştir. Fener Rum mektebinin meşhur Türkçe muallimi I. Karlos tarafından yazılan Türkçe-Rumca lügatinde Rum kilisesine tabi şehirler ve köylerin isimleri vardır. Bor şehri de bu anlamdadır. Yunanca “Poros” ve Fransızca “Bore”dir. Bu kelime yol ve deniz limanı anlamını ifade eder. Bizans İmparatorluğunda, Girit şehirlerinde bu ismi taşıyan pek çok köyler vardır. Bor da bu kökenlerdendir.<sup>13</sup>

Anadolu’da Türk hâkimiyetinin başlaması ile birlikte daha önceden Rum, Yunan, Bizans ve diğer yabancı yerleşim yeri isimleri, Türkçe isim ve ses yapısına uygun hale getirilerek değiştirilmiştir. Bu değişim zaten yerleşim yerleri yıkılarak yerlerine yenisinin yapılmayıp, mevcut durumun düzenlenmesine benzemektedir. Mesela “İkoniom”, “Caesreia”, “Nahita” şehir isimlerinin Konya, Kayseri ve Niğde’ye dönüşmesi gibi, Bor kelimesi de sırasıyla “Baris”, “Poros”, “Bore” ve Bor olarak şekil değiştirmiş olabilir.<sup>14</sup>

Ragıp Önen; “Rahmetli büyük Atatürk, hayatında Bor’a” teşrif etmemişler. (Tren ile geçer.) Fakat Ceyhan’dan geçerlerken istasyonlarda bulunanlara nereli olduklarını sormuşlar. Herkes memleketini söylerken Borlu bir çocukta “Bor’luyum”

<sup>11</sup> <http://www.borhaber.net/bor-nigde/bor-ilcesi-tarihi-h1320.html>

<sup>12</sup> H. Emin Atlı, **Geçmişten Günümüze Bor**, İstanbul, 1999, s. 66.

<sup>13</sup> Saltık, **A.g.t.**, s. 4.

<sup>14</sup> Saltık, **A.g.t.**, s. 4-5.

deyince, Atatürk maiyetindekilere dönerek (Bor ne manaya gelir?) diye sormuş. Kimisi “şarap”, kimisi “çorak yer”, bir kısmı da “bir madendir” demişler. Atatürk, “hayır, hayır bilemediniz” diyerek 8-10 yaşındaki çocuğa hitaben “Söyle çocuğum, Bor ne demektir?” demiş. Çocuk: “Bor, sulu ve sulak yer” deyince Atatürk : “Aferin çocuğum, sen bunlardan daha iyi bildin. Evet, Bor: Bar, buhar, Bardak köklerinden gelme su manasıdır. Türkler, sulak yerlere bu adı vermişlerdir”, demiştir.<sup>15</sup>

### 1.1.3 Bor İlçemizin Tarihine Giriş

İnsanın dünyadaki yaşam süreci, onun alet yapabilir hale geldiği zamandan itibaren izlenilmektedir. Bu düzey onun, yaşamını sürdürme bilmek için doğa ile savaşa bilir bir duruma ulaştığı evredir ki, aynı zamanda uygarlık tarihinin başlangıcını oluşturduğu kabul edilmektedir. İnsanın çevreye uyması, bedeninin bir parçası olmayan aletler, giysiler, evler ve benzeri donatımlarla sağlanır. “İnsanların bulduğu çevreye elverişli donatımlar yaparak, kendini hemen her türlü koşula uydurabileceği belirtilmiştir. İnsanlar yerleşik hayata geçerken diğer canlılardan farklı olarak zekâları sayesinde içinde yaşadıkları doğal ortama hızla uyum sağlamışlardır. Bunu ise “yeryüzü şekillerine, iklime, suya toprağa, bitkiler ile hayvanların hepsine birden ortaklaşa uyum sağlayarak gerçekleştirmişlerdir.”<sup>16</sup>

Bor ilçemizin yerleşim yeri olarak 1071 yılında kazanılan Malazgirt Zaferi’nden başladığı dikkati çekse de, burası için tarih sürecinin başlangıcı olarak sadece bu tarih ve olay kabul edilemez. Bilindiği üzere, tarihi devirler yazı ile başlar. Fakat Mısır, Mezopotamya ve Anadolu gibi üç bölgeden gelişen Önasya medeniyetlerinden ilk iki ülkede M.Ö. VI. binyıl sonlarında yazı başlatıldığı halde, Anadolu ancak II. binyıl başlarında yazıya erişir.<sup>17</sup> Yazılı tarihlerde Niğde’nin tarih sahnesinde yer alışı bizzat kendi ismiyle değil fakat şimdi kendi sınırları içerisinde

<sup>15</sup> <http://nigde-.tr.gg/BORUN-TAR%26%23304%3BH%C7ES%26%23304%3B.htm>

<sup>16</sup> Emin Toroğlu, **Niğde İli Yerleşmeleri ve Lokasyon Planlaması**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2006, s. 88.

<sup>17</sup> Faruk Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, Niğde, 1999, s. 65.

bulunan Kemerhisar iledir.<sup>18</sup> Tarihi metinlerde M.Ö. 1200'lü yıllarda Tyana ismine rastlıyoruz.<sup>19</sup>

Kimi kaynaklar; bölgede yapılan arkeolojik kazılar Niğde tarihinin M.Ö. 600.000 li yıllara kadar uzandığını, yerleşik hayatın ise; 10 bin yıldan beri devam ettiğini, yani Paleolitik Çağdan itibaren, Neolitik, Kalkolitik, Eski Tunç, Hitit, Geç Hitit, Demir Çağı, Frig, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde iskân edildiğini ortaya çıkarmıştır.<sup>20</sup>

Araştırma konumuz olan Bor ilçesi şu anda bağlı bulunduğu Niğde'nin tarihinden daha eski tarihe sahip, daha zengin arkeolojik kazılara yataklık eden bir ilçedir. Aslında bunun nedeni ise Bor ilçe merkezine 8 km uzaklıkta bulunan Kemerhisar beldesidir. Yapılan bilimsel araştırmalar bu bölgenin Niğde ve Bor'dan önceki ilk yerleşim yeri olduğunu ve insan topluluklarının hayat mücadelesinin tarih öncesi devirlerde bu topraklarda verdiğini göstermektedir. Bunun nedeni ise tarihi dönemler içerisinde çeşitli adlarla anılacak olan Kemerhisar'ın sahip olduğu devletlere çok cazip gelen konumudur. Tyana ismi tarih sahnesinde pek çok isimle anılmıştır. Etiler: Tuvvanna, Frikler: Tyana, İskitler: Toana veya Dana, Araplar: Tuvane, Osmanlılar: Kİsrahisar, Kilise Hisar dedikleri, Kemerhisar bölgede önemli bir merkezdir.<sup>21</sup> Kimi kaynaklarda ise; Thiana, Thyana, Tauna, Thyanus, Thyanaeus gibi isimlerle anılmaktadır.<sup>22</sup> Tyane şehri çeşitli yolların birleşim noktasının bulunduğu ve bu münasebetle daha az bilinen diğer kadim beldelerin mevkilerini tayine yardım ettiği cihetle şimdiki coğrafyacılara nazarında önemlidir. Strabon bu kenti Toros'un eteğine koymuş bununla beraber Kastabala ve Kilistra şehrinin Kilikya kapıları yolu üzerinde dağa daha yakın olduğunu söylemiştir.<sup>23</sup> Bu nedenle bölge pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

<sup>18</sup> İlhan Gedik, **20. yy Başlarında Niğde**, Niğde, 1996, s. 1.

<sup>19</sup> Niğde İl Yıllığı 1997, s. 9.

<sup>20</sup> Niğde Kültür Envanteri, Niğde, 2009, s. 3.

<sup>21</sup> Ömer Fethi Gürer, **Bor Şehri**, İstanbul, 2005, s. 27.

<sup>22</sup> Meydan Larousse, Cilt-19, "Tyana Maddesi", İstanbul, 1990, s. 125.

<sup>23</sup> Charles Texier, **Kapadokya**, Niğde, 1998, s. 121.

Bugün Bor ilçesi sınırları içerisinde yer alan tarihsel süreçle ilgili önemli veriler açığa çıkaran Bahçeli Köşk kazılarında M.Ö. 8000 – 5000 yılları Neolitik (Yeni – Cilalı Taş) çağ dönemi aydınlanmaktadır.<sup>24</sup>



**Fotoğraf 1.** Bahçeli Beldesine Ait Roma Havuzu Yanında Bulunan Köşk Kazı Çalışmalarından Bir Görünüm.

Kayseri – Adana Caddesi üzerinde varlığı bilinen mevkiiler arasında bölge merkezi rolünü Tyana şehri oynamakta idi ki, Arap kaynaklarında ismi Tavana olarak geçen bu beldenin, kara yolu ile Niğde'nin 23 km Cenub-i Garbisinde, şimdiki Kemer-Hisar kasabası yerinde bulunduğu anlaşılır.<sup>25</sup> Güneye açılan Toroslar veya “Kilikya kapıları” diye bilinen yere sahip olmanın temel koşulu Tyana ve çevresine hâkim olmaktan geçmesinden dolayı bu bölgede medeniyet çeşitliliğine yol açmıştır. İşte bu nedenledir ki Bor tarihi içerisinde pek çok devlet ve medeniyetten bahsedeceğiz. Bu kapsamda Bor tarihini Tyana'yı içine katarak değerlendirmek gerekir.<sup>26</sup> Hatta Niğde – Bor şehirleri arasındaki on iki kilometre olduğundan bazı tarihçiler mesafenin de düz olması nedeniyle, bu küçük mesafeli yerde olan vakaların

<sup>24</sup>Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)**, s.65.

<sup>25</sup> İslam Ansiklopedisi, Cilt-9, “Niğde Maddesi”, Eskişehir, 1997, s. 253.

<sup>26</sup> Saltık, **A.g.t.**, s. 15.

tespitini güç gördüklerinden ve karışık bulduklarından, ikisine birden Tyana ismini vermişlerdir.<sup>27</sup> Burada bir tarih sıralaması yapacak olursak bu tarihi süreci aşağıdaki şekilde sıralayarak değerlendirme yapmak mümkündür.

#### **1.1.4. Tarih Öncesi Devirlerden Hititlere Kadar Geçen Dönemde Bor**

Eski taş (Paleolitik), Yeni Taş ( Neolitik), Bakır Taş (Kalkolitik), Bronz ve Demir gibi madde cinslerine göre ayrıla gelen tarihin izleri bu topraklarda farklı alanlarda bilimsel kazılar ile açığa çıkmaktadır.<sup>28</sup>

Bu verilerde gösteriyor ki; tezimize konu olan Tyana yani Bor ilçesi tarih öncesi dönemlerden günümüze yaşamın olduğu bir coğrafyadır.

##### **1.1.4.1. Paleolitik Dönem**

Yeryüzünün çeşitli yerlerinde görülen insan topluluklarının insan toplayıcısı olarak çıktığı dönemlere *Paleolitik Dönem* adı verilmektedir. Bütün Paleolitik toplumlarında görülen ortak özellikler alet yapmak ve ekonomik bakımdan geçimlerinin avcılık ve toplayıcılığa dayanmasıdır. Paleolitik çağda insanlar yaşamlarını avlanma ve besin toplayıcılığı yolu ile sürdürdüklerinden nüfus ve nüfus yoğunluğu doğanın onlara sağladığı besinle sınırlı idi ve gerekli besini sağlamak için sık sık yer değiştirmeleri gerekiyordu.<sup>29</sup> Tyana antik kentinin Yontma Taş çağı dediğimiz Paleolitik çağa kadar tarihlendirilmesi mümkündür. Ancak bu tarihe ilişkin olarak çekirdek Kapadokya dediğimiz Niğde- Nevşehir- Aksaray bölgesinde bugüne kadar kazı çalışması yapılmamıştır. Niğde müzesinde sergilenen, obsidien den yapılmış bu çağa tarihlenen iki el baltası ile kimi antropologların henüz daha volkanların sönmediği döneme ilişkin bu bölgede elde ettikleri kimi buluntular, bu çağa ait bir yaşamın bu bölgede de bulunduğunu göstermektedir.<sup>30</sup>

<sup>27</sup> Avram Galanti, *Niğde ve Bor Tarihi*, İstanbul, 1951, s. 6.

<sup>28</sup> Gürer, *Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)*, s. 65.

<sup>29</sup> Toroğlu, *A.g.t.*, s. 89.

<sup>30</sup> Hakan Koç, *Niğde İli Bor İlçesi Kemerhisar Beldesi'nin Sosyo-Kültürel Yapısı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde, 2006, s. 19.

Genel olarak paleolitik insanının kültür seviyesi Niğde çevresinin doğal şartlarına uyum sağlayabilecek seviyede değildir. Öncelikle Niğde çevresinin iklim şartları avcı ve toplayıcı olan paleolitik insanının ihtiyacı olan yıl boyunca bulunabilecek doğal gıdaları üretebilecek nitelikte değildir. Ayrıca paleolitik dönemde insanların doğal mağaralar ile ağaç kavuklarında yaşadıkları düşünülürse saha ikliminin sahip olduğu soğuk kış şartları böyle bir yaşam tarzına müsaade etmez. En iyimser şartlarda paleolitik insanı, yılın sıcak yaz devresinde Niğde çevresinde geçici olarak yaşamış olabilir.<sup>31</sup>

#### 1.1.4.2. Neolitik Dönem

Anadolu'da insanoğlunun ilk yerleşik hayata geçmesinin, Neolitik dönemle başladığı bilinmektedir. Niğde tarihinde ise yöredeki ilk buluntulara, neolitik dönemden ( M.Ö 7250 – 5500) itibaren rastlanılmaktadır.<sup>32</sup> Günümüzden yaklaşık On bin yıl önce insan toplulukları sürekli olarak bir yere yerleşip ilk köyleri kurdukları, tarıma başladıkları, hayvanları evcilleştirdikleri dönemdir. Bu çağ arkeologlar tarafından akademik Neolitik ( Çanak Çömleksiz Dönem) ve Keramikli dönem olarak ikiye ayrılır. Niğde bölgesinde bu döneme ait olarak Göllüdağ, Bozdağ ve Çiftlik yöreleri ilgi çeker. Özellikle Aksaray'ın 25 km güneydoğusunda 1963'te Pensilvanya Üniversitesi Hititologlarından Edmund Gordon tarafından kazılan Aşıklı Höyük Akeramik Neolitik devreye önemli bir örnek teşkil eder.<sup>33</sup>

---

<sup>31</sup> Toroğlu, A.g.t., s. 89-90.

<sup>32</sup> Tuncer Baykara, **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş -I-**, Ankara,1998, s. 51.

<sup>33</sup> <http://www.-tyanafm.de.tl/Kemerhisar%26%23305%3Bn-Tarihi.htm>

**Tablo 1:** Niğde İlinde Neolitik ve Kalkolitik Dönem yerleşme yerleri ve özellikleri.<sup>34</sup>

| Buluntu yeri     | Yeri              | Konumu      | Yerleşme Tipi      | Su Durumu     | Bitki Örtüsü        | Dönemi* |
|------------------|-------------------|-------------|--------------------|---------------|---------------------|---------|
| Köşk Höyük       | Bor-Bahçeli       | Ova kenarı  | Höyük              | Kaynak kenarı | Açık alanlı ağaçlık | N+K     |
| Pınarbaşı Höyüğü | Bor               | Ova kenarı  | Höyük              | Kaynak kenarı | Açık alanlı ağaçlık | N+K+H   |
| Tepecik Höyüğü   | Çiftlik           | Ova kenarı  | Höyük              | Akarsu kenarı | Açık alanlı ağaçlık | N+K+H   |
| Alihoca Höyüğü   | Ulukışla Alihoca  | Vadi içi    | Höyük              | Akarsu kenarı | Orman               | N+K     |
| Divarlı Höyüğü   | Çiftlik-Divarlı   | Ova içi     | Höyük              | Akarsu kenarı | Açık alan           | N+K     |
| Hacıbeyli Höyüğü | Niğde-Hacıbeyli   | Vadi içi    | Höyük              | Akarsu kenarı | Açık alanlı ağaçlık | N+K     |
| Banaz Höyüğü     | Niğde-Yeşilgölcük | Ova kenarı  | Höyük              | Kaynak kenarı | Açık alanlı ağaçlık | N+K     |
| Kayaardı Tepesi  | Niğde             | Vadi içi    | Buluntu yeri       | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Kırkpınar Köyü   | Niğde-Kırkpınar   | Dag yamacı  | Buluntu yeri       | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Kabaktepe        | Niğde-Kayırlı     | Tepe yamacı | Buluntu yeri       | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Ekinlik          | Niğde-Kayırlı     | Tepe yamacı | Buluntu yeri       | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Bitlikeler       | Niğde-Kayırlı     | Tepe yamacı | Buluntu yeri       | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Pınarcık         | Niğde-Kayırlı     | Tepe yamacı | Buluntu yeri       | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Kitreli          | Çiftlik-Kitreli   | Tepe yamacı | Buluntu yeri       | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Gavurharmanı     | Çiftlik-Çardak    | Vadi Yamacı | Yerleşme kalıntısı | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| Kömürcü Köyü     | Niğde-Kömürcü     | Dağ yamacı  | Neolitik Atölye    | Akarsu yakını | Açık alanlı ağaçlık | N       |
| İlbiz Mevkii     | Çiftlik-Bozköy    | Dağ yamacı  | Obsidyen Atölyesi  | Akarsu yakını | Orman               | N       |
| Eyertepe Höyüğü  | Çamardı-Pınarbaşı | Tepe üzeri  | Höyük              | Akarsu yakını | Orman               | K       |
| Göltepe Höyüğü   | Çamardı-Celaller  | Tepe üzeri  | Höyük              | Akarsu yakını | Orman               | K+H     |
| Zeyve Höyüğü     | Ulukışla-Porsuk   | Vadi içi    | Höyük              | Akarsu kenarı | Açık alanlı ağaçlık | K+H+F   |
| Yazırhöyük       | Niğde-Kömürcü     | Ova kenarı  | Höyük              | Akarsu kenarı | Açık alanlı ağaçlık | K+H     |
| Darboğaz         | Ulukışla-Darboğaz | Vadi Yamacı | Buluntu yeri       | Akarsu kenarı | Orman               | K       |
| Kestel-Sarıtuzla | Çamardı-Celaller  | Tepe yamacı | Maden sletmesi     | Akarsu yakını | Orman               | K+H     |

\*N: Neolitik, K: Kalkolitik, H: Hitit, F: Frig,

Çanak çömlekli Neolitik döneme ait Niğde yöresinde birçok yerleşim yeri bulunmaktadır. Köşk Höyük, Niğde Kayaardı Tepesi, Niğde Tepe Bağları bu döneme

<sup>34</sup> Toroğlu, A.g.t., s, 92.

önemli örnek teşkil ederler. Bunlardan Köşk Höyük Niğde'nin 17 km güneyinde, Bor'un 6 km güneybatısında ve tarihi Tyana kentine su sağlayan, bu kentte su kemerleri ile bağlanmış Neolitik çağın ilk yerleşim bölgelerinden biridir.<sup>35</sup> Bor'un 3 km kuzeybatısındaki Pınarbaşı Höyüğü ve 8 km güneydoğusundaki Köşkpınar'da ele geçen buluntular, yöre tarihinin Neolitik Çağa değin uzandığını göstermektedir.<sup>36</sup>

1981-1990 yılları arasında yapılan I. Dönem Köşk Hüyük Kazı projeleri sayesinde Neolitik Çağın son dönemlerine ait olan tabakaların bir bölümünün incelenmesi yapılmış, böylece Neolitik'ten Kalkolitiğe geçiş sürecinde Orta Anadolu'nun etkinliği belirlenmiştir. Köşk Höyüğün yerel mimari karakterindeki değişikliklerin sosyal ve ekonomik yapıya bağlı olduğu anlaşılmıştır. Köşk höyük kazılarının 2004 mevsiminde açığa çıkan duvar resmi, en azından aynı katın diğer yapılarında da bu tür bezemelere rastlanılması olasılığının ne denli yüksek olduğunu göstermiştir.

Kazılarda bugüne kadar ele geçirilen 200'e yakın bireye ait iskeletlerin incelenmesi bu çağda bölgede yaşayan insanların yapıları, ortalama yaşam süreleri, beslenme biçimleri ve sağlık sorunları konularında bilgimizin artmasına katkılar sağlamıştır. Kazı da açığa çıkan ve çıkarılacak olan arkeobotanik ve arkeozoolojik verilerin incelenmesi günümüzden 8300-6800 yıl önce bölgenin fauna ve florasının belgelenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu konulardaki çalışmalar evcilleştirme sürecinin basamaklarını da aydınlatmaya yardımcı olmaktadır. Ele geçen kabartmalı kaplar üstünde ve duvar resimlerinde yer alan sahneler aracılığı ile çevre koşulları, avlanma modelleri, kullanılan silahlar, eğlenceler/dans gibi görsel belgelerin somut kalıntılarla eşleştirilmesi sağlanmıştır.<sup>37</sup>

Burada yapılan kazılarda Neolitik devirden kalma ve M.Ö. 5000 yılına tarihlenen seramikler ve Ana tanrıça heykelciği bulunmuştur.<sup>38</sup>

---

<sup>35</sup> Koç, **A.g.t.** s. 19.

<sup>36</sup> Ana Bbitannica, Cilt-6, "Bor Maddesi", İstanbul, 1994, s. 79.

<sup>37</sup> Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi, **I. Dönem Köşk Höyük-Niğde Kazı Buluntularının Değerlendirilmesi ve Stratigrafik Kontrolü**, Ankara, 2005, s. 2.

<sup>38</sup> Mehmet Bildirici, **Tarihi Su Yapıları (Konya-Karaman-Niğde-Aksaray-Yalvaç-Side-Mut-Silifke)**, Ankara, 1994, s. 338.



**Fotoğraf 2:** Neolitik Döneme Ait ve Köşk Höyük Kazılarında Bulunan Tanrı Heykelleri.

Tarihsel süreçle ilgili önemli veriler açığa çıkan Bahçeli Köşk kazılarında M.Ö. 8000-5000 yılları neolitik (Yeni-Cilalı Taş) dönemi aydınlanmaktadır. Üretime dayalı tarım yapmaya başlanılan, taş, sepet, tahtadan kaplar yapıldığı bu seramik öncesi Neolitik (Yeni Taş) dönemi sonrasının bölgede seramikli Neolitik döneme geçildiği bulgularla saptanmıştır. Bu dönemde Anadolu, eski yakın doğu ve Ege'nin en gelişmiş kültürüne sahiptir.<sup>39</sup>

<sup>39</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)**, s. 65.



**Fotoğraf 3:** Köşk Hüyük, Pınarbaşı Hüyük, Kazı Çalışmalarında Ele Geçirilen Neolitik Dönem Bulguları.

Neolitik dönemde bir yerleşme yerinin kurulması ya da terk edilmesini tamamen doğal şartlar belirlemektedir. Artan nüfusa bağlı olarak uygun bir konum yerleşme yeri olarak seçilmekte ve yerleşmeler gelişmektedir. Kurulmuş bir yerleşme yerinin terk edilmesi de yine doğal şartların yıkıcı gücünün etkisi altındadır.<sup>40</sup>

---

<sup>40</sup> Toroğlu, A.g.t., s. 94-95.



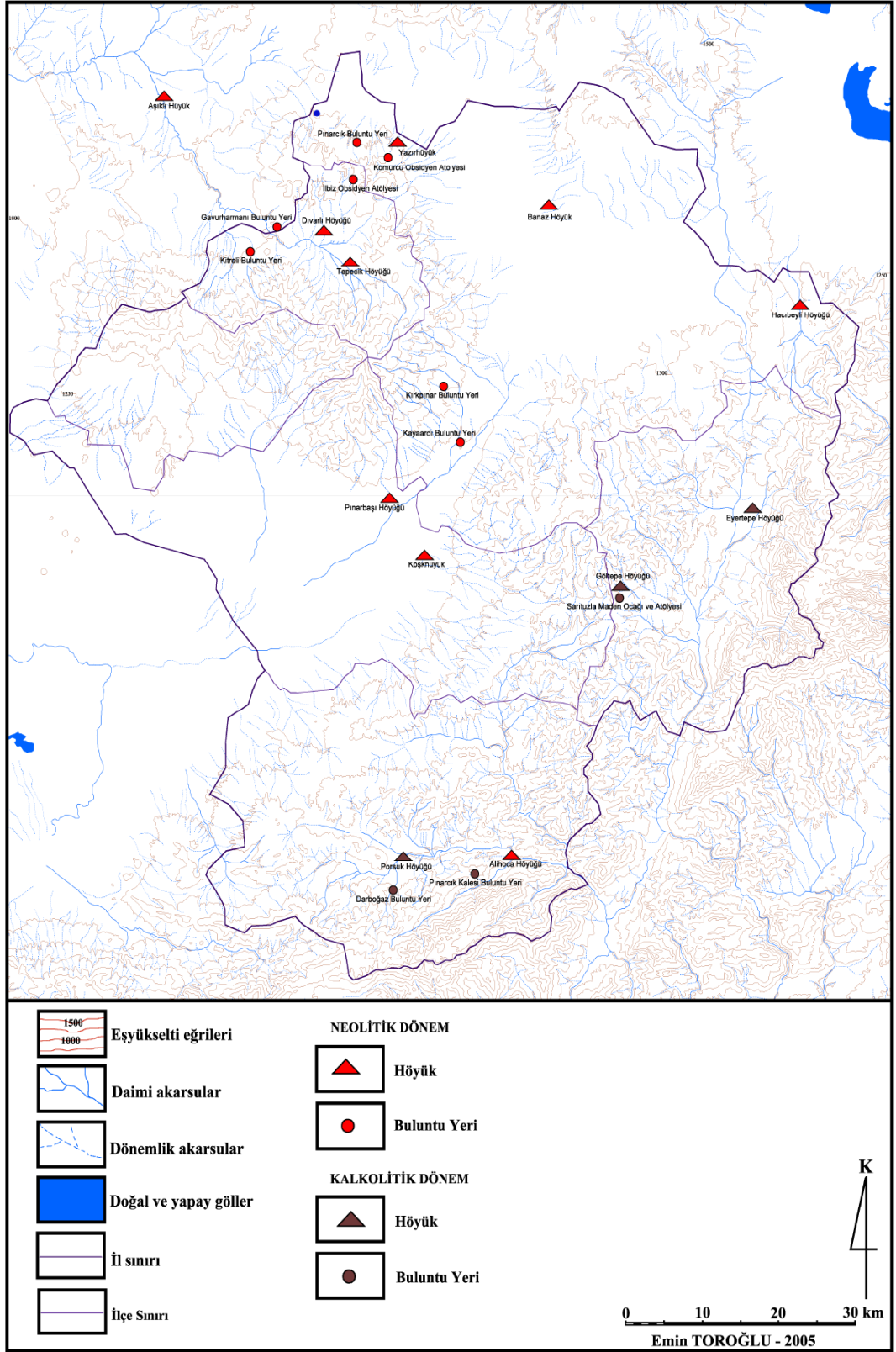
**Fotoğraf 4:** Köşk Höyük Kazı Çalışmalarında Bulunan Çanak Çömlek Tarzı Bulgular.

#### 1.1.4.3. Kalkolitik Dönem

Bu çağlar insanların özellikle bakır madenini kullanmaya başladığı dönemi ifade eder. M.Ö. 5900-3200 dönemini kapsayan bu çağ, örneğin tarımda sabanın kullanıldığı dönemdir. Köşk Höyük, Kalkolitik çağda da önemli bir yerleşim yeri olarak karşımıza çıkmaktadır.<sup>41</sup> Neolitik uygarlığı üzerine gelişmiş olan bu kültür, Köşk Höyükte devamlılık arz eder. Kalkolitik dönemde taş ve kerpiçten yapılmış duvarları, düzgün sıvalı tabanları olan yapılar ve kutsal alanlar; kare, dikdörtgen ya da yamuk planlı evler ile dar sokaklar ve meydanların olduğu, ocak, tandır, oturma yatma şekillerinin bulunduğu evredir. Yeme, içme, pişirme, saklama işlevi çanak, çömleklerin yapıldığı, ölü hediyelerinin bulunduğu bu dönem; Köşk Höyük Pınarbaşı, Tepecik Höyük bulguları ile aydınlanmıştır.<sup>42</sup>

<sup>41</sup> <http://www.tyanafm.de.tl/Kemerhisar%26%23305%3Bn-Tarihi.htm>

<sup>42</sup> Gürer, *Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)*, s. 65-66.



**Harita 2:** Neolitik ve Kalkolitik Dönemlerinde Niğde İli Yerleşmeleri.

Kaynak: Toroğlu, **A.g.t.**

Yapılan arkeolojik çalışmaların tarihi dönemleri aydınlatmada ne kadar önemli olduğunu düşünürsek, araştırma konumuz içerisinde yer alan Köşk Höyük tarihi alanlarının üzerinde yapılan kazı çalışmaları sonucu elde edilen bulguların bu yöre hakkında ne kadar kesin ve doğru bilgiler vereceğini daha iyi anlaşılacaktır.



**Fotoğraf 5:** Köşk Höyük Kalkolitik Evinin Birebir Kurgusu

#### **1.1.4.4. Tunç Dönemi**

Tunç dönemi ilk, orta ve son tunç çağı olarak 3 ana başlıkta incelenir.

**1. İlk Tunç Dönemi:** Bu dönem kendi içinde eski bronz çağı olarak, M.Ö. 3200-2000 yılları olarak 3 ana dönemde incelenir. Bakır madenine kalay karıştırılmış ve tunç elde edilmiş ve madeni eşyalar yapılmıştır.

**2. Orta Tunç Dönemi:** Bu dönem M.Ö. 2000-1500 yılları arasını kapsar. 1985 yılından itibaren buralarda başlatılan çalışmalar bu madende kalay üretildiğini ortaya koymuştur. Bu tarihe kadar Asur'lu tüccarların Anadolu ticaretinden getirdikleri en önemli madeni kalay olduğu varsayımı ile hareket edilmekte idi.

Ancak, Ketsel madeninde ticaret kolonileri için öne sürülen varsayımlar tamamen değiştirilmiştir.

**3. Son Tunç Dönemi:** Bu çağ M.Ö. 1500-1200 yıllarını içerir. Anadolu’da çivi yazısının kullanılması Asur ticaret kolonilerinin Anadolu’ya gelmesi ile ilgilidir. Anadolu’da bulunan sitelerin Hitit Krallığı olarak birleştirilerek Eski Hitit Devleti’nin yaşadığı çağı ifade eder.<sup>43</sup>

Niğde’nin tarih sahnesinde yer alışı bizzat kendi ismiyle değil fakat şimdi kendi sınırları içerisinde yer alan Kemerhisar ile. Kemerhisar’ın tarihte yer alması ise M.Ö. 1200’lü yıllara rastlar.<sup>44</sup> Bilindiği üzere, bölgenin en önemli şehri Tyana idi. Adına ilk olarak Eski Hitit Devleti (M.Ö. 1650-1450) krallarından Telipinu’ya ait bir belgede rastlanılan Tyana (Tuuanuua), Anadolu ile Suriye arasında çok önemli bir güzergâh üzerinde bulunmaktadır.<sup>45</sup>

#### **1.1.5. Tarihi Dönemlerden Türklerin Anadolu’ya Geliş Dönemine Kadar ki Süreçte Bor**

##### **1.1.5.1. Hatti ve Hititler Dönemi**

M.Ö. Kafkaslar ve Balkanlardan Ege ve Anadolu bölgesine yerleşen Asya’dan gelme küçük kabileler olarak yaşayan halklar bir araya gelerek Anadolu’da ilk devleti olarak Hitit Devleti oluşumunu sağlamışlardır. Niğde bu süreçte Hitit yerleşim alanları içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Tevrat’ta Beni-Heth veya Het oğulları olarak anılan Hititlerin Asur ticaret kolonileri zamanında da Anadolu’ya yerleştikleri bilinmektedir. M.Ö. VII. yy a kadar

---

<sup>43</sup> <http://www.-tyanafm.de.tl/Kemerhisar%26%23305%3Bn-Tarihi.htm>

<sup>44</sup> Koç, **A.g.t.** s. 21.

<sup>45</sup> Ahmet Akşit, **Niğde Tarihi Üzerine**, “Selçuklular Devrinde Niğde’nin Fiziki Yapısı”, İstanbul, 2005, s. 26.

siyasi varlıklarını sürdürmüşlerdir. Hitit ve Asur yazıtları M.Ö. 1800'den itibaren bölgede 1000 yıl süreyle Hititlerin yaşadığı anlaşılmaktadır.<sup>46</sup>

Hitit dönemlerinde, Niğde ve yöresinde Hititlerin kurdukları yerleşim alanları ve sitelerle ilgili izlere rastlanılmaktadır. Çiftlik İlçesi, Kömürcü köyü yakınlarındaki Göllüdağ harabeleri bu döneme işaret eden delillerle doludur.

M.Ö. 1200'lü yıllarda yani yazılı yıllarda Hitit İmparatorluğu sınırları içerisinde yer alan Kemerhisar; Tauna, ana Tyana gibi değişik isimlerle anılmakta idi.<sup>47</sup> Bu da demek oluyor ki Niğde Tarihinden bahsederken Hititler dönemi anlatıldığında bugünkü Kemerhisar'dan bahsetmeden geçmek yanlış olacaktır.

#### 1.1.5.1.1. Hattiler

Anadolu'da M.Ö. 3. bin yılın ortalarında Orta Anadolu'da yerli bir halk olarak, şehir devletleri halinde Hatti uygarlığı ortaya çıkmıştır. Kalkolitik dönem sonlarına doğru medeniyet seviyesinin yükselmesi, yerleşme ve nüfus sayısının artmasına bağlı olarak “etrafı surlarla kuşatılmış birçok şehir devletlerinin ortaya çıktığı” bilmektedir.<sup>48</sup> Orta Anadolu'da Kızılırmak kıvrımı içerisinde kalan bölgede yer almışlardır.<sup>49</sup> Anadolu Yarımadası'nın bilinen en eski adı Hatti Ülkesi'dir. İlk defa Mezopotamya yazılı kaynaklarında, Akkad Sülalesi döneminde kullanılan bu adlandırma, 7. yüzyıl Asur yıllıklarında görüldüğü üzere, M.Ö. 630 tarihine değin, süre gelmiştir. Böylece Anadolu en aşağı 1700 yıl boyunca Hatti ülkesi olarak tanınıyordu.<sup>50</sup> Bu ad o denli yerleşmişti ki, M.Ö. 200 tarihinden itibaren Anadolu'yu istila etmeye başlayan Hind-Avrupalı “Hititler” bile yeni yurtlarından söz ederken Hatti Ülkesi deyimini kullanmışlar ve bu yüzden Hattuşa (Boğazköy) tabletlerini ilk okuyan filologlar hep bu tabire rastladıkları için bambaşka bir dil konuşan bu yeni kavime de Hatti adını taktılar.<sup>51</sup>

<sup>46</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)**, s. 66.

<sup>47</sup> Niğde İl Yıllığı 1997, s. 9.

<sup>48</sup> Firuzan Kınal, **Eski Anadolu Tarihi**, Ankara, 1991, s. 49.

<sup>49</sup> Büyük Larousse, Cilt- 10, “Hatti Ülkesi Maddesi”, İstanbul, 1986, S. 5091.

<sup>50</sup> Ekrem Akurgal, **Anadolu Uygarlıkları**, İstanbul, 1989, s. 30.

<sup>51</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s. 78.

Orta Anadolu'daki Hatti Beylikleri henüz yazı kullanmadıkları için prehistorik uygarlığıdır. Ancak bu beyliklerin özellikleri hakkında Hititler yolu ile birçok bilgiye ulaşılmaktadır. Hattilerin Anadolu'nun yerli bir halkı olduğu ve M.Ö. 3. bin yılın ortalarından beri küçük krallıklar, beylikler halinde idare edildiğini belirterek, bir çeşit kent devleti olan bu beyliklerin M.Ö. 2000 tarihlerinde teker teker Hititlerin eline geçmeye başladığını, ancak Hattilerin, Hitit döneminde de nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturduğu belirtilir.<sup>52</sup> Tyana bölgesini önemli bir yerleşme merkezi olarak kullanan Hititlerin Hattiler ile sürekli olarak etkileşim halinde bulunmaları bu iki farklı medeniyeti bazı kaynakların aynı medeniyetlermiş gibi göstermesine neden olmuştur.

Birçok bilim adamı bir zamanlar doğru olduğu sanılan, ancak şimdi isabetsiz olduğu anlaşılan “Proto Hitit” ya da “Proto Hatti” deyimlerini alışkanlık sonucu hala kullanmaktadır. Hatti yerine “Proto Hitit” tabiri kullanıldığı takdirde Hititlerin Hattilerden geldiği izlenimi oluşur. Oysa söz konusu iki halk birbirinden dil ve ırk bakımından tamamiyle ayrıdır. Hele adı Hatti olan kavmi “Proto Hatti” diye anmak büsbütün anlamsızdır.<sup>53</sup>

Hattiler zamanla Hititler'le kaynaşmış, Hatti uygarlığı Hitit uygarlığı içinde yaşamaya devam etmiştir.

#### **1.1.5.1.2. Hititler**

Hattilerden sonra Anadolu'da hüküm süren Hitit devletinin kurulduğu M.Ö. 2. bin yıl sonlarında Anadolu'nun en çarpıcı özelliği, Mezopotamya ile başlayan çok sıkı ve örgütlü bir ticaret ve bunun sonucunda da yazının ortaya çıkmasıdır.<sup>54</sup>

Bazı kaynaklar Hitit Devletinden bahsederken çeşitli başlıklar altında dönemlere ayırmış ve devletin gelişim sürecini bu şekilde anlatmayı tercih etmiştir. Avram Galanti bu dönemleri İlk Hitit ve Geç Hitit dönemi olarak ikiye ayırmıştır. Ömer Fethi Gürer Eski, Yeni ve Geç Hitit Dönemi olarak üçe ayırmıştır. Faruk

---

<sup>52</sup> Toroğlu, A.g.t., s. 98.

<sup>53</sup> Yılmaz, İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi, s. 78.

<sup>54</sup> Toroğlu, A.g.t., s. 98.

Yılmaz hocamız ise Hititler Devletini iki ana başlıkta araştırmıştır. Bu başlıklar Krallıklar Dönemi ve Geç Hitit Dönemi diye adlandırılmıştır.

Eski Hitit Devletinin yaşamış olduğu dört asır zarfında 19 kral hüküm sürmüştür. Hitit Devletinin hudutları Labarna zamanında sağlam bir örgüte dayanarak genişlemiştir. İmparatorluk devri krallarından Telepuni'nin fermanı en Labarna hakkında sıhhatli bilgiyi vermekte ve Niğde hudutları dahilindeki toprakların bu devletin idare sisteminde önemli bir mevkide olduğu görülmektedir. Labarna oğullarını mağlup ettiği memleketlere yollar oralarda hüküm sürmeyi bu şekilde sağladı.<sup>55</sup>

Tarihteki ilk Hitit Devleti'ne Kral Hatusil döneminde tam bir birlik sağlanır. Krallık güçlü bir devlet haline gelir. Devletin sınırları içerisine Hupışna (Ereğli), Nenaşşa (Aksaray), Landa (Karaman), Tuvana (Kemerhisar) da girer.<sup>56</sup>

Hititler yazı kullanmaları o dönem ait bulguların günümüze ermesinde önemli ayrıntıdır. Özellikle Geç Hitit Dönemi Niğde'de birden çok önemli şehir devleti bulgularla açığa çıkmıştır.<sup>57</sup>

Hitit Devleti tarihteki zamanını yitirince yerine beylikler teşekkül eder. Niğde'yi de içine alan Kayseri bölgesinde Tapal Krallığı diğer bir deyişle Geç Hitit Devleti kurulur. Bu krallık pek çok şehri içine alan bir konfederasyondur. Niğde Kralı Saruvas'ın Tapal'a bağlı olduğu kesin olarak bilinmektedir. Hititler'in bu döneminde Bor'un adı Tuvana olmuştur.<sup>58</sup>

Bugün Merkez Niğde'nin tarihine göz atacak olursak Geç Hitit Devleti zamanında ve M.Ö. 1200-77 tarihleri arasında Niğde'nin de şehir devletleri konfederasyonuna bağlı önemli merkezlerden biri olduğunu görürüz. Bu

---

<sup>55</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s. 110.

<sup>56</sup> Atlı, **A.g.e.**, s. 66.

<sup>57</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)**, s. 66.

<sup>58</sup> Sedat Alp, **Hitit Çağında Anadolu**, Ankara, 2002, s. 50.

konfederasyona bağılı olarak Nahita (Niğde) kralı Saruvanas'ın ismi Hitit hieroglif kitabelerinde bulunmaktadır.<sup>59</sup>

Daha önceleri Bor ilçesine bağılı olan ve şimdiki adı Yeşilyurt olarak bilinen Keşlik Köyünde bulunan ve aynı adla anılan Keşlik Steli, Asur etkisinde işlenmiş bir Geç Hitit anıttır.<sup>60</sup>



**Fotoğraf 6:** Niğde Müzesinde Yer Alan, Bor İlçesi Keşlik Köyü'nde Bulunan Geç Hitit Dönemi Tuvanuva Krallarından Warpalavas Tarafından Diktirilen Keşlik Steli.

<sup>59</sup> Yılmaz, *İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi*, s. 113.

<sup>60</sup> Vural Sezer, *Eski Önasya-Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Dergisi*, "Keşlik Steli", Ankara, 1974, s. 32.

Yine Bor İlçesi'ne ait Gökbez Köyü'nde bulunan kaya kabartmasındaki figür de, Tuvanuva Kralı Warpalavas ailesi kabartmalar grubundandır.



**Fotoğraf 7:** Gökbez Köyü'nde Bulunan Kaya Kabartması.

Bu şehir devletleri Asur Kralı II. Sargon tarafından M.Ö. 710 senesinde tarihten silinmiştir.<sup>61</sup>

#### **1.1.5.2. Asurlular, Frigler ve Kimmerler Dönemi**

##### **1.1.5.2.1. Asurlular**

Anadolu'nun ilk tarihi devirlerine ait olarak Kültepe'de çok sayıda tabletlerden, M.Ö. 1900-1800 yıllarında Orta Anadolu'nun yerleşmeleri, coğrafyası, siyasi ve iktisadi durumu hakkında bazı bilgiler edinilmektedir. "Genellikle ticari mukaveleler ve haberleşme mahiyetinde oldukları anlaşılan bu vesikalarda dikkate çarpan nokta, Asurlar'dan Tuz Gölü havalisine kadar yayılan ve kuzeyde Karadeniz'e güneyde Akdeniz'e ulaştığı kabul edilen Asur ticaret teşkilatının

<sup>61</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s. 113.

bulunduğu bölgede 120'ye yakın yerleşme adının geçmesidir. Bunlardan bir kısmı Mezopotamya şehirlerini teşkil etse de, oldukça mahdut bir mıntıkada Asurlu tüccarların ticari faaliyetleri bakımından daimi surette uğramak lüzumunu duydukları ve adları metinlere geçen 90'dan fazla şehir veya kasabanın bulunuşu, o zaman için iskân merkezlerinin ve nüfus kesafetinin az olmadığına ve bakır çağına nispetle daha da artmış olduğuna bir delil sayılabilir.<sup>62</sup>

Hititler Döneminden hatırlayacağımız Tabal Devletleri Asurlular'ın baskısı altındadır. Asur kralına yenilip haraca bağlanan Tabal Krallıklarından Tyana Krallığı da bu baskılardan nasibini almıştır.

Asurluların Niğde bölgesinde varlıkları M.Ö. VII yy başlarında Kafkasya'dan Doğu Anadolu'ya ulaşan Orta Asya kökenli Kimmerler (Gimirrai) akınları ile zayıflar. Asurlular bölgeden çekilmek zorunda kalmıştır.<sup>63</sup>

Görülüyor ki bu dönemde Tabal Krallığı merkezi durumunda bulunan Tuvanuva ve civarı Asur egemenliğine girmiş fakat bu egemenlik çok sürmemiş Tabal Krallığı bir müddet sonra Frig egemenliğine girmiş.<sup>64</sup>

Kemerhisar civarında bulunan kalıntılardan M.Ö. 8. asırda Tyana ile Asurlular arasında bazı temasların olduğu anlaşılmaktadır.<sup>65</sup>

#### **1.1.5.2.2. Frigler**

M.Ö. 1200 dolaylarında Sırbistan tarafınadan gelen Thrak kökenli Frigler, Hitit krallığını yıkarak Hattutaşı ele geçirdiler. Hititler, Anadolu'nun güneydoğusunda bir süre daha devlet olarak devam etmişlerdir.

Frigler, Hitit Krallığı'nı yenmekle birlikte, Lidyalılar gibi Anadolu'da yaşayan diğer halklara karşı yaptırım uygulamadılar. M.Ö. 800'de Frigler yeni Hititleri de yenerek tarih sahnesinden sildiler.

---

<sup>62</sup> Toroğlu, A.g.t., s. 99.

<sup>63</sup> Gürer, Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e), s. 70.

<sup>64</sup> Yılmaz, İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi, s. 118.

<sup>65</sup> Gedik, A.g.e., s. 2.

Anadolu'ya Boğazlardan giren Frigler'in Niğde'de izlerine Tyana'da çıkan eserler ve Bor Kaynarca buluntularında da rastlanılmıştır. Metalik Frig Çağı M.Ö. 850-550 dönemine ait bilgileri içermektedir. Frigler Hititler gibi yazı kullanıyorlardı. Tümüls denen yığma mezarlarda ölüye hediyeler sunuyorlardı.<sup>66</sup>

Başta Asur çivi yazılı vesikaları olmak üzere, Geç Hitit hiyeroglif yazısı ile yazılmış kitabeler, Urartu vesikaları ve Klasik Grek yazarları, Frigler hakkında önemli bilgiler vermektedirler. Ayrıca Frigler'in başkenti Gordion ile Pazarlı höyüklerinde bulunan kazılar, yazılı belgelerin vermiş olduğu bilgileri önemli ölçüde destekleyecek arkeolojik malzeme vermiştir.

Dağınık kabileler halinde yaşayan Frigler ikili bir dil kültür alanında kendisini göstermiştir. Tuvanuva'da bulunmuş olan Frig alfabeli Paris'in Luvr müzesindeki kitabe parçası bu olayı doğrulamaktadır. Aslında bu kitabe bir şeyi daha göstermektedir ki; o da, Frig hâkimiyetinin Niğde bölgesine değin uzandığını göstermesidir.<sup>67</sup>

#### **1.1.5.2.3. Kimmerler**

Kimmerler Orta Anadolu'da ilk defa Frigler'le karşılaşmışlar ve yapılan savaşta Frig kralı Midas öldürülmüştür. Frig Kralının hazineleri istilacı Kimmerler'e verilmişti. Kimmerler aynı devirde Frig Devletine son verdikten sonra batıya doğru yürüyüşlerine devam etmişler ve İyonya'nın zengin şehirlerini de yağmalamışlardı. Herodotos'un anlattığına göre, Simirna (İzmir) ve Milethos şehirleri de bu barbar kavimlerin istilasına uğramıştı. Anadolu tarihinde bir terör ve korku devri olmuştur. Bereket versin ki, M.Ö. 679 yılında Asur Kralı Asarhaddon bu kavimlere büyük bir darbe indirmiş, Lidya Kralı Alyattes ise M.Ö. 609 dolaylarında bunları tamamen ortadan kaldırmıştır.<sup>68</sup>

<sup>66</sup> Güre, *Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)*, s. 71.

<sup>67</sup> Yılmaz, *İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi*, s. 118-119.

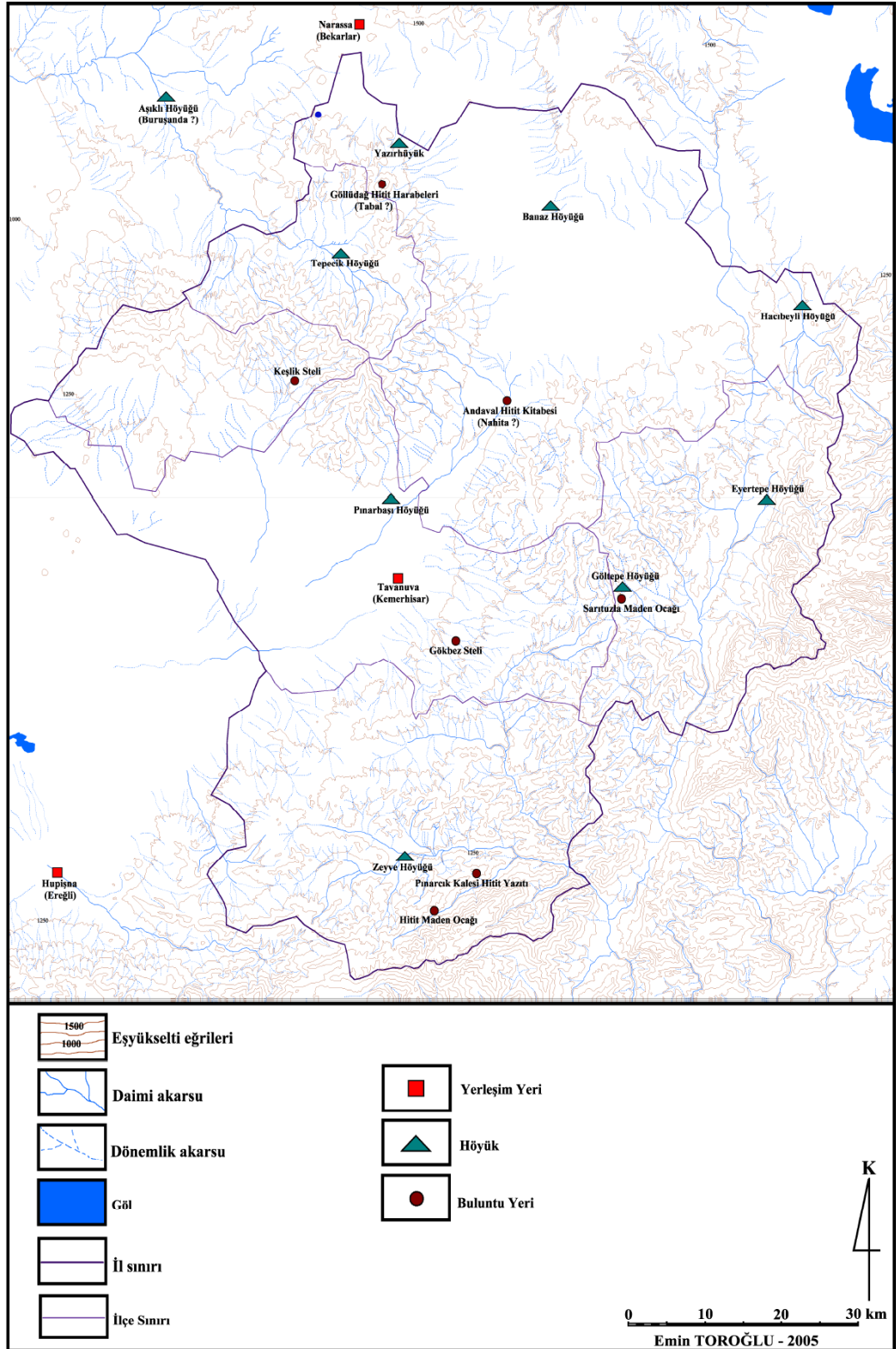
<sup>68</sup> Yılmaz, *İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi*, s. 119.

**Tablo 2: Niğde İli ve Çevresinde Asur-Hitit-Frig Dönemi Yerleşme ve Buluntu Yerleri**<sup>69</sup>

| Buluntu yeri     | Yeri                 | Konumu      | Buluntu ve Tipi        | Su Durumu     | Dönemi*  |
|------------------|----------------------|-------------|------------------------|---------------|----------|
| Acemhöyük        | Aksaray              | Ova kenarı  | Höyük, ticaret merkezi | Akarsu kenarı | H+A      |
| Kültepe ( Kanis) | Kayseri              | Ova kenarı  | Höyük, ticaret merkezi | Akarsu yakını | H+A      |
| Narassa-Nenessa  | Aksaray-Bekarlar     | Ova kenarı  | Yerleşme yeri          | Kaynak yakını | H-GH     |
| Hupisna          | Ereğli               | Ova kenarı  | Yerleşme yeri          | Akarsu kenarı | GH       |
| Asıklı Höyük     | Aksaray              | Ova kenarı  | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu kenarı | N+K+H-GH |
| Tuvanuva         | Bor-Kemerhisar       | Ova içi     | Yerleşme yeri          | Kaynak yakını | H-GH     |
| Pınarbası Höyüğü | Bor                  | Ova kenarı  | Höyük, yerleşim yeri   | Kaynak kenarı | N+K+H    |
| Tepecik Höyüğü   | Çiftlik              | Ova kenarı  | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu kenarı | N+K+H    |
| Divarlı Höyüğü   | Çiftlik-Divarlı      | Ova içi     | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu kenarı | N+K+H    |
| Hacıbeyli Höyüğü | Nigde-Hacıbeyli      | Vadi içi    | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu kenarı | K+H      |
| Banaz Höyüğü     | Nigde-Yeşilgölcük    | Ova kenarı  | Höyük, yerleşim yeri   | Kaynak kenarı | K+H      |
| Eyertepe Höyüğü  | Çamardı-Pınarbası    | Tepe üzeri  | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu yakını | K+H      |
| Göltepe Höyüğü   | Çamardı-Celalle      | Tepe üzeri  | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu yakını | K+H      |
| Zeyve Höyüğü     | Ulukışla-Porsuk      | Vadi içi    | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu kenarı | K+H+F+GH |
| Yazırhöyük       | Nigde-Kömürcü        | Ova kenarı  | Höyük, yerleşim yeri   | Akarsu kenarı | K+H      |
| Göllüdağ         | Nigde-Kömürcü        | Dağ zirvesi | Yerleşme yeri          | Göl kenarı    | GH       |
| Ketsel-Sarıtuzla | Çamardı-Celaller     | Tepe yamacı | Maden İşletmesi        | Akarsu yakını | K+H      |
| Maden Köyü       | Ulukışla -Maden      | Dağ yamacı  | Maden İşletmesi        | Akarsu kenarı | K+H+GH   |
| Pınarcık Mevkii  | Ulukışla- Alihoca    | Dağ yamacı  | Kaya yazıtı            | Akarsu yakını | GH       |
| Keşlik           | Altunhisar-Yeşilyurt | Dağ yamacı  | Stel                   | Kaynak yakını | GH       |
| Gökbez           | Bor-Gökbez           | Vadi yamacı | Stel                   | Akarsu yakını | GH       |
| Kaynarca         | Bor-Kaynarca         | Düzlük      | Tümülüs                | Kaynak yakını | F        |

\*N: Neolitik, K: Kalkolitik, H: Hitit, A: Asur, F: Frig, GH: Geç Hitit

<sup>69</sup> Toroğlu, A.g.t., s, 101



**Harita 3: Asur-Hitit-Frig Dönemlerinde Niğde İli Yerleşmeleri**

Kaynak: Toroğlu, A.g.t.

### 1.1.5.3. Medler ve Persler Dönemi

Med'ler bu dönemde Kimmerler'le işbirliğine girerek M.Ö. 612'de Asurlar'a saldırırken, diğer taraftan da Anadolu'yu paylaşmaya girişirler. Kimmer akınları sonucunda Asur hâkimiyetinin bölgede son bulması, bölgede bir iktidar boşluğu oluşturur. Bu boşlukta bölgede Kilikya Krallığı hâkimiyet kurduysa da Medler bölgeyi yağmalar. Med Devleti Persler'in saldırısı sonucu çöker. Anadolu coğrafyasına Persler hâkim olur.<sup>70</sup>

Lidyalılarla komşu olan Persler Kral Kyros M.Ö 546'da Lidya Devletinin başkenti Sardeis'e giderek bu devlete son verdi ve tüm Anadolu'nun hâkimi oldu. Bu tarihten, M.Ö. 333'te Makedonya Kralı Büyük İskender'in İssos'ta Pers Kralı Darius'u yenmesine kadar 200 yıl Anadolu Pers hâkimiyetinde kalmıştır. Persler zamanında Anadolu eyaletlere ayrılmıştı. Bu eyaletlerden bir tanesi de Kapadokya eyaletiydi. Bölgenin Fars dilinde Kapadokya adını alması bu döneme rastlar. Bor'un içinde bulunduğu bölge Kapadokya eyaleti içinde yer alır.<sup>71</sup>

Seyyah Ksenophon anlatıyor: M.Ö. 401 yılında Pers Prensi Kyros, iktidarı ele geçirmek için, ağabeyi Kral Artakseres'e karşı bir orduyla Lidyanın Sardes kentinden yola çıkar. Ksenophon bu sefere "savaş muhabiri" olarak katılır. Sefer sırasında Dana'ya da uğrarlar. "Kendisi ise ordunun geri kalan kısmıyla Kappadokia'da dört günde 25 fersenk aşip büyük ve zengin bir şehir olan Dana'ya ulaştı. Orada üç gün kalındı. Bu süre içinde Kyros, kralın erguvan rengi elbise giyme hakkı tanınmış nedimi Pers Megapherne'yi ve ihanetle suçladığı aşiret reisi bir subayı öldürttü."<sup>72</sup>

Persler'in tarih sahnesinden çekilmesine neden olan Büyük İskender Anadolu'ya hâkim olmuştu. Bademdere yakınlarında ölen bir generali için Büyük İskender'in göz yaşı döktüğü tarih sayfalarında yer alan önemli bir ayrıntıdır. Bu

---

<sup>70</sup> Saltık, A.g.t. s. 17.

<sup>71</sup> <http://www.tyanafm.de.tl/Kemerhisar%26%23305%3Bn-Tarihi.htm>

<sup>72</sup> Adil Özme, Filiz Kocaeli, O. Murat Süslü, *Seyahatnamelerde ve Anılarda Niğde*, Niğde, 2011, s. 14.

bölge de yer alan Ciniviz Kale bu süreçte yapılması muhtemeldir. Kale’de İskender resmi olan paralar bulunduğu ifade edilmektedir.<sup>73</sup>

#### 1.1.5.4. Romalılar Dönemi

Roma İmparatorluğu ile Bergama ve Kapadokya Krallıkları arasında anlaşmazlıklarda Kapadokya Kralı Arkhelaos, Romalılarla işbirliği yaparak ayakta kalmıştır. Pontus Krallığı ve Roma arasındaki mücadeleler Kapadokya Krallığının bölgedeki hâkimiyeti zayıflatmıştır. M.S. 17’de Kapadokya Kralı Arkhelaos’un ölmesi ile Roma İmparatorluğu topraklarına katılmıştır.<sup>74</sup>

Bugünkü Niğde İli bütünü ile Roma döneminin Tyanitis Strategiası içerisinde kalmaktadır. Bu dönemin yerleşmeleri ile ilgili tek bilgimiz Strabo’nun belirttiği ve adını Strategia’ya da vermiş olan Tyana (Kemerhisar)’ya aittir. Önemli bir geçit ve yol güzergâhı üzerinde, verimli ovası ve sağlam surlarıyla Tyana, Hititler’den beri süregelen yerini ve önemini muhafaza etmiştir.

Kapadokyanın Romalılara geçmesi ile birlikte sahada Helenleşmenin yaşandığı görülmektedir. Bunu öncelikle Kapadokya’nın iki önemli şehri Tyana (Kemerhisar) ve Mazaka (Kayseri)’ya Eusebia isimlerinin eklenmesinden anlaşılmaktadır. Sahanın Helenleşmesinde M.S. I. yüzyılda Tyana’da yaşanmış ve aslen de Tyanalı olan Pytagoresci Filozof Appollon’un etkisi de olmuştur.<sup>75</sup>

Bu dönemde Tyana (Kemerhisar Beldesi) çevresinde yoğun bir yapılaşma görülmektedir. Bu dönemde Tyana saraylar, tapınaklar, su kemerleri ve yerleşim birimleriyle oldukça büyük bir kent konumuna getirilmiştir.<sup>76</sup>

Romalılar Tuvana’ya Tyana demişlerdir. Roma İmparatorluğu devrinde Tyana, bu dâhiyane örgütlü İmparatorluğun resmi düşüşü çevresinde sivil, asker ve

---

<sup>73</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya’nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet’e)**, s. 71.

<sup>74</sup> Saltık, **A.g.t.** s. 18.

<sup>75</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s. 110.

<sup>76</sup> Ruhan İri, Mehmet Emin İnal, Hasan Hüseyin Türkmen, **Geçti Bor’un Pazarı Sür Eşğini Niğde’ye**, Ankara, 2010, s. 52.

Adalet Kurumları ile donanmış ve birçok güzel yapılarla bezenmiş, han, hamam ve aşıevleriyle Romanın ihtişamının bir ili olmuştur.

Kesme taştan kalın bir surla çevrilmişti. İçte, Han mevkiinde ikinci bir sur resmi daireleri çevreliyordu. Yolun sağında solunda Jüpiter'in hizmetine hayatlarını adanmış erkek rahip ve kadın rahibelerin lojmanları bulunuyordu. Sarmaş-dolaş güller, asmalar ve sarmaşıklar kemerlerin ve lojmanların yüzlerini beziyordu.<sup>77</sup>

Halkın hancılıkla, bağcılıkla, hayvancılıkla ve içmelerinin kirası ile geçinenlerin yanında ticaretle uğraşan kısmı da vardı. Genellikle halk zevk ve sefaya düşküncü. Tiyana'nın demirden kazmaları, tunçtan baltaları ve koyun keçi çanları pazarlarda aranırdı. Halk zengindi, yılda birkaç gün süren çılgın eğlenceler olurdu.<sup>78</sup>

Romalıların Anadolu'da hüküm sürdüğü yıllar Hristiyanlığın doğup yayıldığı yıllardır. Bu dini kabul etmeyen ve bölgeye hâkim olan Romalıların baskısı sonucu Hristiyanlar bu bölgeden kaçmaya ve mücadele etmeye başladılar.<sup>79</sup>

Roma idaresi arasında mücadeleye başlayan Hristiyanlar hayat ve inançlarını muhafaza için güvenli mekânlar arayışına girerek, çevrelerinde bulunan tabii imkânları değerlendirme yoluna gitmişlerdir. Volkanik tüflerin geniş alan kapsamı ve kolay aşınabilir malzemeden oluşan arazinin fazlaca yarılmış olması nedeniyle saha, gizli ve gözden uzak meskenlerin kolayca yapılabileceği olanaklar sunmaktaydı. Şartları iyi değerlendiren yeni dinin mensupları kuytu köşelerde özellikle vadi yamaçlarındaki tüfleri oyarak kendilerine yeni yerleşmeler oluşturdular. Bazen de mevcut yerleşmelerin altlarını oymak suretiyle yeraltına çekilerek, kolayca savunma temin ettiler. Bugün yörede bu türden sayısız yerleşme kalıntıları ve örnekleri mevcuttur. İnsanlar bu şekildeki yerleşme ve yaşamlarını bu dinin serbest bırakılmasından sonra da devam ettirdiler.<sup>80</sup>

Romalılar döneminde Niğde yöresinde öne çıkan yer Tiyana olur. Romalıları Anadolu Suriye geçit yolu olarak Gülek Boğazı'na hâkim olunca, Tyana önemli bir

---

<sup>77</sup> Koç, **A.g.t.** s. 27.

<sup>78</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s. 149-150.

<sup>79</sup> Saltık, **A.g.t.** s. 18.

<sup>80</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s. 111.

merkez olarak hanlar, hamamlar, sivil yapılarla donatılmıştır. Dönemin en görkemli şehirleri arasında yer alan Tyana, sanatçıların da eser ürettiği özel bir kent konumuna yükselmiştir.<sup>81</sup>

Birçok taş ve heykel işçiliği, bu dönem eseri olarak, günümüze değin gelebilmiştir. Tyana görkemi ve gelişimi ne yazık ki, savaşlar, istilalar ile önemli tahribata uğramıştır. Özellikle geçit noktası olan bu gelişmiş kent, her akın sonrasında bir yıkım süreci yaşamıştır. İran'da güçlenen Sasani Devleti, Kapadokya'ya Roma İmparatoru Aleksander zamanında (M.S. 222-235) saldırılara başlamıştır. İmparator III. Gordianus ve Valerianus'un savunma amaçlı çok sayıda kale yaptırdıkları bilinmektedir. Sasani Kral Şahpur'un M.S 251'de Niğde dolaylarına kadar sarkması, o arada Suriye'de oluşan Palmira Presliği, Batıda istilacı Gotlar'ın da Anadolu içlerine akınlar düzenlemesi, o dönemde bölgede yaşanan başlıca olumsuzluklardır.

M.S. 371-372 yılında İmparator Velans, Kapadokya'yı ikiye bölmüştür ve Niğde ili II. Kapadokya sınırları içinde kalmıştır. Tyana'nın yeni bölge başkenti oluşu bu dönemdir.<sup>82</sup>

M.S. 395'te Roma İmparatorluğu, Doğu Roma ve Batı Roma diye ikiye bölündü. Bor ve yöresi Doğu Roma yani Bizans İmparatorluğu sınırları içinde kaldı. Sasaniler 608 de Niğde'ye saldırsalar da 611 de uzaklaşmak zorunda kaldılar. Güneyde Gülek Boğazı'nı geçerek Toroslar'a açılan iki yoldan birinin Tyana olmasından dolayı Sasaniler, Bizans arazisine sık sık saldırmışlardır. Bölge sık sık el değiştirmekle birlikte Halife Ömer döneminde Sasani Devleti yıkılınca bu defa bölge Arap akınlarına sahne olur. İstanbul'u ele geçirmeye çalışan Araplar buralardan geçerler.<sup>83</sup>

**Su Kemerleri;** M.Ö 30 – M.S. 395 yıllarını kapsayan Roma döneminde Tyana yoğun yapılaşma ile tarihinin en önemli dönemlerinden birini yaşamıştır. Antik kent, saraylarla, tapınaklarla, su kemerleriyle ve yerleşim birimleriyle oldukça

---

<sup>81</sup> Elitaş, A.g.t. s. 2.

<sup>82</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)**, s. 72.

<sup>83</sup> Saltık, A.g.t. s. 18.

büyük bir kent durumuna gelmiştir. Özellikle su kemerleri yüzyıllar öncesinin tarihine ışık tutan, somut belgeler olarak zamana direnen, tarihsel kimliğini yitirmeden dimdik ayakta kalabilen anıt yapılarıdır. Niğde'nin 20 km güneyinde Adana – Kayseri yolunun 4 km kuzeyinde yer alan su kemerleri, Bahçeli'deki Roma Havuzunun devamı niteliğindedir. Tyana şehrinin su gereksinimini Roma Havuzu'ndan karşılamak için yapıldığı düşünülmektedir.<sup>84</sup> Antik Roma Havuzu'nun kaynak suyunu üzerlerindeki oluklardan Tyana'ya taşıyan kemerler, I. ve II. yüzyılda Roma İmparatorluğu'nda beş iyi imparatorlardan ikisi olan Trajan ve Hadrian tarafından yaptırılmıştır. Yaklaşık 3-4 km uzunluğundaki kemerlerin (Kemerhisar'daki) 1,5 km'lik bölümü açıkta, (Bahçeli'deki) gerisi toprak altında olup, kullanılmaz durumdadır. Kemerlerde yapı taşı olarak travertenler kullanılmıştır. Kemerlerden zamana direnerek ayakta kalanlar Kemerhisar Beldesini Bahçeli Beldesinin Saray Mahallesi'ne bağlayan yol üzerindedir.<sup>85</sup>



**Fotoğraf 8:** Tyana Su Kemerleri (Kemerhisar)

<sup>84</sup> <http://kemerhisar.blogspot.com/2012/07/kemerhisar-tyana-su-kemerleri.html>

<sup>85</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,\\_Bor#Tyana\\_Su\\_Kemerleri](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,_Bor#Tyana_Su_Kemerleri)

Eski Tyana'nın yeri üzerinde şimdiki Kemerhisar adında köy olduğu bilinmektedir. Çok önemli kalıntılar görünen bir su kemeri geniş bir alan işgal eden eski şehrin suyunu sağlıyordu. Bol suları bulunan Bor ve Niğde şehirleri Tyana'nın yerine geçtiler. Şehir merkezlerinin bu yer değişiminin vuku bulduğu zamanın kesin tarihini tespit etmek imkânsızdır.<sup>86</sup>

Roma İmparatorluğu döneminde dinler âlemine Hristiyanlık olarak geçen bir dinin doğuş ve yayılışı dikkati çekiyor. M.S. 53 senesinde bu dini yaymak üzere Tarsuslu Havari Kultupol gezilerine başlar. Roma devrinde isim değiştirerek Tyana (Kemerhisar) olan, Andaval, Sasima (Hassaköy), Limnia (Gölcük), Malanda Zasir (Anara)ya ulaşmıştır. Böylece bu din Niğde hudutları dâhil, hızla yayılmaya başlamıştı. Fakat Roma'da hüküm süren Purperestlik dininin baskıları, Hristiyan halka huzur vermemiştir. Yer yer zulüm ve kütle halinde imhaya gidilmesi, Hristiyanları sığınaklar yamaya, ibadet ve mücadeleye sevk etmişti. Poson (Dikilitaş), Bor (İftiyan), Nahita (Niğde), Fertek, Yağda, Kayardı, Gümüşler, Amos, Uluagaç, Helvadere, Gelveri, Selime, Manasun, Gölcük, Misli, Orhanlı, Edikli'deki birçok mağaralarda incelemelerde bulunulmuş ve bu mağaraların bu amaçla yapıldığı tespit edilmiştir.<sup>87</sup>

M.S. 313 yılında Roma İmparatoru Constantinus, "Milan Bildirisi" ile Hristiyanlara din ve özgürlük tanınması ile Hristiyanlar rahat bir nefes alabilmişlerdi. İmparator Constantinus, annesi Helena'yı ziyaret için Kudüs'e gitmiş, M.S. 326 yılında Aktaş Kasabası yakınında Andaval Kilisesi bu dönem sonrası yapılmıştır. Yine aynı süreçte Tyana, Hristiyanlar için dini merkez konumuna yükselmiştir. Maziga, Naziynaz, Arkolais, Nagidas, Nora, Tyana başkentliğine bağlı merkezlerdir. Romalıların dinsel rahatlığa tanındıkları prim ile bölgede dinsel doku değişimi yaşanmış ve ilk Hristiyanlığın yaygınlaşmasında Niğde bölgesi hedef örgütlenme alanı olmuştur. Ayrıca kiliselerin mabedlere çevrilip, din dönemlerinin İncil yerine, o dönemde ünlenen Tyanalı Fsegoryen ve Tyanalı Appolon'un mektup ve vaazlarının okutulduğu bir süreçte yaşanmıştır. O dönemde insanlar daha çok tarım ve

<sup>86</sup> Albert Gabriel, **Niğde Tarihi**, Ankara, 1962, s. 17.

<sup>87</sup> Koç, **A.g.t.** s. 28.

hayvancılıkla geçinirken, yörede buğday, arpa ekilip, Hasandağı yaylalarında koyun, at sürüleri otlatılıyordu. Bor, Ömen kesiminde 100 köy ve kasaba doğmuştur.<sup>88</sup>

M.S. 395 senesinde Roma İmparatorluğu, Doğu Roma ve Batı Roma diye ikiye bölündü. Bor ve yöresi Doğu Roma yani Bizans İmparatorluğu sınırları içinde kaldı.<sup>89</sup>

Bizans devrinde Tyana VI. yy'dan itibaren Justianus'un Doğuya verdiği önem program dâhilinde son parlak dönemini yaşamıştır. Hristiyan dinini büyük merkezlerinden biri oldu.<sup>90</sup>

Niğde'nin ne zaman ve nasıl kurulduğu hakkında kesin bilgiler bulunmamakla birlikte, Bor'a gelmiş ancak Niğde'ye uğramamış olan Evliya Çelebi, bu kentin; "İstanbul'u onaran Kayser Rum, Kayseri, Niğde ve Konya'yı da yeniden kurdu." cümlesi ile Bizanslılar tarafından kurulmuş olabileceğine işaret etmektedir.<sup>91</sup>

Mehmed Hayri, Niğde şehrinin kuruluşu hakkında şu bilgileri vermektedir:

"Niğde'nin Miladi 306 tarihinden 337 tarihine kadar hüküm süren Konstantin, diğer adıyla Kayser Agüstüs tarafından kurulduğu anlaşılmakta ise de, bunu ispatlayacak hiçbir delil bulunmamaktadır. Bazı kaynaklardan istifade ederek Niğde'nin Nikita adında bir kişi tarafından kurulduğu iddia edilmektedir. Ancak, bunun da ispatı yoktur. Niğde kalesi üzerinde hiçbir kitabe ve işaret bulunmamaktadır. Buradan hareketle kalenin Romalılar zamanında, ancak İranlılar tarafından inşa edilmiş olabileceği düşünülebilir. Kalenin yapıldığı taşlar ile kale içerisinde inşa edilen Alaaddin Cami'nin taşlarının aynı cinsten olması, Alaaddin Cami ile kalenin inşa tarihinin birbirinden uzak olmadığını gösterir. Bu akla daha uygundur."<sup>92</sup>

---

<sup>88</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)**, s. 73-74.

<sup>89</sup> Saltık, **A.g.t.** s. 18.

<sup>90</sup> Mehmet Özkarcı, **Niğde'de Türk Mimarisi**, Ankara, 2001, s. 6.

<sup>91</sup> Nedim Bakırcı, **A.g.t.** s. 2.

<sup>92</sup> Niğde İl Yıllığı 1997, s. 11.



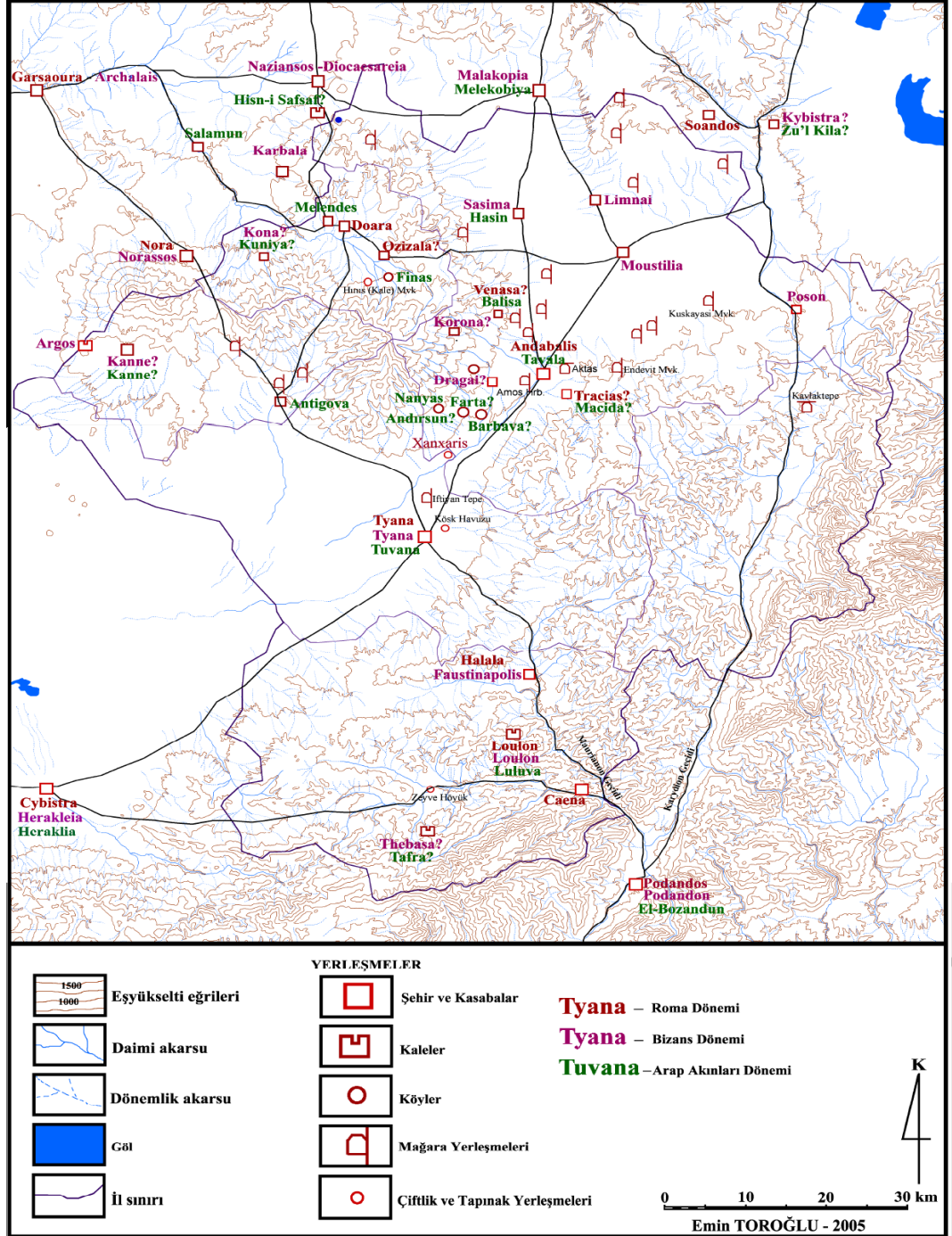
**Fotoğraf 9:** Helenistik, Roma ve Bizans Dönemi Buluntuları.



**Fotoğraf 10:** Tyana'da Açığa Çıkarılan ve M.S. II. yy. Roma İmparatorluk Dönemine Tarihlenen Heykeltıraşlık Ürünleri

M.S. 7. asır başlarında imparatorluğun güzide merkezlerinden biri olan Niğde, Aksaray-Tayana topraklarında ilk önce Sasani, ardından Arap akın ve

istilaları baş gösterdi. Sasani istilas ı M.S. 620 tarihlerinde başlar ve Niğde İli'ni de ç ığneyerek Kızılırmak'a kadar ilerler.<sup>93</sup>



**Harita 4:** Roma-Bizans ve Arap akınları Döneminde Niğde İli Yerleşmeleri.

Kaynak: Toroğlu, A.g.t.

<sup>93</sup> Koç, A.g.t. s. 28-29.

**Tablo 3: Niğde İlinin Roma-Bizans ve Arap akınları Dönemi yerleşmeleri<sup>94</sup>**

| Yerleşme Adı                        | Yeri              | Özelligi                       | Kaynağı                                                   |
|-------------------------------------|-------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| Tyana                               | Kemerhisar        | Strategia - Psikoposluk, Şehir | Peutinger , Ptolemy, Hierocles                            |
| Halala (Faustinapolis)              | Başmakçı          | Kasaba                         | Ptolemy                                                   |
| Caena                               | Çiftehan          | Kasaba                         | Ptolemy                                                   |
| Andabalis (Bedala, Tavala, Badaksi) | Aktaş             | Şehir-Kasaba                   | Peutinger , Ptolemy, Hierocles, Hordazbeh, _drisi, Mesudi |
| Pasa (Paspasa)                      | ? Tyana'ya 12 mil | Çiftlik, manastır              | Nazianzoslu Gregory                                       |
| Xanxaris                            | Derdalan Ilıcısı  | Sıcak hamamlı Manastır         | Nazianzoslu Gregory                                       |
| Palmatia                            | ?                 | İmparatora ait at çiftliği     | Nazianzoslu Gregory                                       |
| Bazis                               | Bahçeli?          | Zeus Asmabaios tapınağı        | Ptolemy, Philostratus                                     |
| Tracia (Macida)                     | Gümüşler?         | Güvenli kale                   | Peutinger Tablosu, İdrisi, Mesudi                         |
| Dragai                              | Denegi?           | İmparator çiftliği             | Ptolemy                                                   |
| Sasima (Hasin)                      | Hassaköy          | Kasaba, psikoposluk            | Ptolemy, Naz. Gregor, Hordazbeh                           |
| Limnai                              | Yeşilgölcük       | Köy                            | Naz. Gregory, Psikopos Basiliscus                         |
| Moustilia                           | Konaklı           | Köy                            | Ptolemy                                                   |
| Ozzizala                            | Azatlı?           | Sebzesi bol köy-çiftlik        | Naz. Gregory, Antonine _tinerileri                        |
| Venasa, Balisa                      | Yaylayolu         | Köy                            | Psikopos Basiliscus, _drisi, Hordazbeh                    |
| Doara                               | Divarlı           | Kasaba, Psikoposluk            | Naz. Gregory, Psikopos Basiliscus                         |
| Thebasa (Tafra)                     | Darboğaz?         | Kale                           | X. ve XIII. Kilise Listeleri, Hordazbeh                   |
| Loulon (Lülüve)                     | Hisarballığı Mvk  | Kale                           | Ptolemy, Hordazbeh., Mesudi                               |
| Argos (Argeios)                     | Keçikalesi        | Kale                           | Ptolemy, Hordazbeh, Yakuti, El-Mesudi                     |
| Kanne                               | Karanlıkkapı?     | Köy, Psikoposluk               | Ptolemy, Bizans Listeleri, Hordazbeh                      |
| Koron (Korana)                      | Tepeköy?          | Kale                           | Bizans kayıtları                                          |
| Antiguva (Antigu)                   | Altunhisar        | Kasaba-Kale                    | Hordazbeh, Tabari                                         |
| Kona (Kuniya, Kuria)                | Kitreli?          | Kasaba-Kale                    | Hordazbeh, İdrisi, İbn Fakih                              |
| Melendes (Malandosa)                | Ovalıbag          | Kasaba-Kale                    | Hordazbeh, İdrisi                                         |
| Farta                               | Fertek?           | Köy                            | Hordazbeh                                                 |
| Nanas                               | Kırkpınar         | Köy                            | Hordazbeh                                                 |
| Finas                               | Sultanpınarı      | Köy                            | Hordazbeh                                                 |
| Barnuva, Barbava                    | Aravan            | Köy                            | Hordazbeh, İdrisi                                         |
| Matamir, Matmura                    | Misli Ovası       | Yeraltı Ambarı Magaraları      | Hordazbeh, İdrisi                                         |

#### 1.1.5.5. Araplar Dönemi

Kemerhisar yani Tyana ve çevresi tarihi süreç içinde stratejik öneme sahip bir yerdir. Çünkü Tyana, İç Anadolu ile Akdeniz ve Suriye arasında irtibatı sağlayan önemli bir güzergâh üzerindedir. Akdeniz ile İç Anadolu arasındaki Kilikya Kapıları diye adlandırılan coğrafyada önemli geçitlerden birisi de Gülek Boğazıdır. Gülek Boğazı'nı Gülek Boğazı'nı geçmek için ise Tyana güzergâhını takip etmek gerekir ya da buraya sahip olmak gerekir.<sup>95</sup> İşte bu coğrafi konum Tyana'nın sürekli olarak değişik medeniyetler tarafından istilalarına maruz kalmasına neden olmuştur.

<sup>94</sup> Toroğlu, A.g.t., s, 116.

<sup>95</sup> Nevzat Topal, **Niğde Tarihi Üzerine**, “Tyana ve Çevresine Yapılan Arap Akınları”, İstanbul, 2005, s. 18.

M.S. 640, Anadolu’da Arap akınlarının görüldüğü dönemdir. Sonuçta; Bizanslılar Araplar’a Suriye ve Doğu Anadolu’yu bırakarak sınırı Orta Toroslar’a taşıdıkları bir dönem olmuştur. Orta Anadolu’ya geçişte Torosların uzantıları olan yükseltileri aşmaktaki zorluklar nedeniyle Niğde korunma ve mücadele noktası olarak tarihte önemli süreçlerin merkezi olmuştur. Niğde bölgesinde özellikle Arap saldırı ve akınlara karşı koymak amacı ile kaleler yapılmıştır. Arap akınları devam ettiği sırada yapılan korunma noktalarına rağmen Tyana M.S. 710 yılında Arapların yağmalarından kurtulamamıştır.<sup>96</sup>

Tarih içerisinde değişik medeniyetlerin akınlarına maruz kalan Bor’un ve yakınlarında bulunan Kemerhisar’ın, zamanla değişik dönemlerde değişik adlarla anıldığını söylemiştik. Roma ve Bizans döneminde Tyana adları ile anılan yerleşme Arap akınları sırasında kayıtlara Tuvana olarak geçmiştir. Bu yerleşme tarih içerisinde istilalar nedeniyle bir çok kez harap hale gelmiş ve yeniden iskâna sahne olmuştur.<sup>97</sup>

Müslümanların Mekke’yi fethi ve sonrasında İslam ordularının özellikle sınır boylarındaki başarıları beraberinde geniş toprakların elde edilmesini sağlamıştır. Bizans kısa bir süre içerisinde Filistin, Suriye, Mısır ve Kuzey Afrika’dan çekilmek zorunda kalmıştır. Bizans ordularının Mısır, Suriye ve diğer bölgelerde İslam ordularının önünde bir set olma özelliğini kaybetmesi, askeri ilerleyişi hızlandırmış; asırlarca Bizans’ın elinde bulunan zengin topraklar ve Anadolu, İslam ordularının fetih hareketlerine açık hale gelmiştir.

İslam ordularının başında bulunan komutanlar ve valiler içerde bütünlüğü sağlam temellere oturtuktan sonra bu gücü pekiştirmek için yeni fetihlere yönelmişlerdir. Bununla ilgili olarak, Anadolu’ya yaptığı akınlar ile Bizans’ı sürekli baskı altında tutmuşlardır. Bu akınlar sırasında Anadolu’ya geçişi sağlayan en önemli güzergâhlardan birisi olan Tyana’ya da çok önem vermişlerdir.<sup>98</sup> Arap kaynaklarında Tavana olarak geçen bu belde 707 senesinde Müslümanların eline

<sup>96</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya’nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet’e)**, s. 74.

<sup>97</sup> Emin Toroğlu, “Bor Şehri’nin Kuruluş ve Gelişmesi”, **Doğu Coğrafya Dergisi-21**, Erzurum, 2009, s.177.

<sup>98</sup> Koç, **A.g.t.** s. 30.

geçince Halife El-Ma'mun tarafından tamir edilmiş ise de, müteakip asırlarda gerileyerek, yerini Niğde ve Bor gibi, suyu bol şehirlere bırakmış idi.<sup>99</sup> İki asır boyunca Tyana, İslam ve Bizans orduları arasındaki savaşlar ve sürekli el değiştirme sebebiyle harabeye dönmüştür. Bu yüzden Tyana yerine bölgede Niğde şehri ön plana çıkmıştır.<sup>100</sup> Bir diğer kaynak ise bu konuyu şu şekilde anlatmaktadır; Tyana, Arapların Hicri 88 (705) yılından itibaren idaresi altına geçti ve Abbasi Halifesi El-Ma'mun tarafından hicretin 217. yılında yeniden kuruldu veyahut hiç olmazsa onarıldı. El Ma'mun'un bu sırada vuku bulan ölümü üzerine Tyana eski haline terk edildi. İşte şüphesiz bu olaydan sonradır ki şehir geriledi ve Niğde'de bu bölgenin başlıca şehri oldu.<sup>101</sup> 806, 832 ve 931 yıllarında da Abbasiler Tyana'ya kadar geldiler ve son hücumlarında yerleşim yeri harabe olmuştur. Böylece burası Hristiyanlık merkezi oluşunu kaybetmiş ve Niğde onun yerini alarak bölgenin koruyucu şehri haline gelmiştir.<sup>102</sup>

Abbasiler kendi içinde bütünlüğü sağlam temellere oturtuktan sonra mevcut güçlerini sağlamlaştırmak ve pekiştirmek için yeni fetihlere yönelmişlerdir. Bu düşünce ile Anadolu'ya bir takım seferler düzenlemişlerdir. Bu akınlarda da temel unsuru İstanbul'a hâkim olmak oluşturmıştır. Çünkü Peygamber Efendimizin İstanbul ile ilgili söylediği müjdeli sözler yapılacak fetihlere ilham kaynağı olmuştur. Ancak İstanbul'a sefer düzenleme esnasında Anadolu'ya geçişi sağlayan temel faktörlerden biri Tyana olmuştur. Bundan dolayıdır ki bölge Bizans ve Arap akınları arasında kalmıştır.<sup>103</sup>

Tyana ve çevresine ilk akınlar Halid Bin Velid'in oğlu Abdurrahman tarafından 664'de yapılmıştır. Mesleme Yezid Bin Cübeyr ile birlikte 706 yılında Tyana bölgesinde Bizans ile mücadele etmiş birkaç kaleyi ele geçirmiştir. 707 yılında Mesleme Tyana'yı kuşattı. Kuşatma bütün bir kış devam etti ve yaklaşık dokuz ay sürdü. İlkbahar aylarında II. Justinianus Müslümanlar üzerine acele toplanmış ve iyi teçhiz edilmemiş bir ordu sevk etti. Bizans ordusu Araplar

<sup>99</sup> İslam Ansiklopedisi, **A.g.md.**, s. 253.

<sup>100</sup> İri ve Diğ. **A.g.e.**, s. 52.

<sup>101</sup> Gabriel, **A.g.e.**, s. 17.

<sup>102</sup> Özkarcı, **Niğde'de Türk Mimarisi**, s. 7.

<sup>103</sup> Hakkı Dursun Yıldız, **Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, Cilt. 3, İstanbul, 1989, s. 140.

karşısında büyük bir yenilgiye uğradı. Tyana'nın Araplar tarafından muhasara edilmesi ve Bizans'ın yenilerek Tyana'nın teslim olmasına Bizans ordusunun yetersiz ve kabiliyetsiz kişilerden oluşması büyük rol oynamıştır. Halife Ömer Bin Abdulaziz'in İslam'ı yayma politikasında silah kullanmanın yani zorlamamanın olmaması ve İstanbul surları önünde İslam ordusunun yok olması neticesinde Halife, Mesleme'yi görevden almış ve ordusunun da geri dönmesini istemiştir. İslam orduları Tyana'dan çekilirken tahrip etmişler ve bu dönemde Anadolu akınları kesintiye uğramıştır.<sup>104</sup>

Arap akınlarına karşı çaresiz kalan Bizans yönetimi, Araplara karşı Türkleri sınırlarda iskân ederek kullanmak istemiştir. Türklerin Anadolu'ya adım atışı, Sultan Alp Arslan'dan beş buçuk asır önce olmuştur. İlk gelenler de Bulgar Türkleri olmuştur. “530 senesinde Bizans orduları tarafından bozguna uğratılan Bulgar Türklerinin bir kısmı Anadolu'ya geçirilmişler ve Trabzon havalisi ile Çoruh ve yukarı Fırat bölgelerine yerleştirilmişlerdir.”

Hun Türklerinin Anadolu'ya geldikleri biliniyorsa da, ilk Türk yerleşme hareketini, Bulgar Türkleri ile başlatmak gerekiyor. “Asker veya hudut muhafızı veya kolonizatör olarak Anadolu'ya sevk edilmiş” olan ve iskân edilen bu unsurlar, daha sonraki yıllarda “İslamlara karşı hudutlara korumak maksadıyla Karaman, Kayseri bölgelerine yerleştirilmiş” bulunuyorlardı.<sup>105</sup>

İslam dünyasındaki bu duraklama uzun sürmemiş, Bizans tahtına İmparatoriçe İrene'in çıkması (797-802) ve Slav isyanı, Arap akınlarının tekrar başlamasına zemin hazırlamıştır. Ancak İmparatoriçe İrene'in girişim içerisinde bulunduğu Arap akınlarını engelleyememiştir. Aynı yılda yani 797-798'de Harun Reşit Anadolu'ya üst üste başarılı akınlarda bulundu.<sup>106</sup>

Harun Reşit, İslam devletinin en büyük rakibi olan Bizans İmparatorluğuna karşı devam etmekte olan seferlere büyük ehemmiyet vermiş ve bu devletle olan

---

<sup>104</sup> Saltık, **A.g.t.** s. 19-20.

<sup>105</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s. 196.

<sup>106</sup> Koç, **A.g.t.**, s. 31.

sınırların yeniden tanzim ve tahkimine büyük gayret sarf etmiştir. Bizans'la olan savaşlar hemen her yıl devam ediyordu.

790 senesinde Mısır'dan Kıbrıs üzerine yürümekte olan İslam donanması, Antalya açıklarında karşısına çıkan Bizans donanması ile savaşa tutuşmuş ve Bizans donanmasını mağlup etmiştir. Donanma komutanı esirler arasında yer almıştır. 797 yılında bizzat Harun reşit sefere çıkarak Orta Anadolu'da bulunan Safsaf kalesini zaptetti. O'nun komutanlarından Abdumelik Bin Sali Ankara'ya kadar ilerledi ve Matmura'yı (Niğde ile Aksaray arasındaki Melendiz dağlık bölgesi) fethetti. Bizans devleti ile bir anlaşma yapılması üzerine sulh gerçekleşti. Ancak imparatorun değişmesi üzerine anlaşma bozuldu. Yeni imparator ödemesi gereken vergiyi kesince ve de küstahça daha önce verdiği vergileri de istemesi üzerine, Harun Reşit II. Bizans seferine çıkmıştır.

806 yılında Harun Reşit, kalabalık bir orduyla bizzat sefere çıkarak bir aylık muhasaradan sonra Herakela'yı ve arkasından da Tuvana'yı fethetti. Hatta Tuvana'da bir cami yapılmasını emretti. Komutanları ise Orta Anadolu'da yedi kale daha fethettiler. Nikeforos, Harun Reşit'e yeni bir anlaşma teklif etti. Halife bu teklifi kabul etti ve sulh oldu.<sup>107</sup>

Halife Me'mun döneminde İslam-Bizans mücadelesi devam etmiştir. 830'larda başlayan mücadelenin sebepleri tam olarak bilinmese de Halife Anadolu'ya dört kez sefer düzenlemiştir. Bu seferler sırasında Tyana önemli bir yer tutmuştur. Me'mun'un komutanlarından Yahya Bin Aksem Tuvana'yı alarak tahrip etmiştir. Daha sonra Halife oğlu Abbas'ı Tuvana'ya göndererek buranın imarını yapmasını istemiştir. Ancak Me'mun 833'te ölmesi üzerine imar işleri yarım kalmıştır.<sup>108</sup>

Sonuç olarak Anadolu'ya Arap akınları iki asırdan fazla devam etmiş Tyana, 708 yılında ilk kez fethedilmiştir. Tyana'da Halife Me'mun zamanında imar faaliyetlerine girişilmiş, onun ölümü ile bu faaliyet son bulmuştur. Araplar, Me'mun'dan sonra da bölgeye akınlar yapmışlar ise de kayda değer bir başarı elde

<sup>107</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s, 199-200.

<sup>108</sup> Topal, **A.g.m.**, s, 20

edememişlerdir. Bölgede Bizans 924 yılından itibaren üstünlüğü ele geçirmiştir. 965 yılında ise Kilikya’da büyük bir kıtlık olmuş, Arapların çoğu bölgeyi terk ederek Şam’a kaçmıştır. Akabinde Bizans kuvvetleri Kayseri’ye kadar gelerek Araplardan boşalan şehirleri tekrar ele geçirmişlerdir. Tyana, İslam-Bizans mücadelesi sonunda iki kuvvet arasında kaderine terk edilerek sükûta uğramış ve eski ehemmiyetini kaybetmiştir.<sup>109</sup>

931 de Araplar son defa Tiyanaya kadar olan yerleri silip süpürmüşlerse de, Niğde bölgesinde Bizans askerlerinin karşı saldırısı ile bir sonuç alamamışlardır. İşte bu tarihten ve bu olaydan sonra Niğde, bir harabeye çevrilen ve Hristiyan nüfusu tarafından boşaltılan Tyana’nın yerine geçmiş ve bu bölgenin koruyucu şehri olarak bilinmiş ve kalmıştır.

#### **1.1.6. Türk Hâkimiyetinden Günümüze Kadar Olan Dönem**

##### **1.1.6.1. Selçuklular Dönemi’nde Bor**

Büyük Selçuklu İmparatorluğunun kurulması ve Türklerin İslam dünyasına hâkim olmaları İslam Medeniyeti ve Müslüman kavimleri tarihinde bir dönüm noktası teşkil eder. İslam dünyası iç ve dış buhranlara düşer ve Selçuklular taze bir kuvvetle bu âlemi siyasi birliğe kavuştururken İslam medeniyetine de, getirdikleri yeni unsur ve müesseseler sayesinde, bir hayatiyet bahşettiler ve onu yeni bir sayfaya erdirdiler. Büyük Selçuklu İmparatorluğunun kuruluşu ile husule gelen inkılaplardan biri de, hiç şüphesiz, Yakın Şarkın ve hususiyle Anadolu’nun fethi ve Türkleşmesidir. Eski birçok kavimlere yurt ve medeniyetlere sahne olan veya bunların üç kıta arasında mübadelesinde bir köprü vazifesi gören Anadolu, yerli unsurların tesirlerine rağmen, tarihinde ilk defa olarak, ırk, din, dil, kültür ve sanat bakımlarından külli bir inkılabı uğramış ve çehresini değiştirmiştir. Selçuk İmparatorluğunun kuruluşu, İslam Medeniyeti ve Türk tarihi bakımından nasıl bir ehemmiyet arz ederse, bu imparatorluk ile devamlarının yıkılışından sonra, İslam Medeniyeti ve kavimlerin mevcudiyetlerini muhafazada, bazı Müslüman ve

---

<sup>109</sup> Koç, A.g.t., s. 33.

Hristiyan kavimlerinin kaderlerini tayinde de, Anadolu'nun Türkleşmesi o derece bir ehemmiyet taşır. Bu husus için sadece Osmanlı İmparatorluğunun menşelerini ve tarihi rolünü hatırlatmak kâfidir. Bu derece ehemmiyetine rağmen Selçuklular tarihi karanlıklar içinde ve hatta tarihi mana ve şümulü daha yeni kavranmağa başlamıştır.<sup>110</sup>

Bölgedeki Bizans-Arap mücadelesinin uzun süre aralıksız devam etmesi, sahayı yerleşim alanı olmaktan çok, bir askeri manevra sahası haline getirmiştir. Bu durum Türklerin Anadolu'yu fetihlerine kadar pek fazla değişmemiştir. Bizans döneminin son bölümünde, Anadolu toprakları üzerinde süregelen istilalar ve yapılan savaşlar Anadolu'nun yaşamı üzerinde olumsuz etkiler yapmış, kırların büyük ölçüde nüfus kaybetmesine neden olmuştur. Kır nüfusunun köylerini terk ederek batı bölgelerindeki kentlere yığılmaları ile iç bölge kentlerinin nüfusu azaldığı gibi, pek çok köy de tek edilmiş ve Anadolu toprakları üzerinde ekilebilecek verimli sahalar sahipsiz kalmıştı. Bu nedenlerle ki saha, Malazgirt Savaşı'ndan kısa süre içerisinde Türkler tarafından fethedilmiştir.<sup>111</sup>

Türkiye Selçukluları Devleti İran'da 1040 yılında kurulan Selçuklu İmparatorluğundan Otuz Beş yıl sonra, 1075'de, teşekkül etmiştir. Bu hadise, 1071 Malazgirt Zaferini müteakip, büyük bir Türk nüfusunun Anadolu'ya göçmesi ile mümkün olmuştur. Anadolu'ya Çağrı Beyle, 1018 de başlayan ve 1040 yılına kadar devam eden Oğuz akınları bir keşif hareketinden ileri bir tarihi ehemmiyet arz etmez. Lakin imparatorluğun kuruluşundan Malazgirt muharebesine kadar süren Otuz yıllık gaza ve savaşlar, Anadolu'da Bizans mukavemetini kırmak ve burada yerleşme imkânlarını hazırlamak bakımından büyük bir mana taşır.

Uzun süre Bizans hâkimiyetinde kalan Niğde bölgesi, daha sonra Türkleşerek Selçuklu hâkimiyeti altına girmiştir. Selçuklu dönemiyle birlikte, bilhassa Anadolu Selçukluları döneminde Niğde Bölgesi tarih içerisindeki en önemli zamanlarından birisini daha yaşamıştır.<sup>112</sup>

---

<sup>110</sup> Osman Turan, **Selçuklular ve İslamiyet**, İstanbul, 1971, s. 33.

<sup>111</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s. 117.

<sup>112</sup> Niğde Kültür Envanteri, s. 3.

Tarihin en büyük dönüm noktalarından biri olan 26 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferi ile Bizans'ın mukavemeti kırılınca ve artık Türkler karşısında bir ordu kalmayınca, Türkmenler Anadolu'da yayılmaya ve yurt kurmaya başladılar.<sup>113</sup>

Malazgirt Savaşı'ndan sonraki zaman dilimi olan, 1166 ve onu takip eden yıllarda, Niğde yöresi Türklerin eline geçmiştir. Bu tarihten itibaren Niğde yöresine Türkmen boyları yerleşmeye başlamıştır.<sup>114</sup>

Selçuklu hükümdarı Melikşah'ın komutanlarından Artuk tarafından Niğde ve Bor bölgesi toprakları Bizans'tan alınmışsa da daha sonra kısa vadeli olarak Bizans tarafından geri alınmıştır.<sup>115</sup> Ancak yine Melikşah'ın bir diğer önemli komutanlarından, Danişment Melik Ahmed Gazi ve Oğlu Emir Gazi tarafından fethedildiği yörenin tarihini yazanların ortak görüşüdür. Buraların kendilerine ikta olarak da verildiği belirtilir.<sup>116</sup>

Devlet en geniş zamanında doğuda Orta Asyadan (Balkaş Gölü, Isık Gölü ve Tarım Havzası), batıda Ege ve Akdeniz sahillerine kadar, kuzeyde Aral Gölü ve Hazar Denizi, Kafkasya ve Karadeniz'e, güneyde Arabistan yarımadası dâhil Umman Denizi'ne kadar uzanıyordu.

Eski büyük medeniyet merkezlerinin çoğunu içine alan bu geniş ve birbirinden çok farklı coğrafi sahalarda bugün birçok devletler kurulmuştur.<sup>117</sup>

İslam Medeniyetinin batıya açılmasında yararları çok büyük olan Selçuklu Devleti, Kilise tarafından İslam'ın tesirini kırmak ve Hristiyanlık şuurunu ayakta tutmak için hazırlanan Haçlı Seferlerine bir set olmuştur. Bu seferler Müslüman Türk ve Arapların karşı koyması ile durduruluyorlardı. Defalarca tekrarlanan Haçlı Seferleri Avrupalıların İslam Ülkeleri ile temasa gelmelerini sağlamıştır. Bu

---

<sup>113</sup> Turan, **A.g.e.**, s. 35-36.

<sup>114</sup> İri ve Diğ, **A.g.e.**, s. 52.

<sup>115</sup> Saltık, **A.g.t.** s. 21.

<sup>116</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s. 117.

<sup>117</sup> Mehmet Altay Köymen, **Selçuklu Devri Türk Tarihi**, Ankara, 1993, s. 1.

seferlerden kurtulup geri dönebilenler, Müslüman-Türk'ün imanını, hükümdarlarına saygısını, temizlik, mertlik ve dürüstlüklerini anlata anlata bitiremiyorlardı.<sup>118</sup>

Öncelikle bu dönemde sahaya gelenler, geçmiş dönemlerde olduğu gibi sadece akınlar ve yağma yapmak için gelmemişlerdi. Bilakis, yeni vatan olarak kendilerine yurt edinmişlerdi. Fethedilen yerler komutanlara ikta olarak verildiğinden her gelen grup sahasının bir kesimine yerleşmiş, bulundukları mevkileri yeniden imara ve işlemeye başlamışlardır. Ayrıca bu yeni gelenler sahadaki Bizans kültüründen farklı olarak kendilerine mahsus yaşam şekli ile kısa sürede hâkim olma özelliği kazanmıştır. Hemen fethin ardından 1076 tarihinde Süleyman Şah ve kardeşinin Konya'yı başkent yaparak Anadolu Selçukluları Devleti'ni kurması duruma açıklık getirmektedir. Ancak sahanın iktalık olarak Danişmentli Beyliği elinde kalma durumu, II. Kılıçarslan'ın Danişmentli topraklarını fethetmeye başlayarak 1175 yılında Niğde bölgesini tamamen hâkimiyeti altına almasına kadar sürdü.<sup>119</sup>

Selçuklular devrinde bir şehrin etrafındaki köy ve kasabalarla birlikte bir vilayet teşkil ettiği bilinmekte ise de bunlar hakkında ayrıntılı bilgi vermek oldukça güçtür. Vilayet terimi ile şehrin yanı başındaki alan veya taşranın kastedildiği öne sürülse de bu terimin başka bir birime tekabül ettiği de düşünülmektedir.

XVI. asırda Enduğu, Anduğu, Bor, Develü, İncesu, Yahyalu, Ürgüp, Şücaüddin ve Çam-ardı'ya tekabül eden Niğde vilayetinin Selçuklular devrindeki hudutları belirlemek oldukça güçtür. Vilayetin bir bölümünün Kayseri, Aksaray ve Ereğli ile ihata edildiği bilinmekte ise de devrin kaynakları alt birimler gibi sınırların tespitine de imkân vermemektedir.<sup>120</sup>

Kılıçarslan, devleti, hanedan mensuplarının, yani hükümdar oğullarının ortak malı sayan eski Türk Feodal devlet töresine uyarak, ülkeyi on bir oğlu arasında bölüştürdü ve onları buralara Melik olarak atadı. Niğde yöresi Melik'i olarak da Arslanşah'ı görevlendirdi.<sup>121</sup> Niğdeli yiğitler Haçlı seferleri sırasında cesaret ve

<sup>118</sup> Ziya Kazıcı, **İslam Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi**, İstanbul, 1999, s. 37.

<sup>119</sup> İlhan Gedik, **Niğde Tarihi**, Niğde, 1997, s. 12.

<sup>120</sup> Ahmet Akşit, **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, "Türkiye Selçukluları Devrinde Niğde Vilayetinin Alt Birimleri ve Sınırları", Konya, 2007, s. 129-130.

<sup>121</sup> Ali Sevim-Erdoğan Meriç, **Selçuklu Devletleri Tarihi**, Ankara, 1995, s. 445.

kahramanlıklarıyla Selçuklu ordusunda ün yapmışlardır. Bundan dolayı Kılıçarslan bir fermanla Niğde'ye "Dârü-l Pehliviyye" (Pehlivanlar Yurdu) ünvanını vermiştir. Bu unvan daha sonra Eretna ve Karamanlı beylikleri döneminde de kullanılmıştır.<sup>122</sup>

Anadolu Selçuklu devleti hükümdarı Kılıçarslan döneminde Anadolu'da I. Haçlı seferleri cereyan etmiştir. 1097'de başlayan seferde Kılıçarslan mağlup oldu. Bu sırada Kayseri ve Niğde bölgesine hâkim olan Hasan Bey Haçlılara karşı yiğitçe savaştı. Ancak Hasan Bey'in tüm mücadelesine rağmen Bor'un da içinde bulunduğu yöre Haçlıların eline geçti. Hasan Bey, bugün kendi adıyla ile anılan Hasan Dağı'na çekildi.<sup>123</sup> Anadolu'da mevcut evliya ziyaretgâhları arasında Turasan ve Hasan Bey'e ait bulunanlar çok eski ve mühimdir. Nitekim Selçuklular devrinde Kayserilerin Turasan ve Niğdelilerin Hasan Bey türbesini ziyaret edip hacet dilediklerini Kadı Ahmet söyler. Bütün Kapadokya'ya hâkim olan Hasan Bey Ereğli'de Kılıçarslan ile birlikte Haçlılara karşı savaşmış ve askerlerinden çok şehit vererek çekildiği dağ, ona nispetle Hasan Dağı adını almıştır.<sup>124</sup>

Niğde ve Bor yöresi Selçuklular döneminde çok fazla eserin ve imarın bulunmadığı bir bölgedir. Niğde'de en güzel örnekler arasında sayılabilecek camiler varsa da, Bor için aynı şeyi söyleyemeyiz. Anadolu Selçukluları'ndan Alaeddin Keykubat zamanında yaşanan parlak dönemde Hüdavent Hatun ve Alaeddin Cami gibi eserler verilmiştir.<sup>125</sup> Fakat aynı şey Bor için geçerli değildir. Buraların daha çok ikta usulüyle yönetilmesi, buralara hükmedenlerin geçici olması imar hususunu geri plana çekmiştir. Hükümdar oğullarına ikta olarak verildiği gibi savaşlarda başarı gösteren komutanlara da ikta usulüyle bu alanlar hâkimiyetlerine bırakılabiliyordu.

Savaşlara katılmış bütün itibarlı kişileri şahane ve sınırsız bağışlarından pay sahibi yapmak Selçuklu Hükümdarları geleneklerindendi. Erzincan'ı Kır Han'a, Amasya'yı Bereket'e, Larende'yi Küçlü Sengüm'e ve Niğde'yi de Yılan Boğa'ya İkta olarak verilmesi yine bu sebeptendir.<sup>126</sup>

<sup>122</sup> Özkarcı, *Niğde'de Türk Mimarisi*, s. 7.

<sup>123</sup> Saltık, *A.g.t.* s. 22.

<sup>124</sup> Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul, 1996, s.130.

<sup>125</sup> Elitaş, *A.g.t.*, s. 2.

<sup>126</sup> İbn Bibi, *El Evamirü'l-Ala'ie Fi'l-Umuri'l-Ala'ie (Selçukname)*, Ankara, 1996, s. 433.

İstikrarın devam ettiği, can, mal ve yol emniyetinin temin edildiği bu dönemde bölgenin imarına ve zenginleşmesine zemin hazırlanmıştır. Bu dönemde sahamızın muhtelif yerlerinde hanlar, hamamlar, çeşmeler pazar ve panayırlar kurulmuştur. Alaeddin Keykubad'ın ölümünden (1237) sonra devlet yönetiminde otorite boşluğu ortaya çıkmış ve ülkeye yayılmıştır. Bu durum yörede tekrar istikrarsız bir dönemin yaşanmasına sebep olmuştur. Nihayet 1243 yılında Baba İshak isyan ederek Niğde'nin de içerisinde bulunduğu bölgeyi işgal etmiştir. Aynı yıl içerisinde yapılan Köseadağı Muharebesi'nden sonra İlhanlılar, sahada kontrolü ele geçirmişlerdir.<sup>127</sup>

Büyüklüğü ve konumu itibarıyla bir derbent özelliği gösteren kalesi ve içerisinde bir şeyhe atfedilen camisi ile Bor, 12. yüzyıldan sonra Anadolu Selçuklu döneminde kale yerleşmesi olarak ortaya çıkmaktadır. 11. ve 13. yüzyıllarda Türk akıncılarının kale ve cami inşaatları ile Anadolu'da yeni yerleşmeler kurdukları ayrıca önemli geçitler ve yol güzergâhlarında asayişin ve yolculuğun temini için bir derbent yerinde kolonizatör dervişler tarafından zaviye tesisi ile yeni yerleşmeler kurdukları bilinmektedir. 12. yüzyılda kalenin bulunduğu tepe ve vadi yamaçlarında oluşmaya başlayan yerleşme nüvesi, Karamanoğlu döneminde gelişmeler göstermiştir.<sup>128</sup>

Aslında Niğde tamamen Selçuklular döneminde ortaya çıkmıştır. İsmi kayıtlarda Nekita olarak geçmektedir. Belki sadece kalesi eski devirlerden kalma olabilir. Alaeddin Keykubat döneminde kalesi onarılmış veya büyük çapta yeniden yapılmış ve Niğde'nin en eski ve güzel camii O'nun adına yapılmıştır.<sup>129</sup>

Bor 1261 tarihinde kısa süreli olarak Karamanoğulları hâkimiyetine girmiştir. Ancak aynı yıl Muiniddin Pervane Karamanlıları yenilgiye uğratarak bölgenin tekrardan Selçuklu hâkimiyetine girmesini sağlamıştır. IV. Kılıçarlan döneminde vezir Muiniddin Pervane adamlarından Hatıroğlu Şerafeddin'i Beylerbeylik rütbesine yükselterek, O'na Bor'un da içinde bulunduğu Niğde bölgesini kendisine ikta olarak vermiştir. Hatıroğlu'nun bölge halkına zalimce davranması, halkın şikâyetine yol

---

<sup>127</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s. 119.

<sup>128</sup> Toroğlu, **A.g.m.**, s. 178.

<sup>129</sup> Bildirici, **A.g.e.**, s. 324.

açar ve böylece vezir Pervane ile sultanın arası açılır. Hatiroğlu Şerafeddin IV. Kılıçarslanı oyuna getirerek Aksaray'da öldürtür. Daha sonra Hatiroğlu ayaklanır ve İlhanlı-Selçuklu ordusu bölgeyi ele geçirir. Böylece Anadolu Selçuklu Devleti'nin son dönemlerinde Anadolu'da Moğol ve İlhanlı mücadelesi başladı ve hâkimiyet zayıfladı.<sup>130</sup>

#### **1.1.6.2. İlhanlılar ve Karamanoğulları İle Diğer Beylikler Dönemi'nde Bor**

1243 Köseadağ Savaşı sonrası Anadolu Selçukluları artık yıkılma sürecine girmiş ve bölgedeki hâkim güç İlhanlı Devleti olmaya başlamıştır. Ancak Anadolu Selçuklu Devletinin ortadan kalmasına kadar iç hesaplaşmalar ve taht kavgaları sürmüştür. Ve nihayet 1305 yılında Sultan II. Mesut'un ölümünden sonra devlet fiilen sona ermiş ve bölgeyi İlhanlı valileri yönetmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren saha, tekrar istikrara kavuşmuş ve yaşanan imar faaliyetleri yeniden başlamıştır.<sup>131</sup> 1243 yılından itibaren bütün Anadolu İlhanlıların etkisine girmiş, 1308 yılında Selçuklu Devletinin ortadan kalmasından 1335 yılına kadar sürmüştür. Niğde'nin en güzel yapılarından biri olan Hüdavend Hatun Türbesi ve imareti ile Sungur Bey Camii bu dönemde inşa edilmiştir.<sup>132</sup>

Orta Anadolu'da on dördüncü asır ortalarına doğru kurulmuş olan Eretna Devleti, yarım asra yakın kısa bir müddet (1335-1381) devam etmiştir.

Anadolu Selçuklu devletinin sona ermesinden sonra onun idaresindeki yerler İlhanlıların fiilen idaresi altına geçmiş ve Anadolu kıtası İlhanlılar tarafından tayin edilen valiler ile idare edilmekle bulunmuştu. Bu valiler içinde en kudretlisi Alaeddin Eretna mevkisini kuvvetlendirerek İlhanlı Devletinden bağımsızlığını ilan eder ve kısa zaman içerisinde merkezi Sivas ve Kayseri olan güçlü bir devlet kurar. Niğde bu devletin sınırları içerisinde yer almaktadır.<sup>133</sup>

---

<sup>130</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 23.

<sup>131</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s. 127.

<sup>132</sup> Bildirici, **A.g.e.**, s, 324.

<sup>133</sup> İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, Ankara, 1988, s, 156-157.

Niğde'ye 12 km. uzaklıkta olan Bor ilçesinde Eretnaoğulları döneminde yapıldığı anlaşılan iki yapının inşa kitabesi bulunmaktadır. Bunlar Hacı Kemal Cami (746H./1345-46 M.) ve Mevlevihane'nin (760H./1358-59M) kitabeleridir. Bu iki yapı yıkılmış olup, sadece inşa kitabeleri günümüze ulaşmıştır; kitabeler de sonradan iki çeşmenin üzerine yerleştirildiği için pek dikkat çekmemiştir.<sup>134</sup>

Kısa zaman içerisinde Orta Anadolu'nun tamamı ve Doğu Anadolu'nun büyük bir kısmını da hâkimiyeti içerisine katan Alaeddin Eretna 1352 yılında öldüğünde bütün bölge Eretna Devleti hâkimiyeti altında idi. Bu hal, 1366 yılında Karamanoğlu Alaeddin Bey'in Niğde ve Aksaray'ı ele geçirmesine kadar devam etti.

Bu tarihten sonra bölgede Karamanoğulları Beyliği'nin ağırlığı hissedilmeye başlandı. Karamanoğulları önce Eretna Devleti ile bölgenin hâkimiyetini ele geçirme ve idame ettirme hususunda uzun mücadelelere başlamıştır.<sup>135</sup>

Niğde, Karamanoğulları'nın önemli şehirlerinden biri olmuştur. Karamanoğulları'nın elide bulunan Niğde, Kadı Burhaneddin Ahmet tarafından 1395 yılında kuşatıldı. Ancak bu kuşatma kaleyi ele geçirmelerine yetmedi. Daha sonra 1396'da Niğde ve çevresi Kadı Burhaneddin tarafından tekrar yağmalanarak tahrip edildi. Sultan I. Beyazıd 1397-98 yılında Akçay'da yapılan savaşta Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey'i yenerek Niğde ile beraber Karamanlı topraklarının önemli bir kısmını ele geçirmiş ve Alaeddin Ali Bey öldürülmüştür. Beyazıd Ankara Savaşı'nda (142) Timur'a yenilince, Karaman toprakları tekrar Timur tarafından Karamanoğlu II. Mehmet Bey'e verilmiştir. Bu arada Karamanoğlu Ali Bey kardeşine tabi olarak Niğde emiri olmuştur. II. Mehmet Memlûklülere Tarsus'u alınca, Memlûkler Anadolu'ya akın yapıp Kayseri, Karaman ve Niğde'yi ele geçirmişler devletin hâkimiyetini Ali Bey'e bırakıp ve II. Mehmet Bey'i Kahire'ye götürüp hapsedmişlerdir. Daha sonra tekrar serbest bırakılan Mehmet Bey ve kardeşi Ali Bey aralarında anlaşmazlıklar olmuş olsa da, beyliği Konya ve Niğde merkez olmak üzere iki koldan yönetmişlerdir.<sup>136</sup> XV. asrın ikinci yarısında Konya'yı

<sup>134</sup> Mehmet Özkarcı, **Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi**, "Niğde-Bor'da Eretnaoğullarına Ait İki Kitabe", Erzurum, 1995, s. 105.

<sup>135</sup> Bakırcı, **A.g.t.**, s. 4.

<sup>136</sup> Özkarcı, **Niğde'de Türk Mimarisi**, s. 8-9.

kaybeden Karamanoğulları elinde daha birkaç sene kalan Niğde, nihayet Fatih Sultan Mehmet devrinde 1470 senesinde Osmanlı kumandanı İshak Paşa tarafından zaptedildi ve şehrin kalesi tamir edildi.<sup>137</sup> Bor, Karamanoğulları döneminde önemli imar faaliyetleri görmüştür. Bu dönemde Alaeddin Cami, eski Hamam gibi güzide eserler verilmiştir. Bu iki eser günümüzde halen faaliyet gösteren ve Karamanoğlu mimarisine çok güzel örnek teşkil eden yapılardır.<sup>138</sup>

#### 1.1.6.3. Osmanlı Dönemi'nde Bor

Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde Niğde'nin ilkin İlhanlılar, Ertanalılar, Kadı Burhaneddin Ahmed Devleti ve sonra da Karamanoğullar hâkimiyetine girdiğini, bu arada Osmanlılar tarafından 1397 tarihinde fethedildiğini, 1402 Ankara Savaşı'na kadar Osmanlılar hâkimiyetinde kaldığını ve Ankara Savaşı'nı kazanan Timur tarafından tabi bir beylik olarak tekrar Karamanoğulları'na iade edildiğini nihayet biteviye bir kısım savaşlardan sonra Fatih döneminde Osmanlı egemenliğine girdiğini belirtmiştik.<sup>139</sup>

Bölgedeki Osmanlı hâkimiyeti Osmanlı devletinin yıkılışına kadar devam etmiştir. Niğde, Osmanlılar zamanında Selçuklular ve Beylikler döneminde sahip olduğu dönemi muhafaza edememişse de, diğer Anadolu kentlerinin de gerisinde kalmamıştır.<sup>140</sup>

Niğde ve çevresi Fatih devrinde, İshak Paşa ve Gedik Ahmed Paşa kumandasında gönderilen orduları tarafından, 1470 yılında kesin olarak Osmanlı Devleti topraklarına katılmıştır. Bu tarihten itibaren de saha itibar kazanmaya devam etmiştir.<sup>141</sup>

Aslında Osmanlı Devleti'nin Niğde ve çevresiyle ilk teması I. Murat dönemine rastlamaktadır (1359). Bu dönemde yapılan seferler neticesinde 1372

---

<sup>137</sup> İslam Ansiklopedisi, s. 255.

<sup>138</sup> Saltık, A.g.t., s. 23.

<sup>139</sup> Yılmaz, İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi, s. 371.

<sup>140</sup> Niğde Kültür Envanteri, s. 4.

<sup>141</sup> Toroğlu, A.g.t., s. 131.

yılında bütün Karamanlı şehirleri Osmanlı topraklarına dâhil edildi. Ancak Karamanoğulları'nın Osmanlı'ya bağlılığını bildirmesi neticesiyle bölge tekrar Karamanoğulları'na iade edildi.

II. Murat devrinde (1421-1451) Anadolu'da devşirme meselesi yüzünden çıkan kargaşayı önlemek maksadıyla Malatya, Sivas, Kayseri ve Niğde'ye bazı müdahalelerde bulundu. II. Murat Hüdavendigâr'ın yerine tahta oturan Fatih zamanında (1451-1481) Niğde ve çevresi tamamen Osmanlı topraklarına dâhil edildi.

Bölgedeki Osmanlı hâkimiyeti bazı istisnalar hariç tutulursa Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar devam etti.<sup>142</sup>

Fatih döneminde Osmanlı idaresine kesin olarak katılmasına rağmen Karamanoğlu hanedanının son varisi olan Kasım Bey 1483 yılında ölene kadar söz konusu bölge üzerindeki hâkimiyet iddialarını sürdürmesinden dolayı Niğde vilayetinin de yer aldığı Karaman eyaletinin kuruluşu II. Beyazıd döneminde olmuştur. Karaman eyaletinin kuruluşuna ilk adım olarak Gedik Ahmed Paşa'nın sadrazamlığı sırasında 1476'da öncelikle bölgenin vakıf ve mülkleri tespit edilmiş ve ilk taksimat yapılmıştır.<sup>143</sup>

Cennet mekân Fatih Sultan Mehmet zamanında kurulmuş olan idari örgüte Niğde ve Aksaray, Karaman beylerbeyliğine yani eyaletine “sonra Konya vilayetine” tabi birer sancağa merkez teşkil etmekte idiler. Niğde sancağına Bor, Yeşilhisar ve Ulukışla kazaları tabi idiler. İlk Karaman eyaleti valisi Fatih Sultan Mehmet'in oğlu ve veliahdı şehzade Mustafa olmuştu.<sup>144</sup>

Osmanlı hâkimiyeti altında Niğde Karaman Beylerbeyliğine (sonra Konya vilayetine) tabi bir sancağa merkez teşkil etmekte idi. Cihannüma'da Niğde üç kat hisarlı, bağlı bahçeli, suyu bol bir şehir olarak; Konya vilayetine bağlı bir sancak olarak bahsedilmektedir.<sup>145</sup>

---

<sup>142</sup> Bakırcı, A.g.t., s. 4.

<sup>143</sup> Saltık, A.g.t., s. 25.

<sup>144</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s.372.

<sup>145</sup> İslam Ansiklopedisi, s. 255.

Osmanlı idari teşkilatlanmasında Niğde sancağı, bugünkü Niğde ilinin tamamını içermektedir. Bunun yanı sıra Nevşehir ilinin Acıgöl ve Ürgüp ilçelerinin tamamı ile Gülşehir ve Avanos ilçelerinin güney kesimleri ve Kayseri ilinin Yeşilhisar ilçesinin tamamı ile Develi ve İncesu ilçelerinin batı kısımları da Niğde sancağı sınırları içerisinde kalmaktadır.<sup>146</sup>

1483 ve 1500 yıllarına ait vakıf defterlerine göre “II. Beyazıd döneminde Niğde Vilayet yerine liva adıyla kaydedilmekte Bor ise ona bağlı 12 mahalleli bir köy olarak yazılmaktadır. 1518 yılına gelindiğinde Bor köyü yeni teşekkül eden bir nahiye merkezi olur. Bu dönemde Bor’un 24 köyü ve 8 mezrası bulunmaktadır. Nahiye teşekkülünde coğrafi bütünlülük yanında subaşılık, mahkeme teşkilatının kurulmasının rolü de inkâr edilemez. Ayrıca Karaman Eyaleti’nde bulunan tamga, şab bac-ı keyl gibi mukataların şubelerinin açılması Bor’un gelişme yolunda olduğunun göstergesidir.”<sup>147</sup>

1470 tarihinde Osmanlı yönetimine geçen Bor, Fatih dönemi vakıf defterinde ve 1507 tarihli tahrir defterinde “Karye-i Bor” şeklinde geçmekte ve bu tabir belirtilen tarihlerde köy statüsünde bulunduğunu göstermektedir. 1518 tarihinde Bor nahiyesinin, 1584 tarihinde ise Bor kazasının idari merkezi olmuştur. 1530 tarihli muhasebe defterinde 13 mahalleye sahip olan Bor’da, 477 hane ve 133 mücerred vergi nüfusundan oluşan yaklaşık 3000 kadar nüfus yaşamaktadır.<sup>148</sup>

---

<sup>146</sup> Ayşegül Hüseyinliklioğlu, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, “16. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Niğde Kazası Yerleşme Merkezlerinin Tespiti”, Elazığ, 2009, s, 299.

<sup>147</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 62.

<sup>148</sup> Toroğlu, **A.g.m.**, s, 180.

**Tablo 4:** 1530 yılında Bor'un mahalleleri<sup>149</sup>

| <b>Mahalle Adı</b>            | <b>Nefer</b> | <b>Hane</b> |
|-------------------------------|--------------|-------------|
| Mescid-i Uğurlu               | 35           | 30          |
| Mescid-i Sırrı                | 66           | 46          |
| Mescid-i Hacı Pir Ahmed       | 21           | 16          |
| Mescid-i Hacı Kemal           | 33           | 23          |
| Cami                          | 59           | 48          |
| Mescid-i Hacı İsmail          | 60           | 36          |
| Karakaya Mescid-i İlyas Fakih | 39           | 30          |
| Mescid-i Hacı Muhsin          | 53           | 38          |
| Sufiyan                       | 14           | 9           |
| Cullah                        | 35           | 27          |
| Piri Fakih                    | 33           | 20          |
| Vusta                         | 88           | 64          |
| Zımmiyan                      | 69           | 44          |
| <b>Toplam</b>                 | <b>610</b>   | <b>477</b>  |

Niğde kazası, sözü edilen yıllar arasında, bugünkü Niğde merkez ilçe ile Bor, Melendiz, Şamardı, Çiftlik ve Nevşehir'e bağlı Derinkuyu ilçelerine karşılık gelmektedir. Uzun bir süre Niğde ilinin bir ilçesi olan Nevşehir 1954 yılında il olmuştur.

Niğde kazası, Orta Anadolu bölgesinin güneydoğusunda yer almaktadır. Sahanın güney ve doğu kesimini, Orta Torosların uzantıları olan Bolkar ve Aladağlar kuşatmıştır. İnceleme sahamızın batı kesimini birer volkanik dağ olan Hasan ve Melendiz dağları; kuzey ve kuzeydoğusunu ise dalgalı düzlükler oluşturmaktadır.<sup>150</sup>

16. yüzyıl boyunca Niğde İli'nde kırsal yerleşmelerin sabit sayıda kalmadığı görülmektedir. Her ne kadar nahiyelerin köy ve mezra sayılarındaki değişimleri idari sınır düzenlemelerine bağlamak mümkünse de, sancağın bütününe bakıldığında da sayısal değişimler görülmektedir. Bu durumda farklı dönemlerde sancak sınırlarında

<sup>149</sup> Toroğlu, **A.g.m.**, s, 180.

<sup>150</sup> Hüseyiniklioğlu, **A.g.m.**, s, 300.

yapılan düzenlemelerle izah edilebilirse de, köy ve mezra sayılarındaki artış idari ünitenin kendi iç dinamiklerinden de kaynaklanmaktadır.<sup>151</sup>

**Tablo 5:** XVI. yüzyılda Niğde İli kırsal yerleşmelerinin gelişimi<sup>152</sup>

| Niğde Sancağı      | 1507           |       | 1518 |       | 1530 |       | 1584        |       |
|--------------------|----------------|-------|------|-------|------|-------|-------------|-------|
|                    | Köy            | Mezra | Köy  | Mezra | Köy  | Mezra | Köy         | Mezra |
| Niğde Nahiyesi     | 56             | 25    | 25   | 8     | 27   | 10    | 24          | 18    |
| Çamardı Nahiyesi   | 15             | 7     | 19   | 17    | 17   | 34    | 40          | 42    |
| Melenduz Nahiyesi  | 33             | 14    | 32   | 26    | 28   | 26    | 40          | 38    |
| Bor Nahiyesi       | Niğde'ye dâhil |       | 26   | 8     | 31   | 15    | 36          | 18    |
| Anduğu Nahiyesi    | Defter Eksik   |       | 14   | 23    | 26   | 27    | Bor'a dâhil |       |
| Sücaüddin Nahiyesi | Defter Eksik   |       | 42   | 10    | 39   | 18    | 52          | 13    |
| Karmelek Nahiyesi  | -              | -     | -    | -     | -    | -     | 9           | 6     |
| <b>Toplam</b>      | 104            | 46    | 158  | 92    | 169  | 130   | 201         | 135   |

Osmanlı kanunlarına göre iskân mahallinin kasaba olabilmesi için, hanlara, hamamlara, bedestenlere sahip olması yanında, kadının teklifi hükümdar beratının çıkması ve durumun kasaba defterlerine kaydedilmesi gerekiyordu. 1518 ve 1535 yılları arasında Bor idari olarak kasaba olma sürecinde hatta kasaba olma şartlarını yerine getirmiş büyük bir köy konumundadır.<sup>153</sup>

Yavuz Sultan Selim döneminde 1476 tarihli Karaman Evkaf Defterleri'ne göre bu tarihte Karaman sınırları dâhilinde olan Niğde ve Ürgüp için vilayet terimi kullanılmıştır. Ancak vilayet terimi Osmanlı Devleti'nde idari olmaktan ziyade büyük ya da küçük bir kasaba ile etrafındaki köyleri ifade eden bir tabirdir. 16. yy'da ortaya çıkışına göre Niğde bu tarihlerde bir kaza merkezi olabilir. 1507 tarihli defterlerde Niğde kaza olarak gösterilirken, Niğde Sancağı ya da livasından bahsedilmemiştir.<sup>154</sup>

<sup>151</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s, 131.

<sup>152</sup> Toroğlu, **A.g.t.**, s, 131.

<sup>153</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 25.

<sup>154</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s, 411.

I. Selim dönemine (1512-1520) ait H. 924 / 1518-1519 tarihli eksik mufassal tahrirde Niğde Sancağı Niğde, Karahisar-ı Develü, Ürgüp, Anduğu (Altınhisar) müteşekkildi. Nahiyeleeri ise Bor, Melegübi, Çamardı, Uçhisar, Şücaaddin idi.<sup>155</sup>

Faruk Yılmaz'a göre Niğde Sancağının sınırlarını çizecek olursak: Doğuda Kayseri ve Bozok, batıda Larende, Kuzeyde Aksaray ve Kırşehir, güneyde İç-İl ve Tarsus sancaklarının arasında kalan bölge Niğde Sancağını oluşturmaktadır.

1584 de Niğde Sancağı yeniden düzenlenmiş, bir kaza lağvedilmiş, iki yeni kaza ihdas edilmiştir. Daha doğru bir ifadeyle bu düzenlemede Anduğu Kazası Bor Kazasına tahvil edilmiştir. Kaza merkezi Bor'a nakledilirken, daha önce kaza olarak gözüken ancak belli bir kaza merkezi olmayan Anduğu kazası da iptal edilmiştir. Kazaya bağlı Ortaköy Nahiyesinin ismi de değiştirilerek Anduğu yapılmıştır. Tabi ki Anduğu ve Şücaaddin nahiyeleeri yeni ihdas edilen Bor Kazasına bağlanmıştır.<sup>156</sup>

Bor şehirleşme sürecini büyük oranda Osmanlı döneminde yaşamıştır. 1573 tarihinde Sokullu Mehmet Pasa Bor'da kendi ismiyle anılan bir cami, bir bedesten ve hamam inşa ettirmiştir. Bu imar faaliyetlerinin yerleşmede büyük bir gelişmeye neden olduğunu 1584 tarihli tahrir defterinden çıkarılan nüfus tahmininde görmek mümkündür. 1584'te 1469'a ulasan hane sayısı ile Bor'un tahmini nüfusu 7500'e ulaşmıştır.<sup>157</sup>

Bor nahiyesi 1584 düzenlemesiyle kaza olan Bor'un merkez nahiyesini teşkil etmekte olup, Niğde Nahiyesinden sonra en büyük ve kalabalık nahiyeleedir. Bor kasabası bu dönem içerisinde en fazla gelişme gösteren ve idari yönden de en fazla değişime uğrayan beldeleedir. 1507 de büyük bir köy iken, 1518 de Niğde Kazasına bağlı bir nahiye, 1584 de ise kaza olmuştur. Bor'un bu şekilde hızlı gelişmesinde Niğde'ye çok yakın olması ve Niğde-Adana yolu üzerinde bulunması büyük ölçüde tesir etmiş olsa gerek. Ayrıca ırmağ kenarında olması da tesir etmiştir.

<sup>155</sup> Mehmet Kaya, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, “XX. Yüzyıl Başlarında Niğde Sancağı'nın Nüfusuna Dair”, Konya, s, 196.

<sup>156</sup> Yılmaz, *İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi*, s, 412,413.

<sup>157</sup> Toroğlu, *A.g.m.*, s, 181.

1518 yılındaki idari düzenlemede Niğde Kazasına bağlı bir nahiye haline gelen Bor, bu tarihte 26 köy ve mezradan oluşmuştu. 1584 de ise köy sayısı 36, mezra sayısı ise 18'e ulaşmıştı.

Bor nahiyesi bugün Bor kazası olarak aynı sınırlar dâhilinde, Niğde ilinin bir kazası olarak varlığını devam ettirmektedir.<sup>158</sup>

Osmanlılar devrinde Niğde, 17. asırda Karaman Beylerbeyliğinin yedi sancağından biri idi. Yirminci asır başlarında ise Niğde, Konya eyâletinin beş sancağından biriydi. Yedi kazâsı vardı.<sup>159</sup>

Osmanlı Devleti Karaman Eyaleti'ni ele geçirdiği sırada bölgenin iskânı büyük ölçüde sağlanmıştı. Ancak gene de bazı bölgelerde konar-göçer gruplar da mevcuttu. Niğde Sancağı'nın iskân durumu incelendiğinde iskân yönünden bazı coğrafi farklılıkların olduğu görülür. 16. yy. başlarında Niğde, Bor ve Ürgüp yörelerinin yani kuzey kesiminin daha eski ve oturmuş iskân bölgeleri olduğu gözükmektedir. Yani buralarda hem köy sayıları fazladır, hem de köyler daha kalabalıktır. Güneyde kalan Şücaeddin (Ulukışla), Develi ve Karahisar ise daha az iskân edilmiş bölgelerdir. Yani köyler ve buralarda meskûn nüfus daha azdır. Kanaatimizce bu durum iki sebebe dayanmaktadır. Osmanlı-Karamanlı-Kadı Burhaneddin devletleri arasında sınır bölgeleri oluşturmaları ve dolayısıyla da devamlı mücadele alanları olmaları ve daha ziyade dağlık bir yapı arzetmeleri.<sup>160</sup>

XVII. yy. başlarında artık tenhalaşmaya ve ihtişamını yitirmeye başlayan Bor kasabası, Celali İsyanlarının ve ardından devam eden suhte ayaklanmalarının etkisiyle halkın bulunduğu yerleri terk edip göç edilen bir kasaba görünümüne bürünmüştü.

Yavuz Sultan Selim zamanında Tokat'ın Turhal kazasında mehdilik iddiasıyla Kızılbaş Celal isimli şahıs ortaya çıkmış ve kendi etrafında topladığı insanlarla devlete karşı isyan etmiştir. Şah İsmail'e güvenerek isyan eden bu

<sup>158</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s. 417,418.

<sup>159</sup> <http://www.yesilbor.comSayfa.aspxislem=2&SayfaNo=61>

<sup>160</sup> Mustafa Ofraz, **III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (06-07 Nisan 2000)**, “16. Yüzyıl Başlarında Karahisar-ı Develi Kazası (İdari yapı, İskân ve Nüfus)”, Kayseri, 2000, s. 340.

ayaklanmacılar Yavuz Sultan Selim tarafından kanlı bir şekilde bastırılmışlardır. Ancak bundan sonra çıkan isyanlar da Celali İsyanları denilmiştir.

Celali isyanları tüm Anadolu’da olduğu gibi Bor’u da büyük ölçüde olumsuz etkilemiştir. En çok ticaret ve ekonomisine zarar vermiştir. Halk yerlerini terk ettiği için toprak yönetimi, zeamet ve tımar sistemi bozulmuştur. Böylece ülke ekonomisi büyük zarar görmüştür. Nüfus yönünden de yerli halkın bulunduğu yerden göç ettiği ve daha önce kurulan bazı mahallelerin tahrip edilerek dağıldığı görülmüştür. Yerini terk eden halk daha kalabalık yerlere gidip kendilerini korumuşlardır.<sup>161</sup> 18. yüzyılda celali isyanlarından ve eşkıyalık hareketlerinden oldukça muzdarip olan Bor’da, 1868 yılında 6937 nüfus yaşamakta idi.<sup>162</sup>

Yine bu dönemde medrese öğrencisi olan suhtelerde ayaklanmalara katılıyordu. Suhte ayaklanmaları da içinde bulunduğu yöreye büyük zarar vermiştir. Anadolu askerlerinin sefere gitmesi üzerine suhteler halkın mal ve can güvenliğini tehdit eder hale gelmişlerdi.<sup>163</sup>

Niğde ülkenin önemli ticaret ve Hac yolu güzergâhı üzerindedir. Bundan dolayı Niğde’de sık sık kutta-i tarik (yol kesme) ve eşkıyalık olayları görülmekteydi.

Bir süredir Ulukışla ile Erikli arasında yerleşen on iki kişilik eşkıya grubu birçok kez yolcuları soyup kimilerini öldürmüşlerdir. Yakalanmaları hakkında defaten hüküm gönderildiği halde bir türlü yakalanamamış ve yol güvenliği sağlanamamıştır. Mayıs 1731 yılında yakalanıp cezalarının verilmesi için tekrar hüküm yollanmıştır.

Bor kazası sakinlerinden Çakmak Hacı Abdurrahman’ın eşkıyadan olduğu halkın ihbarı sayesinde ortaya çıkar. Adamlarıyla yol kesip, ahaliyi soyduğu tespit

---

<sup>161</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 27.

<sup>162</sup> Toroğlu, **A.g.m.**, s, 182.

<sup>163</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 28.

edilince, kadının mektubuna cevaben gönderilen fermanla yakalanıp Niğde kalesine hapsedilir.<sup>164</sup>

Bor'un "kaza" statüsüne kavuşmasında, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin önemli rolü olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü külliye 1574 yılı civarında inşa edilmiş, Bor ise 1584'de kaza olmuştur. Bu yapı topluluğunun, ilçenin ticari ve idari yönden gelişmesinde önemli yeri vardır. Bor, XVI. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak, XVIII. yüzyılın sonuna kadar ticari alanda büyük bir gelişme göstermiştir. Ayrıca Bor'daki barut fabrikası da Osmanlı İmparatorluğu'nun barut ihtiyacının önemli bir kısmını karşılamıştır. 1642 tarihli arşiv kayıtlarında, Bor'un yaklaşık 1755 nüfusu ile Niğde'ye yakın olduğu görülmektedir.<sup>165</sup>

XVII. yy. Bor kasabasında, Osmanlı Devleti'nin genelinde olduğu üzere reaya ve askeri sınıf olarak iki kısımda müteala edilen halkın, askeri kesimini ehl-i örf ve ehl-i şer'e mensup görevliler oluşturmaktaydı. Bunlardan subaşı, voyvoda, kasaba kethüdası ve mübaşir ehl-i örfü; kadı, naip, mahkeme kâtibi ile muhızır başı ve muhızırlar da ehl-i şeri meydana getirmekteydiler. Bunların yanında "ehl-i seyf" denilen ve meslekleri askerlik olan üçüncü bir kesim daha vardır ki, bunlar kasabanın dinamik unsurunu meydana getiren halkın, problemlerinin çözümünde kasaba içinde söz sahibi olan eşraf ve ayanlar başrolü oynamışlardır. Geleneksel Türk ailesinin teşekkülü sırasında cereyan eden örf ve adetlerin Bor kasabası ölçeğindeki izleri görülmektedir. Evlilik ve aile müessesesinin temeli olan nikâhın sadece söz ile değil resmen de tescil edildiği anlaşıyor. Kasabadaki varlıklı aileler köleleri ve cariyeleri satın alarak özel hizmetlerinde istihdam etmişlerdir.<sup>166</sup>

1713 senesinde Kayseri Civarında birçok defa şekavette bulunan ve Kayseri, Niğde ve Adana üçgeninde yaşayan ve deve yetiştiriciliği yapan Danişmendlü aşiretinden "Şarklı cemaati, oturdukları yerden kalkarak, kendi hallerinde olmayan

---

<sup>164</sup> Musa Şaşmaz, **Niğde Tarihi Üzerine**, "Şaban Bayrak; 18. ve 19. Yüzyıllarda Niğde ve Çevresinde Aşiretler, Eşkıyalık Hareketleri ve Diğer Olaylar", İstanbul, 2005, s. 77.

<sup>165</sup> Mehmet Özkarcı, **Niğde-Bor Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi**, Ankara, 1999, s.97.

<sup>166</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 30

fukaranın mallarını gasp ve ahaliyi katletmişlerdir. Hadisenin vehameti üzerine tedbirler alınmıştır.<sup>167</sup>

Bor 17. yy dan sonra yavaş yavaş önemini kaybetmeye başlamaktadır. Gerek isyanlar gerek se Osmanlı devletinin içinde bulunduğu derin ekonomik sorunlar tüm yurdu etkilediği gibi Bor’u da olumsuz etkilemiştir.

Bor’da 20. yy iptidasında memleket yokluk, işsizlik içinde çırpınırken ve adeta bir kurtarıcı beklenirken kasabaya Ali Kemal adında Giritli bir kaymakam geliyor. Çalışkan, vatansever ve müteşebbis ruhlu bu kaymakamın gayretleriyle dokumacılık yeniden canlandırılıyor. Bununla kalmıyor, kaymakam Ali Kemal, Bor ileri gelenleriyle konuşarak bir dabakhane kurulmasına öncülük ediyor. 1898 yılında Bor’a tayin edilen kaymakam Ali Kemal Bey’in gayretleriyle kısa süreli de olsa Bor’da bir canlanma göze çarpıyor. Fakat bu durum uzun sürmüyor. 1914’de başlayan I. Dünya Harbi ve Osmanlı’nın da savaşa girmesiyle her şey tekrar alt üst oluyor. Bu devir artık ömrünü tamamlamış Osmanlı Devleti’nin topraklarının bir kısmı üzerinde, bu milletin çocuklarının yeniden hür ve müstakil yaşamak için mücadele verdiği dönemdir.<sup>168</sup> Artık tüm yurtta olduğu gibi Bor’da da Milli Mücadele devri başlamıştır.

#### **1.1.6.4. Milli Mücadele Dönemi’nde Bor**

Niğde bölgesi halkı denebilir ki, en büyük sıkıntılardan birini 1914-1918 Birinci Dünya Harbinde çekti. Yıllar kurak geçti. İşçi, alet, hayvan eksikliği ve angarya buna eklenince tahıl ürünü kıt oldu. Ona da hükümet el koydu. Açlıktan, ilçe ve sağlık teşkilatı yetersizliğinden bulaşıcı hastalıklar arttı. Tifüs salgını yanında kolera ve malarya, önemli kayıplar verdirdi.<sup>169</sup>

Yurdun dört bir yanı Mondros Ateşkes Antlaşmasına dayanarak işgal ediliyordu. Bu işgaller sırasında her ne kadar Bor ve havalisi herhangi fiili bir işgale

<sup>167</sup> Mustafa Keskin, **I. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (11-12 Nisan 1996)**,

“Kayseri Yöresindeki Aşiretlerin İskanı Hakkında”, Kayseri, 1996, s, 196.

<sup>168</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 32.

<sup>169</sup> Faruk Yılmaz, **Kurtuluş Savaşı ve Sonrasında Niğde**, Niğde, 1998, s, 1.

uğramamış olsa da bu durum yöreyi hiç etkilememiştir denemez. Bor halkı hemen yanı başında düşman işgaline uğrayan vatan toprağına karşı duyarsız olmamıştır. Yöre halkı cephaneye hem maddi hem de manevi olarak yardım etmiştir. Hem de bütün Anadolu’da olduğu gibi Bor’da da yaşanan ekonomik sıkıntı ve manevi çöküntüye rağmen halk canı gönülden neyi var neyi yok bu yola feda etmiştir.<sup>170</sup>

Bu işgallerden Bor’u en çok alakadar eden ise Fransızların Adana’yı işgali olmuştur. Fransızlar Pozantı’ya da bir alay göndererek işgal etmişler ve Ulukışla istikametinde ilerlemeye başlamışlardı. Fransızların Pozantı’yı geçip Ulukışla’ya yaklaşmaları Borluları fevkalade telaşa düşürmüş ne yapacaklarını şaşırılmışlar, bir çare bulmak için memleket büyükleri “sıra bekliyoruz” diye evlerde toplanmışlar. Bazısı Ortaköy ve Asmaz dağlarına sığınma fikrini ortaya atmış fakat fakir fukarayı ve çoluk çocuğu düşman çizmeleri altında çiğnetmek istemediklerinden bu fikre iltifat etmeyerek güçlerinin yettiği kadar düşmanla çarpışmaya karar vermişler.

Şehirde gün geçtikçe nüfus artmaktaydı. Bunun sebebi de, Rusların Doğu Anadolu’da ilerlemesi ve Fransızların Adana ve Maraş’ı işgal etmeleri üzerine bölge halkından bir kısmının Niğde’ye göç etmeleri idi. Mevsimin kış ve ilkbahara rastlaması nedeniyle şehir halkı un ve ekmek bulmada zorluk çekiyordu. Şehirde iase darlığı sıkıntısı şiddetle devam ediyordu.

Niğde yöresi halkı, tüm Anadolu gibi Yemen’de, Balkan Harbi’nde, Çanakkale ve Sarıkamış’ta o kadar çok zayıat vermişlerdi ki, hemen her evin babaları ile birlikte birkaç genç evladı buralarda can vererek genç karılarını dul, evlatlarını yetim, analarının ciğerlerini yanık bırakmışlardır.<sup>171</sup>

1916 yılında; Niğde çayı kenarında bol su ve ağaca sahip güzel bir kasaba olarak tanımlanmıştır. Ancak meskenlerin inşa tarzı, ahalinin hıfzısıhhaya dikkat etmemesi ve içme suyu mecralarının kirlenmesi nedeniyle humma, tifo, kolera hastalığı yaygın olarak görülmektedir. Şehirde sokaklar düzensiz olduğu gibi, yerleşmenin birçok yerinden ve çarsının bazı kesimlerinden açıkta akan su mecraları harap ve düzensizlik içindedir. Yerleşmede içme ve kullanma suyu problemi

---

<sup>170</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 34.

<sup>171</sup> Yılmaz, **Kurtuluş Savaşı ve Sonrasında Niğde**, s, 19.

yeterince çözülmemiş olduğundan çok sayıda kuyu bulunmaktadır. Hastanenin bulunmadığı Bor'da, iki tabip ve bir eczanenin varlığı bildirilmiştir. İkamet konutları dışında yerleşme silüetinde belirgin olarak dini yapılar dikkat çekmekte olup, şehirde çok sayıda cami ve mescit, 5 zaviye, 2 ziyaretgâh bulunmaktadır. Rum ve Ermenilere ait iki kilise bulunmakta, tiyatro, manastır, heykel, sur, abide gibi eski eser bulunmamaktadır.<sup>172</sup>

Ermeni ve Rumların şımarıklığı, hükümetin yokluğu ve memleket çocuklarının harplerde yok edilmesi ve ancak ortada beli bükük ihtiyarların ve çocukların bulunduğu döneme rastlar. Kalles azınlıkların baskılarına ve zulümlerine karşı elde ne silah ne de imkân vardı. Bu nedenle Bor halkı çeşitli çareler arama yoluna gitmişti. Azınlıkların gözünü korkutmak, taşkınlıkları nihayet vermek için her hileye başvurulur. Eli silah tutan vatandaşlar gelsinler Kasım hanında hepsine silah vereceğiz, diye tellallar çağırırlar. Eli silah tutan genç, ihtiyar Kasım hanına koşuşurlar. Hâlbuki hükümetin elinde şurdan buradan toplanmış 10-15 mavzer vardır. Bu silahlarla teşkil ettikleri 15 kişilik kuvvetin başına bir kumandan vererek bunları ikişer sıraya koyarlar. Evvela çarşayı sonrada bütün Hristiyan mahalleleri ve oradan da Maşattan geçirerek Bor'un etrafını dolaştırırlar. Ve hükümete gelirler. Hükümetin arkasında bulunan Kasım hanına gizli, ufak bir kapı açarlar. Bu kapıdan silahları Kasım hanına taşırlar. Orada bekleyen kişilere silahları vererek yeni bir kuvvet meydana getirirler. Bu kuvvetin başına da ayrı bir kumandan vererek, onları da aynı şekilde Bor'un etrafında dolaştırarak hükümete getirirler. Yine silahları teslim alırlar ve gizlice hana taşırlar. Böylece üç-beş posta tanzim edilir. Sanki ayrı ayrı kuvvetlermiş gibi gösterilir. Caminin önüne de muhafızlar konulur. Rumlar ve Ermeniler mütemadiyen değişen bu kuvvetleri görünce, halk silahlandı diye endişeye başlarlar. O şımarıklıkları bir dereceye kadar önlenir.<sup>173</sup>

Memleketin dört bir yanı düşman kuvvetleri tarafından işgal edilmeye devam ediyordu. 15 Mayıs 1919 da İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi üzerine, bu olay tüm yurttaki derin üzüntü ve nefretle karşılanmış her yerde protestolarla birlikte ayaklanmalar başlamıştı. Bor'da da acıklı haber duyulur duyulmaz memleket

<sup>172</sup> Toroğlu, **A.g.m.**, s, 183.

<sup>173</sup> Yılmaz, **Kurtuluş Savaşı ve Sonrasında Niğde**, s, 20.

büyükleri bir araya gelerek saraya protesto telgrafi çekmişler sonrada o zaman şer'îye kâtibi olan müftü Abdurrahman Efendi (Esirgen) arkasında genç, ihtiyar yüzlerce Borlu ile ellerinde birer siyah bayrakla Hükümet Meydanı'na gelmiş, meydandaki çeşmenin taşı üzerine çıkarak toplanan halka hitaben İzmir'imizin nasıl alçakça Yunanlılar tarafından işgal edildiğini dövünerek, acıklı bir lisanla anlatmış, bu siyah bayrağın gene ayyıldızlı bayrakla değişeceğini ve er geç bütün düşmanların yurttan kovulacağını haykırmıştır. O zaman kaymakam olan Rıfat Bey, Abdurrahman Efendi'den sonra çeşme üzerinde veciz bir nutuk söylemiş ve bütün Borluların vatani kurtarmaya koşmalarını, bu uğurda maddi manevi her şeylerini vermelerini tavsiye etmiştir.<sup>174</sup>

Artık yeni bir devlet kuruluyor, Milli Mücadele döneminin olumsuz etkileri silinmeye çalışılıyordu. Osmanlı'nın son dönemlerinde bütün Anadolu'da yaşanan ekonomik ve sosyal bunalım Bor'u da etkilemiştir. Ancak Milli Mücadele ile başlayan diriliş harekâtı Cumhuriyet'in kurulması ile daha düzenli ve istikrarlı bir hal almıştır.<sup>175</sup> Şehir artık yeni çehresi ile değişime hazırlanıyordu.

Cumhuriyetin ilanından sonra şehir, dönüşüm içerisine girmiştir. İlk göze çarpan ihtiyaç duyulan yeni hizmet binalarının inşasıdır. Bunlar yapılırken yerleşme içinde bazı düzenlemelere gidilmiştir. Düzgün ve geniş caddelerin inşası esnasında, Hükümet Meydanı'nda bulunan bir han, Paşa Cami karşısındaki zahire pazarı, belediye binası yerindeki Gön Hanı ortadan kaldırıldığı gibi, Paşa Cami doğusundaki Demirciler Çarşısı dere kenarına, tabakhaneler ise şehir dışındaki Acıgöl mevkiine taşınmıştır. Ayrıca bazı meydan ve yollara kesme tas döşenmiştir. 1931 yılında tamamlanan demiryolu hattı şehrin doğu kısmına bir istasyon binası kazandırmış, istasyon düzgün bir cadde ile şehre bağlanmıştır. Aynı yıllarda şehre bir de askeri kışla eklenmiştir.<sup>176</sup>

---

<sup>174</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 73.

<sup>175</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 40.

<sup>176</sup> Toroğlu, **A.g.m.**, s, 184.

### 1.1.6.5. Cumhuriyet Döneminde Bor

Cumhuriyet ile birlikte sosyal, ekonomik, kültürel, eğitim ve imar alanlarında büyük atılımlar yapılmıştır. Milli mücadele dönemi ile pek çok yokluğu bir arada gören tüm Anadolu gibi, Bor da Cumhuriyet'in ilanı ile artık geleceğe daha ümitle bakıyor ve yenilik çalışmalarına giriyordu.

## 1.2. COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

### 1.2.1 Coğrafi Konum ve İlçenin Sınırları

Coğrafi konumu itibariyle İç Anadolu'nun güneyinde yer alan Bor'un yüzölçümü 1354 km<sup>2</sup>'dir. Kuzeydoğusunda Niğde, Doğuda Çamardı, Batıda Ereğli ve Karapınar, Güneyde Ulukışla, Kuzeyde ise Aksaray ve Altunhisar ile çevrilidir. Kuzeybatısında Hasan dağı, Okçu dağları; Doğusunda Aladağlar ve Demirkazık tepesi yükselir.<sup>177</sup> Bölge Doğuya doğru uzanan bir yayla, Güneye ve Batıya doğru genişleyip uzayan bir ova konumundadır. Bor'un denizden yüksekliği 1100-1150 metredir.<sup>178</sup>

Bor: 37° 25' kuzey ve 38° 58' kuzey paralelleri ile 33° 10' doğu ve 35° 25' doğu meridyenleri arasında yer alan Niğde ili sınırları dâhilindedir.<sup>179</sup>

Bor, Adana-kayseri demiryolu üzerinde Niğde'ye bağlı bir ilçe merkezidir.<sup>180</sup> Niğde'ye 12 km. mesafede olan ilçe; Adana'ya 167 km, Kayseri'ye 150 km ve Konya'ya 228 km mesafededir. Çevre ilçelerden Altunhisar'a 25 km, Ereğli'ye 80 km uzaklıktadır. Bor'a en yakın hava alanları Nevşehir, Kayseri ve Konya havaalanları, en yakın ticari limanlar ise Mersin, Hatay (İskenderun) ve Antalya limanlarıdır.

<sup>177</sup> <http://www.nigdetarim.gov.tr/ilceler/bor/BOR.htm>

<sup>178</sup> Saltık, **A.g.t.**, s. 6.

<sup>179</sup> Ahmet Öge, **Hurufat Defterlerinde Niğde-Bor**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Konya, s. 5.

<sup>180</sup> Atlı, **A.g.e.**, s.21.

### 1.2.2. Jeolojik Yapı

III. Jeolojik zamanda İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da volkanik dağların oluşmaya başlamasıyla Niğde ve Bor civarı da şekillenmeye başlamıştı. III. dönemin sonu ve IV. dönemin başlarında toptan yükselme sonucu Anadolu aşağı yukarı bugünkü görünümünü almıştı.<sup>181</sup>

III. Jeolojik zamanda bölgede bir iç denizin olduğu varsayılmaktadır. Bu konuda ciddi bulgu ve iddialarda bulunmaktadır. Vahap Okay "Anadolu Konuşuyor" adlı kitabında Okçu Dağına bakan "Pınarbaşı mevkiinin Emen Ova'sından Leşkeri'ye kadar olan kesimin deniz olduğu elde edilen fosillerden anlaşılmaktadır, demektir. "Nitekim Bor bağlarının bitiminde Bor'dan Aksaray'a giderken dağda olan kayalığa Tokalıkaya denilmesi de Emen Ovası'nın denizden dönüşüme uğradığını kanıtlar niteliktedir. Pınarbaşı ve Acıgöl de denizle bağlantılı olabilir" şeklinde yazısını sürdürmektedir. İç deniz konusunda anlatım ve söylenceleri de vardır.<sup>182</sup>

Niğde ve çevresi jeolojik bakımdan Türkiye'nin en önemli bölgelerinden biridir. Doğal bir jeolojik müze görünümündeki bölgede metalik maddeler bulunmaktadır. Sıcak su kaynakları ile karbondioksit kaynaklarının bulunması nedeniyle, ülkemize ekonomik gelir getirici çalışmalar bulunmaktadır.<sup>183</sup>

Bölge bulunduğu alan nedeni ile jeolojik bakımdan incelenecek özelliğe sahip zenginliktedir. Dağlar, ovalar, vadiler ile şekillenen Niğde ve yöresi Toroslar, Erciyes, Hasan Dağı, Melendiz Dağ oluşumundan kaynaklanan malzemelerle de örtülüdür.<sup>184</sup>

Niğde İlinin jeolojik yapısı 4 ana başlıktan oluşmaktadır. Niğde Metamorfik Grubu, Aladağ Grubu, Ereğli-Ulukışla Havzası Grubu ve Melendiz ve Kuvaterner Grubu bu dört grubu oluşturmaktadır. Bor ilçemiz bu gruplar içerisinde Melendiz-Kuvaterner grubu içerisinde Alüvyon bölgesinde yer almaktadır. Yer yer 50 metre kalınlığa ulaşan eski alüvyonlar, genellikle gevşek tutturulmuş, kötü boyulanmalı, çak

<sup>181</sup> <http://cografyabilimi.net/turkiyenin-genel-jeolojik-yapisi/>

<sup>182</sup> <http://www.borhaber.net/bor-nigde/bor-ilcesi-tarihi-h1320.html>

<sup>183</sup> Niğde Yıllığı, 1997, s. 75.

<sup>184</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet'e)**, s.15.

kalın tabakalı çakıl taşlarından oluşmaktadır. Genellikle bu bölgede tüf türü malzemenin alterasyonu ile tüfler alüvyon niteliğini kazanarak çok geniş alanlar kaplamaktadır. Kemerhisar ve Bor'da depolanmış alüvyonlar gevşektirler. Bunlar çakıl, kum, silt ve kilden oluşmaktadır.<sup>185</sup>

### 1.2.3. Yer Şekilleri

Niğde ilinin güneyine rastlayan Bor ovası Melendiz dağları, Aladağlar'ın güneye doğru açıldığı düzlükte yer alır. Bu ova Bor-Bahçeli, Altunhisar, Kemerhisar, Kızılca, Emen, Narazan, Badak, Çömlekçiyi içine alır. Deniz seviyesinden ortalama olarak 1100 m. Yükselti gösterir.<sup>186</sup>

Bor şehri, Melendiz Dağları'nın güney uzantısı olan yüksek bir tepenin güneydoğu yamaç ve eteklerine kurulmuştur.

Bor'un toprak yapısı değişik, kimi yerde alüvyonlu, kimi yerde bol kireçleri boz toprak kimi yerde ise kırmızı bir görüntü verir. Eskiden bu kırmızı toprak "sağ toprak" adı ile anılır, samanla karıştırılarak kerpiç ve sıva yapmakta kullanılır.

Bor ilçesinin bir kısmının da içinde bulunduğu Kapadokya bölgesinin Hasan Dağı, Erciyes Dağı ve Melendiz Dağları, Göllüdağ gibi yanardağların lavlarıyla oluştuğu düşünülmektedir. Bunların dışında, günümüzde var olmayan bazı yanardağların püskürttüğü lavların da oluşumdaki etkenlerden olması olasıdır. Bölgede rüzgârın etkisiyle yayılan küller, daha sonradan taşlaşmış ve kalın bir katman oluşmasına sebep olmuştur. Volkanik hareketliliğin son bulması ise dördüncü zamanın başlarına rastlar ve ondan sonra ise aşınım süreci ağırlık kazanmıştır.<sup>187</sup>

Toroslar'ın teşekkül ettiği III. Jeolojik zamanda Bor'u bir iç denizin kapladığı söylenir. Hatta Kayı'da kayıkların bağlandığı tokaların görüldüğü rivayet edilir. O zaman Çakılbağ'deki tepeler bu iç denizi çeviriyordu. Aliyer, Pınarbaşı mıntıkasında taban suyu çok yakın olduğundan suyla yerler halindedir. Bahçeli,

---

<sup>185</sup> Niğde Yıllığı, 1997, s. 79.

<sup>186</sup> Koç, A.g.t., s. 4.

<sup>187</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,\\_Bor](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,_Bor)

yüzyıllardan beri, sellerin getirdiği milli alüvyonlu topraklarla örtölüdür. Bu sayede elma ve diğer meyve ağaçları verim ve kalite yönünden çok yüksektir. Kemerhisar’a doğru killi, kireçli, yer yer tuzlu arazi yer alır.

Bor’un batısında sert kara taş kümeleri yer aldığı halde doğusunda Göçmen Mahallesi civarında yumuşak, gözenekli, mahalli tabiriyle “pekmez toprağı” denilen teşekküller tesadüf eder.<sup>188</sup>

Denizden 1.100 metre yükseklikte ve ilin güneybatısındadır. Bor-Emen Ovası, Bor ilçesi ve Bayat; Güneyde Aziziye ve Altay; Doğuda Kemerhisar, Kaynarca, Havuzlu; batıda Zengen ile Ulukışla-Ankara kara yolları arasında bir alanı kapsar. Ereğli ovasının devamı niteliğindedir.<sup>189</sup>

Kuzeybatısında yer alan Hasan dağı 3268, Okçu dağları 2700 metre; Doğusunda bulunan Aladağlar 3700 ve Demirkazık tepesi 3756 metre yüksekliktedir.

İlçe topraklarının büyük bölümü Obruk Platosunda yer alır. Doğu, kuzey ve güneydoğusu dağlıktır. Doğusu Aladağlar, kuzeyi ise Hasan ve Melendiz dağları ile çevrilidir.<sup>190</sup>

Bor merkezi, Kale mahallesinde kalıntıları kalmayan kale içinde kurulmuş Humman (Özden) çayı boyunca oluşan vadinin iki yanında genişlemiş ve 1800’lü yıllarda sazlık olan Karaköprü’ye doğru uzanmıştır. Denizden yüksekliği 1150 metredir. Okçu dağı 2700 metre yüksekliği ile en yakın dağ iken doğusunda Aydos, Üçkapılı, Kırkpınar Dağları ile Melendiz Dağı güney batısında yer alan yükseltilerdir. III. Jeolojik zamanda bölgede bir iç denizin olduğu varsayılmaktadır. Bu konuda ciddi bulgu ve iddialarda bulunmaktadır.<sup>191</sup>

---

<sup>188</sup> Atlı, **A.g.e.**, s. 22.

<sup>189</sup> Güner, **Niğe Kapadokya’nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet’e)**, s.27.

<sup>190</sup> <http://www.cografya.gen.tr/tr/nigde/ilceler.html>

<sup>191</sup> <http://www.borhaber.net/bor-nigde/bor-ilcesi-tarihi-h1320.html>

#### 1.2.4. İklim

Bor'da İç Anadolu'nun tamamında yaygın olarak görülen kışları soğuk ve kar yağışlı, yazları ise sıcak ve kurak geçen karasal bir iklim hüküm sürmektedir. Yağış en fazla ilkbaharda görülmektedir. Yıllık yağış miktarı 335 mm.dir.<sup>192</sup> Bölgede yaz ayları iklimin temel etkisiyle sıcak ve kurak geçmekte ve gece gündüz arasında belirgin sıcaklık farkları görülmektedir. Gece ile gündüz arasındaki sıcaklık 24 dereceye kadar çıkmaktadır. Bu sıcaklık farkının yıllık ortalaması ise 12 derecedir.<sup>193</sup>

Bu bölgede karasal iklimin hâkim olmasının en önemli nedeni ise; etrafının dağlarla çevrili olması, deniz seviyesinden 1200 m. yükseklik göstermesi, denizin bunaltıcı etkilerini ve denizden gelen rüzgârları alamaması, kuzeyden gelen soğuk rüzgârlara açık olmasındandır.<sup>194</sup>

Kış aylarında yüksek basıncın etkisiyle Bor'da değişik bir yağış rejimi görülür. İlkbaharda yüksek basıncın etkisi altında ve batıdan gelen alçak basınç merkezleri Bor'u etkisi altında bırakır. İlkbaharın gelmesiyle gölgede sıcaklık derecesi yavaş yavaş yükselir. Yüksek basıncın hâkimiyeti doğuya çekilir. Bu çekiliş ilkbaharda depresyon yağışlarının meydana gelmesine sebep olur. Nisan, Mayıs ve Haziran'ın ilk yarısına kadar sağanak halinde, bazen de sürekli yağış yapan şartlar görülür. Bor'da yağış ortalaması 0.9 mm. dir. Yağış en fazla olduğu ay 78.5 mm ile Nisan, en az olduğu ay ise 0.2 mm ile Temmuz ayıdır.<sup>195</sup>

Niğde'de ortalama nisbi nem % 56 dır. Nemin en fazla olduğu ay % 80 ile Subat, en düşük olduğu ay % 28 ile Ağustos ayıdır.

---

<sup>192</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu, 2012.

<sup>193</sup> Saltık, A.g.e., s, 7.

<sup>194</sup> Koç, A.g.e., s, 4

<sup>195</sup> Koç, A.g.e., s, 5

**Tablo 6:** 1975-2006 Yılları Arasında Bor İçin İklim Verileri<sup>196</sup>

| <b>TÜRÜ</b>           | <b>En Düşük</b> | <b>En Yüksek</b> |
|-----------------------|-----------------|------------------|
| Yağmur(mm)            | 4.5             | 52.8             |
| Sonbahar Sıcaklık(°C) | 4.5             | 16.7             |
| Kar(cm)               | 4.0             | 70.0             |
| Kış Sıcaklık(°C)      | -1.9            | 0.0              |
| İlkbahar Sıcaklık(°C) | 3.3             | 13.4             |
| Yaz Sıcaklık(°C)      | 17.9            | 21.7             |
| Sonbahar-Yağmur(mm)   | 7.8             | 29.4             |
| Sonbahar-Kar(cm)      | 4.0             | 29.0             |
| Kış-Yağmur(mm)        | 22.4            | 32.4             |
| Kış-Kar(cm)           | 40.0            | 70.0             |
| İlkbahar-Yağmur(mm)   | 35.2            | 52.8             |
| İlkbahar-Kar(cm)      | 7.0             | 48.0             |
| Yaz-Yağmur(mm)        | 4.5             | 28.6             |
| Yaz-Kar(cm)           | -               |                  |

Güneyinde zincir gibi Toros dağları ara vermeden uzun bir duvar örer. Denizden gelecek bulutlar çoğu zaman yağışını Toroslar'a bırakır. Bu nedenle bölge fazla yağış almaz ve kışları sert; yazları ise kurak geçer. <sup>197</sup>

#### **1.2.5. Akarsuları, Gölleri ve Barajları**

Niğde-Aktaş köyü yakınlarından kaynağını alan Karasu kuzey güney yönünde devam ederek Niğde'nin Kayardı bağlarından gelen uzantı deresini alır. Daha ilerde bir takım kaynar ve yer altı suları ile beslenen Karasu, Akkaya barajında toplanır. Akkaya barajından bırakılan su, Bor ilçesinin orta yerinden geçerken Hamam çayı adını alır ve Bor ovasında kaybolur. Hamam çayının üst bölümüne Yeşildere, alt bölümüne Özden adı verilir.<sup>198</sup> Başlıca akarsuyu Küçüköz Deresidir. İlçe topraklarını Küçüköz Deresi sulamaktadır. Bu akarsu ilçe topraklarını geçtikten sonra Akkaya Baraj Gölüne dökülür.

<sup>196</sup> Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı Verileri.

<sup>197</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 24.

<sup>198</sup> Suphi Ünlenen, **Dünden Bugüne Yaşadığım Bor – Borname**, 1982, Adana, s, 123.

Kızılyer suyu, Bektaş suyu, İkizdere suyu, Dink arkı, Acıgöl suyu, Pınarbaşı suyu adı verilen akarsularda ilçenin diğer başlıca akarsularıdır.

İlçede üç küçük göl bulunmaktadır. Bunlar Acı göl, Sinandı gölü ve Pınarbaşı gölüdür.

Acı göl, şehir merkezine çok yakın olan küçük bir göldür. Suyu çok soğuk olan bu gölün kaynağı da çok derindir. Balık ve benzeri canlıların bulunmadığı bu gölün suyu sulamada kullanılmaktadır.

Sinandı gölü, Acı göl gibi küçük bir göl olup, ilçenin Sinandı mevkiinde yer alır. Suyu çok soğuk olan bu gölün kaynağı derin değildir. Suyu çok kireçli olduğu için içinde canlı bulunmaz. Göl suyu bir kanala akıtılarak sulamada kullanılır.

Pınarbaşı gölü, Bor-Altunhisar karayolu kenarında yer alan küçük bir göldür. Kaynağı derin olan bu gölde sazan ve sarıbalık yetişmekte ise de azdır.<sup>199</sup>

Bahçeli Kasabası ile Kavuklu, Postallı ve Okçu Köylerinde sulama amaçlı göletler bulunmaktadır.

1961 yılında inşaatına başlanan ve 1978 yılında tamamlanan Akkaya barajı Bor-Niğde arasında Niğde Üniversitesi kampüsü arkasında yer almaktadır. Bu mevkie Akkaya denildiği için adını buradan almıştır. Sulama amaçlı bir barajdır. Toprak dolgu tipinde yapılan barajın gövde hacmi, 1282 m<sup>3</sup> olup göl hacmi 8,5 milyon m<sup>3</sup> tür. Bor ovasının sulanması için yapılmış 650 hektar araziye sulayan Akkaya barajına tabakhane atıklarının dökülmesi çevreye kötü bir koku yaymaktadır.<sup>200</sup> Bu olumsuz durum nedeniyle pek çok ulusal ve yerel gazetelere konu olan Akkaya barajında temizleme çalışmaları devam etmektedir. Akkaya barajı göç zamanında flamingoların uğrak yeri olmakta ve bu süre içerisinde baraj güzel bir görünüm sergilemektedir.

---

<sup>199</sup> Ünlener, A.g.e., s, 124.

<sup>200</sup> <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi4/nigde.htm>

### 1.2.6. Bitki Örtüsü

Bölgede yağışların az olması nedeniyle ormanlık bölge azdır. Bitki örtüsü bozkırdır.<sup>201</sup> Köylülerin sürekli olarak sulama sorunundan bahsettiğini düşünürsek, Bor'un bozkır bir yapıya sahip olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki bir yerin bozkır bir yapıya sahip olması o yerin kaderi değildir. Uğraş ve çabaların çıplak arazinin yeşillenmesine ve canlanmasına yardımcı olacağı muhakkaktır.



**Fotoğraf 11:** Bor İlçesinin İklim Örtüsüne Bakış

<sup>201</sup> [http://www.nigde.gov.tr/default\\_B0.aspx?content=222](http://www.nigde.gov.tr/default_B0.aspx?content=222)

## İKİNCİ BÖLÜM

### BOR'UN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

#### 2.1. SOSYAL YAPI

Çalışmamıza konu olan Bor İlçesi'nin sosyal yapısına geçmeden önce sosyal yapı kavramının açıklaması faydalı olacaktır.

Yapı kavramı, 20. yüzyıl başlarında, dil bilim alanında, ilk olarak İsviçreli dil bilimci Ferdinand de Saussure tarafından kullanılmıştır. Toplum biliminde ise, yapı kavramını ilk olarak Fransız sosyolog, antropolog ve etnolog Claude Levi-Strauss'un kullandığını görmekteyiz. Strauss, ilkin dil biliminde kullanılan yapısalci yönetimi etnoloji ve toplum alanına taşımıştır. Levi-Strauss'a göre, 'toplumsal olayları incelerken yaşanmışı yani tarihsel boyutu göz ardı ederek var olan yapıyı ele almak gerekmektedir'. Doğru olan ya da gerçeğe varmak için izlenecek yol, her ögenin yapı içinde bir işlevi bulunduğunu varsayarak, ögeden yapıya ulaşmaya çalışmak, her ögeyi kendi başına ele alarak nedenini eski bir durumda aramak yerine, onu eş zamanlı bir bütünün parçası olarak görmektir.<sup>202</sup>

Yapı deyince her şeyin, her ögenin bütüne göre anlam kazandığı bir sistem ya da dizge anlaşılmalıdır. Böyle oluncada parçaların anlamını ve işlevini yapı

---

<sup>202</sup> Zeynep Gökçe Akgür, **Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970-1993)**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997, s. 10.

belirlemektedir. Yapı kavramı bir bütünü tamamlayan parçalar ve ögeler arasındaki karşılıklı ilişkileri ve bağlantıları açıklamaktadır.<sup>203</sup>

Toplumsal yapı ile çeşitli parçalardan meydana gelen bir saat arasında büyük bir benzerlik vardır. Saat kendini meydana getiren parçaların salt sayısal toplamı olmayıp, o parçalarla birlikte parçaları belli bir biçimde birbirine iliştiren organizasyondur. Toplumsal yapı da kendi içinde yer alan salt kişiler toplamı olmayıp, kişilerle birlikte kişileri birbirine bağlayan ilişkiler ve bu ilişkileri düzenleyen kurumlar bütünüdür.<sup>204</sup>

Toplumsal yapının temelini oluşturan bireyin, toplum ile olan ilişkilerine bir göz atacak olursak, toplumun en temel unsurunu oluşturan bireyin, toplumda çeşitli roller aldığını görürüz. Bu roller; anne, baba, öğretmen, öğrenci, doktor ve mühendis rollerinden birisi olabilir. Toplum içinde yaşayan kişi, bu durumda bazen rolünü değiştirebilir. Örneğin, bir memur işini bırakarak ticarete atılabilir.<sup>205</sup>

Toplumsal yapı, ortak insan davranışlarının tümüdür. Sosyal hayat içerisinde aile komşuluk, köy, şehir, dernek, devlet gibi binlerce bütünlük vardır. Bunların her biri kendi içinde birer sosyal yapıyı oluşturur. Bu bütünlükler bir araya geldiğinde ise en büyük sosyal yapı olan toplum oluşur.<sup>206</sup>

Sosyologlara göre toplumsal yapı: A) Çeşitli biçimlerde yaratılmış ve kalıplaşmış statülerin ya da konuların düzenlenmesinden oluşur. B) kişilerin ya da aktörlerin arasındaki ilişki şebekesinden oluşmaktadır. Bu tanıma göre bir toplumun yapısı, meslekler, sınıflar, yaş ve cinsiyet dağılımları gibi statüler ve davranış kalıplarından meydana gelmektedir. Rockliffe Brown, toplumsal yapıyı bir anlamda kişiler arası bütün ilişkiler olarak görmektedir. Bazı toplum bilimciler ise kavramı, toplumdaki daha devamlı ve örgütlenmiş ilişkileri kaplayacak biçimde kullanma eğilimindedirler. Örneğin, Ginsberg toplumsal yapıyı, toplumu oluşturan temel grup

<sup>203</sup> Mahmut Özer, **Niğde İli Altınhisar İlçesi'nin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2007, s.18.

<sup>204</sup> Ülgen Oskay, **Sosyolojik Düşünce Tarihi**, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir 1990, s. 36.

<sup>205</sup> **Okul Kültür Ansiklopedisi**, Meydan Yayınları, İstanbul, 1991, C. IV, s, 1759.

<sup>206</sup> Bilal Yeyin, **Adana ili Seyhan İlçesi'nin Sosyo-Kültürel Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Niğde, 2005, s. 16.

kuramlar karmaşıklığı olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşıma göre toplumsal yapı yalnızca kurumsal düzenlemeleri veya toplumsal gruplar arasındaki ilişkileri kapsamaktadır. Başka bir deyişle ancak süreklilik gösteren ve önemli olan ilişkilerle ve gruplarla sınırlandırılmaktadır. Böylece bu kavramla, göreceli olarak sürekli ve örgütlenmiş toplumsal ilişkileri anlamak istenmiştir.<sup>207</sup>

Toplumsal yapı hakkında bu genel açıklamaların ardından Bor İlçesi'nin nüfus durumundan başlayarak sosyal yapıyı değerlendirelim.

### 2.1.1. Nüfus Durumu

Nüfus sayımı bir ülkede, bir devletin topraklarında kaç kişi bulunduğunu bunların türlü yönlerden özelliklerini ortaya koymak için yapılan sayımlardır. Osmanlı Devleti döneminde nüfus sayımı, idari bölgelerin nüfuslarının bir kurul tarafından kaydedilmesinden ibaretti. Bu sayımlarda kadın nüfus sayılmamaktaydı.<sup>208</sup>

Doğal olarak net bir nüfus kayıt sistemi olduğu söylenemez. Cumhuriyet Dönemi'nde ise ilk nüfus sayımı 1927 yılında daha sonraki nüfus sayımı ise 1935 yılında yapılmıştır. Günümüzde Türkiye İstatistik Kurumu vasıtasıyla oluşturulan adrese dayalı nüfus sistemi sayesinde, nüfusumuzla ilgili net veriler elde edilmektedir.<sup>209</sup>

Osmanlı Devleti'nin klasik döneminde, vergi gelirlerini belirlemek amacıyla, mükellef sayısını gösteren tahrirler yapılmakta ve ilk tahrirden sonra belli aralıklarla bölgenin sayımına devam edilmekteydi. Bu sayımlarda vergi mükellefi olan kişiler bulundukları bölgelerde yazılıp, görevliler tarafından tahrir bölgesinde mükellef adı, sahip olduğu ürün ya da taşınmazlardan elde ettiği nakdi gelir ve gayrimenkulleri tahrir defterlerine kaydedilmekteydi. Tahrir bölgesi mahalle ve köy ayırımına göre

<sup>207</sup> Mahmut Tezcan, **Sosyolojiye Giriş**, Şafak Matbaacılık, 5. Baskı, Ankara, 1995, s. 65.

<sup>208</sup> Ahmet Arıttürk, **Mersin İli Gülnar İlçesi Tarihi, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2007, s. 11.

<sup>209</sup> Mükremin Açıkgöz, **Yozgat İli Boğazlıyan İlçesi Tarihi, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Niğde 2012, s. 50.

ele alınmaktaydı. Tahrirlerdeki kayıtlara göre mükellef sayıları ortalama beş ile çarpıldığında tahmini nüfusu verebilmekteydi.<sup>210</sup>

Niğde Sancağı tahrir kayıtlarına göre Karaman Vilayetine bağlıydı. 19. yüzyılda Niğde Sancağı içerisinde yer alan Aksaray ayrı bir liva halindeydi. II. Beyazıd (1481-1512) dönemine ait (H. 906/1500-1501) tarihli başı eksik olan mufassal cemaat yoklama defterinde Aksaray Livası Aksaray, Koçhisar, Ereğli kazalarından oluşmaktaydı.

Bor'da 1501'de 371, 1530'da 431, 1869'da 2327, 1889'da ise 4472 hane mevcuttu. Nüfus hareketleri incelendiğinde Bor'un nüfus artışı Türkiye ortalamasına göre hızlı değildir. Bunun sebebi de iktisadi durumun zayıf olmasıdır. Toprak verim itibariyle düşük olup, ticari hayat fazla istihdam sağlamamaktadır. Bu bakımdan genç nesil tahsile yöneliyor. Bir meslek sahibi olunca da kendi konusunda iş bulamadığından başka şehirlere göç ediyor.<sup>211</sup>

İdari taksimat anlamında Niğde Sancağı XIX. Yüzyıl ortalarında Niğde, Aksaray, Çamardı, İncesu, Bor, Ürgüp kazalarından meydana geliyordu. Niğde'de nüfus konusunda mahalle kavramı üzerinde durmak yerinde olacaktır. Bu anlamda cizye defterleri bize önemli bilgiler vermektedir. Sonuçta ilk nüfus sayımları mükelleflerin sayısını belirlemek için yapılmıştı.<sup>212</sup>

---

<sup>210</sup> Kaya, **A.g.m.** s, 197.

<sup>211</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 24.

<sup>212</sup> Kaya, **A.g.m.** s, 198.

**Tablo 7:** 1868 Tarihli Nüfus Sayımı Bilgileri<sup>213</sup>

| YIL 1868            | Nüfus İslam + Hristiyan | Köy ve Mahalle Adedi |
|---------------------|-------------------------|----------------------|
| Niğde Kazası        | 9929                    | 80                   |
| <b>Bor Nahiyesi</b> | <b>6937</b>             | <b>24</b>            |
| Anduğu Nahiyesi     | 3375                    | 13                   |
| Sücaaddin Nahiyesi  | 4128                    | 22                   |
| Çamardı Nahiyesi    | 11616                   | 62                   |
| Toplam              | 35985                   | 201                  |

1868-1879-1870 tarihli salnamelerde Bor, Niğde Sancak merkezine bağlı bir nahiyedir. 1867 vilayet nizamnamesinde Niğde, Konya Vilayeti'nin bir sancağıdır. Bu tarihte Niğde'ye bağlı 5 kaza içerisinde Bor adı geçmektedir. Bu durum 1868-69 yıllarında da devam ettiği görülmektedir.

Bor 1284H. (1867M.) tarihine kadar kaza iken Niğde'ye yakınlığı dolayısıyla yine onun nahiyesi yapılmış ve idaresi de nahiye zabıtine bırakılmak istenmiştir. Fakat Bor halkı bir mazbata tanzim ederek eski durumun korunması yani önceki gibi kaza statüsünün devamı için sarf etmiştir. Ve nitekim yine 1867 yılında yapılan kaza olma müracaatı kabul görmüş<sup>214</sup> ve 1872 yılında yapılan düzenleme ile Bor kaza yapılmıştır.

**Tablo 8:** 1872 Tarihli KVS'ne göre Bor Nüfusu<sup>215</sup>

| Yıl  | Nüfus | Köy Sayısı Toplam | Hane Sayısı Toplam |
|------|-------|-------------------|--------------------|
| 1872 | 12064 | 50                | 4392               |

1873, 1874, 1875, 1877, 1878 tarihli salnamelerde 1872 tarihli salnamedeki bilgiler aynen tekrar edilmiştir.

<sup>213</sup> İbrahim Öztürk, **Niğde Sancağı (İdari ve Demografik Yapısı “1868-1923”)**, Kayseri, 1995, s, 114.

<sup>214</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 26.

<sup>215</sup> Öztürk, **A.g.e.**, 150.

1879 tarihli salnamede teferruata girilmemiş, genel nüfus ve hane sayısı belirtilmiştir. İngiltere, Anadolu Genel Konsolosu C. Wilson'un 1882 yılına ait Anadolu'nun nüfusu ile ilgili verdiği rapordaki rakamlar 1879 KVS'indeki rakamlarla aynen verilmiştir.<sup>216</sup>

H. 1295/1878-1879 yılına ait bir kayıta Niğde Sancağı Niğde, Bor, Aksaray, Ürgüp, Nevşehir kazaları ile Niğde'ye bağlı Fertek ve Yahyalı, Bor'a bağlı Anduğu ve Şucaaddin, Nevşehir'e bağlı Arabsun (Gülşehir) nahiyelerinden oluşmaktaydı. Bu kayda ilişkin bilgiler aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

**Tablo 9:** H.1295 Tarihli KVS'ne Göre Niğde Sancağının Köy, Nahiye ve Nüfus Toplam Sayıları<sup>217</sup>

| <b>Kazalar</b>    | <b>Köy Sayısı</b> | <b>Hane Sayısı</b> | <b>Nüfusu</b> |
|-------------------|-------------------|--------------------|---------------|
| Niğde kazası      | 74                | 4463               | 17478         |
| Fertek nahiyesi   | 5                 | 1447               | 4948          |
| Yahyalı kazası    | 3                 | 932                | 2839          |
| <b>Bor kazası</b> | <b>10</b>         | <b>2630</b>        | <b>6895</b>   |
| Anduğu nahiyesi   | 8                 | 852                | 2628          |
| Şücaeddin kazası  | 32                | 905                | 3541          |
| Aksaray kazası    | 195               | 5009               | 25505         |
| Ürgüp kazası      | 28                | 4105               | 10000         |
| Nevşehir kazası   | 32                | 5214               | 11993         |
| Arabsun kazası    | 44                | 1168               | 2979          |

H. 1299/1881-82 yıllığında Niğde sancağına ait ayrıntılı bilgi mevcuttur. Kayıttan anlaşıldığına göre verilen rakamlar erkek nüfusuna aittir. Daha önceki bilgilerden farklı olarak azınlıklar da yer almaktadır.

<sup>216</sup> Öztürk, A.g.e., 150.

<sup>217</sup> Kaya, A.g.m. s, 199.

**Tablo 10:** H. 1299 Tarihli KVS'ne Göre Niğde Sancağının Müslüman ve Azınlık Toplam Nüfusları<sup>218</sup>

| Kazalar    | Müslüman    | Rum        | Ermeni     | Protestan | Katolig | Toplam       |
|------------|-------------|------------|------------|-----------|---------|--------------|
| Niğde      | 15956       | 7255       | 325        | 55        | -       | 23597        |
| Nevşehir   | 11121       | 3526       | 184        | 8         | 52      | 14819        |
| Arabsun    | 9768        | 1582       | -          | -         | -       | 11350        |
| Ürgüp      | 10947       | 1352       | -          | -         | -       | 11199        |
| Aksaray    | 30201       | -          | 1387       | -         | -       | 21588        |
| <b>Bor</b> | <b>9405</b> | <b>640</b> | <b>199</b> | -         | -       | <b>10244</b> |

1881/82 sayımı daha ayrıntılı bir sayım olmasıyla bir dönüm noktası kabul edilir. Yaklaşık on yıl kadar devam eden sayım sonuçlarına bir ölçüde temkinle yaklaşmak gerekir. Zamanın uzunluğu verilerin netleşmesi konusunda belirgin bir engel oluşturmaktadır. Bu sayımda Konya Vilayetine bağlı olan Niğde Sancağı Niğde, Bor, Nevşehir, Ulukışla Aksaray, Arabusun (Gülşehir) kazalarından meydana geliyordu. Niğde kazası en fazla, Ulukışla da en az nüfusa sahipti. Nüfusun cinsiyet bakımından ayrımında Bor ve Ürgüp kazalarında kadın nüfus daha fazladır. Nüfus sayımında dinsel tercihlerin ön planda tutulduğu görülmektedir. Mezhep esası tercih edildiğinden Katolig ve Protestanlık içinde yer alan etnik grupların (Rumlar ve Ermeniler) ve varsa yabancıların sayısı belirtilmemiştir.<sup>219</sup> Sayımın sonuçlarının daha iyi anlaşılabilmesi için aşağıda tablo olarak verilmiştir.

<sup>218</sup> Kaya, A.g.m. s, 199.

<sup>219</sup> Kemal Karpat, **Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri**, İstanbul, 2003, s, 182.

**Tablo 11:** 1881/82 Yılı Niğde Sancağı Nüfus Sayımı<sup>220</sup>

| Kaza       | Türkler     |             | Rumlar     |            | Ermeniler  |            | Katoligler |          | Protestanlar |           | Toplam       |
|------------|-------------|-------------|------------|------------|------------|------------|------------|----------|--------------|-----------|--------------|
|            | Erkek       | Kadın       | Erkek      | Kadın      | Erkek      | Kadın      | Erkek      | Kadın    | Erkek        | Kadın     |              |
| Niğde      | 19719       | 17149       | 8360       | 7365       | 475        | 370        | -          | -        | -            | -         | 53436        |
| Nevşehir   | 16227       | 14093       | 4565       | 4353       | 285        | 192        | 17         | 19       | 12           | 9         | 39822        |
| Ürgüp      | 9924        | 9956        | 1498       | 1636       | 7          | 9          | -          | -        | -            | -         | 23030        |
| Aksaray    | 20128       | 17279       | 1519       | 1118       | 278        | 200        | -          | -        | 30           | 25        | 40377        |
| Arabsun    | 5649        | 5380        | 1916       | 2019       | 10         | 10         | -          | -        | -            | -         | 14984        |
| <b>Bor</b> | <b>9351</b> | <b>9665</b> | <b>520</b> | <b>469</b> | <b>261</b> | <b>247</b> | <b>-</b>   | <b>-</b> | <b>12</b>    | <b>10</b> | <b>20535</b> |
| Ulukışla   | 4300        | 3551        | 700        | 631        | -          | -          | -          | -        | -            | -         | 9182         |
| Toplam     | 85348       | 77073       | 18878      | 17591      | 1314       | 4028       | 17         | 19       | 54           | 44        | 201366       |

Mezhep bakımından Bor, Nevşehir ve Aksaray kazaları çeşitlilik göstermektedir. Bor ve Aksaray kazalarında Protestanlar, Nevşehir kazasında Rum Katoligler ve Protestanlar mezhep çeşitliliğinin işareti idiler. Bu nüfus sayımı kapsamında Türklerin Rumların ve Ermenilerin toplam nüfus içindeki oranlarının da bulmak mümkündür. Katolik ve Protestanlık içinde etnik yapı belirtilmediğinden orana dâhil edilmemiştir. Türkler sancağa bağlı bütün kazalarda 2/3 gibi yoğun bir nüfusa sahiptirler. İkinci sırada Rumlar ve sonra da Ermeniler gelmektedir. Türkler ve diğer grupların oranları aşağıda gösterilmiştir.<sup>221</sup>

<sup>220</sup> Kaya, **A.g.m.** s, 200.

<sup>221</sup> Kaya, **A.g.m.** s, 200.

**Tablo 12:** 1881/82 Yılı Niğde Sancağı Nüfus Sayımı Mezhep oranları<sup>222</sup>

| <b>Kaza</b> | <b>Türkler %</b> | <b>Rumlar %</b> | <b>Ermeniler %</b> |
|-------------|------------------|-----------------|--------------------|
| Niğde       | 68               | 30              | 2                  |
| Nevşehir    | 76               | 23              | birden az          |
| Ürgüp       | 86               | 13              | birden az          |
| Aksaray     | 93               | 6               | birden az          |
| Arabsun     | 73               | 26              | birden az          |
| <b>Bor</b>  | <b>93</b>        | <b>6</b>        | <b>birden az</b>   |
| Ulukışla    | 86               | 13              | birden az          |

1883 tarihli KVS’de Bor Kazası ili nahiye, 50 köy ve 5616 haneden müteşekkil, toplam 14193 kişilik nüfusa sahiptir.

1882 KVS’de Bor toplam nüfusu 10244 iken 1884’de bu rakam 14193’ e çıkarılmıştır. Çok yüksek olan bu artışın sebebi 1882’de nahiye nüfuslarının verilmemesidir.<sup>223</sup>

**Tablo 13:** 1883 Tarihli KVS’ne Göre Bor Nüfusu<sup>224</sup>

| <b>YIL/1883</b> | <b>İslam</b> | <b>Rum</b> | <b>Ermeni</b> | <b>Genel Toplam</b> |
|-----------------|--------------|------------|---------------|---------------------|
| Nüfus           | 13455        | 521        | 217           | 14193               |
| % leri          | 94.80        | 3.67       | 1.52          |                     |

<sup>222</sup> Kaya, **A.g.m.** s, 200.

<sup>223</sup> Öztürk, **A.g.e.**, 151.

<sup>224</sup> Öztürk, **A.g.e.**, 151.

1883 yılı salnamesinde Bor kazası toplam nüfusu 14193 olarak verilmişken, 1886 yılında bu rakam 18916'ya yükselmektedir. İlk defa kadınlarında sayıma dâhil edilmelerine rağmen nüfus artışı beklenen seviyede değildir. Çünkü bu salnamede Süraceddin Nahiyesi Bor'dan ayrılıp, Hamidiye ismiyle yeni bir kaza olmuştur.

**Tablo 14:** 1886 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu<sup>225</sup>

| Yıl/1886                             | İslam |       |        | Rum   |       |        | Ermeni |       |        | Protestan |       |        | G. Müs.<br>Toplam | Kadın | Genel<br>Toplam |
|--------------------------------------|-------|-------|--------|-------|-------|--------|--------|-------|--------|-----------|-------|--------|-------------------|-------|-----------------|
|                                      | Kadın | Erkek | Toplam | Kadın | Erkek | Toplam | Kadın  | Erkek | Toplam | Kadın     | Erkek | Toplam |                   |       |                 |
| Nüfus                                | 8406  | 8953  | 17359  | 494   | 538   | 1032   | 244    | 264   | 508    | 7         | 10    | 17     | 1557              | 9151  | 18916           |
| % leri                               | 48.42 | 51.57 | 91.76  | 47.86 | 52.13 | 5.45   | 48.03  | 51.97 | 2.68   | 41.17     | 58.53 | 0.08   |                   | 48.37 |                 |
| Gayri Müslimlerin Kendi İçinde Oranı |       |       |        | 66.28 |       |        | 32.62  |       |        | 1.09      |       |        |                   |       |                 |

1887, 1888, 1889 tarihli salnamelerde, 1886 tarihli salnamede verilen bilgiler aynen tekrar edilmiştir.

<sup>225</sup> Öztürk, A.g.e., 152.

1892 tarihli salnamede Bor kazasının nüfusu ve nüfusla ilgili değerlendirmeler şöyledir.

**Tablo 15:** 1892 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu<sup>226</sup>

| Yıl/1892                             | İslam |       |        | Rum   |       |        | Ermeni |       |        | G. Müs.<br>Toplam | Kadın<br>Toplam | Genel<br>Toplam |
|--------------------------------------|-------|-------|--------|-------|-------|--------|--------|-------|--------|-------------------|-----------------|-----------------|
|                                      | Kadın | Erkek | Toplam | Kadın | Erkek | Toplam | Kadın  | Erkek | Toplam |                   |                 |                 |
| Nüfus                                | 8423  | 8993  | 17416  | 244   | 264   | 508    | 506    | 560   | 1066   | 1574              | 9173            | 18990           |
| % leri                               | 46.36 | 51.63 | 91.71  | 48.03 | 51.96 | 2.67   | 47.46  | 52.54 | 5.61   |                   | 48.30           |                 |
| Gayri Müslimlerin Kendi İçinde Oranı |       |       |        | 32.27 |       |        | 67.72  |       |        |                   |                 |                 |

<sup>226</sup> Öztürk, A.g.e., 156.

Dikkat edilecek olursa yukarıda verilen tabloda Rum nüfustaki düşüş göze çarpmaktadır. Rum nüfustaki nüfusun düşmesine nazaran Ermeni nüfustaki yaklaşık iki kat artışta diğer bir dikkat çeken husustur. 1899 tarihli salnamede nüfus dinlere göre tasnif edilmiştir. Bor'un nüfus değeri bu sefer 21695'i göstermektedir.

**Tablo 16:** 1899 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu<sup>227</sup>

| Yıl/1899                             | İslam | Rum   | Ermeni | Protestan | Gayri Müslim | Genel Toplam |
|--------------------------------------|-------|-------|--------|-----------|--------------|--------------|
| Nüfus                                | 19985 | 1181  | 507    | 22        | 1710         | 21695        |
| % leri                               | 92.11 | 5.44  | 2.33   | 0.1       |              |              |
| Gayri Müslimlerin Kendi İçinde Oranı |       | 69.06 | 29.64  | 1.28      |              |              |

1906 tarihli salnamede nüfus islam, Hristiyan olarak, kadın ve erkek sayıları ayrı ayrı verilmiştir. Rakamlar şöyledir.

---

<sup>227</sup> Öztürk, A.g.e., 155.

**Tablo 17:** 1906 Tarihli KVS'ne Göre Bor Nüfusu<sup>228</sup>

| Yıl/1906 | Müslim |       |        | Gayri Müslim |       |        | Kadın<br>Toplam | Genel<br>Toplam |
|----------|--------|-------|--------|--------------|-------|--------|-----------------|-----------------|
|          | Erkek  | Kadın | Toplam | Erkek        | Kadın | Toplam |                 |                 |
| Nüfus    | 12000  | 11000 | 23000  | 1150         | 1050  | 2200   | 12050           | 25200           |
| % leri   | 52.18  | 47.82 | 91.26  | 52.28        | 47.72 | 8.74   | 47.81           |                 |

Bor kazasının merkezi olan kasabada 1915 yılına göre 2404 hanede 12020 kişi yaşıyordu. Fakat bu bilgide bir çelişki olduğu hemen rotaya çıkmaktadır. İzleyen yılda (1916) kasabada 1548 hanenin bulunduğundan söz edilmektedir. 1916 yılına göre arada 856 hanelik bir fark görülmektedir. Bu da bir önceki yıl için verilen sayının kasabaya değil de, kazaya ait olduğunu göstermektedir. İki yılın bilgileri köylerdeki hane sayısını az bir farkla ifade etmesi düşüncemizi doğrular niteliktedir.

**Tablo 18:** 1916 Yılında Hane ve Tahmini Nüfus Sayıları<sup>229</sup>

| Bor Kazası            | Hane Sayısı | Tahmini Nüfus |
|-----------------------|-------------|---------------|
| Bor Kasabası          | 1548        | 7740          |
| Girgah                | 210         | 1050          |
| Cücü                  | 210         | 1050          |
| Evbasar               | 120         | 600           |
| Çukurkuyu             | 125         | 625           |
| Asbuzu (Aspuzu)       | 130         | 650           |
| Akşaviran (Akçaviran) | 80          | 400           |

<sup>228</sup> Öztürk, A.g.e., 156.

<sup>229</sup> Kaya, A.g.m. s, 201.

**Tablo 19:** Bor Merkez Nüfusunun Yıllara Göre Gelişimi<sup>230</sup>

| Yıl   | 1927 | 1935 | 1940  | 1945  | 1950  | 1955  | 1960  |
|-------|------|------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Nüfus | 8762 | 9323 | 10598 | 10665 | 11240 | 12112 | 13169 |

**Tablo 20:** Bor Merkez ve Köyleri 1965-2000 Yılları Nüfus Verileri<sup>231</sup>

| Bor  | Bor İlçe Merkezi |       |       | Bor Belde ve Köyleri |       |       | Toplam |       |       |
|------|------------------|-------|-------|----------------------|-------|-------|--------|-------|-------|
|      | Toplam           | Erkek | Kadın | Toplam               | Erkek | Kadın | Toplam | Erkek | Kadın |
| 1965 | 14309            | 7280  | 7029  | 42884                | 20871 | 22013 | 57193  | 28151 | 29042 |
| 1970 | 15711            | 7959  | 7752  | 46367                | 22103 | 24264 | 62078  | 30062 | 32016 |
| 1975 | 16560            | 8439  | 8121  | 49872                | 25031 | 24841 | 66412  | 33470 | 32972 |
| 1980 | 18281            | 9254  | 9027  | 50769                | 24454 | 26315 | 69050  | 33708 | 35342 |
| 1985 | 20986            | 10434 | 10552 | 50246                | 23378 | 26468 | 71232  | 34212 | 37020 |
| 1990 | 24556            | 12218 | 12338 | 28577                | 13737 | 14840 | 53133  | 25955 | 27178 |
| 2000 | 29804            | 14715 | 15086 | 33216                | 16628 | 16588 | 63020  | 31346 | 31674 |

1965-1980 yılları arası nüfus incelendiğinde Bor genel nüfusunun 57.000 – 69.000 civarında olduğunu, 1985 yılında ise % 3 artarak 71.232’ye çıktığını görüyoruz.

1985 nüfus sayımında 71.232 olan Bor nüfusu 1990 yılında Altunhisar’ın ilçe olması ile % 25 gerileyerek 53.133’e düşmüştür. 1990 yılında 53.232 olan Bor genel nüfusu 2000 yılında % 15 artış göstererek 63.020’ye çıkmıştır.

Bor ilçe merkezi nüfusu ise 1965-1990 yılları arasında belli bir düzende artarak devam etmiştir. 2000 yılında ise % 52 oranında artmış ve 29.804’e ulaşmıştır. 1965-1985 arasında belirli bir oranda artan köy nüfusu ise 1985 yılında 50.246 iken

<sup>230</sup> Atlı, A.g.e., s, 25.

<sup>231</sup> www.tuikapp.tuik.gov.tr

1990 yılında % 43 oranında gerileme göstermiş ve 28.577 olmuştur. 1985 yılından itibaren köy nüfusu önemli oranda azalma gösterirken İlçe merkezi nüfusu kentleşmenin etkisi ile artmaya devam etmiştir.

2000-2012 yılları arasında Boğazlıyan merkez, beldeleri ve köyleri genel nüfusları ile ilgili nüfus durumunu aşağıdaki tabloda inceleyebiliriz.

**Tablo 21:** Bor İlçesi 2000-2012 Yılları Arasında Nüfus Verileri<sup>232</sup>

| Bor         | Bor İlçe Merkezi |       |       | Bor Belde ve köyleri |       |       | Toplam |       |       |
|-------------|------------------|-------|-------|----------------------|-------|-------|--------|-------|-------|
|             | Toplam           | Erkek | Kadın | Toplam               | Erkek | Kadın | Toplam | Erkek | Kadın |
| <b>2000</b> | 29804            | 14715 | 15086 | 33216                | 16628 | 16588 | 63020  | 31346 | 31674 |
| <b>2007</b> | 35151            | 17473 | 17678 | 24722                | 12170 | 12552 | 59873  | 29642 | 30230 |
| <b>2008</b> | 35532            | 17710 | 17822 | 23607                | 11546 | 12061 | 59139  | 29256 | 29883 |
| <b>2009</b> | 37566            | 18635 | 18931 | 22682                | 11049 | 11633 | 60248  | 29684 | 30564 |
| <b>2010</b> | 38320            | 18932 | 19388 | 21599                | 10419 | 11180 | 59919  | 29351 | 30568 |
| <b>2011</b> | 39309            | 19575 | 19734 | 21095                | 10245 | 10850 | 60404  | 29820 | 30584 |
| <b>2012</b> | 40472            | 20293 | 20179 | 20478                | 9973  | 10505 | 60950  | 30266 | 30684 |

2000 yılında Bor genel nüfusu 63.020 iken, 2012 yılında % 3 oranında gerileyerek 60.950'ye düşmüştür. Bor ilçe merkezi nüfusu ise, 2000 yılında 29.804 iken 2012 yılında % 26 oranında artarak 40.472'ye çıkmıştır. Bor belde ve köy nüfusu ise, 2000 yılında 33.216 iken 2012 yılında % 38 oranında azalarak 20.478'e gerilemiştir. Makineleşme sonucu özellikle köylerde meydana gelen istihdam sıkıntısı, kişi başına düşen tarımsal gelirin düşük olması, topraksız olan köylülerin geçim sıkıntıları ve daha iyi yaşam arzusu neticesinde büyük şehirlere göç etmeleri Bor nüfusunun ciddi oranda azalmasına sebep olmuştur.

<sup>232</sup> www.tuikapp.tuik.gov.tr

2012 yılı Boğazlıyan merkez, beldeleri ve köylerinin ayrıntılı nüfus durumunu aşağıdaki tabloda inceleyebiliriz.

**Tablo 22: 2012 Yılı Bor İlçesi Belde ve Köylerinin Nüfusu<sup>233</sup>**

| <b>Bor</b> | <b>İlçe</b>       | <b>Bucak</b> | <b>Belde/Köy<br/>Şehir</b> | <b>Toplam<br/>40.472</b> | <b>Erkek<br/>20.293</b> | <b>Kadın<br/>20.179</b> |
|------------|-------------------|--------------|----------------------------|--------------------------|-------------------------|-------------------------|
|            | <b>Merkez</b>     |              | Balcı                      | 738                      | 336                     | 402                     |
|            |                   |              | Bayat                      | 405                      | 208                     | 197                     |
|            |                   |              | (B)Çukurkuyu               | 2.270                    | 1.131                   | 1.139                   |
|            |                   |              | (B)Karanlıkdere            | 829                      | 399                     | 430                     |
|            |                   |              | Kayı                       | 707                      | 363                     | 344                     |
|            |                   |              | (B) Kızılca                | 1.262                    | 599                     | 663                     |
|            |                   |              | Obruk                      | 1.461                    | 726                     | 735                     |
|            |                   |              | Okçu                       | 193                      | 83                      | 110                     |
|            |                   |              | Tepeköy                    | 858                      | 428                     | 430                     |
|            |                   |              | <b>Bucak toplamı</b>       | <b>8.723</b>             | <b>4.273</b>            | <b>4.450</b>            |
|            | <b>Kemerhisar</b> |              | Badak                      | 314                      | 163                     | 151                     |
|            |                   |              | (B) Bahçeli                | 2.315                    | 1.129                   | 1.186                   |
|            |                   |              | Bereke                     | 189                      | 92                      | 97                      |
|            |                   |              | Emen                       | 132                      | 65                      | 67                      |
|            |                   |              | Gökbez                     | 327                      | 143                     | 184                     |
|            |                   |              | Halaç                      | 585                      | 297                     | 288                     |
|            |                   |              | Havuzlu                    | 223                      | 110                     | 113                     |
|            |                   |              | Karacaören                 | 161                      | 78                      | 83                      |
|            |                   |              | Karamahmutlu               | 141                      | 69                      | 72                      |
|            |                   |              | Kavuklu                    | 195                      | 90                      | 105                     |
|            |                   |              | Kaynarca                   | 749                      | 363                     | 386                     |
|            |                   |              | (B) Kemerhisar             | 5.254                    | 2.536                   | 2.718                   |
|            |                   |              | Kılavuz                    | 577                      | 291                     | 286                     |
|            |                   |              | Kızılkapı                  | 69                       | 33                      | 36                      |
|            |                   |              | Kürkçü                     | 103                      | 44                      | 59                      |
|            |                   |              | Postallı                   | 302                      | 137                     | 165                     |
|            |                   |              | Seslikaya                  | 119                      | 60                      | 59                      |
|            |                   |              | <b>Bucak toplamı</b>       | <b>11.755</b>            | <b>5.700</b>            | <b>6.055</b>            |
|            |                   |              | <b>İlçe toplamı</b>        | <b>60.950</b>            | <b>30.266</b>           | <b>30.684</b>           |

<sup>233</sup> www.tuikapp.tuik.gov.tr

Bor’a bağı 5 belde ve 21 köy vardır. 2012 yılı nüfus verilerine göre Bor’a bağı olan köylerinin genelinde bir düşüş görölmektedir. Gün geçtikçe de bu düşüş devam etmektedir. Belediye nüfuslarında da aynı sıkıntılı durum görölmektedir.

2012 yılı Niğde merkez ve bütün ilçelerindeki nüfus ve nüfus artış hızları ile ilgili bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

**Tablo 23:** 2012 Yılı Niğde Merkez ve İlçeleri Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızları<sup>234</sup>

| Niğde        | Toplam Nüfus | Yıllık Nüfus Artış Hızı (%) |
|--------------|--------------|-----------------------------|
| Niğde Merkez | 200.044      | 9                           |
| Altunhisar   | 14.416       | - 4                         |
| Bor          | 60.950       | 8                           |
| Çamardı      | 14.427       | - 20                        |
| Çiftlik      | 29.536       | 18                          |
| Ulukışla     | 20.897       | 2                           |

2012 yılı Niğde ve ilçeleri nüfusu ve nüfus artış hızı incelendiğinde Niğde merkez binde 9, Çiftlik İlçesi’nin binde 18’lik ve Ulukışla İlçesi’nin binde 2’lik yıllık nüfus artış hızıyla artı değer gösterdiklerini görmekteyiz. Yıllık nüfus artış hızında Altunhisar eksi binde 4 ve Çamardı eksi binde 20’lik orandadır. Bor’un yıllık nüfus artış oranı ise binde 8’dir. Genel anlamda değerlendirildiğinde ise Niğde ve ilçelerinde nüfusun artış hızının Çamardı ve Altunhisar hariç yavaş bir artış izlediğı görölmektedir.

Nüfusa kayıtlı oldukları şehirler farklı olup Bor’da yaşayan insanlarla ilgili olarak oluşturulan tablo ve bu tablo ile ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

<sup>234</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

**Tablo 24:** İkamet Edilen İlçeye Göre Nüfusa Kayıtlı Olunan İl - 2012<sup>235</sup>

| Nüfusa kayıtlı olunan il | İkamet edilen ilçe Bor |
|--------------------------|------------------------|
| Adana                    | 929                    |
| Ankara                   | 217                    |
| Aksaray                  | 718                    |
| Mersin                   | 628                    |
| Erzurum                  | 120                    |
| Kayseri                  | 749                    |
| Kahramanmaraş            | 206                    |
| Osmaniye                 | 280                    |
| Diyarbakır               | 68                     |
| Nevşehir                 | 230                    |
| Elazığ                   | 95                     |

Nüfusa kayıtlı oldukları şehirler farklı olup Bor'da yaşayan insanlarla ilgili veriler incelendiğinde, ilçede en fazla Adana, Kayseri ve Aksaray nüfusuna kayıtlı insanların yaşadığını gözlemlemekteyiz. Bor'un Adana, Kayseri ve Aksaray üçgeninin ortasında olduğunu düşündüğümüzde bu sonuçların çok normal olduğunu söyleyebiliriz.

Bor'da yaş grubu ve cinsiyete göre insanların dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

---

<sup>235</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

**Tablo 25:** 2012 Yılı Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Bor Nüfusu<sup>236</sup>

| İl    | İlçe | Yaş grubu     | Toplam        | Erkek         | Kadın         |
|-------|------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| Niğde | Bor  | '0-4'         | 4.867         | 2.505         | 2.362         |
|       |      | '5-9'         | 4.868         | 2.542         | 2.326         |
|       |      | '10-14'       | 5.434         | 2.785         | 2.649         |
|       |      | '15-19'       | 5.493         | 2.804         | 2.689         |
|       |      | '20-24'       | 4.775         | 2.541         | 2.234         |
|       |      | '25-29'       | 4.392         | 2.193         | 2.199         |
|       |      | '30-34'       | 4.539         | 2.238         | 2.301         |
|       |      | '35-39'       | 4.214         | 2.088         | 2.126         |
|       |      | '40-44'       | 4.065         | 2.061         | 2.004         |
|       |      | '45-49'       | 3.722         | 1.840         | 1.882         |
|       |      | '50-54'       | 3.352         | 1.644         | 1.708         |
|       |      | '55-59'       | 2.854         | 1.392         | 1.462         |
|       |      | '60-64'       | 2.240         | 1.036         | 1.204         |
|       |      | '65-69'       | 1.940         | 858           | 1.082         |
|       |      | '70-74'       | 1.601         | 708           | 893           |
|       |      | '75-79'       | 1.342         | 588           | 754           |
|       |      | '80-84'       | 767           | 312           | 455           |
|       |      | '85-89'       | 375           | 110           | 265           |
|       |      | '90+'         | 110           | 21            | 89            |
|       |      | <b>Toplam</b> | <b>60.950</b> | <b>30.266</b> | <b>30.684</b> |

Bor İlçemizin genç ve çalışabilir bir nüfusa sahip olduğunu bu tabloya bakarak çok rahat söyleyebiliriz. Toplam nüfus içerisinde okul çağında olan nüfusun fazlalığı da dikkat çekmektedir.

Toplam nüfus içerisinde 65 yaş ve üzeri nüfusun giderek azalma gösterdiği gözlenmektedir. Bu yaş diliminde dikkat çeken diğer bir hususta kadın nüfusun erkek nüfustan fazla oluşudur.

Bor'da 2012 yılı medeni durum cinsiyet ve yaş grubua göre nüfus durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

<sup>236</sup> www.tuikapp.tuik.gov.tr

**Tablo 26:** 2012 Yılı Medeni Durum Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Bor Nüfusu<sup>237</sup>

**Niğde  
Bor**

| Yaş grubu | Cinsiyet      | Hiç<br>evlenmedi | Evli          | Boşandı      | Eşi<br>öldü  | Toplam        |
|-----------|---------------|------------------|---------------|--------------|--------------|---------------|
| 15-19     | Erkek         | 2.670            | 17            | 1            |              | <b>2.688</b>  |
|           | Kadın         | 2.346            | 292           | 1            |              | <b>2.639</b>  |
| 20-24     | Erkek         | 2.039            | 346           | 9            |              | <b>2.394</b>  |
|           | Kadın         | 1.067            | 1.171         | 40           | 6            | <b>2.284</b>  |
| 25-29     | Erkek         | 823              | 1.390         | 32           |              | <b>2.245</b>  |
|           | Kadın         | 316              | 1.807         | 82           | 14           | <b>2.219</b>  |
| 30-34     | Erkek         | 258              | 1.895         | 60           | 6            | <b>2.219</b>  |
|           | Kadın         | 180              | 2.026         | 83           | 24           | <b>2.313</b>  |
| 35-39     | Erkek         | 83               | 1.978         | 60           | 1            | <b>2.122</b>  |
|           | Kadın         | 116              | 1.875         | 78           | 45           | <b>2.114</b>  |
| 40-44     | Erkek         | 49               | 1.829         | 74           | 7            | <b>1.959</b>  |
|           | Kadın         | 99               | 1.652         | 85           | 62           | <b>1.898</b>  |
| 45-49     | Erkek         | 34               | 1.758         | 52           | 4            | <b>1.848</b>  |
|           | Kadın         | 85               | 1.665         | 76           | 105          | <b>1.931</b>  |
| 50-54     | Erkek         | 21               | 1.509         | 39           | 5            | <b>1.574</b>  |
|           | Kadın         | 52               | 1.341         | 52           | 148          | <b>1.593</b>  |
| 55-59     | Erkek         | 10               | 1.266         | 38           | 12           | <b>1.326</b>  |
|           | Kadın         | 46               | 1.126         | 36           | 208          | <b>1.416</b>  |
| 60-64     | Erkek         | 15               | 1.005         | 25           | 34           | <b>1.079</b>  |
|           | Kadın         | 26               | 860           | 33           | 325          | <b>1.244</b>  |
| 65+       | Erkek         | 23               | 2.109         | 52           | 298          | <b>2.482</b>  |
|           | Kadın         | 54               | 1.430         | 66           | 1.871        | <b>3.421</b>  |
|           | <b>Toplam</b> | <b>10.412</b>    | <b>30.347</b> | <b>1.074</b> | <b>3.175</b> | <b>45.008</b> |

Yabancılar kapsama  
alınmamıştır.

Tabloyu incelediğimizde toplam nüfus içerisinde 15-19 yaş arası evlilik sayısı 309 olup bu sayının 292'si kadın 17'si erkek evli nüfusa aittir. Toplam evli nüfus içerisinde bu oran düşüktür. Kız çocuklarının erkek çocuklarına göre küçük yaşta evlendirildiği ifade edilebilir.

En fazla evliliğin 25-35 yaş aralığında gerçekleştiği bununla birlikte boşanma oranının 35-45 yaş arasında olduğu görülmektedir. Evli çiftler içerisinde eş

<sup>237</sup> www.tuikapp.tuik.gov.tr

ölenlerin cinsiyete göre dağılımına baktığımızda erkek ölümlerinin kadın ölümlerine göre oldukça fazla olduğunu tespit edebiliriz.

### 2.1.21. İdari Yapı

Bor; İlçe belediyesi, 5 belde ve 23 köyden oluşan bir idari yapıya sahiptir. Bu bölümde Bor Belediyesi, beldeleri ve köyleri hakkında bilgiler verilecektir.

İlçemizde Kamu kurum ve kuruluşlarının ilçe teşkilatının tamamı bulunmaktadır. **Hükümet Konağında;** Kaymakamlık, Yazı İşleri Müdürlüğü, İlçe Özel İdare Müdürlüğü, Nüfus Müdürlüğü, Malmüdürlüğü, Vergi Dairesi Müdürlüğü, Tapu Sicil Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıf Müdürlüğü ve İlçe Emniyet Müdürlüğü, **Adliye binasında;** Adalet Teşkilatı ile Bor Kadastro Şefliği **kendi hizmet binasında;** Sağlık Grup Başkanlığı, Bor PTT Merkez Müdürlüğü, Bor Telekom İşletme Şefliği, İlçe Jandarma Komutanlığı, İlçe Askerlik Şube Başkanlığı, İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi, Halil Nuri Bey İlçe Halk Kütüphanesi Müdürlüğü, TCDD Bor Gar Şefliği, Yüksek Öğrenim Kredi ve Bor Yurt Müdürlüğü **kiralık hizmet binalarında;** İlçe Müftülüğü, Medaş İşletme Baş Mühendisliği ve Bor Sosyal Güvenlik Merkez Müdürlüğü olmak üzere toplam 25 kamu kurum ve kuruluşu hizmet vermektedir. İlçemizde Ticaret ve Sanayi Odası, Esnaf Kefalet Kooperatifi, Çiftçi Malları Koruma Başkanlığı, Tarım Kredi Kooperatifi, Gıda Maddeleri Odası, Marangozlar Odası, Terziler Odası, Bakkallar Odası, Şoförler ve Otomobilciler Odası, Kahveciler Odası, Gıda Maddeleri Satıcıları Odası, Demirciler Odası, Kemerhisar Kasabası Esnaf ve Sanatkarlar Odası, Bahçeli Kasabası Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanlıkları, Şeker-İş Sendikası ve Harp-İş Sendikası ile Kamu Sen'e bağlı Türk Eğitim Sen, Keske bağlı Eğitim Sen. ve Memur Sen. Diyanet Sen. ve Ulaştırma Sendika temsilcilikleri ile 51 Dernek kurulu ve faaliyettedir. Ayrıca İlçemizde Ahmet Kuddusi ve Dedepaşa adı altında 2 vakıf ile Kemerhisar Kasabasında Tyana Kültür Eğitim Vakfı faaliyet sürdürmektedir.<sup>238</sup>

---

<sup>238</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

### **2.1.2.1. Bor Kaymakamlığı**

#### **Geçmişten Günümüze Bor Kaymakamları**

1. 1935 Faik TUNCAKOĞLU
2. 1938 Eşref OYHUN
3. 1941 Turgut Başkaya
4. 1942 Mümtaz NAYMAN
5. 1943 Şemsettin AKIN
6. 1946 Nail ÖKTEM
7. 1948 Arif DAYANÇ
8. 1949 Şevket YURDAKUL
9. 1950 Hakkı ÜLGİN
10. 1950 Sabri BORKAN
11. 1951 Naci ÇEREZCİ
12. 1956 Sıtkı HATİPOĞLU
13. 1957 Ertuğrul SARAÇBAŞI
14. 1958 Yusuf YAKUPOĞLU
15. 1960 Ziya DURAKOĞLU
16. 1960 Ali Kemal BİROL
17. 1961 Namık SEZGİN
18. 1962 Mustafa Kemal KATİPOĞLU
19. 1963 M. Haluk Oskay
20. 1964 Fuat BİLGİN
21. 1967 Sadi KARAGÖZ
22. 1969 Sabit ARLI

23. 1970 Kamil CEYLAN
24. 1971 Ergin GÖKÇAY
25. 1978 Özer AYDINATAY
26. 1980 Eşref ALTIN
27. 1982 Ertan YÜKSEL
28. 1986 Bekir KAYA
29. 1991 Ali Haydar ÖNER
30. 1993 Hacı Osman EBİLOĞLU
31. 1996 Celal ULUSOY
32. 1998 Osman OKAY
33. 2001 Süleyman DENİZ
34. 2004 Şenol BOZACIOĞLU
35. 2009 Kemalettin SAKİN
36. 3 Ekim 2011 Muammer BALCI
37. Vekâleten

Muammer Balcı'nın 22 Şubat 2013 tarihinde Karaman iline vali yardımcısı olarak atanması üzerine Bor ilçesine şu anda kaymakam ataması yapılmadığından, bu göreve vekâleten bakılmaktadır.



**Fotoğraf 12: Bor Kaymakamlığı**

#### **2.1.2.2. Bor Belediyesi**

2012 nüfus verilerine göre 40.472 nüfusa sahip Bor'da 19 mahalle vardır. Bu mahalleler; Acıgöl Mahallesi, Ahmet Kuddusi Mahallesi, Armutlu Mahallesi, Bağdüz Mahallesi, Başpınar Mahallesi, Cıgızoğlu Osman Efendi Mahallesi, Cumhuriyet Mahallesi, Dink Mahallesi, Fatih Mahallesi, Harım Mahallesi, Kale Mahallesi, Karaca Uğurlu Mahallesi, Mehmetçik Mahallesi, Orta Mahallesi, Şeker Mahallesi, Sıra Söğütler Mahallesi, Soku Başı Mahallesi, Toplu Konut Mahallesi ve Yeni Göçmen Mahalle'dir.



**Fotoğraf 13: Bor Belediyesi**

Bor Belediye teşkilatı 1888 yılında kurulmuştur. Bor'da hizmet eden belediye başkanları şunlardır.

- 1- Halil BENGİ (1914- 1915)
- 2- Halil BENGİ (1920-1923)
- 3- Sadık ÜLKÜ (1936-1938)
- 4- Tevfik AVANOĞLU (1938-1947)
- 5- İzzet CAN (1942-1946)
- 6- Fuat MENGİ ( 1946-1950)
- 7- Ali Kemal BİROL (1961-1962)
- 8- Namık SEZGİN (1961-1962)
- 9- Mustafa Kemal KATİPOĞLU (1963-1964)
- 10- Tevfik ÇALGIN (1965-1969)
- 11- Abdülkadir SAKARYA (1969-1973)

- 12- Abdülkadir SAKARYA (1973-1977)
- 13- Yücel TÜRKBEN (1977-1980)
- 14- Eşref ALTIN (1980-1982)
- 15- Erhan YÜKSEL (1982-1984)
- 16- Abdülkadir SAKARYA (1984-1989)
- 17- Yahya BARAN (1989-1994)
- 18- Yahya BARAN (1994-1999)
- 19- Yavuz CAN (1999-2004)
- 20- Yavuz CAN (2004-2009)
- 21- Sıtkı ERAT (2009-....)



**Fotoğraf 14:** Bor Belediyesi Sembolü

**Personel Durumu:** Belediye hizmetlerinde 34 memur, 7 sözleşmeli, 93 sürekli işçi ve 2 geçici işçi olmak üzere toplam 136 personel görev yapmaktadır.

**Araç Durumu:** Belediye hizmetlerinde 9 damperli kamyon, 4 damperli kamyonet, 2 yükleyici kepçe, 1 greyder, 1 paletli ekskavatör, 3 beko lader, 3 silindir, 3 pikap, 1 adet dozer, 1 traktör, 2 sulama aracı, 2 itfaiye, 1 cenaze taşıma aracı, 1

cenaze yıkama aracı, 1 asfalt süpürme makinesi, 1 kanalizasyon açma makinesi, 1 çekici, 1 asfalt dispirütörü, 8 adet sıkıştırılmalı çöp kamyonu, 1 adet otomatik süpürme arabası ile hizmet vermektedir.

Belediyenin imar planı, kanalizasyonu, içme suyu şebekesi ve makine parkı mevcuttur.

Belediyenin 2012 Gelir-Gider Bütçesi :21.900.000,00 TL'dir.

Su Abone Sayısı : 16419

Bina Mükellef Sayısı : 10381

Arsa Mükellef Sayısı : 4106

Arazi Mükellef Sayısı: 5286

ÇTV Mükellef Sayısı : 10032

**Yol Durumu:** Merkez Bor Belediyesi sınırları içinde 290 km asfalt, 225 km stabilize, 10 km parke olmak üzere toplam 525 km yol ağı mevcuttur.<sup>239</sup>

### **2.1.2.3. Bahçeli Kasabası**

Bahçeli, Niğde ilinin Bor ilçesine bağlı bir beldedir. Niğde il merkezine 18 km, Bor ilçesine ise 8 km uzaklıktadır. Kemerhisar beldesiyle bitişik durumdadır.

---

<sup>239</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.



**Fotoğraf 15:** Bahçeli Kasabası Genel Görünümü

Bahçeli'nin eski adı "Diravun" ya da "Diragun"dur. Tuvana Krallığı (*Tyana*) içinde değişik adlarla anılmış olabilmesi de olasıdır. Roma Havuzu ve Köşk Höyük'ün beldeye bulunması bölgenin M.Ö. 6030'a varan eski bir tarihe sahip olduğunun göstergesidir. Günümüz Bahçeli kasabası önceleri Kemerhisar'ın (tarihi *Tyana kenti*) bağ ve bahçeleri olarak oluşmuş daha sonra insanlar yerleşmeye başlamıştır. Kemerhisarlılar Bahçeli'ye yaz aylarında gelerek bağ evlerinde oturmuşlar, ürün hasatlarını yaptıktan sonra kışın Kemerhisar'a göçmüşlerdir. Tyana ve Diravun, eski çağlarda tarihi Efes kentini İpek yolu'na bağlayan yol üzerinde bulunmaktaydılar. Önceleri Diravun ve Kemerhisar arasında *Kergâh* adında bir yerleşim birimi vardı. 1935'te Niğde il meclisinde alınan bir kararla Diravun'la Kergâh'a *Bağçalı*, sonra da Bahçeli adı verildi. 1954 yılına kadar köy olan Bahçeli, o yıl belediyeleşmiştir. Ayrıca Bahçeli'nin çevresinde birçok kervan yolu izleri ve han kalıntıları vardır. Halk arasında *Peldaaci* ve *Adıyaman* adı verilen mevkilerde de eski insanların korunma amaçlı kullandıkları düşünülen doğal kaya mağaraları bulunmaktadır.<sup>240</sup>

<sup>240</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Bah%C3%A7eli,\\_Bor](http://tr.wikipedia.org/wiki/Bah%C3%A7eli,_Bor)

2012 yılında yapılan nüfus sayımında Bahçeli'nin nüfusu 2.315 olarak belirtilmiştir.<sup>241</sup> Belde de Orta Anadolu kültürü hâkimdir. Düğünler ve halk müzikleri Ankara yöresiyle benzerlik göstermektedir.

Bahçeli'de bulunan halkın % 80'i Kemerhisarlıdır. 1954 yılında belediye olan Bahçeli Kasabasında yaşayan halkın geçim kaynağını elma oluşturmaktadır. Niğde elması olarak bilinen elmaların çok büyük bir bölümü burada yetiştirilir. Ancak yakın zamanda bodur elma ağaç yetiştiriciliğinin yaygınlaşması ile birlikte elmadaki kalite düşmeye başladı. Kayısı, elma ve kiraz döküntüleri Niğde ve Karaman'da ki meyve suyu fabrikalarına gönderilmektedir.

Sulamanın yetersiz olduğu Bahçeli'de vahşi sulama yapılmaktadır. Kanalizasyon çalışması ilk defa geçen sene başlamış ve bu yıl içerisinde bitirilmesi planlanmaktadır. Su şebekesinin de yenileceğini söyleyen belediye yetkilileri yol çalışmalarının bu yıl içerisinde başlayacağını belirtiyorlar.<sup>242</sup>

Bahçeli belediyesinin;

**Personel Durumu:** Belediye hizmetlerinde 6 memur, 20 daimi işçi ve 1 Sözleşmeli Avukat olmak üzere 27 personel görev yapmaktadır.

**Araç Durumu:** Belediye hizmetlerinde 3 hizmet aracı, 1 adet itfaiye aracı, 3 adet minibüs, 2 adet otobüs, 2 adet çöp kamyonu, 1 adet vidanjör, 1 adet pikap, 2 adet damperli kamyon, 1 adet traktör, 1 adet kepçe(iş makinası) ve 1 adet morglu cenaze yıkama aracı olmak üzere toplam 18 araç bulunmaktadır.

Belediyenin İmar planı, şebekeli içme suyu mevcut olup, kanalizasyon inşaatı başlanmış olup %25-30'u tamamlanmıştır. Belediyenin 2012 Yılı Tahmini Gelir-Gider Bütçesi: 3.400.000,00 TL'dir.

---

<sup>241</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>242</sup> Zafer Tokgöz, 1958 Doğumlu, Bahçeli, Önlisans Mezunu, Belediye Başkanı.

**Yol Durumu:** Bahçeli Belediyesi sınırları içerisinde 12,24 km asfalt, 12,50 km stabilize, 2,050 km parke olmak üzere toplam 27,24 km yol ağı mevcuttur.<sup>243</sup>

Arazi genelde düzlük olmakla birlikte çevresinde Köşk Höyük'ün üzerinde bulunduğu tepe de dâhil birkaç yükselti bulunmaktadır. Ayrıca çevresindeki geniş bozkırların aksine, adından da anlaşılacağı üzere belde meyve bahçeleriyle kaplıdır.<sup>244</sup>

Köşk Höyük ve Roma Havuzu, Bahçeli'nin tarihi ve turistik çok değerli kültür zenginliğidir.

Bahçeli, Karasal iklimin etki alanı içerisinde. Kışlar sert ve soğuk, yazlar ise Toros Dağları'na yakınlığından dolayı serin geçer. Beldenin % 97'si tarımsal üretimle uğraşmaktadırlar. Bağcılık alanında her ne kadar etkin olursa da, bölgenin iklim ve toprak yapısından ötürü belde geçiminin en büyük payını elma üretimi aldığı görülmektedir. Yaklaşık 12.000 dönümlük bir arazide meyve, 6.500 dönümlük bir arazide de hububat yetiştirilmektedir. Pazar payının en çok olması nedeniyle en çok, Amasya, Starling, Golden cinsi olmakla birlikte her türlü elma yetiştirilmektedir. Elmanın yanı sıra erik, üzüm, kayısı, ceviz, şeftali, kiraz gibi meyvelerde kasabamızda yetiştirilmektedir.<sup>245</sup>

Niğde ve Bor'a düzenli olarak yolcu taşıma işi yapılmaktadır. Niğde merkezine Bahçeli belediyesine ait 4 adet otobüsle yolcu seferleri düzenlenmektedir. Bor ilçesine ise 8 adet şahsa ait araçlar sefer düzenlemektedir.

Bugün kasabamız, içme suyunu Köşk, Pelit ağacı mevkilerinden ve de mahallelerimize atılan sondajlardan temin etmektedir. Pelit ağacı mevkiinden çıkarılan su, doğal kaynak suyudur. Bu su, doğrudan evlere dağıtılmakta, mahallelere kurulan umumi çeşmelerde halkın kullanımına sunulmaktadır.

---

<sup>243</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>244</sup> <http://www.bahceli.bel.tr/>

<sup>245</sup> <http://www.bahceli.bel.tr/bahceli.html>

Kasabamızın sulama suyu kaynağı, Dipsiz, Köşk, Çini göl, Adıyaman gölü, Kalaygöl ve barajdan elde edilmektedir. Bunlara ek olarak, mahallelerimizdeki su pompalarından bir kısmı sulama suyunda kullanılmaktadır.<sup>246</sup>

Beldede Cumhuriyet mahallesinde 1 lise ve her biri ayrı mahallelerde 4 ilköğretim okulu bulunmaktadır.

Bahçeli belediyesi 1954 yılında kurulmuştur. Cumhuriyet, Zafer, Şeker ve Saray Mahalleri bulunmaktadır.

#### 2.1.2.4. Kemerhisar Kasabası

Niğde il merkezinin 24 km güneyinde, Bor ilçe merkezine 8 km uzaklıkta ve Bahçeli beldesiyle bitişik durumdadır. Gülek Geçidi'nin Kapadokya'ya açıldığı bölgedeki yüzlerce yıllık tarihe sahip belde geç Hitit ve Romalılar döneminde öne çıkmıştır. Kemerhisar, Tyana ören yeri, su kemerleri ve Romalılardan kalma birçok eseri barındırır.



**Fotoğraf 16:** Kemerhisar Kasabası Genel Görünümü

<sup>246</sup> <http://www.bahceli.bel.tr/bahceli.html>

Kemerhisar adı, Bahçeli ile Kemerhisar arasında bulunan, Romalılarca yapılmış su kemerlerinden gelmiştir. Roma İmparatorluğundaki Tyana'nın Türkiye Cumhuriyeti'ndeki adıdır.<sup>247</sup>

Tarihi geçmişini Bizans ve daha öncesinden alan Tyana gerçek bir tarihi hazinedir. Su Kemerleri ve Roma havuzuyla ünlenmiştir.<sup>248</sup>

Kemerhisar'ın tarihi ve turistik yerleri arasında Tyana Ören Yeri ve Tyana Su Kemerleri bulunmaktadır. Tyana Ören Yeri, yapılan arkeolojik çalışmalar sonucu yer altı kalıntıları çıkarılmıştır. Bu çalışmalar 3. yy' a ait bir Roma Hamamı ve Kemerkapı mevkiinde 3 metre genişliğinde bir duvar ortaya çıkmıştır. Çeşitli heykeller, kabartmalar ve tasvirler bulunmuştur. Tyana Su Kemerleri M.Ö. 30- M.S. 395 yıllarını kapsayan Roma dönemine ait olduğu düşünülen tarihi yapılardır. Beldeye ismini veren yapılar bu su kemerleridir.<sup>249</sup>

Belde de Orta Anadolu kültürü hâkimdir. Düğünler ve halk oyunlarında Bahçeli kasabasında olduğu gibi Ankara yöresiyle büyük benzerlik görülmektedir. Roma havuzu çevresi mesire alanı olarak kullanılmaktadır. Günlük yaşantı gayet sakinidir. Erkekler çalışma sonrası kıraathanelerde; kadınlar ise evlerde, örgü örerek, televizyon izleyerek vakit geçirirler.

Kemerhisar'da yılda iki şenlik yapılmaktadır. Kemerhisar Bahar Şenlikleri 2009 ve Tyana Kültür ve Turizm Şenliği 2001 yılında düzenlenmeye başlamıştır.

Kemerhisar, karasal iklimin etkisi altındadır. Kışlar kar yağışlı, sert ve soğuk, yazlar ise kurak ve Toros Dağlarına yakınlığı nedeniyle Akdeniz ve İç Anadolu'ya nazaran serin geçmektedir.

---

<sup>247</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,\\_Bor](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,_Bor)

<sup>248</sup> <http://www.kemerhisar.bel.tr/>

<sup>249</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,\\_Bor](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,_Bor)

2012 nüfus sayımına göre beldenin merkez nüfusu 5.254 olarak belirlenmiştir. Kendisi dâhil Bahçeli kasabasıyla beraber 2 belde ve 15 köyden oluşmaktadır. Buna göre toplam nüfus 11.755 olarak kayıtlara geçmiştir.<sup>250</sup>

Belediye başkanının ifadesine göre 2400 yıllık bir geçmişe sahip olan Kemerhisar nüfusuna kayıtlı 30.000 kişiden fazla kişi bulunmaktadır. Ama 5000 civarında kişi Kemerhisar'da yerleşmiştir. 1916 yılında belediye olan Kemerhisar geçmişe olan bir teşkilatlanmaya sahiptir. Kemerhisar'a girdiğimizde gözle görülür güzel çalışmalar dikkatimizi çekiyor. Yolların yeni yapılmış olması ve tarihi mekânların özenle korunması sevindirici gelişmeler. Başkan İbrahim Ünal 12 Eylül öncesi bu belde de ideolojik olayların gerçekleştiği ve bu olayların uzun yıllar Kemerhisar üzerinde olumsuz etki bıraktığını söylüyor. Birliktelik çağrısında bulunan başkan herkesin memleketi için çalışması gerektiğini amaçsız ve faydasız diyaloglardan kaçınmak gerektiğini belirtiyor.

Kemerhisar meyve ve sebzesinin aroması çok kaliteli. Bunun sebebi bilinçli yapılan üretim. Damlama usulü yapılan sulama yer altından karşılanmaktadır. % 90'ı emekli olan yerel halkın kendi ihtiyacı kadar üretim yapması, ticari kaygı gütmemeleri meyvenin kalitesinin düşmemesinde ki en önemli faktör. Bahçeli kasabasının da ise daha çok üretim almak için geçilen bodur elma ağacı uygulaması elmanın kalitesini düşmesine neden olmuştur.<sup>251</sup>

Belde ekonomisi tarımsal üretim ve turizme dayanmaktadır. Çiftçilik, bağcılık, meyvecilik yaygındır. Beldenin doğu yakası (Bahçe Tarafı) meyve bahçeleriyle kaplıdır. Kemerhisar'da altı mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleler; Cami, Cumhuriyet, Çayır, Han, Kemer ve Tepe Mahalleleridir.

1 lise, 1 ortaokul ve 3 ilköğretim okulu bulunan Kemerhisar'da okuma-yazma oranı yüksektir.

Kemerhisar Belediyesi;

---

<sup>250</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>251</sup> İbrahim ünal, 1956 Doğumlu, Kemerhisar, Lise Mezunu, Belediye Başkanı.

**Personel Durumu:** Belediye hizmetlerinde 10 memur, 17 adet kadrolu işçi olmak üzere toplam 27 personel görev yapmaktadır.

**Araç Durumu:** Belediye hizmetlerinde 4 damperli kamyon, 1 Kamyonet, 1 Tanker, 1 grayder, 2 kepçe, 3 otobüs, 3 binek tipi oto, 1 cenaze aracı, 1 itfaiye aracı, 3 çöp toplama aracı, 1 ambulans, 1 traktör olmak üzere toplam 22 adet araç kullanılmaktadır.

Belediyenin İmar planı, kanalizasyonu ve şebekeli içme suyu mevcuttur.

Belediyenin 2011 Yılı Gelir Bütçesi: 4.405.201,51 TL

2011 Yılı Gider Bütçesi: 4.258.450,45 TL'dir.

**Yol Durumu:** Kemerhisar Belediyesi sınırları içerisinde 28 km asfalt, 65 km stabilize, 25 km parke olmak üzere toplam 118 km yol ağı mevcuttur.<sup>252</sup>

#### **2.1.2.5. Karanlıkdere Kasabası**

Kasabamızın kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Belediye teşkilatlanması 1998 yılında kurulmuştur. Karanlıkdere Kasabası, eskiden Asbuzu diye adlandırılmıştır. Duyumlara göre, kasabamıza yakın kışla mevkiinden Sabanlılar diye bilinen bir aile, ilk yerleşim kuranlardandır. Yine yakın yerlerden gelenlerle zamanla çoğalarak burayı yurt edinmişler. Asıl kökeni yedi aileden gelmektedir. Bunlar, İran'dan göç ederek bu beldeye yerleşen altı Müslüman aile ile komşuluk olarak daha önce tanışıklığı olduğu ve memnun kaldığı bu ailelere size değirmen yaparım diyerek kalan gayrimüslim bir aile imiş. Bu yerleşim yerinin ise yaklaşık olarak 400 yıllık olduğu söylenilmektedir.<sup>253</sup>

---

<sup>252</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>253</sup> Salih Sök, 1966 Doğumlu, Bor, Lise Mezunu, Belediye Görevlisi.



**Fotoğraf 17:** Karanlıkdere Kasabası'ndan Genel Görünüm

Kasabamız İç Anadolu Bölgesindeki Hasan Dağı eteklerine kurulmuştur. Bu bölge içinde Niğde İlinin Bor ilçesine bağlıdır. Yakın zamana kadar Altunhisar Bucağına bağlı iken Altunhisar'ın İlçe olmasından sonra Bor İlçesi'ne bağlanmıştır. Kasabamız şirin bir vadi kasabasıdır. Ortasında küçük bir dere akmaktadır. Kasaba evleri derenin iki yanın sıralanmıştır.<sup>254</sup> Niğde'nin Bor ilçesinin yaklaşık 22 km uzaklıkta olan şirin bir belediyedir. Belediye nüfusunun %80'i şehirlerde yaşamaktadır. Yaz ayları ve özel günlerde köylerini ziyaret eden halk, köylerine bağlılığı ile tanınmaktadır. Karanlıkdere kasabasının doğusunda Balcı köyü, güney doğusunda Tepeköy, batısında Altunhisar ilçesi, kuzey batısında Yeşilyurt kasabası bulunmaktadır.<sup>255</sup>

Kasabamızda tipik bir İç Anadolu (kar) iklimi, görülür. Yazları sıcak ve kurak geçer. Yüksek olması nedeni ile yazın diğer bölgelerdeki yerlere nazaran serin olur. Bilhassa geceleri serin olmaktadır. Yine yerleşim yerinin yüksek olması nedeni ile kışları çok sert geçer, kar yağışı diğer yerlere (bölgede) nazaran daha fazladır,

<sup>254</sup> <http://www.karanlikdere.bel.tr/belde.htm>

<sup>255</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Karanl%C4%B1kdere,\\_Bor](http://tr.wikipedia.org/wiki/Karanl%C4%B1kdere,_Bor)

sık, sık fırtına ve tipi olur, kasaba yolunun uzun süre kapandığı görülmemiştir. Yağmur ilkbahar ve sonbaharda görülür (genelde) kasabamız sert bir iklime sahiptir.

Kasabamızın yerleşim alanı dağlık ve bilhassa taşlık olduğu için kullanılabilecek bir tarım arazisi yoktur. Bitki örtüsüne bozkır hâkimdir. Kasabanın yayla kısımlarında mazı ağaçlarından oluşan koruluğu vardır fakat acımasızca harap edilmektedir yakında yok olacağı söylenmektedir. Yüksek kesimlerde ve dere çevresinde meyve ağacı bulunmaktadır. Diğer yerler kayalık olduğu için ağaç yetişmemektedir.<sup>256</sup>

2012 nüfus sayımına göre Karanlıkdere nüfusu 829 olarak belirlenmiştir.<sup>257</sup> Karanlıkdere deresi ve Eski Kışla deresi arasında kurulmuş olan kasabamızın yazın üç aylığına da olsa nüfusu 7-8 bine kadar çıkmaktadır. Düğünler yapılmakta, tatil burada değerlendirilmektedir. Nüfusun çoğunluğu kasaba dışında olsa da herkes memleketine sahip çıkmış gerekli yardımlarda bulunmuştur. Okul, cami, sağlık ocağı kişisel yardımlarla yapılmış.

Nüfusun %95'i il dışında bulunmaktadır. Yoğunluk İstanbul, İzmir, Antalya olmak üzere Türkiye'nin her yerinde Karanlıkderelilere rastlamak mümkündür. Karanlıkdere deyince akla gelen şey hurdacılıktır. İl dışında bulunanların büyük bir kısmı hurdacılıkla meşgul olmaktadır. Gelir seviyeleri çok iyi olan Karanlıkdereliler üç aylığına geldikleri kasabalarına yüksek yüksek konutlar yaptırmışlar. Böyle küçük bir kasabada bu kadar yüksek ve bu kadar çok binaların varlığı çok ilgi çekicidir. 1527 konutun çok az bir kısmında sürekli ikamet eden vardır.<sup>258</sup>

---

<sup>256</sup> <http://www.karanlikdere.bel.tr/index.html>

<sup>257</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>258</sup> Abbas Altuntaş, 1954 Doğumlu, Karanlıkdere, Üniversite Mezunu, Belediye Başkanı.



**Fotoğraf 18:** Karanlıkdere Kasabasından Genel Görünüm

80 vilayette esnafılık yaparlar  
Metal hurda plastik işiyle uğraşırlar  
İstanbul ve İzmir’de daim anılırlar  
Duyulur Türkiye’de Karanlıkdere

Para kazanmayı biliyorlar  
Canlı yaşamayı seviyorlar  
Temmuzda Ağustosta geliyorlar  
Şenleniyor kasaba Karanlıkdere

Şair Cuma Mutlu, Karanlıkdereyi yazmış olduğu bir şiirinde çok güzel tarif etmektedir.

Kasabamızda 2 internet kafe, 6 kahvehane, 1 petrol ve 4 bakkal olmak üzere toplam 13 iş yeri bulunmaktadır. 4 resmi kurumdan, 1 tanesi belediye diğerleri okul, sağlık ocağı ve Kur’an kursudur. Bayat köyü öğrencileri de Kaanlıkdere’de bulunan okuldan faydalanmaktadır. Gidiş geliş yapan 13 öğretmen bu okulda görev yapmaktadır. Sağlık kontrolleri Çarşamba günleri gelen doktor tarafından

yapılmaktadır. Ayrıca her gün kasabaya gidiş geliş yapan bir ebe bulunmaktadır. Her gün Niğde'ye ve Bor'a 3 sefer yapan bir minibüs bulunmaktadır.

İçme suyumuz, kasabamızın kuzeydoğusunda 15 km. mesafeden, dağdan gelen ve Çağşaf pınar ve Uzun pınar olarak bilinen kaynaklardan temin edilmektedir.

Cumhuriyet, Esendere ve Karşıkaya isimli mahalleri bulunmaktadır. Ayrıca Kayı köyüne giderken uğradığımız Gölcük ve Üstünkayı küme evleri de Karanlıkdere'ye bağlı kasaba sınırları içerisinde bulunmaktadır.



**Fotoğraf 19:** Karanlıkdere'ye Bağlı Gölcük Küme Evleri



**Fotoğraf 20:** Karanlıkdere'ye Bağlı Üstünkaya Küme Evleri.

Kasabada mezarlık içerisinde bulunan bir şehitlik bulunmaktadır. Şehitlikte bulunan anıt üzerindeki yazılardan Çanakkale Savaşında şehit olmuş üç askerimiz olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yakın zaman da şehit olmuş Karanlıkdereli vatan evlatları da burada yatmaktadır.



**Fotoğraf 21:** Karanlıkdere Şehitliği.

Karanlıkdere;

**Personel Durumu:** Belediye hizmetlerinde 2 memur ve 10 daimi işçi olmak üzere toplam 12 personel görev yapmaktadır.

**Araç Durumu:** Belediye hizmetlerinde 2 binek oto, 1 adet halk otobüsü, 1 adet kepçe, 2 adet traktör ve römorku, 1 adet cenaze yıkama aracı, 2 damperli kamyon, 1 adet sıkıştırılmalı çöp kamyonu, 1 adet itfaiye arozözü ve 1 adet greyder, 1 adet su tankı ve 1 adet tesviye küreği olmak üzere toplam 14 adet araç hizmet verilmektedir.

Belediyenin İmar planı, kanalizasyonu ve şebekeli içme suyu mevcuttur.

Belediyenin 2013 Yılı Tahmini Gelir-Gider Bütçesi: 1.288.226,00 TL. tahmin edilmiştir.

**Yol Durumu:** Karanlıkdere Belediyesi sınırları içerisinde 4,7 km asfalt, 41,3 km stabilize, 6 km parke olmak üzere toplam 52 km yol ağı mevcuttur.<sup>259</sup>

<sup>259</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

#### 2.1.2.6. Çukurkuyu Kasabası

Niğde İli Bor İlçesine bağlı Çukurkuyu Kasabası Karabel isimli tepenin yamaçlarından başlayarak genişleyen düz ve çorak bir arazi üzerine kurulmuştur. Kasabamız güneyinde Kızılca Kasabası doğuda Kayı Köyü, kuzeyde Bayat köyü, Altunhisar İlçesi Ulukışla Kasabası ile komşudur. Kasabamız Çukurkuyu Bor İlçemizin batısında kalmaktadır. Kasaba sınırları içinde yeryüzü yarı engebeli ve yarı düz araziden oluşmuş olup, yüksek bir dağ yoktur.



**Fotoğraf 22:** Çukurkuyu Kasabasından Genel Görünüm

Kasabamız sınırlarına yakın olan Hasan Dağının faaliyette olduğu sıralarda oluşmuş tepeler vardır. Bu tepeler Küçük Mittirik, Büyük Mittirik, Göç Tepesi, Yarık Tepe, Tavşan Tepe, Mor Tepe, Beş Tepeler adı ile anılmakta olup, bu tepeler bitki örtüsünden tamamen yoksundur.<sup>260</sup>

Cumhuriyet dönemi ile birlikte merkezi yerleşme başlamış ve köy hızla büyümüştür. Köy statüsündeki Çukurkuyu, 1956 yılında belediye teşkilatını

<sup>260</sup> <http://www.cukurkuyum.com/kasaba.htm>

oluşturmuştur. Çukurkuyu kasabası halkı yıllar önce bir kısmının Maraş'tan bir kısmının Konya Hotamıştan göç ettiklerini söylüyorlar. Oğuz boylarından olduklarını söylüyorlar.<sup>261</sup> Geldiklerinden ilk önce şimdiki yerleşim yerine 2 Km uzaklıkta bulunan eski adı ile Yanık Dam yeni adı ile Deve Damı denilen mevkiinde kurulmuştur. Daha sonra eski adı ile Andoğlu yeni adı ile Ortaköy veya Altunhisarlılar tarafından evleri yağmalanmış bunun üzerine oradan kalkıp Çelen Memiş in oturduğu Çukurkuyu denen mevkie gelmişler ve Çelen Memiş'e komşu olarak köyün ilk temelini atmışlardır. Kasabanın kuruluşunu sağlayan aşiretlerin hepsi göçebe olduğundan kalabalık koyun ve deve sürüleriyle çok geniş bir alanda yıllarca yaşamışlardır. Çukurkuyu 1956 yılına kadar köy statüsünde kalmış, aynı yıl belediye teşkilatı kurularak 3 mahalleye (Cami, Zafer, Bektik) ayrılmış, daha sonra nüfusun artmasıyla Türkmen yurdu ve Bahçelievler diye iki mahalle daha kurularak 5 mahalleye ayrılmıştır. Kasabanın yerleşiminde 7 ile 28 Km uzaklıkta olan değişik yaylalar (obalar) vardır.<sup>262</sup>

2012 nüfus sayımına göre Çukurkuyu Kasabası 2270 kişilik bir nüfusla karşımıza çıkmaktadır.<sup>263</sup> Kasaba genç bir nüfusa sahiptir. Halkın gelirinin çoğunu tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Hayvancılıkla uğraşanların % 80'i büyükbaş hayvancılıkla uğraşmaktadır. Kasabada süt toplama kooperatifi bulunmaktadır. Buğday ve pancar en önemli tarım ürünleridir. Son zamanlarda Bor Şeker Fabrikası başta olmak üzere il ve ilçelerdeki çeşitli fabrikalarda çalışan işçi sayısı da çoğalmıştır.

Bor ve Niğde'ye günde beş kere sefer yapılmaktadır. Kasabada ikisi ilkokul, biri lise üç okul bulunmaktadır. 2 market, 7 bakkal, 3 kahve bulunan Çukurkuyu'da 2 tane de halı saha vardır. Her gün kasabaya gidiş geliş yapan bir doktor ve bir hemşire sağlık ocağında hizmet vermektedir. Kasabamızda 3 tane cami vardır.<sup>264</sup>

Çukurkuyu'da buraya ait eski eşyaların bulunduğu, gelenek ve göreneklere sahip çıkmak adına belediye binasının yanında bulunan Hacı Emin Konağı müze hizmeti verilmektedir.

---

<sup>261</sup> Ahmet Şahin, 1982 Doğumlu, Çukurkuyu, Lise Mezun, Çiftçi.

<sup>262</sup> <http://www.cukurkuyum.com/kasaba.htm>

<sup>263</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>264</sup> Selçuk Koç, 1958 Doğumlu, Çukurkuyu, Lise Mezun, Belediye Görevlisi.



**Fotoğraf 23: Hacı Emin Konağı**

Konak bundan yaklaşık 100 yıl önce Hassofu Oğlu Hacı Emin Efendi (Soylu) tarafından yaptırılmıştır. Sahibinin Ereğli'ye göç etmesi ile Kamber Oğlu Seyyit Durukan'a satılan konak kerpiç bir yapıya sahiptir. En son hali 2000 yılında belediye tarafından restore edilip hizmete açılmıştır.<sup>265</sup>

Mahsen olarak kullanılan eski bir yapı dikkatimizi çekiyor. Oldukça büyük ve yerin altında bulunan bu yapının tarihi hakkında kasaba halkının bilgisi bulunmamaktadır.

---

<sup>265</sup> Mahmut Şahin, **Çukurkuyu**, Niğde, 2005, s, 37.



**Fotoğraf 24:** Mahsen Olarak Kullanılan Tarihi Yapı

Çukurkuyu Belediyesi;

**Personel Durumu:** Belediye hizmetlerinde 4 memur, 5 Daimi işçi olmak üzere toplam 9 personel görev yapmaktadır.

**Araç Durumu:** Belediye hizmetlerinde 1 makam aracı, 2 otobüs, 2 kepçe, 1 traktör, 1 cenaze aracı, 3 kamyon, 1 su tankeri, 1 greyder, 1 itfaiye aracı, 1 çöp kamyonu, 1 su tanker, 1 vidanjör, 1 minibüs, 1 yol süpürme makinesi olmak üzere toplam 18 araç bulunmaktadır.

Belediyenin İmar planı, kanalizasyonu ve şebekeli içme suyu mevcuttur.

Belediyenin 2013 Yılı bütçesi: 2.400.000,00 TL

**Yol Durumu:** Çukurkuyu Belediyesi sınırları içerisinde 6 km asfalt, 101 km stabilize, 6 km parke olmak üzere toplam 113 km yol ağı mevcuttur.

Kasabada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi 1993 yılında kurulmuş olup, 379 üyesi bulunmaktadır. Kasabada ayrıca 6970 küçükbaş, 3800 büyükbaş hayvan mevcut olup, günlük süt üretimi 14.500 litredir.<sup>266</sup>

#### 2.1.2.7. Kızılca Kasabası

Niğde'ye 32 Bor'a ise 20 km uzaklıkta bulunan Kızılca Kasabası Niğde'nin güneybatısında bulunmaktadır.<sup>267</sup>

Yaklaşık 1700'lü yıllarda zamanın Padişahının fermanı ile Maraş (Elbistan)'da yaşayan Dulkadiroğlu beyliği Bektik namı topluluk Padişah fermanı ile buradan alınarak Konya ili Ereğli ilçesine bağlı Hortu (Şimdiki adı Sazgeçit) bölgesine yerleşmiş daha sonrada bir bölümü Kızılca Kasabasının bulunduğu şimdiki yerine gelmiş burada yerleşik hayata başlamışlardır. Bektik namı kabilenin buraya yerleştirilme sebebi buradan geçen kervan ve yolcuların emniyetinin sağlanması içindir. Buraya yerleşen Bektiklerden zamanın Padişahı tarafından vergi (öşür, cizre v.b.) alınmamıştır. Buralarda cami ve medrese yapımı için Padişah tarafından yardım yapılmıştır. Kızılca adı da daha önceden buradan akan bir kızıl çaydan gelmektedir. Diğer bir rivayete göre ise burada çalılığın çok olması nedeni ile yine aynı yerde bulunan bir kızıl çalıdan adını alarak daha sonra kısaltılıp Kızılca olmuştur.<sup>268</sup> 1956 yılına kadar köy statüsünde iken aynı yıl belediye teşkilatı kurularak üç mahalleye bölünmüştür. Mahalleler; Okullar, Azizler, Cami mahallesidir.<sup>269</sup>

<sup>266</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>267</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye.php?belediyeid=127438>

<sup>268</sup> Ömer Fethi Gürer, **Kızılca Bektikler Yurdu**, Niğde, 2012, s.11.

<sup>269</sup> İbrahim Gülümser, 1966 Doğumlu, Kızılca, Lise Mezunu, Belediye Görevlisi.



**Fotoğraf 25:** Kızılca Kasabası Genel Görünümü

2012 nüfus sayımı verileri Kızılca Kasabasının nüfusunun 1.261 kişiden oluştuğunu göstermektedir.<sup>270</sup>

Niğde ve Bor ile ulaşım, 2 belediye servisi ve 3 özel servis aracı sayesinde sağlanmaktadır. Bir süt toplama merkezinin bulunduğu Kızılca'da bu alanda Kooperatif te bulunmaktadır. Ankara-Konya yoluna çok yakın olan Kızılca'da burada oluşabilecek sağlık sorunları nedeniyle hızlı bir sağlık hizmeti verebilmek için 112 acil servisi kurulmuştur. Kasaba'da bir tane benzinlik bulunmaktadır.<sup>271</sup>

Kızılca Belediyesi;

**Personel Durumu:** Belediye hizmetlerinde 2 memur, 3 kadrolu işçi olmak üzere 5 personel görev yapmaktadır.

**Araç Durumu:** Belediye hizmetlerinde 3 damperli kamyon, 1 vidanjör, 1 greyder, 1 kepçe, 1 otobüs, 1 münibüs, 2 binek tipi oto, 1 adet itfaiye, 1 adet traktör,

<sup>270</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>271</sup> Kazım Atalan, 1993 Doğumlu, Çukurkuyu, İlkokul Mezunu.

1 adet cenaze ve hasta nakil aracı ve 1 adet çöp arabası olmak üzere toplam 14 adet araç kullanılmaktadır.

Belediyenin İmar planı ve şebekeli içmesuyu mevcuttur.

Belediyenin 2012 Yılı Tahmini Gelir-Gider Bütçesi: 982.700,00 TL'dir.

**Yol Durumu:** Kızılca Belediyesi sınırları içerisinde 1 km asfalt, 55 km stabilize, 1,5 km parke olmak üzere toplam 57,5 km yol ağı mevcuttur.<sup>272</sup>

#### **2.1.2.8. Badak Köyü**

Badak Köyü Niğde İli Bor ilçesinin güneybatısında bulunmaktadır. Bor Merkeze 19 km, Niğde merkeze ise 40 km uzaklıktadır. Deniz seviyesinden 1055 metre yükseklikteki Badak Köyü'ne yaklaştıkça toprağın rengi kimi yerde kızıla kimi yerde beyaza çalıyor. Sanki çöl ortasında bir köy Badak. Oysa yağmur yağdı mı çamurdan yürünmezmiş Badak'ta. Adını da oradan almış bu köy, yani 'batak'tan. Evlerin hepsi topraktan yapılmış. Her köşesi köyün fakirliğini gözler önüne seriyor.<sup>273</sup>

---

<sup>272</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>273</sup> <http://www.yesilbor.com/haberler/haberdetay.asp?HaberNo=71>



**Fotoğraf 26:** Badak Köyü Genel Görünümü

Badak Köyü topraklarının kuzeyinden, yaklaşık olarak 250 yıl kadar önce göçen köylüler şimdiki Badak köyüne yerleşmişlerdir. Eski köy verimsiz ve çorak araziler nedeniyle terkedilmiş. Şimdiki köyün çevresi de çorak arazilerden oluşmaktadır. Ama artık verimli topraklara daha yakın bulunmaktadırlar.<sup>274</sup>

Düz bir ovaya dağınık bir şekilde kurulmuş olan Badak köyü yaklaşık 140 haneden oluşmaktadır. 2012 verilerine göre 163 erkek, 151 kadın toplam 314 kişilik nüfustan oluşmaktadır.<sup>275</sup>

Seslikaya ve Bereke köyleri arasında yer alan ve yollarının asfalt olduğu Badak'ta 1 köy odası, 1 köy kahvesi, 1 ilköğretim Okulu ve bir cami bulunmaktadır. 20-25 öğrencinin bulunduğu okulun bir öğretmeni vardır. Her gün gidiş geliş yapmaktadır. Her Salı köye bir doktor gelmekte ve köylüleri köy odasında muayene etmektedir.

Köylü genel olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Yaklaşık 2000 civarında küçükbaş, 1400-1500 civarında ise büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

<sup>274</sup> Tevfik Kalkan, 1937 Doğumlu, Badak Köyü, Emekli, İlkokul Mezunlu.

<sup>275</sup> www.tuikapp.tuik.gov.tr

Köylünün bir diğer geçim kaynağı ise ameleliktir. Köyde pek çok sulama kanalı bulunmaktadır. Ancak evlere verilen içme suyu şebekesine ait su bakteri barındırdığı nedeniyle içilememektedir. Her evde su arıtma cihazı bulunmaktadır.<sup>276</sup>



**Fotoğraf 27:** Badak Köyü Çorak Arazilerinden Görünüm

“**Badak-Petrol Sahası**, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Maden Etüt ve Arama Dairesi tarafından 2005 yılından beri sürdürülmekte olan 2007-32.13.05 Özel Kod no’lu “Orta Anadolu Endüstriyel Hammaddeler Arama Projesi” kapsamında, “Konya-Niğde Neojen Havzası”nda yapılan “**Stratigrafik Amaçlı**” sondajlı jeolojik araştırmalar sırasında 24 Mayıs 2007 tarihinde keşfedilmiştir.<sup>277</sup> Ancak Badak köyüne Türk Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ve Maden Tektik Arama (MTA) Genel Müdürlüğü tarafından, kurulan büyük sondaj kulesinin yerine beklenen zenginlikte rezerv bulunamadığı iddiasıyla daha küçük sondaj kulesi monte edilmiştir.<sup>278</sup> 2500 metre derine inilen ancak hiçbir bulguya rastlanmayan çalışmaya ara verilmiştir.

<sup>276</sup> Mehmet Şahin, 1984 Doğumlu, Badak Köyü, Köy İmamı, Lise Mezunlu.

<sup>277</sup> <http://www.mta.gov.tr/v2.0/daire-baskanliklari/metut/index.php?id=badak>

<sup>278</sup> [http://www.turkmedya.com/V1/Pg/detail/NewID/153318/CatID/6/CityName/Nigde/TownID/606/VillageID/19842/SchoolID//Header/mevcut\\_kule\\_yerine\\_yeni\\_bir\\_ku.html](http://www.turkmedya.com/V1/Pg/detail/NewID/153318/CatID/6/CityName/Nigde/TownID/606/VillageID/19842/SchoolID//Header/mevcut_kule_yerine_yeni_bir_ku.html)

### 2.1.2.8. Balcı Köyü

Niğde'nin Bor ilçesine bağlı çok eski bir geçmişine sahip olan köydür. Eski adı Cücü Köyü'dür. Cücülü deniliyor burada yaşayanlara. Sonradan Balcı Köyü olarak değişmiştir<sup>279</sup>



**Fotoğraf 28:** Balcı Köyü Genel Görünümü

Balcı köyünün bulunduğu alan ile Hz. İsa'nın ilk yıllarına kadar uzandığını köyde bulunan yer altı şehir kalıntılarından anlıyoruz.

Anadolu'nun Türkleşmesinde başlıca sebep olan Oğuz boyuna bağlı 24 Türk boyundan biri olan Beğdili Türkmen aşiretine bağlı bir cemaatin beyidir. Cu(n)di Bey Beğdili Türkmenlerine bağlı Kevan cemaatinin iki kolundan birisidir. Cudi bey, Anadolu'nun İslamlaştırılması ve Türklere yeni yurt edinme gayesi ile devamlı surette yapılan boyların Anadolu'ya seferleri neticesinde, bu diyarlar Karamanoğluları toprakları egemenliğine girmiştir. Osmanoğlu Beyliği Karamanoğlu Beyliğini ortadan kaldırınca Cudi Beyi ve kardeşi karamanı terk eder. Ve şimdiki Balcı köyüne yerleşir. Zaten Cücü köyü kuruluşu itibariyle korunma ve savunma

<sup>279</sup> <http://balcikoyu.com>

amaçlı bir vadi içerisine kurulmuştur. Cücü köyü kuruluşu Osmanlı Devleti kuruluşuna denk gelmektedir. 1200 lü yıllar da kurulmuştur.

Bazı rivayetlere göre ise köyün kurucusu Cengiz Han'ın oğlu Cuci Han'a dayandırılmaktadır. Cücü Beyi Cücü Han soyuna dayandırılmaktadır.<sup>280</sup>

Cücü köyü tarım ve arıcılıkla uğraşarak geçimini sağlamıştır. Ense çay etekleri batağa kadar arı kovanları ile süslendiği ve köyümüzün ballarının meşhur olduğu için Cumhuriyet'ten sonra Cücü köyü adı değiştirilmiş ve Cücü balı yörede meşhur olduğu için köyün ismi Balcı olarak değişmiştir.<sup>281</sup>

Cücü köyünün yerleştiği coğrafi alanı, iki elimizi hafiften içe doğru büküp yan yana getirdiğimizde vadi yamacı gibi bir şekilde olduğu görülecektir. Köyün kurulduğu coğrafi alanda bu şekildedir. Vadi merkezinde akan derenin iki yamacına köy kurulmuştur.<sup>282</sup>

Dağınık bir yerleşim yapısına sahip olan Balcı köyü yaklaşık 500 haneden oluşmaktadır. 2012 nüfus sayımına göre 336'sı erkek, 402'si kadın olmak üzere toplam 738 kişilik bir nüfusa sahiptir.<sup>283</sup>

Tepeköy ve Okçu köylerinin arasında bulunan Balcı köyüne ait asfalt yol ulaşımı sağlamaktadır. Niğde'ye 30 km Bor'a 17 km uzaklıkta bulunan köy denizden 1500 m yüksekliktedir.<sup>284</sup> Balcı köyü muhtarlığına ait ayrıca iki de mahalle bulunmaktadır. Akbaş mahallesi Altunhisar-Niğde yolundan Balcı istikametine giderken yol üzerinde bulunmaktadır. Ancak birkaç haneden oluşan mahalle bakımsızlığı ile dikkat çekmektedir.

---

<sup>280</sup> Mahmut Doğan, **Diyar-ı Meşhur Cücü Karyesi**, İstanbul, 2012, s. 25.

<sup>281</sup> <http://balcikoyu.com>

<sup>282</sup> Doğan, **A.g.e.**, s. 13.

<sup>283</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>284</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256555>



**Fotoğraf 29:** Balcı Köyüne Ait Akbaş Mahallesi.

Gayret Mahallesi ise Balcı köyünden daha büyüktür. Altunhisar-Niğde karayolundan Kayı köyüne doğru giderken yol üzerinde yer alan Gayret Mahallesi geniş bir alana yayılmıştır.



**Fotoğraf 30:** Balcı Köyüne Ait Gayret Mahallesi.

Köye ait 1 köy odası, 1 değirmen, 1 İlköğretim Okulu, 3 cami bulunmaktadır. Gayret Mahallesinde yer alan okulda bir köye gidiş geliş yapan bir öğretmen bulunmaktadır. Her hafta Perşembe günleri köye doktor gelmekte ve hastaları köy odasında muayene etmektedir.<sup>285</sup>

Balcı köyü her sene şenlikler düzenlemektedir. Bu yıl 8. düzenlenecek olan “Geleneksel Cücü Beyi Yayla Şenlikleri” köylüler tarafından yoğun bir ilgiyle takip edilmektedir. Gerek sanal alemden gerekse karşılıklı etkileşimlerle Cücü köyü nüfusuna kayıtlı hemşeriler mümkün olduğunca köyelerine, adetlerine sahip çıkmaya çalışmaktadır. Öyle ki, Cücü sevgisi şiirlere konu olmuştur:

---

<sup>285</sup> Hüseyin Baydur, 1957 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.

## CÜCÜ KÖYÜ DESTANI

Biz, Oğuz Türklerinin Kınık boyundan,  
Bir Selçuklu beyidir, Cücü soyundan,  
Tarih denen sahnede, türlü oyundan,  
Bak nice çoğalıp da, gelenlerdeniz.

...

Yolumuzdan şaşmadık tarihler boyu,  
Bir başka âlemdir düğünleri, toyu,  
Dosta yürek yufkadır, zalime koyu,  
Biz ne yaptığımızı, bilenlerdeniz.

...

Kestanesi tarihtir, mutlaka tanı,  
Yörede efsane, üzümü bostanı,  
Balı şifa, iyileştirir hastanı,  
Biz bunların kıymetin, bilenlerdeniz

...

Tarlada çiftçi, dağlarda çobanız,  
Yazda sıcak, kışta tipi, kar, dumanız,  
Isyan değil, tevekkül eden insanız,  
Biz kadere boyun, eğenlerdeniz.

...

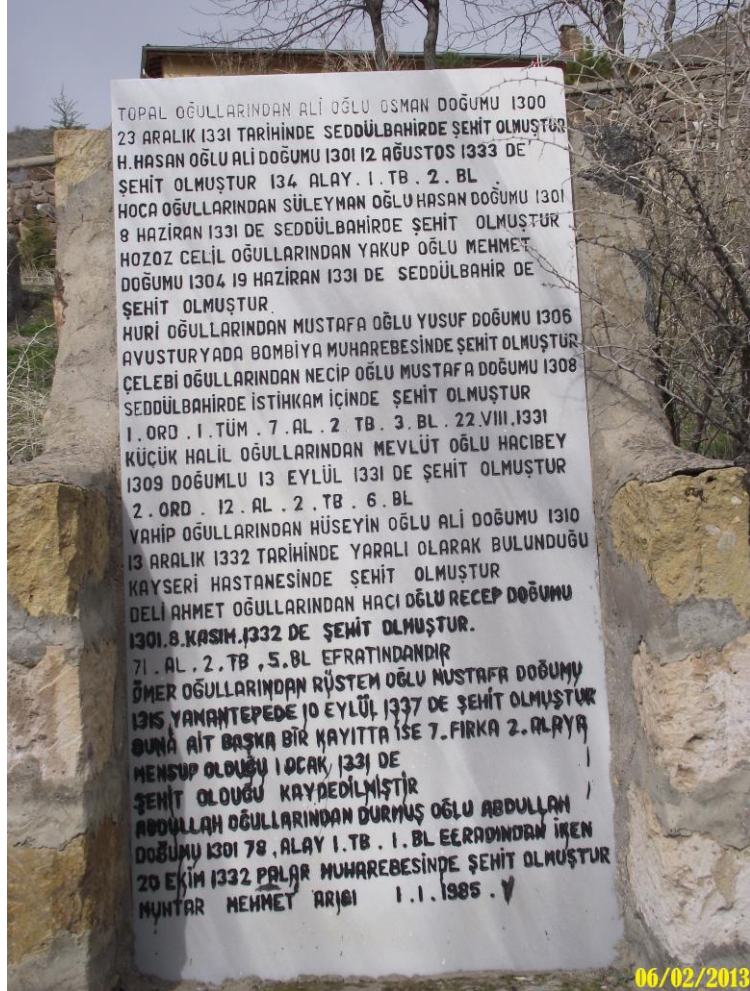
Yufka yürekler ne çileye katlanmış,  
Arılar bal yapmış, ağızlar tatlanmış,  
Cücüyken ismi, Balcı diye adlanmış,  
Biz köyüne minnettar, kalanlardanız.

...

İş bu destan tamamı, kırk bir kıt'adır,  
İşte bunlardır sözümüz, bize ant'tır,  
İster döndür dünyayı, ister yan yatar,  
Biz Hak'ın izniyle, dönmeyenlerdeniz.

HIZIR AKYILDIZ 17.02.2007<sup>286</sup>

Balcı köyü mezarlığında şehitlerine sahip çıkmak isteyen köylülerin yaptırdığı, köyün şehitlerine ait bilgilerin yer aldığı mermer üzerine yazılan bir anıt bulunmaktadır.



**Fotoğraf 31:** Balcı Köyüne Ait Şehitler Adına Yapılmış Anıt.

<sup>286</sup> Doğan, A.g.e., s. 293.

### 2.1.2.9. Bayat Köyü

Günümüzde Bayat, Bayatlar, Bayatlı gibi isim verilmiş, çoğunluğu Batı Anadolu'da olmak üzere otuz iki yer adları görülür. "Bayat" kelimesinin Eski Türkçedeki anlamı *varlıklı, zengin* veya *devletlidir*. Ayrıca, "kadīm (Tanrı)", "Allah'ın "Kadīm" sıfatı karşılığı", "Hudâ manasıdır" ve "eski, kadīm bir Türk aşiretidir; Bayat boyu, Oğuz Kağan Destanı'na göre Oğuzların 24 boyundan biri ve Kaşgarlı Mahmud'a göre Divân-ı Lügati't-Türk'deki yirmi iki Oğuz bölüğünden dokuzuncusu; "Bayat"lardır.<sup>287</sup>

Bor ilçesi Bayat Köyü ne zaman kurulduğu tam olarak bilinmemektedir. Düz bir ovada toplu halde yaklaşık olarak 160 hane bulunmaktadır. Altunhisar tarafından göç ettiklerini söyleyen köylüler köylerinin eski adlarının Kınık, daha sonra Beyat ve en sonunda da bugünkü halini alarak Bayat olduğunu ifade ediyorlar.<sup>288</sup>



**Fotoğraf 32:** Bayat Köyü Genel Görünümü

<sup>287</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Bayat\\_boyu](http://tr.wikipedia.org/wiki/Bayat_boyu)

<sup>288</sup> Serdar Kılıç, 1978 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.

Niğde'ye 43 Bor'a 23 km uzaklıkta bulunan Bayat Çukurkuyu kasabasına ise 7 km uzaklıktadır. Denizden yüksekliği 1095 m'dir.<sup>289</sup> 2012 nüfus sayımına göre köyde 208 erkek, 197 kadın olmak üzere toplam 405 kişi bulunmaktadır.<sup>290</sup> Köyde 1 köy odası, 2 köy kahvesi, 1 sağlık ocağı, 1 ilköğretim okulu, 1 cami bulunmaktadır. Bor ilçesi ve Niğde iline her gün gidiş geliş yapan 3 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden biri ana okul öğretmenidir. Her hafta Salı günü köye doktor gelmekte ve sağlık ocağında köylüleri muayene etmektedir.

Sebze yetiştiriciliğinde bilinçli tarım yaptıklarını iddia eden köylüler, salçalık biber ve domateste bizden daha iyisi yok diyorlar. Üretilen ürünlerin İzmir, Adana, Antalya, Konya gibi illere gittiğini fabrikalarda salça olduğunu söylüyorlar. Köyde Sulama kooperatifi bulunmaktadır. Sulamanın damlama, yağmurlama usulü yapıldığından bahsediyorlar. Bayat'ta 2500 civarında küçükbaş, 100-150 civarında da büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

Tolu taşıma imkânının olmadığı köyde herkes kendi imkânlarıyla ilçeye veya ile gitmektedir. Alış veriş olarak Bor ilçesi tercih edilmektedir. Sokak aydınlatmalarının henüz 3 ay önce yapıldığından bahseden köylüler bu aydınlatmaların yetersiz olduğunu, Çukurkuyu Bayat arası yolun ve araziye gitmek için kullandıkları yolların çok bozuk olduğunu söylüyorlar. Ayrıca içme suyunun sağlıklı olmadığı için içilmediği ancak Yeşilyurt suyunun temiz olduğu oradan su getirilmesini istiyorlar.<sup>291</sup>

#### **2.1.2.10. Bereke Köyü**

Halen köy levhalarında Bereket Köyü olarak belirtilen köy ismi herkes tarafından Bereket olarak bilinmektedir. Ancak resmi kayıtlarda ismi Bereke olarak geçmektedir. Sebebini sorduğumuzda ise kesin bir yanıt alamadığımızı görüyoruz.

---

<sup>289</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256556>

<sup>290</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>291</sup> Hacı Seyit, 1972 Doğumlu, İlkokul Mezunlu, Emekli.

Niğde-Adana yolu üzerinde 27. Km üzerinde bulunmaktadır. Bor ilçesine uzaklığı ise 15 km'dir. Denizden yüksekliği 1060 m'dir.<sup>292</sup>



**Fotoğraf 33:** Bereke Köyü Genel Görünümü

1920 yılında düz bir ovaya toplu bir şekilde kurulan Bereke köyü, 1970 yılından önce şu anki yerleşkelerinin batısında yer alan köyden göç etmişler. Eski köyde yaşayan birkaç hane bulunmaktadır. Seslikaya üzerinde yer alan eski köy tamamen terk edilmiş diyebiliriz.<sup>293</sup>

Köyde 92 erkek ve 97 kadın bulunmaktadır. Bereke 2012 verilerine göre toplam 189 kişilik bir nüfusa sahiptir.<sup>294</sup>

<sup>292</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256562>

<sup>293</sup> Yusuf Ekincioğlu, 1959 Doğumlu, İlkokul Mezunlu, Köy Muhtarı.

<sup>294</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)



**Fotoğraf 34:** Eski Bereke Köyü Genel Görünümü.

Bereke’de 1 köy odası, 1 köy kahvesi, 1 İlköğretim okulu, 1 sağlık evi, 1 cami ve 1 tane de Ptt şubesi bulunmaktadır. Köyde bulunan okul kapalı olduğundan öğrenciler ilçeye giderek taşınmalı eğitimden faydalanmaktadır.

Köyde yaklaşık olarak 2000 tane küçükbaş, 150 tane büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Tarım ürünleri satış amaçlı değil köylülerin kendilerine yetecek kadar yetiştirilmektedir.<sup>295</sup>

#### **2.1.2.11. Emen Köyü**

Afyon’un Emirdağ İlçesinden 1923 yılında göç ettiklerini söylüyor köylüler. Emirdağ Yörüklerindeniz biz diyorlar. Kurtuluş Savaşında ismini Emen koydukları bu köye gelmişler. Akkaya barajı yokken buralar su altındaymış. Buraların suyu

---

<sup>295</sup> Ali Köseoğlu, 1968 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Çiftçi.

toprağı çok çabuk emdiğinden Em-en demişler bu köye. Hala da yağmur yağdığında çok çabuk suyu içine alıyormuş köy toprakları.<sup>296</sup>

Düz bir ovaya toplu olarak yerleşen köyde yaklaşık 30 hane bulunmaktadır. Niğde'ye 27 km, Bor'a 14 km uzaklıkta bulunmaktadır. Deniz seviyesinden 1060 m yüksekliktedir.<sup>297</sup>



**Fotoğraf 35:** Emen Köyü Genel Görünümü

Emen köyünde 1 köy odası, 1 İlköğretim okulu, 1 cami bulunmaktadır. okul eğitime kapalı olduğu için öğrenciler Bor'daki yatılı bölge okulunda eğitim görmektedir. Köyde sulama amaçlı bir kooperatif bulunmaktadır.

Sessiz sakin bir görünüm içeren köyde 65 erkek ve 65 kadın bulunmaktadır. Toplam nüfus 2012 verilerine göre 132'dir.<sup>298</sup> Tarım ve hayvancılıkla uğraşan köyde 3000 civarında küçükbaş, 30-40 civarında da büyükbaş hayvan bulunmaktadır.<sup>299</sup>

<sup>296</sup> Akif Atabey, 1964 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Eski Köy Muhtarı.

<sup>297</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256563>

<sup>298</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>299</sup> Hüseyin Adıgüzel, 1969 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.

#### 2.1.2.12. Gökbez Köyü

Niğde'ye 31 km, Bor'a 25 km uzaklıkta bulunan Gökbez köyü denizden 1040 m yükseklikte yer almaktadır.<sup>300</sup> Yamaç içerisine dağınık bir şekilde yerleşilmiş köyde yaklaşık 160 hane bulunmaktadır. Köylülere göre bu köyün kuruluşu Niğde'den eskiymiş. Fakat tarihi bilinmemektedir. Göktürklerin soyundan geldiklerini söylüyorlar. Eskiden bez dokumacılığı yaptıkları için köylerine Gök-Bez isimlerini koyduklarından bahsediyorlar.<sup>301</sup>

Gökbez köyü erkekleri genelde köy kahvesinde bulunmaktadırlar. 143 erkek bulunan köyde 184'de kadın bulunmaktadır. 2012 verilerine göre Gökbez'de toplam nüfus ise 327'dir.<sup>302</sup>



**Fotoğraf 36:** Gökbez Köyü Genel Görünümü

Haftanın Çarşamba günleri köye doktor gelmekte ve hastaları muayene etmektedir. Köyde 1 köy kahvesi, 1 İlköğretim, 1 cami ve 1 sağlık ocağı

<sup>300</sup> <http://gokbez-koyu.tr.gg/g.oe.kbez-genel-bilgi.htm>

<sup>301</sup> Faik Erdoğan, 1959 Doğumlu, Ortaokul Mezunu, Çiftçi.

<sup>302</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

bulunmaktadır. Köye her gün gidiş geliş yapan bir öğretmen bulunmaktadır. Toplu taşıma imkânının olmadığı köyde herkes kendi imkânlarıyla ilçeye gitmektedir. İçme sularının temiz olmadığından bahseden köylüler, kanserojen bakterilerin içme sularında bulunduğunu söylüyorlar. Hayvancılıkla uğraşan köylülerin 2000 civarında küçükbaş hayvanı bulunmaktadır.<sup>303</sup>

Bor İlçesine bağlı Gökbez Köyü'nde bulunan Geç Hitit Dönemi kaya kabartmasındaki figür de, Tuvanuva Kralı Warpalavas ailesi kabartmalar grubundandır. Bu şehir devletleri Asur Kralı II. Sargon tarafından M.Ö. 710 senesinde tarihten silinmiştir.<sup>304</sup>



**Fotoğraf 37: Gökbez Köyünde Bulunan Kaya Kabartması**

#### **2.1.2.13. Halaç Köyü**

Kuruluş tarihi hakkında net bir bilgi yoktur. Yamaç içerisine dağınık bir şekilde kurulmuştur. Yamacın ortasından köylülerin ifadesiyle Kurban Argı deresi

<sup>303</sup> Saim Erbil, 1959 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı

<sup>304</sup> Yılmaz, **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, s. 113

geçmektedir. Köyde 240 hane bulunmaktadır. Niğde'ye 20, Bor'a 15 km uzaklıktaki Halaç deniz seviyesinden 1320 m yüksekliktedir.<sup>305</sup>



**Fotoğraf 38:** Halaç Köyü Genel Görünümü

Abdullah amca bizi yamacın altında yer alan eski evlerin, caminin ve çeşmenin olduğu yere götürdü. Eskiden köy buradaydı diyor. 1972 yılında yukarı taşınmış köy. Eski Halaç'ta birkaç ev hala ayakta kalabilmiş ve içinde oturan köy sakinleri de var. Ancak genel olarak köy içinden asfalt yolun geçtiği şimdiki yerde bulunmaktadır.<sup>306</sup>

<sup>305</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256565>

<sup>306</sup> Abdullah Bülbul, 1947 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.



**Fotoğraf 39:** Halaç köyünün Alt Kısımında Kalan Eski Çeşme ve Evler

Köyde 585 kişilik nüfus vardır. Bu nüfusun 297'si erkek, 288'i kadındır.<sup>307</sup> Köyün adına çok eskiden “haraç” denirmiş. Geçen kervanların önü kesilip haraç alınmış. Daha sonraları Halaç olmuş köyün adı. Elma bahçeleri ticari amaçlı gelir sağlamaktadır köylüye. Halaç elması meşhurdur diyor köylüler. 7000 küçükbaş, 300 tane de büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

Köyde 1 köy odası, 2 değirmen, 1 İlköğretim okulu, 1 cami, 1 köy kahvesi, 100'er tonluk 2 su deposu, 1 marangozhane, 1 düğün salonu ve 1 sağlık ocağı bulunmaktadır. Öğrenciler her gün gidiş geliş yapan bir öğretmen aracılığıyla eğitimlerine devam etmektedirler. Haftada bir gün doktor gelip hastaları muayene etmektedir. Sulama amaçlı bir kooperatif bulunmaktadır. İl ve ilçe merkezine günde bir kere giden toplu taşıma aracı bulunmaktadır.<sup>308</sup>

Köylüler Haziran ayında yaylaya çıkmaktadırlar. Kuyucak ve Koşan Boğazı yaylarında 100-150 çadır kurarak yayla zamanını burada geçirmektedirler. 1985 ve

<sup>307</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>308</sup> Ahmet Şahin, 1960 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.

1990 yıllarında sel felaketi yaşanmış. Zaten köyün yamaçtan yukarı çıkmasının nedeni de daha eski zamanlarda da yaşanan bu sel felaketleri olmuş.

#### 2.1.2.14. Havuzlu Köyü

Dere ve göl kenarına hat boyunca kurulan 80 hanelik Havuzlu köyünün tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Truva Krallığı zamanında üç kardeşin varlığından bahsedilir. Bunlardan Dragun Bahçeli'yi, Firagun Kemerhisar'ı ve Baragun ise Havuzlu'yu kurmuşlardır. Zaten Havuzlu'nun eski adı da Baragun'dur. 1940 yılında havuzlu olarak değiştirilmiştir. Köyün içerisinde bulunan havuzdan almaktadır ismini. Şimdiki havuzun yerinde eskiden de bir havuz varmış ancak yenileme gereği duyulmuş. Eski havuz Bahçeli kasabasında bulunan Roma Havuzuna beziyormuş.<sup>309</sup>



**Fotoğraf 40:** Havuzlu Köyüne İsmi Veri Havuz

Niğde'ye 35km, Bor'a 16 km uzaklıkta bulunan Havuzlu denizden 1240 metre yüksekliktedir.<sup>310</sup> Günde bir kere sabahları gidip akşamları tekrar dönen toplu

<sup>309</sup> Yaşar Yüksel, 1959 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.

<sup>310</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256566>

taşıma aracı bulunmaktadır. Köyde 1 köy odası, 1 dokuma atölyesi, 1 cami, 1 sağlık ocağı ve 2 tane de köy kahvesi bulunmaktadır. Köyde okul olmadığı için öğrenciler hafta içi Bor'daki yatılı bölge okulunda kalmakta ve hafta sonları da köylerine gelmektedir. Her Çarşamba köye doktor gelmektedir. İçme suyunun yetersiz olduğunu söyleyen köylüler, tarlaların sulamasının da aynı şebekeden karşılandığı için suyun yetersiz olduğundan yakınıyorlar.<sup>311</sup>



**Fotoğraf 41:** Havuzlu Köyü Genel Görünümü

223 kişilik nüfusa sahip Havuzlu köyünde 110 erkek, 113 kadın bulunmaktadır.<sup>312</sup> Köylüler bizim köyün arpası çok meşhurdur diyor. Kalite açısından çok değerli olduğunu söylüyorlar. Üretilen Şalaklar (kelek) Kayseri'ye ihraç ediliyor diyorlar. Köyde 1000 civarında küçükbaş, 100 civarında da büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

<sup>311</sup> Yıldırım Ünsal, 1958 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.

<sup>312</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

### 2.1.2.15. Karacaören Köyü

Halaç köyünden geçtikten sonra karşımıza 40 haneli küçük bir köy olan Karacaören köyü çıkıyor. Dağın sırtına yaslanmış bu köy toplu bir yerleşim sergilemektedir. Niğde'ye de Bor'a da 25 km uzaklıkta bulunmaktadır. 1500 metre yüksekliğe sahiptir.<sup>313</sup> Köy yolu asfaltlanmış. Kendisinden sonra başka köy bulunmadığı için ve köye gelmek için yol güzergâhından sapmak gerektiğinden Karacaören mahrumiyetin görüldüğü bir köy olarak karşımıza çıkmaktadır.



**Fotoğraf 42:** Karacaören Köyü Genel Görünümü.

Köylüler Aksaray'ın Eşmekaya Kasabasından geldiklerini söylüyorlar. Eskiden bu köyde kiliselerin olduğundan ama artık kalıntılarının kalmadığından bahsediyorlar.<sup>314</sup>

Karacaören'de sadece hayvancılık yapılmaktadır. 2000-2500 civarında küçükbaş ve 20 civarında da büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

<sup>313</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256567>

<sup>314</sup> Hüseyin Saltık, 1938 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.



**Fotoğraf 43:** Karacaören’de Hayvancılık

Okul olmadığı için taşımali eğitimin görüldüğü Karacaören köyünde 1 köy odası 1 tane de cami bulunmaktadır. Her Çarşamba köye doktor gelmektedir. Daha önceleri sel felaketiyle de karşılaşan bu fakir köyümüz 2012 verilerine göre 161 kişili nüfusa sahiptir.

#### **2.1.2.16. Karamahmutlu Köyü**

Niğde’ye 20 km Bor’a 11 km uzaklıkta bulunan tepenin sırtına toplu olarak kurulmuş 60 haneli Karamahmutlu Köyü denizden 1250 metre yüksekliktedir. Kaynarca ve Halaç köyleri arasında yer alan bu küçük köyümüzün yolları asfalt kaplı ve bakımlıdır.<sup>315</sup>

<sup>315</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256568>

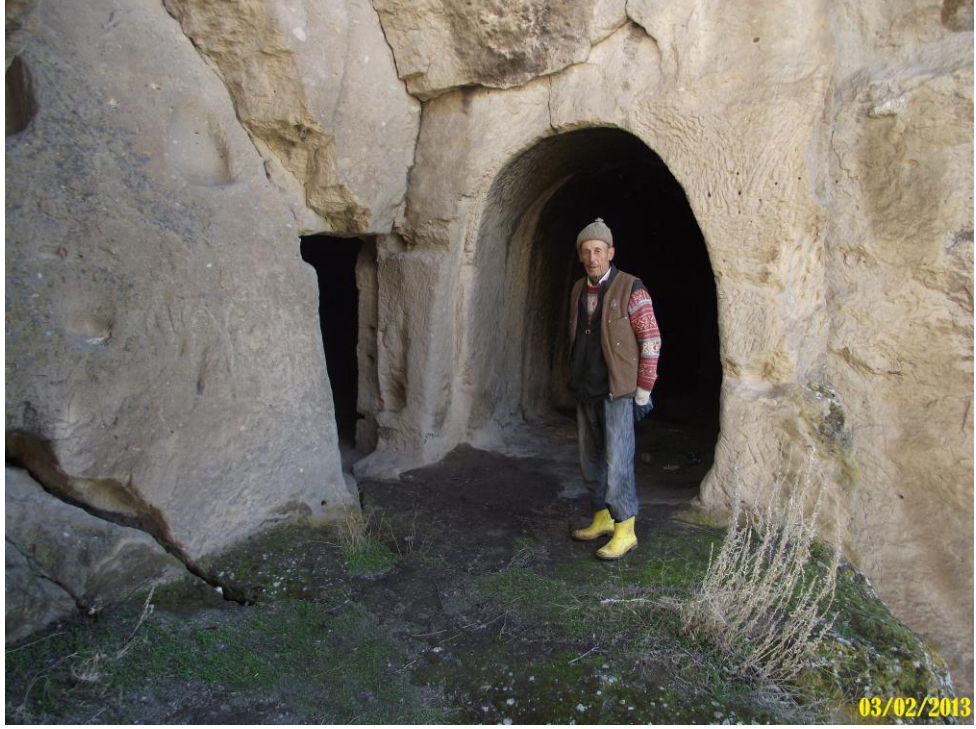


**Fotoğraf 44:** Karamahmutlu Köyü Genel Görünümü

Karamanoğlu Beyliği dağılınca esmer bir adam olan Mahmut isminde biri bu köye gelir. Köyün dışında küçük bir mağarada yaşamaya başlar. Bu şahıs köyün kurulmasına önderlik eder. Köyün adı da Mahmut isimli bu kişinin esmer olması nedeniyle Karamahmutlu olarak belirlenir.

80 yaşındaki İzzet amca bizleri görünce ve köy hakkındaki soruları duyunca hiç üşenmeden başladı anlatmaya. Elimizden tutup gezdirmeye başlayınca içindeki heyecan bizleri de etkiledi. Fidan bahçesinde çalışırken bulduk İzzet amca'yı. Buraların fidanları meşhurdur, tüm köylü fidancılıkla uğraşır diyor. 10 sene önce kayısı aşı fidancılığıyla tanışmış köy. Elma armut fideleri üzüm bağları var köyümüzde diyor. Bu işi çok kaliteli ve bilinçli yaptıklarından bahsetti. Bizi köyün çıkışında yoldan yaklaşık 100 metre içerde mağaraların bulunduğu alana götürdü. Bu mağaralar kayaların oyulmasıyla oluşmuş Niğde'nin Gümüşler kasabasındaki mağaralara benzemektedir.<sup>316</sup> Müze yetkilileri bu kayaların Geç Hitit ile Erken Bizans dönemi kalıntıları olduğunu söylemektedir. Köylü bu mağaraları saman saklamak için kullanıyor.

<sup>316</sup> İzzet Çevik, 1933 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.



**Fotoğraf 45:** Kayaların Oyulmasıyla Oluşturulan Mağaralar.



**Fotoğraf 46:** Kayaların Oyulmasıyla Oluşturulan Mağaralardan Görünüm

Karamahmutlu köyü, 69 erkek ve 72 kadınla beraber 2012 nüfus sayımına göre toplam 141 kişilik nüfusa sahiptir.<sup>317</sup> 1 köy odası, 1 köy kahvesi, 1 İlköğretim okulu ve 2 cami bulunmaktadır. Okul açık olmadığı için ilk kademe eğitim-öğretim çağındaki çocuklar Kemerhisar'daki taşınalı eğitimden, daha üst kademe eğitim-öğretim çağındaki öğrenciler ise Bor yatılı bölge okulunun eğitiminden faydalanmaktadır. Camilerden biri eski olduğu için kullanılmamaktadır. Sağlık sorunlarını Bahçeli'ye giderek çözmeye çalışıyorlar.

Köylüler fidancılık ve tarımın daha verimli olabilmesi için beton kanalların yerini artık kapalı sistem su kanallarının alması gerektiğinden bahsediyorlar. 1.500 küçükbaş 15 büyükbaş hayvan bulunmaktadır.<sup>318</sup>

#### **2.1.2.17. Kavuklu Köyü**

Niğde'nin geneline baktığımızda pek çok Yunanistan ve Bulgaristan göçmeni köyler görürüz. Ama Bor ilçesinin sadece bir tane Yunanistan göçmeni köyü vardır. Köylülerin kendilerini Selanik göçmeni olarak tanıttıkları bu köy Kavuklu köyüdür.

1924 yılında Türk topraklarında yaşayan bir kısım Rum vatandaşı ile Yunanistan topraklarında yaşayan bir kısım Türk asıllı insanın anayurtlarına karşılıklı olarak dönme süreci başlamıştı. Daha önce burada yaşam Rumlar Selanik'ten gelecek olan şimdiki Kavuklu köyü sakinleriyle mübadele edildi. Niğde de bu mübadelenin görüldüğü diğer köylerde olduğu gibi bu köyde de bir kilise bulunmaktadır. 1903 yılında inşa edilen Kilise 1924 yılından günümüze kadar cami olarak kullanılmaktadır.

---

<sup>317</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>318</sup> Halil İbrahim Kılınç, 1958 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.



**Fotoğraf 47:** Kavuklu Köyü Camii. Eski Kilise

Dere ve göl kenarına toplu bir şekilde kurulan 65 hanelik Kavuklu köyü Niğde'ye 35km Bor'a 24 km uzaklıktadır. Denizden 1285 metre yüksekliktedir.<sup>319</sup>

Bekir amcanın anlattığına göre 7 kardeşi olan Kavuklu dede isimli bir mübarek zatın mezarı bu köyde bulunmaktadır. Rumlar zamanında da bu mezar buradaymış. Ancak üzerinden yol geçiyormuş. Çok eski zamanlarda kağrı ve ya at arabalarıyla tam bu mezarın bulunduğu yerden geçerken bir aksilik oluyor araba devriliyormuş. Bunun üzerine Rumlar mezarı bulun korumuşlar. Köyün ismi de Kavuklu Dede'den gelmektedir. Bu kabir her cuma köylüler tarafından ziyaret edilir.<sup>320</sup>

<sup>319</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256570>

<sup>320</sup> Bekir Çakmak, 1935 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.



**Fotoğraf 48:** Kavuklu Dede'nin Kabri.

Kavuklu köyünde 1 köy odası, 1 köy kahvesi, 1 sağlık evi, 1 cami, 1 türbe bulunmaktadır. 25 yıldır eğitim-öğretim Kemerhisar ve Bor'daki okullar aracılığıyla gerçekleştiriliyor. Çarşamba günleri köye doktor gelmektedir. Köyde 2000 civarında küçükbaş 30 civarında da büyükbaş hayvan bulunmaktadır.<sup>321</sup> 195 kişilik nüfusun 90'ı erkek 105'i kadınlardan oluşmaktadır.<sup>322</sup>

<sup>321</sup> Ali Tosuner, 1981 Doğumlu, Ön Lisans Mezunu, Köy İmamı.

<sup>322</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)



**Fotoğraf 49:** Kavuklu Köyüne Ait Baraj

#### **2.1.2.18. Kayı Köyü**

Oğuz boylarından Osmanlı hanedanının mensup olduğu boydur kayı. Günümüzde pek çok köye kayı ismi verilmiştir. Bu köylerden biri de Bor'a bağlı Kayı köyüdür. Bu köy de ismini Kayı boyundan almıştır.

Kayı köyü Bor'a 15 km Niğde'ye de 30 km uzaklıktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği 1080 metredir. Yolu gayet düzgün ve asfalt kaplıdır.<sup>323</sup>

Daha önceleri Tepeköy'e ait bir mahallemiş Kayı köyü. Ancak kendini geliştirmiş ve Tepeköy'den ayrılmış. Bu köyün düz bir ovada dağınık bir yerleşkesi var. 250 haneden oluşan büyük bir köydür. Köylü 3 aylığına yayla zamanı yaylaya çıkıyor. Köylünün yarısı kadarı dışarıda bulunuyor. Yazın köy daha kalabalık oluyormuş. 707 kişilik nüfusun 363'ü erkek 344'ü kadındır.<sup>324</sup>

<sup>323</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256557>

<sup>324</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)



**Fotoğraf 50:** Kayı Köyü Genel Görünümü.

Köylüler kendi imkânlarıyla il ve ilçedeki ihtiyaçlarını karşılıyorlar. Düzenli bir toplu taşıma imkânı bulunmuyor. Köyde 1 köy odası, 1 değirmen, 3 okul, 1 cami, 1 sağlık evi, 3 köy kahvesi ve 1 de düğün salonu bulunmaktadır. Çarşamba günleri gelen doktor hastaları sağlık evinde muayene etmektedir. 1200 civarında küçükbaş 1000 civarında da büyükbaş hayvan bulunmaktadır.<sup>325</sup>

89 yaşındaki Niyazi amca köyde var olan tarihi bir mezardan bahsetti. Köy mezarlığında bulunan bu mezar bakımsızlığıyla dikkat çekiyor. Eskiden bu mezarın yanında bir de cami varmış. Bir gün Niyazi amca rüyasında bir Zat-ı Muhteremi gördüğünden bahsediyor. Bu Zat köye felaket getiriyormuş. Niyazi amcaya mezarının düzeltilmesini söylemiş. Zaten mezarın bulunduğu alana yapılan evler daha sonraları yıkılmış ve o evlerin sahipleri türlü sıkıntılar çekmiş. Bunun üzerine köylüler mezarları açarak yerlerini belirlemişler.<sup>326</sup> Ve şimdiki haline getirmişler. Necati Arıkan'a göre Kızılca Kasabası caminin kapısı buradaki eski caminin kapsıymış. Alıp götürmüşler diyor.

<sup>325</sup> Necati Arıkan, 1956 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Çiftçi.

<sup>326</sup> Niyazi Demirkan, 1924 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.



**Fotoğraf 51:** Kayı Köyünde Bulunan Selçuklu Türkleri Mezarı

Selçuklu Türklerinden mübarek bir zat olduğuna inanılan Veli hocanın mezarı etrafındaki evlerden arındırılmış ve bakıma muhtaç olarak beklemektedir yetkilileri.



**Fotoğraf 52:** Kayı köylü Niyazi Demirkan

### 2.1.2.19. Kaynarca Köyü

Niğde-Adana yolu üzerinde bulunan Kaynarca köyü Niğde'ye 10 km Bor'a 7 km uzaklıktadır. Deniz seviyesinden 1205 metre yükseklikte bulunmaktadır.<sup>327</sup> Niğde-Adana yolunun her iki tarafında da iki köy bulunmaktadır. Eski Kaynarca ve Yeni Kaynarca köyleri. Eski Kaynarca köyünde daha öncede zemin çökmesi felaketi görünmüş, yer altı sularının azalması nedeniyle göçmeler devam ettiği için köy yolun diğer tarafına ve Bor'a 3 km daha yaklaşacak şekilde toplu konut projesi kapsamında kademeli olarak taşınmaya başlamış.



**Fotoğraf 53:** Eski Kaynarca Köyü Genel Görünümü

<sup>327</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256569>



**Fotoğraf 54:** Yeni Kaynarca Köyü Genel Görünümü.

Düz bir ovaya toplu bir yerleşme düzeniyle kurulmuş köyde 250 hane bulunmaktadır. Köy muhtarına göre Nevşehir'in Ihlara civarından göç edilip gelinmiş. Eskiden köyün ortasında kaynak varmış ve köye adını bu kaynak vermiş.

Kaynarca'da 2 köy kahvesi, 1 sağlık evi ve bir de cami bulunmaktadır. Eğitim Bor ilçesindeki okullara taşınalı olarak gerçekleşmektedir. Çarşamba günleri gelen doktor köylüleri sağlık evinde muayene etmektedir. Kaynarca'dan Bor'a ve Niğde'ye her gün servis bulunmaktadır. Hafta sonları servis yoktur.<sup>328</sup> 363 erkek ve 386 kadın nüfustan oluşan köy nüfusunun toplamı 2012 verilerine göre 749'dur.<sup>329</sup>

#### **2.1.2.20. Kılavuz köyü**

1750-1800 yıllarda kurulmuş olan Kılavuz köyü vadi yamacına toplu bir şekilde kurulmuştur. Eskiden Çamardı'na gitmek isteyenler bu köyden geçmek zorunda oldukları için gelip geçenler köylülere yol sorarmış. Köylüler kılavuzluk

<sup>328</sup> Ramazan Çevik, 1969 Doğumlu, İlkokul Mezunlu, Köy Muhtarı.

<sup>329</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

yaptığı için bu köye Kılavuz köyü denmiş. 250 hanelik büyük bir köy görünümündedir.



**Fotoğraf 55:** Kılavuz Köyü Genel Görünümü

Niğde'ye 27 km ve Bor'a 24 km uzaklıkta bulunan Kılavuz köyü denizden 1600 metre yüksekte bulunmaktadır.<sup>330</sup>

Köyde 5 köy kahvesi, 2 değirmen, 1 İlköğretim okulu, 1 cami, 1 sağlık evi 1 de Ptt acentesi bulunmaktadır. Eğitim-öğretimin ilk kademesi köydeki okul da gerçekleştirilmektedir. Köye her gün gidiş geliş yapan iki öğretmen bulunmaktadır. Üst kademe eğitim taşımali olarak yapılmaktadır. Hafta içi her gün köyden ilçeye servis bulunmaktadır. Köye her Çarşamba doktor gelmektedir.<sup>331</sup>

Köy dik yamaca kurulduğu için daha önceleri heyelan tehlikeleri yaşamış. Heyelan bölgeleri nedeniyle evler yukarıya yamacın üstüne taşınacak. Bu konuyla alakalı köyün üst kısımlarında bulunan alanlara taşınmak için Başbakanlığa yazılar

<sup>330</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256571>

<sup>331</sup> Yaşar Altundaş, 1966 Doğumlu, İlkokul Mezunlu, Çiftçi.

yazılmış. Yapılan deprem araştırmaları sonucu köyün taşınmasına karar verilmiş. Köylüler çalışmaların başlamasını bekliyor.



**Fotoğraf 56:** Kılavuz Köyü Yamaçlarından Genel Görünümü

5000’e yakın küçükbaş ve 150’ye yakın büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Tarımla da uğraşan köylüler nohutlarının meşhur olduğundan bahsediyorlar. Diğerk tahıl ürünleri kendilerine yetecek kadar üretilirken, nohut ithal amaçlı üretilmektedir.<sup>332</sup> Köy nüfusu 577 kişiden oluşmaktadır. Bu sayının 291’i erkek 286’sı kadınlardan oluşmaktadır.<sup>333</sup>

#### **2.1.2.21. Kızılkapı Köyü**

1941 yılında yaylada toplu yerleşim şekliyle kurulan Kızılkapı köyü 35 hane bulunmaktadır. Niğde’nin sayılı eşraflarından Sadi Efendi’nin oğulları Tahsin Said ve Esad Said beylerden, Adana Karaisalı Üskül köyü, Karakışlakı köyü, Niğde Çamardı Celaller köyü ve Çamardı ilçesi Maden mahallesinden gelen toplam on kişi tarafından yapılan pazarlıklar neticesinde 21 bin liraya alınmış olup, Niğde’nin Bor

<sup>332</sup> Kudret Akpolat, 1958 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.

<sup>333</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

ilçesinin Postallı köyü Çitlik mahallesi adıyla resmileşmiş olup, yapılan ilk sayımda (1950) muhtarlık statüsünü alıp 1953'te muhtarlık verilmiştir. Kızılkapı ismini alıp Niğde'nin Bor ilçesinin Kemerhisar nahiyesine bağlamıştır.<sup>334</sup>



**Fotoğraf 57: Kızılkapı Köyü Genel Görünümü**

Köye girdiğimizde kimselere rastlayamadık. Tekrar tekrar gezerken Ahmet amca ve oğlu Süleyman Durmaz ile karşılaştık. Ahmet amca bizi evinde misafir etti ve oğluyla beraber sorularımızı yanıtladı.

Köyün çok küçük olduğu nüfusundan anlaşılmaktadır. 2012 verilerine göre köyde toplam 69 kişi bulunmaktadır. Bu 69 kişinin 33'ü erkek 36'sı kadındır.<sup>335</sup> Niğde'ye 27 km Bor'a 24 km uzaklıkta bulunan Kızılkapı köyü deniz seviyesinden 1600 metre yüksekliktedir.<sup>336</sup>

Köyde bulunan okul kapalıdır. Taşınalı eğitim yapılmaktadır. Köy kahvesi dahi bulunmayan köy alış veriş için genelde Çamardı ilçesini tercih etmektedir. Bir cami bulunan Kızılkapı'da sulamanın yetersizliği tarımın yok denecek kadar az

<sup>334</sup> Ahmet Durmaz, 1925 Doğumlu, İlkokul Mezunlu, Emekli.

<sup>335</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>336</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256571>

ilgilenilmesine neden olmuştur. Yaklaşık 700 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Kızılkapı arıcılıkla meşhurdur. 2500 civarında kovan bulunduğu söyleniyor. Dağ yamaçları kovanlara mesken olmuş.

Köy de şu anda ev olarak kullanılan eski bir yapı var. Söylentiye göre bu ev eskiden kiliseymiş. Köye ismini veren, köyün giriş kısmında bulunan ancak şu anda kalıntısı bile kalmayan kızıl taşlardan yapılmış bir kapıdır.<sup>337</sup>

#### 2.1.2.22. Kürkçü Köyü

Niğde'ye 60 km Bor'a ise 40 km uzaklıktaki Kürkçü kuruluş tarihi bilinmemektedir. Deniz seviyesinden yüksekliği 1380 metredir. Köy dere ve göl kenarında toplu halde bulunmaktadır. 60 haneden oluşmaktadır.<sup>338</sup> Köyün il ve ilçe merkezine uzak olması bazı imkânların olmamasına neden olmuştur. Köylüler kendi imkânlarıyla şehre gidebilmektedir.



**Fotoğraf 58:** Kürkçü Köyü Genel Görünümü

<sup>337</sup> Süleyman Durmaz, 1965 Doğumlu, İlkokul Mezunlu, Balcı.

<sup>338</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256573>

Kürkçü köyünde 1 köy odası, 1 sağlık ocağı, 1 İlköğretim okul, 1 cami bulunmaktadır. Okul kapalı olduğu için Bor ilçesi yatılı eğitimden faydalanılıyor.

Tarihi belli olmayan bir zamanda Adana'da bulunan Kürkçü diye bir köyden buraya göçülmüş. Bu köyde 1500 civarında küçükbaş hayvan bulunmaktadır.<sup>339</sup>

103 kişi Kürkçü köyünde 44 erkek ve 59 kadın bulunmaktadır.<sup>340</sup>

Köyün yukarısında, köye hâkim bir tepede “derviş tekke” dedikleri, ancak hakkında pek malumat sahibi olmadığımız bir türbe bulunmaktadır. Köylüler bu yeşil kubbeli türbeyi korumuş ve sahip çıkmış.



**Fotoğraf 59:** Kürkçü Köyünde Yer Alan Derviş Tekke Türbesi

#### 2.1.2.23. Obruk Köyü

Adana-Aksaray yolu üzerinde bulunan ve yola nazaran oldukça aşağıda bir çukurlukta bulunan Obruk köyü ismini buradan almaktadır. Eskiden Obruk'un

<sup>339</sup> Ekrem Gökçen, 1945 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.

<sup>340</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

arazisi Ereğli'ye bağlı olan Belkaya'nın yaylası olarak kullanılıyordu. Zamanla köylüler buraya yerleşti ve 1954'de Obruk köyünü oluşturdular. Yanı Obruk köyünde yaşayan köylüler Belkayalı olarak ta bilinmektedir.<sup>341</sup>



**Fotoğraf 60:** Obruk Köyü Genel Görünümü

Düz bir ova üzerine kurulan ve toplu bir köy görünümü arz eden Obruk'ta 360 hane bulunmaktadır. Bor'un en uzak köyü olan Obruk, Niğde'ye 80 km Bor'a ise 65 km uzaklıktadır.<sup>342</sup> Adana-Aksaray yolu üzerinde bulunduğu için yolu kaliteli asfalttan yapılmıştır.

Köy halkının neredeyse tamamı nakliyeciliği meslek edinmiştir. 180 ile 200 arasında kamyon bulunan köyde, Türkiye'nin her yerine gitmeye hazır nakliyeciler bulunmaktadır.

Köyde 4 bakkal, 1 kahvehane, 1 muhtarlık, 1 cami ve 1 sağlık ocağı bulunmaktadır. Perşembe günü gelen doktor sağlık hizmeti vermektedir. 2 ilkokul ve

<sup>341</sup> Nuri Yiğit, 1953 Doğumlu, İlkokul Mezunlu, Emekli.

<sup>342</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256558>

1 ortaokulun bulunduğu köyde lise öğrencilerinin bir kısmı Konya'nın Belkaya beldesine gidiş geliş yapmakta, bir kısmı ise Bor yatılı lisede okumaktadırlar.

Günde bir sefer Niğde ve Bor'a giden servis bulunmaktadır. İçme suyu sondaj kuyularından sağlanmaktadır. Ancak suyun kireçli olması nedeniyle köylüler evlerinde su arıtma cihazları kullanmaktadır.

Sulama sisteminin yetersiz olduğu köyde buğday ve çavdar ekimi yapılmaktadır. 3000 civarında küçükbaş, 600 civarında da büyükbaş bulunmaktadır.<sup>343</sup>

#### **2.1.2.24. Okçu Köyü**

Ülkemizde Okçu, Okçular, Okçuoğlu isimli pek çok yer adı vardır. Bu isimlerin kaynağı aslında temelde aynıdır. Okçu / Okçuyan Aşireti: 287 yılında Bitlis-Muş bölgesinde Mamık ve Konak kardeşlerin kavgasına uğrayan "Slag"= Okçu boyunun Dede-Korkut Oğuzameleri'nde "Okçu-Kozan" denilen İlbeylerine bağlı olup, Fırat nehri batısına kaçıp kurtulan ve Malatya-Halep arasında konup geçen Oğuzlar'dandırlar.<sup>344</sup> Yeri Bor ilçesine en yakın köy olan Okçu köyü ilçeye 5 km uzaklıktadır. Niğde'ye ise uzaklığı 20 km'dir. Bir yamaca toplu halde yerleşmiş olan Okçu köyü 60 haneden oluşmuştur.<sup>345</sup> Köyün ilçe merkezine yakın olması bazı avantajları da beraberinde getirmiş. Bor'un köylerinden sadece Okçu köyünde çık sık olmasa da, çöpler Bor belediyesi tarafından toplanmaktadır. Köyde okul bulunmasına rağmen, öğrenciler yakın olduğu için Bor'a gidiş geliş yapmaktadırlar.

---

<sup>343</sup> Halil Altun, 1957 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı

<sup>344</sup> <http://www.okculuyuz.biz/>

<sup>345</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256559>



**Fotoğraf 61:** Okçu Köyü Genel Görünümü

Okçu köyünde 1 köy odası, 1 köy kahvesi, 1 okul ve 1 cami bulunmaktadır. Köylüler sağlık hizmetlerini Bor'a giderek karşılamaktadır. Köyde yaklaşık olarak 2500 küçükbaş hayvan bulunmaktadır.<sup>346</sup>

Köyde 193 kişi bulunmaktadır. 83 erkek ve 110 kadın bu nüfusu oluşturmaktadır.<sup>347</sup>

Köyün dışında yer alan ve köylüler tarafından "Okçu Baba" olarak adlandırılan mübarek biz zatın yattığına inandıkları bir türbe vardır. Çok eski zamanlardan kalma ve eski mezarların bulunduğu taşların düzeninden anlaşılmaktadır. Köyün sahip olduğu 100.000 m<sup>3</sup> hacimli baraj muhtarın çabalarıyla 2 yıl önce köye kazandırılmış.<sup>348</sup>

<sup>346</sup> Münire Enönde, 1938 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Ev hanımı.

<sup>347</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>348</sup> Alaattin Bolat, 1959 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.



**Fotoğraf 62:** Okçu Köyünde Yer Alan Okçu Baba Türbesi

#### **2.1.2.25. Postallı Köyü**

Eski adı Badastal olan Postallı köyü, Niğde'ye 40 km uzaklıktadır. Yoları asfalt olan köy Bor'a ise 35 km uzaklıktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği 1420 metredir. Vadiye dağınık bir şekilde kurulmuş olan Postallı'da hane sayısı 135'dir.<sup>349</sup>

---

<sup>349</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256574>



**Fotoğraf 63:** Postallı Köyü Genel Görünümü

600 yıllık bir geçmişten bahsediyor köylüler. Ramazanoğulları yaylası denen yerde kurulmuş köy. Her ne kadar Ramazanoğullarının torunları olduğunu söyleseler de köyde eskiden çok fazla Ermeni olduğundan da bahsediyorlar. Tabi artık herkes bir ayrı gayrı olmaz bizim köyde diyorlar. Köyde Ramazanoğullarından kaldığı söylenen bir ambar var. İlhan Yıldız'ın evinin bahçesinde varlığını koruyan bu ambar, İlhan Bey'in çabalarıyla ayakta durmaya çalışsa da bakımsızlık ve ilgisizlik hemen kendini hissettiriyor.<sup>350</sup> Müze yetkilileri bu ambarın Osmanlı Devletinin son zamanlarında yapıldığını ve öşürlerin burada toplandığından bahsedilmektedirler.

---

<sup>350</sup> İlhan Yıldız, 1961 Doğumlu, İlkokul Mezun, Bakkal Sahibi.



**Fotoğraf 64:** Postallı Köyündeki Tarihi Ambardan Görünüm

Daha önce Ulukışla ilçesine bağlı olan Postallı köyü 1956 yılında Bor ilçesine bağlanmış. 1 köy konağı, 1 sağlık evi, 2 faal olmayan değirmen, 1 köy kahvesi, 1 İlköğretim okulu, 1 cami ve 1 Kuran kursu bulunmaktadır. Köyde taşımali eğitim yapılmamaktadır. İlk kademe öğrenciler, köyde bulunan okulda köye her gün gidiş geliş yapan öğretmenleri aracılığıyla eğitimlerini sürdürmektedirler. Her Cuma köye doktor gelip gerekli kontrolleri yapıyor.

İşsizlikten yakınıyor köylüler. İşsizlik nedeniyle köylülerin çoğunluğunun İstanbul ve İzmir'e göç ettiklerinden bahsediyorlar. 5000 kişilik Postallı kütüğüne kayıtlı hemşerilerinin bu iki ilde bulunduğunu söylüyorlar.

4 dönem boyunca yaptıkları Postallı Tarhana şenlikleri festivali 2011 yılında ilgisizlikten son bulmuş. Çok eğlenceli ve katılımlı geçtiğini ve bu şenliklerin bitmesine üzüldüklerini söylüyorlar. Festivaller ismini Postallı'nın meşhur tarhanasından almış.

3000 küçükbaş 15 büyükbaş hayvan varmış köyde. Köy bahçeciliğe çok müsait olmasına rağmen sulama yetersizliği köylülerin bu alanda zorluk çekmesine neden oluyor. Oysaki Postallı köyüne ait bir de baraj bulunmaktadır.



**Fotoğraf 65:** Postallı Barajı Genel Görünümü

Hafta içi her gün köyden ilçeye bir araba gidiş geliş yapmaktadır. Köyde cep telefonu çekmemektedir.<sup>351</sup>

Köyde 137'si erkek 165'i kadın toplam 302 kişi yaşamaktadır.<sup>352</sup>

#### **2.1.2.26. Seslikaya Köyü**

Kuruluş tarihi tam olarak bilinmeyen Seslikaya köyü, Badak ve Emen köylerinin tam ortasında bulunmaktadır. Düz bir ovada toplu bir yerleşkesi bulunan köyde 45 civarında hane bulunmaktadır. Niğde'ye 31 km Bor'a 17 km uzaklıkta yer alır. Deniz seviyesinden yüksekliği 1060 metredir.<sup>353</sup>

<sup>351</sup> Doğan Yetiş, 1959 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.

<sup>352</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

<sup>353</sup> <http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=256575>



**Fotoğraf 66:** Seslikaya Köyü Genel Görünümü.

Eski adı Nağrazan olan Seslikaya köyünün ismi şu şekilde rivayet edilmektedir. Aslında köyde kayalık alan denebilecek herhangi bir yer yok. Ama eskiden uzaklardan su sesi gelirmiş. Ve bu sese istinaden Seslikaya denilmiş bu köye. 137 kişilik küçük bir köy Seslikaya. Adi su kuyusundan gelen şebeke sularının içilmediğini bu nedenle her evde su arıtma cihazının bulunduğunu öğreniyoruz.

Köyde 1 köy odası, 1 köy kahvesi, faaliyette olmayan 1 okul ve 1 cami var. Her Salı doktor geliyor köye. Pancar üretiminin yaygın olduğu Seslikaya köyünde, 1000 küçükbaş 50 büyükbaş hayvan bulunuyor.<sup>354</sup>

#### **2.1.2.27. Tepeköy Köyü**

Dağın sırtına yaslanmış dağınık bir yapıya sahip ve eski adı Kırmanas olan Tepeköy’de 400 hane bulunmaktadır. Tepeköy’e ait Bor-Altunhisar yolu üzerindeki Altınova isimli bir mahalle bulunmaktadır. Köye ait 400 hanenin 200 hanesi Altınova’da bulunmaktadır. Yol güzergâhı üzerinde olduğu için Altınova Mahallesi Tepeköy’den daha gelişmiş bir görünümüdür. Tepeköy’de sadece Salı günleri köyle

<sup>354</sup> Aziz Özcan, 1981 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Çiftçi.

ilçe arasında servis bulunurken, Altınova’da ise her saat başı şehre gidebilecek araç bulabilmektesiniz.



**Fotoğraf 67:** Tepeköy Köyü Genel Görünümü.

Mayıs ayında 3 aylığına yaylalarına çıkan köylüler üzüm bağlarının meşhur olduğundan bahsediyor. Elmacılık konusunda da bilinçli bir üretim yaptıklarını söylüyorlar. Köyde 10.000’e yakın küçükbaş ve 1000’e yakın büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Bu rakamlar hayvancılığa önem verildiğini gösteriyor.<sup>355</sup>

Tepeköy’de 2 köy odası, 4 köy kahvesi, 1 sağlık evi, 2 İlköğretim okulu, 2 cami ve bir Kuran kursu bulunmaktadır. Karanlıkdere Kasabasının hemen yanibaşında bulunan Tepeköy’e her Perşembe doktor gelmektedir. Altınova ve Tepeköy’de bulunan iki okulda görevli 7 öğretmen bulunmaktadır.<sup>356</sup>

858 nüfuslu Tepeköy’de 428 erkek ve 430 kadın bulunmaktadır.<sup>357</sup>

<sup>355</sup> Aydın Niğdelioğlu, 1952 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Çiftçi.

<sup>356</sup> Şerafettin Kavakoğlu, 1958 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Köy Muhtarı.

<sup>357</sup> [www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

Tepeköy’de köy mezarlığında tarihi bir yapı bulunmaktadır. Bu tarihi yapı hakkında köylüler pek bir bilgiye sahip değiller.



**Fotoğraf 68:** Tepeköy’de Bulunan Tarihi Bir Yapı

### **2.1.3. Eğitim Durumu**

#### **2.1.3.1. Eğitimin Tarihçesi**

Bu topraklar çok eski çağlardan beri Anadolu toprakları üzerinde kurulmuş olan devletlerin daima önemli şehirlerinden birisi olmuştur. Bu nedenle Bor ve yöresinde birçok milletlerin kültür zenginlikleri bulunmaktadır. Bugün Niğde yöresi kültür varlıkları bakımından oldukça değerli eserlere sahiptir.

Tyana ve çevresinin tarihi süreç içerisinde ticaret yolları üzerinde bulunması kültür, sanat ve eğitimin gelişmesine sebep olmuştur. Ancak  zellikle 18. Yüzyıldan sonra, ticaret yollarının y n değiştirmesiyle eğitim, kültür ve sanat oldukça önemli duraklama sürecine girmiştir. Böylece sayıları artan medreseler ve diğer eğitim

müesseseleri kapanarak medreseler ve diğer eğitim müesseseleri kapanarak öğrenciler ve medrese ulemaları bölgedeki diğer şehirlere göç etmişlerdir.<sup>358</sup>

Cumhuriyet dönemiyle beraber modern modern okullara açılmaya başlamış 1923-1924 yılında çeşitli yerleşim birimlerinde tek sınıflı veya birkaç sınıflı çeşitli tür ve kademelerde okul eğitim-öğretime açılmıştır. Bugün okullaşma türleri ve kademeleri bakımından küçümsenmeyecek bir noktaya gelinmiştir. Şimdi de Bor ilçemizin eğitim durumunu ayrıntılarıyla inceleyelim.

### **2.1.3.2. Günümüzde Eğitim Durumu**

#### **2.1.3.2.1. Okul Öncesi Öğretim:**

İlçemiz okul öncesi eğitiminde; 3 anaokulu, 34 anasınıfı, Bahçeli Atatürk Lisesi bünyesinde 1 Anasınıfı ve 1 Kız Meslek Lisesi bünyesinde uygulamalı Eğitim Anasınıfında 1004 öğrenci eğitim ve öğretim görmekte olup, bütün bu okullarda 49'ü kadrolu ve 10 ders ücretli olmak üzere toplam 59 öğretmen, ayrıca 75. Yıl Feriha Celal Cıgız Anaokulunda 1 idareci Cihangir Bekiş Anaokulunda 1 idareci ve Toki Anaokulunda ise 1 idareci görev yapmaktadır.

Okul öncesi eğitimden yararlanan çocuk sayısı Ülkemiz genelinde % 31 iken İlçemizde bu oran % 70 ile ülke ortalamasının hayli üzerindedir.

#### **2.1.3.2.2. İlkokul:**

İlçemizde 34 İlkokulda 193 derslikte toplam 236 öğretmen ile 4602 öğrenci eğitim ve öğretim görmekte olup; bütün bu okullarda 12 Müdür, 2 Müdür Vekili, 12 Müdür Yardımcısı, olmak üzere toplam 26 idareci görev yapmaktadır.

---

<sup>358</sup> Niğde Yıllığı, 1997, s, 209.

**Tablo 27: İlköğretimde Yeni Kayıt Ve Mezun Öğrenci Sayısı**

| İLÇE       | 2011-2012 Öğretim Yılı<br>Kayıt Yaptıran Öğrenci<br>Sayısı |       |        | 2010-2011 Öğretim Yılı Mezun Öğrenci<br>Sayısı |       |        |
|------------|------------------------------------------------------------|-------|--------|------------------------------------------------|-------|--------|
|            | Kız                                                        | Erkek | Toplam | Kız                                            | Erkek | Toplam |
| <b>BOR</b> | 496                                                        | 496   | 992    | 470                                            | 509   | 979    |

**Tablo 28: Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları Öğrenci-Öğretmen Sayıları**

| İLÇE       | Okul sayısı | Öğretmen<br>Sayısı | Öğrenci Sayısı |       |        |
|------------|-------------|--------------------|----------------|-------|--------|
|            |             |                    | Kız            | Erkek | Toplam |
| <b>BOR</b> | 10          | 19                 | 152            | 158   | 310    |

**Tablo 29: Öğretim Şekline Göre İlköğretim Okulları**

| Sıra No | İlçe | Normal Öğretim | İkili Öğretim | Toplam İlkokul-Ortaokul |
|---------|------|----------------|---------------|-------------------------|
| 1       | BOR  | 51             | 4             | 55                      |

**Tablo 30:** Taşımalı İlköğretim

| Öğretim<br>Yılı | Öğrencisi<br>Taşınan<br>Okul Sayısı | Taşıma<br>Merkezi<br>Okul<br>Sayısı | Taşınan Öğrenci<br>Sayısı |       |        | Maliyet    |                  |
|-----------------|-------------------------------------|-------------------------------------|---------------------------|-------|--------|------------|------------------|
|                 |                                     |                                     | Kız                       | Erkek | Toplam | Günlük     | Yıllık           |
| 2012-<br>2013   | 24                                  | 7                                   | 227                       | 233   | 460    | 5.62<br>TL | 480,305,54<br>TL |

#### 2.1.3.2.3. Ortaokul:

İlçemizde 21 ortaokulda 276 derslikte toplam 283 öğretmen ile 4527 öğrenci eğitim ve öğretim görmekte olup; bütün bu okullarda 18 Müdür, 1 Müdür Vekili, 15 Müdür Yardımcısı, 1 Müdür Başyardımcısı olmak üzere toplam 35 idareci görev yapmaktadır.

#### 2.1.3.2.4. Ortaöğretim:

İlçemizde 13 Ortaöğretim kurumunda 214 derslikte 3680 öğrenci eğitim ve öğretim görmekte olup, bu kurumlarda 53 ( 13 müdür, 7 müdür başyardımcısı, 33 müdür yardımcısı) yönetici ve 264 öğretmen görev yapmaktadır.

İlçemizde okullaşma oranı % 87 ile üst seviyededir.

Ahi Evran Mesleki Eğitim Müdürlüğünde 5 İdareci, 7 öğretmen, Halk Eğitim Merkez Müdürlüğünde 5 idareci, görev yapmaktadır. Ayrıca 11 Yataklı Öğretmenevinde 1 Müdür, 2 sözleşmeli personel görev yapmaktadır.

Bunlara ilaveten 4 şef, 1 sayman, 9'u Milli Eğitim Müdürlüğünde 27 Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni, 4 Memur, 7 Teknisyen, 34 kadrolu hizmetli ve 41 Belediyeden geçen diğer personellerdir.<sup>359</sup>

**Tablo 31:** Mesleki Ve Teknik Ortaöğretimde Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

| İLÇE | EĞİTİM KADEMESİ            | Okul Sayısı | Öğrenci Sayısı |            |             | Öğretmen Sayısı |
|------|----------------------------|-------------|----------------|------------|-------------|-----------------|
|      |                            |             | Kız            | Erkek      | Toplam      |                 |
| BOR  | Erkek Teknik               | 1           | 12             | 623        | 635         | 60              |
|      | Kız Teknik                 | 1           | 255            | -          | 255         | 30              |
|      | Ticaret ve Turizm Öğretimi | 1           | 85             | 98         | 183         | 16              |
|      | Din Öğretimi               | 1           | 169            | 169        | 338         | 19              |
|      | Sağlık Meslek              | 1           | 129            | 70         | 199         | 21              |
|      | <b>TOPLAM</b>              | <b>5</b>    | <b>650</b>     | <b>960</b> | <b>1610</b> | <b>146</b>      |

**Tablo 32:** Fen – Anadolu Ve Genel Liselerde Öğrenci-Öğretmen Sayıları

| EĞİTİM KADEMESİ              | Okul Sayısı | Öğrenci Sayısı |            |             | Öğretmen Sayısı |
|------------------------------|-------------|----------------|------------|-------------|-----------------|
|                              |             | Kız            | Erkek      | Toplam      |                 |
| Fen Lisesi                   | 1           | 65             | 62         | 127         | 10              |
| Genel Lise                   | 4           | 438            | 335        | 773         | 63              |
| Anadolu Lisesi               | 2           | 348            | 291        | 639         | 45              |
| Toki Anadolu Öğretmen Lisesi | 1           | 317            | 206        | 523         | 38              |
| <b>TOPLAM</b>                | <b>8</b>    | <b>1151</b>    | <b>870</b> | <b>2021</b> | <b>156</b>      |

<sup>359</sup> Bor İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verileri.

**Tablo 33: Taşınalı Ortaöğretim**

| Öğretim Yılı | Öğrencisi Taşınan Okul Sayısı | Taşıma Merkezi Okul Sayısı | Taşınan Öğrenci Sayısı |       |        | Maliyet   |            |
|--------------|-------------------------------|----------------------------|------------------------|-------|--------|-----------|------------|
|              |                               |                            | Kız                    | Erkek | Toplam | Günlük    | Yıllık     |
| 2012-2013    | 19                            | 6                          | 127                    | 120   | 247    | 8,26.- TL | 325.827.19 |

**2.1.3.2.5. Halk Eğitim**

Bor Halk Eğitim Merkezi 1963 yılından günümüze gelene kadar hizmet vermektedir. Yeni binasına 1993 yılında taşınan Halk Eğitim Merkezi hizmetleri çerçevesinde yılda ortalama 6.500 kişiye eğitim verilmektedir. Şu anda açılan kurslarda 14 tanesi kadrolu usta öğretici, 86 tanesi ise görevlendirilme yapılan öğretmenlerden oluşan 100 eğitici bulunmaktadır. 50 yılda 2.500 civarında öğretici eğitici olarak görev yapmıştır. Yeterli sayıda talep olduğu müddetçe Halk Eğitim Merkezi yeni kurslar açılmaya devam edecektir.<sup>360</sup>

**Tablo 34: Yaygın Eğitim**

| YILLAR    | Kursun Sayısı | Açılan Kursların |             |                 | Öğrenci Sayısı |       |        |
|-----------|---------------|------------------|-------------|-----------------|----------------|-------|--------|
|           |               | Sosyal Kültürel  | Okuma Yazma | Mesleki Kurslar | Kız            | Erkek | Toplam |
| 2010-2011 | 7             | -                | 4           | 3               | 100            | 60    | 160    |
| 2011-2012 | 229           | 154              | 14          | 61              | 4057           | 2356  | 6413   |

<sup>360</sup> Tayyar Arı, 1961 Doğumlu, Üniversite Mezunu, Halk Eğitim Merkezi Müdür Yardımcısı.

**Tablo 35: Mesleki Eğitim**

| Öğretim Yılı | Kursiyer Sayıları |              |              |                         |                          |                                  |                                 |                        |
|--------------|-------------------|--------------|--------------|-------------------------|--------------------------|----------------------------------|---------------------------------|------------------------|
|              | Kurum Sayısı      | Çırak Sayısı | Kalfa Sayısı | Ustalık Belgesi Alanlar | Kalfalık Belgesi Alanlar | Usta Öğreticilik Belgesi Alanlar | Meslek Edin Kursu Belge Alanlar | Devam Eden Kurs Sayısı |
| 2010-2011    | 1                 | 120          | 45           | 74                      | 260                      | 47                               | 33                              | 1                      |
| 2011-2012    | 1                 | 104          | 50           | 24                      | 56                       | 13                               | 176                             | -                      |

13-17 Mart 2013 tarihlerinde Antalya Alanya’da düzenlenen Gençler, Büyükler, Bay, Bayan Qinda, Büyükler Sanda 2013 Türkiye Şampiyonasında kursiyerleri Hatice KALENCİK ve Lütü Doğan GÜMÜŞ altın madalya aldılar.



**Fotoğraf 69: Bor Halk Eğitim Merkezi Kursiyerleri Wu-shu Türkiye Şampiyonasında 2 Altın Madalya Kazandı**

Kaynak: [www.bordasabah.com](http://www.bordasabah.com).

#### **2.1.3.2.6. Yükseköğrenim**

İlçemizde Niğde Üniversitesine bağlı 3 Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.

##### **2.1.3.2.6.1. Bor Meslek Yüksek Okulu**

1992 yılında Konya Selçuk Üniversitesine bağlı olarak kurulmuş olup, 1993 yılında Niğde Üniversitesine bağlanmıştır.

Niğde Üniversitesi Bor Meslek Yüksek Okulunda 1 Müdür, 2 Müdür Yardımcısı, 1 Yüksekokul Sekreteri, 3 Bölüm Başkanı, 7 Bölüm Başkan Vekili, 1 Profesör, 3 Doçent, 7 Yardımcı Doçent, 26 Öğretim Görevlisi, 14 Memur olmak üzere toplam 65 personel görev yapmakta olup, 12 programda 871 erkek, 199 kız olmak üzere toplam 1070 öğrenci öğrenim görmektedir.

Programlar: 1 Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı, 2 Laborant ve Veteriner Sağlığı, 3 Bilgisayar Programcılığı, 4 Elektrik, 5 Mobilya Dekorasyon, 6 Et Endüstrisi, 7 Süt ve Süt Ürünleri, 8 Makine, 9 Harita Kadastro, 10 Elektronik, 11 Kümes Hayvanları Yetiştiriciliği, 12 Yapı Tesisat Programı.

##### **2.1.3.2.6.2. Halil Zöhre Ataman Meslek Yüksek Okulu**

1999 yılında Niğde Üniversitesi Bor Meslek Yüksek Okulu bünyesinde bazı programların ayrılıp, Bor Halil Zöhre Ataman Meslek Yüksek Okulu çatısı altında birleşmesiyle kurulmuştur.

Yüksek Okulda 20 Öğretim Görevlisi, 10 İdari Personel görev yapmakta olup, 5 programda 274 kız, 102 erkek olmak üzere toplam 376 öğrenci öğrenim görmektedir.

Programlar: Tekstil, Deri, Giyim ve Ayakkabı Bölümü, El Sanatları Bölümü ve Tasarım Bölümü mevcuttur.

#### **2.1.3.2.6.3. Beden Eğitimi Meslek Yüksek Okulu**

03.07.2011 tarih ve 3837 Sayılı Kanunla Niğde Üniversitesine bağlı olarak kurulan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü 1992- 1993 Eğitim ve Öğretim yılında Niğde Rektörlük binasında eğitimine başlamış olup, 2004-2005 öğretim yılında Niğde Bor yolu 9.km de yeni binasına taşınmıştır. 2009-2010 eğitim yılında Spor Yöneticiliği 2010-2011 eğitim yılında da Antrenörlük bölümü açılmıştır.

BESYO’ da 26 akademik personel, 25 idari personel görev yapmakta olup 464 erkek ve 219 kız öğrenci olmak üzere toplam 683 öğrenci öğrenim görmektedir.

#### **2.1.3.2.6.4. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu**

Müdürlüğümüzde 1 müdür, 2 müdür yardımcısı, 7 yönetim memuru, 1 teknisyen, 3 güvenlik görevlisi, 1 yönetim memuru (görevlendirme), 1 teknisyen, 1 şoför bulunmaktadır. 8 temizlikçi, 8 kaloriferci, 4 çamaşırcı, 13 özel güvenlik elemanı hizmet alımı yöntemiyle çalışmaktadır.

Müdürlüğümüz 468 kız, 196 erkek olmak üzere toplam 664 kapasiteye sahip olup 2 kız ve 1 erkek bloğundan oluşmaktadır. Müdürlüğümüz bünyesinde Ocak 2012 tarihi itibarıyla 378 kız 173 erkek olmak üzere 551 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır.

2012 yılında aylık 260 TL burs ve kredi, Yüksek Lisans öğrencilerine iki katı 520 TL, doktora öğrencilerine ise 3 katı 780 TL ödenmektedir.

İlçemizde 76 kişilik Başpınar Orta Öğretim Erkek Öğrenci Yurdu, 60 kişilik Selçuk Orta Öğretim Kız Öğrenci Yurdu, 60 kişilik Osman Münevver Nevin Kaya Yüksek Öğretim Yurdu, 174 kişilik Özdemir Yüksek Öğrenim Yurdu, 99 kişilik Fatih Yurdu, 25 kişilik Kemerhisar Orta Öğretim Erkek Öğrenci Yurdu, 16 kişilik Çukurkuyu Orta Öğretim Erkek Öğrenci Yurdu bulunmaktadır.

### **2.1.3.3. Bor'da Okuma Yazma Oranı**

2011 yılı TÜİK verilerine göre okuma yazma durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

**Tablo 36:** Bor İlçesi'nde Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Okuma Yazma Oranı<sup>361</sup>

| Yaş grubu                        | Cinsiyet      | Okuma yazma bilmeyen | Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen | İlkokul mezunu | İlköğretim mezunu | Ortaokul veya dengi okul mezunu | Lise veya dengi okul mezunu | Yüksekokul veya fakülte mezunu | Yüksek lisans mezunu | Doktora mezunu | Bilinmeyen | Toplam        |
|----------------------------------|---------------|----------------------|---------------------------------------------|----------------|-------------------|---------------------------------|-----------------------------|--------------------------------|----------------------|----------------|------------|---------------|
| 6-13                             | Erkek         |                      | 2.856                                       |                | 15                |                                 |                             |                                |                      |                | 2          | 2.873         |
|                                  | Kadın         |                      | 2.565                                       |                | 23                |                                 |                             |                                |                      |                |            | 2.679         |
| 14-17                            | Erkek         | 1                    | 86                                          |                | 1.258             |                                 | 6                           |                                |                      |                |            | 1.351         |
|                                  | Kadın         |                      | 82                                          |                | 1.265             |                                 | 18                          |                                |                      |                | 2          | 1.367         |
| 18-21                            | Erkek         | 4                    | 44                                          |                | 543               |                                 | 862                         | 23                             |                      |                | 13         | 1.489         |
|                                  | Kadın         | 4                    | 39                                          |                | 489               |                                 | 1.002                       | 31                             |                      |                | 3          | 1.568         |
| 22-24                            | Erkek         | 7                    | 23                                          | 10             | 251               |                                 | 520                         | 140                            | 1                    |                | 7          | 959           |
|                                  | Kadın         | 5                    | 23                                          | 36             | 288               |                                 | 410                         | 147                            | 1                    |                | 6          | 916           |
| 25-29                            | Erkek         | 7                    | 17                                          | 186            | 452               | 33                              | 519                         | 353                            | 11                   |                | 17         | 1.595         |
|                                  | Kadın         | 12                   | 24                                          | 361            | 382               | 44                              | 480                         | 305                            | 9                    | 1              | 6          | 1.624         |
| 30-34                            | Erkek         | 13                   | 5                                           | 190            | 397               | 100                             | 501                         | 329                            | 26                   | 1              | 10         | 1.572         |
|                                  | Kadın         | 8                    | 16                                          | 384            | 392               | 113                             | 466                         | 271                            | 24                   | 2              | 4          | 1.680         |
| 35-39                            | Erkek         | 10                   | 5                                           | 178            | 395               | 144                             | 402                         | 354                            | 26                   | 8              | 5          | 1.527         |
|                                  | Kadın         | 15                   | 21                                          | 433            | 340               | 118                             | 354                         | 173                            | 14                   | 4              | 10         | 1.482         |
| 40-44                            | Erkek         | 9                    | 4                                           | 204            | 337               | 179                             | 271                         | 268                            | 26                   | 12             | 3          | 1.313         |
|                                  | Kadın         | 11                   | 11                                          | 453            | 285               | 129                             | 254                         | 77                             | 10                   | 5              | 4          | 1.239         |
| 45-49                            | Erkek         | 8                    | 6                                           | 294            | 258               | 180                             | 289                         | 141                            | 19                   | 10             | 5          | 1.210         |
|                                  | Kadın         | 31                   | 37                                          | 567            | 170               | 144                             | 239                         | 52                             | 6                    | 1              | 4          | 1.251         |
| 50-54                            | Erkek         | 4                    | 4                                           | 334            | 115               | 145                             | 254                         | 111                            | 7                    | 1              | 5          | 980           |
|                                  | Kadın         | 47                   | 52                                          | 546            | 67                | 65                              | 153                         | 51                             | 1                    |                | 5          | 987           |
| 55-59                            | Erkek         | 4                    | 10                                          | 381            | 44                | 104                             | 120                         | 125                            | 7                    | 1              | 5          | 801           |
|                                  | Kadın         | 72                   | 64                                          | 485            | 23                | 32                              | 64                          | 66                             |                      |                | 4          | 810           |
| 60-64                            | Erkek         | 12                   | 25                                          | 338            | 11                | 63                              | 68                          | 81                             | 1                    | 1              | 5          | 605           |
|                                  | Kadın         | 104                  | 102                                         | 323            | 3                 | 24                              | 18                          | 63                             |                      | 1              | 7          | 645           |
| 65 +                             | Erkek         | 70                   | 116                                         | 717            | 10                | 62                              | 76                          | 74                             | 1                    | 1              | 18         | 1.145         |
|                                  | Kadın         | 610                  | 287                                         | 485            |                   | 16                              | 26                          | 25                             | 1                    |                | 17         | 1.467         |
|                                  | <b>Toplam</b> | <b>1.068</b>         | <b>6.615</b>                                | <b>6.905</b>   | <b>7.813</b>      | <b>1.695</b>                    | <b>7.372</b>                | <b>3.260</b>                   | <b>191</b>           | <b>49</b>      | <b>167</b> | <b>35.135</b> |
| Yabancılar kapsama alınmamıştır. |               |                      |                                             |                |                   |                                 |                             |                                |                      |                |            |               |

<sup>361</sup> www.tuik.com.tr

Tabloya göre 149'u erkek 919'u kadın olmak üzere toplam 1.068 kişi okuma yazma bilmemektedir. Okuma-yazma bilmeyen kadınların oranı okuma-yazma bilmeyen erkeklere göre oldukça fazladır. Yaş dağılımı açısından baktığımızda ise 65 yaş ve üzeri, 70'i erkek 610'u kadın toplam 680 kişi okuma-yazma bilmemektedir.

17.176'sı erkek 16.724'ü bayan olmak üzere toplam 33.900 kişi okuma-yazma bilmektedir. Okuma-yazma bilenlerden 6.905'i İlkokul, 7.813'ü ilköğretim, 1.695'i ortaokul veya dengi okul, 7.372'si lise veya dengi okul, 3.260'ı yüksekokul veya fakülte, 191'i yüksek lisans, 49'u doktora mezunudur. Okuma-yazma bilen fakat herhangi bir okul bitirmeyenlerin sayısı ise 6.615 kişidir.

#### **2.1.3.3.1. Kültürel Projelerle İlgili Çalışmalar**

##### **2.1.3.3.1.1 Ulusal Eğitime Destek Kampanyası Projesi**

2009-2010 öğretim yılında 6 kurs merkezinde 1.kademe 65 kursiyere okuma yazma kursu açılmış olup, bunların 21 tanesine belge verilmiştir. Yine bu eğitim öğretim yılında 2 kurs merkezinde 2. kademedeki 34 kursiyere okuma yazma kursu açılmış olup, bunların 34'üne belge verilmiştir.

2010-2011 eğitim öğretim yılında 12 tane okuma yazma kursu açılmış ve bu kurslara 130 kursiyer katılmıştır. Bunlardan 103 kişi belge almaya hak kazanmıştır.

2011-2012 eğitim öğretim yılında 17 tane okuma yazma kursu açılmış olup, 184 kursiyer katılmıştır. Bunlardan 160 kişi belge almaya hak kazanmıştır.

##### **2.1.3.3.1.2 Haydi Kızlar Okula ve Kız Çocuklarının Okullaşması Kampanyası Kapsamında Devamsız Öğrencilerle ilgili yapılan çalışmalar:**

2009-2010 eğitim-öğretim yılında tüm ilköğretim okullarımıza 528 kız öğrenci ve 508 erkek öğrenci olmak üzere toplam 1036 öğrenci kayıt yaptırmıştır.

2010-2011 eğitim öğretim yılında tüm ilköğretim okullarımıza 496 kız öğrenci, 496 erkek öğrenci olmak üzere toplam 992 öğrenci kayıt yaptırmıştır.

2011-2012 eğitim öğretim yılında tüm ilköğretim okullarımızda toplam 3750 kız öğrenci eğitim-öğretim görmektedir.

#### **2.1.3.4. Sağlık Durumu**

##### **2.1.3.4.1. 75 Yataklı Bor Devlet Hastanesi**

İlçemiz Bor Devlet Hastanesi Hükümet Tabipliği adı altında 1937 yılında kurulmuş olup, 75 yatak kapasitelidir. Bor Devlet Hastanesinde 1 Başhekim (İç Hastalıkları Uzmanı), 1 Anestezi Uzmanı, 1 Üroloji Uzmanı, 2 İç Hastalıkları Uzmanı (1 Geçici), 2 Genel Cerrahi Uzmanı, 1 Kadın Doğum Uzmanı, 2 Çocuk Hastalıkları Uzmanı, 2 Ortopedi Uzmanı, 1 KBB Uzmanı, 2 Göz Hastalıkları Uzmanı, 1 Enfeksiyon Hastalıkları uzmanı, 1 Radyoloji Uzmanı, 1 Cildiye (geçici geldi), 1 Nöroloji Uzmanı, 1 Psikiyatri, 1 Biyokimya Uzmanı, 1 Göğüs Hastalıkları Uzmanı, 1 Diyetisyen, 1 Psikolog, 8 Pratisyen Hekim, 2 Müdür, 2 Müdür yardımcısı, 1 Eczacı, 47 Hemşire, 25 Ebe, 14 Sağlık Memuru, 7 acil Tıp Teknisyeni (1 Geçici gitti), 5 Anestezi Teknisyeni, 9 Laboratuvar Teknisyeni, 7 Röntgen Teknisyeni, 1 Paramedic (Geçici gitti), 1 Odiyometri, 15 Tıbbi Sekreter, 1 Sosyal Çalışmacı, 8 Şoför, 3 Elektrik Teknisyeni, 2 Çevre Sağlığı Teknisyeni, 1 Tıbbi Biyolog, 1 Teknolog, 9 Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni, 2 Memur, 2 aşçı, 22 hizmetli, 1 işçi ve 62 şirket elemanı olmak üzere toplam 278 personel görev yapmaktadır.

2012 Ocak – Aralık dönemi itibari ile 290571 Poliklinik hastası, 5199 yatan hasta, 226 Doğum, 2585 ameliyat gerçekleştirilmiştir.

Yatak işgal oranı % 71,96 'dır.

2012 Ocak – Aralık dönemi itibari ile Hastanenin 11.576.327,42 TL gelir, 9.954.197,25 TL gideri olmuştur.

Hasta hizmetlerinde 1 ambulans, 1 hizmet aracı 1 evde bakım aracı kullanılmaktadır.

Hastane bünyesinde B Tipi Entegre 112 Hızır Acil hizmeti verilmektedir.<sup>362</sup>

---

<sup>362</sup> Bor Sağlık Grup Başkanlığı Verileri.

#### **2.1.3.4.1.1. Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi**

Niğde Devlet Hastanesine bağlı olarak hizmet veren Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi Mart 2009 tarihinde hizmete girmiş olup 121 aktif yatak kapasitelidir.

1 adet Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürü, 10 adet Fizyoterapist Uzmanı, 1 adet Fizik Tedavi Teknikeri, 6 adet ATT, 29 Hemşire, 18 adet Bilgi İşlemci, 1 adet Mühendis, 1 adet Teknisyen, 6 adet Güvenlik Görevlisi, 3 adet Kalorifer Görevlisi, 8 adet Yemekhane Görevlisi, 7 adet Yönlendirme Görevlisi, 1 adet Sağlık Memuru, 3 Adet Memur, 21 adet şirket elamanından oluşan toplam 116 personel ile hizmet vermektedir.<sup>363</sup>

#### **2.1.3.4.2. İlçe Sağlık Müdürlüğü**

Sağlık Bakanlığının 26/05/2012 tarih ve 5314 Sayılı Yönergesine göre İlçemizde kurulmuş olup 3 Hemşire, 1 Memur, 1 Tıbbi Sekreter, 4 Toplum Sağlığı Teknisyeni, 1 V.H.K.İ olmak üzere 10 personel ile hizmet vermektedir.

Toplum Sağlığı Merkezi Sorumlu Tabipliği ile paylaştığı 2 katlı binada hizmet vermektedir. Ayrıca binanın alt katı Merkez 2 Nolu ASM'ye kiralanmıştır ve bu ASM'de çalışan Aile Hekimleri ve Aile Sağlığı elemanları tarafından kullanılmaktadır.<sup>364</sup>

#### **2.1.3.4.3. Toplum Sağlığı Merkezi**

Bor Toplum Sağlığı Merkezi T9 Tipi Toplum Sağlığı Merkezi olup il genelinde 10.05.2010 tarihinde Aile Hekimliği sistemine geçilmesi ile kurulmuştur. Toplum Sağlığı Merkezi kendisine bağlı olan 9 Aile Sağlığı Merkezinde 17 Aile Hekimi ve 17 Aile Sağlığı elemanı ile hizmet vermektedir. Toplum Sağlığı Merkezi Sağlık Bakanlığınca 26.01.2010 tarih ve 2365 sayılı makam onayı ile yürürlüğe giren

---

<sup>363</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>364</sup> Bor Sağlık Grup Başkanlığı Verileri.

“Aile Hekimliğinin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge”de belirtilen görevleri yapar.

Bor Toplum Sağlığı Merkezine bağlı 1 adet Devlet Hastanesi, 6 adet Aile Sağlığı Merkezi, Kemerhisar, Bahçeli ve Çukurkuyu Kasabalarında 1'er adet Aile Sağlığı Merkezi ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Ayrıca Bor Toplum Sağlığı Merkezinde 1 Sorumlu Tabip, 2 Tabip (1 Geçici görevde), 7 Sağlık Memuru, 4 Çevre Sağlığı Teknisyeni, 10 ebe, 7 hemşire, 1 V.H.K.İ, 3 Tıbbi Sekreter, 2 Şoför, 1 Ayniyat Saymanı, 3 Hizmetli olmak üzere toplam 41 personel görev yapmaktadır.

**Tablo 37:** Aile Hekimleri Ve Aile Sağlığı Elamanları Durumu<sup>365</sup>

|                                |    |
|--------------------------------|----|
| Aile Hekimleri Sayısı          | 17 |
| Aile Sağlığı Elemanları Sayısı | 17 |
| Aile Sağlığı Merkezi Sayısı    | 9  |

Aile Hekimlerince Bakılan Nüfus: **60.404**

Bor Toplum Sağlığı Merkezi bünyesinde 2 adet kartal marka hizmet aracı bulunmaktadır.<sup>366</sup>

<sup>365</sup> Bor Sağlık Grup Başkanlığı Verileri

<sup>366</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

#### 2.1.3.4.4. Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi



**Fotoğraf 70:** Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi

Sosyal ve Ekonomik yoksulluk içerisinde olan ve özel bakım gerektiren 60 yaş ve üzeri “yatalak yaşlılar” ile 18 yaş üzeri tekerlekli sandalyeye bağımlı felçli ve bedensel özürlüleri huzurlu bir ortamda korumak ve bakmak, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile 1990 yılında hayırsever işadamı Gürgen Mazhar BAYATLI tarafından 62 dönüm arazi üzerine Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi Binası yaptırılarak 1992 yılında hizmete açılmıştır.

“Rehabilitasyon Merkezi ve Özel Bakım Ünitesi” olarak kullanılan bu bina iki katlı olup, toplam 32 yaşlı-özürlü odası bulunmaktadır. Her odada banyo ve tuvalet mevcuttur. Bu ünite 60 yatak kapasitelidir.

Yine aynı hayırsever işadamlarının sağladığı bağış ile yaptırılan ve 2001 yılında hizmete giren iki katlı Meliha Bayatlı Huzurevi Ünitesi ise 72 yatak kapasiteli olup, 24 adet tek kişilik, 24 adet de iki kişilik olmak üzere toplam 48 yaşlı odası

bulunmaktadır. Her odada banyo, tuvalet, lavabo, dolaplı mini mutfak, telefon ve TV sistemi bulunmaktadır.<sup>367</sup>

Kuruluşumuza yaşlı ve özürlülerin kabulü ücretli ya da ücretsiz yapılmaktadır. Bakılıp korunmakta olan 148 yaşlı ve özürünün sayısal dökümü şöyledir;

**Tablo 38: Yaşlı**

|               | ÜCRETLİ | ÜCRETSİZ | TOPLAM    |
|---------------|---------|----------|-----------|
| <b>KADIN</b>  | 10      | 20       | 30        |
| <b>ERKEK</b>  | 30      | 33       | 63        |
| <b>TOPLAM</b> | 40      | 53       | <b>93</b> |

**Tablo 39: Özürlü**

|               | BEDENSEL | ZİHİNSEL | TOPLAM    |
|---------------|----------|----------|-----------|
| <b>KADIN</b>  | 17       | -        | 17        |
| <b>ERKEK</b>  | 16       | 22       | 38        |
| <b>TOPLAM</b> | 30       | 19       | <b>55</b> |

Kuruluşumuzun hizmete girdiği tarihten bugüne kadar, toplam 586 yaşlı ve özürünün kabulü yapılmış, bunlardan 441 ölüm, nakil, kendi isteği ile ayrılma ya da kuruluştan çıkarılma gibi nedenlerle ayrılmıştır. Halen kuruluşumuzda toplam 148 yaşlı ve özürlü bakılıp korunmakta olup, bunlardan 66 yaşlımız ek huzurevi ünitesinde, 60 yaşlı ve özürümüz (27 özel bakım gören yaşlı + 33 bedensel ve zihinsel özürlü) Rehabilitasyon Merkezi ve Özel Bakım Ünitesinde, 22 zihinsel özürlüde yeni hizmete giren zihinsel özürlüler bakım ve rehabilitasyon ünitesinde kalmaktadır.

Kuruluştaki bakılıp korunmakta olan yaşlı ve özürülerimizin % 60'sı Niğde ili, İlçe ve köylerindendir.<sup>368</sup>

<sup>367</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>368</sup> Selahattin Yücel, 1951 Doğumlu, Üniversite Mezunu, Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürü.

**Tablo 40:** Yaşlı ve özürlülerin geliş yerlerine göre dağılımı ve %'si;

| GELİŞ YERİ                     | YAŞLI | ÖZÜRLÜ | TOPLAM | ORAN%  |        |               |
|--------------------------------|-------|--------|--------|--------|--------|---------------|
|                                |       |        |        | YAŞLI  | ÖZÜRLÜ | TOPLAM        |
| Niğde ili, İlçe ve Köylerinden | 70    | 14     | 84     | 75,26  | 25,45  | <b>56,75</b>  |
| Diğer İllerden                 | 2     | 40     | 64     | 24,74  | 74,55  | <b>43,25</b>  |
| <b>TOPLAM</b>                  | 93    | 55     | 148    | 100,00 | 100,00 | <b>100,00</b> |



**Fotoğraf 71:** Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezinin Genel Görünümü

Bor Aile ve Sosyal Politikalar İlçe Müdürlüğü ilçemizde Temmuz 2010 yılında kurulmuş olup personeli bulunmamaktadır. Bor Aile ve Sosyal Politikalar İlçe Müdürlüğü'nün iş ve işlemleri Bor Ahmet Kuddusi Huzurevi ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.<sup>369</sup>

<sup>369</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

#### **2.1.3.5. Medya**

Bor halkı sesini daha etkili duyurmak, gelişmelerden haberdar olmak ve gelişen teknolojiye ayak uydurmak adına gazetelerden faydalanmanın gereğini kavramış ve günlük olarak yayın hayatında varlık gösteren üç yerel gazete yayınlamışlardır.

##### **2.1.3.5.1. Bor'un Sesi Gazetesi**

9 Şubat 2005 tarihinde yayın hayatına başlayan Bor'un sesi Gazetesi yerel süreli yayın türü içerisinde yer almaktadır. Saadettin Pençe'nin imtiyaz sahipliğini üstlendiği gazete kaliteli bir internet sitesine de sahiptir. [www.borunesi.com](http://www.borunesi.com). adresi gazete hakkında bilgi sahibi olmak ve gelişmeleri takip etmek isteyenlerin uğrayacağı güzel bir adres olarak görünüyor.

**İLÇEMİZDE KAZANIYORUZ, İLÇEMİZDE**

**BOZDOĞANLAR PETROL**

**Milangaz**

**m oil**

Kalıte ve Güvenin Adresi

Ankara - Konya Yolu 200. Metre Bor/NİĞDE

Tel: 0 388 311 65 02

**BOZDOĞANLAR MARKET**

**UCUZ - KALİTELİ - GÜVENİLİR**

Gıda • Temizlik • Sarfıtları • Manav • Et ve Tavuk

Sokubaşı Mah. Hâl Arkası Bor/NİĞDE

Tel: 0 388 311 34 81

**YUNUS BOZDOĞAN PETROL**

**TECO**

**Lipetgaz**

Adres: Ankara • Altınbaşar • Yolu 3. Hâl Bor/NİĞDE

Tel: 0 388 311 24 80



**GÜNLÜK SİYASİ KÜLTÜREL GAZETE**

**BORUN SESİ**

www.borunesesi.com

Yıl: 9 Sayı: 2256 28 MART 2013 PERŞEMBE Fiyatı: 20 Krş.

Milli benliğini bilmeyen milletler başka milletlere yem olurlar.

*K. Atatürk*

**AHIKA, BORTSO ve KOSGEB İşbirliğinde düzenlenen "KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi" Sertifikalan Sahiplerine Verildi.**

**BOR TSO GİRİŞİMCİLİK SERTİFİKA TÖRENİ**



Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA), Bor Ticaret ve Sanayi Odası (BORTSO) ve KOSGEB işbirliği ile 16 - 24 Ocak 2013 tarihleri arasında BORTSO toplantı salonunda "KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi" düzenlendi. Eğitimi başarıyla tamamlayan kursiyerlere, geçtiğimiz gün BORTSO toplantı salonunda sertifikaları takdim edildi.

Törende konuşma yapan Bor Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Emrah Çalapkulu ve KOSGEB Niğde İl Müdürü Mehmet Haşim Karaman, kursiyerlere aldıkları sertifikanın önemini ve kuracakları işyerinin bulundukları ilçe ve ildeki ekonomik katkısı nın ülke geneline yansımalarını ifade ettiler. Sayfa 2'de

**EMNİYET MÜDÜRÜ: CEZALARLA BİR YERE VARILMIYOR**

Niğde'nin Bor ilçesinde Emniyet Müdürlüğü tarafından bilgilendirme toplantısı düzenlendi. Toplum Destekli Polis Büro Amirliği'nin çalışmalarının anlatıldığı toplantıya kaymakam, belediye başkanı, ilçe emniyet müdürü ve daire amirleriyle birlikte muhtarlar katıldı.

Buna göre, şimdiye kadar vatandaşlara dolandırıcılara karşı dikkatli olunması, banka ve bankamatik dolandırıcılığı, kurban ve semt pazarlarında sahte para dolandırıcılığı, hırsızlık olayları, soba zehirlenmeleri, aile içi şiddet gibi konularda bilgilendirme yapıldığı bildirildi. 2'de

**KAVAKLIOĞLU PATATESÇİLERİ BAŞBAKAN'LA BULUŞTURDU**

Orhanlı Belediye Başkanı Mustafa Kaplan ve Orhanlı beldesinden gelen patates üreticisi çiftçiler TBMM'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile görüşti.

AK Parti Niğde Milletvekili Alpaslan Kavaklıoğlu'nun sağladığı görüşme Grup Toplantısı sonrasında mecliste gerçekleşirken, görüşmede çiftçiler Başbakan Erdoğan'a yaşadıkları sıkıntıları anlatma fırsatı buldular. Çiftçiler çözüm noktasında isteklerini Başbakan'a iletiler. Başbakan Erdoğan çiftçileri dikkatlice dinleyerek danışmanlarına talimat vererek sorunu ilgili Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı nezdinde çalışma olacağını söyledi ve çiftçilerin hazırladıkları raporu teslim aldı. Sayfa 11'de

**24 KADROYA DİN GÖREVLİSİ ALINACAK**

Niğde İl Müftülüğü Nisan 2013 ayın münhal kadroları açıkladı. Açıklamada unvanı, hizmet sınıfı, kadro derecesi, kadro adedi; münhal kadronun bulunduğu yer ve cami grubu belirtilen münhal kadrolara yarışma sınavı ile atama yapılacağı açıklandı.

İl Müftüsü Hasan Çınar tarafından sınava katılma şartları: "Halen görevli olmak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun değişik 48/A maddesinde aranan genel ve özel şartları taşıyor olmak, Diyanet İşleri Başkanlığı Atama ve Yerleştirme ile Sınav Yönetmeliğinde belirtilen şartlara haiz olmak, İlan edilen camilerin grupları dikkate alınarak anılan yönetmeliklerde .... Sayfa 11'de

Fotoğraf 72: Bor'un Sesi Gazetesi Örneği (28 Mart 2013)

### 2.1.3.5.2. Bor'da Sabah Gazetesi



# BOR'DA SABAH

GÜNLÜK SİYASİ  
KÜLTÜREL GAZETE

**BOR**

YIL: 8 SAYI:2035 12 MART 2013 SALI Fiyatı:20 Kr

elbir.haber@hotmail.com

## İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü binasının ihale açılmadan bakım ve onarımına başlandığını belirten veliler soruyor:

# Milli Eğitim'de neler oluyor?

Bor'da okulların çatıları akarken, pencerelerinden yağmur girerken, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü binasının tadilatı alındığı ancak, bu yapılırken Kamu İhale Kanunu'nun hiçe sayıldığı iddia edildi.

Okul Aile Birlikleri ve öğrenci velileri ilçemizde birçok okulun sorununun ödenek yokluğu nedeniyle sürekli ertelendiğini fakat, söz konusu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ihtiyaçları oluncu anında ödenğin bulunduğunu ileri sürdüler. Çocuklarını karda kışta çatısı akan, pencerelerinden yağmur, kapılarından rüzgar giren okullarda eğitim görürken, sağlıklarının hiçe sayıldığını belirten veliler, Milli Eğitim binasının tamir ve bakım işine tepki gösterdiler.

Bu arada, Bakanlık tarafından gönderilen 70 bin TL ödenek ile müdürlüğün tadilatı ve tamirati için kollar sıvandı ancak, gelen paranın usulüne uygun harcanabilmesi için Kamu İhale Kanunu'nun ilgili maddelerinin uygulanmadığı iddia edildi.

Haber 3'de



## Mehmet Akif Ersoy Bu Gün Anılacak

İlçemiz Bor Şehit Nuri Pamir Lisesince hazırlanan, İstiklal Marşı'nın Kabulünün 92. Yılı dönümü ve Mehmet Akif Ersoy'u anma programı Bor Belediyesi Halil Nuri Yurdakul Kültür Merkezinde saat 14:00'de bu gün anma programı yapılacak.

Bor Belediyesi Halil Nuri Yurdakul Kültür Merkezi'nde Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayacak program Okul müdürünün açılış konuşması ve Mehmet Akif Ersoy'a ait şiirlerin okunması, İstiklal Marşı ve Mehmet Akif Ersoy, İlköğretim okulları arasında yapılan "İstiklal Marşı"nı Güzel Okuma Yarışması birincisinin İstiklal Marşını okuması ile program sona erecek.



## MHP İlk Belediye Başkan Adayını Açıkladı

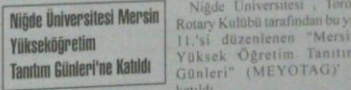
MHP 2014 Yerel Seçimler için ilk il belediye başkan adayını Aksaray'da açıkladı. Niğde teşkilatı tam kadro Aksaray'a giderek, Yerel Seçimler için hazır olduklarını ifade ettiler.

Mart 2014'de yapılması beklenen seçimler için Milliyetçi Hareket Partisi kolları erken sıvandı. Aksaray İl Başkanı Op. Dr. Rifki Karabatak'ı Türkiye'nin ilk il belediye başkan adayı olarak açıkladılar.

Cumartesi saat 17:00'da Aksaray Atatürk Kapalı Spor Salonu'nda ki etkinliğe MHP Niğde İl Başkanı Hakan Er ve yönetimi ile birlikte 22 il başkanı katıldı.

Etkinliğin başlamasından sonra MHP Lideri Dr. Devlet Bahçeli, Ülkü Ocakları Vakfı Genel Başkanı Olcaz Kılavuz ile birlikte MHP'nin kurmay kadroları tam kadro hazır bulundu.

3'de



## Niğde Üniversitesi Mersin Yükseköğretim Tanıtım Günleri'ne Katıldı

Niğde Üniversitesi, Toros Rotary Kulübü tarafından bu yıl 11.'si düzenlenen "Mersin Yüksek Öğretim Tanıtım Günleri" (MEYOTAG)'a katıldı.

Yenişehir CNREXPO Fuar Merkezi'nde açılan fuara 13'ü devlet üniversitesi olmak üzere toplam 23 üniversite katıldı.

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Macit Özcan, Mezitli Kaymakamı Kamil Kieiroğlu, Mezitli Belediye Başkanı Uğur Yıldırım ile çok sayıda davetlinin katıldığı açılış törenine öğrenciler de büyük ilgi gösterdi. Haber 3'de



## BOR BELEDİYESİ HER YERDE DÈVREDE

Bor Belediyesi, elektrik kesintisinden dolayı su sıkıntısı yaşanmasını engellemek amacıyla 6 firmasının katılımıyla jeneratör ihalesi yapmıştı Geçtiğimiz aylarda içme suyu pompalarının bulunduğu Pınarbaşı terfi binasına 2x375 KVA ve 300 KVA, Mehmetçik mahallesi depo yanı terfi binasına 300 KVA ve belediye hizmet binasına 63 KVA jeneratör satın alarak su kesintilerinin önüne geçmeyi planladı.

Haber 3'de



## BOR BELEDİYESPOR'A DEPLASMAN FARK ETMİYOR

Haber 7'de

## 29/03/2013

Fotoğraf 73: Bor'da Sabah Gazetesi (12/03/2013)

5 Ekim 2005 tarihinde yayın hayatına başlayan Bor'da Sabah gazetesi günlük olarak yayın yapmaktadır. Uzaktaki ve yakındaki hem erilerine ulaşabilmek ve tüm dünyaya sesini duyurabilmek adına [www.bordasabah.com](http://www.bordasabah.com). internet adresini oluşturan gazete çalışanları her gün Borlulara daha iyi hizmet verebilmek için çalışmaktadırlar.

#### **2.1.3.5.3. Yeşil Bor Gazetesi**

45 yıllık bir geçmişe sahip olan Yeşil Bor Gazetesi, 6 Ağustos 1968 yılında yayın hayatına merhaba demiş ve hala da büyük bir kararlılıkla günlük olarak yayınlarına devam etmektedir. Yılların tecrübesini günümüz teknolojisine uyarlayan gazete çalışanları [www.yesilborgazetesi.net](http://www.yesilborgazetesi.net). internet adresiyle kendisini daha geniş kitlelere tanıtılmıştır.



28 MART 2013  
PERŞEMBE

Türkiye Cumhuriyetinin Temeli Kültürdür.  
BORDA

# Yeşil Bor

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

OKUNUR

www.yesilborgazetesi.net

KURUCUSU  
HACI ŞİMŞEK

TESİS TARİHİ  
06 AĞUSTOS 1968

YIL : 45  
SAYI : 9677

FİYATI  
25 KR.

## BORTSO Sertifika Töreni



Ahler Kalkınma Ajansı (AHKA), Bor Ticaret ve Sanayi Odası (BORTSO) ve KOSGEB işbirliği ile 16 - 24 Ocak 2013

tarifleri arasında BORTSO toplantı salonunda 'KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi' düzenlendi.

Eğitimi başarıyla tamamlayan kursiyerlere, geçtiğimiz gün BORTSO toplantı salonunda sertifikaları takdim edildi.

Törende konuşma yapan Bor Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Emrah Çalapkulu ve KOSGEB Niğde İl Müdürü Mehmet Haşim Karaman, kursiyerlere aldıkları sertifikaların önemini ve kuracakları işyerinin bulundukları ilçe ve ildeki ekonomik katkısının ülke geneline yansımalarını ifade ettiler.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi'ne katılarak sertifika almaya hak kazanan girişimci adayları, KOSGEB'in yeni iş kuran girişimcilere verdiği 30 Bin TL hibe ve 70 Bin TL faizsiz krediye başvuru hakkına sahip oldular.

Programa Bor İlçe Kaymakamlığını Vekaleten yürüten Altınhisar Kaymakamı Mehmet Yaşar Yeşiltaş, KOSGEB Niğde İl Müdürü Mehmet Haşim Karaman ve Bor Belediye Başkanı Sıtkı Erat katıldılar ve törende kursiyerlere sertifika takdim ettiler.

Tören kursiyerlerin sertifikalarını teslim almaları ile son buldu.

## Sadece Cezalarla Bir Yere Varılmıyor

Bor Emniyet Müdürlüğü tarafından bilgilendirme toplantısı düzenlendi. Geçtiğimiz gün saat 14.00'te Bor İlçe Kaymakamlığı toplantı salonunda gerçekleştirilen toplantı da Toplum Destekli Polis Büro Amirliği'nin çalışmalarının anlatıldı.



SAYFA 4'de

## Kavaklıoğlu patatesçileri Başbakan'la buluştu

Orhanlı Belediye Başkanı Mustafa Kaplan ve Orhanlı beldesinden gelen patates üreticisi çiftçiler TBMM'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile görüşte.

SAYFA 7'de

## Genç Mucitler Hünerlerini Kayseri'de Sergilediler

TUBİTAK'ın Ortaöğretim Öğrencilerine yönelik Araştırma Projeleri Yarışması sonucu bölge illerden seçilen 110 projenin yer aldığı Kayseri Bölge Sergisi, Melikşah Üniversitesi'nde açıldı.

Melikşah Üniversitesi'ndeki serginin açılışına, Kayseri Valisi Sayın Şerif Yılmaz, Melikşah Üniversitesi Rektör Vekili ve TUBİTAK Bölge Koordinatörü Prof. Dr. Tankut Yalçınöz, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürü Bilal Yılmaz, Niğde İl Milli Eğitim Müdürü Celalettin Ekinci, Aksaray İl Milli Eğitim Müdürü Lütfiye Deneri, Niğde Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Mehmet Ali Durak, öğretim üyeleri, öğretmenler ve öğrenciler katıldı.

Melikşah Üniversitesi'nde açılan Bölge Sergisi'ni gezen Kayseri Valisi Şerif Yılmaz, projelerin hepsinin birbirinden değerli olduğunu belirterek, "Gördüğümüz kadıyla, anladığımız kadıyla geleceğimize ümitle bakma adına gençlerimizin çok güzel çalışmaları var. Ben hepsini tebrik ediyorum. Bugün için ortaya konulan çalışmaların sanayiye geçmesi lazım. TUBİTAK ülkemizdeki bilimsel çalışmalara, araştırmalara öncülük ediyor. Özellikle son yıllarda

araştırmalara çok büyük önem ve maddi kaynak veriyor. Diğer bakanlıklarla beraber TUBİTAK'ın bu çalışmaları, Türkiye'nin muasır medeniyetler seviyesini hızla yakalama yolunda ilerlediğinin bir göstergesidir" diye



konuştu.

Bölge Sergisine katılıp öğrencilerin projeleri ile ilgilenen Niğde İl Milli Eğitim Müdürü Celalettin Ekinci, "Öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz tarafından hazırlanan ve sergilenen projeleri destekliyoruz. Öğrencilerimiz birbirinden güzel projeler üretirken ülkemizin geleceği için yenilikler

bulunmaktayız. Ayrıca bölge sergisinde okullar bazında değerlendirme yapıldığı zaman en fazla proje sergisi olan okul bizim ilimizden çıkmıştır. Buda bizim için ayrı bir sevinçtir. Umanım projelerimiz bölge sergisinden başarı ile çıkarak

Ankara'da yapılacak final sergisine gitmeye hak kazanırlar. Öğrencilerimizi ve öğretmenlerimizi tebrik ediyor ve çalışmalarında başarılar diliyorum" diyerek konuştu.

TUBİTAK Bölge Koordinatörü Prof. Dr. Tankut Yalçınöz, bölge illerinden toplam 689 projenin başvurduğunu ve bu projeler için 110'unun bölge sergisine davet edildiğini bildirdi. Prof. Dr. Yalçınöz, TUBİTAK Proje Yarışması'nın sağlıklı ve objektif bir şekilde yapılabilmesi için bölgedeki üniversitelerde alanında uzman öğretim üyelerinden oluşan jürinin değerlendirmeleri sonucu seçilen 17 projenin, Ankara'da yapılacak Final Sergisi ve Final Yarışması'na gönderileceğini kaydetti.

TUBİTAK'ın düzenlediği Proje Yarışması'nda bilgisayar, kimya, matematik, fizik

29/03/2013

Fotoğraf 74: Yeşil Bor Gazetesi (28/03/2013)

#### 2.1.3.5.4. <http://www.borhaber.net>.

İnternet haberciliğinin gelişmesine kayıtsız kalmayan ve bunu en iyi şekilde kullanan Bor haber internet sahibi yönetici ve koordinatörü Selim Gökel, sanal alemde ki imzasını 6 Haziran 2008 tarihinde atmış. İlk başlarda Bor halkına hitap etmesi düşünülen Bor haber internet adresinin, takipçilerinin %60'ının Niğde'de olduğunun fark edilmesi üzerine Niğde'nin geneline seslenen bir misyona bürünmüşlerdir. Öyle ki Niğde de gündem oluşturan en önemli haber kaynağı Bor Haber internet sitesidir.

Dünyaca ünlü internet siteleri sayacı firması olan Alexa (Top Sites -Sites ordered by popularity) verilerine göre [www.borhaber.net](http://www.borhaber.net) sitemiz İç Anadolu Bölgesinde on binlerce farklı konu ve içerikte yayın yapan siteler içinde 65. sırada yer alıyor. Dünyanın her yerinden takip edilen Borhaber.net, Niğde geneli haber siteleri arasında büyük farkla 1. Sırada yer almaktadır.<sup>370</sup>



**Fotoğraf 75:** Borhaber.net İnternet Adresinin Logosu

#### 2.1.3.6. İbadet Yerleri

Bor İlçe Müftülüğü, mülkiyeti İl Özel İdaresine ait Kayabaşı mevkiinde bulunan binasında hizmetlerini yürütmektedir.

Merkezde 44 tane ibadete açık Camii, kasabalarda 19 ve Köylerde ise 24 olmak üzere toplam 87 adet ibadete açık camii bulunmaktadır.

<sup>370</sup> <http://www.borhaber.net/bor-nigde/borhabernet-ic-anadolu-bolgesinde-65-sirada-h4767.html>

Emen Köyü, Kürkçü Köyü ve Seslikaya Köyü camilerinde 3 adet münhal kadro bulunmakta olup münhal kadrolar için her ay ilan verilmektedir.

Yine Müftülüğümüze bağlı 11 tanesi merkezde, 5'ü kasaba ve 6' sı köylerde olmak üzere toplam 22 adet Kur'an Kursumuz mevcuttur.

Bütün bu hizmetler; 1 Müftü, 1 Vaiz, 1 Şef, 2 Veri Hazırlama Kontrolü İşletmeni, 1 Şoför, 2 Hizmetli olmak üzere toplam 8 idari personel ile yürütülmekte olup, camilerde 76 kadrolu imam hatip, 27 müezzin kayyım, Kuran kurslarında 26 kadrolu personel olmak üzere toplam 137 personel ile hizmetler yürütülmektedir.<sup>371</sup>

#### 2.1.3.7. Spor

Bor'da 1 stadyum ve 1 kapalı spor salonu bulunmaktadır. 1982 yılında hizmete açılan 2500 seyirci kapasiteli çim zeminli futbol sahası mevcut olup Tribün üzeri kapalı 1158 adet plastik arkalı koltuk ve 60 adet deri protokol koltuğu bulunmaktadır. Futbol müsabakaları ve törenler burada yapılmaktadır.



**Fotoğraf 76:** Bor 100. Yıl Stadı

<sup>371</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

Toki Bölgesinde 1.500, BESYO’da, 2500 ve 500 seyirci kapasiteli ve 5063,91 m<sup>2</sup> alan üzerine kurulmuş Kemerhisar Kasabasında kapalı spor salonu ile 1 adet tenis kortu, 3 adet toprak futbol sahası, 2 adet basketbol sahası mevcuttur.

Bahçeli, Çukurkuyu, Kemerhisar, Kızılca Kasabaları ile Havuzlu, Obruk, Badak, Gökbez, Okçu ve Kavuklu Köylerinde toplam 10 adet futbol- sahası halkımıza hizmet vermektedir.<sup>372</sup>

500 kişilik Bor 100. Yıl Spor Salonu parke kaplı olup, 1980 yılında faaliyete girmiştir. Kapasite olarak çok yetersiz olan kapalı spor salonunun genişletilmesi çalışmaları başlamış. Bu yıl içerisinde salonun genişletileceği bu konu hakkında ödenek hazırlandığı yetkililer tarafından söyleniyor.<sup>373</sup>



**Fotoğraf 77:** Bor 100. Yıl Kapalı Spor Salonu

Niğde amatör futbol liginde üç takım bulunmaktadır. Bu takımlar Bor Belediye Spor, Kemerhisar Belediye Spor ve Kızılca Belediye Spordur.

<sup>372</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>373</sup> İdris Beyazova, 1963 Doğumlu, Lise Mezunu, Spor Salonu Sorumlusu.

Bayan voleybol takımları ülke çapında başarılı performans sergilemektedir. 2. Lig Bayan B Grubu voleybol takımlarından Ömürpen Şeker Spor 6 yıllık bir geçmişe sahip. 12 takımın bulunduğu grupta orta sıralarda yer almaktadır. Profesyonelce yollarına devam eden Ömürpen Şeker Spor Takımı Borluların desteğini her zaman yanlarında hissetmektedirler.

Bir diğer Bayan Voleybol takımı ise Bor Belediye Spor takımıdır. Deplasman ve ya ev sahibi olmak voleybol takımımız için fark etmiyor. Çünkü 2 yıllık bir geçmişi olan takımımız bu sene 3. Lig Bayan D Grubunda oynadığı 17 maçta sadece 3 set vermiş, son 29 maçta ise namağlup unvanını korumayı başarmıştır. 500 kişi kapasiteli kapalı spor salonu bu maçları izlemek için gelen 1500-2000 kişilik “Çılgınlar 51” taraftar grubuna ev sahipliği yapmaktadır.<sup>374</sup>



**Fotoğraf 78:** Bor Belediye Bayan Voleybol Takımı

**Kaynak:** [http://www.acinethaber.com/images/haberler/bor\\_belediyespor](http://www.acinethaber.com/images/haberler/bor_belediyespor)

Bor Belediye Spor Bayan Voleybol Takımı oyuncularından Miyase Gökçe, 400 metre ve 3000 metre atletizm müsabakalarında 4 yıldır Niğde’de geçilemeyen ve birinciliği kimseye kaptırmayan bir sporcudur. Miyase Gökçe aslında Bor’un gençlerine fırsat ve imkân verildiği takdirde neler yapılabileceğini göstermektedir. Bu değerli kardeşimize başarılarının devamını diliyor ve diğer gençlere örnek olması temennisinde bulunuyoruz.

<sup>374</sup> Murat Temiz, 1973 Doğumlu, Yüksek Okul Mezunu, Spor Salonu Beden Eğitimi Öğretmeni

### 2.1.3.8. Ulaşım

Bor ilçesi Niğde'ye 12 km, Ankara'ya 328 km, Kayseri'ye 150 km, Konya'ya 228 km, Aksaray'a 106 ve Adana'ya 167 km asfalt yolla bağlıdır.

Bor otobüs terminalinden hareket eden otobüsler günün her saatinde Türkiye'nin çeşitli illerine yolcu taşımaktadır.

Tren Garından hareket eden trenler, Ankara, Kırıkkale, Adana, Mersin, Yozgat ve Kayseri'ye yolcu taşımaktadır.



**Fotoğraf 79:** Bor Tren Garı

Bor ile Niğde arasındaki yolcu taşımacılığı S.S. 10 Nolu Minibüs Kooperatifi tarafından 42 araçla yapılmaktadır. Bu 42 araç sabah saat 06.15'ten gece saat 00.35'e kadar günde 480 sefer düzenlemektedir. Yani 2-4 dakikada bir araç duraklardan geçmektedir. İlk durak olan Bor Acı Göl mevki ile son durak olan Niğde eski terminali arası 22 km olup 45 dakikada bir safer tamamlanmaktadır. Bu güzergâh içerisinde bor Toki yerleşkesi de bulunmaktadır.<sup>375</sup>

<sup>375</sup> Kemal Evrensel, 1972 Doğumlu, İlkokul Mezunu, S.S. 10 nolu Minibüs Kooperatif Başkanı

### 2.1.3.9. Tarihi ve Turistik Yerler

#### 2.1.3.9.1. Tyana Ören Yeri ve Su Kemerleri

Tyana, Bor'a 7 km mesafede bulunan tarihi zenginliğe sahip bugünkü Kemerhisar kasabasıdır. Tyana Anadolu'nun güneye açılan bir kapı konumunda olduğu için her zaman önemli bir yerleşim ve yol güzergahı olmuştur.

Tabakalarnış yerleşim anlamına gelen Hüyük, bulunduğı yerde çeşitli medeniyetlerin yaşadığını göstermektedir. Tarihi zenginlik ve güzellikler içerisinde bulunan, bugünkü Kemerhisar'ın üzerine kurulduğu Tyana Hüyüğü kazı çalışmaları 1980'li yıllara dayanmaktadır. Tyana'da ilk arkeolojik kazı çalışması 1986-1988 yılları arasında Prof. Dr. Aykut Çınaroğlu başkanlığındaki bir ekip tarafından yapılmıştır. Venedik Üniversitesi öğretim üyesi aslen kendisi de Kemerhisarlı olan Asım Tanış ve Niğde Valisi Refik Arslan Öztürk'ün girişimleriyle hüyük için ödenek çıkartılmış ve İtalya'da Venedik Bölgesi Klasik ve Doğı Uygarlıkları İnceleme ve Araştırma Kültür Merkezi Vakfı'nın finanse ettiği kazı çalışmaları 2001 yılında başlamıştır.<sup>376</sup>

Kazı ekibi İtalya'da bulunan Padova Üniversitesinin Edebiyat ve Felsefe Fakültesi, Eski Çağlar Bilimleri Bölümü öğretim üyelerinden oluşmaktadır.

---

<sup>376</sup> Gürer, **Bor Şehri**, s, 27.



**Fotoğraf 80:** Roma Hamamı Genel Görünümü

Araştırmalar sonucunda, Sümer ilkokulu yanında bulunan ve 3. yy.' a ait bir Roma hamamı ve Kemerkapı mevkiinde 3 metre genişliğinde bir duvar ortaya çıktı. Hamamın sıcak, ılık ve soğuk olmak üzere 3 bölümden oluştuğu düşünülmektedir. Ayrıca hamamın dışında bazı sütunlar ve birçok büyük bina kalıntısı vardır.<sup>377</sup>

Kemerhisar'da bulunan yine önemli bir tarihi değer ve güzellikte olan su kemerleridir. Su kemerleri Roma döneminden kalmadır. Kemerleri M.S. II. yy.' da Roma İmparatoru Trojen Hadrian tarafından yaptırılmıştır. Yerel yönetimlerin kemerleri yıkmak istemesi üzerine Kültür bakanlığı olaya müdahale etmiş ve 1995 yılında kemerlerin bulunduğu alanı sit alanı ilan etmiştir. Bahçelide bulunan Roma Havuzundan başlayarak Kemerhisar girişine kadar devam etmektedir. Bu kemerler Şehre su taşımak amacıyla yapılmıştır. Ancak kemerlerin 1,5 km'lik kısmı toprak üstünde olup diğer kısımları hala yer altındadır.<sup>378</sup>

<sup>377</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,\\_Bor](http://tr.wikipedia.org/wiki/Kemerhisar,_Bor)

<sup>378</sup> Saltık, A.g.t., s. 48.



**Fotoğraf 81: Kemerlerden Genel Bir Görünüm**

Kemerlerin hemen yanı başında yapılan kazı çalışmaları neticesinde toplu bir şekilde bulunan bir yerleşke gün yüzüne çıkartılmıştır. Aslında Kemerhisar'ın neresini kazarsanız kazın mutlaka tarihi bir yapıyla karşılaşacaksınızdır.



**Fotoğraf 82: Kemerhisar Kazı Alanından Genel Görünüş**

#### 2.1.3.9.2. Roma Havuzu

Roma havuzu, Bor ilçesine bağı Bahçeli kasabasında, Niğde-Adan yolu kenarında, bahçelerin arasında bulunmaktadır. Dönem olarak Roma dönemine ait olan yapıyı M.S. 2. yy.' da Roma İmparatorları Trojen ve Hadrian döneminde yaptırılmıştır.

Havuz toprak altındayken tesadüfen 1960 yılında ortaya çıkmıştır. Antik mermerden yapılı olan havuz, Roma mermer sanatının örneklerindendir. Roma havuzunun çevresindeki yeşil alan bugün mesire alanı olarak kullanılmaktadır.<sup>379</sup>



**Fotoğraf 83:** Roma Havuzunun Genel Görünümü

#### 2.1.3.9.3. Köşk Höyük

Roma havuzunun yanı başında üst kısmında bulunan Köşk Höyük'te arkeolojik kazılara 1981 yılında başlanmıştır. Erken Kalkolitik ve Geç Neolitik çağ kültürü izlerine rastlanılmaktadır. Kazı çalışması bizlere bu yerin yerleşkeleri

---

<sup>379</sup> Saltık, A.g.t., s, 45.

hakkında bilgi vermektedir. Açığa çıkarılan yapıların duvarları taş temel üzerine kerpiç olarak yükseltilmiştir.<sup>380</sup>



**Fotoğraf 84:** Köşk Höyük Kazı Alanı

Yapı kare ve dikdörtgen planlı odalar şeklindedir. Höyükten pişmiş toprak kap, kacak, başta obsidiyen olmak üzere çakmak taşları, kemikten alet ve silahlar gün yüzüne çıkarılmıştır. Buradan çıkarılan en önemli eserler, üzeri kabartma insan ve hayvan figürü ile bezeli özenle yapılmış iri vazolar oluşturmaktadır.<sup>381</sup> Tezimizin Bor'un tarihi gelişimi içerisinde resimlerine yer verdiğimiz bu eserler bugün Niğde Müzesinde sergilenmektedir. Buradaki kazı çalışması 2009 yılında sona ermiştir.

<sup>380</sup> Niğde İl Yıllığı 1997, s. 171.

<sup>381</sup> Saltık, A.g.t., s. 43.

**Tablo 41:** Niğde İli Bor İlçesindeki Arkeolojik Sit Alanları<sup>382</sup>

| S. NO | ADI                                                | ADRESİ                                                               | KARAR TARİHİ VE NO                                     |
|-------|----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 1     | İftihan Tümülüsü                                   | Bor İlçesi                                                           | 21.10.1998/298                                         |
| 2     | Yedi oda mağaraları                                | Niğde, Bor İlçesi, İftihan Mevkii                                    | 14.11.1992/1378                                        |
| 3     | Pınarbaşı Hüyüğü                                   | Bor-Altunhisar Yolu                                                  | 14.11.1992/1378                                        |
| 4     | Antik Tyana Kenti (I. II. III. Dereceli Sit Alanı) | Niğde, Bor İlçesi, Kemerhisar Kasabası                               | 22.07.1983/A-4567<br>12.02.1972/6236<br>31.03.1995/147 |
| 5     | Köşk Höyük ve Roma Havuzu (I. Derece)              | Niğde, Bor İlçesi Bahçeli Kasabası                                   | 31.03.1995/147<br>22.09.1995/298<br>(S.T.)             |
| 6     | Kavuklu Hristiyan Mezarlık Alanı (I. Derece)       | Niğde, Bor İlçesi, Kavuklu Köyü<br>M33.d.02.c pafta, 140 nolu parsel | 06.03.1998/811                                         |
| 7     | Bekçi Tepesi                                       | Niğde, Bor İlçesi, Havuzlu Köyü                                      | 16.05.2002/1835<br>(Geliş 15.08.2002)                  |
| 8     | Şehitlik Tepe                                      | Niğde, Bor ilçesi, şehitlik Tepe, İftihan Mevkii                     | 03.06.2005/290                                         |
| 9     | Kekillinin Yurdu ve Eğri Kule Yurdu (I. Derece)    | Niğde İli, Bor İlçesi, Çukurkuyu Beldesi                             | 16.11.2006/915<br>30.03.2007/1099                      |
| 10    | Bayat Höyük                                        | Niğde İli, Bor İlçesi, Bayat Köyü                                    | 30.03.2007/1101<br>29.08.2007/12                       |
| 11    | Kınık Höyük                                        | Niğde İli, Bor İlçesi, Bayat Köyü                                    | 30.03.2007/1102<br>29.08.2007/1288                     |
| 12    | Saray ve İnüstü kilisesi                           | Niğde İli, Bor İlçesi, Çukurkuyu kasabası                            | 30.03.2007/1103                                        |
| 13    | Yerhan                                             | Niğde İli, Bor İlçesi, Çukurkuyu kasabası                            | 30.03.2007/1104                                        |
| 14    | Tümen Tepesi Höyük                                 | Niğde İli, Bor İlçesi, Çukurkuyu kasabası                            | 30.03.2007/1105                                        |
| 15    | Eski Koyun Tepesi Höyük (I.Derece)                 | Niğde İli, Bor İlçesi,                                               | 29.08.2007/1289<br>12.12.2007/1384                     |
| 16    | Adıyaman Mevkii (I. Derece)                        | Niğde İli, Bor İlçesi, Adıyaman Mevkii                               | 29.08.2007/1290                                        |
| 17    | Direktaş Mevkii (I. ve III. Derece)                | Niğde İli, Bor İlçesi, Bahçeli Kasabası,<br>Direktaş Mevkii          | 29.08.2007/1291                                        |

<sup>382</sup> <http://www.korumakurullari.gov.tr/dosya/1-275623/h/sit-alanlari-listesi.pdf>

#### 2.1.3.9.4. Kemerhisar İçmeleri ve Banyo Havuzları

Bor ilçesine 10 km. uzaklıkta, Kemerhisar İlçesinde bulunmaktadır. Antik “Diana” kentinin bulunduğu yerdedir. Burası, Romalılar döneminde kutsal bir yer olarak ziyaret edilirmiş. Diana’ya gelenler, bu sudan içerler ve memleketlerine de götürürlermiş. Kemerhisar İçmesi bir ovanın ortasından kaynar. Basamakla inilen kaynak başında bir çeşme vardır. Su, bol miktarda CO<sub>2</sub> gazı ve sodyum sülfat içerir. Karaciğer, safrakesesi, bağırsak hastalıklarının etkin şifa merkezidir.<sup>383</sup>



**Fotoğraf 85:** Kemerhisar İçmelerinden Görünüm

İçmelerin hemen yanında şifa kaynağı çamur havuzları bulunmaktadır. Sedef, saç kıran, mantar, ekzema, yılancık, deri dökülmesi gibi cilt hastalıklarına şifalı olduğuna inanılan bu havuzlardan gelenlerin rahat ve kaliteli bir şekilde faydalanabilmeleri için ufak bir tesis yapılmış.

<sup>383</sup> <http://www.e-kaplica.com/kemerhisar-icmesi/>



**Fotoğraf 86:** amur Havuzu

Eskiden ülkenin her yerinden ziyaretçisi bulunan imeler ve banyo havuzları çok kalabalık gruplara ve enliklere ev sahipliği yaparmış. Ancak şu anda bu tesisler kapalı bulunmakta kimseler buraya gelmemektedir. Zaten yeterince azalmış olan bu şıfalı yeraltı suları, çevresinde mantar gibi biten Karbondioksit retim tanklarının yerin altında bulunan karbondioksiti çekerken, yer altı sularını da beraberinde tahliye etmesi üzerine bölge susuz kalmıştır. Eskiden bölgenin yemyeşil olduğunu ve her yerden buralara yaylaya gelindiğini bölge halkından öğreniyoruz.<sup>384</sup>

---

<sup>384</sup> Ali Kaymak, 1943 Doğumlu, Ortaokul Mezunu, Emekli.



**Fotoğraf 87:** İçmelerin ve Çamur Banyosunun üzerinde Bulunduğu Alanda Faaliyet Gösteren Karbondioksit Üretim Tankları

#### **2.1.3.9.5. Tarihi Yapılar (Cami, Mescid, Türbe, Hamam, Han, Konak, Çeşme, Mektep, Bedesten, Kilise)**

##### **2.1.3.9.5.1. Karamanoğlu Dönemi Yapıları**

###### **2.1.3.9.5.1.1. Alâeddin Cami**

Bor'da Selçuklu Mahallesi, Alâeddin Sokakta bulunan Alâeddin Cami Karamanoğulları'ndan Alâeddin Ali Bey'in oğlu Mehmed Bey döneminde H. 813 / M. 1410 yılında Hacı Hoca tarafından yapılmıştır.

Kesme taş, mermer ve ahşap kullanılarak yapılan Alâeddin Caminin kesme taş cephe duvarında, mermer mihrap ve kapı girişlerinde, ahşap ise minber, tavan, direkler, pencereler ve pencere altındaki destekleyici hatılarda kullanılmıştır.<sup>385</sup>

---

<sup>385</sup> Saltık, A.g.t., s. 52.



**Fotoğraf 88: Alâeddin Cami Genel Görünümü**

#### **2.1.3.9.5.1.2. Hacı Muhsin (Sarı) Cami**

Cumhuriyet mahallesinde bulunan Hacı Muhsin Cami sarı kesme taşlardan yapıldığı için Sarı Cami diye de bilinmektedir. H.800 / M. 1398 Yılında Hacı Muhsin tarafından yaptırılmıştır. Caminin onarımını Hacı Kasım yaptırdığı için, şu anda cami Hacı Kasım cami olarak bilinmektedir.



**Fotoğraf 89: Hacı Muhsin (Sarı) Cami Genel Görünümü**

#### **2.1.3.9.5.1.3. Orta Mahalle (Recep Ağa) Cami**

H. 811 / M. 1408 yılında yaptırılan Recep Ağa camisi Orta Mahallede bulunmaktadır. 1700 yılında Recep Ağa tarafından tamir ettirildiği için Recep Ağa ismiyle de anılır.



**Fotoğraf 90:** Orta Mahalle (Recep Ağa) Cami Genel Görünümü

#### **2.1.3.9.5.1.4. Bal Hasan Cami**

Orta Mahallede bulunan Bal Hasan Cami H. 830 / M. 1426 yılında yaptırılmıştır. Çatıya konulmuş ahşaptan yapılmış minaresi dikkat çekicidir. Vakıf defterleri kayıtlarında “Mescid-i Bal Hasan” olarak geçtiği için Bal Hasan adı ile anılmaktadır.



**Fotoğraf 91: Bal Hasan Cami Genel Görünümü**

#### **2.1.3.9.5.1.5. Arap Mehmed Cami**

Değirmenler Mahallesinde bulunan ancak yapım tarihi kesin olarak bilinmeyen camiden 1483 tarihli sicil kayıtlarında “Mescid-i Cüllah” diye bahsedilmektedir. Daha sonraki dönemlerde ise “Hacı Mehmed Mescidi” olarak bahsedilen cami sonradan Arap Mehmed Cami ismini almıştır.<sup>386</sup>

#### **2.1.3.9.5.1.6. Kütüklü Mescidi**

Karakaya Mahallesinde bulunan mescid H.879 / M. 1474 yılında yapılmış ancak yaparı ve yaptıranın kim olduğu bilinmemektedir.

#### **2.1.3.9.5.1.7. Uğurlu Mescidi**

Yapılış tarihi tam olarak bilinmese de 1476 yılı kayıtlarında ismi “Mescid-i Veled-i Uğurlu” olarak geçmektedir. Uğurlu mahallesinde bulunan Cami sonraları Uğurlu Cami olarak adlandırılmıştır.

---

<sup>386</sup> Saltık, A.g.t., s, 67.

#### **2.1.3.9.5.1.8. Hacı İsmail Mescidi**

Günümüzde varlığını yitirmiş olan Hacı İsmail Mescidi ismine 1453 ve 1678 yılı vakıf defterlerinde rastlıyoruz.

#### **2.1.3.9.5.1.9. Selçuk Hatun Mescidi**

Harım Mahallesindeki yapının eskisinin yerine yenisinin yapılmış olması nedeniyle mescid hakkında herhangi bilgiye sahip değiliz.<sup>387</sup>

#### **2.1.3.9.5.1.10. Eski Hamam**

Çarşı Mahallesinde, Niğde Caddesinde tüm ihtişamıyla kendini gösteren Eski hamamın yapılış tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1460 yılı vakıf kayıtlarında adı geçtiği için bu yıla yakın bir zamanda inşa edildiği zannedilmektedir.

Ramazanoğulları Beylerinden Halil Bey ve Piri Paşa tarafından hamamın yeniden yaptırılması üzerine Eski Hamama Piri Paşa hamamı da denilmektedir.

Hamamın inşasında kesme taş, moloz, taş, tuğla ve mermer kullanılmıştır. Erkekler ve kadınlar için ayrı bölümleri bulunan Eski Hamam ın pişmiş tuğladan yapılan bacası çok dikkat çekicidir.

---

<sup>387</sup> Saltık, A.g.t., s, 70.



**Fotoğraf 92:** Eski Hamam Genel Görünümü

#### **2.1.3.9.5.1.11. Sarı Saltuk Türbesi**

Türkistan taraflarından Anadolu'ya gelip İslamiyet'in yayılması için çalışan mücahit Türk derviş ve erenlerindendir. İsmi, Muhammed Buhari'dir. Sarı Saltuk lakabıyla meşhur olmuştur. Doğum ve vefat tarihleri kesin bilinmemekle birlikte on üçüncü yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır.

Türkistan'da yetişen evliyanın büyüklerinden Ahmed Yesevî hazretleri ve talebeleri Anadolu'ya gelen Türklere maddî ve manevi yardımda bulundular. Yetiştirdikleri mümtaz insanlardan bazılarını Anadolu'ya gönderdiler. Bunlar arasında Hacı Bektâş-ı Velî ve Sarı Saltuk lakabıyla tanınan Muhammed Buhârî de vardı.

Sarı Saltuk ve yanındaki yedi yüz mücâhid, gâzi, derviş Anadolu'ya geldiler. Hacı Bektâş-ı Velî, Ahmed Yesevî hazretlerinin emrine uyarak Sarı Saltuk'u Dobruca'ya gönderdi.

Sarı Saltuk ve arkadaşları Bizans ucunda derviş gazilerin öncülüğünü yaptılar. Gittikleri yerlerdeki yerli ahalinin pek çoğu Sarı Saltuk ve arkadaşlarının güzel ahlâkını ve örnek yaşayışını görerek Müslüman oldular.

Türk hâkimiyetinin ulaştığı her yerde onun adına türbeler, makamlar, tekkeler yapılmıştır. Asıl mezarının Romanya'nın kuzeyinde Dobruca bölgesindeki Babadağ kasabasında olduğu sanılmaktadır. Kendisine bağlı Bektaşilerin yaşadığı Türkiye'de İznik'in yanı sıra Diyarbakır, Tunceli, **Bor (Niğde)**, İznik, Rumeli feneri (İstanbul), Babaeski; Makedonya'da Ohri, Arnavutluk Manisa'nın Alaşehir ilçesinin Yeşilyurt kasabasında ve Bosna-Hersek'te türbeleri bulunmaktadır.<sup>388</sup>

Bor'da Cumhuriyet Mahallesinde Ahmed Kuddusi Hz. Türbesinin karşısında bulunan Sarı Saltuk türbesi Türbedeki kitabenin üzerindeki yazılardan anlaşıldığına göre H. 762 / M. 1360 yılında yapılmıştır.

Ahmed Kuddusi Hazretleri bir şiirinde Sarı Saltuk türbesini ziyaret edenlerin gam ve kederinin kalmayacağından bahsetmektedir. Bu mübarek zatın bu şekilde bir düşünceye sahip olması nedeniyle Bor'da bulunan Sarı Saltuk Türbesi ister Sarı Saltuk'un Türbesi isterse de makamı olsun bizlerce önemi çok büyüktür.

“Belde-i Bor'daki Saltuk Türbesi,  
Kim ziyaret etse kalmaz kürbesi.”<sup>389</sup>

---

<sup>388</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Sar%C4%B1\\_Saltuk](http://tr.wikipedia.org/wiki/Sar%C4%B1_Saltuk)

<sup>389</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 77.



**Fotoğraf 93: Sarı Saltuk Türbesi Genel Görünümü**

#### **2.1.3.9.5.2. Osmanlı Dönemi Yapıları**

##### **2.1.3.9.5.2.1. Sokullu Mehmet Paşa Cami**

Osmanlı Devleti'nin güçlü devlet adamı Sokullu Mehmet Paşa, Niğde'nin Bor İlçesinde 1574 yılı civarında cami, bedesten-arasta ve mektepten oluşan bir külliye inşa ettirmiş, fakat mektep günümüze kadar gelememiştir. Tavâsi Hasan Ağa da aynı tarihlerde bu yapıların yanına çifte hamam yaptırarak külliyeyle dahil ettirmiştir.

Külliye, cami ile birlikte medrese, ibadet, imaret, türbe, kütüphane, hamam, aşevi, (da-rüşşifa) kervansaray, çarşı, okul, hastane, tekke, zaviye binalarından oluşan yapılar topluluğudur. İslam toplumunun oluşumunda şehirlerde mahalle hayatı külliyeler çevresindeki mimari yapıda yoğunlaşıyordu. Külliye, İslam

toplumunun vakıf hukuku sistemi ve hayrat kavramını geliştirmesiyle ortaya çıktı. Merkezindeki yapı camidir.<sup>390</sup>

Bor'un kaza statüsüne kavuşmasında Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin önemli rolü vardır. Külliye'nin inşasından 10 yıl sonra da Bor kaza olmuştur.<sup>391</sup>

Bor Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ilçenin merkezinde olup, eski Niğde Caddesi üzerinde belediye binasının tam karşısında yer almaktadır. Külliye'yi meydana getiren yapıların üzerinde inşa kitabesi olmadığı için, yapım tarihini kesin olarak bilemiyoruz.<sup>392</sup>

Cami iç kısmı ve son cemaat kısmı olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Bedesten ve arastanın üzerine inşa edilen cami yıllar içinde onarımlar görmüştür.



**Fotoğraf 94:** Sokullu Mehmet Paşa Cami Genel Görünümü

<sup>390</sup> <http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%BClliye>

<sup>391</sup> Özkarcı, **Niğde-Bor Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi**, s, 95.

<sup>392</sup> Saltık, **A.g.t.**, s, 84.

#### 2.1.3.9.5.2.2. Sokullu Mehmet Paşa Bedesteni

Sokullu Mehmet Paşa bedesteni ve arastası, doğu-batı doğrultusunda yerleştirilmiş ve bağımsız bir yapı halinde inşa edilmeyerek alt kat “bedesten-arasta”, üst kat “cami” olarak düzenlenmiştir. Bu özelliğiyle Türk bedesten mimarisinde “kat bedestenleri” grubuna girer.<sup>393</sup>

Bedesten, Osmanlı döneminde kıymetli kumaşlar, mücevherler ve buna benzer eşyaların satımına mahsus üstü kapalı, çarşıların tümüne verilen isimdir. Arasta ise çarşılarda aynı ürünü satan dükkânların bulunduğu bölüme verilen addır.<sup>394</sup>



**Fotoğraf 95:** Sokullu Mehmet Paşa Bedesteni Genel Görünümü

Tavasi Hasan Ağa, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesinin kıyamete kadar yaşaması için ayrıca cami altına bir bedesten, ayrıca içte dışta olmak üzere 102 dükkân inşa ettirmiştir.

<sup>393</sup> Özkarcı, **Niğde-Bor Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi**, s. 107.

<sup>394</sup> <http://tr.wikipedia.org/wiki/Arasta>

Bugün bedesten içinde çeşitli dükkanların bulunduğu bir kapalı çarşı görünümündedir. Burada hediyelik eşya, tekstil, el işi ürün, kırtasiye ve giyim mağazaları bulunmaktadır.<sup>395</sup>

#### 2.1.3.9.5.2.3. Şeyh İlyas (Kale) Cami

Şeyh İlyas Caminin ne zaman yapıldığı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Muhtemelen 16. Asırda yapılmıştır. Caminin kapısı üzerinde bulunan müftülüğün astığı tabelada 1530 tarihinde yapıldığına dair bir bilgi bulunmaktadır. Bu camiye Kale cami de denilmesinin nedeni, caminin günümüzde kalıntısı kalmayıp yok olmuş bir kalenin var olduğu bir yerde bulunmasıdır. Cami günümüze kadar çeşitli tamiratlar geçirmiş son olarak 1996 yılında minarenin yenilendiği bilinmektedir.



**Fotoğraf 96:** Şeyh İlyas (Kale) Cami Genel görünümü

---

<sup>395</sup> Saltık, A.g.t., s, 125.

#### **2.1.3.9.5.2.4. K r İsmail Cami**

H. 1070 / M. 1656 yılında yapıldığı bilinen K r İsmail Cami o zamanın Celalilerinden olan, zorbalığa başlayınca  apanoğlu Mustafa tarafından öldürülen ve sonradan t vbekekar olan K r İsmail'den ismini aldığı tahmin edilmektedir. Cami Dink Mahallesinde bulunmaktadır.

#### **2.1.3.9.5.2.5. Abdüllatif Cami**

Kayıtlara göre daha önceleri mescit olan “Mescid-i Sofiler” Şeyh Abdüllatif tarafından yıktırılıp yerine cami yaptırmıştır. Caminin yanında iki  eşme bulunmaktadır.

#### **2.1.3.9.5.2.6. Eski Mezar Cami**

Niğde Caddesi üzerinde bulunan tel şerefeli minareye sahip Eski Mezar Caminin yapılış tarihi tam olarak bilinmemektedir. Bazı kaynaklarda bu caminin bulunduğu yerdeki “Eski Mezar Mescidi” ismine rastlanmaktadır. Bu nedenle camiye aynı isimle hitap edildiği sanılmaktadır.

#### **2.1.3.9.5.2.7. Dambulca Cami**

Yapanı ve yaptırılanı kesin olarak bilinmeyen camiye ait kitabede H. 1257/ M. 1841 tarihi yazılmaktadır. Bu tarih caminin yapılışı mı yoksa tamiri için mi atıldı bilinmemektedir. Dambulca Cami Dink mahallesinde bulunmaktadır.

#### **2.1.3.9.5.2.8. Çayırılı (Hacı Mahmut) Cami**

Yapılış tarihi tam olarak bilinmese de yaptıranın Hacı Mahmut olduğu bilinmektedir. 1584 tarihli vakıf defterlerinde adı geçen ve yanında bir  eşme bulunan cami K nkbaşı Mahallesinde yer almaktadır.



**Fotoğraf 97: Çayırılı (Hacı Mahmut) Cami Genel Görünümü**

#### **2.1.3.9.5.2.9. Sinan Bey Cami**

Bor'a bağlı Kemerhisar Kasabası Kemer Mahallesinde bulunan Sinan Bey Caminin kitabelerinde çeşitli tarihler bulunmaktadır. Bu tarihlerden en eski olan tarih 1692 yılıdır. Ancak caminin yapılış tarihinin bu tarih olduğunu söylememiz doğru olmayacaktır.

#### **2.1.3.9.5.2.10. Bekdik Cami**

Üzerindeki kitabeye Bekdik Cami göre 1792 yapıldığı anlaşılmaktadır. Çukurkuyu Kasabasında bulunan Cami kasabanın en eski camisidir.

#### 2.1.3.9.5.2.11. Yeni Hamam (Hamam-ı Cedit)

Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi içerisinde sonradan Tavasi Hasan Ağa tarafından yaptırılan Yeni Hamam erkekler ve bayanlar için iki bölümden oluşmaktadır. 1579 yılında inşa ettirildiği bilinmektedir.

“Niğde’de yok müstakil erkeklere âlâ hamam  
Şehr-i Bor’da ayırır hem çiftedir hâlâ hamam”

Yukarıdaki dizeler Pirizade Mehmet Esat Bey tarafından Yeni Hamam için yazılmıştır.<sup>396</sup>



**Fotoğraf 98:** Yeni Hamam’a Sokullu Cami Minaresinden Bakış

<sup>396</sup> Saltık, A.g.t., s, 111.

#### 2.1.3.9.5.2.12. Ahmet Bilgin Konağı

Şu anda kütüphane olarak kullanılan bina Ahmet Bilgin'e ait bir evdir. Yontma taş usulü ile yapılmış olan ev Bilginler Konağı olarak ta bilinmektedir. Gostiva parkına güzel bir uyum sergileyen konak Yeni Hamamın tam karşısında yer almaktadır.



**Fotoğraf 99:** Ahmet Bilgin Konağı Genel Görünümü

#### 2.1.3.9.5.2.13. Külhan Çeşmesi

Eski Hamam Külhanına bitişik olarak Mirliya Mehmet Paşa'nın yaptırdığı çeşme 17. yüzyıl eseridir.





**Fotoğraf 101: Rüştîye Mektebi Genel Görünümü**

#### **2.1.3.9.5.2.15. Ahmed Kuddusi Hz. Kabri ve Türbesi**

Ahmet Kuddusi hazretleri 1848 yılında vefat edince vasiyeti üzerine eski mezara defnedilmiştir. Daha sonra Eski mezarlığın kaldırılması üzerine Acıgöl Mezarlığı'na nakledilmiştir.



**Fotoğraf 102:** Ahmet Kuddusi Hazretlerinin Türbesinin Genel Görünümü

Bor halkının desteği il Bor Yardım Sevenler Derneği'nin öncülüğünde ve kaymakam Ertan Yüksel'in teşviki neticesinde 13 Kasım 1985 tarihinde Ahmed Kuddusi makam inşaatı tamamlanmıştır.<sup>398</sup>

#### **2.1.3.9.5.2.16. Rum Kilisesi**

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yapılan Rum Kilisesi günümüzde depo olarak kullanılmaktadır.

---

<sup>398</sup> Saltık, A.g.t., s, 129.



**Fotoğraf 103: Rum Kilisesi Genel Görünümü**

#### **2.1.3.9.5.2.17. Ermeni Kilisesi**

Mimari özelliklerinden 19. yüzyılda yapıldığı anlaşılan kilise bakımsızlıktan yalnızlığa ve yok olmaya terkedilmiştir.



**Fotoğraf 104:** Ermeni Kilisesi Genel Görünümü

### 2.1.3.10. Borlu Ünlü Simalar

#### 2.1.3.10.1. Ahmed Kuddusi Hazretleri



**Fotoğraf 105:** Ahmet Kuddusi Hazretlerinin Türbesinin İçeriden Görünümü

Kuddusi Hazretleri, 11 Rebiülevvel 1183 'de (Temmuz 1769) Niğde'nin Bor kasabasında doğmuştur. Asıl adı Ahmet bin Hacı İbrahim olan Hz. Kuddusi, daha çok "Mar'aşi-zade" ve "Kuddusi" lakapları ile maruf ve meşhurdur. Bu "Kuddusi" lakabını ona bizzat Allah Teâla vermiştir. Öyle ki, o, anasının karnında iken Allah'ın "Kuddusi" ismini zikreder ve anası da bunu işitirmiş. Hz. Kuddusi, "Kuddusiyem!" isimli şiirinin bir beytinde bunu şöyle ifade etmiştir:

" Bil ana rahminde beni ki etmişem takdis A'nı,  
Anam işitmiştir bunu Kuddusiyem! Kuddusiyem!"

Hız. Kuddusi'nin babası İbrahim Efendi, Nakşibendi şeyhi olup aynı zamanda zihiri ilimde de derinleşmiş bir âlimdir. O devirde, Maraş Valisinin zulüm ve baskısı üzerine çok sayıda Maraşlı civar vilayet ve kasabalara göç etmiş, bu meyanda Niğde ve Bor'a da gelip yerleşenler olmuştur. Hız. Kuddusi'nin pederinin de bu sebepli hicret edenler arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Hız. Kuddusi, Tasavvuf dersini ilk önce, Nakşibendi Tarikatına mensup olan babası Şeyh Hacı İbrahim Efendi'den almıştır. Hız. Kuddusi, bunu, Nasaih-i Kuddusi isimli eserinde şöyle anlatır: “Ey oğullarım! Sizin Ceddiniz (k.s) kâmil ve mükemmel bir zat idi. Allah Tebareke ve Teâla'nın tevfiği ile daha küçük yaşlarımda iken babam bana kelime-i tevhidi telkin eyledi. Bana; “Ahmed! Benim bu günümde çalış, gayret et.” Diye emretti ve bende çalıştım. Kısa zamanda veled-i kalp (kalp çocuğu) doğdu. Sol mememin altında veled-i kalbin hareket ettiğini rahmetli anam da bizzat müşahede ederdi.” Bu ifadelerden anlaşıldığı üzere Hız. Kuddusi, Tasavvuf'ta “Vilad-i Sani” (İkinci doğum) denilen, mülk âleminden melekut âlemine doğma hadisesini yine birinci doğumuna sebep olan babası Şeyh İbrahim Efendi'nin terbiyesi altında yaşamıştır.

Hız. Kuddusi, Nasaih-i Kuddusi isimli eserinde de yazdığı üzere, kendisi on sekiz yaşında iken (1201/1786) hem babası, hem de şeyhi olan İbrahim Efendi vefat etmiştir. Daha on sekiz yaşında iken, hem maddi hem de manevi babası olan İbrahim Efendi'yi kaybeden Hız. Kuddusi, bu acı ayrılıktan sonra büyük bir üzüntü ve kararsızlık içine düşmüş ve iç aleminde dayanılmaz çalkantılar yaşamıştır. Artık Kuddusi Hazretlerinin Kayseri'den Turhal'a, Erzincan'dan Şam'a uzanan manevi göçleri başlamıştır. Hız. Kuddusi'nin, binlerce kilo metrelik bu yolları yürüyerek katetmesi, onun gönlündeki aşkın ve susuzluğun büyüklüğüne işarettir. Küçük yaşta medrese tahsili gördükten sonra, Cenab-ı Hakk'ı delillerle bilmeğe çalışmanın pek de sağlam ve emin bir yol olmadığını, Yüce Allah'ın zahiri ilimle gereği gibi bilinip bulunamayacağını anlayan Hız. Kuddusi, kendisini büsbütün Tasavvuf yoluna vermiştir.

Hız. Kuddusi, Medine-i Münevvere'de bir yıl mücavir kaldıktan sonra Mekke'ye gidip hac etmiş ve Bor'a dönmüş. Ertesi sene Hac mevsiminde tekrar

memleketi olan Bor'a dönmüştür. Hicaz'da iken Hz. Kuddusi, Hira ve Uhud dağında, Hz. Hamza ve diğer Uhud şehitlerinin medfun bulunduğu sahada ve kayalıklar arasındaki mağaralarda uzun günler uzlet hayatı yaşamıştır. Mescid-i Nebi çevresin de riyazatta bulunmuş ve Hz. Peygamber'in Lütuf ve hitaplarına kavuşarak üstün derecelere yükseltilmiştir. Bu sırada manevi bir emir ve işaretle, Hz. Kuddusi'ye, Anadolu'ya gidip orada çok evlenmesi ve kendisi hakkında manevi fütuhât ve tekmil-i mertebenin ancak çok evlenmekle gerçekleşeceği bildirilmiştir. Buna binaen Hz. Kuddusi, İstanbul, Şumnu, Bor ve Kayseri'de müteaddit defalar evlenerek kasret-i evvac ve evlada müptela olduğunu ve yirmi altı kadar çocuğunun dünyaya geldiğini ve bunların çoğunun öldüğünü ve 1248 yılında beşi erkek ve altısı kız olmak üzere on bir çocuğunun dünyada kaldığını Pendname'sinde ve mektuplarında ifade etmiştir.

Hz. Kuddusi, ikinci Hicaz yolculuğunda Bor'a döndükten sonra, birçok din düşmanının düşmanlıkları sebebiyle, yıllarca evinde inziva hayatı yaşamıştır. Bu inziva hayatı yıllarında, bir gün Cuma vaktinden önce bir tanıdığı, misafir olarak onun evine gelir. Cuma vakti yaklaştığı halde Hz. Kuddusi, hiçbir acelecilik göstermez. O zat Cuma'ya gitmek için izin ister. Hz. Kuddusi, O'na: "biraz daha beklersen iyi olacaktı. Lakin namazdan sonra da seni beklerim." Misafirini uğurlar. Cumadan sonra biraz gecikerek gelen misafir zat, yemekle beraber taze hurma ve o mevsimde Bor'da olmayan taze sebzeler ikram edilince çok şaşırır ve "Efendim! Bu hurma ve sebzeler buranın olamaz. Siz Cumayı nerede kıldınız" diye sorunca, Hz. Kuddusi; "Evladım! Söz dinleyip biraz daha beklesen, ihlasının karşılığını göreceksin ve bizimle birlikte sen de Cumayı Kabe-i Muazzama'da kılacaktın" buyurur.

Hz. Kuddusi'nin feyiz kaynaklarından ilki, babası İbrahim Efendi'dir. Daha sonra Turhal Şeyhi denilen zattan feyizlenmiş ve kısa bir zaman onun terbiyesi altında bulunmuştur. Hz. Kuddusi, bu ikisinden başka zahirde, yani hayatta bulunan bir şeyhe bağlanmamakla birlikte, Abdulkadir Geylani, Yunus Emre'nin Şeyhi Taptuk Emre'nin şeyhi olan ve Bor'da medfun bulunan Sarı Saltık ve Mevlana gibi büyük velilerin ruhaniyetinden feyizlendiğini şiirlerinde ifade etmektedir. Bütün bunların ötesinde, Hz. Kuddusi, Medine'de mücavir olduğu zamanlarda, o menba-ı

feyz olan Hz. Peygamber (s.a.v)'in ruhaniyetinden feyizlenip yüce manevi mertebelere ulaştığını şiirlerinde dile getirmektedir. Hz. Kuddusi'nin, ruhaniyetinden feyizlenmesi, onun Üveysi bir veli olduğunu ortaya koymaktadır.

Hz. Kuddusi'nin diğer farklı bir özelliği de, hem Nakşilik, hem de Kadirilik yönünün olmasıdır.

Hz. Kuddusi'nin Nakşilik ve Kadiriliğini ifade ettikten sonra şunu belirtelim ki, hakikatte o, tarikat taassubundan uzak bütün tarikatları kucaklayan bir tevhid eridir. Bunu bir beyitinde şöyle dile getiriyor:

“Yok ayrı gayrı evliya yollarının hak cümlesi,  
Hem Halveti, hem Celveti, hem Kadiri, Hem Nakşiyem.”

Hz. Kuddusi, ilk iki Hicaz yolculuğundan sonra, üçüncü kez yine Hicaz'a gitmiş ve yaklaşık onyediy yıl kalmıştır. Mekke ile Medine dağlarında, geniş ve ıssız çöllerde nefsinin safiyete ulaştıran sayısız halvetler yapmış, çile ve erbainler çıkarmıştır. Hz. Kuddusi'nin Hz. Peygambere (s.a.v)'e, o derece muhabbet ve irfanı vardır ki, Medine şehri dâhilinde asla def'i hacet edemez ve bu ihtiyacını gidermek için her seferinde Uhud Dağı arkasına gidermiş. Kuddusi Hazretleri'nin bu halvetlerinde bir günlük rızkının bir tatlı nar olduğu şiirlerinde ifade edilir. Hz. Kuddusi, bu on yedi yıllık hicaz seferinden Bor'a döndükten sonra bazı cahil ve hasetçi insanlar tarafından taşlanmış ve onların iftira ve hakaretlerine maruz kalmıştır. Torunlarından olan İbrahim Eren'den nakledildiğine göre, Hz. Kuddusi, zahir ehli denilen bu nasipsizlerin düşmanlıkları sebebi ile yıllarca evinden çıkmayıp inziva ve tecrid hayatı yaşamıştır.

Hz. Kuddusi'nin hayatına genel olarak baktığımızda, onun on yedi yıl Hicaz'da, Hicaz'dan döndükten sonra uzun yıllar da Bor'da bilfiil halvet ve uzlet hayatı yaşadığını görmekteyiz. Bu durum halkın samimiyetsizliğinin bir ifadesi olmakla birlikte, Hz. Kuddusi'nin Hakk aşığı bir veli olmasının tezahürüdür. Bundan dolayıdır ki, o, halkla, dünya ve dünya ehli ile ünsiyet edememiş ve kendisini büsbütün Hakk'a adanmıştır.

Hiz. Kuddusi'nin manevi şahsiyetinin önemli bir özelliği de, onun, Hakk'ın rızasının olduğu bir konuda, halkın kınamasına ve tepkisine aldırış etmemesidir. O, sadakat ve vefadan yoksun samimiyetsiz insanlara, doğru bildiği şeyi söylemekten asla çekinmemiştir. Bu özellik, onun, melami meşrep bir veli olduğunun ifadesidir.

Hiz. Kuddusi'nin farklı ve de önemli özelliklerinden birisi de, İcazetname'de belirtildiği üzere, Kıyamet'e kadar gelecek insanlara zikir için izin verme icazetinin kendisine verilmiş olmasıdır. İcazet kasidesinde, mürşid bulamayanlara zikre izin verdiğini ifade etmektedir.

Hiz. Kuddisi'nin gönülleri kendisine cezbeden önemli bir özelliklerinden birisi de, engin bir hoşgörü ve tevazu sahibi olmasıdır. O, ilim ve marifetin şahikalarında ikamet etmesine rağmen, kendisinden bahsederken, “ben fakir, zelil, aciz, günahkâr Ahmed der ki...” ifadesini kullanır. Hiz. Kuddisi'nin tam manasıyla, Allah'ın ve Rasulullah'ın ahlakıyla ahlaklanmış, bir büyük velidir.

Hiz. Kuddusi'nin büyüklüğüne işaret eden bazı menkıbe ve olayları buradan anlatmadan geçemeyeceğiz. Anlatıldığına göre, zamanın padişahı, o devrin büyük velisi kim ise onunla görüşmek istediğini beyan edip, yakınlarını bu iş için görevlendirir. Hiz. Kuddusi'yi duyanlardan birisi, onu da saraya haber verir ve görevliler onu İstanbul'a çağırır. Değışik yerlerden gelen velilerle saray erkânı padişahın huzurunda toplanırlar. Oradaki velilerden her biri bireylerden bahsederler. Vezir ve padişahların çoğu, Hiz. Kuddusi'nin taşralı kıyafeti ile huzura gelmesini beğenmeyip, yukarıdan bakıcı bir tavır takınırlar. Mecliste bulunanların sözleri tamamlandığı halde hiçbir kelam etmeyen Hiz. Kuddusi'ye, Padişahın; Şeyh Efendi! Sizde bir kelamda bulunsanız” demesi üzerine, o, şöyle der:

Padişahım! Bendeniz ilmi olmayan bir dervişim. Huzurunuzda bir beyanda bulunmaktan hayâ ederim. Ancak emrinize uyararak başımdan geçen bir hadiseyi size arz edeyim. Bir gün bendeniz Sarayburnu'nda sahil boyunca gezerken, çok güzel bir hanım sandala bindi. Gönلümü cezbeden bu güzelin peşinden başka bir sandala binerek takip ettim. Üsküdar iskelesinde karaya çıkıp, falan sokaktaki büyük konağa giren bu hanımı bir daha göremedimse de asla unutamadım. Gönلüm onun hicranı ile

rahatsızdır.” Padişah, bu hikayeyi duyar duymaz, yanında bulunanların hepsini dışarı çıkartarak, Ahmed Kuddusi’ye: “Efendi! Anlattığınız ifade benim halen içinde yaşadığım emelli halimin ifadesiydi. Şu anda ise o dertten kurtuldum. O hanım gönlümden silindi” der. Sonra Hz. Kuddusi’ye görülmemiş ihsanda bulunur.

Yine zamanın padişahı, bir gün bir kısım âlimler ile tanınmış ve tavsiye edilmiş bazı velileri huzuruna toplar. Onlara: “Şu avucumda ki şey nedir?” diye sorar. Herkes bir şey söylediyse de kimse bilemez. Tevazuundan dolayı meclisin gerisinde, bir köşede oturan Hz. Kuddusi’ye padişah; “Sizde bir tahminde bulunsanız” der. Hz. Kuddusi de;

“Yedi iklim ve yedi deryayı gezdim,  
Bir balığı yavrusunu arar gördüm” der.

Meğerse padişahın avucunda küçük bir balık varmış. Bunun üzerine padişah, Hz. Kuddusi’ye tazim ve ikramda bulunarak, onun sarayda kalmasını teklif ettiyse de, o; “Ben aciz bir dervişim. Burada kalsam dünya imtihanından berat edemem.” Bu teklifi kabul etmez. Bir süre İstanbul da kalan Hz. Kuddusi, Bor’a döndükten sonra bir gün padişah Bor’a iki memur gönderip, onun durumunu öğrenmeyi murad eder. Gelen memurlar, onu, bahçesini bellerken bulurlar. Hz. Kuddusi, onlar daha bir şey söylemeden, “Siz İstanbul’dan geldiniz. Bizim bir şeye ihtiyacımız yoktur.” buyurur. Onlar; “Padişahımız, bizi vazifeli olarak gönderdi. Size tahsisat bağlayacağız” derler. Hz. Kuddusi, onlara; açın eteğinizi!” diyerek, her ikisinin eteğine birer kürek toprak döker. İki memurda bu toprakların altına dönüştüğünü görünce şaşırır. Bu sefer Hz. Kuddusi onlara; “Eteklerinizdekini yere dökün” deyince, hemen yere dökerler ve bu defa altına dönüşen bu toprakların yılan-çıyana dönüştüğüne şahit olurlar. Bunun üzerine Hz. Kuddusi, onlara; “Evlatlarım! Allah Teâla’nın keremi ile bizim padişahımızın tahsisatına ihtiyacımız yoksa da fakirlere ve acizlere dağıtmak üzere bırakın.” Diyerek bu tahsisatı alarak yoksullara dağıtır.<sup>399</sup>

Hz. Kuddusi, bir gün Konya’ya giderek, Mevlana Celaleddin-i Rumi’nin kabrini ziyaret etmek ister. Türbenin önüne vardığı zaman, türbedar, kapıları

<sup>399</sup> <http://www.biriz.biz/evliyalara/ea0199.htm>

kilitlemiş gitmek üzeredir. Hz. Kuddusi, türbedara, türbeyi açması için ne kadar rica ettiyse de, türbedar: “Akşam oldu, açma izni yoktur” diyerek, onun ricasını kesin bir şekilde reddeder. Bunun üzerine Hz. Kuddusi, şu güzel methiyeyi okumaya başlar:

Sensin veliler şahı,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Affet şu ben gümrahı,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Bed-kar-u-avadeyim,  
Pür-zenb ü bi-çareyim,

Asi yüzü kareyim,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Gayet azimdir cahın,  
Mahbubusun Allah'ın,

Darü'ül-eman dergahın,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Sen şol ulu Sultansın,  
Ki, server-i merdansın,

Hem maden-i irfansın,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Çün tıfl iken ey Sultan,  
Eflaki ettin seyran,

Oldu melaik hayran,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Muhtacınam in'am et,  
Mihmanınam ikram et,

İhsanını itmam et,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Kapunda çok muhtacan,  
Erer murada her an,

Devrinde sürer devran,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Bencileyin yok gümrah,  
Lakin dedim eyvallah,

Geldim sana şey'en lillah,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Ariflerin sultanı,  
Dertlilerin dermanı,

Kuddusi'nin cananı,  
Ya Hazret-i Mevlana!

Hz. Kuddusi, bu şiiri okuyup son dörtlüğü söylediği anda, türbenin kapıları kendiliğinden açılır. Hz. Kuddusi türbedarın şaşkın bakışlarından habersizce ziyaretini yaparak oradan ayrılır. Ertesi gün bu hadiseyi duyan Mevlevi şeyhleri ile bir kısım ulema: “Bu, mutlaka Borlu Kuddusi’dir derler.

Medine-i Münevvere'ye hicret eden Ali Osman isimli İzmirli bir Türk, Medine'ye hicret ettikten bir müddet sonra, mesleği olan saatçilik işini yapmak üzere bir dükkân açmak için izin almaya çalışır, fakat bir türlü bu izni alamaz. Parası da biter ve çok zor durumda kalır. Bir gece Allah Teâlâ'ya bütün gönlüyle yalvarıp yakarır. O gece rüyasında esmer tenli, kır saçlı, uzunca boylu bir zat, ona; “Evladım! Resmi daireye girdiğinde sağ tarafında gördüğün üçüncü şahsa müracaat et, gerisine karışma” buyurur. Ali Osman Efendi sabahleyin uyanır uyanmaz doğruca rüyada gösterilen şahsın yanına gider. O şahıs, Ali Osman Efendi'ye; “Seni Kuddusi Hazretleri mi gönderdi? Git Odükkânını aç, işine başla,” der. Ali Osman Efendi, hemen gidip izin almış gibi açar. O şahıs da izin belgesini sonradan gönderir. Ali Osman Efendi bir zaman sonra rüyasında Hz. Kuddusi'yi tekrar görür. Hz. Kuddusi, ona; “Oğlum! Bana Kuddusi, derler. Cebine bir hediye koydum, onu al ve amel et,” buyurur. Ali Osman Efendi uyandığında cebinde Hz. Kuddusi'nin “Ey rahmeti bol padişah, cürmüm ile geldim Sana.” Diye başlayan ve aynı zamanda ilahi olarak da söylenen bu meşhur şiirinin yazılı olduğu kâğıdı bulur. Ali Osman Efendi o günden sonra bu şiiri okumadan işine gitmez ve verilen vazifeleri harfiyyen yerine getirir.

Hz. Kuddusi, 1265/1848 tarihinde Bor'da vefat etmiştir. Hz. Kuddusi'nin vefat ettiği gün meydana gelen bir olay vardır ki, onu burada anlatmadan geçmemiz mümkün değildir. Hz. Kuddusi'nin vefat ettiği gün, köylünün birisi de kırılan sabanını tamir ettirmek üzere Bor'a geldiğinde, çok kalabalık bir cemaatin cenaze namazına hazırlandığını görünce, abdestini tazeleyerek cenaze namazını kılar. Hemen işine dönmek niyetinde olduğundan, yakındaki bir demirci dükkânına girerek, tamir etmesi için saban demirini ustaya verir. Demirci, ocağa koyduğu demirin korlaşmadığını, saatlerce uğraştığı halde dövülecek hale gelmediğini görünce, şaşkın bir halde düşünceye dalar. Bu sırada yakın bir tanıdığı dükkânına girer. Demirci, durumu ona anlatır. O da, köylüye; “Sen nerelisin, bu demiri nereden getirdin?” diye sorar. Köylü; “Ben filan köydenim. Bu demir, dün çift sürerken bir kayaya takılıp kırıldı. Tamir ettirmek için buraya getirdim. Bor'a girdiğimde, eşini görmediğim bir cemaate katılarak cenaze namazını kıldıktan sonra da bu dükkâna geldim” deyince, o kişi; “Senin, adını sormadan namazına iştirak ettiğin zat, Büyük Veli, Hakk Aşığı Şeyh Ahmed Kuddusi Hazretleriydi. Allah Teâlâ, değil onun

namazını kılını, o cenazede hazır bulunan alet ve edevatı da ateşten muhafaza etmiştir” der. İman sahibi olan bu köylü, yeni bir saban alıp köyüne döner.<sup>400</sup>

Hız. Kuddusi, 1265 Cemaziyelahir 81848 Mart tarihinde Bor’da vefat etmiş olup, Sarı Saltuk Hazretleri’nin kabrinin karşısında bir yere defnedilmiştir. Sonradan, kabirleri şehirlerin dışına nakletme hususundaki umumi karar üzerine de, bugünkü kabristandaki ziyaretgâh olan yerine nakledilmiştir. Bu nakil esnasında bazı olaylar çıkmış ise de Kaymakam, Belediye Başkanı ve Jandarma Komutanı müdahale ederek, Hız. Kuddusi’nin kabrine karşı nahoş sözler sarf edip, edebe aykırı davranışlarda bulunmuştur. Kabrin nakli hadisesinde Ahmed Eren Efendi, Bor dışında olduğundan dolayı, bu nakil işini Hacı Emmi’den şöyle nakletmiştir: “Kabir-i şerifi yıkmak için kimseyi razı edememişler. Ameleler bu şeni işi kabul etmediğinden, ancak hapishaneden getirilen birkaç mahkûm ile yıkmaya başlamışlar. Kabri açmışlar ki, kefen bembeyaz duruyor. Ve o esnada etrafı, orada bulunanların daha önceden eşine rastlamadıkları çok güzel ve hoş bir koku sarıvermiş ve yine hava çok sıcak ve yakıcı iken gökyüzü aniden bulutlanarak, rahmet çiseleyip, serinlik ve ferahlık hâsıl olmuş. O civarda bulunan herkes, o emsalsiz kokuyu hissedip, tarifsiz bir emsal içinde kalmışlar. Hız. Kuddusi’nin kefeni, mübarek na’şısı ve kabrin içindeki taş ve topraklar, İbrahim Eren’nin hazırladığı yeni bir bez torba içine konarak, bu günkü kabrine konulmuştur.”<sup>401</sup>

Ahmed Kuddûsî’nin eserleri şunlardır: 1) Dîvân-ı Kuddûsî, 2) Külliyyât-ı Kuddûsî Efendi: Bu külliyyât, şu eserlerden meydana gelmiştir: Dîvân, Pendnâme, Vasiyetnâme, İcâzetnâme, Nesâyih-ı Ahmed Kuddûsî, Hazînet-ül-Esrâr ve Ganîmet-ül-Ebrâr, Medâyih Risâlesi, Muhtasar Tıbb-ı Nebevî, Mektuplar, Çeşitli konularda Arabça risâleler.

Ahmed Kuddûsî’nin bilinen ve ilahi olmuş en meşhur eseri “Cürmüm İle Geldim Sana” şiiridir.

<sup>400</sup> <http://www.nigdekturizm.gov.tr/belge/1-99505/nigdenin-yetistirdigi-onemli-sahsiyetler.html>

<sup>401</sup> <http://www.bor.gov.tr/index.php/degerlerimiz/seyh-ahmed-kuddusi-hazretleri>

Ey rahmeti bol pâdişâh,  
Cürmüm ile geldim sana,  
Ben eyledim hadsiz günâh,  
Cürmüm ile geldim sana

Hadden tecâvüz eyledim,  
Deryâ-yı zenbi boyladım,  
Ma'lûm sana ki neyledim,  
Cürmüm ile geldim sana.

Senden utanmayup hemân.  
Ettim hatâ gizlû ayân,  
Urma yüzüme el-emân,  
Cürmüm ile geldim sana.

Aslım çü bi katre menî,  
Halk eyledin andan benî,  
Aslım denî, fer'im denî,  
Cürmüm ile geldim sana.

Gerçi kesel fisk-ü-fücûr,  
Ayb-ı zelev çok hem kusûr,  
Lâkin senin adın Gafûr,  
Cürmüm ile geldim sana.

Zenbim ile doldu cihân,  
Sana ayân zâhir nihân,  
Ey lutfü bî-had Müste'ân,  
Cürmüm ile geldim sana.

Adın senin Gaffâr iken,  
Ayb örtücü Settâr iken,  
Kime gidem sen vâr iken,  
Cürmüm ile geldim sana.

Hiç sana kulluk etmedim,  
Rah-ı rızâna gitmedim,  
Hem buyruğunu tutmadım,  
Cürmüm ile geldim sana.

Bin kerre bin ol pâdişâh,  
Etsem dahî böyle günâh,  
Lâ-taknetû yeter penâh,  
Cürmüm ile geldim sana.

İsyânda Kuddûsî şedîd,  
Kullukda bir battal pelîd,  
Der kesmeyip senden ümîd,  
Cürmüm ile geldim sana.

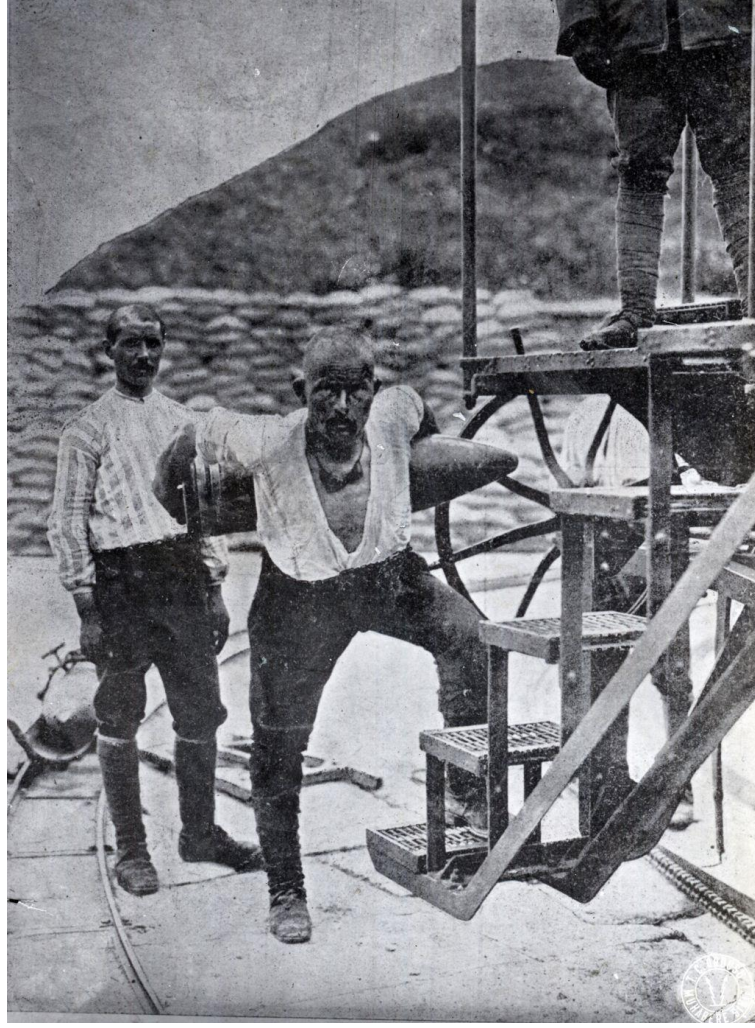
#### 2.1.3.10.2. Niğdeli Ali (UĞUR) (1898-1960)

Vatan topraklarının işgalini imkânsız kılan, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük ve güçlü birleşik devletler donanmasının taşıdığı İtilaf Devletleri askerlerinin yurda girmesine engel olan, bomba yüklü dev zırhlı gemileri Çanakkale Boğazı'nın derinliklerine gömen o iki koca Türk ecdadına minnet duygularımızı sunuyoruz.

Mecidiye Topçu Bataryasında düşen bombaların ardından sağ kalan iki Türk askeri olan Seyid Onbaşı ve Niğde'den Çanakkale'ye düşmanın tek karış toprağını vermemek için giden Niğdeli Ali koskoca bir devletin tarihine isimlerini altın harflerle yazdırmışlardır.<sup>402</sup>

---

<sup>402</sup> T.C. Niğde Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, **Milli Mücadele'de Niğde**, Niğde, 2009, s, 73.



**Fotoğraf 106:** Seyit Onbaşı ve Niğdeli Ali

Kaynak: [www.defterk.com](http://www.defterk.com)

Peki kimdir bu kahramanlar? Seyit Onbaşı'nın kim olduğu bilinmektedir ancak, Niğdeli Ali'nin kim olduğunu bilen var mı?

Maalesef Niğdeli Ali diye bilinen, Seyit Onbaşının silah arkadaşı olan kahramanımızın kim olduğunu yakın tarihimize kadar araştıran ve soran olmamıştır. Bundan birkaç yıl öncesine kadar “Niğdeli Ali benim babamdır. Çanakkale’de Seyit Onbaşı ile beraber omuz omuza çarpışan benim babamdır” diyen birisi ortaya çıkmasa idi herhalde Niğdeli Ali’nin kimliği merak edilmeyecek ve araştırmalar yapılmayacaktı. 2005 yılında Niğde’nin Bor ilçesine bağlı Postallı köyünden olan Tahsin Öztürk, babası olan Ali Öztürk’ün Çanakkale’de savaştığı ve Niğdeli Ali

olarak bilinen kişinin babası olduğu iddiasında bulunmuştu. Bu iddia Niğde de ve hatta ülkede ses getirmişti. Niğdeli Ali'nin kim olduğunun bulunmasının vermiş olduğu sevinç ve tarihe damgasını vuran bir şahsın hatırasına birşeyler yapılmak istenmesi adına Tahsin Öztürk'ün babası ile ilgili anlattıkları, hatıraları ve hissettikleri gerek yerel basında gerek ülkenin önde gelen gazete ve dergilerinde ses getirmişti. Pek çok internet adresi “Niğdeli Ali'nin Garip Hikâyesi” isimli yazıya yer vermiş ve Çanakkale şehitlerini bu vesile ile anmıştı. Tahsin Öztürk valilik, belediye ve sivil toplum kuruluşlarınca ödüllendirilmiş konferanslarda konuşmacı olarak katılmıştır.

Niğdeli Ali'nin babası olduğunu söyleyen Tahsin Öztürk haklı bir sevinç ve gururla babası hakkında tüm bildiklerini anlatmıştır. Bu anlatılanlar gerek devlet birimlerince gerek se Niğdelilerce kabul görmüştür. Böyle bir durumda bilimsel bir araştırma yapmak ve kesin bir sonuca ulaşmak yerine anlatılanlar ışığında Niğdeli Ali'nin artık kim olduğunun bulunduğu olan inanç, 12/11/2012 yılında valilik makamına verilen bir dilekçe ile sorgulanmaya başlamıştır.

Bu dilekçenin içeriği şöyledir:

“ Çanakkale Savaşında Mecidiye Bataryasında Seyit Çavuş ile birlikte kahramanca savaşan Niğdeli Ali benim babamdır. Ancak Niğde Belediyesince Dört Mevsim Niğde adlı derginin ikinci sayısındaki Hayrullah Eraslan 'ın Tahsin Öztürk'le konuştuğu söyleşide adı geçen Ali'nin babam olan Niğdeli Ali ile ilişkisi bulunmamaktadır.

Bu konuda İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünce ilgili kurumlardan elde edilen belgeler çerçevesinde Çanakkale Savaşında Seyit Onbaşı ile birlikte savaşa katılan ve gazi olan Niğdeli Ali Çavuşun (Çolak Ali) babam olduğuna dair gerekli düzeltmenin yapılmasını arz ederim. 12/11/2012

Kenan UĞUR”

Yukarıdaki Niğde Valiliğine yazılmış olan dilekçede Kenan Uğur'un Niğdeli Ali'nin oğlu olduğuna dair iddialarına yer verilmiştir.

Tezimi hazırlarken Niğdeli Ali adına bir bölüm oluşturma çalışmalarım neticesinde ortaya çıkan bu durum beni bir hayli şaşırttı. Tahsin Öztürk Niğdeli Ali'nin Postallı köyünden olduğunu iddia ediyordu. Bu köy Bor'un bir köyü olduğu için tezimin konusu olması nedeniyle araştırmaya başlamıştım. Kenan Uğur ise Niğdeli Ali'nin kendi babası olduğunu söylemesi üzerine bu iddianın hangi köyden olduğu konusunda derhal araştırma yaptım. Ve karşıma Bor'un diğer köyü olan Kürkçü köyü çıktı. Demek ki her iki iddiadaki köyler tezimin konusu gereği benim araştırma alanıma girmektedir.

İddia sahiplerinden Tahsin Öztürk'ün 2010 yılında vefat ettiğini öğrenmem üzerine diğer bir iddia sahibine yani Kenan Uğur'a ulaşma gayretlerim oldu.

Niğde Üniversitesi Öğretim üyelerinden Yard. Doç. Dr. Salih Özkan hocamızdan kendisinin bulunduğu bir komisyonca konunun daha önceden araştırılmış olduğu ve bir raporla bu konunun değerlendirildiğini öğrenmem üzerine, Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünde bulunan komisyon raporuna ulaştım. Turizm Müdürlüğü müdür ve müdür yardımcılarının yardımları neticesinde ulaştığım raporlar bu konunun ne denli ayrıntılı bir şekilde araştırıldığını göstermektedir.

Niğde Üniversitesi Rektörlüğü Tarih Bölümü Başkanlığı tarafından oluşturulan bu komisyon, Niğde Valiliği'nin; Niğde İl Kültür Müdürlüğü'nden, Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü'nden, Ulukışla Askerlik Şubesi Başkanlığı'ndan, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Başkanlığı'ndan, Niğde Nüfus İl Müdürlüğü'nden, Niğde Tapu ve Kadastro İl Müdürlüğü'nden istemiş olduğu belgeler ile Niğdeli Ali'nin babası olduğunu iddia eden Kenan Uğur, oğlu Ali Uğur ve kız kardeşi Hatice Erdem'in anlattıkları ışığında çalışmalar yapıp sonucu bir rapor haline getirmiştir.

İl Kültür Müdürlüğünün raporunu inceledikten sonra, 3 Mayıs 2013 günü Niğdeli Ali benim babamdır diyen Kenan amca'yı Selçuk Mahallesiindeki evlerinde ziyaret edip bu meselenin iç yüzünü bir de ondan dinlemek istedim. Beni evlerinde misafirperver bir şekilde karşılayan Kenan amca ve oğlu Ali Uğur'dan bu konu hakkında bilgiler edindim. Kenan amca vermiş olduğu dilekçelerin ve yapmış olduğu

mücadelenin karşılığını alamadığını belirtip üzgün olduğunu söylüyor, babasından bahsediyor ve ekliyor:

“ Babam 1892 yılında Ulukışla’nın Mirahor Köyünde doğmuş. Dedemin adı Mehmet nenemin adı da Hatice’dir. Soyadı kanunu gelmezden önce bize Köseoğulları denilirmiş. Babam öksüz büyümüş. Fakir biriymiş. Babasının dayısı O’nu Kürkçü köyünden Hacı Mehmet ve Elife’nin kızı olan annem Ayşe ile evlendirmiş. Babam evlendikten sonra Kürkçü köyüne yerleşmiş. Annemin babası babama buradan tarlalar vermiş. Biz beş kardeşiz. 3 abim ve bir de ablam var.

Bizim köydeki tarlalarımızdan ayrı, Gökbez ve Başmakçı köylerinde de tarlalarımız ve bağlarımız var. Buralar babama devlet tarafından Çanakkale’de gösterdiği üstün hizmetler nedeniyle verildi. Ablam Hatice Erdem’e bağlanan aylık babama yine aynı sebepten bağlanan gazilik maaşıdır.

Benim babam herkes tarafından “Çolak Ali” olarak bilinmektedir. Çünkü babam Çanakkale harpleri sırasında sağ elinin işaret ve orta parmaklarını kaybetmiş ve bu nedenle de kendisine artık Çolak Ali denir olmuştu. Bu olaydan daha önce babam, Çanakkale savaşları sırasında ayağına mermiler isabet ettiği için yaklaşık bir yıl kadar askeri hastanede yatmış ve iyileşince de tekrar cepheye döndüğünden bahsederdi. Bu nedenle de topallıyordu. Ayağındaki mermileri çıkaramamışlar bu nedenle ölene kadar ayağındaki bu mermilerle yaşadı. Babam evimize misafirlğe gelenlere Çanakkale savaşlarından sürekli bahsederdi. Fakat biz kapı eşiğinden dinlerdik babamı. O zamanlar küçük olduğumuzdan misafirlerin yanında oturamazdık. Babam bize hatıralarını anlatmazdı. Başkalarına anlattıklarını gizli bir şekilde hayran hayran dinlerdik. Seyit Onbaşı’dan bahsettiğini hatırlamıyorum. Babamı tanıyanlar da Çanakkale savaşlarından sürekli bahsettiğini bilirler. Civar köylerdeki herkes babamın Çanakkale gazisi olduğunu bilir.

Daha önce Postallı köyünden olan ve Niğdeli Ali olarak belirtilen kişinin aslında Çanakkale’de savaştığını kimse bilmez. Zaten köylülerde 5-6 sene öncesine kadar belirtilen kişinin Niğdeli Ali olabileceğini hiç düşünmemişler. Tahsin Öztürk ve babası Ali Öztürk’ü ben de tanırım. Bunlara eskiden Bakkalbaşıoğulları denilirdi.

Daha önce ben Ali amcanın Çanakkale’de savaştığını duymamıştım. Bence bu konuda bir yanlışlık var. Oysaki benim babamın Çanakkale’de savaştığını, el parmaklarını orada yitirdiğini ve babama verilen tarla ve bağların devlet tarafından gazilik ödülü olarak verildiğini herkes bilir.”<sup>403</sup>

Kenan amcanın anlattıklarını duyunca rapordaki belgeleri kontrol ettim. Ulukışla Askerlik Şubesi Başkanlığı’nın 5603 numaralı ihtiyat ve müstahfaz defterlerinden kaydı çıkarılan “Künye Kayıt Belgesi”nde aynen şu ifadeler bulunmaktadır:

“Piyade, Alay 14, Tabur 3 Neferi iken Çanakkale Dar’ül Harbinde mercuh (yaralanmak) olarak Zeytinburnu Hastanesi Heyet-i Sıhhiyesinin 05 Kanun-ı Sani 1331 tarih ve (200) numaralı raporuyla altıncı dereceden takaüden (emekli, gazi) ihraç edildiği muamelat-ı zatiye müdüriyetinin 04 Eylül 1332 tarih ve 1/195 numaralı tahriratıyla bildirilmiştir.” Bu belgeden Kenan amcanın söylediklerinin doğru olduğu anlaşılmaktadır. Kenan amcayla beraber gittiğim Kürkçü köyünde köylülerle yaptığım konuşmalarda Ali Uğur için Çolak Ali demeleri ve Ali Uğur’u soy ismiyle değil lakabıyla hatırlamaları ilgimi çekti. Araştırmacı yazar İdris Yavuz’un da daha önce bu konu hakkında yapmış olduğu araştırmayı incelediğimde, İmrahor ve Başmakçı köylerinde de Ali Uğur’u Çolak Ali olarak tanıdıklarını ve Çanakkale’de savaştığını bildiklerinden bahsettiklerini gözlemlemiştim.

---

<sup>403</sup> Kenan Uğur, 1936 Mirahor Doğumlu, İlkokul Mezunu, Emekli.



**Fotoğraf 107:** Niğdeli Ali'nin (Ali Uğur) Mezarı ve Oğlu Kenan Uğur

Niğde Tapu ve Kadastro İl Müdürlüğü'nden alınan zabıt defterlerine göre Ali Uğur'un askerdeyken yapmış olduğu üstün başarılarından dolayı kendisine ödül olarak verilen yerler gösterilmektedir. Bu kayıtlara göre Bor ilçesinin Gökbez köyünde 1 tarla ve 1 bağ, Ulukışla ilçesinin Başmakçı köyünde ise 3 tarla gösterilmektedir.

Emekli sandığından alınan 1976 yılına ait belgede 7 Nisan 1960 yılında vefat eden Ali Uğur'un kızı Hatice Erdem'e bağlanan aylık hakkında bilgiler bulunmaktadır. Buna göre, 1971 yılında 183 Lira 33 Kuruş ile başlayan aylığın Milli Savunma Bakanlığında Er rütbeli Ali Uğur'un ölümü nedeniyle bağlandığı belirtilmektedir. Bu aylık halen devam etmektedir.

Kenan amcanın bahsettiği bir diğer konu da, bundan birkaç sene öncesine kadar bir söyleşi sonucu ortaya çıkan Tahsin Öztürk'ün anlattıklarıdır. Bu söyleşiye göre Postallı köyünden olan Ali Öztürk, Çanakkale'de Mecidiye bataryasında Seyit Onbaşı ile beraber savaşan Niğdeli Ali'dir. Oysaki elimde bulunan Ulukışla Askerlik Şubesi Başkanlığının 5628 numaralı kütük/künye defterinden kaydı çıkarılan künye kayıt belgesine göre, adı geçen Bakkalbaşıoğullarından Hasan oğlu Ali'nin Konya Jandarma Alayı 2. Taburda müstahkem olduğu, beş mah (ay) firari olduğunun sevkini 13 Haziran 1339 tarihinde Konya imalathanelerine yapıldığı, en sonunda Adana Seyyar Jandarma Taburu Seyyar Bölüğü'nden 26 Nisan 1339 tarih ve 181 numaralı mazbata ile terhis edildiği açıkça belirtilmiştir. Bu bilgi Milli Savunma Bakanlığı Arşiv Müdürlüğü'nün 28 Eylül 2012 tarih ve 7940-4753-12 sayılı Niğdeli Ali konulu yazısında da geçmektedir. Yani Bakkalbaşıoğullarından Hasan oğlu Ali'nin Çanakkale Cephesi'nde savaştığına dair mevcut bilgiler bu iddiayı desteklememektedir. Niğde Üniversitesinin oluşturmuş olduğu komisyonda bulunan Tarih Bölümü Başkanı Yard. Doç. Dr. İbrahim Erdoğan bu durumu şu şekilde ifade etmektedir;

“Tahsin Öztürk'ün babasının anılarından yola çıkarak kaleme alınan ve çeşitli yayın organları tarafından basılan söyleşide sarfedilen cümleler, Çanakkale Destanının o günün şartlarında psikolojik olarak kendisini o kahramanlarla eş tutmak istemesi sonucunda kendiliğinden yayılan bir gelenek olsa gerektir. Bu gün Anadolu'nun pek çok köyünde Milli Mücadele yıllarını yaşamış ve elinde silahla

cepheye gitmiş her yaşlı, Çanakkale Savaşlarına toplum psikolojisinden dolayı gayri ihtiyari atıfta bulunmakta, o kahramanlarla kendisini özdeşleştirmek istemektedir ve bu gayet doğal bir durumdur. Zira Tahsin Öztürk'ün anlatımındaki çok sayıdaki menkıbevi unsurlar, o günün kahramanlarına olan hayranlığın Çanakkale Cephesi'ne gitse de gitmese de her Türk neferinin gönlünde uyandırdığı heyecanın bir yansıması olarak telakki edilebilir. Ancak elde edilecek yeni ve daha sağlam deliller (yazılı arşiv), bu konuda ki şüphelerin giderilmesine yardımcı olacaktır.”

Kenan amcanın Valilik Makamına vermiş olduğu dilekçe sonucunda yapılan araştırmalar neticesinde Niğde Üniversitesi tarafından oluşturulan komisyon üyelerinin eldeki belgeler ve Kenan amcanın babasına ait olduğunu söyleyerek göstermiş olduğu kendisinde bulunan aile resimlerindeki Ali Uğur'un, Harp Mecmuası adlı derginin ikinci sayısında yer alan resimde görülen Niğdeli Ali'ye büyük benzerlik göstermesi sonucunda oluşan ortak kanaati **“Kenan UĞUR'un babası Köseoğullarından Mehmet oğlu Ali'nin Seyit Çavuş ile birlikte savaşan kişi olması ihtimali daha yüksek olarak görülmektedir”**şeklindedir.

Yapmış olduğum incelemeler, görüşmeler ve araştırmalar sonucu bana göre de Niğdeli Ali olarak bilinen kişi Kürkcü köyü nüfusuna kayıtlı bulunan Ali Uğur'dur. Ancak Çanakkale Cephesi Mecidiye Bataryası nefer listesine ulaşamadığı için kesin olarak bu sonuca varmakta yanlış olabilir. Elde bulunan yazılı belgeler ışığında bu sonuca varıldığını bilmekte fayda var.

Kenan amcanın oğlu Ali Uğur; “3 yıl bu işin peşinden gittim. Gerçek ortaya çıksın diye uğraştım. Gerekli belgelere ulaşmak kolay olmadı. Hak ettiğimizi düşündüğüm ilgi babama ve bana gösterilmedi. Sadece söylentilerden ibaret olmasına rağmen, başkalarının Niğdeli Ali'ye sahip çıkmak istemelerini derhal kabullenip övgüler yağdırıp ödüller veren Niğde Belediyesi yetkilileri bana ve babama kulak asmadılar. Oysaki gerçek belge ve evraklarla iddiamızı savunduk. Zannediyorum ki yapmış oldukları hatanın farkına varmaları üzerine bu durumu kabullenmek istemediler. Ve yapılan araştırmalar yeterince ses getirmedi. Ne babamın, ne benim ne de bir başka yakınımızın bu durumdan bir fayda sağlamak gibi bir amacı yok. Maddi hiçbir beklentimiz yok. Sadece gerçek ortaya çıksın istiyoruz.

Babamın en büyük arzusu Kürkçü köyünün Postallı ve İmrahor girişlerine “Bu köy Niğdeli Ali’nin köyüdür” yazılı bir tabelanın yetkililerce yaptırılıp konulmasıdır. Bununla alakalı olarak hem kendimiz hem de Kürkçü köyü muhtarımız İl Kültür Turizm Müdürlüğüne birer dilekçe vererek başvuruda bulunduk. Ama bir sonuç alamadık.”<sup>404</sup>

Çanakkale Savaşlarında büyük kahramanlıklar gösteren pek çok ismi bilinmeyen bu toprağa düşmüş veya gazi olmuş ecdadımız bulunmaktadır. Amacımız en azından varlığından haberdar olduğumuz kahramanlarımızdan birisi olan Niğdeli Ali’nin kim olduğunun bilinmesine katkı sağlamak ve hatırasına saygıda bulunmak için adına yapılacak olan etkinliklerde ve anmalarda gösterilecek bir kabrinin bulunduğu olan inancımızı öncelikle tüm Niğdelilerle ve tüm milletimizle paylaşmaktır.

---

<sup>404</sup> Ali Uğur, 1960 Doğumlu, Üniversite Mezunu, İşletmeci.

#### 2.1.3.10.3. Halil Nuri Yurdakul (1898-1970)



**Fotoğraf 108:** Halil Nuri Yurdakul

**Kaynak:** <http://forum.donucuirklar.com/index.php?topic=6657.0>

1898 yılında Niğde ili Bor İlçesinde doğdu. İlköğrenimini burada tamamladı. Daha sonraki mesleki eğitimini Bursa Askeri Orta Okulu, Kuleli Askeri Lisesi ve Pendik İhtiyat Zabit Namzetleri okulunda tamamladı. Pendik İhtiyat Namzetleri Okulunu bitirdikten sonra burada öğretmen olarak kalmıştır. Mondros Mütarekesi ilan edildiği sırada Erenköy İhtiyat Zabit Namzetleri talimgâhında öğretmen olarak görev yapıyordu. Kurtuluş Savaşında büyük kahramanlıklara imza atan Yurdakul; Pazarcık, Bozüyük ve İnegöl’de bölgeden oluşturduğu gönüllü askerlerle emperyalist güçlere karşı koymuştur. Bursa cephesinin kurulmasında da büyük yararlar sağlamıştır. Atatürk ve Ali Fuat Cebesoy’dan emir alarak topladığı milli kuvvetlerle düşman seli karşısına çıkmıştır. Kurtuluş Savaşı’nda üç kez yaralanan Yurdakul, 1. ve 2. İnönü, Sakarya ve Büyük Taarruz Savaşlarına da katılmıştır. 2. İnönü Savaşı sırasında onun yine harp tarihimize mâl olan önemli başarısını Garp Cephesi Harekât Şubesi Müdürü Tevfik Bıykoğlu aşağıdaki şekilde açıklar: “24. tümenimiz aldığı tertiple Yunanlılara, Isırganlı-Hamidiye ileri mevzilerinin esas mevzi olduğu hissini vermeğe muvaffak olmuştur. Burada bütün tümenin bilhassa 143. alayın dış kanadındaki bölüğü faal hareketi ve kendi teşebbüsleriyle Yunan tümeninin saldırış

kanadına taarruz etmesinin büyük hissesi vardır. Bu bölük evvelce 1. İnönü' de temayüz etmiş olan Halil Nuri Yurdakul'un bölüğüdür. Teğmen Halil Nuri cephelede gösterdiği başarı yanında, Cevat Giritli ve Sadi Kadıköy ile birlikte haber alma hizmetlerinde de başarı göstermiştir. Yurdakul, Yunan 1.ve 11. kolorduları bölgesinde çalışmış, yirmi günlük turları sonunda aldığı bilgileri Bolvadin'de yerleşen 2. orduya ulaştırmayı başarmıştır. Bu üç kahraman askerin köylü kıyafetli resimleri Atatürk'ün emri ile İstanbul Askeri Müzesi'nde sergilenmektedir.<sup>405</sup>

Yurdakul 1927 yılından itibaren yedi yıl boyunca Muhafız Alayı'nda görev yapmıştır. 1933 yılında Halil Nuri Yurdakul, Niğde 41.Fırka 12. Alay 3. Bölük Komutanıdır. 1935 yılından itibaren üç yıl boyunca Van ili Erciş ilçesinde Askerlik Şube Reisliği görevinde bulunmuş ve 24.10.1938 tarihinde Niğde Askerlik Dairesi Mülhaklığına atanmıştır. 1940 yılında Niğde Piyade Alayında 3. Tabur Komutanı olarak görev yapmıştır. Sonra Kayseri Zencidere Gedikli Erbaş Hazırlama Orta Okulu Dâhiye Müdürlüğü ve Gedikli Hazırlama Okul Komutanlığı görevlerinde bulunmuştur. Daha sonra, Pozantı, Dört Yol ve Maraş'ta görev yaptı. Milletvekili olmadan önce Adana da Seferi Gereçler Depo Müdürlüğü görevinde bulunuyordu. Başarılı çalışmalarından dolayı 14.5.1925 tarihinde Büyük Millet Meclisi, Onu Takdirname ve İstiklal Madalyası ile taltif etmiştir. 1940 yılında dönemin Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak tarafından para ödülü ile Maarif Vekili Hasan Ali Yücel tarafından Teşekkür Belgesi ile ödüllendirilmiştir.

Yurdakul'un askeri kimliği yanında, kültür adamı kimliği de çok önem arz etmektedir.<sup>406</sup>

Halil Nuri Yurdakul 1950 seçimlerinde Niğde Milletvekili olarak meclise girer. Asker ve kültür adamı kimliği ile yürüttüğü başarılı çalışmalarını siyasî hayatında da devam ettirir. Niğde ili Bor ilçesinde adını taşıyan Halil Nuri Bey İlçe Halk Kütüphanesi mevcut olup, Niğde Üniversitesi'nde bir kampüse de onun adı verilmiştir.

---

<sup>405</sup> T.C. Niğde Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, **Arşiv Belgelerine Göre Halil Nuri Yurdakul**, Niğde, 2011, s.4.

<sup>406</sup> T.C. Niğde Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, **Arşiv Belgelerine Göre Halil Nuri Yurdakul**, s. 5.

Üç erkek ve iki kız olmak üzere beş çocuk babası olan Yurdakul, 28 Şubat 1970 tarihinde vefat etmiş ve doğum yeri olan Niğde'nin Bor ilçesindeki Acıgöl Mezarlığı'na defnedilmiştir.<sup>407</sup>

#### 2.1.3.10.4. Halit Mengi (1883-1958)



**Fotoğraf 109:** Halit Mengi

Kaynak: [http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Halit\\_Hami\\_Mengi?uselang](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Halit_Hami_Mengi?uselang)

21.8.1883 yılında Bor'da doğdu. Müftü zade Hacı Mahmut Şerif Efendi'nin ikinci oğlu olan Hüsnü Efendi ile Sarı müderrislerden Abdülnafi Efendinin kızı Huriye Hanımın birinci çocuklarıdır. Niğde eşrafından İzzet Efendinin kızı Ulfiye Hanımla evlenmiştir. Bu evlilikten 8 çocukları olmuştur.

Halit Mengi, 1900 yılından itibaren, Bor Hükümet Konağı İnşaat Kâtipliği, Belediye Kâtipliği, Tahrirat kâtipliği, Bozkır ilçesi Maliye Tahsil Müfettişliği, Ereğli ilçesi Tahsil Müfettişliği, Bor Varidat Memurluğu, Eğridir ilçesi Mal Müdürlüğü, Beyşehir İlçesi Mal Müdürlüğü, Antalya ili Vergi Memurluğu, İstanbul İstinye ilçesi Mal Müdürlüğü, İstanbul Şile Mal Müdürlüğü, İstanbul Defterdarlığı 2. Şube Teknik

---

<sup>407</sup> Milli Mücadele'de Niğde, s, 62.

Memurluğu, İstanbul Hasköy İlçesi Maliye Tahakkuk 1. Memurluğu, Karaman Mal Müdürlüğü yapmıştır.<sup>408</sup>

Bor Belediye Başkanlığına ilk olarak 1914 yılında 200 kuruş maaşla tayin edilmiş, 1915 yılı sonlarında terfian Aksaray Kaymakamlığına atanmış, ardından Karaman Belediye Başkanı olmuşsa da istifa ederek ayrılıp ticaretle uğraşmış. 4 Eylül 1919 tarihinde Mustafa Kemal Paşa'nın Başkanlığında toplanan Sivas Kongresi'ne Niğde Delegesi olarak katılmıştır.<sup>409</sup>

1920 yılında ikinci kez seçimle Bor Belediye Başkanlığını kazanmış ve 1923 yılında Milletvekilliği seçimine iki ay kalıncaya kadar bu görevini sürdürmüştür. 1923 Milletvekilliği seçimlerinde adaylığı Atatürk tarafından tensib edilerek, Cumhuriyet Halk Fırkasından Niğde milletvekili seçilerek fasılasız olarak 1950 yılına kadar milletvekilliği yapmıştır. 1950 yılında adaylığını koymayarak Bor'da yaşamına devam etmiştir. Siyasi hayattan çekildikten sonra Bor'da mütevazı bir hayat yaşamayı sürdürmüş, büyük şehirlerin gösterişli hayatına Bor'u tercih etmiştir. Hayatını Bor için vakfetmiş bütün hayatı boyunca Bor'a olan aşkıdan hiçbir şey kaybetmemiştir. Eline geçen çok büyük imkânları Bor uğruna tereddüt etmeden reddetmiştir. Siyasi hayattan çekildikten sonra bile, Bor'da münzevi bir hayat yaşamayı büyük şehirlerin gösterişli hayatına tercih etmiştir.<sup>410</sup>

Halit Mengi, Sivas Kongresine giderken eşi Oya Hanım'a bir el bombası teslim ediyor ve eşine bomba nasıl patlatacağını gösterip *“Rum ve Ermeni çeteler ola ki başarmaz isek kapımıza dayandığında kapıyı kitle kapı arkasına çocukları topla kıracaklarını anladığında bombayı patlat. Sen ve çocuklarım ölürken onlardan da bir kaçını temizlemiş olun”* der.

Halit Mengi 5 Ekim 1958 yılında Bor'da vefat etmiştir.<sup>411</sup>

---

<sup>408</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Baş Kenti**, s. 610.

<sup>409</sup> <http://bor.bel.tr/sahsiyetler.html>

<sup>410</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya'nın Baş Kenti**, s. 611.

<sup>411</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Halit\\_Hami\\_Mengi](http://tr.wikipedia.org/wiki/Halit_Hami_Mengi)

Halit Mengi'nin vefatından önce hazırlamış olduğu vedası.

"Bismillahirrahmanirrahim.

Cenabı Rabbi Teâlâ'nın şan ve azametini sığınarak, hayatı fani emin hitama ermekte olması münasebetiyle, sevgili oğlum Vedat Mengi ve bütün efradı aileme bazı vesayadan sonra, iş bu veda namemiz tastır ve tevdi kılınmıştır."

1- Müddeti hayatımda hısımlarım, akraba ve ödamla, efradı aileme karşı elimden geldiği mertebe iyilik yapmayı şiar edinmiş, saadetleri hususu mümkün mertebe temine çalışılmıştır. Bu cihetten etna endişem yoktur.

2- Bor'u ve Borlu komşularımı; Kalben ve bütün mevcudiyetimle pek sever, hürmet besler, itibar ile elime geçen gün fırsatlardan istifade ihsirasa sapmayarak Bor'un inkişaf ve ümrânına hasrı mesai eylemiş ve iktisaden yükselmesine sarfı gayret olunarak cümlelerin malumu olduğu üzere muvaffak olunmuştur. Bu yönden de müsterih kalbim.

3- Bor'un ve Borlu hemşerilerimin eseri teveccüh ve muhabbeti olarak uhdeme tevdi buyurdukları hizmetlerden Milli Sivas Kongresi mümessilliğini ve devam eden 27 senelik mebusluk ve milletvekilliği hayatımı memleketim namına tarihi bir şeref olarak kayıt ederim.

4- Bor havalesinde teşebbüsümüzle meydana getirilen meyvecilik ve bilhassa Amasya elmacılığı halkımızın refahına büyük çapta yardım edeceği ve etmekte olduğu cihetle çok bahtıyarım. Devamını dilerim.

5- Bütün Borlu Aziz hemşerilerime, çoluk çocuk dahil cümlesine muhabbet ve selamlarımı ıhta ile beni ara sıra yad etmelerini niyaz ve arzı veda ederim. (18 Ekim 1958).<sup>412</sup>

---

<sup>412</sup> <http://www.borhaber.net/halit-mengi-biyografi,26.html>

#### 2.1.3.10.5. Ferit Ünal (1928-2004)



**Fotoğraf 110:** Ferit Ünal

Kaynak: [http://www.yasamoykusu.com/biyografi-3721-Ferit\\_Unal](http://www.yasamoykusu.com/biyografi-3721-Ferit_Unal)

1928 yılında Bor'da doğdu. Kurtuluş Savaşı gazisi Pozantı Kahramanı Mustafa Kahraman ÜNAL'ın oğludur. Babası Mustafa ÜNAL Pozantı'da bulunan Fransız taburunun cephaneliğinin tel örgülerini kesip havaya uçurmuş ve Fransız taburunun mühimmat desteğini yok ederek düşmanın İç Anadolu'ya geçmesinin engellenmesinde büyük yararlılık sağlamıştır. Daha sonra Sakarya ve İzmir'de düşmana karşı savaşmıştır. Savaştan sonra Atatürk tarafından da takdir edilen Mustafa ÜNAL'ın adı Hükümet tarafından Kahraman olarak tescil edilmiş ve aldığı bu ün sayesinde de soyadını kendisinden sonraki nesillere örnek olsun diyerek ÜNAL olarak almıştır. Annesi Naime Hanım'dır.

1956-1960 yılları arasında Ankara'da Niğde Öğrenci Yurdu Müdürlüğü görevinde bulunan ÜNAL'ın, özellikle o zaman Ankara'da okuyan Niğdeli gençlerin başarılı olmalarında katkıları olmuştur.<sup>413</sup>

---

<sup>413</sup> <http://www.borhaber.net/ferit-unal-biyografi,28.html>

1958 yılında Kıbrıs mitinglerini yürüten Üniversite Gençliğinin temsilcisi olarak bir yıl süreyle Türkiye Milli Talebe Federasyonu Kıbrıs Komisyonu Başkanlığı yaptı.

1960 yılında idareciliği kendisine meslek seçen Ünal, sırasıyla Ankara İli Maiyet Memurluğu, Güdül Kaymakamlığı, Delice Kaymakamlığı ve Belediye Başkanlığı, Avanos Kaymakamlığı ve Belediye Başkanlığı, Hacıbektaş, Derinkuyu, Yusufeli Kaymakamlığı ve Artvin Vali Vekilliği görevlerinde bulundu. Daha sonra Bala Kaymakamlığına oradan da Çubuk Kaymakamlığına atandı. Çubuk'taki görevinden sonra İçişleri Bakanlığı A.P.K. Daire Başkanlığı'na getirilen Ferit ÜNAL daha sonra Bakanlıkta Genel Müdür Yardımcısı olarak beş yıl görev yaptı. Uzun yıllar Başkent Ankara'da Vali Yardımcılığı yaptıktan sonra Aksaray Valisi olarak yaş haddinden emekli olmuştur.<sup>414</sup>

Görev yaptığı sırada Hacıbektaş Müzesi'nin açılmasında ve dünyaca isim yapmış Derinkuyu yeraltı şehrinin meydana çıkarılmasında büyük emekleri geçmiştir. Yusufeli, Bala, Çubuk ve Akyurt ilçelerinin imar ve kalkınmasında büyük katkıları olmuş ve bölge halkları tarafından altın hizmet madalyaları ile ödüllendirilmiştir. İçişleri ve diğer Bakanlıklar, Valilikler ve muhtelif kuruluşlarca 14 takdirname 2 altın üstün hizmet madalyası 2 tunç madalya ile çok sayıda şeref belgesi, teşekkürname, plaket sahibi ve aynı zamanda İstiklal Madalyası hamisidir.

Şair mizacı ve Türk Müziğine tutkunluğu nedeniyle duygularını bazen şarkı ve türkülerle, bazen de mısralarla dile getiren Ferit ÜNAL, daha çok memleket hasreti ve hatıralarını konu alan koşmalar yazmıştır.

Kırk yılı aşkın hizmet süresi içerisinde görev yaptığı memleketin dört bir köşesinde sayısız eserler bırakmıştır. Özellikle Ankara' da Niğde'linin başı sıkıştığında aradığı bir insan olarak gönüllerde yer bulan Vali Ferit ÜNAL 22.04.2004 tarihinde aramızdan ayrılmıştır.

---

<sup>414</sup> <http://bor.bel.tr/sahsiyetler.html>

#### 2.1.3.10.6. Yavuz Donat (1942- )



**Fotoğraf 111:** Yavuz Donat

Kaynak: [www.sabah.com.tr](http://www.sabah.com.tr)

1942'de Bor'da doğdu. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. Gazeteciliğe 1963'te Ulus Gazetesi'nde başladı. Bir süre Akşam gazetesinde çalıştıktan sonra 1971'de Tercüman'a geçti. 1974'ten beri Tercüman'daki "Vitrin" sütununda yazılar yazan Yavuz Donat, aynı zamanda bu gazetenin Ankara sorumlusu olarak da görev yapmıştır. Yavuz Donat'ın Ankara ve İstanbul Gazeteciler Cemiyetleri ve bazı basın kuruluşlarınca verilmiş pek çok ödülü vardır. Halen "Sabah" gazetesinde köşe yazarlığı yapmaktadır.

Yazarın Tercüman gazetesi Vitrin köşesinde yazdığı yazılardan derlenerek yayınlanmış üç kitabı vardır. Bunlar; "Sandıktan İhtilâle" (1977-1980), "Buyruklu Demokrasi" (1980-1983), "Özal'lı Yıllar" (1983-1987)'dir. Ayrıca, "Cumhuriyet'in Kara Kutusu Süleyman Demirel Anlatıyor", "Öncesi ve Sonrasıyla 28 Şubat", "Demirel'in Yokluk Yılları", "Para + Din + Silah: Politikanın Yeni Silahları", "Sürgünden Çankaya'ya" isimlerini taşıyan kitapları da bulunmaktadır.<sup>415</sup>

---

<sup>415</sup> <http://yavuzdonat.kimdir.com/>

#### 2.1.3.10.7. Ömer Fethi Gürer (1957-)



**Fotoğraf 112: Ömer Fethi Gürer**

Kaynak: [http://www.yasamoykusu.com/biyografi-13808-OMER\\_FETHI\\_\\_GURER](http://www.yasamoykusu.com/biyografi-13808-OMER_FETHI__GURER)

20 Eylül 1957 yılında doğdu. Niğdelidir. Babası Lütfi Bey, Annesi Kadriye Hanımdır.

Bor Zafer İlkokulu, Bor ŞNP Lisesi Orta kısmı, Balıkesir Bandırma Endüstri Meslek Lisesi, Niğde Meslek Yüksek Okulu ve Çukurova Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünden mezun oldu.

Gazeteciliğe 1974 yılında Yeşil Bor gazetesinde başladı. Niğde'nin Sesi, Niğde Hamle, Niğde Hasret, Yeşil Bor, Yeni Bor, Niğde Anadolu, Niğde 51, Niğde Haber, Aksaray Ulurmak, Aksaray Hasandağ, Konya Ereğli, Nevşehir İç Anadolu gazetelerinde köşe yazıları ve haber yazdı. Turizmforumu. net, kent haber, Niğde ile ilgili internet sitelerinde ve Niğde ilinde yerel basında köşe yazarlığına devam etmektedir. Niğde ile ilgili yayınlanmış beş bini aşkın makalesi bulunmaktadır. Niğdemiz Dergisi ve meslek dergilerinde yazıları yanı sıra, Adana Bölge Gazetesinde 'Kuzeyden Güneye Doğu İlleri' yazı dizisi yayınlandı. Hürriyet, Cumhuriyet, Güneş, Günaydın Gazeteleri Niğde ve Bor Muhabirliği yaptı.

Kumar, Kader, Bizim Ramazan hikaye denemeleri ve ‘**Laf Ola**’ şiir kitabı, Bor İlçesi anlatan **Bor Şehri** kitabı, Niğde ilini kuruluşundan Cumhuriyet dönemine değin anlatan 800 sayfalık **Niğde Kapadokya’nın Başkenti** kitabı ile **Niğde Spor Tarihi** ve **Niğde Şaka, Fıkra, Söylence, Anlatı** kitaplarını yayınladı. Turizm Yazarları Derneği ve FİJET üyesidir. Ayrıca 1980 öncesi Adana Disk Tekstil Sendikası Çukobirlik Şube Başkanlığı yaptı ve Tekstil İş kolunda en kapsamlı sözleşmeyi imzaladı. Niğde Derneklerinde yöneticilik görevlerinde bulundu. Tekstil, Otomotiv, Gıda Şirketlerinde üst düzey yöneticilik olarak çalıştı. Öğretmen Tülin Gürer ile evli Övgü ve Lütü Övünç adı ile iki çocuk babasıdır.<sup>416</sup>

Tamamen kendi özverili çalışmaları ile hiçbir kurum ve kuruluştan yardım almadan yaptığı çalışmalar, Ömer Fethi Gürer’in Bor aşığı olduğunu göstermekte ve bu gerçek tüm Borlular ve Niğdelilerce bilinmektedir.

#### 2.1.3.10.8. Emin Atlı (1933-)



**Fotoğraf 113:** Emin Atlı

Kaynak: [www.eminatli.com](http://www.eminatli.com)

1933 yılında Niğde'nin Bor ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu ilçede; lise tahsilini ise Kayseri Lisesi'nde tamamladı. 1950 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Eczacı Okulu'na girdi. 1954 yılında mezun olduktan sonra Bor'da Sipahi Eczanesi'ni açarak sağlık hizmetleri kervanına katıldı. Halen mesleğini icra etmektedir.

---

<sup>416</sup> Gürer, **Niğde Kapadokya’nın Baş Kenti**, Arka Kapak Yazısı.

Emin Atlı; yıllar içinde topladığı Bor ile ilgili bilgi, belge ve hayatından kesitlerin yer aldığı "**Geçmişten Günümüze BOR**" adlı eserde bugüne kadar ilçe ile ilgili en kapsamlı kitabı kaleme aldı.

Emin Atlı; eczacılık dışında sosyal derneklerde çalışarak Bor için faydalı hizmetlerde bulunmaktadır.<sup>417</sup>

#### **2.1.3.10.9. Nişancıbaşı Mehmed Emin Recai Efendi (1758-?)**

Mehmed Emin Recai Efendi, Osmanlı Devleti'nin en yüksek makamlarından biri olan Divan-ı Hümayun azalığına, nişancıbaşılığa kadar yükselmiş mümtaz şahsiyetlerden biridir (H. 1171 / M. 1758). İstanbul'da molla Hüsrev Mahallesi'nde oturuyordu. Evinin bitişiğinde güzel bir okul ve sebil yaptırmıştır. Bunun için vakıf senedi hazırlamıştır. Bu arada memleketi olan Bor'da inşa ettirdiği okulun her türlü heyecanı ve öğretmenlerinin maaşlarını karşılamak için vakıflar tesis etmiştir.

#### **2.1.3.10.10. Hattat Yakub-u Hindi (?-1781)**

Hindi lakabı III. Ahmed tarafından verilmiştir. Pehlivan yapılı idi. Edirne'de ciridi kuleden aşırarak nam kazanmış olup ayrıca birçok ilimle de üstat idi. Amatörlük zamanında Sarı Cami'nin giriş kapısının kible duvarında bulunan mermer kitabeyi yazmıştır.

Enderunda yazı hocalığı, hadika-i hassa ve kitaphane-i cedidede hat muallimliği yapmıştır. Müstakimzade Süleyman Sadettin Efendi'nin Tuhfetü'l Hattatin adlı eserinde Borlu Yaub-u Hindi'den bahisle, babasının isminin Yusuf olduğunu, Borlu Yahya Efendi'den ders alarak Meşk-i Celide icazetle tebcil olunduğu, Eyub el Ensari Medresesi kapısı dâhilinde Hû veya Hüve resmeyletiği ve ehlinin buna çok değer verdiğini yazar.

İstanbul'da H.1196 / M. 1781 tarihinde iki bayram arası vefat etmiş ve Üsküdar Harmanlık'ta toprağa verilmiştir.<sup>418</sup>

---

<sup>417</sup> <http://www.eminatli.com>

#### **2.1.3.10.11. Pirizade Memed Said Efendi (?-1887)**

Mehmed Said Efendi uzun yıllar kadılık yapmış, Bor'un eski ve köklü ailelerinden Pirizadelere mensup olup münevver, mümtaz bir şahsiyettir. Halil Nuri Bey kütüphanesinin kıymetli eserlerinden olan 19 ciltlik Mahkem-i Şer'ie Sicil Defterini muhafaza etmiş, bugün kü nesle ulaşmasını sağlamıştır.

Meyhmed Said Efendi 1887 yılında Bor'da vefat etmiştir.

#### **2.1.3.10.12. Cıgızoğlu Hacı Osman Efendi (1843-1905)**

Hacı Osman Efendi H. 1259 / M. 1843 tarihinde doğmuş, nüfus kaydına göre ise 9 Mayıs 1905 tarihinde Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Hacı Osman Efendi okuyup yazması olmayan, hayırsever, uyanık, uzak görüşlü bir zattı. Aslı Maraştan Ereğli ovasına göç ederek gelen Bekdik aşiretindendir. Ümmi olmasına rağmen bundan 100 sene önce kız çocuklarında okutulması gerektiğini savunup, bu kız çocukları için okul yaptırıp bu okula Adanadan öğretmen getirip maaşını da kendisi ödemiştir. Bor'da okuma yazma bilen ilk hanımlar bu okuldandır.

Hacı Osman Efendinin Borlular tarafından rahmetle anılmasındaki en önemli icraati Okçu Köyü suyunu Bor'a getirmesidir.<sup>419</sup>

---

<sup>418</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 232.

<sup>419</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 236.

#### 2.1.3.10.13. Halil Ataman (1888-1993)



**Fotoğraf 114:** Halil Ataman

Kaynak: www.borhaber.com

1888 yılında Bor'da doğdu. İlköğrenimi ve Rüштиye'yi Bor'da tamamlamıştır. Yüksek eğitim için gittiği İstanbul'dan sonra, Gönen'de iken gönüllü yazıldığı 1. Dünya Savaşı dönemini ve bu süreci '**Esaret Yılları**' kitabında anlatmıştır. Daha sonra Almanya'ya gitmiş ve Dabaklık konusunda edindiği bilgileri Bor'a taşımış ve Dabaklık yapmıştır. Bor Tarihi konusunda çalışmalar ve önemli incelemelerde bulunur.<sup>420</sup>

Gönüllü olarak Kafkas cephesine gider. İhtiyat zabitidir. Esaret yıllarında tüyler ürpertici Kafkas harekâtının gerçek veçhesini anlatır, daha sonra Sibiry'a da geçen esaret yılları başlar.

Sibiry'a da geçen bir hadiseye burada temas etmek istiyorum. Esirler arasında Türklerden başka Almanlar, Avusturyalılar da var. Bunlar birer ikişer Rus ailelere dağıtılır. Ancak Halil Ataman ve arkadaşını Müslüman oldukları için kimse kabul etmek istemez. Neticede bir kadına zorla verirler. Kadın son derece kızgın ve üzgündür. Halil Bey vaziyeti kurtarmak durumunda:

---

<sup>420</sup> <http://www.kenthaber.com/ic-anadolu/nigde/bor/Kimdir/iz-birakan/halil-ataman>

- Sen bizim anamız olacaksın, bizden hiç bir zarar gelmeyecektir. Size teminat veriyorum.

Bu sözleri duyan kadın rahatlar, eski hali kalmaz. Gece olur yatarlar. Biraz sonra gürültüyle uyanırlar. Meğer ailenin Olga isminde bir kızı varmış. Korkudan tavan arasına çıkıp saklanmış.

Beklenmeyen misafirlerden zarar gelmeyeceğini anlayınca ortaya çıkmış. Kahramanımız, Olga'yı kardeş kabul edeceklerini söyler. Gerçekten de öyle kalırlar.

Ayrılık günü gelip çatığında ev sahibesi ve bizimkiler mateme bürünürler. Çünkü gerçek bir aile gibi birbirleriyle kaynaşmışlardır artık. Esaret hayatı Sibiry'a'nın Viladivostok limanında bin küsur Türk esiri ile Japon gemisine bindikleri zaman sona ermiş gibi görünür. Gemi, Çin, Hint Denizi, Kızıl Deniz, Süveyş Kanalı yolu ile Akdeniz'e çıkar. Yıl 1921, Türk- Yunan harbi bütün şiddetiyle devam etmektedir. Rodos açıklarına geldikleri zaman bir Yunan torpidosu bizim zavallı esirleri taşıyan gemiyi çevirir, Pire Limanı'na götürür. Deniz üzerinde altı ay kalırlar.

Buradan İtalya'nın Azinera adasına giderler, onları ancak kürek ve idam mahkumlarının yaşadığı ve yılanların ısıklık çaldığı bu adaya çıkarılırlar. Acıklı macera İsveçli Kızıl Haç'a mensup bir subayın delaletiyle noktalanır. Nihayet ver elini İstanbul, esaret yılları böylece sona erer.<sup>421</sup>

Halil Ataman 1993 yılının 19 Ocak gecesini Miraç Kandilinde 105 yaşında Allah'ın Rahmetine kavuşmuştur.

---

<sup>421</sup> <http://www.borhaber.net/halil-ataman-biyografi,27.html>

#### 2.1.3.10.14. Bekir Sami Baran (Baran Baran) (1893-1965)



**Fotoğraf 115:** Bekir Sami Baran

Kaynak: [http://mebk12.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/bekir-sami-baran-kimdir](http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/bekir-sami-baran-kimdir)

Baran Bey, Bor'a bir dönem damgasını vurmuş, İstiklal Harbinde kaymakam olarak iç ve dış düşmanlara karşı mücadele vermiş cumhuriyet devrinin kıymetli valilerindendir. Hanımı Bor'un köklü ailelerinden Pirizadelere mensuptu. Emekli olunca Bor'a gelip yerleşti. Bugün bizim şükran ve rahmetle andığımız hemşehrimiz oldu.

Bekir Sami BARAN 1893 yılında Erzurum'un Pasinler ilçesine bağlı Aha Köyünde dünyaya geldi. Babası Topkapı sarayı müstahdemlerinden Hacı Selim Efendi'dir. Yerebatan Rüştıyesi ve Mercan İdadisini bitirdikten sonra 1914 yılında Mülkiyeden mezun oldu Mülkiyede iken Balkan Harbi patlak vermişti. O sırada gönüllü yazılarak harbe katıldı.

İlk memuriyeti İzmir'in Karaburun ilçesine bağlı Mordoğan nahiye müdürlüğü ile başlar. 1919 yılında Ödemiş kaymakamı oldu. Yunanlıların İzmir'i işgali üzerine vatanseverleri kaymakamlıkta toplar. İşgale karşı ilk tepkiyi gösterir.

İzmir'in geri alınmasında sonra Kilis, Karaman ve Nisan 1925 ten Ekim 1925 e kadar Bor kaymakamlıklarında bulunur. Müteakiben Çankırı, Van, Maraş, Yozgat, Ordu ve son olarak da Kırşehir'de valilik yapar.

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal 1934 yılının karlı ve soğuk bir şubat günü Ankara'dan otomobil ile Kırşehir'e doğru yola çıkar. Arabalar güçlükle hareket etmektedir. Bata çıka Yozgat yakınlarına gelir. Vali Bekir Sami Beydir. Bölgesindeki yolları kardan temizletmiş, geliş gidişe her an hazır beklemektedir. Misafirini büyük bir merasimle karşılar. Gazi, çok mütehassıs olur, duygulanır. Ankara'ya döndükten sonra bir yazı yazarak “şahika” manasına geldiğini ifade ettiği Baran soyadını almasını ifade eder.

Kırşehir valiliğinden 1945 yılında emekli olup Bor'a yerleşen Baran Bey hastalanıp yatağa düştüğü 1965 yılına kadar hiçbir menfaat beklemeden olağanüstü çaba ile ilçemize hizmet etti. Daha 1925 yılında Bor kaymakamı iken Zafer ve Cumhuriyet okullarını bize kazandırmıştı. Sivil hayata geçince çalışmalarını dernekler kanalı ile yürütmeye gayret etti. Bunda da başarılı oldu.

Okçu suyu, hastane, okul yaptırma, lise yaptırma derneklerinde ve lisenin açılmasındaki gayretlerini hiçbir zaman unutmayacağız. Atatürk,29 Ekim, Cumhuriyet ve Kale İlkokulları ile hastane Baran Beyin başkanlığını yaptığı derneklerin eserleridir. Kadirşinas Bor halkı Kale Mahallesindeki ilkokula Bekir Sami BARAN adını vererek vefa borcunu bir nebze olsun ödemeye çalışmıştır.<sup>422</sup>

---

<sup>422</sup> [http://mebk12.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/51/03/712246/icerikler/bekir-sami-baran-kimdir\\_305075.html](http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/51/03/712246/icerikler/bekir-sami-baran-kimdir_305075.html)

#### 2.1.3.10.15. Asım Eren (1901-)



**Fotoğraf 116:** Asım Eren

Kaynak: <http://www.asimeren.k12.tr/?Bid=500123>

Asım Eren 1901 yılında Libya'nın Trablusgarb şehrinde dünyaya gelmiştir. Babası Hacı Hafız Mahmud Rıza Efendi Borlu'dur. Lisede din dersleri, Farsça, Arapça hocası idi. Asım Eren okuma yazmayı babsından öğrenmiştir. Altı yaşında askeri okula kaydoldu. Babsının İstanbul'a tayin olması nedeniyle eğitimine Soğukçeşme Askeri Rüstiye'nde devam etti. Orduya ihtiyat zabiti olarak katıldı. Asım Eren vatanın esaret yıllarında arkadaşlarıyla beraber Bandırma'ya geçerek askeri birliğe katılır. İnönü ve Sakarya Muhaberelerine iştirak etti. İki defa yaralandı. TBMM tarafından İstiklal Madalyasına layık görüldü.

1950 yılında Albay Asım Eren Kore'ye gönderilerek burada Türk birliği Komutanlığına tayin edildi. Fakat kısa süre sonra bu görevinden azledilince 48 yıl 10 ay süren fiili hizmetini kendi isteğiyle sonlandırdı.<sup>423</sup>

---

<sup>423</sup> [http://mebk12.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/51/03/712200/icerikler/tarihce\\_95077.html](http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/51/03/712200/icerikler/tarihce_95077.html)

Asım Eren Harp Akademisi ve Hukuk Fakültesi mezunudur. TBMM'ye XI. dönem Niğde Milletvekilliği yapmış, 1961 seçimlerinde bir kez daha parlamentoya girmiştir.

Bor'da bulunan Askeri Levazım Fabrikasının açılmasını, askeri ve siyasi kanattaki itibarını kullanarak gerçekleştirmiştir.<sup>424</sup>

#### **2.1.3.10.16. Nafi Demirkaya (1903-?)**

1903 yılında Bor'da doğmuştur. 1933 yılında Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Ulukışla, Nallıhan, Kastamonu, Çankırı, Niğde, Kayseri'de değişik devlet görevlerde bulunmuştur.

Mücadele İmar V. İnşa Şubesi Mümevizliği, Bahriye V. Muhasebe Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü, Deniz kısmı Muhasebe Müdürlüğü, Ankara Defterdarlığı, Vergiler Temyiz Komisyon Azalığı, Vergiler Komisyonu Bina ve Arazi Dairesi Reisliği, İç İşleri Bakanlığı Müsteşarlığı görevlerinde de bulunmuş, 1950 seçimlerinde CHP Niğde Milletvekili adayı olmuş, ancak seçilememiştir.<sup>425</sup>

Devlet hizmetinde görev yaparken Bor'u unutmayan ve dönemin zor koşullarında sağladığı destekler ile ilçenin gelişimi için çabalayan isimlerdendir. Bor'da Ortaokul açılmasında büyük emek ve çaba vermiş, maddi, manevi destek sağlamıştır.

Döneminde ilçede tüm eğitim yatırımlarında katkıda bulunduğu gibi şehir su şebekesinin ihaleye çıkmasını sağlamıştır. Üniversite öğrencileri için yurt binası konusunda katkılarda bulunmuştur. Bor sorunlarının çözümünde öncü olan eğitimden sağlığa, belediye hizmetlerinden, devlet yatırımlarına Bor için yapılabilecek her katkıyı veren isim olarak anılmaktadır.<sup>426</sup>

---

<sup>424</sup> Atlı, **A.g.e.**, 241.

<sup>425</sup> <http://www.kenthaber.com/ic-anadolu/nigde/bor/Kimdir/iz-birakan/nafi-demirkaya>

<sup>426</sup> Atlı, **A.g.e.**, 242.

#### **2.1.3.10.17. Talat Gün (1909-1993)**

1909 yılında Bor'da doğdu. Çeşitli derneklerde görev yaptı. Yazıları, fıkraları ile örnek bir insandı. Öğretmenlik görevi yanında şiir, fıkra ve makale ve 1940 yılında ilçenin kısa özeti yer alan Bor tarihinin kitabını yazmıştır. Bor Gençlik Marşını besteledi. Yeşil Bor gazetesi ve Niğde'nin Sesi gazetelerinde çok sayıda makalesi ile Hicri Göncel'in şiirlerini derlediği bir kitabı vardır.<sup>427</sup>

#### **2.1.3.10.18. Rağıp Önen (1903-1996)**

1903 yılında Armutlu Mahallesi'nde doğdu. İlkokul sonrası Niğde Sultaniden mezun olmuştur. 1933 yılında Halil Nuri Bey Kütüphanesinde başladığı görevden 1963 yılında Ankara'ya tayin olmuştur.

Bor tarihi, şairleri, şiirleri, yaşayanları konusunda önemli bilgi ve belge derleyen ve Şer'ı Mahkeme sicil defterleri inceleyip günümüze kalan önemli bilgilere kaynaklık eden Rağıp Önen, Niğde'nin Sesi ve Yeşil Bor gazetelerinde, araştırma ve yazıları yayınlanmıştır. Bor'dan sonra Ankara Halk Kütüphanesine 7 yıl görev yapmış, 30 yıl da Bor'da çalıştıktan sonra emekliye ayrılmıştır. Bor için bilgi ve belgelerin bugünlere erişmesini sağlayan isimlerdendir.<sup>428</sup>

---

<sup>427</sup> <http://www.kenthaber.com/ic-anadolu/nigde/bor/Kimdir/iz-birakan/talat-gun>

<sup>428</sup> <http://www.kenthaber.com/ic-anadolu/nigde/bor/Kimdir/iz-birakan/ragip-onen>

#### 2.1.3.10.19. Sabri Cıgızoğlu (1911-?)



**Fotoğraf 117:** Sabri Cıgızlıoğlu

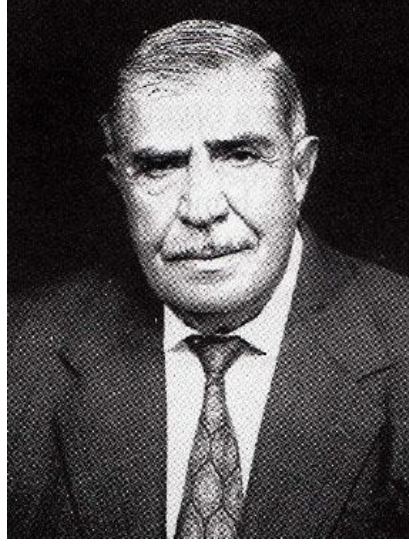
Kaynak: [http://www.ekutuphane.teb.org.tr/pdf/eczaciodasiyayinlari/eczacieyl\\_02/13](http://www.ekutuphane.teb.org.tr/pdf/eczaciodasiyayinlari/eczacieyl_02/13)

1911 yılında Bor'da doğdu. İ.Ü. Eczacılık Okulundan mezun olmuş, Askeri eczacı olarak çalışmıştır. 1950'li yıllarda Bor'da eczane açtı. Bor Gençlik Derneği kurulması ve Yeşil Bor gazetesinin çıkmasında büyük çaba ve emeği bulunmaktadır. 1963 yılına kadar Yeşil Bor gazetesinin çıkmasını sağlarken ilçe sorunlarına gazetede sık olarak yazdı. Bor'da yapılan eğitim, sağlık, Okçu suyu, eski eserlerin onarımı ve göçmen sorunları, baraj gibi değişik sorunların çözümünde yer almıştır. Bor halkına önemli yardımları olan hayırsever bir şahsiyettir.<sup>429</sup>

---

<sup>429</sup> Eczacı Dergisi, İstanbul, Eylül 2002, Sayı 1, s, 35.

#### 2.1.3.10.20. Haydar Özalp (1924-1996)



**Fotoğraf 118:** Haydar Özalp

Kaynak: [www.yesilbor.com](http://www.yesilbor.com)

1924 Yılında Bor'da doğdu. Niğde Ortaokulu'nda ve Konya Lisesi'nde okudu. Üniversite eğitimini Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde tamamladı. Bir süre Niğde Ziraat Müdürlüğü'nde çalıştı. 1955 yılında politikaya atıldı. Bağımsız olarak katıldığı belediye başkanlığı seçimlerini kazandı. Belediye başkanlığı sırasında canla başla çalışarak hizmet vermeye gayret etti. Eğitim müesseselerinin yapılmasında feragatle uğraşıp didinen derneklerde yer aldı. Onlara maddi ve manevi destek verdi. Bor-Niğde, Bor-Adana karayolunun güzergâhını değiştirdi. Bağ, bahçe arasına elektrik şebekesinin dağıtılmasını, böylece sondajlar yapılarak yeraltı sularından istifade edilmesine önayak oldu. Çarşı içinde olan demirci esnafı için bugünkü sebze pazarının yamacına sanayi çarşısı yaptırdı.<sup>430</sup>

1960 ihtilalinden sonra Ereğli'de ticaretle uğraştı.1961 yılında yapılan milletvekilliği seçimlerinde liste üçüncüsü olmasına rağmen hemşehrilerinin teveccühüne mazhar olarak tercihli oyla liste birincisi oldu. Niğde milletvekili olarak parlamentoya girdi ve Türkiye çapında yankı yaptı.1971-1974 yılları arasında

---

<sup>430</sup> <http://www.bor.gov.tr/index.php/degerlerimiz/haydar-oezalp>

Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptı. Haydar Özalp Milletvekilliği süresince birçok büyük tesisin yapılmasına önayak oldu. Haydar Özalp 1996 yılında vefat etmiştir.<sup>431</sup>

#### 2.1.3.10.21. Dr. Doğan Baran (1929-2004)



**Fotoğraf 119:** Doğan Baran

Kaynak: [www.yesilbor.com](http://www.yesilbor.com)

Yılında Van’da doğmuştur. Babasının memur olması nedeniyle ilk ve orta ve liseyi değişik illerde tamamlamıştır. 1952 yılında Ankara Üniversitesi tıp Fakültesinden mezun olmuştur. Niğde Devlet hastanesinde vazifede bulunmuştur. 1978 yılında doktorluk görevinden ayrılarak politikaya atılmıştır. 1987 yılı seçimlerin kazanarak Niğde milletvekili olmuştur. XIX. Dönemde de bu başarısı devam etmiştir. 1994’te Sağlık ve Sosyal yardım Bakanlığı’na getirilmiştir. Hemşerilerinin gönlünü fetheden hizmetleri de bu zamanda gerçekleştirmiştir.

Bor’da Fizik tedavi ve Rehabilitasyon Bölge Hastanesi, Bor Devlet Hastanesi ek binası, Fatih, Sıraöğütler, Kenan Evren, Gayret köyleri ile Kemerhisar sağlık ocakları, hastanemizin modern cihazlarla donatılması gibi hizmetlerde bulunmuştur.<sup>432</sup>

---

<sup>431</sup> Atlı, **A.g.e.**, 245.

<sup>432</sup> Atlı, **A.g.e.**, 248.

#### 2.1.3.10.22. Şehit Nuri Pamir (1901-1951)



**Fotoğraf 120:** Şehit Nuri Pamir

Kaynak: <http://www.tarihnotlari.com/albay-nuri-pamirin-sehit-edilmesi/>

Şehit Albay Nuri PAMİR 1901 yılında Bor'da doğdu. Babası tabur imamı Bekir Sıtkı Efendi, annesi Cemile Hanım'dır. Henüz Kuleli Askeri Lisesinde öğrenci iken Kurtuluş Savaşına katıldı. Savaştan sonra 1929 yılında İstanbul 3.Kolordu'da göreve başladı ve aynı sene Doğu Anadolu'da Ağrı Harekâtına gönderildi. Burada dört seneye yakın bir süre isyan edenlere karşı çarpıştı. 1933 yılında başarıları ödüllendirilerek İstanbul Harp Okulu 5. Bölük Komutanlığı'na atandı. Daha sonra Harp Okulu Ankara'ya naklolurken O da beraber Ankara'ya gitti.1938 yılında Ankara'dan Adapazarı'na tayin oldu ve o yıl binbaşılığa terfi etti. 1940 yılında ise Afgan Devleti'nin davetlisi olarak gittiği Kabil'de Afgan Harp Okulu'nda dört yıl hocalık yaptı. Afganistan'daki çalışmaları sonucu Afgan Devletinin büyük nişanlarından biri ile ödüllendirildi.

Türkiye'ye dönüşünden sonra sırasıyla; Çankırı Atış Okulu Komutan Muavinliği, Yedek Subay Okulu Komutan Muavinliği ve Harp Okulu Alay Komutanlığı görevlerinde bulundu. Kore Savaşı'na katılan 241. Piyade Alayı'nın komutanı olarak 1951 yılında gittiği Kore'de sıcak savaş sırasında cephede 5 Haziran 1952 tarihinde şehit düştü.

Şehit Albay Nuri Pamir, gösterdiği kahramanlıklar ve Türk Silahlı Kuvvetleri'ndeki üstün çalışmalarından dolayı gerek yurt içinde ve gerek yurt dışında çeşitli madalyalarla taltif edilmiştir. Bunların başlıcaları, İstiklal Madalyası, Türk Silahlı Kuvvetleri Liyakat Madalyası, Kore Savunma Bakanlığı Gümüş Yıldız Madalyası, Birleşmiş Hizmetler Üstün Hizmet Madalyası, Afgan Devleri Gümüş Nişanıdır.

Şehit Albay Nuri Pamir'in madalyaları, nişanları, şahsi eşyaları ve silahları, İstanbul'daki Askeri Müze'de, Ankara'da Harp Okulu Müzesi'nde ve Bor'daki Şehit Albay Nuri Pamir Lisesi'nde korunmaktadır. Ayrıca Ankara ve Çarşamba'da birer okul ve yine Ankara ve İskenderun'da birer caddeye ve İstanbul'da bir sokağa adı verilmiş olan Albay Nuri Pamir, şehit düştüğü Kore'de, Pusan'da, Kore Harbi'nde şehit düşen Birleşmiş Milletler Askerleri için yapılan şehitlikte, Yedi Yüzü aşkın Türk Şehidi arasında yatmaktadır.<sup>433</sup>

#### 2.1.3.10.22. Akın Gönen (1942- )



**Fotoğraf 121:** Akın Gönen

Kaynak: [www.defterk.com](http://www.defterk.com)

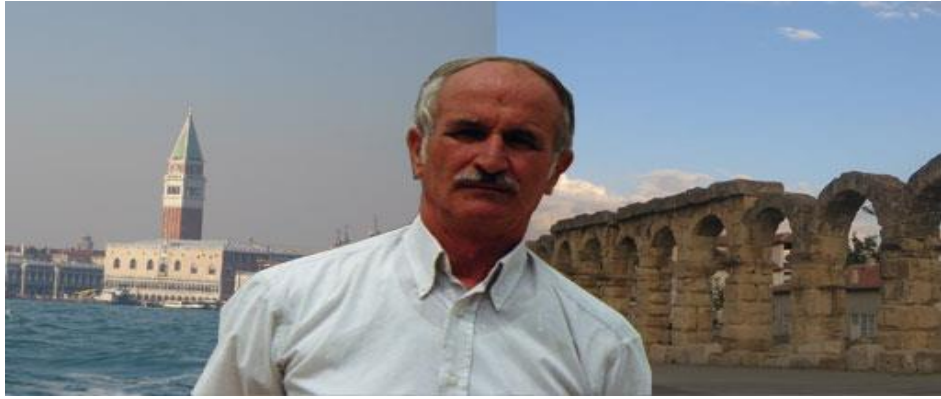
1942 yılında Bor'da doğdu. Gönen, İlk ve ortaokulu Bor'da, liseyi Niğde'de okudu. İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Devlet Lisan Okulu Fransızca

<sup>433</sup> <http://www.bor.gov.tr/index.php/degerlerimiz/sehit-nuri-pamir>

bölümünü bitirdi. Gazi Üniversitesi'nde mastır yaptı. Kaymakamlık ve İç işleri Bakanlığı Personel Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu.

1980 Urfa Valisi,1984 Çankırı Valisi oldu. 17.dönem Niğde,18. Dönem İzmir,19. Dönem Manisa Milletvekili oldu. Adalet ve Kit Komisyon üyeliği ile ANAP Genel Sekreterliği görevlerinde de bulundu.1989 yılında DYP'ye geçti sonra tekrar ANAP'a döndü.20 Kasım 1991 tarihinde kurulan Hükümette Devlet Bakanı oldu. Hükümet Sözcülüğü yaptı. Bor Organize Sanayi ve Niğde Üniversite konusunda çalışmalarda bulundu. Anadolu Lisesi'nin açılışını sağladı.

#### **2.1.3.10.23. Prof. Dr. Asım Tanış**



**Fotoğraf 122:** Prof. Dr. Asım Tanış

Kaynak: [www.asimtanis.com](http://www.asimtanis.com)

Kendi anlatımıyla;

1942: Orta Anadolu'da, (eski adıyla: Tyana) Kemerhisar'da doğdu. Okuması yazması olmayan, annesinin (babası da yarım yamalak okuyup yazmayı askerlikte öğrenmiştir), doğumuyla ilgili olarak anlattıkları:

- Seni patates sökümünde, akşama kadar halı dokuduktan sonra, doğurdum.
- Doğumdan hemen sonra çok hastalandın. Seni eve koyduk. Gidip gelip baktık “Ölsün de gömelim!” diye ama ölmedin.

- Bir kez de gene çok kötü hastalandın. Seni “sarkanak”a (koyunun iç parçaları) sararak kurtardım.

1948-1953 Kemerhisar’da ilkokul öğrenimi gördü.

1953 – 1956 Niğde’de ortaokul öğrenimi gördü.

1956:

Sınıf birincisi olduğundan yazın “Pendik’teki Kızılay Kampı”na gönderildi.

Lise parasız yatılı sınavını kazandı. Ancak, o yaşta bile, kişisel özgürlüğünü her şeyin üstünde tuttuğundan, yatılı okuldaki düzenle bir türlü bağdaşamadı. Az kalsın öğrenimini yarıda bırakacaktı.

1956-1960: Lisenin ilk iki yılını Niğde’de, bir yıl ara verdikten sonra, son sınıfını Antalya’da, gene parasız yatılı okulda okuyarak, bitirdi.

1960: İtalyan Hükümeti’nin “İtalya’da üniversite öğrenimi” için verdiği dört burstan birini, katıldığı yarışma sonunda, kazandı.

Ankara’daki “Siyasal Bilgiler Fakültesi”ni de burslu olarak kazandı. Yazılıp Kasım ayında da bir ay okudu. Ancak İtalya’yadan haber gelince bırakıp İtalya’ya gitti.

1961-1962: Roma’da ve Perugia’da İtalyanca ve Latince öğrendi.

1962-1966: 01.XI.1966’da Pavia Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’ne yazılıp 31.10.1966’da “Edebiyat Doktoru” olarak bitirdi.

1967-1970: İstanbul’da, (İtalyan Dışişleri Bakanlığı’na bağlı) “İtalyan Kültür Merkezi”nde İtalyanlara “Türkçe”, Türklere “İtalyanca” öğretti.

1970-1997: İtalya’da, Venedik Üniversitesi “Yabancı Diller ve Edebiyatlar Fakültesi”nin “Doğu Dilleri ve Edebiyatları” bölümünde görev alarak, önce “Türk Dili ve Edebiyatı”, 1983’te de “Türk Dili” kürsülerini kurdu ve söz konusu üniversitede, ilk kez olarak, “Türk Dili ve Edebiyatı” öğretimini başlattı ve bunu, erken emekliye ayrıldığı, 1997 yılına dek sürdürdü.

1982: Türk Dili Kurumu'na üye olarak alındı.

1983: İtalyan ve Türk hükümetlerinin onayıyla, Türk yurttaşlığını da koruyarak, İtalyan yurttaşlığını da aldı.

1997: 1997 Kasım ayında erken emekliye ayrıldı.

1998: Güney İtalya'daki "Lecce Üniversitesi Edebiyat Fakültesi"nin isteği ve onayıyla "Türk Dili ve Edebiyatı" kürsüsünü kurma görevi verildi. Ancak, o zaman, İtalya'da, emekliler için, yürürlükte olan ikinci iş yasağı nedeniyle, emekli aylığından da az para alma durumu ortaya çıkınca, bu görevi eski öğrencilerinden birisine bıraktı. Şu sırada, veriler bilgiler doğruysa, İtalya'daki birkaç "Türk Dili ve Edebiyatı" bölümlerinden en çok öğrencisi olanı orası olmalı.

1998-2006: Kimi olaylar yüzünden yarım kalanlarla birlikte yeni yapıtlarını yayımlamayı sürdürmektedir.

2000-2003: 2000 yılı görüştüğü Niğde Valisi'nin isteği üzerine, İtalya'da tanıdığı arkeologlarla ilişki kurup, üstünde şimdiki Kemerhisar beldesinin bulunduğu, eski Tyana kenti alanında, 2001 yılında "yüzey araştırması" yapılmasını, 2002 yılında da kazı çalışmalarının başlamasını sağladı.

2004: yılı başlarında bazı nedenler yüzünden kazı heyetinden ayrıldı.

2006: Hasandağı yöresindeki bir belediye başkanının sürekli isteği üzerine, bu kez de, Kuzey Tyana Bölgesi'nin "Hasandağı ve Melendiz Dağları'nın Güney Yamaçları'nda, yaklaşık

M.Ö. 2000-600 yıllarını kapsayan dönemdeki, olası Hitit Yerleşim Yerleri" konulu bir "yüzey araştırması" yapılmasını sağlamıştır. Oldukça ilginç sonuçlar ortaya koyan sözkonusu araştırma 2007-2008-2009 yıllarında da sürmüş olup, büyük bir olasılıkla, 2010 yılında kazı yapılması için başvuruda bulunulacaktır. Kuzey Tyana Bölgesi'nde yüzey araştırması yapan arkeoloji heyetinin yarısı 2009 yılında,

Tyana’da 2002 yılından beri kazı yapmakta olan Heyet’le işbirliği de yapıp Tyana’da Hitit dönemi kalıntıları incelemeye başlamıştır.<sup>434</sup>

Yayınlanmış olan eserleri, yazıları, çevirileri:

1. Nederlands-Turks. Klein Technisch Woordenboek (Hollandaca Türkçe Küçük Teknik Sözlük)

2- Herkes için yapısal Yolla İtalyanca

3- Corso dil Lingua Turca Moderna (Çağdaş Türk Dili Dersleri) (İtalya’da çağdaş Türkçeyi öğretmen tek kitap)

4- İtalyan Ozanlarından çeviriler.

5- Bulgar ve Arnavut Ozanlarından Çeviriler, (İtalyanca aracılığı ile)

(Yukardaki dizinin 3. kitabından)

6- Herkes için Yapısal Yolla İtalyanca

7- İtalyanca- Türkçe Büyük Öğretici Sözlük (2 cilt)

8- Herkes için Yapısal Yolla İtalyanca

9- Giovanni Molino’nun “İtalyanca - Türkçe Sözlüğünde Türkçe karşılık bulma cabası ve Halk Türkçesinden sözcükler, (“Sesler” Dergisinde, say.: 213)

10- Ömer Seyfettin’in “Tuhaf Bir Zulüm” ü XV. Yüzyılda, (“Sesler” Dergisinde, sayı:216)

11- Alpler’ deki Karaköy, (“Tan” Gazetesinde, 25 Temmuz 1987-22 Ağustos 1987)

12- Türkçenin Yabancılar Öğretilmesinde Bri Yöntem Denemesi (T.Ö.MER’in, “Dünyada Türkçe Öğretilmi” adlı dergisinde, sayı:”, Mart 1988)

---

<sup>434</sup> <http://www.asimtanis.com/TR/ben-kimim.htm>

- 13- Türkçe'nin İtalyanlara Öğretilmesinde Karşılaşılan Zorluklar, Kolaylıklar
- 14- İlk Türk Köy Romanı “Küçük Paşa” da Köylü ağzı, (Birlik Gazetesinde, 12 Mart 1988 ve 21 Nisan 1988)
- 15- Köylü Sevişmesi ya da Yazınımızda Ak Kan Kara Kan Sorunu, (“Sesler” dergisinde, sayı: 224)
- 16- Türkçe’ de Yabancı Sözcükler ve Bir Yöre Ağzında Kimi Yabancı Sözcüklere Karşılıklar, (“Çevren” Dergisinde sayı:65)
- 17- Türkçenin Yabancılar Öğretilmesinde Geniş Zaman. (“Sesler” dergisi, sayı:234)
- 18- Giovanni Molino’nun İtalyanca -Türkçe Sözlüğü ve Halk Türkçesi
- 19- Yabancı Sözcüklere (Sıfatlara) Karşılık Bulmada Belirsiz Tamlamanın yeri, (Sesler Dergisinde, sayı: 242)
- 20- Bir yörenin Yayınlanmamış Atasözleri ve Deyimleri (1 Çevren” dergisinde sayı: 74)
- 21- Herkes İçin Yapısal Yolla İtalyanca,
- 22- Yugoslavya Türklerinin Dili ve “-sel/-sal” Türetme Ekinin Kullanılışı,(“Çevren” dergisinde, sayı:83-84)
- 23- Yunus Emre’nin Dili ve Bugünkü Halk Türkçesi, (“Çevren” dergisinde, sayı:83-84)
- 24- Yugoslavya Türklerinin Dili ve “ile” Edatının (ilgecinin) Kullanılışı, (“Çevren” dergisinde, sayı: 90-92)
- 25- Yugoslavya Türklerinin Dili ve □”Ettirgenlik – Oldurganlık” (□”Çevren” dergisinde,)

26- İtalya'dan Eğitici Fıkralar, ilginç Anılar

27-Herkes İçin Yapısal Yolla İtalyanca<sup>435</sup>

#### 2.1.3.10.24. Prof. Dr. Ali Yaramancı



**Fotoğraf 123:** Prof. Dr. Ali Yaramancı

Kaynak: [http://mebk12.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/icerikler/prof-dr-ali-yaramanci](http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/icerikler/prof-dr-ali-yaramanci)

24 Ocak 1917'de Kemerhisar'ın Çayır Mahllesi'nde, Sinan ve Munise Yaramancı ailesinin çocuğu olarak doğdu. 1924'te okula başladı. İlkokulu Bor'da ortaokulu ise Niğde'de çok zor şartlarda okudu.

Ortaokul eğitiminin ardından Milli Savunma Bakanlığı'nın açmış olduğu sınavı kazanarak İstanbul'daki Maltepe Askeri Lisesi'ne girdi. 1937'de bu okulu da birincilikle bitirdi. Ardından MSB'nin mühendis yetiştirmek üzere açtığı sınavı kazandı ve zamanın kanunları uyarınca kendisine asteğmen türbesi verildi. Kısa bir süre sonra da Harita Komutanlığı tarafından harita mühendisliği eğitimi için Almanya'ya gönderildi ve eğitim süresi içinde de rütbe yükseltilmesi yapıldı. 1939'da, Avrupa'da II. Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine Türkiye'ye çağrıldı ve İstanbul'daki Amerikan Kolejine (Robert College) atandı. Burada mühendislik

---

<sup>435</sup> Koç, A.g.e., s, 61.

eğitimine İngilizce olarak devam etti. Üç yıl sonra 1942'de eğitimine en uygun yer olarak seçilen İsviçre Zürih Teknik Üniversitesi'ne gönderildi.<sup>436</sup>

Üniversitenin birinci döneminden itibaren eğitimine başlaması gerekirken, yapılan sınavda gösterdiği başarı nedeniyle üst dönemlerden eğitme başladı. Zamanını en iyi şekilde değerlendirmek amacıyla Jeofizik Mühendisliği Bölümüne de kayıt yaptırdı. O yıllarda Türkiye'de eğitimi dahi bulunmayan bu bilim dalının yurdumuz için çok yararlı olacağına inanıyordu. Buradaki mühendislik eğitimini dört yıl sonra tamamlayarak " Harita ve Jeofizik Yüksek Mühendisi" olarak diplomalarının aldı. Yoğun bir çalışmanın sonunda doktorasını tamamladı. Mesleki açıdan pek çok yenilikler içeren doktora çalışmasından dolayı Fransa ve İsveç'e davet edildi. Bu ülkelerde yapılan toplantılarda buluşlarını aktardı. Harita Komutanlığı'nın kendisine vermiş olduğu sürenin dolması nedeniyle 1949'da yurda döndü. Yüzbaşı rütbesiyle, "Dr. Mühendis" olarak göreve başladı. Kısa bir süre sonra, Türkiye'de ilk olarak İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi bünyesinde bir Jeofizik Enstitüsü kurmak amacıyla çalışmalar başlatıldı. Avrupa'dan alınan öneri üzerine enstitüde görev almak üzere davet edildi. Konuyla ilgili görüşleri alındı. Kendisine enstitüde verilmek istenen görevi memnuniyetle kabul edeceğini; ancak zorunlu hizmetinden dolayı askeriyeden ayrılamayacağını bildirdi. Bunun üzerine üniversite rektörlüğu, MSB'den üniversitede görevlendirilmesi hükümete aktarıldı. Bakanlar Kurulu'nun kararı ve özel bir kanun gereğince üniversitede görev yapmak üzere 1950 yılında kendine izin verildi. Böylece yurdumuzda jeofiziğin akademik yaşamına giren ilk kişi oldu. Üniversitenin Fen Fakültesi Bölümü'nde göreve başladıktan kısa bir süre sonra, söz konusu enstitünün kuruluş hazırlıklarını yapmak üzere Avrupa'ya gönderildi. Yedi aylık bir çalışmanın ardından yurda döndü. Yurda döndüğünde bazı aksaklıklar nedeniyle fakültenin eğitme hazır hale getirilmediğini gördü.<sup>437</sup>

Eğitime ancak 1953'te "Jeofizik" dalından iki hoca ile başladı. Fakültedeki mesleki derslerin tümünü kendisi yürüttü. Bir süre sonra yabancı profesörlerinde katılımı ile fakültedeki eğitim norma seyrin girdi. Görev yaptığı enstitü, bir süre

<sup>436</sup> <http://www.kemerhisar.bel.tr/>

<sup>437</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Ali\\_Yaramanc%C4%B1](http://tr.wikipedia.org/wiki/Ali_Yaramanc%C4%B1)

sonra Fen Fakültesi'nden ayrılarak "Yerbilimleri Fakültesi" adı altına kurdu. Prof. Dr. Müh. Ali Yaramancı, fakültenin "Jeofizik Mühendisliği" bölümünde çalışmalarına devam etti. Bir süre sonra da akademik kariyerini tamamlayarak" Bölüm Başkanlığı'na getirildi. Emekli oluncaya kadar bu görevini sürdürdü. 1960'ta bağı bulunduğ Milli Savunma Bakanlığı tarafından, NATO'nun bilimsel bir kuruluşuna, Türk temsilcisi olarak gönderilmek üzere Ankara'ya çağrıldı. Prof. Dr. Müh. Ali YARAMANCI, teklifi kabul edemeyeceğini bildirerek; zorunlu hizmetinin karşılığı olan parayı ödedi ve istifa ederek üniversitedeki görevine devam etti. Ordudan Albay rütbesiyle ayrıldı ve fakat orduya bağlı bulunduğ süreç içinde sadece yüzbaşı olarak Ankara'da yedi ay askeri üniforma taşıdı. 1985'te üniversitedeki görevinden emekli oldu. Duyulan ihtiyaç üzerine üniversitedeki görevini sözleşmeli olarak sürdürdü. 1985'den sonraki çalışma hayatında derslere girmede. Doktora, doçentlik ve profesörlük tezleri hazırlayan elemanlara bilimsel yardımda bulundu. 1992'de üniversitedeki görevinden ayrıldı.

Profesör Dr. Müh. Ali Yaramancı'nın çalışmaları arasında; Avrupa ve Amerika'da çıkarılan ve üyesi bulunduğ beş ayrı jeofizik Birliği dergisinde yayımlanan birçok bildirinin yanı sıra, bir de mesleki kitabı vardır. Çalışmalarına ağırlıklı olarak yeni buluşlar üzerine yapan ve adını dünya literatürüne taşıyan Prof. Dr. Müh. Ali Yaramancı'nın iki ayrı "Jeofizik Metodu" bu gayretlerinin ürünü oldu. Her yıl, Avrupa Jeofizik Birliği'nin kongresine katılan Prof. Dr. Müh. Ali Yaramancı, Birliğin 1980'de İstanbul'da yapılan kongresine başkanlık etti. Kongre çok başarılı oldu. Çalışmalarında yalnız teorik değil, uygulamalı çalışmaya da önem verdi. Yirmi yıl boyunca yaz aylarında; kamu ve özel sektör tarafından yürütülen, yer altı servetlerinin (petrol, maden kömürü, yer altı suları, arkeolojik kalıntılar..)jeofizik araştırmalarını yaptı. Bu çalışmalardaki en büyük kazancı, mühendislik mesleği açısından çok önemli olan bilimsel araştırma, inceleme ve deneyimlerdi.

Prof. Dr. Müh. Ali YARAMANCI; Fransızca, İngilizce ve Almanca olmak üzere üç dil bilmektedir. Prof. Dr. Müh. Ali YARAMANCI iki çocuk sahibidir. Her ikisi de erkek olan çocuklarının eğitimi İstanbul'da Alman Lisesi'nde, üniversite eğitimi, hatta doktora ve uzmanlığını da Almanya ve İngiltere'de, kendi

olanaklarıyla sağladı, Büyük oğlu Tezcan Yaramancı Türkiye’de saygın bir bürokrattır. Küçüğü olan Prof. Dr. Müh. Uğur Yaramancı ise Avrupa’nın en büyük üniversitelerinden biri olan Berlin Teknik Üniversitesinde Uygulamalı Jeofizik Bölümü Kürsü Başkanı oldu ve söz konusu üniversitesinin Jeofizik Bölümüne başvuran 20 alman bilim adamı arasından seçildi. Böylece Avrupa çapında adı anılan önemli bilim adamları arasına girdi.<sup>438</sup>

#### 2.1.3.10.25. Fikret DİKMEN (1950-)



**Fotoğraf 124:** Fikret Dikmen

Kaynak: [www.defterk.com](http://www.defterk.com)

1950 yılının bir güz ayında annesi kendi köyü olan Gökbez Köyü’nden yakın bir köy olan Havuzlu Köyü’ne düğüne gitmiş o düğünde doğmuş, annesi Ayşe, babası Hüsamettin’dir. İlkokul mezunudur. Askerliğini Denizli ve Muşta tamamlamıştır. Ankara, İstanbul gibi şehirlerde yedi yıl kadar çeşitli işlerde çalışmış 1979 yılında memleketi Niğde’de Tarım İl Müdürlüğü’nde işçi olarak göreve başlamıştır. 1997 yılında kendi isteğiyle emekliye ayrılmıştır. Evli ve iki kızı olan Fikret Dikmen halen Niğde’de ikamet etmektedir.

<sup>438</sup> [http://mebk12.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/51/03/190342/icerikler/prof-dr-ali-yaramanci\\_17919.html](http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/51/03/190342/icerikler/prof-dr-ali-yaramanci_17919.html)

Fikret Dikmen şiir yazmaya ilkokul yıllarında merak sarmış herhangi bir aşıktan ya da ustadan şiir yazma veya söyleme dersi almamış çocukken çobanlık yaptığı yıllarda Karacaoğlan kitabından okuduğu şiirlerin etkisiyle yazmaya devam etmiştir. Yetiştği çevre tabiat ve insanlar duygu dünyasını besleyen unsurlar olmuş yani herhangi bir usta görmemiş eğer Fikret Dikmen bir usta bir aşık tarafından ya da halk şiiri geleneğinin içinde yetişmiş olsaydı bu günkü konumunun çok üstünde olurdu. Hece, vezni ve şiir tekniğini kendi kendine öğrenmiş şiir denemelerini de tek başına yapmıştır. Şiirlerinde görülüyor yetişme tarzı onu en çok sosyal konulara yönlendirmiştir. Sevgisinde çok samimidir, insanları güzellikleri karşılıksız sevmekte bütün canlıların mutlu yasamasını samimiyetle istemektedir. Şiirlerinde en çok sevgi, barış, dostluk ve insanlık gibi konuları ön plana çıkarmaktadır.<sup>439</sup>

### **BİZ VARIZ**

Biz doğmadan alnımıza yazılmış  
Duyguların süzgecinden süzölmüş  
Bu milletin yüreğine kazılmış  
Mühür mühür Türkölerde biz varız

Bu millettir Türkölerin sahibi  
Umman gibi derin görünmez dibi  
Her insan çözemez gizli sır gibi  
Sihir sihir Türkölerde biz varız

Dost bağında yediveren gül gibi  
Mızrapla inleyen sarı tel gibi  
Gönöllere akan coşkun sel gibi  
Nehir nehir Türkölerde biz varız

Yankılanır ozanların sesinde  
Gâhî kederinde gâh neşesinde

---

<sup>439</sup> Halil Atılğan, *Geçmişten günöümüze Niğde Halk Müziği*, Ankara, 2002, s, 32.

Güzel Türkiyemın her yöresinde  
Şehir şehir Türkülerde biz varız

Fikretim kalsam da yalnız başıma  
Türkülerden ayırlamam boşuna  
Türkü yazın mezarımın taşına<sup>440</sup>  
Şiir şiir Türkülerde biz varız

### **SOR BENİ**

Bir divane âşık derler  
Tanıdı sağırlar körler  
Kime sorsan gösterirler  
Âliden sor veliden sor

Hak yoluna girdiğimi  
Nice sırra erdiğimi  
Dosta ikrar verdiğimi  
Şahı merdan âliden sor

Hem eskiyim hemde yeni  
Kuranda okudum feni  
Tanımayan yok ki beni  
Akıllıdan deliden sor

Fikret yazar tabelamda  
Kusur koymam hiç kelamda  
Bu âlemde o âlemde  
Diriden sor ölüden sor sor sor beni

---

<sup>440</sup> <http://fikretdikmen.tr.gg/Eserlerinden-Se%E7meler.htm>

#### **2.1.3.10.26. Nafi Demirkaya (1319-)**

Bor'da doğmuştur. 1933 yılında Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Ulukışla, Nallıhan, Kastamonu, Çankırı, Niğde, Kayseri'de değişik devlet görevlerde bulunmuştur.

Mücadele İmar V. İnşa Şubesi Mümeyizliği, Bahriye V. Muhasebe Müdürlüğü, Milli Eğitim M.Deniz kısmı Muhasebe Müdürlüğü, Ankara Defterdarlığı, Vergiler Temyiz Komisyon Azalığı, Vergiler Komisyonu Bina ve Arazi Dairesi Reisliği, İç İşleri Bakanlığı Müsteşarlığı görevlerinde de bulunmuş, 1950 seçimlerinde CHP Niğde Milletvekili adayı olmuş, ancak seçilememiştir.

Devlet hizmetinde görev yaparken Bor'u unutmayan ve dönemin zor koşullarında sağladığı destekler ile ilçenin gelişimi için çabalayan isimlerdendir. Bor'da Ortaokul açılmasında büyük emek ve çaba vermiş, maddi, manevi destek sağlamıştır.

Döneminde ilçede tüm eğitim yatırımlarında katkıda bulunduğu gibi şehir su şebekesinin ihaleye çıkmasını sağlamıştır. Üniversite öğrencileri için yurt binası konusunda katkılarda bulunmuştur. Bor sorunlarının çözümünde öncü olan eğitimden sağlığa, belediye hizmetlerinden, devlet yatırımlarına Bor için yapılabilecek her katkıyı veren isim olarak anılmaktadır.<sup>441</sup>

#### **2.1.3.10.27. M. Fikret Gürer (1925-)**

Muammer Fikret Gürer, 1925 yılında Bor'da doğdu. 1947-48 yılında Yüksek Denizcilik Okulundan Gemi Makinaları İşletme Mühendisliğini pekiyi derece ile bitirdi. Bor'da Gemi Makinaları İşletme Mühendisi olan ilk isimdir. Mühendisler Birliğinin üyesi olan M. Fikret Gürer, Deniz Yollarında değişik birimlerde çalıştı.

---

<sup>441</sup> Altıngöller, A.g.e., s, 132.

Gemi Baş Mühendisi olarak görev yaptı.1950 yılında 3,5 ay İtalya Cenova şehrinde Samsun ve İskenderun gemilerinin alımı ve tecrübelerinde bulunan 6 kişilik teknik ekipte yer aldı. Samsun, Haydarpaşa, Derince, Mersin Limanlarında Atölye Yöneticiliğinde bulundu.

TCDD Liman Dairesinde 4.yıl Başkan Yardımcılığı sonrası emekliliğine kadar Ankara’da 4 yıl Daire Başkanı olarak görev yaptı. Dünya Limanlar İdarecileri Toplantısında (İsveç’te) Ülkemizi temsilen katıldı. İngilizce, Fransızca,İtalyanca anlaşıacak düzeyde bilen M. Fikret Gürer, görev yaptığı birimlerde yeni araştırma ve geliştirme çalışmalarına öncülük etti.Yurt içi limanların gelişimi konusunda yapılan toplantılara katıldı.

#### **2.1.3.10.28. Ahmet Vehbi Ecer (1934-)**



**Fotoğraf 125:** Ahmet Vehbi Ecer

Kaynak: [www.defterk.com](http://www.defterk.com)

Ahmet Vehbi Ecer, 08.08.1934 Bor doğumlu. İlâhiyatçı, İslâm tarihi ve İslâm mezhepleri tarihi uzmanı. Bor'da ilk-orta (1950), Niğde'de de Lise tahsilini tamamladı. Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi mezunu. (1959) Askerliğini Lv.Atgm. olarak Borçka'da yaptı.(1960-1961)

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde memur (1962), Kayseri İmam-Hatip Lisesi Meslek Derslerinin öğretmeni ve müdür yardımcısı (1963-1965), Ankara Radyo ile Eğitim Merkezi yazar öğretmeni (1965-1966), Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü İslâm Mezhepleri Tarihi öğretmeni ve müdür yardımcısı (1966-1970), Bakanlık'ça Bağdat'ta inceleme-araştırma görevi (1970-1971), Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü İslam Mezhepleri ve İslâm Dini Esasları öğretmeni, Bölüm şefi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâm Tarihi Kürsüsü'nden doktora diploması. (1976) Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâm Tarihi öğretim görevlisi (1982), Yrd.Doç. (1984), İslâm Tarihi ve Uygarlığı anabilim dalı başkanı, Din Eğitimi ve Sosyal Bilimler bölüm başkanı oldu. Araştırma yapmak üzere İngiltere'ye gönderildi (1993). Bilimsel toplantılara katıldı. Birçok yerel, genel ve hakemli dergilerde makaleleri yayınlandı. Halen, Kayseri'de; Hasan Sami Bolak'ın sahibi - başyazarı olduğu ve elektronik olarak da yayınlanan Erciyes Gazetesi'nde ilmî-sosyal konularda makaleleri yayınlanıyor. Ahmet Vehbi Ecer'in çeşitli yayınevleri tarafından basılmış 22 ve baskıya hazır 2 eseri bulunuyor.

#### 2.1.3.10.28. Prof. Dr.Yusuf Eradam (1954-)



**Fotoğraf 126: Yusuf Eradam**

Kaynak: <http://www.kaosgl.com/sayfa.php?id=9230>

Şair, öykü yazarı, çevirmen, eleştirmen, amatör fotoğraf sanatçısı ve besteci Yusuf Eradam, 1954 yılında Bor'da doğdu. Darüşşafaka Lisesi (İstanbul), Hacettepe

Üniversitesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Fransız Kültür Merkezi'nde (Ankara) ve Moray House College of Education'da (İskoçya) öğrenim gördü (MA TESOL, İngiliz Kültür Heyeti bursuyla). İngiliz Kültür Derneği ve Hacettepe Üniversitesi'nde İngilizce, University of Nevada Las Vegas'ta (UNLV) ve Saginaw Valley State University'de (SVSU, Michigan) karşılaştırmalı edebiyat dersleri verdi.

Yurt içinde ve dışında çeşitli panel, seminerlere, radyo ve televizyon programlarına ve konferanslara katılıp dil, edebiyat, çeviri ve popüler kültür alanlarında bildiriler sunup konuşmalar yaptı. Şiirleri, öyküleri, çevirileri ve fotoğrafları yurt içi ve dışında yayımlandı ve “Külkedisi” ve “Dirgende ki Tay” başlıklı iki öyküsü ABD'de üniversitelerde okutuldu. “Külkedisi” 2003'de İstanbul Kısa Filmciler Derneği'nin “Sokak” konulu kısa film öyküsü yarışmasında birincilik ödülünü aldı. Eyvah başlıklı öyküsü (What a Pity!) de Michigan'da yayımlanan Cardinal Sins dergisinin 1999 Öykü Ödülü'nü aldı. “Bitli Saniye Abla ile Dokunmatik Pehlivan Enişte” başlıklı öyküsü Deutche Welle'de yayımlandı. “Latife İdi, Yapardı” başlıklı öyküsü ise Emre Özönlü tarafından “Ağaç Kabukları” adıyla radyo oyunu haline getirildi.

N. Emin Güven, ütopyası Wondiana'nın eyaletlerinden Jurancon'un valiliğine ve ülkenin şair-i azamlığına Eradam'ı tayin etti. 1999 yazında İngiliz Kültür Heyeti bursuyla 25. Cambridge, Dünya Yazarlar Konferansı'na, 2008 yılında ise İsveç Yazarlar Birliği'nin burslu davetlisi olarak ilk Waltic Kongresi'ne katıldı ve Harold Pinter, Salman Rusdie, Doris Lessing gibi yazarlarla tanıştı.

Metis Çeviri Ankara temsilciliğini de yapan Eradam, Yusuf Cemali, Fikri Belli ve Gary Mc Yeah Well takma isimlerini artık kullanmıyor.

Amerikan Etüdleri Derneği ve ÇEVBİR kurucuları arasında yer alan Eradam, Darüşşafaka'dan Mezunlar Derneği, Harold Pinter, David Mamet, Turkish Pen, Edebiyatçılar Derneği, ÇEVBİR (Kitap Çevirmenleri Birliği) gibi toplulukların da üyesidir.

İlk fotoğraf sergisini Saginaw'daki Cage galeride Nazım Hikmet'in şiirleri eşliğinde "Humanscapes from Turkey" başlığıyla Saginaw'da (Michigan) depremzede Darüşşafakalı çocuklar yararına açtı. Fotoğrafçılığa onu teşvik eden Mustafa Ertekin'den, AFSAD'da Ersin Altan ve İsa Özdemir'den dersler aldı; ikinci sergisini ("Amerika'dan İnsan Manzaraları") Nisan 2002'de Ankara Üniversitesi, DTCF girişinde; üçüncü sergisini "Beden(k)lerim" adıyla Mayıs 2005'de Ankara'da Amerikan Kültür Derneği'nde, dördüncü sergisi "Musalla Taşı Sakinleri: Cihangir'den İnsan Manzaraları"nı da Cihangir'deki MaviKum Kitabevi'nde 2007 yılında yine ve hep gurur duyduğu ve "olmasaydı, olamazdım" dediği ve iğneden ipliğe nesi varsa bağışlayacağı Darüşşafaka yararına açtı. Eradam'ın fotoğraflarından örnekler Ekim 2008'de Cihangir'deki Uluslar arası etkinliklerde de yer alıyor.

Beste yapıp şarkı sözü de yazan Eradam, Darüşşafaka'da Türk Halk Müziği Korosu (1960 sonları) ve Maydanozlar Grubu'nda (1970li yıllar), Hacettepe Üniversitesi Türk Sanat Müziği Korosu'nda (1973-76) ve Anadolu Halk Ezgileri Topluluğu (1999-2001) içinde şarkı ve türkü söyledi ve 1983'te "Yaşayamam," 1984'te de "Kaç Para?" adlı söz ve besteleri kendisine ait iki şarkısı ile Eurovision Türkiye finallerinde, 1985 yılında da Marmaris Şarkı Yarışması finalinde yarıştı.

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı başkanırken emekli olan Eradam, İstanbul Cihangir'e taşındı ve çeşitli üniversitelerde Amerikan Edebiyatı, Popüler Kültür, Çeviri ve Yazarlık dersleri verdi. Eradam, Radikal, Milliyet Sanat, Turkish Book Review, Şiir Atı, Yarın, Cumhuriyet, Patika, Hece, Şiir Atı, Tiyatro Tiyatro, Evrensel, Evrensel Kültür, Litera, Littera, Bir Bilet Gidiş-Dönüş; Bilim ve Sanat Kitabevi Kültür Sanat Rehberi, Cihangir Postası, Yazko Çeviri, Metis Çeviri, Bilim ve Sanat, Adam Öykü, Ç.N., Doğu-Batı, Paspatur vb. gazete ve dergilere yazıları, şiirleri ve çevirileri ile katkıda bulundu, bulunuyor.

Thespis'in Delileri adlı köşesinde Tiyatro Tiyatro dergisine kuramsal eleştiriler de yazan Eradam, Haliç Üniversitesi'nin Mütercim Tercümanlık Bölümü'nü kurduktan sonra tam zamanlı öğretim üyeliğinden ayrıldı ve şimdi

Bahçeşehir Üniversitesi’nde “Amerikan Sinemasında Belli Başlı Konular” ile “Popüler Kültür ve ABD” derslerini veriyor.

Kitapları:

Gül Kanadı Dudağım (Şiir);

Ben’den Önce Tufan: Sylvia Plath ve Şiiri (İnceleme);

Aşk Bir Şiddet Eylemidir (Deneme, Anı, Mektup);

Kirli Kirlent (Öykü)

Ahkâm Vakti Tohumları (Şiir);

Yamyamın Yemek Kitabı (Mizah);

Zıvanasız Denemeler;

Vanilyalı İdeoloji: Küresel Bellek Üzerine Denemeler;

Cihangir Vampiri. (Öykü);

Susma Cesareti (Deneme)

Musalla Taşı Sakinleri: Cihangirliler (Fotoğraf ve Haiku)<sup>442</sup>

---

<sup>442</sup> <http://www.yusuferadam.com>

#### 2.1.3.10.29. Prof. Dr. Faruk alapkulu (1966-)



**Fotoğraf 127:** Prof. Dr. Faruk alapkulu

Kaynak: [www.farukcalapkulu.com](http://www.farukcalapkulu.com)

Bor'da doğdu. 1966 yılında İstanbul Üniversitesi lisans eğitimini Jeoloji - Jeofizik Yüksek Lisans İst. Üniv.Jeoloji Enstitüsü 1969 & Université d'Orléans 1971 ve Doktorasını : Université d'Orléans, Maden Yatakları Jeokimya 1973 yılında yapmıştır.Araş.Görevlisi olarak: Géologie Appliquée Université d'Orléans,1973 - 1976 yılları arası, Araş.Gör.Dr.Jeoloji Mühendisliği E.Ü & D.E.Ü.,1976- 1982 yılları arası, Yrd.Doç.Dr. Jeoloji Mühendisliği D.E.Ü. 1982 - 1983, yılları arası, Doç.Dr. :Jeoloji Mühendisliği D.E.Ü.1983 - 1989 yılları sonrası 1989 yılında Prof.Dr. :Jeoloji Mühendisliği D.E.Ü. görevlerinde bulundu.Çok sayıda projede proje yöneticiliği yaptı.. Halen Ege Üniversitesinde görev yapmaktadır.<sup>443</sup>

#### 2.1.3.11. Seyahatnamelerde ve Anılarda Bor

Şehir tarihçiliği üzerine son zamanlarda daha detaylı araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Konu ile ilgili olarak araştırmacıların yararlandıkları önemli kaynaklardan birisi de seyahatnamelerdir.

Kentlerin fiziki yapısı, ekonomisi, nüfus, sosyal yapı ve tarihi hakkında bilgiler içeren bu eserler, tarihi süreç içerisinde kentlerde meydana gelen

---

<sup>443</sup> <http://farukcalapkulu.com/>

değişiklikleri de detaylı olarak belirleyen önemli kaynaklardır. Bu noktadan hareketle Niğde'ye uğrayan seyyahların şehir ve çevre yerleşim birimleri hakkındaki değerlendirmeleri tespit edecek ve şehirlerin tarihine ışık tutmaya çalışacaktır.

Bugüne kadar Niğde'ye uğrayan seyyahlar ve onların şehir hakkındaki değerlendirmeler aynen korunmuştur.<sup>444</sup>

Gezginler o günün koşullarına bölgede gördüklerini not düşmüşler, birkaç gün veya birkaç saat Niğde'de ve Bor'da kalmış ve izlenimlerini yazmışlardır. Bazı konularda sapmalar ve ufak hatalar görülse de, Niğde ve Bor için yararlı ve önemlidir.

Niğde ile ilgili bilgiler yanında, özellikle Tyana için çok yazılı bilgi vardır. Niğde Osmanlı dönemine kadar çok farklı ve zengin bir kültür hazinesi konumuna ermiş ise de, Padişahlık merkezlerine uzak olmasından dolayı Osmanlı döneminde duraklama yaşamıştır.<sup>445</sup>

**Tablo 42:** M.S. I. yy'dan 20. yy.'a kadar Niğde ve Bor'da Bulunan Seyyahlar.<sup>446</sup>

|   | Seyyahın Adı           | Geldiği Tarih | Uğradığı Yerler                       | Bilgi Verdiği Konular                                 |
|---|------------------------|---------------|---------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 1 | Strabon                | M.S. I. yy.   | Kemerhisar                            | Antik kent Tyana                                      |
| 2 | Katip Çelebi           | 1624          | Niğde, Bor, Kemerhisar, Üçkapılı Köyü | Niğde Kalesi, Üçkapılı Köyü, Bor ve Tyana             |
| 3 | Evliya Çelebi          | 1649          | Bor                                   | Bor Kazası, Tarihi Yapıları ve Baruthanesi            |
| 4 | Paul Lucas             | 1705          | Niğde ve Bor                          | Niğde Kalesi, Çarşısı, Bağ ve Bahçeleri ve Bor Kazası |
| 5 | John Macdonald Kinneir | 1813          | Niğde ve Kemerhisar                   | Niğde'nin Nüfusu ve Antik Kent Tyana                  |
| 6 | Charles Texier         | 1834          | Niğde ve Kemerhisar                   | Niğde ve Çevresi ve de Antik Kent Tyana               |
| 7 | John Garstang          | 1909          | Niğde, Bor, Kemerhisar ve Andaval     | Antik Kent Tyana, Niğde, Bor ve Andaval               |

<sup>444</sup> Musa Şaşmaz, **Niğde Tarihi Üzerine**, “Hamdi Doğan - Seyahatnamelere Göre Niğde”, İstanbul, 2005, s. 145.

<sup>445</sup> Güner, **Niğde Kapadokya Başkenti**, s. 56.

<sup>446</sup> Şaşmaz, **A.g.e.**, s. 142.

#### 2.1.3.11.1. Strabon

M.Ö. 1. Yüzyılda yaşamış olan ve en eski seyyahlardan olan Amasyalı Strabon Tyana'yı şöyle anlatmaktadır: “... Kilikia ile Syria'ya en kolay geçit veren ve en çok kullanılan Tauros'ların altındaki Kilikia kapılarında bulunan Tyantis'te Tyana Kenti. Buna “Tauros yakınlarında Eusebeia” da denir. Toprakları genellikle düz ve verimlidir. Tyana iyi bir şekilde tahkim edilmiş bulunan Semiramis Tepeleri'nde birinde kurulmuştur. Buradan pek uzak olmayan Kastabala ve Kybistra kasabaları dağa daha yakındır.”<sup>447</sup>

#### 2.1.3.11.2. Kâtip Çelebi

Kâtip Çelebi Osmanlı Devleti'ne IV. Murat döneminde isyan eden Abaza Mehmet Paşa isyanını bastırmak üzere yola çıkan, Osmanlı ordusu ile beraber 1624 tarihinde Anadolu'ya gelmiştir. Osmanlı döneminin önemli bir tarihçisi olan Kâtip Çelebi, **Cihannüma** adlı eserinde, Niğde'de ki tarihi yapıları, Niğde'nin coğrafi konumu ve Kemerhisar hakkında bilgi verir.

Kâtip Çelebi'nin Bor ve Kemerhisar hakkında eserinde verdiği bilgiler dikkat çekicidir. Bor'da baruthane olduğundan bahsederken şunları eserinde yazar; “*Bor Niğde'den Konya yolu üzerinde dört saat içinde gidilen bir kasabadır. Anda miri barut işlenir. Azim baruthanesi vardır ki yüz adet dübeği vardır. Vafır suyun yine Niğde önünde geçen sudur.*” demektedir. Bununla bağlantılı olarak Katip Çelebi Kemerhisar'la ilgili olarak da şu bilgileri yazmaktadır; “*barut için küherçileyi kilisehisar nam kafirli kal'ayı münhedim eden baran oldukça cem ederler. Bu kilisehisar Bor yanında bir harabe kal'adır ki anda mermer sütunlar ve azim ahcardan bina olunmuş kemerler Sultan Aladdin Konya kal'asını bina eylediklerinde ahcarı bundan alıp nakletmiştir. Hala bir kariyei mamuredir*” demektedir.<sup>448</sup>

---

<sup>447</sup> Özme ve Diğ, **A.g.e.**, s, 14.

<sup>448</sup> Şaşmaz, **A.g.e.**, s, 148.

### 2.1.3.11.3. Evliya Çelebi

Seyahatnamesinde gezdiği kentler hakkında önemli bilgiler veren Evliya Çelebi Bor’a gelmiş ancak Niğde’ye uğramamıştır. Gezgin Bor’u detaylı olarak tanımlamakta ve şöyle demektedir. “... buradan kalkarak mamur köyler içinden geçerek Bor Kalesi’ne geldik. Bor şehri Büyük Selçuklu fatihlerinden Kılıçaslan bin Mesud’un hükümdarlığına 569 tarihinde Danişmendliler’in yardımıyla Rumlar’ın elinden alınmıştır. Selçuklular’ın devletin yıkılma sırasında, bu kaleyi küffar istila edip Bor’u nursuz etmiştir.”

Şehrin varoluş evsafı: “Bir düz geniş yerde bağlı bahçeli mamur bir varoluştur ki kale dibinden akan ve esasen Niğde ve Hamam cihetinden gelen Hamam Çayı akarak 22 göz su değirmenini döndürür. Sonra nahiye ve köylerine uğrayıp Ereğli Sazlığı’na karışır. Şehir evleri hep toprakla örtülüdür. 53 mihrap camii vardır. Çarşı yakınında Sultan Alaeddin Camii vardır. Bütün camilerin en büyüğüdür, fakat minaresizdir. Gözlüzade camii, Adanalı Ramazanoğlu vakfidir. Asıl Kale Cami namıyla meşhur bir camidir.”<sup>449</sup>

Bor kazasının idari yapısı hakkında da bilgi veren Evliya Çelebi Bor’un 13 kadar köyünün olduğunu, Kethüda yeri, serdarı, dizdarı, müntesibi ve subaşının olduğunu müftü ve nakübileşrafın bulunmadığını yazar. Evliya Çelebiye göre 17. yüzyılda kale içerisinde bir cami ve elli hane bulunmaktaydı.<sup>450</sup>

### 2.1.3.11.4. Paul Lucas

1705 yılında Kayseri üzerinden Niğde’ye gelen Fransız Doktor Paul Lucas Bor’la ilgili olarak dikkat çekici şu bilgileri vermektedir. “ Ayın on dokuzunda Niğde’ye an altı kilometre uzaklıkta bulunan ve çok güzel bir şehir olan Bor’a gittim. Komutanlar karaş ödemem konusunda dikkatimi çektiler. Bu ülkede, hiç frank kullanılmadığı için diğer Hristiyanlar gibi benim de bu vergiyi ödemem gerektiği inancındaydılar. Bundan ayrı tutulmak için Voyvoda’nın evine, Karaşilere ve kadiya gittim.kadı beni suratsız bir şekilde karşıladı ve pek hayra alamet değildi. Yüzünden

<sup>449</sup> Özme ve Diğ, A.g.e., s, 19.

<sup>450</sup> <http://www.tarihnotlari.com/nigde-ve-tarihi/>

*bana hiçbir ayrıcalık tanımayacağını okuyabiliyordum. Kendisine gösterdiğim Anadolu Kazaskerinin mektubu ve bana atfedilen doktor niteliği, lehime onu yumuşattı ve beni bu zor durumdan kurtardı.*<sup>451</sup>

*Bor'da Hristiyan hiçbir kilise bulunmuyordu. Bu nedenle fazla Hristiyan da yoktu. Şehir altı km'lik bir alanı kaplamaktaydı. Kapalı çarşıları oldukça güzeldi ve burada üretilen şarap çok lezzetli. Bu şaraptan biraz yanıma aldım.*<sup>452</sup>

#### **2.1.3.11.5. John Mc Donald Kinneir**

Bir İngiliz Seyyahı olan Kinneir Niğde'ye 1813 yılı içerisinde Kayseri İncesu üzerinden gelmiştir. Anadolu'ya gelen İngiliz Seyyahların öncülüğünü yapan Kinneir East India Company adlı şirketin görevlisidir.

Kinneir Antik kent Tyana ve harabeleri hakkında da şu bilgileri verir. “*Bu harabelerin en göz alıcısı ve bahsedilmeye değer olanı granitten yapılmış çok güzel bir su kemeri idi. Ağanın söylediğine göre bu kemerin dağın eteğine olan uzaklığı 7-8 mil kadarmış. Ben bu kemer üzerine de sadece kemerin iri yapraklı ağaçlar arasında gözden kaybolduğu yere kadar bir buçuk mil kadar yol alabildik. Çünkü daha önümde görülecek pek çok sayıda ve şehrin farklı bölümlerinde bulunan görkemli yapılar bulunmaktaydı. Çevrede bulunan direk ve kalanların baş ve taban kısımları yarısına kadar zemine gömülü bulunmaktaydı. Gözümüze çarpan bir başka ayrıntı da eski bir binadan kalma eserlerin yakınında bulunan granitten yapılmış harikulade kolundu. Diğer tarihi binalar gibi bu su kemeri de o bölgede yaşayan halkın inancına göre Nimrad tarafından inşa edilmiştir. Fakat hiç şüphesiz ki bunlar Roma döneminden kalma eserlerdir ve muhtemelen Tyana adı verilen antikrin kalıntılarıdır. Cyrus'un bu şehre yürüdüğü dönemlerde Xenophon tarafından Dana adı verilen Tyana Kapadokya'nın bir zamanlar ikinci metropol şehriydi.*”<sup>453</sup>

---

<sup>451</sup> Şaşmaz, A.g.e., s, 151.

<sup>452</sup> Güner, Niğde Kapadokya Başkenti, s, 57.

<sup>453</sup> Koç, A.g.t., s, 43.

#### 2.1.3.11.6. Charles Texier

Charles Texier Fransız hükümeti tarafından Anadolu'da araştırmalar yapmakla görevlendirilmiştir. Anadolu'daki gezi ve incelemelerinin sonuçlarını eserinde gravür ve planlarıyla birlikte yayınlamıştır. 1834 yılında Niğde'ye gelen ünlü Fransız düşünür, arkeolog ve seyyah Charles Texier Niğde şehri, çevresi ve Tyana antik kendi hakkında eserinde çok değerli bilgiler verilmiştir.<sup>454</sup>

Seyyahın Tyana hakkında söyledikleri şöyledir: *“Tyane:Önemli bir sancağın başkenti unvanına sahip olmasına rağmen bu Tyane şehri, Antik Dönemde ancak ikinci derecede müstahkem yerlerden biri olmak ve Jüpiter Asmaneen dinini benimsetmekle kayıtlıdır. Bu şehrin yerinin belirlenmesiyle, bir takım coğrafi problemler ve tartışmalar çıkmış ve Ksenofon'un tarifi gibi konya'dan dört gün yürüyüş uzaklığında Toros silsilesine civar Dana şehrinin, bu olduğu bugün kesinleşmiştir. Arrien'in dediğine göre Dana adı bu şehre İskit Kralı Thoas tarafından Thoana olmak üzere verilmiştir.*

*Bor yolu üzerinde kaynaktan biraz ileride, mezarlarda vardır. Bunlarda Kapadokya'nın diğer, mağaraları gibi volkanik dağ ve kayalar içine oyulmuşlardır. Bütün Kapadokya'dakiler gibi. Tyane'a komşu mağaralarında volkan tüfleri içinde oyulduklarını düşünmemi haklı çıkaran nedenler var ve bu halkın bu kadar eski yöntemden sapacağını hiç düşünmüyorum. Karşılık olarak Amasya ve likya sahaları gibi kireçli kayaların mezarlık olarak kullanılmaya ayrıldığı ülkelerde, farklı yapıdaki bütün kayalar daima kullanılmadan kullanılmıştır. Su da bir gerçektir k, Toroslarda ve Ilgaz (Olgassus) da kirecin yanında sadece Yılantaşı ve çalışması az çok zor olan şist bulunur.*<sup>455</sup>

*Eski şehrin toprağını örten anıt kalıntıları arasında, hiçbir volkan kayası parçasına rastlanmıyor, ama kireç türleri çok çeşitlidir. Sunları gözlemledim:*

1- Rum haritasına göre, şehrin kuzeydoğusunda yer alan kristalimsi ve ortalama nitelikte beyaz mermer ocakları.

<sup>454</sup> Şaşmaz, A.g.e., s, 154.

<sup>455</sup> Özme ve Diğ, A.g.e., s, 33.

2- Sehrin civarından çıkarılmış sıkı, beyaz fosilsiz kireç;

3- Binaların büyük çoğunluğunun temelleri için kullanılmış Traverten yapısında bir kaya. Tas ocak, şehrin adeta çepe çevre sarıldığı derelerin suladığı vadilerde bulunmalı; belki de ovanın suları ile birleşince, küçük kilidcesu nehrini oluşturan Basmaca nehri vadisinde Asya'daki kaynakların büyük çoğunluğunun Avrupa'dakinden daha yüksek derecede taslama özelliği var; suların meydana getirdiği büyük sel birikintilerinin kullanım dışı bırakmadığı hiçbir su kemeri yoktur. Birkaç sarımtırak ağaçsız alandan elde edilen sütun ahşabı Torosların kuzey yamacından elde edilir. İzlediğim bütün yolda, dağ kıyısında ilerlerken, Türk mezarlarında renkli, çeşitli islenmemiş kalıp mermerler buldum. Bunların arasında, güzel bir kalitede asarı damarlı siyah mermer ve siyah fonlu başka mermerler gözükmüyor; bütün bu çimentosuz inşa edilen yapılar bir deprem sarsıntısına karşı koyamazdı. Tek bir sütun bugün ayakta kalmıştır; Dar tarzında yedi metre on bes santimetre yüksekliğinde, Yunan tarzında oluklu, yani olukları az derin ve çok dar iplerle ayrılmıştır. Akıntı birikintisi dört bloktan oluşur ve sütunun bir temeli vardır. Kesintisiz bir ana temel duvarı sütunları destekler. Bunların birçok parçasına çevredeki evlerde rastlanır, bu da bina planının en küçük bölümünü tanımayı engeller. Yine de halk arasında bu taşların hastalık ateşin iyileştirdiği inancı süregelmektedir.”<sup>456</sup>

#### 2.1.3.11.7. John Garstang

Niğde'ye 1900'lü yılların başında gelen Garstang'ın Hitit tarihi konusunda önemli araştırmaları vardır. Garstang Niğde'ye ne zaman geldiğini ve ne kadar süre kaldığını eserinde belirtmemiştir. Ancak kitabın basıldığı 1910 yılından önce muhtemelen 1909 yılında gelmiş olmalıdır. Hititlerin tarihi, yasadıkları yerler üzerinde ciddi araştırmalar yapmıştır.

Garstang Tyana hakkında bilgi verirken buranın Hititlerin yaşamış olduğu dönemde bile önemli bir şehir olduğunu ifade etmiştir. Bölgenin üç tarafından çeşitli

---

<sup>456</sup>. Gürer, **Niğde Kapadokya Başkenti**, s, 59.

bayrı ve küçük tepeciklerle çevrilmiş olmasına rağmen civardaki bölgelere açıkça ve rahatça ulaşılabilecek bir konumda olduğunu belirtir.<sup>457</sup>

Tyana'da o güne değin hiçbir Hitit anıtının gün ışığına çıkarmadığını bunun sebebinin de çevrede yeni yapılmış çokça bina ve el yapımı inşalar olmasından kazı çalışmalarının pek mümkün ve kolay olmadığını kaydeder. Fakat yine de Midas'ın Phiygian adını taşıyan yazıtın bu bölgenin atikliği ve tarihselliği hakkında açık ve kesin bir kanıt olduğuna dikkat çeker.<sup>458</sup>

#### **2.1.3.11.8. Eserlerinde Bor'a Yer Veren Diğer Seyyahlar**

Yukarıda bahsettiğimiz seyyahlar dışında da Niğde'ye gelip Bor hakkında bilgilere eserlerinde yer veren başka seyyahlar da bulunmaktadır. Seyahatnamelerinde kısa da olsa Bor hakkında bilgi veren bu isimler şunlardır:

Ksenophon (M.Ö. 401), Ebubekir Behram-ı Dimeşki (1327), Vital Cuinet (1888-1890), Şemseddin Sami, Ali Cevad, Gertrude Lowthian Bell (1910), İsmail Habib, J. William Hamilton (1842), Bela Horvath (1913), Oberhummer-Zimmerer (1899), Albert Gabriel (1928), Giulio Jacopi (1937), Nazmi Sevgen, Piero Meriggi (1963).

#### **2.1.3.12. Bor'un Şehit ve Gazileri**

##### **2.1.3.12.1. Şehitler**

**Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır**

**Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır...**

**Mithat Cemal KUNTAY**

Vatan ve bayrak aşkıyla, yüreğinde var olan imanın gücüyle, gözü kırpmadan düşmanın üzerine atılıp şehitlik mertebesine yükselen ecdada selam olsun...

---

<sup>457</sup> Şaşmaz, **A.g.e.**, s, 162.

<sup>458</sup> Koç, **A.g.t.**, s, 46.

Bor ilçesi, tarih boyunca çeşitli savaşlarda pek çok kahraman evladını bu vatana şehit vermiştir. Bu bölümde Bor nüfusuna kayıtlı şehitlerimizi, ruhlarına Fatihalar göndermek, bilinmeyen ve unutulmaya yüz tutmuş isimleri gün yüzüne çıkarmak adına araştırmalarda bulunduk. Yaptığımız araştırmalarda bazı kaynaklardan Bor nüfusuna kayıtlı şehitlerimizi bulduk. Ancak tarihi süreç içerisinde bu kayıtların tam olarak tutulamamış veya eksik kalmış olabileceği ve geniş coğrafyamız gereği Bor nüfusuna kayıtlı olan fakat başka yerlerden savaşlara girmiş ve şehit olmuş ecdadımızın olabileceğini düşündüğümüzde şöyle bir yol izlemenin doğru olacağına inanıyoruz.

Aşağıdaki tablolarda Bor nüfusuna kayıtlı şehitlerimiz ile başka il veya ilçe nüfusuna kayıtlı görünen ancak Bor askerlik şubesine başvurmuş şehitlerimiz de bulunmaktadır. İlçe, köy ve kasabası belli olmayan ancak savaşlardan sonra mahalli idare sınırlarında değişiklikler olduğu düşünüldüğünde Bor askerlik şubesine kayıtlı kişilerin de arasında Borlu olabileceği gerçeği aşikârdır.

Bu tablo oluşturulurken, Milli Savunma Bakanlığının 1998’de Ankara’da bastırılmış olduğu Şehitlerimiz – 4 (Osmanlı-Rus, Osmanlı-Yunan, Trablusgarp, Balkan, Birinci Dünya, İstiklal, Kore, Kıbrıs, İç güvenlik) kitabı ile Bor Kaymakamlığı ve Bor Belediyesi Kaynaklarından; Ayrıca Konya Şehitlik Müzesi verilerinden faydalanılmıştır.

Oluşturmuş olduğumuz tablolardan 259 kişilik Borlu şehitler listesi sıralanmıştır. Daha sonraki 7 sayfalık Çanakkale savaşlarında şehit olmuş Borluların bulunduğu tablolar görülecektir. Bu tabloda bulunan isimlerin çoğu zaten bizim oluşturmuş olduğumuz şehitlerimiz adlı tablolardaki isim listelerinde bulunmaktadır. **Yrd. Doç. Dr. Salih ÖZKAN** hocamızın Prof. Dr. Musa Şaşmaz’ın editörlüğünde yayımlanan **“Niğde Tarihi Üzerine”** adlı eserdeki **“Niğde İli Bor İlçesinden Çanakkale Cephesinde Şehit Olanlar”** adlı çalışması içerisinde yer alan “Vefaya Mahsus Vukuat Defteri” verilerinden faydalanılarak oluşturulan isim listelerine aynen yer verilmiştir. Burada amacımız şehitlerimizin isimlerinin eksiksiz bir şekilde sunulmasının sağlanmak istenmesidir.

**Tablo 43: Şehitlerimiz**

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP             | BABA ADI   | ADI      | SINIF    | RÜTBE | D. YILI | İLÇE       |
|------|----------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|-------------------|------------|----------|----------|-------|---------|------------|
|      |          |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                   |            |          |          |       |         |            |
| 1    | I. DÜNYA | IRAK          | K      | 0    | 18      | 0     | 3    | 3     | 12    |                   | HASAN      | ALİ      | PİYADE   | ER    | 1310    | ---        |
| 2    | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 0       | 45    | 3    | 3     | 12    |                   | HASAN      | ALİ      | ---      | ER    | 1310    | ---        |
| 3    | İSTİKLAL | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ŞAKİROĞULLARI     | HACI MOLLA | HAZIM    | MUHTELİF | ER    | 1310    | ---        |
| 4    | I. DÜNYA | IRAK          | K      | 0    | 18      | 51    | 9    | 2     | 5     |                   | HACI EMİN  | MEVLÜT   | PİYADE   | ER    | 1310    | ---        |
| 5    | İSTİKLAL | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | TARAFZADEOĞULLARI | MUHAMMAD   | NECİP    | MUHTELİF | ER    | 1314    | ---        |
| 6    | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 70   | 3     | 9     | DELİ AHMET        | MUSTAFA    | AHMET    | ---      | ER    | 1308    | ALTUNHİSAR |
| 7    | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 124  | 0     | 4     | DEMİRCİ           | MUSTAFA    | AHMET    | ---      | ER    | 1304    | ALTUNHİSAR |
| 8    | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ÇERÇİ             | OSMAN      | AHMET    | ---      | ER    | 1305    | ALTUNHİSAR |
| 9    | BALKAN   | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | SOLAK HASAN       | SADIK      | AHMET    | ---      | ER    | 1310    | ALTUNHİSAR |
| 10   | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KASAB OĞULLARI    | İBRAHİM    | AHMET    | ---      | ER    | 1313    | ALTUNHİSAR |
| 11   | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 9    | 0     | 3     | GÜLDEDE OĞULLARI  | HASAN      | ALAATTİN | ---      | ER    | 1309    | ALTUNHİSAR |
| 12   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 16   | 1     | 2     | ÖKSÜZ             | MEVLÜT     | ALİ      | ---      | ER    | 1308    | ALTUNHİSAR |

| S. NO | BUCAK  | KÖY         | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                        | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK                |
|-------|--------|-------------|-----------|----|------|----------------------------------|-----------------|----------------------------|
|       |        |             | GÜN       | AY | YIL  |                                  |                 |                            |
| 1     | ---    | ---         | 24        | 11 | 1916 | IRAK MUHAREBESİNDE               | BOR             | ---                        |
| 2     | ---    | ---         | 12        | 11 | 1916 | KAZIMPAŞA KASRİ ASKERİ HASTANESİ | BOR             | ---                        |
| 3     | ---    | ---         | 12        | 08 | 1921 | MAHALLESİNDE                     | BOR             | BOR ŞUBESİ VEFİYAT CETVELİ |
| 4     | ---    | ---         | 05        | 10 | 1916 | FELAHİYE MUHAREBESİ              | BOR             | ---                        |
| 5     | ---    | ---         | 02        | 05 | 1920 | ---                              | BOR             | BOR ŞUBESİ VEFİYAT CETVELİ |
| 6     | ---    | ---         | 28        | 05 | 1915 | KEMİKBURUN MINTIKASI             | BOR             | ---                        |
| 7     | ---    | ---         | 02        | 07 | 1915 | ---                              | BOR             | ---                        |
| 8     | ---    | ---         | 06        | 07 | 1915 | ÇERKES KÖYÜ AMELE TABURU         | BOR             | ---                        |
| 9     | MERKEZ | ULUKIŞLA B. | 06        | 09 | 1912 | EBU HUN MUHAREBESİ               | BOR             | ---                        |
| 10    | MERKEZ | ULUÖREN     | 26        | 08 | 1922 | TEZEKLİ YAYLA HARBİ              | BOR             | ---                        |
| 11    | MERKEZ | ---         | 26        | 08 | 1922 | KALECİK SİVRİSİ HARBİ            | BOR             | ---                        |
| 12    | ---    | ---         | 16        | 05 | 1915 | ---                              | BOR             | ---                        |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP         | BABA ADI    | ADI    | SINIF | RÜTBE | D. YILI | İLÇE       |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|---------------|-------------|--------|-------|-------|---------|------------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |               |             |        |       |       |         |            |
| 13   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 47   | 1     | 4     |               | RAŞİT       | ALİ    | ---   | ER    | 1309    | ALTUNHİSAR |
| 14   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 1     | 3     | POYRAZ        | SÜLEYMAN    | ALİ    | ---   | ER    | 1297    | ALTUNHİSAR |
| 15   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 5    | 2     | 0     |               | YUSUF       | ALİ    | ---   | ER    | 1308    | ALTUNHİSAR |
| 16   | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 0       | 0     | 104  | 3     | 0     | TOMBA HÜSEYİN | AHMET       | ARİF   | ---   | ER    | 1304    | ALTUNHİSAR |
| 17   | I. DÜNYA | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 42   | 0     | 4     | DEBBAĞ        | ALİ         | BEKİR  | ---   | ER    | 1296    | ALTUNHİSAR |
| 18   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 59   | 3     | 11    | HASAN OSMAN   | OSMAN       | BEKİR  | ---   | ER    | 1311    | ALTUNHİSAR |
| 19   | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 0       | 0     | 141  | 3     | 0     | MEHMET AĞA    | HACI MEHMET | ETHEM  | ---   | ER    | 1310    | ALTUNHİSAR |
| 20   | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 0       | 0     | 104  | 3     | 1     | KEL HÜSEYİN   | ALİ         | HACI   | ---   | ER    | 1305    | ALTUNHİSAR |
| 21   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 3       | 7     | 21   | 3     | 11    | TÜRKMEN       | MUSTAFA     | HANEFİ | ---   | ER    | 1306    | ALTUNHİSAR |
| 22   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 47   | 1     | 4     | ÇONGAR        | HASAN       | HASAN  | ---   | ER    | 1308    | ALTUNHİSAR |
| 23   | I. DÜNYA | GALİÇYA   | K      | 0    | 0       | 0     | 61   | 3     | 4     |               | SADIK       | HÜDAYİ | ---   | ER    | 1310    | ALTUNHİSAR |
| 24   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 121  | 1     | 2     | GÜZEL         | OSMAN       | HULUSİ | ---   | ER    | 1303    | ALTUNHİSAR |

| S. NO | BUCAK  | KÖY         | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ       | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|--------|-------------|-----------|----|------|-----------------|-----------------|-------------|
|       |        |             | GÜN       | AY | YIL  |                 |                 |             |
| 13    | ---    | ---         | 26        | 09 | 1915 | ---             | BOR             | ---         |
| 14    | ---    | ---         | 17        | 04 | 1915 | FİL ÇİFTLİĞİNDE | BOR             | ---         |
| 15    | ---    | ULUKIŞLA B. | 20        | 04 | 1915 | ---             | BOR             | ---         |
| 16    | ---    | ---         | 22        | 02 | 1916 | IRAK CEPHESİNDE | BOR             | ---         |
| 17    | ---    | ---         | 08        | 06 | 1915 | ---             | BOR             | ---         |
| 18    | MERKEZ | ULUKIŞLA B. | 09        | 11 | 1915 | ---             | BOR             | ---         |
| 19    | ---    | ---         | 28        | 11 | 1916 | BÜYÜK AĞIRLIKTA | BOR             | ---         |
| 20    | ---    | ---         | 07        | 01 | 1916 | IRAK CEPHESİNDE | BOR             | ---         |
| 21    | ---    | ---         | 05        | 08 | 1915 | ASMALIDERE      | BOR             | ---         |
| 22    | ---    | ---         | 31        | 07 | 1915 | ---             | BOR             | ---         |
| 23    | ---    | ---         | 02        | 07 | 1916 | ---             | BOR             | ---         |
| 24    | ---    | ---         | 17        | 08 | 1915 | ---             | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP         | BABA ADI        | ADI              | SINIF | RÜTBE            | D. YILI | İLÇE       |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|---------------|-----------------|------------------|-------|------------------|---------|------------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |               |                 |                  |       |                  |         |            |
| 25   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ALEMDAR       | BABA OĞLAN      | HÜSEYİN          | ---   | ER               | 1308    | ALTUNHISAR |
| 26   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 41   | 3     | 10    | CELEP         | MEHMET          | HÜSEYİN          | ---   | ER               | 1304    | ALTUNHISAR |
| 27   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 39   | 1     | 3     | AĞAZADE       | DERVİŞ          | İBRAHİM<br>ETHEM | ---   | Yd. Sb.<br>Adayı | 1310    | ALTUNHISAR |
| 28   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 59   | 4     | 14    | İMAM          | ALİ             | İSMAİL           | ---   | ER               | 1294    | ALTUNHISAR |
| 29   | I. DÜNYA | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 53   | 1     | 2     | SOLAK         | MEMEH ALİ       | İSMAİL           | ---   | ER               | 1297    | ALTUNHISAR |
| 30   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 124  | 2     | 7     | BATTAL        | MEHMET          | MAHMUT           | ---   | ER               | 1300    | ALTUNHISAR |
| 31   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 2     | 0     | SOYTARI       | HACI<br>HÜSEYİN | MEHMET           | ---   | ER               | 1309    | ALTUNHISAR |
| 32   | I. DÜNYA | FİLİSTİN  | K      | 0    | 0       | 0     | 125  | 1     | 3     | DELİ SÜLEYMAN | NAFİ            | MEHMET           | ---   | ER               | 1310    | ALTUNHISAR |
| 33   | I. DÜNYA | FİLİSTİN  | K      | 0    | 0       | 0     | 60   | 0     | 6     | NUH           | NUH             | MEHMET           | ---   | ER               | 1297    | ALTUNHISAR |
| 34   | I. DÜNYA | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 73   | 3     | 0     | KALAYCI       | AHMET           | MEHMET<br>EMİN   | ---   | ER               | 1300    | ALTUNHISAR |
| 35   | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 0       | 0     | 43   | 2     | 7     | KANAT         | AHMET           | MEVLÜT           | ---   | ER               | 1311    | ALTUNHISAR |
| 36   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 40   | 0       | 10    | 29   | 2     | 7     | BÜCÜR         | HALİL           | MUSTAFA          | ---   | ER               | 1307    | ALTUNHISAR |

| S. NO | BUCAK  | KÖY         | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ              | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|--------|-------------|-----------|----|------|------------------------|-----------------|-------------|
|       |        |             | GÜN       | AY | YIL  |                        |                 |             |
| 25    | ---    | ---         | 05        | 05 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ | BOR             | ---         |
| 26    | MERKEZ | ULUKIŞLA B. | 28        | 07 | 1915 | ---                    | BOR             | ---         |
| 27    | ---    | ---         | 03        | 06 | 1915 | KİRTE HARBİNDE         | BOR             | ---         |
| 28    | MERKEZ | YAKACIK B.  | 10        | 02 | 1915 | AKBAŞ HASTANESİ        | BOR             | ---         |
| 29    | MERKEZ | ULUKIŞLA B. | 31        | 11 | 1916 | ---                    | BOR             | ---         |
| 30    | ---    | ---         | 17        | 04 | 1915 | ---                    | BOR             | ---         |
| 31    | ---    | ---         | 27        | 04 | 1915 | ---                    | BOR             | ---         |
| 32    | ---    | ---         | 11        | 10 | 1918 | GAZZE CEPHESİNDE       | BOR             | ---         |
| 33    | ---    | ---         | 28        | 07 | 1916 | KURNA'DA               | BOR             | ---         |
| 34    | ---    | ---         | 19        | 09 | 1916 | ---                    | BOR             | ---         |
| 35    | ---    | ---         | 04        | 02 | 1916 |                        | BOR             | ---         |
| 36    | ---    | ---         | 11        | 08 | 1915 | MEYDAN-I HARBDE        | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP        | BABA ADI     | ADI          | SINIF          | RÜTBE | D. YILI | İLÇE       |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|--------------|--------------|--------------|----------------|-------|---------|------------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |              |              |              |                |       |         |            |
| 37   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 41   | 3     | 9     | ABİDİN       | MEHMET EMİN  | MUSTAFA      | ---            | ER    | 1303    | ALTUNHİSAR |
| 38   | BALKAN   | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ALİ          | MEHMET       | MUSTAFA      | ---            | ER    | 1301    | ALTUNHİSAR |
| 39   | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 45   | 1     | 1     | IŞIK OĞULLAR | MUSTAFA      | MUSTAFA      | ---            | ER    | 1312    | ALTUNHİSAR |
| 40   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 56   | 2     | 7     | ÇOPUR        | MEHMET ALİ   | MUSTAFA RIZA | ---            | ER    | 1302    | ALTUNHİSAR |
| 41   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 3     | 2     | HACİPAŞA     | ---          | PAŞA         | ---            | ER    | 1298    | ALTUNHİSAR |
| 42   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 17   | 1     | 3     | DEMİRCİ      | İBRAHİM      | RAHİMİ       | ---            | ER    | 1298    | ALTUNHİSAR |
| 43   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 26   | 0     | 0     | GÜZEL AĞA    | HÜSEYİN      | RAŞİT        | MAKİNALİ TÜFEK | ER    | 1300    | ALTUNHİSAR |
| 44   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 46   | 21    | 11    | KUYUMCU      | MOLLA MEHMET | RECRP        | ---            | ER    | 1300    | ALTUNHİSAR |
| 45   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 42   | 2     | 8     |              | MEHMET       | SABİT        | ---            | ER    | 1294    | ALTUNHİSAR |
| 46   | I. DÜNYA | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 42   | 4     | 2     | NEBİ         | HALİL        | SÜLEYMAN     | ---            | ER    | 1294    | ALTUNHİSAR |
| 47   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 5       | 0     | 42   | 4     | 2     |              | NEBİ         | SÜLEYMAN     | PİYADE         | ER    | 1294    | ALTUNHİSAR |
| 48   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 2     | 0     | BODUR        | İBRAHİM      | ŞÜKRÜ        | ---            | ER    | 1298    | ALTUNHİSAR |

| S. NO | BUCAK  | KÖY         | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                                | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|--------|-------------|-----------|----|------|------------------------------------------|-----------------|-------------|
|       |        |             | GÜN       | AY | YIL  |                                          |                 |             |
| 37    | MERKEZ | YAKACIK B.  | 05        | 08 | 1915 | 1. HATTI MÜDAFADA                        | BOR             | ---         |
| 38    | ---    | ---         | 17        | 08 | 1912 | SIRPLAR VE YUNANLILARLA YAPILAN MUHAREBE | BOR             | ---         |
| 39    | ---    | ---         | 26        | 08 | 1922 | TAŞTEPE HARBİ                            | BOR             | ---         |
| 40    | ---    | ---         | 23        | 03 | 1915 | KİRTE HARBİNDE                           | BOR             | ---         |
| 41    | ---    | ---         | 02        | 07 | 1915 | MEKTEB-İ HARBİYE HASTANESİ               | BOR             | ---         |
| 42    | ---    | ---         | 16        | 04 | 1915 | ARIBURNU MUHAREBESİ                      | BOR             | ---         |
| 43    | ---    | ---         | 30        | 09 | 1915 | MAKİMELİ TÜFENK BÖLÜĞÜ                   | BOR             | ---         |
| 44    | ---    | ---         | 26        | 05 | 1915 | SEDDÜLBAHİR'DE                           | BOR             | ---         |
| 45    | ---    | ---         | 30        | 06 | 1915 | KEREVİZDERE MUHAREBESİNDE                | BOR             | ---         |
| 46    | MERKEZ | ULUKIŞLA B. | 04        | 07 | 1915 |                                          | BOR             | ---         |
| 47    | MERKEZ | ULUKIŞLA B. | 04        | 07 | 1915 | SOĞANLI DERE'DE                          | BOR             | ---         |
| 48    | ---    | ---         | 07        | 04 | 1915 | ---                                      | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP             | BABA ADI  | ADI         | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE       |
|------|----------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|-------------------|-----------|-------------|--------|-------|---------|------------|
|      |          |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                   |           |             |        |       |         |            |
| 49   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 60      | 0     | 59   | 3     | 9     |                   | HAFİZ     | TAHİR       | ---    | ER    | 1302    | ALTUNHISAR |
| 50   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 2     | 1     |                   | ALİ       | VELİ        | ---    | ER    | 1294    | ALTUNHISAR |
| 51   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 3     | 0     |                   | OSMAN     | ABDULKADİR  | PİYADE | ER    | 1304    | BOR        |
| 52   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 2     | 5     |                   | HACI ÖMER | ABDULLAH    | PİYADE | ER    | 1299    | BOR        |
| 53   | I. DÜNYA | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 134  | 1     | 2     | ÇOLAK             | OSMAN     | ABDULLAH    | ---    | ER    | 1300    | BOR        |
| 54   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 2     | 5     |                   | ÖMER      | ABDULLAH    | ---    | ER    | 1299    | BOR        |
| 55   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 0     | 71   | 3     | 12    | HACI OĞULLARINDAN | MUSTAFA   | ABDURRAHMAN | ---    | ER    | 1293    | BOR        |
| 56   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 2     | 7     |                   | NURULLAH  | ABDURRAHMAN | PİYADE | ER    | 1307    | BOR        |
| 57   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 5       | 0     | 42   | 4     | 1     |                   | BABAOĞLAN | AHMET       | PİYADE | ER    | 1315    | BOR        |
| 58   | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | TEKKE OĞULLARI    | HACI DEDE | AHMET       | ---    | ER    | 1307    | BOR        |
| 59   | I. DÜNYA | IRAK          | K      | 0    | 0       | 0     | 9    | 1     | 2     | KANBER OĞULLARI   | HAMZA     | AHMET       | PİYADE | ER    | 1311    | BOR        |
| 60   | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 3     | 12    |                   | İSMAİL    | AHMET       | ---    | ER    | 1302    | BOR        |

| S. NO | BUCAK  | KÖY          | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                               | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|--------|--------------|-----------|----|------|-----------------------------------------|-----------------|-------------|
|       |        |              | GÜN       | AY | YIL  |                                         |                 |             |
| 49    | ---    | ---          | 02        | 09 | 1915 | ---                                     | BOR             | ---         |
| 50    | ---    | ---          | 29        | 04 | 1915 | TAŞKIŞLA HASTANESİ                      | BOR             | ---         |
| 51    | ---    | ---          | 17        | 04 | 1915 | TERYANDAFİL ÇİFTLİĞİNDE                 | BOR             | ---         |
| 52    | ---    | ---          | 25        | 06 | 1915 | KEREVİZDERE'DE                          | NİĞDE           | ---         |
| 53    | MERKEZ | KIZILCA B.   | 14        | 11 | 1918 | ---                                     | BOR             | ---         |
| 54    | ---    | ---          | 25        | 06 | 1915 | SİPERDE                                 | NİĞDE           | ---         |
| 55    | ---    | ---          | 19        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ                  | ---             | ---         |
| 56    | ---    | ---          | 09        | 04 | 1915 | SİĞİNDERE'DE                            | BOR             | ---         |
| 57    | ---    | ---          | 09        | 07 | 1915 | SOĞANLI DERE'DE                         | BOR             | ---         |
| 58    | ---    | ---          | 0         | 0  | 1917 | ÇAPAKÇUR'DA                             | BOR             | ---         |
| 59    | MERKEZ | KIZILCA B.   | 03        | 10 | 1916 | 18. KOLORDU 51. SEYYAR HASTANESİ        | NEVŞEHİR        | ---         |
| 60    | MERKEZ | ÇUKURKUYU B. | 08        | 07 | 1916 | 2. KOLORDU 1. FIRKA 4. SEYYAR HASTANESİ | NİĞDE           | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                  | BABA ADI | ADI   | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|------------------------|----------|-------|--------|-------|---------|------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                        |          |       |        |       |         |      |
| 61   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 61   | 4     | 1     |                        | MAHMUT   | AHMET | ---    | ER    | 1306    | BOR  |
| 62   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 2       | 0     | 14   | 3     | 9     |                        | MEHMET   | AHMET | PİYADE | ER    | 1306    | BOR  |
| 63   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 70   | 3     | 11    |                        | MUSTAFA  | AHMET | PİYADE | ER    | 1307    | BOR  |
| 64   | I. DÜNYA | ---       | 0      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KÖSSE OĞULLARI         | MUSTAFA  | AHMET | ---    | ER    | 1300    | BOR  |
| 65   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | YUMURTACI OĞULLARI     | MUSTAFA  | AHMET | ---    | ER    | 1304    | BOR  |
| 66   | I. DÜNYA |           | K      | 0    | 7       | 0     | 118  | 1     | 2     | SOFU OĞULLARINDAN      | PAŞA     | AHMET | ---    | ER    | 0       | BOR  |
| 67   | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | TAŞLI OĞULLARI         | MEHMET   | AHMET | ---    | ER    | 1302    | BOR  |
| 68   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 55   | 0     | 0     | EYÜP                   | SÜLEYMAN | ALİ   | ---    | ---   | 1307    | BOR  |
| 69   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 6       | 0     | 59   | 3     | 11    |                        | ALİ      | ALİ   | ---    | ER    | 1293    | BOR  |
| 70   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 2     | 5     |                        | MUSA     | ALİ   | PİYADE | ER    | 1301    | BOR  |
| 71   | I. DÜNYA |           | K      | 0    | 0       | 0     | 6    | 1     | 2     |                        | ÖKSÜZ    | ALİ   | ---    | ER    | 1308    | BOR  |
| 72   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 55   | 2     | 0     | DELİ SÜLEYMAN OĞULLARI | SÜLEYMAN | ALİ   | ---    | ER    | 1307    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY     | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                            | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK     |
|-------|------------|---------|-----------|----|------|--------------------------------------|-----------------|-----------------|
|       |            |         | GÜN       | AY | YIL  |                                      |                 |                 |
| 61    | ---        | ---     | 22        | 11 | 1915 | MEKTEB-İ HARBİYE HASTANESİ           | BOR             | ---             |
| 62    | KEMERHİSAR | BEREKET | 05        | 05 | 1915 | ŞİMAL GURUBU AĞIR MECRUHİN HASTANESİ | NİĞDE           | ---             |
| 63    | ---        | ---     | 28        | 05 | 1915 | CONK TEPE'DE                         | NİĞDE           | BARDANYOL ALAYI |
| 64    | ---        | ---     | 11        | 02 | 1915 | MEYDAN-I HARPDE                      | BOR             | ---             |
| 65    | ---        | ---     | 17        | 04 | 1915 | KEÇİ DERESİ                          | BOR             | ---             |
| 66    | ---        | ---     | 09        | 10 | 1917 | EŞKİYA MÜSADEMESİNDE                 | NİĞDE           | ---             |
| 67    | ---        | ---     | 26        | 08 | 1922 | BOLVADİN HASTANESİNDE                | BOR             | ---             |
| 68    | ---        | ---     | 08        | 06 | 0915 | SEDDÜLBAHİR'DE KEREVİZ DERESİNDE     | BOR             | ---             |
| 69    | ---        | ---     | 30        | 09 | 1915 | SİPER HARBİNDE                       | BOR             | ---             |
| 70    | ---        | ---     | 17        | 04 | 1915 | TERYANDAFİL ÇİFTLİĞİNDE              | BOR             | ---             |
| 71    | ---        | ---     | 16        | 05 | 1915 | ---                                  | BOR             | ---             |
| 72    | KEMERHİSAR | BEREKET | 08        | 06 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ               | BOR             | ---             |

| S.NO | SAVAŞ       | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                  | BABA ADI    | ADI         | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|-------------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|------------------------|-------------|-------------|--------|-------|---------|------|
|      |             |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                        |             |             |        |       |         |      |
| 73   | İÇ İSYANLAR |           | K      | 0    | 0       | 0     | 16   | 3     | 0     | HACI SÜLEYMAN OĞULLARI | MEHMET      | ALİ         | ---    | ER    | 1316    | BOR  |
| 74   | İSTİKLAL    | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 36   | 1     | 6     | ÇOPUR İBRAHİM OĞLU     | İBRAHİM     | ALİ         | ---    | ER    | 1314    | BOR  |
| 75   | İSTİKLAL    | GARP      | K      | 0    | 0       | 7     | 2    | 1     | 1     | RESUL OĞULLARI         | RESUL       | ALİ         | ---    | ER    | 1308    | BOR  |
| 76   | I. DÜNYA    | IRAK      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KOCA HÜSEYİN OĞULLARI  | ABDURRAHMAN | ARİF        | ---    | ER    | 1312    | BOR  |
| 77   | I. DÜNYA    | GALİÇYA   | K      | 0    | 15      | 19    | 57   | 3     | 10    |                        | DURSUN      | ARİF        | PİYADE | ER    | 1305    | BOR  |
| 78   | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 71   | 2     | 8     |                        | HACI ÖMER   | ARİF        | PİYADE | ER    | 1292    | BOR  |
| 79   | İSTİKLAL    | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 2     | 0     | BOYACI OĞULLARI        | ÖMER        | ARİF        | ---    | ER    | 1292    | BOR  |
| 80   | I. DÜNYA    |           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                        | MEHMET      | BELLİ DEĞİL | ---    | ER    | 1304    | BOR  |
| 81   | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 71   | 2     | 2     |                        | HASAN       | BAYRAM      | PİYADE | ER    | 1301    | BOR  |
| 82   | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE | K      | 0    | 5       | 0     | 42   | 4     | 2     |                        | DEBBAĞ      | BEKİR       | PİYADE | ER    | 1295    | BOR  |
| 83   | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 19    | 57   | 3     | 4     | CEYLAN OĞULLARI        | HALİL       | BEKİR       | ---    | ER    | 1300    | BOR  |
| 84   | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE | K      | 0    | 3       | 19    | 57   | 3     | 12    |                        | HALİL       | BEKİR       | PİYADE | ER    | 1300    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY     | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                                | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|---------|-----------|----|------|------------------------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |         | GÜN       | AY | YIL  |                                          |                 |             |
| 73    | ---        | ---     | 0         | 0  | 0    | DİCLE NEHRİ GEÇİT MUHAREBESİ             | NİĞDE           | ---         |
| 74    | KEMERHİSAR |         | 04        | 12 | 1922 | AFYONKARAHİSAY KURTKAYA MUHAREBESİ       | BOR             | ---         |
| 75    | ---        | ---     | 28        | 08 | 1921 | GÖKGÖZ KÖYÜ                              | BOR             | ---         |
| 76    | ---        | ---     | 0         | 0  | 1917 | KUTTU'L AMARE'DE                         | BOR             | ---         |
| 77    | ---        | ---     | 19        | 07 | 1916 | MEYDAN HARBİ                             | BOR             | ---         |
| 78    | ---        | ---     | 07        | 06 | 1915 | SIĞINDERE MEYDAN HARBİ                   | BOR             | ---         |
| 79    | ---        | ---     | 10        | 06 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ                   | BOR             | ---         |
| 80    | ---        | ---     | 01        | 04 | 1921 | ---                                      | BOR             | ---         |
| 81    | KEMERHİSAR | BEREKET | 04        | 10 | 1915 | BAHRİSEFİD BOĞAZI MEVKİ MÜSTAHKEM MERKEZ | NİĞDE           | ---         |
| 82    | ---        | ---     | 21        | 06 | 1915 | SOĞANLI DERE'DE                          | NİĞDE           | ---         |
| 83    | ---        | ---     | 18        | 06 | 1915 | MAYDOS                                   | BOR             | ---         |
| 84    | ---        | ---     | 17        | 06 | 1915 | BOMBA TEPESİ                             | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                 | BABA ADI     | ADI           | SINIF   | RÜTBE   | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|-----------------------|--------------|---------------|---------|---------|---------|------|
|      |          |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                       |              |               |         |         |         |      |
| 85   | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 6       | 0     | 59   | 3     | 11    | HÜSEYİN OSMAN OĞULLAR | OSMAN        | BEKİR         | ---     | ER      | 1299    | BOR  |
| 86   | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | DELİ BEKİR            | AHMET        | BEKİR         | ---     | ---     | 1314    | BOR  |
| 87   | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 1     | SEMİZZADE OĞULLARI    | HÜSEYİN      | CEMAL         | ---     | ER      | 1307    | BOR  |
| 88   | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 0       | 0     | 124  | 3     | 6     |                       | MUSTAFA      | CUMA          | PİYADE  | ER      | 1308    | BOR  |
| 89   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 3       | 9     | 25   | 3     | 2     | KÜRT İBİŞ OĞULLARI    | AHMET        | DURMUŞ        | PİYADE  | ER      | 1307    | BOR  |
| 90   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 0     | 8    | 3     | 0     |                       | MAHMUT       | DURMUŞ        | ---     | ER      | 1302    | BOR  |
| 91   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 3     | 10    | OSMANOĞULLARI         | MEHMET       | DURMUŞ        | PİYADE  | ER      | 1308    | BOR  |
| 92   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 2     | 7     |                       | MEHMET       | DURMUŞ        | PİYADE  | ER      | 1299    | BOR  |
| 93   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 4       | 0     | 32   | 3     | 9     | POYRAZ OĞULLARI       | HÜSEYİN      | EMİN          | PİYADE  | ER      | 1308    | BOR  |
| 94   | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 39   | 1     | 3     |                       | HACI DURMUŞ  | ETHEM NEJAT   | İHTİYAT | ---     | 0       | BOR  |
| 95   | I. DÜNYA | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 75   | 2     | 0     |                       | KARA MUSTAFA | HACI          | ---     | ER      | 1306    | BOR  |
| 96   | I. DÜNYA | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 177  | 9     | 0     | TATLI OĞULLARI        | ALİ          | HACI ABDULLAH | ---     | Yd. Sb. | 1311    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY          | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ               | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK    |
|-------|------------|--------------|-----------|----|------|-------------------------|-----------------|----------------|
|       |            |              | GÜN       | AY | YIL  |                         |                 |                |
| 85    | ---        | ---          | 21        | 09 | 1915 | SİPER MUHAREBESİ'NDE    | BOR             | ---            |
| 86    | KEMERHİSAR | BEREKET      | 21        | 05 | 1921 | ESKİŞEHİR MUHAREBESİ    | NİĞDE           | ---            |
| 87    | ---        | ---          | 01        | 07 | 1922 | ---                     | BOR             | ---            |
| 88    | ---        | ---          | 05        | 05 | 1915 | DİLMAN'DA               | ---             | ---            |
| 89    | ---        | ---          | 26        | 05 | 1915 | CONK BAYIRI'NDA         | BOR             | ---            |
| 90    | ---        | ---          | 19        | 05 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ  | NİĞDE           | ---            |
| 91    | ---        | ---          | 14        | 06 | 1915 | HAYDARPAŞA HASTANESİ    | BOR             | ---            |
| 92    | ---        | ---          | 16        | 04 | 1915 | TERYANDAFİL ÇİFTLİĞİNDE | BOR             | ---            |
| 93    | ---        | ---          | 22        | 04 | 1915 | TERYANDAFİL ÇİFTLİĞİNDE | NİĞDE           | ---            |
| 94    | ---        | ---          | 05        | 06 | 1915 | ---                     | BOR             | İHTİYAT ZABİTİ |
| 95    | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B. | 27        | 09 | 1916 | ---                     | BOR             | ---            |
| 96    | ---        | ---          | 01        | 10 | 1917 | ---                     | BOR             | ---            |

| S.NO | SAVAŞ       | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                    | BABA ADI   | ADI             | SINIF   | RÜTBE   | D. YILI | İLÇE |
|------|-------------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|--------------------------|------------|-----------------|---------|---------|---------|------|
|      |             |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                          |            |                 |         |         |         |      |
| 97   | I. DÜNYA    | FİLİSTİN      | K      | 0    | 22      | 7     | 134  | 1     | 2     |                          | HACI HASAN | HACI ALİ        | PİYADE  | ER      | 1301    | BOR  |
| 98   | İSTİKLAL    | ---           | K      | 0    | 0       | 12    | 10   | 1     | 6     | CEVİR OĞULLARI           | BEKİR      | HACI ALİ        | ---     | ER      | 1314    | BOR  |
| 99   | İSTİKLAL    | GARP          | K      | 0    | 0       | 11    | 127  | 3     | 9     | SOFU OĞULLARI            | MUSTAFA    | HACI ALİ EFENDİ | İHTİYAT | Yd. Sb. | 1310    | BOR  |
| 100  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 124  | 3     | 0     | HACI MAVİ OĞULLARI       | HASAN      | HACI EMİN       | ---     | ER      | 1308    | BOR  |
| 101  | I. DÜNYA    | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 18      | 45    | 3    | 3     | 9     | KUMARCI                  | HÜSEYİN    | HACI EMİN       | ---     | ER      | 1310    | BOR  |
| 102  | İSTİKLAL    | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 36   | 1     | 2     | TERKENDİ OĞULLARI        | HACI MAVİ  | HACI EMİN       | ---     | ER      | 1299    | BOR  |
| 103  | I. DÜNYA    | ---           | K      | 0    | 9       | 0     | 26   | 3     | 10    | CAFER OĞULLARI           | AHMET      | HACI MEHHET     | ---     | ER      | 1307    | BOR  |
| 104  | İSTİKLAL    | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KÖSE VELİ OĞULLARI       | HACI VELİ  | HACI MEHMET     | ---     | ER      | 1314    | BOR  |
| 105  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 3     | 12    |                          | ABDULLAH   | HAFİZ           | MEKARE  | ER      | 0       | BOR  |
| 106  | İÇ İSYANLAR | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KEL HASAN OĞULLARI       | ALİ        | HAKKI           | ---     | ER      | 1305    | BOR  |
| 107  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 5       | 0     | 42   | 1     | 2     | HACI İSMAİL OĞULLARINDAN | ALİ        | HALİL           | PİYADE  | ER      | 1308    | BOR  |
| 108  | I. DÜNYA    | GALİÇYA       | K      | 0    | 0       | 0     | 56   | 2     | 5     | AYVAZ                    | HASAN      | HALİL           | ---     | ER      | 0       | BOR  |

| S. NO | BUCAK  | KÖY          | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                   | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|--------|--------------|-----------|----|------|-----------------------------|-----------------|-------------|
|       |        |              | GÜN       | AY | YIL  |                             |                 |             |
| 97    | ---    | ---          | 11        | 06 | 1917 | GAZZE CEPHESİNDE ŞARAPNELLE | BOR             | ---         |
| 98    | ---    | ---          | 27        | 08 | 1922 | KURT KAYA HARBI             | BOR             | ---         |
| 99    | ---    | ---          | 28        | 06 | 1921 | GÖKGÖZ TEPE MUHAREBESİ      | BOR             | ---         |
| 100   | MERKEZ | ÇUKURKUYU B. | 0         | 0  | 0    | ÇANAKKALE MUHAREBESİ        | BOR             | ---         |
| 101   | MERKEZ | ÇUKURKUYU B. | 27        | 10 | 1916 | MEYDAN HARBI                | BOR             | ---         |
| 102   | ---    | ---          | 27        | 08 | 1922 | KURT KAYADA                 | BOR             | ---         |
| 103   | ---    | ---          | 29        | 02 | 1915 | ---                         | BOR             | ---         |
| 104   | ---    | ---          | 14        | 10 | 1921 | MEYDAN-I HARP'DE            | BOR             | ---         |
| 105   | ---    | ---          | 09        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ      | BOR             | ---         |
| 106   | ---    | ---          | 0         | 0  | 0    | ---                         | BOR             | ---         |
| 107   | MERKEZ | BAYAT        | 28        | 07 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ      | BOR             | ---         |
| 108   | ---    | ---          | 09        | 12 | 1916 | BABA DAĞINDA                | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ       | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                  | BABA ADI       | ADI           | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|-------------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|------------------------|----------------|---------------|--------|-------|---------|------|
|      |             |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                        |                |               |        |       |         |      |
| 109  | I. DÜNYA    | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 40   | 1     | 4     | ALAŞALI OĞULLARI       | MEHMET         | HALİL         | ---    | ER    | 1311    | BOR  |
| 110  | I. DÜNYA    | ---           | K      | 0    | 2       | 0     | 0    | 0     | 0     | KARA MEHMET            | MEHMET         | HALİL         | ---    | ER    | 1301    | BOR  |
| 111  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 2     | 5     |                        | MUSTAFA        | HALİL         | PİYADE | ER    | 1304    | BOR  |
| 112  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 2     | 5     |                        | MUSTAFA        | HALİL         | PİYADE | ER    | 1304    | BOR  |
| 113  | İÇ İSYANLAR | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | SALLI OĞULLARI         | SÜLEYMAN       | HALİL         | ---    | ER    | 1313    | BOR  |
| 114  | I. DÜNYA    | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 10   | 2     | 8     | ESKİ GÜMÜŞLÜ OĞULLARI  | MEHMET         | HALİL İBRAHİM | ---    | ER    | 1313    | BOR  |
| 115  | I. DÜNYA    | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | HALİL İBRAHİM OĞULLARI | MUSTAFA EFENDİ | HALİL İBRAHİM | ---    | ER    | 1311    | BOR  |
| 116  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 3       | 19    | 72   | 1     | 1     |                        | SAFER          | HASAN         | ---    | ---   | 1305    | BOR  |
| 117  | I. DÜNYA    | ŞARK (KAFKAS) | J      | 0    | 0       | 19    | 72   | 3     | 0     | HACI HASAN             | MUNİP          | HASAN         | ---    | ÇAVUŞ | 1306    | BOR  |
| 118  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 1     | 4     |                        | ARİF           | HASAN         | PİYADE | ER    | 1292    | BOR  |
| 119  | I. DÜNYA    | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 5       | 0     | 0    | 5     | 0     |                        | HAFİZ          | HASAN         | PİYADE | ER    | 1298    | BOR  |
| 120  | İSTİKLAL    | GARP          | K      | 0    | 0       | 7     | 37   | 2     | 0     |                        | EMİN           | HASAN         | ---    | ER    | 1314    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY                            | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                            | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|--------------------------------|-----------|----|------|--------------------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |                                | GÜN       | AY | YIL  |                                      |                 |             |
| 109   | ---        | ---                            | 13        | 11 | 1916 | ---                                  | BOR             | ---         |
| 110   | ---        | ---                            | 21        | 10 | 1916 | DEVLETABAT MUHAREBESİNDE             | BOR             | ---         |
| 111   | ---        | ---                            | 09        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ               | BOR             | ---         |
| 112   | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B.                   | 09        | 02 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ               | BOR             | ---         |
| 113   | ---        | ---                            | 0         | 0  | 0    | AFYON'DA                             | BOR             | ---         |
| 114   | ---        | ---                            | 27        | 01 | 1917 | 118. NOLU SAHRA HASTANESİ            | BOR             | ---         |
| 115   | KEMERHİSAR | BEREKET                        | 11        | 08 | 1918 | POZANTI TAARUZUNDA                   | BOR             | ---         |
| 116   | ---        | ---                            | 20        | 08 | 1915 | ARIBURNU MUHAREBESİ                  | BOR             | ---         |
| 117   | ---        | ---                            | 30        | 03 | 1918 | VAN JANDARMA                         | BOR             | ---         |
| 118   | KEMERHİSAR | KEMERHİSAR-<br>BUCAK MERKEZ B. | 10        | 06 | 1915 | KEÇİ DERESİ                          | NİĞDE           | ---         |
| 119   | KEMERHİSAR | BEREKET                        | 25        | 05 | 1915 | CENUP GURUBU SEVK MECRUHİN HASTANESİ | NİĞDE           | ---         |
| 120   | ---        | ---                            | 09        | 09 | 1921 | KONYA HASTANESİ                      | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                    | BABA ADI   | ADI           | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|--------------------------|------------|---------------|--------|-------|---------|------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                          |            |               |        |       |         |      |
| 121  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 1     | 4     | SELAM OĞULLARI           | HACI HASAN | HASAN HÜSEYİN | ---    | ER    | 1306    | BOR  |
| 122  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 1     | 1     |                          | MUSTAFA    | HAYDAR        | PİYADE | ER    | 1307    | BOR  |
| 123  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 37   | 2     | 7     | GÜCÜ HACI HASAN OĞULLARI | MEVKUT     | HAZİM         | ---    | ER    | 1309    | BOR  |
| 124  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 57    | 37   | 2     | 7     | KEÇCİ MEVLÜT OĞULLARI    | MEVLÜT     | HAZİM         | ---    | ER    | 1308    | BOR  |
| 125  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 3     | 31   | 3     | 0     | SARÖZ OĞULLARI           | HASAN      | HİLMİ         | PİYADE | ER    | 1300    | BOR  |
| 126  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 6       | 0     | 59   | 3     | 11    |                          | RAŞİT      | HULUSİ        | ---    | ER    | 1294    | BOR  |
| 127  | I. DÜNYA | GALİÇYA   | K      | 0    | 15      | 20    | 58   | 4     | 0     | HACIŞAKİREFENDİ OĞULLARI | SADIK      | HÜDAİ         | PİYADE | ER    | 1310    | BOR  |
| 128  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 4       | 0     | 28   | 1     | 4     |                          | ALİ        | HÜSEYİN       | PİYADE | ER    | 1303    | BOR  |
| 129  | I. DÜNYA | ---       | K      | 0    | 3       | 0     | 36   | 3     | 9     | ENBİYA OĞULLARI          | HACI ALİ   | HÜSEYİN       | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 130  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 1     | 2     |                          | HACI HASAN | HÜSEYİN       | PİYADE | ER    | 1306    | BOR  |
| 131  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 1     | 4     |                          | HASAN      | HÜSEYİN       | PİYADE | ER    | 1306    | BOR  |
| 132  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 6       | 0     | 47   | 1     | 4     | ÇONKAR OĞULLARI          | HASAN      | HÜSEYİN       | ---    | ER    | 1308    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY          | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                          | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|--------------|-----------|----|------|------------------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |              | GÜN       | AY | YIL  |                                    |                 |             |
| 121   | ---        | ---          | 09        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ             | BOR             | ---         |
| 122   | MERKEZ     | KIZILCA B.   | 19        | 04 | 1915 | TIRYANDA FİL ÇİFTLİĞİ              | NİĞDE           | ---         |
| 123   | ---        | ---          | 30        | 06 | 1922 | BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİNDE | BOR             | ---         |
| 124   | ---        | ---          | 30        | 08 | 1922 | KAPLAN TEPE HARBİ                  | BOR             | ---         |
| 125   | KEMERHİSAR | KAYNARCA     | 22        | 04 | 1915 | SİĞİNDEE'DE                        | NİĞDE           | ---         |
| 126   | ---        | ---          | 01        | 09 | 1915 | SİPER MUHAREBESİNDE                | BOR             | ---         |
| 127   | ---        | ---          | 02        | 07 | 1916 | 397 RAKIMLI TEPEDE                 | BOR             | ---         |
| 128   | KEMERHİSAR | BEREKET      | 13        | 08 | 1915 | İLERİ HATTA                        | NİĞDE           | ---         |
| 129   | ---        | ---          | 29        | 02 | 1915 | ---                                | BOR             | ---         |
| 130   | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B. | 19        | 04 | 1915 | TIRYANDA FİL ÇİFTLİĞİ              | NİĞDE           | ---         |
| 131   | ---        | ---          | 09        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ             | NİĞDE           | ---         |
| 132   | ---        | ---          | 01        | 08 | 1915 | KANLI SIRT'TA                      | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ        | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                | BABA ADI     | ADI     | SINIF    | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|--------------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|----------------------|--------------|---------|----------|-------|---------|------|
|      |              |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                      |              |         |          |       |         |      |
| 133  | I. DÜNYA     | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 1    | 17    | 0     | GÖK HÜSEYİN OĞULLARI | MEHMET ÇAVUŞ | HÜSEYİN | ---      | ER    | 1308    | BOR  |
| 134  | I. DÜNYA     | ÇANAKKALE | K      | 0    | 3       | 0     | 26   | 3     | 9     |                      | MUSTAFA      | HÜSEYİN | NİZAMİYE | ER    | 1307    | BOR  |
| 135  | I. DÜNYA     | ÇANAKKALE | K      | 0    | 5       | 14    | 42   | 4     | 3     |                      | OSMAN        | HÜSEYİN | PİYADE   | ER    | 1298    | BOR  |
| 136  | BALKAN       | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | İBRAHİM USTA         | İBRAHİM      | HÜSEYİN | ---      | ER    | 1291    | BOR  |
| 137  | İSTİKLAL     | GARP      | K      | 0    | 0       | 57    | 0    | 0     | 1     | BAYRAKTAR OĞULLARI   | ALİ          | HÜSEYİN | ---      | ER    | 1315    | BOR  |
| 138  | I. DÜNYA     | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 124  | 2     | 8     |                      | ARİF         | İBRAHİM | ---      | ER    | 1294    | BOR  |
| 139  | I. DÜNYA     | GALİÇYA   | K      | 0    | 0       | 0     | 61   | 2     | 5     | MAZLUM OĞULLARI      | HALİL        | İBRAHİM | ---      | ER    | 1311    | BOR  |
| 140  | I. DÜNYA     | GALİÇYA   | K      | 0    | 0       | 0     | 61   | 2     | 5     | BAYEZİT              | MUSTAFA      | İBRAHİM | ---      | ER    | 1314    | BOR  |
| 141  | I. DÜNYA     | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 1     | 1     |                      | ŞERİF HASAN  | İBRAHİM | PİYADE   | ER    | 1301    | BOR  |
| 142  | İSTİKLAL     | GARP      | K      | 0    | 0       | 11    | 127  | 2     | 0     | HALEFİ OĞLU          | MEHMET       | İBRAHİM | ---      | ER    | 1314    | BOR  |
| 143  | TARABLUSGARP | ---       | K      | 0    | 16      | 0     | 0    | 3     | 11    | TATAR OĞLU           | AHMET        | İBRAHİM | ---      | ER    | 1306    | BOR  |
| 144  | I. DÜNYA     | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                      | ABDÜLKERİM   | İDRİS   | ---      | ER    | 1309    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY        | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                 | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK  |
|-------|------------|------------|-----------|----|------|---------------------------|-----------------|--------------|
|       |            |            | GÜN       | AY | YIL  |                           |                 |              |
| 133   | ---        | ---        | 15        | 04 | 1915 | GELİBOLU MUHAREBESİNDE    | BOR             | ---          |
| 134   | KEMERHİSAR | BEREKET    | 29        | 02 | 1915 | SOĞANLI DERE'DE           | ---             | ---          |
| 135   | ---        | ---        | 27        | 06 | 1915 | SOĞANLI DERE'DE           | BOR             | ---          |
| 136   | ---        | ---        | 0         | 0  | 1911 | PINARHİSAR MUHAREBESİ     | BOR             | ---          |
| 137   | KEMERHİSAR | ---        | 31        | 08 | 1922 | KAPLAN KAYA HARBI         | BOR             | HÜCUM TABURU |
| 138   | ---        | ---        | 01        | 05 | 1915 | ÇANAKKALE HASTANESİ       | BOR             | ---          |
| 139   | ---        | ---        | 04        | 07 | 1916 | ---                       | BOR             | ---          |
| 140   | KEMERHİSAR | BEREKET    | 04        | 10 | 1916 | GALIÇYA'DA                | KILIÇALI PAŞA   | ---          |
| 141   | MERKEZ     | KIZILCA B. | 16        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİRDE TIRYANDAFİL | BOR             | ---          |
| 142   | KEMERHİSAR | ---        | 08        | 12 | 1922 | ÇALDAĞI MUHAREBESİ        | BOR             | ---          |
| 143   | KEMERHİSAR | ---        | 30        | 03 | 1911 | ÇİZAN'DA                  | BOR             | ---          |
| 144   | ---        | ---        | 0         | 0  | 0    | ÇANAKKALE MUHAREBESİ      | BOR             | ---          |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE            | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                     | BABA ADI         | ADI    | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|------------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|---------------------------|------------------|--------|--------|-------|---------|------|
|      |          |                  | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                           |                  |        |        |       |         |      |
| 145  | I. DÜNYA | ---              | K      | 0    | 3       | 0     | 0    | 2     | 5     |                           | DURMUŞ           | İDRİS  | PİYADE | ER    | 1307    | BOR  |
| 146  | I. DÜNYA | ŞARK<br>(KAFKAS) | K      | 0    | 2       | 0     | 70   | 2     | 6     |                           | ALİ              | İLYAS  | PİYADE | ER    | 1292    | BOR  |
| 147  | I. DÜNYA | ---              | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KAMIŞ OĞULLARI            | AHMET            | İSMAİL | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 148  | I. DÜNYA | ---              | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                           | KATİP            | İSMAİL | ---    | ER    | 1304    | BOR  |
| 149  | I. DÜNYA | IRAK             | K      | 0    | 0       | 0     | 18   | 1     | 2     |                           | ŞANBAY           | İSMAİL | ---    | ER    | 0       | BOR  |
| 150  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE        | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 1     | 2     |                           | ABDULKADİR       | KADİR  | PİYADE | ER    | 1303    | BOR  |
| 151  | I. DÜNYA | ---              | K      | 0    | 15      | 20    | 62   | 3     | 12    | KUBAT OĞULLARI            | AHMET            | KADİR  | ---    | ER    | 1304    | BOR  |
| 152  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE        | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 1     | 3     |                           | HALİL<br>İBRAHİM | KAMİL  | PİYADE | ER    | 1302    | BOR  |
| 153  | İSTİKLAL | GARP             | K      | 0    | 0       | 57    | 37   | 2     | 5     | KÜÇÜK AĞAZADE<br>OĞULLARI | AHMET            | KAZIM  | ---    | ER    | 1315    | BOR  |
| 154  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE        | J      | 0    | 5       | 14    | 42   | 4     | 3     | HACI ALİ BABA OĞULLARI    | HACI ALİ         | MAHMUT | PİYADE | ER    | 1307    | BOR  |
| 155  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE        | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 3     | 11    |                           | MAHMUT           | MAHMUT | ---    | ER    | 1305    | BOR  |
| 156  | İSTİKLAL | ---              | K      | 0    | 0       | 8     | 131  | 2     | 0     | BEKİROĞULLARI             | ALİ              | MAKBUL | ---    | ER    | 1315    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY                             | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                               | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|---------------------------------|-----------|----|------|-----------------------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |                                 | GÜN       | AY | YIL  |                                         |                 |             |
| 145   | ---        | ---                             | 04        | 02 | 1917 | TARSUS HASTANESİ                        | BOR             | ---         |
| 146   | ---        | ---                             | 30        | 07 | 1916 | 2. KOLORDU 1. FIRKA 4. SEYYAR HASTASESİ | BOR             | ---         |
| 147   | ---        | ---                             | 0         | 0  | 0    | ESNA-YI HARBDE                          | BOR             | ---         |
| 148   | ---        | ---                             | 17        | 04 | 1916 | ---                                     | BOR             | ---         |
| 149   | KEMERHİSAR | KEMERHİSAR –<br>BUCAK MERKEZ B. | 17        | 04 | 1916 | MAHDEŞT                                 | NİĞDE           | ---         |
| 150   | ---        | ---                             | 17        | 07 | 1915 | KEÇİ DERESİ                             | KONYA           | ---         |
| 151   | ---        | ---                             | 01        | 05 | 1917 | ---                                     | BOR             | ---         |
| 152   | KEMERHİSAR | ---                             | 16        | 04 | 1915 | TERYANDA FİL ÇİFTLİĞİ                   | BOR             | ---         |
| 153   | KEMERHİSAR | SESLİKAYA                       | 14        | 07 | 1921 | KOLANKAYA MUHAREBESİ                    | BOR             | ---         |
| 154   | ---        | ---                             | 20        | 05 | 1915 | MEYDAN HARBI                            | BOR             | ---         |
| 155   | ---        | ---                             | 20        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ                  | ---             | ---         |
| 156   | ---        | ---                             | 01        | 09 | 1921 | MEYDAN HARBI                            | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP           | BABA ADI | ADI    | SINIF    | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|-----------------|----------|--------|----------|-------|---------|------|
|      |          |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                 |          |        |          |       |         |      |
| 157  | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 0       | 0     | 20   | 2     | 8     |                 | MEHMET   | MEHMET | PİYADE   | ÇAVUŞ | 1291    | BOR  |
| 158  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 3       | 0     | 26   | 3     | 10    |                 | AHMET    | MEHMET | NİZAMİYE | ER    | 1307    | BOR  |
| 159  | I. DÜNYA | IRAK          | K      | 0    | 18      | 52    | 40   | 1     | 2     |                 | ALİ      | MEHMET | PİYADE   | ER    | 1296    | BOR  |
| 160  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 6       | 0     | 77   | 3     | 11    |                 | HALİL    | MEHMET | ---      | ER    | 1309    | BOR  |
| 161  | I. DÜNYA | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 3    | 0     | 3     | FATİ            | HALİL    | MEHMET | ---      | ER    | 1314    | BOR  |
| 162  | I. DÜNYA | IRAK          | K      | 0    | 18      | 51    | 9    | 3     | 9     | KEL İSMAİL      | HÜSEYİN  | MEHMET | PİYADE   | ER    | 1311    | BOR  |
| 163  | I. DÜNYA | IRAK          | K      | 0    | 18      | 0     | 9    | 1     | 1     | NÜYAB           | HÜSEYİN  | MEHMET | PİYADE   | ER    | 1311    | BOR  |
| 164  | I. DÜNYA | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | HÜSEYİNOĞULLARI | HÜSEYİN  | MEHMET | ---      | ER    | 1294    | BOR  |
| 165  | I. DÜNYA | ARABİSTAN     | K      | 0    | 8       | 0     | 42   | 3     | 11    |                 | İBRAHİM  | MEHMET | ---      | ER    | 1298    | BOR  |
| 166  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 2     | 8     |                 | MAHMUT   | MEHMET | PİYADE   | ER    | 1298    | BOR  |
| 167  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 2     | 7     |                 | MUSTAFA  | MEHMET | ---      | ER    | 1302    | BOR  |
| 168  | I. DÜNYA | FİLİSTİN      | K      | 0    | 20      | 16    | 125  | 1     | 1     |                 | NAFİ     | MEHMET | ---      | ER    | 1310    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY                             | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                               | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|---------------------------------|-----------|----|------|-----------------------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |                                 | GÜN       | AY | YIL  |                                         |                 |             |
| 157   | ---        | ---                             | 17        | 06 | 1916 | BEKMAL SIRTLARINDA                      | BOR             | ---         |
| 158   | KEMERHİSAR | KEMERHİSAR –<br>BUCAK MERKEZ B. | 13        | 02 | 1915 | SOĞANLI DERE'DE                         | ---             | ---         |
| 159   | ---        | ---                             | 13        | 07 | 1916 | 52. FIRKA SIHHİYE BÖLÜĞÜ                | BOR             | ---         |
| 160   | ---        | ---                             | 18        | 09 | 1915 | ŞİMAL GURUBU AĞIR MECRUHİN HASTANESİ    | BOR             | ---         |
| 161   | ---        | ---                             | 31        | 01 | 1918 | ---                                     | BOR             | ---         |
| 162   | MERKEZ     | KIZILCA B.                      | 02        | 10 | 1916 | FELAHİYE MUHAREBESİ                     | BOR             | ---         |
| 163   | MERKEZ     | KIZILCA B.                      | 05        | 10 | 1916 | 18. KOLORDU 57. SEYYAR HASTANESİ        | BOR             | ---         |
| 164   | ---        | ---                             | 30        | 07 | 1915 | VATAN MUHAREBESİ                        | BOR             | ---         |
| 165   | ---        | ---                             | 24        | 04 | 1916 | 22. HİCAZ MENZİL MÜFETTİŞLİĞİ HASTANESİ | BOR             | ---         |
| 166   | ---        | ---                             | 19        | 04 | 1915 | TERYANDA FİL ÇİFTLİĞİNDE                | BOR             | ---         |
| 167   | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B.                    | 09        | 05 | 1915 | HAYDARPAŞA HASTANESİ                    | NİĞDE           | ---         |
| 168   | ---        | ---                             | 20        | 09 | 1917 | MEYDAN HARBİ                            | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                        | BABA ADI   | ADI                 | SINIF         | RÜTBE         | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|------------------------------|------------|---------------------|---------------|---------------|---------|------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                              |            |                     |               |               |         |      |
| 169  | I. DÜNYA | FİLİSTİN  | K      | 0    | 0       | 0     | 25   | 1     | 0     | DELİ SÜLEYMAN OĞULLARI       | NAFİ       | MEHMET              | --            | ER            | 1310    | BOR  |
| 170  | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 18      | 52    | 40   | 3     | 0     | KANTAR                       | OSMAN      | MEHMET              | PİYADE        | ER            | 1296    | BOR  |
| 171  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 71   | 3     | 11    | UZUN OĞULLARINDAN            | RECEP      | MEHMET              | ---           | ER            | 1301    | BOR  |
| 172  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 0    | 171   | 5     | HOROZ HALİL                  | YAKUP      | MEHMET              | ---           | ER            | 1304    | BOR  |
| 173  | I. DÜNYA | FİLİSTİN  | K      | 0    | 0       | 0     | 16   | 1     | 2     | KUBAT OĞULLARI               | ALİ        | MEHMET              | SAHRA TOPÇUSU | ON BAŞI       | 1308    | BOR  |
| 174  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 56   | 1     | 0     | AVAZCI OĞULLARI              | MUSTAFA    | MEHMET              | ---           | Yd. Sb. Adayı | 1306    | BOR  |
| 175  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 11    | 127  | 1     | 1     | BOZ ALİ OĞULLARI             | ALİ        | MEHMET              | ---           | ER            | 1310    | BOR  |
| 176  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 127  | 1     | 0     | BOZ ALİ OĞULLARI             | MEHMET     | MEHMET              | ---           | ER            | 1310    | BOR  |
| 177  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 11    | 127  | 1     | 1     | EKMEKÇİ DELİ MEHMET OĞULLARI | MEHMET ALİ | MEHMET              | ---           | ER            | 1313    | BOR  |
| 178  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | BEKTAŞ OĞULLARI              | MEVLÜT     | MEHMET              | ---           | ER            | 1313    | BOR  |
| 179  | BALKAN   | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | HALAYIK                      | İBRAHİM    | MEHMET ALİ          | ---           | ER            | 1296    | BOR  |
| 180  | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                              | MUSA       | MEHMET MÜNİR EFENDİ | ---           | Yd.Sb.        | 1307    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY          | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                    | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK                  |
|-------|------------|--------------|-----------|----|------|------------------------------|-----------------|------------------------------|
|       |            |              | GÜN       | AY | YIL  |                              |                 |                              |
| 169   | KEMERHİSAR | BEREKET      | 11        | 10 | 1917 | J. GAZZE MEYDAN MUHAREBESİ   | BOR             | ---                          |
| 170   | ---        | ---          | 22        | 07 | 1916 | FELAHİYE MUHAREBESİ          | BOR             | ---                          |
| 171   | ---        | ---          | 19        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ       | YENİHİSAR       | ---                          |
| 172   | KEMERHİSAR | ---          | 19        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ       | BOR             | ---                          |
| 173   | ---        | ---          | 26        | 02 | 1917 | GAZZEDE                      | NİĞDE           | NİŞANCI ONBAŞI               |
| 174   | ---        | ---          | 01        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ       | BOR             | ---                          |
| 175   | ---        | ---          | 24        | 08 | 1920 | GEDİZ HARBİNDE               | BOR             | ---                          |
| 176   | ---        | ---          | 24        | 08 | 1920 | GEDİZ CİVARINDAKİ MUHAREBEDE | BOR             | ---                          |
| 177   | ---        | ---          | 28        | 06 | 1922 | TEZEKLİ YAYLA MUHAREBESİ     | BOR             | ---                          |
| 178   | ---        | ---          | 24        | 08 | 1920 | GEDİZ MUHAREBESİ             | BOR             | ---                          |
| 179   | ---        | ---          | 17        | 08 | 1912 | PINARHİSAR MUHAREBESİ        | BOR             | ---                          |
| 180   | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B. | 24        | 09 | 1916 | MARDİN HASTANESİ             | ---             | DİCLE HÜCUM GURUBU MÜFREZESİ |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP               | BABA ADI | ADI          | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|---------------------|----------|--------------|--------|-------|---------|------|
|      |          |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                     |          |              |        |       |         |      |
| 181  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 127  | 1     | 0     | SÜT KULABI OĞULLARI | ABDULLAH | MEHMET ŞAKİR | ---    | ER    | 1310    | BOR  |
| 182  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 3     | 12    | TOMUŞ OĞULLARI      | ALİ      | MEVLÜT       | ---    | ER    | 1308    | BOR  |
| 183  | I. DÜNYA | ---           | K      | 0    | 0       | 25    | 73   | 1     | 0     | DEDE PAŞA           | DURMUŞ   | MEVLÜT       | ---    | ER    | 1310    | BOR  |
| 184  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 3     | 12    |                     | İSMAİL   | MEVLÜT       | PİYADE | ER    | 1308    | BOR  |
| 185  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 2     | 7     |                     | MEHMET   | MEVLÜT       | PİYADE | ER    | 1300    | BOR  |
| 186  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 2     | 8     |                     | SÜLEYMAN | MEVLÜT       | PİYADE | ER    | 1293    | BOR  |
| 187  | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 0       | 0     | 654  | 3     | 1     | KIRIŞ               | YUSUF    | MEVLÜT       | ---    | ER    | 1314    | BOR  |
| 188  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 57    | 0    | 0     | 0     | KAHVECİ OĞULLARI    | ABDULLAH | MEVLÜT       | ---    | ER    | 1306    | BOR  |
| 189  | İSTİKLAL | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KESDİK OĞULLARI     | HASAN    | MEVLÜT       | PİYADE | ER    | 1309    | BOR  |
| 190  | BALKAN   | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                     | HACI ALİ | MUHARREM     | ---    | ER    | 1294    | BOR  |
| 191  | BALKAN   | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | HACI ALİ OĞULLARI   | HASAN    | MUHARREM     | ---    | ER    | 1294    | BOR  |
| 192  | I. DÜNYA | GALİÇYA       | K      | 0    | 0       | 0     | 72   | 2     | 5     |                     | HACI ALİ | MUSA         | ---    | ER    | 1309    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                       | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK  |
|-------|------------|-----|-----------|----|------|---------------------------------|-----------------|--------------|
|       |            |     | GÜN       | AY | YIL  |                                 |                 |              |
| 181   | ---        | --- | 24        | 08 | 1920 | GEDİZ CİVARINDAKİ MUHAREBEDE    | BOR             | ---          |
| 182   | ---        | --- | 09        | 04 | 1915 | YASLI TEPE                      | BOR             | ---          |
| 183   | ---        | --- | 13        | 06 | 1914 | ---                             | BOR             | ---          |
| 184   | ---        | --- | 08        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ          | BOR             | ---          |
| 185   | ---        | --- | 17        | 04 | 1915 | TERYANDA FİL ÇİFTLİĞİNDE        | BOR             | ---          |
| 186   | ---        | --- | 19        | 04 | 1915 | TERYANDA FİL ÇİFTLİĞİNDE        | BOR             | ---          |
| 187   | KEMERHİSAR | --- | 28        | 07 | 1917 | MİRVANA'DA                      | BOR             | ---          |
| 188   | ---        | --- | 31        | 08 | 1922 | KAPLANKAYA HARBİ                | BOR             | HÜCUM TABURU |
| 189   | ---        | --- | 0         | 0  | 1921 | ---                             | BOR             | ---          |
| 190   | ---        | --- | 17        | 08 | 1912 | PINARHİSAR MUHAREBESİ           | BOR             | ---          |
| 191   | ---        | --- | 0         | 0  | 1913 | PINARHİSAR MUHAREBESİ           | BOR             | ---          |
| 192   | ---        | --- | 20        | 0  | 0    | 2/3 NOLU AVUSTURYA HASTANESİNDE | BOR             | ---          |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                   | BABA ADI    | ADI     | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|-------------------------|-------------|---------|--------|-------|---------|------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                         |             |         |        |       |         |      |
| 193  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | HALİL İBRAHİM OĞULLARI  | ABDÜLKERİM  | MUSA    | ---    | ER    | 1312    | BOR  |
| 194  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                         | MEHMET      | MUSTAFA | ---    | ---   | 1309    | BOR  |
| 195  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | NALBANT OĞULLARI        | ALİ         | MUSTAFA | ---    | ER    | 1304    | BOR  |
| 196  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 70   | 3     | 10    |                         | DURMUŞ      | MUSTAFA | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 197  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 1     | 124  | 2     | 8     | KÖSE OĞULLARI           | DURMUŞ      | MUSTAFA | PİYADE | ER    | 1308    | BOR  |
| 198  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 3       | 0     | 22   | 0     | 22    | HACI ŞABAN OĞULLARINDAN | HACI        | MUSTAFA | PİYADE | ER    | 1308    | BOR  |
| 199  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 71   | 3     | 10    |                         | HACI HALİL  | MUSTAFA | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 200  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 71   | 2     | 5     |                         | HALİL       | MUSTAFA | ---    | ER    | 1308    | BOR  |
| 201  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 5       | 0     | 42   | 3     | 12    | KELAH OĞULLARINDAN      | HALİL       | MUSTAFA | PİYADE | ER    | 1307    | BOR  |
| 202  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 71   | 2     | 3     |                         | HASAN       | MUSTAFA | PİYADE | ER    | 1308    | BOR  |
| 203  | I. DÜNYA | FİLİSTİN  | K      | 0    | 0       | 0     | 32   | 2     | 5     |                         | HÜSEYİN     | MUSTAFA | PİYADE | ER    | 0       | BOR  |
| 204  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 6       | 0     | 72   | 1     | 1     |                         | KARA MEHMET | MUSTAFA | ---    | ER    | 1300    | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY     | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                         | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK               |
|-------|------------|---------|-----------|----|------|-----------------------------------|-----------------|---------------------------|
|       |            |         | GÜN       | AY | YIL  |                                   |                 |                           |
| 193   | ---        | ---     | 24        | 08 | 1920 | GEDİZ MUHAREBESİ                  | BOR             | ---                       |
| 194   | ---        | ---     | 27        | 03 | 1915 | ---                               | BOR             | EDİRNE KALE İNŞAAT GURUBU |
| 195   | ---        | ---     | 25        | 05 | 1915 | ÇANAKKALE                         | BOR             | ---                       |
| 196   | ---        | ---     | 28        | 05 | 1915 | ZONİK TEPEDE                      | KONYA           | ---                       |
| 197   | ---        | ---     | 19        | 04 | 1915 | TERYANDA FİL ÇİFTLİĞİNDE          | BOR             | ---                       |
| 198   | KEMERHİSAR | BEREKET | 22        | 03 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ            | NİĞDE           | MAKİNELİ TUFENK TABURU    |
| 199   | ---        | ---     | 19        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİ            | ---             | ---                       |
| 200   | ---        | ---     | 14        | 08 | 1915 | HAYDARPAŞA HASTANESİ              | NİĞDE           | ---                       |
| 201   | ---        | ---     | 26        | 06 | 1915 | KEREVİZDERE'DE                    | BOR             | ---                       |
| 202   | KEMERHİSAR | BEREKET | 29        | 11 | 1915 | KALE-İ SULTANİYE MERKEZ HASTANESİ | NİĞDE           | ---                       |
| 203   | KEMERHİSAR | BEREKET | 29        | 05 | 1916 | BİRÜ AĞALAR                       | NİĞDE           | ---                       |
| 204   | ---        | ---     | 06        | 08 | 1915 | SİPER MUHAREBESİNDE               | BOR             | ---                       |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP             | BABA ADI | ADI     | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|-------------------|----------|---------|--------|-------|---------|------|
|      |          |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                   |          |         |        |       |         |      |
| 205  | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 0       | 0     | 124  | 2     | 8     |                   | MEHMET   | MUSTAFA | ---    | ER    | 1300    | BOR  |
| 206  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 2       | 0     | 15   | 1     | 3     |                   | MUSTAFA  | MUSTAFA | PİYADE | ER    | 1295    | BOR  |
| 207  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | DÜLGEROĞULLARI    | OSMAN    | MUSTAFA | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 208  | BALKAN   | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KURNASIZ          | ALİ      | MUSTAFA | ---    | ER    | 1296    | BOR  |
| 209  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                   | ALİ      | MUSTAFA | ---    | ---   | 1314    | BOR  |
| 210  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | MERDANLI OĞULLARI | HALİL    | MUSTAFA | ---    | ---   | 1314    | BOR  |
| 211  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | NEYDİK            | OSMAN    | MUSTAFA | ---    | ---   | 1315    | BOR  |
| 212  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 57    | 176  | 2     | 7     | MERDANLI OĞLU     | HACI     | MUSTAFA | ---    | ER    | 1314    | BOR  |
| 213  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 17    | 61   | 2     | 5     | KORKUS OĞULLARI   | MEVLÜT   | MUSTAFA | ---    | ER    | 1297    | BOR  |
| 214  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                   | MEVLÜT   | MUSTAFA | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 215  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 7     | 3    | 3     | 9     | ÖMER OĞULLAR      | RÜSTEM   | MUSTAFA | ---    | ER    | 1312    | BOR  |
| 216  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 58   | 1     | 3     | ÇİL HÜSEYİN       | HÜSEYİN  | NAİL    | ---    | ER    | 1303    | BOR  |
| 217  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 1     | 71   | 2     | 6     |                   | MUSTAFA  | NECİP   | PİYADE | ER    | 1308    | BOR  |
| 218  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 6     | 51   | 1     | 1     | HAMİYETOĞULLARI   | MUSTAFA  | NURİ    | ---    | ER    | 1305    | BOR  |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP              | BABA ADI   | ADI   | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|--------------------|------------|-------|--------|-------|---------|------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                    |            |       |        |       |         |      |
| 219  | KORE     | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | PAMİR              | ---        | NURİ  | ---    | ALBAY | 1317    | BOR  |
| 220  | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 18      | 0     | 7    | 1     | 3     |                    | MEHMET     | OSMAN | PİYADE | ÇAVUŞ | 1302    | BOR  |
| 221  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 5       | 14    | 42   | 4     | 4     |                    | ABDULLAH   | OSMAN | PİYADE | ER    | 1301    | BOR  |
| 222  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 71   | 1     | 0     |                    | ALİ        | OSMAN | PİYADE | ER    | 1300    | BOR  |
| 223  | I. DÜNYA | FİLİSTİN  | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ÇAPUR OĞULLARI     | MEHMET ALİ | OSMAN | ---    | ER    | 1313    | BOR  |
| 224  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 1     | 1     |                    | ABDULLAH   | ÖMER  | ---    | ER    | 1293    | BOR  |
| 225  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ÖMER SOFU OĞULLARI | HASAN      | ÖMER  | ---    | ER    | 1294    | BOR  |
| 226  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 5       | 0     | 46   | 3     | 2     | KERİM OĞULLARINDAN | MEHMET     | ÖMER  | PİYADE | ER    | 1305    | BOR  |
| 227  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 1     | 124  | 2     | 6     |                    | MUSTAFA    | ÖMER  | ---    | ER    | 0       | BOR  |
| 228  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 2       | 0     | 18   | 1     | 0     |                    | ALİ        | RASİH | PİYADE | ER    | 1298    | BOR  |
| 229  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 124  | 2     | 0     |                    | ALİ        | RAŞİT | PİYADE | ÇAVUŞ | 1313    | BOR  |
| 230  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 5       | 13    | 46   | 3     | 9     |                    | MEHMET     | RECEP | PİYADE | ER    | 0       | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY          | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                     | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|--------------|-----------|----|------|-------------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |              | GÜN       | AY | YIL  |                               |                 |             |
| 219   | ---        | ---          | 05        | 06 | 1952 | 2 NCİ TUĞ.                    | ---             | ---         |
| 220   | ---        | ---          | 21        | 02 | 1917 | İSTİLAT MUHAREBESİ            | BOR             | ---         |
| 221   | ---        | ---          | 06        | 06 | 1915 | MEYDAN HARBİ                  | BOR             | ---         |
| 222   | ---        | ---          | 23        | 10 | 1915 | SIĞINDERE'DE                  | BOR             | ---         |
| 223   | ---        | ---          | 0         | 0  | 1918 | FİLİSTİN HARBİNDE             | BOR             | ---         |
| 224   | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B. | 20        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİNDE     | BOR             | ---         |
| 225   | ---        | ---          | 12        | 08 | 1915 | ÇANAKKALE'DE İLERİ HATTA      | BOR             | ---         |
| 226   | KEMERHİSAR | BEREKET      | 25        | 05 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİNDE     | NİĞDE           | ---         |
| 227   | ---        | ---          | 07        | 06 | 1915 | 10. FIRKA SİHİYE BÖLÜĞÜ       | BOR             | ---         |
| 228   | ---        | ---          | 17        | 04 | 1915 | YÜKSEK SIRTLARINDAKİ TAARUZDA | NİĞDE           | ---         |
| 229   | ---        | ---          | 21        | 10 | 1915 | MEYDAN HARBİ                  | BOR             | ---         |
| 230   | ---        | ---          | 25        | 05 | 1915 | KİRTE'DE                      | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                | BABA ADI        | ADI      | SINIF  | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|----------------------|-----------------|----------|--------|-------|---------|------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                      |                 |          |        |       |         |      |
| 231  | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 18      | 52    | 43   | 2     | 6     |                      | HASAN           | RIZA     | PİYADE | ER    | 1304    | BOR  |
| 232  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 6       | 0     | 72   | 1     | 1     |                      | OSMAN           | RIZA     | ---    | ER    | 1315    | BOR  |
| 233  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 127  | 3     | 9     | TAŞÇI                | MEHMET          | RIZA     | ---    | ---   | 1314    | BOR  |
| 234  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 1     | TAŞÇI OĞULLARI       | MEHMET SALİH    | RIZA     | ---    | ER    | 1314    | BOR  |
| 235  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 10   | 3     | 10    | MOLLA OSMAN OĞULLARI | YUSUF           | RIZA     | ---    | ER    | 1315    | BOR  |
| 236  | I. DÜNYA | GALİÇYA   | K      | 0    | 15      | 19    | 57   | 2     | 0     |                      | VELİ            | SADIK    | PİYADE | ER    | 1306    | BOR  |
| 237  | I. DÜNYA | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 75   | 2     | 0     | KEL İBİŞ OĞULLARI    | VELİ            | SADIK    | ---    | ER    | 1306    | BOR  |
| 238  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 23    | 68   | 1     | 1     | NİZAN AHMET EFENDİ   | HACI ALİ EFENDİ | SADIK    | ---    | ER    | 1315    | BOR  |
| 239  | İSTİKLAL | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | KIZILOĞLAN OĞULLARI  | MEHMET          | SADIK    | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 240  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 38   | 1     | 1     | SAVAK OĞULLARI       | HACI ALİ        | SAVAK    | ---    | ER    | 1315    | BOR  |
| 241  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ALİCAN OĞULLARI      | SÜLEYMAN        | SEYYİT   | ---    | ER    | 1307    | BOR  |
| 242  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 124  | 1     | 3     |                      | İSMAİL          | SÜLEYMAN | ---    | ---   | 0       | BOR  |

| S. NO | BUCAK      | KÖY          | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                   | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|--------------|-----------|----|------|-----------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |              | GÜN       | AY | YIL  |                             |                 |             |
| 231   | ---        | ---          | 29        | 07 | 1916 | FELAHİYE MUHAREBESİ         | BOR             | ---         |
| 232   | ---        | ---          | 31        | 09 | 1915 | SİPERDE                     | BOR             | ---         |
| 233   | ---        | ---          | 29        | 03 | 1921 | DUMLUPINAR MUHAREBESİ       | BOR             | ---         |
| 234   | ---        | ---          | 13        | 04 | 1921 | ÇATAL HARBİ                 | BOR             | ---         |
| 235   | KEMERHİSAR | KLAVUZ       | 26        | 06 | 1921 | MEYDAN-I HARPDA             | BOR             | ---         |
| 236   | ---        | ---          | 27        | 09 | 1916 | MEYDAN HARBİ                | BOR             | ---         |
| 237   | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B. | 28        | 11 | 1916 | MEYDAN MUHAREBESİ           | NİĞDE           | ---         |
| 238   | ---        | ---          | 12        | 09 | 1921 | KARTAL TEPE MUHAREBESİ      | BOR             | ---         |
| 239   | MERKEZ     | ÇUKURKUYU B. | 29        | 08 | 1921 | HORHOR'UN CENUP SIRTLARINDA | BOR             | ---         |
| 240   |            |              | 12        | 09 | 1921 | KANLITEPE                   | BOR             | --          |
| 241   | KEMERHİSAR | SESLİKAYA    | 06        | 08 | 1921 | AFYON CEPHESİ               | BOR             | ---         |
| 242   | MERKEZ     | KIZILCA B.   | 0         | 0  | 0    | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİNDE   | BOR             | ---         |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE     | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP                | BABA ADI   | ADI          | SINIF  | RÜTBE  | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|-----------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|----------------------|------------|--------------|--------|--------|---------|------|
|      |          |           | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                      |            |              |        |        |         |      |
| 243  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 2     | 5     |                      | HÜSEYİN    | SİLEYMAN     | PİYADE | ER     | 1301    | BOR  |
| 244  | BALKAN   | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | İDRİS AĞA            | HACI HALİL | SÜLEYMAN     | ---    | ER     | 1298    | BOR  |
| 245  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | YUMURTACI OĞULLARI   | HACI ALİ   | SÜLEYMAN     | ---    | ER     | 1313    | BOR  |
| 246  | I. DÜNYA | IRAK      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | PAŞA EFENDİ OĞULLARI | SÜLEYMAN   | ŞAKİR        | ---    | ER     | 1297    | BOR  |
| 247  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 11    | 127  | 1     | 2     |                      | AKMOLLA    | ŞAKİR EFENDİ | ---    | TEĞMEN | 1310    | BOR  |
| 248  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 1     | 71   | 2     | 8     |                      | NEVDER     | ŞÜKRÜ        | ---    | ER     | 1298    | BOR  |
| 249  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 8     | 135  | 3     | 0     |                      | İSA        | TAHİR        | ---    | ER     | 1313    | BOR  |
| 250  | BALKAN   | ---       | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     |                      | MUSTAFA    | TAHSİN       | ---    | ER     | 1306    | BOR  |
| 251  | İSTİKLAL | GARP      | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | GÖK HÜSEYİN OĞULLARI | HAMZA      | TEVFİK       | ---    | ER     | 1312    | BOR  |
| 252  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 0       | 0     | 42   | 0     | 16    |                      | ALİ        | VELİ         | ---    | ER     | 1299    | BOR  |
| 253  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 3     | 31   | 3     | 0     | OKÇULU OĞULLARI      | DURMUŞ     | VELİ         | ---    | ER     | 1305    | BOR  |
| 254  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE | K      | 0    | 1       | 0     | 70   | 1     | 4     |                      | İBRAHİM    | YAKUP        | PİYADE | ER     | 1303    | BOR  |

| S. NO | BUCAK  | KÖY   | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                 | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK     |
|-------|--------|-------|-----------|----|------|---------------------------|-----------------|-----------------|
|       |        |       | GÜN       | AY | YIL  |                           |                 |                 |
| 243   | MERKEZ | BALCI | 16        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİNDE | BOR             | ---             |
| 244   | ---    | ---   | 17        | 08 | 1912 | PINARHİSAR MUHAREBESİ     | BOR             | ---             |
| 245   | ---    | ---   | 24        | 08 | 1921 | GEDİZ MUHAREBESİ          | BOR             | ---             |
| 246   | ---    | ---   | 0         | 0  | 0    | IRAK CEPHESİNDE           | BOR             | ---             |
| 247   | ---    | ---   | 02        | 08 | 1920 | GEDİZ HARBİNDE            | BOR             | ERTUĞRUL GURUBU |
| 248   | ---    | ---   | 16        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİNDE | BOR             | ---             |
| 249   | ---    | ---   | 05        | 09 | 1921 | HAYMANA MUHAREBESİ        | BOR             | ---             |
| 250   | ---    | ---   | 0         | 0  | 0    | BALKAN HARBİ              | BOR             | ---             |
| 251   | ---    | ---   | 0         | 0  | 0    | GEDİZ MUHAREBESİ          | BOR             | ---             |
| 252   | ---    | ---   | 11        | 07 | 1915 | ---                       | BOR             | ---             |
| 253   | ---    | ---   | 17        | 04 | 1915 | SEDDÜLBAHİR MUHAREBESİNDE | NİĞDE           | ---             |
| 254   | ---    | ---   | 16        | 05 | 1915 | SIĞINDERE'DE              | NİĞDE           | ---             |

| S.NO | SAVAŞ    | CEPHE         | BİRLİK |      |         |       |      |       |       | LAKAP             | BABA ADI | ADI    | SINIF | RÜTBE | D. YILI | İLÇE |
|------|----------|---------------|--------|------|---------|-------|------|-------|-------|-------------------|----------|--------|-------|-------|---------|------|
|      |          |               | KUVVET | ORDU | KOLORDU | FIRKA | ALAY | TABUR | BÖLÜK |                   |          |        |       |       |         |      |
| 255  | I. DÜNYA | ŞARK (KAFKAS) | K      | 0    | 2       | 0     | 13   | 1     | 1     | KÖSE MEHMET       | İSMAİL   | YAKUP  | ---   | ER    | 1319    | BOR  |
| 256  | İSTİKLAL | ---           | K      | 0    | 0       | 8     | 131  | 3     | 0     |                   | ALİ      | YAKUP  | ---   | ER    | 1315    | BOR  |
| 257  | I. DÜNYA | ÇANAKKALE     | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 3     |                   | MEHMET   | YUSUF  | ---   | ---   | 1305    | BOR  |
| 258  | İSTİKLAL | GARP          | K      | 0    | 0       | 0     | 127  | 1     | 2     | BALDIZCI OĞULLARI | AHMET    | YUSUF  | ---   | ER    | 1312    | BOR  |
| 259  | I. DÜNYA | ---           | K      | 0    | 0       | 0     | 0    | 0     | 0     | ARAP              | MUSTAFA  | MEHMET | ---   | ER    | 1299    | ---  |
|      |          |               |        |      |         |       |      |       |       |                   |          |        |       |       |         |      |
|      |          |               |        |      |         |       |      |       |       |                   |          |        |       |       |         |      |
|      |          |               |        |      |         |       |      |       |       |                   |          |        |       |       |         |      |
|      |          |               |        |      |         |       |      |       |       |                   |          |        |       |       |         |      |
|      |          |               |        |      |         |       |      |       |       |                   |          |        |       |       |         |      |
|      |          |               |        |      |         |       |      |       |       |                   |          |        |       |       |         |      |
|      |          |               |        |      |         |       |      |       |       |                   |          |        |       |       |         |      |

| S. NO | BUCAK      | KÖY     | ÖLÜM YILI |    |      | ÖLÜM YERİ                      | ASKERLİK ŞUBESİ | ÖZEL BİRLİK |
|-------|------------|---------|-----------|----|------|--------------------------------|-----------------|-------------|
|       |            |         | GÜN       | AY | YIL  |                                |                 |             |
| 255   | ---        | ---     | 29        | 01 | 1916 | BİTLİS CİVARINDA               | NİĞDE           | ---         |
| 256   | ---        | ---     | 04        | 08 | 1921 | MEYDAN HARBI                   | BOR             | ---         |
| 257   | KEMERHİSAR | BEREKET | 17        | 08 | 1915 | ---                            | NİĞDE           | ---         |
| 258   | ---        | ---     | 26        | 08 | 1922 | TEZEKLİYAYLA HARBI             | BOR             | ---         |
| 259   | ---        | ---     | 0         | 0  | 0    | BAĞDAT MERKEZİ ASKER HASTANESİ | BOR             | ---         |
|       |            |         |           |    |      |                                |                 |             |
|       |            |         |           |    |      |                                |                 |             |
|       |            |         |           |    |      |                                |                 |             |
|       |            |         |           |    |      |                                |                 |             |
|       |            |         |           |    |      |                                |                 |             |
|       |            |         |           |    |      |                                |                 |             |
|       |            |         |           |    |      |                                |                 |             |

**Tablo 44: Çanakkale Savaşlarında Şehit Olmuş Borlular**

| KAYIT<br>S. NO | KAZA | MAHALLE VEYA<br>KARYE | LAKAP              | ADI      | BABA ADI | D. YILI | VEFAT YERİ                 | VEFAT TARİHİ | ESAS KAYITLI OLDUĞU YER |      |                         |
|----------------|------|-----------------------|--------------------|----------|----------|---------|----------------------------|--------------|-------------------------|------|-------------------------|
|                |      |                       |                    |          |          |         |                            |              | LİVA                    | KAZA | MAH. VEYA<br>KARYE      |
| 2878           | BOR  | HACI MUHSİN           | HACIOĞLU           | AHMET    | OSMAN    | 1305    | KİLİTBAHİR<br>HASTAHANESİ  | 19/12/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HACI MUHSİN             |
| 2879           | BOR  | KILMANAS              | GÖDEOĞLU           | MEHMET   | HACI ALİ | 1295    | HADIMKÖY<br>HASTAHANESİ    | 09/01/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KILMANAS                |
| 2882           | BOR  | ULUKIŞLA              | NEBİOĞLU           | SÜLEYMAN | RAMAZAN  | 1294    | SIĞINDERE                  | 17/12/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ULUKIŞLA                |
| 2904           | BOR  | BOR VUSLATI           | GÜZELOĞLU          | RAŞİT    | HÜSEYİN  | 1300    | ESMERTEPE                  | 12/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | BOR VUSLATI             |
| 2905           | BOR  | EFŞE VİRAN            | HACI<br>MEHMETOĞLU | ARİF     | İBRAHİM  | 1309    | MUHAREBEDE                 | 02/09/1915   | NİĞDE                   | BOR  | EFŞE VİRAN              |
| 2907           | BOR  | SEYİT AHMET           | CAMCIOĞLU          | ALİ      | RAŞİT    | 1309    | ARIBURNU                   | 09/05/1915   | NİĞDE                   | BOR  | SEYİT AHMET             |
| 2908           | BOR  | ÇAYIR                 | HIRLAĞOĞLU         | HÜSEYİN  | MAHMUT   | 1310    | KARYE<br>HASTAHANESİ       | 14/04/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ÇAYIR                   |
| 1909           | BOR  | ANDUĞU                | KASABOĞLU          | AHMET    | İBRAHİM  | 1305    | SOĞANLIDERE                | 22/01/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ANDUĞU                  |
| 2911           | BOR  | KERGAH                | TÜRKMENOĞLU        | MUSTAFA  | HAKKI    | 1306    | ASMALI DERE                | 18/10/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KERGAH                  |
| 2933           | BOR  | CÜCÜ                  | ---                | OSMAN    | ALİ      | 1300    | SEDDÜLBAHİR                | 05/02/1915   | NİĞDE                   | BOR  | CÜCÜ                    |
| 2937           | BOR  | HACI MEHMET           | HACIBABAOĞLU       | MAHMUT   | HACI ALİ | 1307    | MUHAREBEDE                 | 02/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HACI MEHMET             |
| 2938           | BOR  | KİLİSE HİSARİ KEMERİ  | GAFFAROĞLU         | HASAN    | ARİF     | 1303    | KEREVİZDERE                | 23/01/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSARİ<br>KEMERİ |
| 2969           | BOR  | ANDUĞ                 | ---                | OSMAN    | OSMAN    | 1301    | MAHALLİ HARB<br>MUHAREBEDE | 29/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ANDUĞ                   |
| 2978           | BOR  | KİLİSEHİSAR           | ---                | MEHMET   | RECEP    | 1301    | SEDDÜLBAHİR                | 03/05//1915  | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSEHİSAR             |

| KAYIT<br>S. NO | KAZA | MAHALLE VEYA<br>KARYE | LAKAP                  | ADI         | BABA ADI  | D. YILI | VEFAT YERİ                  | VEFAT TARİHİ | ESAS KAYITLI OLDUĞU YER |      |                        |
|----------------|------|-----------------------|------------------------|-------------|-----------|---------|-----------------------------|--------------|-------------------------|------|------------------------|
|                |      |                       |                        |             |           |         |                             |              | LİVA                    | KAZA | MAH. VEYA<br>KARYE     |
| 2637           | BOR  | KEŞLİK                | ALEMDAROĞLU            | HÜSEYİN     | BABAOĞLAN | 1308    | SEDDÜLBAHİR                 | 09/05/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KEŞLİK                 |
| 2658           | BOR  | KİLİSE HİSAR ÇAYIRI   | ---                    | HÜSEYİN     | HACI ALİ  | 1307    | ÇANAKKALE                   | 12/05/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>ÇAYIRI |
| 2659           | BOR  | KİLİSE HİSAR ÇAYIRI   | ---                    | VELİ        | SOFU ALİ  | 1294    | MUHAREBEDE<br>MECRUHEN      | 12/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>ÇAYIRI |
| 2661           | BOR  | BOR VUSLATI           | KIRAZCIOĞLU            | ---         | AHMET     | 1306    | SEDDÜLBAHİR                 | 06/05/1915   | NİĞDE                   | BOR  | BOR<br>VUSLATI         |
| 2662           | BOR  | KİLİSE HİSAR          | GÖK<br>HÜSEYİNOĞLU     | HÜSEYİN     | MEHMET    | 1308    | GELİBOLU<br>MUHAREBESİ      | 28/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR           |
| 2663           | BOR  | OBSAR                 | TURHASAN               | ---         | MAHMUT    | 1302    | ---                         | 24/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | OBSAR                  |
| 2664           | BOR  | CULLAH                | ÇOPUROĞLU              | MEHMET RIZA | MUSTAFA   | 1304    | KIRTE<br>MUHAREBESİ         | 06/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | CULLAH                 |
| 2675           | BOR  | KERGAH                | ---                    | MUSTAFA     | MUSTAFA   | 1295    | SIĞINDERE                   | 05/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KERGAH                 |
| 2676           | BOR  | KİLİSE HİSAR          | DEMİRCİ<br>İBRAHİMOĞLU | RASİH       | ALİ       | 1298    | SIĞINDERE                   | 30/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR           |
| 2677           | BOR  | ARMUTLU               | ÖKÜZOĞLU               | ALİ         | MANSUR    | 1308    | ARIBURNU<br>CEPHESİ         | 29/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ARMUTLU                |
| 2679           | BOR  | KİLİSE HİSAR          | DELİ AHMETOĞLU         | AHMET       | MUSTAFA   | 1308    | CONKBAYIRI                  | 10/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR           |
| 2684           | BOR  | CULLAH                | ---                    | NECİP       | MUSTAFA   | 1308    | MAYDOS OVASI<br>SEDDÜLBAHİR | 23/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | CULLAH                 |
| 2685           | BOR  | ARMUTLU               | BOYACI<br>MEHMETOĞLU   | ARİF        | ÖMER      | 1292    | MAYDOS OVASI<br>SEDDÜLBAHİR | 23/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ARMUTLU                |

| KAYIT<br>S. NO | KAZA | MAHALLE VEYA<br>KARYE     | LAKAP              | ADI          | BABA ADI        | D. YILI | VEFAT YERİ              | VEFAT TARİHİ | ESAS KAYITLI OLDUĞU YER |      |                              |
|----------------|------|---------------------------|--------------------|--------------|-----------------|---------|-------------------------|--------------|-------------------------|------|------------------------------|
|                |      |                           |                    |              |                 |         |                         |              | LİVA                    | KAZA | MAH. VEYA<br>KARYE           |
| 2688           | BOR  | BOR VUSLATI               | MUHTEDİ            | AVMET SEYYİT | ABDULLAH        | 1297    | ORDUDA                  | 07/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | BOR<br>VUSLATI               |
| 2694           | BOR  | DRAGON                    | ---                | HÜSEYİN      | MOLLA<br>MEHMET | 1296    | SEDDÜLBAHİR             | 30/12/1915   | NİĞDE                   | BOR  | DRAGON                       |
| 2695           | BOR  | KİLİSE HİSAR ÇAYIRI       | KALYAKLIOĞLU       | MUSTAFA      | MUSTAFA         | 1307    | SEDDÜLBAHİR             | 30/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>ÇAYIRI       |
| 2696           | BOR  | ŞEYH İLYAS                | HACIHAFIZOĞLU      | HAFİZ        | ABDULLAH        | 1308    | SEDDÜLBAHİR             | 22/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ŞEYH İLYAS                   |
| 2697           | BOR  | ÇUKURKUYU ŞEYH<br>HAMZALI | ---                | MUSTAFA      | HASAN<br>EFENDİ | 1308    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ | 30/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ÇUKURKUYU<br>ŞEYH<br>HAMZALI |
| 2698           | BOR  | ASMAZLU                   | HORAKOĞLU          | HÜSEYİN      | HACI OSMAN      | 1298    | SİĞİNDERE               | 3/09/1915    | NİĞDE                   | BOR  | ASMAZLU                      |
| 2700           | BOR  | KARAKAYA                  | KÖR VEYSİOĞLU      | DURMUŞ       | AHMET           | 1309    | ARIBURNU<br>ÇOBANDERESİ | 08/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KARAKAYA                     |
| 2701           | BOR  | KİLİSE HİSAR ÇAYIRI       | HACI SAİT AKİTZEDE | ---          | MEHMET          | 1305    | MERKEZTEPE              | 19/05/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>ÇAYIRI       |
| 2702           | BOR  | BEREGON                   | KARACAOĞLANOĞLU    | MEHMET ALİ   | MEHMET          | 1292    | SEDDÜLBAHİR             | 09/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | BEREGON                      |
| 2703           | BOR  | DRAGON                    | KUYUMCUOĞLU        | RECEP        | MOLLA<br>MEHMET | 1300    | SEDDÜLBAHİR             | 08/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | DRAGON                       |
| 2704           | BOR  | KİLİSE HİSAR ÇAYIRI       | ŞİMŞİROĞLU         | MEHMET       | DURMUŞ          | 1302    | SEDDÜLBAHİR             | 09/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>ÇAYIRI       |

| KAYIT<br>S. NO | KAZA | MAHALLE VEYA<br>KARYE | LAKAP                | ADI           | BABA ADI          | D. YILI | VEFAT YERİ              | VEFAT TARİHİ | ESAS KAYITLI OLDUĞU YER |      |                         |
|----------------|------|-----------------------|----------------------|---------------|-------------------|---------|-------------------------|--------------|-------------------------|------|-------------------------|
|                |      |                       |                      |               |                   |         |                         |              | LİVA                    | KAZA | MAH. VEYA<br>KARYE      |
| 2705           | BOR  | KİLİSE HİSAR ÇAYIRI   | ---                  | MUSA          | HALİL             | 1309    | SEDDÜLBAHİR             | 09/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>ÇAYIRI  |
| 2706           | BOR  | CAMİ ATİK             | ALAŞOĞLU             | MEVLÜT        | MEHMET            | 1304    | SEDDÜLBAHİR             | 09/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | CAMİ ATİK               |
| 2707           | BOR  | HALİL EFENDİ MAH.     | ---                  | MEVLÜT        | ALİ               | 1305    | SEDDÜLBAHİR             | 22/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HALİL<br>EFENDİ<br>MAH. |
| 2709           | BOR  | ENDİGON VUSLATI       | DABBAĞ<br>MEHMETOĞLU | BEKİR         | ALİ               | 1296    | SOĞANLIDERE             | 02/09/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ENDİGON<br>VUSLATI      |
| 2710           | BOR  | BEREKE                | DELİ<br>SÜLEYMANOĞLU | ALİ           | ŞABAN             | 1307    | SEDDÜLBAHİR             | 21/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | BEREKE                  |
| 2711           | BOR  | İLALDI                | DURMUŞOĞLU           | ---           | RAŞİT AĞA         | 1309    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ | 30/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | İLALDI                  |
| 2713           | BOR  | DRAGON                | YUMURTACIOĞLU        | AHMET         | MUSTAFA           | 1304    | KEÇİ DERESİ             | 30/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | DRAGON                  |
| 2719           | BOR  | HALİL EFENDİ          | SELAMOĞLU            | HASAN HÜSEYİN | HACI<br>HÜSEYİN   | 1306    | SEDDÜLBAHİR             | 22/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HALİL<br>EFENDİ         |
| 2720           | BOR  | ÇUKURKUYU KENT        | BÜYÜKBAŞOĞLU         | HACI HÜSEYİN  | HASAN HACI<br>AĞA | 1306    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ | 02/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ÇUKURKUYU<br>KENT       |
| 2721           | BOR  | KAYNARCA              | SAPANOĞLU            | HALİS         | HASAN             | 1306    | SİĞİNDERE               | 05/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KAYNARCA                |
| 2722           | BOR  | ANDİGONLU             | YANIKOĞLU            | SAİT          | ALİ               | 1302    | MALTEPE<br>HASTAHANESİ  | 02/01/1916   | NİĞDE                   | BOR  | ANDİGONLU               |
| 2723           | BOR  | ULUKIŞLA              | ---                  | NEBİ          | HÜSEYİN           | 1295    | HASTAHANEDE             | 11/01/1916   | NİĞDE                   | BOR  | ULUKIŞLA                |

| KAYIT<br>S. NO | KAZA | MAHALLE VEYA<br>KARYE | LAKAP                  | ADI            | BABA ADI        | D. YILI | VEFAT YERİ                 | VEFAT TARİHİ | ESAS KAYITLI OLDUĞU YER |      |                        |
|----------------|------|-----------------------|------------------------|----------------|-----------------|---------|----------------------------|--------------|-------------------------|------|------------------------|
|                |      |                       |                        |                |                 |         |                            |              | LİVA                    | KAZA | MAH. VEYA<br>KARYE     |
| 2724           | BOR  | MAHKEME               | SOYTARIOĞLU            | MEHMET         | HACI<br>HÜSEYİN | 1309    | SEDDÜLBAHİR                | 21/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | MAHKEME                |
| 2725           | BOR  | CÜCÜ                  | HURİOĞLU               | HALİL          | MUSTAFA         | 1304    | SEDDÜLBAHİR                | 21/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | CÜCÜ                   |
| 2726           | BOR  | CÜCÜ                  | HÜSEYİN<br>EFENDİOĞLU  | HASAN          | SÜLEYMAN        | 1306    | SEDDÜLBAHİR                | 21/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | CÜCÜ                   |
| 2727           | BOR  | ARMUTLU               | YÜRÜROĞLU              | ŞÜKRÜ          | HACI<br>İBRAHİM | 1298    | SEDDÜLBAHİR                | 21/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ARMUTLU                |
| 2728           | BOR  | HACI MEHMET MAH.      | ÇONGAROĞLU             | HÜSEYİN        | HASAN           | 1308    | ÇANAKKALE                  | 16/12/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HACI MEHMET<br>MAH.    |
| 2729           | BOR  | HACI MAHMUT           | BEKDİK MUSTAFA<br>OĞLU | MUSTAFA EFENDİ | SAİD EFENDİ     | 1295    | HASKÖY<br>HASTAHANESİ      | 17/10/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HACI<br>MAHMUT         |
| 2730           | BOR  | KİLİSE HİSAR KEMERİ   | ABDULKADİOĞLU          | ABDULKADİR     | ABDULKADİR      | 1303    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ    | 29/12/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>KEMERİ |
| 2731           | BOR  | KİLİSE HİSAR HANI     | KERİMOĞLU              | TAHA           | MUSA EFENDİ     | 1303    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ    | 16/12/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>HANI   |
| 2747           | BOR  | HACI İSMAİL MAH.      | POYRAZOĞLU             | ALİ            | SÜLEYMEN        | 1297    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ    | 01/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HACI İSMAİL<br>MAH.    |
| 2748           | BOR  | HACI MAHMUT MAH.      | SELAMZADE              | HACI ARİF      | HACI<br>MEHMET  | 1289    | DUMUZLUDERE                | 15/10/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HACI<br>MAHMUT<br>MAH. |
| 2756           | BOR  | ULUKIŞLA              | CİPOĞLU                | HÜSEYİN        | MEHMET          | 1304    | GELİBOLU ŞUBE<br>GERİSİNDE | 11/10/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ULUKIŞLA               |
| 2757           | BOR  | HARİM                 | POYRAZOĞLU             | EMİN           | HÜSEYİN         | 1308    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ    | 05/07/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HARİM                  |
| 2758           | BOR  | KİLİSE HİSARCIK       | CAFEROĞLU              | HACI MEHMET    | AHMET           | 1307    | ÇANAKKALE                  | 12/05/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE<br>HİSARCIK     |

| KAYIT<br>S. NO | KAZA | MAHALLE VEYA KARYE   | LAKAP           | ADI        | BABA ADI          | D. YILI | VEFAT YERİ                 | VEFAT TARİHİ | ESAS KAYITLI OLDUĞU YER |      |                         |
|----------------|------|----------------------|-----------------|------------|-------------------|---------|----------------------------|--------------|-------------------------|------|-------------------------|
|                |      |                      |                 |            |                   |         |                            |              | LİVA                    | KAZA | MAH. VEYA<br>KARYE      |
| 2761           | BOR  | NAZARAN              | EMEKSİZOĞLU     | ALİ        | MUSA              | 1301    | SEDDÜLBAHİR                | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | NAZARAN                 |
| 2762           | BOR  | KARACA               | KÖSEOĞLU        | MUSTAFA    | DURMUŞ            | 1308    | SEDDÜLBAHİR                | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KARACA                  |
| 2763           | BOR  | KİLİSE HİSARI KEMERİ | GÖKOSMANOĞLU    | ABDULKADİR | OSMAN             | 1301    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ    | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSARI<br>KEMERİ |
| 2764           | BOR  | HACI MEHMET          | ---             | VELİ       | DURMUŞ            | 1305    | SIĞINDERE                  | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | HACI<br>MEHMET          |
| 2765           | BOR  | KİLİSE HİSARI HANI   | ALİ HOCAOĞLU    | KAMİL      | HALİL<br>İBRAHİM  | 1304    | TRİYANDAFİL<br>ÇİFTLİĞİ    | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSARI<br>HANI   |
| 2766           | BOR  | KARAKAYA             | CEMİLOĞLU       | MEVLÜT     | SÜLEYMAN          | 1293    | SEDDÜLBAHİR                | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KARAKAYA                |
| 2767           | BOR  | KARACA               | ---             | MAHMUT     | ŞEVKİ<br>MEHMET   | 1300    | SEDDÜLBAHİR                | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KARACA                  |
| 2768           | BOR  | KİLİSE HİSAR AHNI    | TAMBAZOĞLU      | MEHMET     | MAHMUT            | 1298    | SEDDÜLBAHİR                | 29/06/1915   | NİĞDE                   | BOR  | KİLİSE HİSAR<br>AHNI    |
| 2776           | BOR  | OPSAR                | OSMANOĞLU       | ABDULAZİZ  | MUSA              | 1303    | AĞDERE<br>HASTAHANESİ      | 01/09/1915   | NİĞDE                   | BOR  | OPSAR                   |
| 2778           | BOR  | YAKACIK              | ABDİOĞLU        | MUSTAFA    | MEHMET<br>HÜSEYİN | 1303    | BİRİNCİ HAT<br>MÜDAFASINDA | 18/10/1915   | NİĞDE                   | BOR  | YAKACIK                 |
| 2779           | BOR  | ANDUĞU               | YUSUFEFENDİOĞLU | YUSUF      | HASAN             | 1298    | GÜMÜŞSUYU<br>HASTAHANESİ   | 03/11/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ANDUĞU                  |
| 2783           | BOR  | CULLAH               | ---             | MUSTAFA    | OSMAN             | 1308    | ANAFARTA                   | 29/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | CULLAH                  |
| 2774           | BOR  | ARDUĞU VUSLATI       | AĞAZADE         | İBRAHİM    | DERVİŞ AĞA        | 1310    | KİRTETEPE                  | 26/08/1915   | NİĞDE                   | BOR  | ARDUĞU<br>VUSLATI       |
| 2775           | BOR  | SARAY                | GÜZELOSMANOĞLU  | HALUK      | HACI MEHMET       | 1303    | SEDDÜLBAHİR                | 30/10/1915   | NİĞDE                   | BOR  | SARAY                   |

**İç Güvenlik Şehitlerimiz;  
Şehit Reyhani Avşar**



ADI SOYADI: REYHANİ AVŞAR

RUTBESİ: PİYADE ÇAVUŞ

DOĞUM YERİ: KIZILCA

DOĞUM TARİHİ: 1965

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: DARGEÇİT/MARDİN

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 16.07.1987

**Şehit Hasan Tuncel**



ADI SOYADI: HASAN TUNCEL

RUTBESİ: PİYADE ÇAVUŞ

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ: 1970

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: BEYTÜŞŞEBAP/ŞIRNAK

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 21.03.1991

**Şehit Yılmaz Gökçen**



ADI SOYADI: YILMAZ GÖKÇEN

RUTBESİ: JANDARMA ONBAŞI

DOĞUM YERİ: POSTALLI

DOĞUM TARİHİ: 1 Ocak 1971

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: ÇATAK/VAN

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:15.09.1993

**Şehit Ayhan Atlı**



ADI SOYADI: AYHAN ATLI

RUTBESİ: POLİS MEMURU

DOĞUM YERİ: KEMERHİSAR

DOĞUM TARİHİ:1962

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: GAZİANTEP

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİHİ: 14.10.1993

**Şehit Halil İbrahim Korkmaz**



ADI SOYADI: HALİL KORKMAZ

RUTBESİ: JAN. KOM. ONB.

DOĞUM YERİ: POSTALLI

DOĞUM TARİHİ: 1 Ocak 1973

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: ERCİŞ/VAN

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:23.06.1994

**Şehit Mahir Tüfekçi**



ADI SOYADI: MAHİR TÜFEKÇİ

RUTBESİ: PİYADE UZMAN ÇAVUŞ

DOĞUM YERİ: ÇUKURKUYU

DOĞUM TARİHİ: 1971

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: ŞEMDİNLİ / HAKKARİ

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:13.09.1994

**Şehit Burhan GÜNKAN**



ADI SOYADI: BURHAN GÜNKAN

RUTBESİ: JAN. KD. ÇVŞ.

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ: 1970

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: UZUN SAVAT/BİNGÖL

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 06.06.1995

**Şehit Ferhat Atlı**



ADI SOYADI: FERHAT ATLI

RUTBESİ: JANDARMA ER

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ: 1974

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: ÖZLÜCE KARAÇOBAN/ELAZIĞ

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:09.06.1995

**Şehit Erdal Songur**



ADI SOYADI: ERDAL SONGUR

RUTBESİ: JAN. KD. ÇVŞ.

DOĞUM YERİ: ÇUKURKUYU

DOĞUM TARİHİ: 1971

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: SASON/BATMAN

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 13.09.1995

**Şehit Yusuf Al**



ADI SOYADI: YUSUF AL

RUTBESİ: JANDARMA ER

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ:

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: BİTLİS

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:18.05.1997

**Şehit Halil Akkoç**



ADI SOYADI: HALİL AKKOÇ

RUTBESİ: POLİS MEMURU

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ: 1965

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: BATMAN KÖYÜ/TUNCELİ

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 13.06.1998

**Şehit Yusuf Akyaz**



ADI SOYADI: YUSUF AKYAZ

RUTBESİ: JANDARMA ER

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ:

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: KAVAK/SAMSUN

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 15.09.1998

**Şehit Mevlüt Gökğöz**



ADI SOYADI: MEVLÜT GÖKGÖZ

RUTBESİ: PİYADE ONBAŞI

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ: 1979

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: KANDIRA/KOCAELİ

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 22.03.2000

**Şehit Resul Aygün**



ADI SOYADI: RESUL AYGÜN

RUTBESİ: PİYADE ER

DOĞUM YERİ: BALCI

DOĞUM TARİHİ: 1979

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: ADAKLI/BİNGÖL

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 11.10.2000

**Şehit Sadet Sefali**



ADI SOYADI: SADET SAFALI

RUTBESİ: JANDARMA ER

DOĞUM YERİ: KARANLIKDERE

DOĞUM TARİHİ: 1982

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: BAŞKARCI/DENİZLİ

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 23.05.2003

**Şehit Ramazan Kalkan**



ADI SOYADI: RAMAZAN KALKAN

RUTBESİ: JAN. ULŞ. ER

DOĞUM YERİ: OBRUK

DOĞUM TARİHİ:

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: NUSAYBİN/MARDİN

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:

**Şehit Mustafa Demir**



ADI SOYADI: MUSTAFA DEMİR

RUTBESİ: DNZ. PİYADE ER

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ:

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: ŞIRNAK

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:

**Şehit Atıf Gönkan**



ADI SOYADI: ATIF GÜNKAN

RUTBESİ: PİYADE UZMAN ÇAVUŞ

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ: 1973

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: GÜÇLÜKONAK/ŞIRNAK

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH: 24.05.2007

**Şehit Cihangir Bekiş**



ADI SOYADI: CİHANGİR BEKİŞ

RUTBESİ: JANDARMA ÜST.ÇVŞ.

DOĞUM YERİ: BOR

DOĞUM TARİHİ: 1979

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: ŞEMDİNLİ/HAKKARİ

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:11/06/2010

**Şehit Erkan Durukan**



ADI SOYADI: ERKAN DURUKAN

RUTBESİ: P. KDM. BÇVŞ.

DOĞUM YERİ: KIZILCA

DOĞUM TARİHİ: 1971

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ YER: VAN

ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH:26.06.2011

### Şehit İsmet Ertan



**Fotoğraf 127:** İsmet Ertan

25 Kasım 1974’de bir sonbahar günü, Kemerhisar semalarında 2 adet jet uçakları görünür. İçmeceler istikametinden elma bahçeleri üzerinden dolaşarak Bahçelinin üzerinde bir tanesi kendi eksenini etrafında dönerek iki takla atar. Bor üzerinden tekrar Kemerhisar istikametine doğru ilerler bu esnada uçaklardan birisindeki pilot merkezle irtibata geçer uçağın arızasını merkeze bildirir. Uçağın içindeki iki pilot bir an ölümle göz göze gelirler bu arada saniyeler geçer. Bor askeri levazım üzerinden Kemerhisar ortaokulu üzerinde uçaklardan birisi iyice alçalır, pilotlar yerleşim alanına düşmemek için bütün çabalarını sarf ederek canları pahasına uçağı boş araziye elma bahçelerinden tarlalara doğru düşmesini sağlayarak Kemerhisar’ı büyük bir faciadan kurtarırlar. O an telaştan ölenlerin kimlerin olduğunu bilmiyordur. İlerleyen saatlerde pilotlardan bir tanesinin Niğde - Kemerhisar doğumlu şehit pilot İsmet Ertan olduğunu öğrenilir. Uçak kazasına neden olan sebep uçağın levye kolunun kilitlenmesidir.<sup>459</sup> İsmet Ertan 1949 Kemerhisar doğumlu baba ismi Kerim evli ve 1 kız çocuğu babası idi. Dünyada ender rastlanan bir olaydır. Bir pilotun doğduğu köyüne düşerek şehit olmasını sadece kader sözcüğüyle açıklayabileceğimiz bu olayda şehit olan Üsteğmen İsmet Ertan ikameti İzmir olduğundan İzmir Kadife Kale şehitler mezarlığına defnedilmiştir.<sup>460</sup>

<sup>459</sup> Koç, A.g.e., s. 127.

<sup>460</sup> <http://www.angelfire.com/ks3/kemerhisar/kemerhisardan.htm>

## 2.2. EKONOMİK YAPI

Bor ilçesinin idari açıdan incelediğimizde 5 belde, 21 köy ve merkezde 24 mahalleden oluştuğunu görmekteyiz. İç Anadolu genel karakteristik özelliği olarak ilçe halkının büyük çoğunluğunun çok büyük çaplı olmasa da tarımla ilgilendiğini görmekteyiz. Hayvancılık diğer bir ekonomik gelir kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Genellikle tarım ve hayvancılıkla köy halkının uğraştığı görülen ilimizde kasaba ve ilçe merkezine yaklaştıkça geçim kaynakları arasına ticaret ve zanaatkârlık faaliyetlerinin girdiğini görmekteyiz.

### 2.2.1. Tarım

Bor İlçe Tarım Müdürlüğünde; 1 müdür, 6 veteriner hekim, 15 ziraat mühendisi, 1 veteriner sağlık teknisyeni, 3 veteriner sağlık teknikeri, 2 ziraat teknisyeni, 4 ziraat teknikeri, 1 elektrik teknisyeni, 2 çevre sağlık teknisyeni, 1 tekniker, 1 şoför, 3'ü şoför olarak çalışan 5 daimi işçi, 1 sözleşmeli gıda mühendisi, 1 hizmetli olmak üzere toplam 43 personel görev yapmaktadır.

İlçe Tarım Müdürlüğü müstakil 4 katlı kendi binasında hizmet vermekte, 5 araç tarım hizmetlerinde kullanılmaktadır.<sup>461</sup>

Arazinin tarıma müsait ancak yetersiz olması ve mevcut tarım arazilerinin yerleşim yeri haline gelmesi zamanla halkın tarımdan uzaklaşmasına neden olmuştur. Bu durum halkı okumaya, sonuçta memuriyete ve gurbetçiliğe yönlendirmiştir.<sup>462</sup>

İlçemizin ekonomisinin ağırlığı tarım sektöründe olup, geçimini özellikle çiftçilik, meyvecilik, bağcılık ve hayvancılıkla sağlamaktadır. Arazi ve iklim özellikleri tarımsal üretim ve verimi önemli ölçüde etkilemektedir. Üretim büyük ölçüde doğa koşullarına bağlıdır.

---

<sup>461</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>462</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Bor,\\_Ni%C4%9Fde](http://tr.wikipedia.org/wiki/Bor,_Ni%C4%9Fde)

Tarım ve hayvancılıkta aile tipi küçük işletmeler egemendir. Bu işletmeler tarım ve hayvancılığı birlikte yapmaktadır.

1.432.610 dekarlık toplam arazi varlığı içinde; Tarım arazisi **569.250** Dekar (% 39.7), mera arazisi **564.650** dekar (% 39.4), Orman arazisi **54.090** dekar (% 3.8), Tarım dışı arazi **244.620** dekar ( % 17.1)'dır. 569.250 dekarlık tarım arazisinin; **160.400** dekarlık sulu arazi (% 28.2), **408.850** dekarlık kıraç arazi (% 71.8)'dir.

569.250 dekarlık tarım arazisinin; **493.680** da' tarla arazisi (% 86.72), **47.370** da' Meyvelik arazi, (% 8.32), **14.200** da' sebzelik arazi (%2.5) ve bağ arazisi **14.000** da' bağ arazisidir. (% 2.46)<sup>463</sup>

Yerüstü su kaynaklarının fakirliği nedeniyle yeraltı suyundan yararlanmaya dönük çalışmalara ağırlık verilmiştir. 2006 yılından itibaren meyvecilikte damlama sistemine yönelme ve 2007 yılından itibaren ise özellikle domates ve dane mısır yetiştiriciliğinde damlama sisteminde sulamalarda başlamıştır.

İlçemizde, Orta Anadolu iklimine özgü tüm ürünler yetiştirilmektedir. İlçe ekonomisine katkı sağlayan ürünlerin başında buğday, arpa, çavdar, elma, kayısı ve kiraz gelmektedir. Endüstriyel bitkilerden şekerpancarı ve şaraplık üzüm yetiştirilmektedir.

Özellikle son yıllarda bodur elma üretimi yaygınlaştırma faaliyetleri yapılmaktadır.

---

<sup>463</sup> Bor Ticaret ve Sanayi Odası Verileri

**Tablo 45:** Bor İlçesinin En Önemli Bitkisel Ürünler İle Meyve Üretimi Sayısal Değerleri<sup>464</sup>

| ÜRÜN              | EKİLİŞ<br>(da) | VERİM<br>(kg / da) | ÜRETİM<br>(ton) | TARLA ÜRÜNLERİ<br>İÇERİSİNDE ORANI<br>(%) |
|-------------------|----------------|--------------------|-----------------|-------------------------------------------|
| Buğday            | 103.000        | 310                | 31.930          | 43,83                                     |
| Arpa              | 58.000         | 310                | 17.980          | 24,68                                     |
| Çavdar            | 18.700         | 175                | 3.273           | 7,96                                      |
| Dane<br>Mısır     | 500            | 900                | 450             | 0,21                                      |
| Nohut             | 3.500          | 110                | 385             | 1,49                                      |
| Fasulye           | 2.000          | 220                | 440             | 0,85                                      |
| Şeker<br>Pancarı  | 16.160         | 5.000              | 80.800          | 6,88                                      |
| Yonca             | 12.630         | 5.000              | 63.150          | 5,37                                      |
| Silajlık<br>Mısır | 9.730          | 5.000              | 48.650          | 4,14                                      |
| Lahana            | 5.000          | 5.500              | 27.500          | 33,78                                     |
| Elma              | 40.010         | 1460               | 58.405          | 85,24                                     |
| Kayısı            | 2.570          | 321                | 826             | 5,48                                      |
| Kiraz             | 500            | 678                | 339             | 1,07                                      |
| Şeftali           | 160            | 1.050              | 168             | 0,34                                      |
| Ceviz             | 1110           | 246                | 273             | 2,36                                      |
| Üzüm              | 14.000         | 550                | 7.700           | 100                                       |
| Armut             | 1940           | 1.652              | 3.205           | 4,13                                      |
| Domates           | 3600           | 6000               | 21.600          | 24,32                                     |
| Kavun             | 1600           | 4000               | 6400            | 10,81                                     |

<sup>464</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

**Tablo 46:** Bor İlçesinde Tarımsal Amaçlı Kooperatifler<sup>465</sup>

| S.NO          | KOOPERATİF ÇEŞİDİ             | SAYISI    |
|---------------|-------------------------------|-----------|
| 1             | Tarımsal Kalkınma Kooperatifi | 8         |
| 2             | Tarım Kredi Kooperatifi       | 3         |
| 3             | Tarımsal Sulama Kooperatifi   | 17        |
| 4             | Pancar Ekicileri Kooperatifi  | 1         |
| <b>TOPLAM</b> |                               | <b>29</b> |

Desteklemeler;

2012 Yılı Çiftçi Kayıt Sistemi uygulaması ile ilgili çiftçilere ait başvurular 31.12.2012 tarihi itibarıyla 2805 adet dosya olup müracaatlar bitmiştir. Veri tabanına kayıt işlemleri devam etmektedir.2013 yılı için ise 166 adet Ç.K.S. dosya müracaatı olmuştur

400 adet hububat prim desteği müracaatı yapılmış olup veri girişleri devam etmektedir müracaatlar halen devam etmektedir.

6 adet dane mısır prim desteği müracaatı yapılmış olup veri girişleri devam etmektedir.

2013 üretim sezonu sertifikalı tohumluk kullanımı desteklemesi kapsamında 38 adet başvuru olup ödenecek olan destek miktarı 2.222,351 dekar alan için 12.844,07 T.L. olarak gerçekleşecektir.

Yaz dönemi sertifikalı fidan kullanımı desteği kapsamında 14 çiftçiye 1.244,250 dekar alan için toplam 192.637,50 T.L. ödenmiştir.

Güz dönemi sertifikalı fidan kullanımı desteği kapsamında bugün itibarıyla 10 çiftçi müracaat etmiş olup müracaatlar ve tespitler devam etmektedir.

<sup>465</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

2012 Yem Bitkileri desteklemesi için müracaat eden çiftçi sayısı 368 adet, desteklemesi onaylanan ve destekleme ödemesi yapılacak çiftçi sayısı 339 adet olup 29 çiftçi müracaatı uygun bulunmamıştır. Desteğe tabi toplam alan miktarı 14.464,874 dekar, yonca ekiliş alanı 2.092,085 dekar, silajlık mısır 10.465,566 dekar, tek yıllık yem bitkileri ekiliş alanı (Fiğ) 1.907,223 dekar. Yapılacak toplam ödeme miktarı ise 904.673,55 TL olmaktadır.<sup>466</sup>

**Tablo 47:** Bor İlçesi 2011 Yılı Tarımsal Alet ve Makine Sayıları (Biçerdöver)<sup>467</sup>

| İlçe Adı | İlçe Adı | Grup adı      | Ürün adı                     | Yıl  | Adet |
|----------|----------|---------------|------------------------------|------|------|
| Niğde    | Bor      | Biçerdöverler | Biçerdöver (21 Yaş Ve Üzeri) | 2011 | 2    |

*Not:2011 verileri geçicidir.*

**Tablo 48:** Bor İlçesi 2011 Yılı Tarımsal Alet ve Makine Sayıları (Traktör)<sup>468</sup>

| İlçe Adı | İlçe Adı | Grup adı   | Ürün adı                              | Yıl  | Adet |
|----------|----------|------------|---------------------------------------|------|------|
| Niğde    | Bor      | Traktörler | Traktör - Tek Akslı (5 Bg'Den Fazla)  | 2011 | 34   |
|          |          |            | Traktör - İki Akslı (11-24 Bg)        | 2011 | 34   |
|          |          |            | Traktör - İki Akslı (25-34 Bg)        | 2011 | 91   |
|          |          |            | Traktör - İki Akslı (35-50 Bg)        | 2011 | 827  |
|          |          |            | Traktör - İki Akslı (51-70 Bg)        | 2011 | 230  |
|          |          |            | Traktör - İki Akslı (70 Bg'Den Fazla) | 2011 | 21   |

*Not:2011 verileri geçicidir.*

**Tablo 49:** Bor İlçesi 2011 Yılı Tarımsal Alet ve Makine Sayıları (Diğer Alet ve Makinalar)<sup>469</sup>

| İlçe Adı | İlçe Adı | Grup adı                | Ürün adı                     | Yıl  | Adet  |
|----------|----------|-------------------------|------------------------------|------|-------|
| Niğde    | Bor      | Diğer Alet Ve Makinalar | Hayvan Pulluğu               | 2011 | 62    |
|          |          |                         | Kulaklı Traktör Pulluğu      | 2011 | 1.033 |
|          |          |                         | Ark Açma Pulluğu             | 2011 | 46    |
|          |          |                         | Diskli Traktör Pulluğu       | 2011 | 147   |
|          |          |                         | Diskli Anız Pulluğu (Vanvey) | 2011 | 171   |
|          |          |                         | Toprak Frezesi (Rotovator)   | 2011 | 28    |

<sup>466</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>467</sup> <http://tuikapp.tuik.gov.tr/bitkiselapp/tarimalet.zul>

<sup>468</sup> <http://tuikapp.tuik.gov.tr/bitkiselapp/tarimalet.zul>

<sup>469</sup> <http://tuikapp.tuik.gov.tr/bitkiselapp/tarimalet.zul>

|                                         |      |       |
|-----------------------------------------|------|-------|
| Kültivatör                              | 2011 | 868   |
| Merdane                                 | 2011 | 127   |
| Diskli Tırmık (Diskarolar)              | 2011 | 176   |
| Dişli Tırmık                            | 2011 | 37    |
| Kombikürüm (Karma Tırmık)               | 2011 | 140   |
| Ot Tırmığı                              | 2011 | 58    |
| Traktörle Çekilen Hububat Ekim Makinası | 2011 | 30    |
| Kombine Hububat Ekim Makinası           | 2011 | 688   |
| Patates Dikim Makinası                  | 2011 | 3     |
| Çiftlik Gübresi Dağıtma Makinası        | 2011 | 2     |
| Kimyevi Gübre Dağıtma Makinası          | 2011 | 456   |
| Orak Makinası                           | 2011 | 121   |
| Balya Makinası                          | 2011 | 8     |
| Patates Sökme Makinası                  | 2011 | 16    |
| Pancar Sökme Makinası                   | 2011 | 86    |
| Kombine Pancar Hasat Makinası           | 2011 | 14    |
| Traktörle Çekilen Çayır Bıçme Makinası  | 2011 | 63    |
| Ot Silaj Makinası                       | 2011 | 7     |
| Mısır Silaj Makinası                    | 2011 | 24    |
| Selektör (Sabit Veya Seyyar)            | 2011 | 2     |
| Yem Hazırlama Makinası                  | 2011 | 45    |
| Sırt Pulverizatörü                      | 2011 | 639   |
| Kuyruk Milinden Hareketli Pulverizatör  | 2011 | 208   |
| Motorlu Pulverizatör                    | 2011 | 260   |
| Tozlayıcı                               | 2011 | 13    |
| Atomizör                                | 2011 | 9     |
| Santrifüj Pompa                         | 2011 | 132   |
| Elektropomp                             | 2011 | 174   |
| Motopomp (Termik)                       | 2011 | 484   |
| Derin Kuyu Pompa                        | 2011 | 248   |
| Yağmurlama Tesis                        | 2011 | 508   |
| Krema Makinası                          | 2011 | 787   |
| Süt Sağım Tesis                         | 2011 | 10    |
| Süt Sağım Makinası (Seyyar)             | 2011 | 1.018 |
| Römork (Tarım Arabası)                  | 2011 | 1.317 |
| Su Tankeri (Tarımda Kullanılan)         | 2011 | 184   |
| Dip Kazan (Subsoiler)                   | 2011 | 19    |
| Taş Toplama Makinası                    | 2011 | 1     |
| Toprak Tesviye Makinası                 | 2011 | 116   |
| Set Yapma Makinası                      | 2011 | 13    |
| Toprak Burgusu                          | 2011 | 10    |
| Hayvanla Ve Traktörle Çekilen Ara       | 2011 | 104   |

#### Çapa Makinası

|                                                             |      |     |
|-------------------------------------------------------------|------|-----|
| Pnömatik Ekim Makinası                                      | 2011 | 14  |
| Üniversal Ekim Makinası (Mekanik)<br>(Pancar Mibzeri Dahil) | 2011 | 53  |
| Anıza Ekim Makinası                                         | 2011 | 3   |
| Sap Döver Ve Harman Makinası<br>(Batöz)                     | 2011 | 155 |
| Sap Toplamalı Saman Yapma<br>Makinası                       | 2011 | 25  |
| Motorlu Tırpan                                              | 2011 | 37  |
| Ürün Kurutma Makinası                                       | 2011 | 2   |
| Damla Sulama Tesisı                                         | 2011 | 46  |
| Kepçe (Tarımda Kullanılan)                                  | 2011 | 126 |

*Not:2011 verileri  
geçicidir.*

### 2.2.2. Hayvancılık

İlçemizdeki bir diğer geçim kaynağı da hayvancılıktır. Elde edilen verilere baktığımızda Bor ilçesinde en çok küçükbaş hayvanın bulunduğunu görüyoruz. Her ne kadar sayı olarak küçükbaş hayvandan az olduğu görünse de büyükbaş hayvan sayısı hiç de azımsanmayacak kadar fazladır.

**Tablo 50:** 2012 yılında ilçemizde bulunan hayvan sayıları<sup>470</sup>

| SIĞIR  | KOYUN  | KEÇİ  | KOVAN | KANATLI | AT  | KATIR | EŞEK | KEDİ | KÖPEK | TOPLAM  |
|--------|--------|-------|-------|---------|-----|-------|------|------|-------|---------|
| 23.967 | 68.238 | 7.546 | 8.143 | 85.000  | 220 | 4     | 460  | 500  | 1050  | 195.108 |

<sup>470</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

**Tablo 51:** Hayvansal Üretim Miktarları <sup>471</sup>

|                |            |
|----------------|------------|
| Süt            | 38.846     |
| Et             | 438        |
| Tereyağ        | 11         |
| Peynir         | 80         |
| Yün ve Yapağı  | 88         |
| Keçi Kılı      | 7          |
| Bal            | 197        |
| Yumurta (Adet) | 10.584.514 |
| Deri (Adet)    | 8.727      |

### 2.2.3. Sanayi



**Fotoğraf 128:** Bor – Karma Organize Sanayi Bölgesi

İlk aşamada Deri Organize Sanayi Bölgesi olarak planlanan bölgemiz sonradan 2002 yılında Karma ve Deri olarak ikiye ayrılmıştır.

<sup>471</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

Bor Deri Organize Sanayi Bölgesi, Bor Ankara karayolunun 9. Km sindedir. Bakanlar Kurulunun 07.04.1992 gün ve 21192 sayılı kararı ile kurulmuştur.

Organize Sanayi Bölgemiz 12.4.2000 tarih ve 4562 O. S. Bölgeleri Kanunu ile O. S. Bölgeleri Yönetmeliğinde belirtilen görevleri yerine getirmek, bölge içerisinde yatırım yapacak olan sanayicilere O. S. Bölgesini hazır hale getirmek, Alt yapı, Elektrik, Arıtma Tesisi ile ilgili yatırımları tamamlamak üzere faaliyetlerini sürdürmektedir.<sup>472</sup>

% 20 hisse ile Bor Dericiler Kooperatifi

% 40 hisse ile Bor Belediyesi

% 40 hisse ile Niğde İl Özel İdaresi

OSB’de 1 Bölge Müdürü, 1 Muhasebeci, 1 Mühendis, 1 Muhasebe Memuru, 1 Makine Teknisyeni Topoğraf, 1 Hat Bakımcısı, 1 Arazi İşçisi ve 2 Bekçi olmak üzere toplam 10 personel görev yapmaktadır. 2 adet binek tipi araç mevcuttur.

---

<sup>472</sup> Bor Ticaret ve Sanayi Odası Verileri.

**Tablo 52:** Bor – Karma Organize Sanayi Bölgesi İstatistiki Verileri<sup>473</sup>

|                                |               | Niğde- Bor Karma OSB                           |
|--------------------------------|---------------|------------------------------------------------|
| <b>Faaliyete Başladığı Yıl</b> |               | 1992                                           |
| <b>Alanı (Ha)</b>              |               | 292                                            |
| <b>Parsel Sayısı</b>           |               | 283                                            |
| <b>Üretime Geçen</b>           | Parsel sayısı | 115                                            |
|                                | Tesis Sayısı  | 32                                             |
| <b>İnşaat Safhasında</b>       | Parsel sayısı | 57                                             |
|                                | Tesis Sayısı  | 23                                             |
| <b>Proje Safhasında</b>        | Parsel sayısı | 37                                             |
|                                | Tesis Sayısı  | 12                                             |
| <b>TOPLAM</b>                  | Parsel sayısı | 283                                            |
|                                | Tesis Sayısı  | 61                                             |
| <b>Boş Parsel Sayısı</b>       |               | 74                                             |
| <b>İstihdam Kapasitesi</b>     | Mevcut        | Faaliyette olan 34 firmada 629 kişi mevcuttur. |

Bor OSB Müdürlüğü; Nevşehir Hava Limanına 90 km, Kayseri Hava Limanına, 135 km, Mersin Hava Limanına 200 km, E-90 Karayoluna 15 km, Demiryoluna 9 km mesafededir.<sup>474</sup>

İlçemizde 1985 yılında faaliyete geçen küçük sanayi sitesi 42.820 m2 alan üzerine kurulmuş olup, 430 işyeri vardır.

<sup>473</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

<sup>474</sup> Bor Ticaret ve Sanayi Odası Verileri.



**Fotoğraf 129:** Bor Sanayi Sitesi

**Tablo 53:** Bor Sanayi Sitesi İşyeri Dağılımı<sup>475</sup>

| 1985 | FAALİYETE GEÇTİĞİ YIL |          | İŞYERLERİNİN DAĞILIMI |                    |           |                  |                   |          |         |          |                   |       |         |            |       |
|------|-----------------------|----------|-----------------------|--------------------|-----------|------------------|-------------------|----------|---------|----------|-------------------|-------|---------|------------|-------|
|      | 42.820                | ALANI m2 |                       |                    |           |                  |                   |          |         |          |                   |       |         |            |       |
|      |                       | İŞYERİ   | MOBİL YACI            | MOTOR<br>TAMİRCİSİ | KAPORTACI | SOGUK<br>DEMİRCİ | OTO<br>ELEKTRİKÇİ | MERMERÇİ | TORNACI | MARANGOZ | HIZAR<br>ATÖLYESİ | AKÜCÜ | İŞ YERİ | OTO LASTİK | DİĞER |
| 51   | 7                     | 2        | 26                    | 4                  | 5         | 3                | 24                | 9        | 149     | 1        | 149               |       |         |            |       |

<sup>475</sup> Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu 2012.

Bor Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 752 üye bulunmaktadır. sulama, kalkınma ve yapı amaçlı 63 kooperatif bulunmaktadır.<sup>476</sup> Ticaret ve sanayi odası verilerine göre Bor'da bulunan sanayi tesisleri şunlardır;

1 tane kurşun fabrikası (Akülerde bulunan kurşunu eritip külçe haline getiriyor), 1 tane bakır fabrikası (geri dönüşüm), 3 tane plastik fabrikası (geri dönüşüm), 1 tane maden suyu fabrikası, 1 tane şekerleme fabrikası (lokum ve reçel), 1 tane bakliyat fabrikası, 1 tane organik gübre fabrikası, 2 tane un fabrikası, 1 tane şeker fabrikası, 1 tane levazım malzeme üretim komutanlığı, 1 tane penye dikimevi, 42 tane petrol istasyonu, 1 tane lastik kaplama atölyesi, 1 tane yumurta üretim fabrikası, 2 tane ferforje demir fabrikası, 2 tane doğalgaz üretim merkezi (karbondioksit işleme tesisi), 1 tane çimento fabrikası.<sup>477</sup>

#### 2.2.3.1. Şehit Nuri Pamir Kışlası,

#### K.K.K. 21. İkmal Merkezi Komutanlığı ve 7. Ana Bakım Merkezi Komutanlığı

1963 yılında 12.000 m<sup>2</sup> lik açık alan ile 26.907 m<sup>2</sup> lik kapalı alan üzerine kurulan Şehit Albay K.K. Lojistik Komutanlığında toplam 100 adet işçi çalışmaktadır. İşçiler genel olarak Bor'un yerlisi olan sivillerdir.



**Fotoğraf 130:** 7. Ana Bakım Merkezi Komutanlığı Simgesi

<sup>476</sup> Şanver Karaçay, 1975 Doğumlu, lise Mezunu, Sanayi ve Ticaret Odası Genel Sekreteri.

<sup>477</sup> Bor Sanayi ve Ticaret Odası Verileri.

7' nci Ana Bakım Merkezi Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Lojistik Komutanlığı (ANKARA) bünyesinde yer alan Bakım Komutanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

7'nci Ana Bakım Merkezi Komutanlığının görevi; mevcut personeli Subay, Astsubay, Sivil Memur, Uzman Erbaş, İşçi ile savaşta ve barışta Kara Kuvvetleri envanterinde mevcut Genel Maksat Çadırı, Komuta Yeri Çadırı, Seyir Yeri Çadırı, Karargah Yeri Çadırı, Depo Yeri Çadırı, Soğuk İklim Çadırı, Ayarlanabilir Raf Ünitesi, Tek Gözlü Sahra Helası, Mobil Taşıyıcı Bant, K.K.K.lığı Merasim Kılıcı, Dz.K.K.lığı Merasim Kılıcı, Hv.K.K.lığı Merasim Kılıcı, J.Gn.K.lığı Merasim Kılıcı, Dz. Harp Okulu Öğrenci Meçi, Kılıç Kemer Madeni Aksamı, 45.000 BTU luk Çadır Isıtıcısı; Sahra ünitelerinde kullanılan mutfak, banyo, çamaşır makinesi, fırın, soğuk hava dolapları bakım, onarım ve yenileştirme faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.<sup>478</sup>

21'nci İkmal Merkezi Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Lojistik Komutanlığı (ANKARA) bünyesinde yer alan İkmal Komutanlığına bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. 21'nci İkmal Merkezi Komutanlığı (BOR/NİĞDE); Türkiye'nin İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerindeki birliklerin ihtiyacı olan ikmal maddelerinin savaşta ve barışta tedariki, depolaması, bakımı ve dağıtımına yönelik faaliyetleri gerçekleştirmekte olup, 01 Temmuz 2009 tarihinden itibaren Bor Garnizon Komutanlığı görevini yürütmektedir. Teçhizatlar, Devlet Demiryollarının Kışla içerisinde yer alan yük taşıma platformundan yüklenerek demiryolları aracılığıyla ve Askeri araçların ringleri ile Türkiye'nin diğer askeri kışlalarına dağılımı sağlanmaktadır.<sup>479</sup>

Niğdelilerin ve Borluların Şehit Nuri Pamir kışlası ile alakalı bildikleri ve aslında söylentiden öteye gitmeyen bir duruma açıklık getirmek istiyorum. Anlatılanlara göre, tamamen askeri lojistik destek için yapılandırılan ve görevini yine bu plan doğrultusunda gerçekleştirilen Ana Bakım Merkezi Komutanlığı, istenildiği takdirde, acil durumlarda kullanım amacıyla değişikliğe gidilip silah üretim

<sup>478</sup> 7. Ana Bakım Merkezi Komutanlığı Askeri Yetkilileri.

<sup>479</sup> <http://www.ssm.gov.tr/katalog2007/data/21907/firmatr.html>

merkezine dönüştürülebiliyor. Bu teknik donanımına sahip olduğu düşünülen kışla görevlilerine bu durumun gerçeklik payı sorulduğunda, böyle bir şeyin olmadığı bu düşüncelerin tamamen söylentilerden ibaret olduğu yönünde açıklamada bulundular. Bu bilgilendirmenin askeri kışlamız hakkındaki merakı gidermek açısından yararlı olacağını düşünüyorum.

#### 2.2.3.2. Bor Şeker Fabrikası

1983 yılında faaliyete geçen Bor Şeker Fabrikasının günlük pancar işleme kapasitesi 4000 ton/gün dür. Kampanyada günlük ortalama 550 ton kristal şeker ve 150 ton melas, 1200 ton yaş küspe üretilmektedir. Fabrikada yılda ortalama 350.000 ton pancar işlenerek 50-55 bin Ton kristal şeker, 14.000 Ton melas, 120.000 ton yaş pancar küspesi üretilmektedir.



**Fotoğraf 131:** Bor Şeker Fabrikası

Fabrikamız Özelleştirme Yüksek Kurulunun 08.10.2007 tarih 2007/57 sayılı kararı ile özelleştirme Programına alınmıştır. Fabrika alanı 2435 dekar olup 80 dekar kapalı alan 600 dekar yeşil saha ve 1738 dekar boş alanı bulunmaktadır.

Şeker Fabrikasına bağlı olarak 4 adet Ziraat Bölge Şefliğinde 2012 yılı ekim döneminde 62 köyde 2964 çiftçi ile 413.000 ton pancar taahhüt sözleşmesi yapılmış ve ekim devresinde 71.300 dekar tarlada 4'lü münavebe esaslarına göre ekim yapılmıştır. Üretim merkezimizin hammadde kaynakları Niğde, Bor, Aksaray ve Yeşilova'dan karşılanmaktadır.<sup>480</sup> Fabrika müdürümüz Mart ayında pancar ekimine başladığını, Ekim ayında ürünün alındığını ve işlemlerin Ocak'ta bittiğinden bahsediyor.

Bor Şeker Fabrikasında 5 memur, 523 sözleşmeli personel, 5 yardımcı hizmetli, 140 daimi, 22 müteferrik işçi, 142 sürekli işçi, 189 kampanya ve mevsimlik işçi olmak üzere toplam 556 kişi çalışmaktadır.

Fabrikamız Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi Genel Müdürlüğüne bağlı olup özelleştirme programındadır.<sup>481</sup>

---

<sup>480</sup> Niyazi Develi, 1953 Doğumlu, Üniversite Mezunlu, Bor Şeker Fabrikası Müdürü.

<sup>481</sup> Bor Kaymakamlığı Briefing Raporu 2012.

#### 2.2.4. Ticaret ve Ticaret İşlemleri



**Fotoğraf 132: Meşhur Bor'un Pazarı**

Her Salı kurulan Bor'un pazarı hem ilçenin kendi halkının ürettikleri hem de çevre il ve ilçelerden gelenlerin getirmiş olduğu doğal ürünlerden oluşmaktadır. Atasözlerine de konu olmuş olan Bor'un pazarı geçen sene yapılan yenileme çalışmalarıyla modern görüntüsüne kavuşmuştur.

Bor'da ilçe merkezinde altı tane banka şubesi bulunmaktadır. Bor ilçe merkez ve 7 tane esnaf ve sanatkârlar odası bulunmaktadır. Esnaf ve sanatkârlar odaları ve bu odalara bağlı işletmeleri şöyle sıralayabiliriz.

**Bakkallar Odası;** 171 bakkal, 20 kuruyemiş, 33 Tekel Bayii, 3 sayısal loto bayii.

**Gıda Maddeleri Odası;** 10 pastane, 25 fırın, 22 manav, 17 kasap, 31 lokanta.

**Terziler Odası;** 17 Terzi, 18 konfeksiyoncu, 38 Manifatura (tuhafiye), 61 dabakhane, 11 ayakkabı tamircisi, 8 halı-kilim satıcısı, 9 yorgancı.

**Marangozlar Odası;** 24 marangoz, 3 beyaz eşya bayii, 49 mobilyacı, 9 hızarıcı, 18 elektrik ve su tesisatçısı, 6 pvc işletmesi, 7 hırdavat ve nalburiye, 4 telekom bayii, 27 bayan kuaförü, 51 erkek kuaförü.

**Kahveciler Odası;** 127 kahvehane, 17 internet kafe, 3 bilardo salonu.

**Demirciler Odası;** 22 demir işletmesi, 15 oto tamir atölyesi, 18 kaporta tamir atölyesi, 6 oto elektrik atölyesi, 7 torna işletmesi, 19 bıçakçı, 10 cep telefonu satıcısı, 11 ev aletleri satıcısı.<sup>482</sup>

**Şoförler Odası;** 60 minibüs, 55 taksi, geri kalan kısmı serbest çalışmakla beraber 600 şoförler odası üyesi bulunmaktadır.<sup>483</sup>

47 araçlık Motorlu Taşıtlar Kooperatifi, sanayi bölgesi içerisinde yer alan iplik fabrikalarının (Birko ve Keçeci) tekstil ürünlerini İstanbul'a götürme işlemini üstlenmiş. Kooperatif üyeleriyle yaptığımız görüşmelerde bir sefer için 1.500 lira aldıklarını ve bu fiyatın 1.400 lirasını mazota verdiklerini söylüyorlar. Kooperatifin bilgisi dışında başka hiçbir iş yapamadıklarından yakınan üyeler ayda en fazla 3 sefer İstanbul'a nakliyeye gittiklerini söylüyorlar. Özel nakliyatçıların kendilerinden daha avantajlı olduklarından bahsediyorlar. Kooperatif olarak devlete 25.000 lira vergi verdiklerini, özel sektörün ise izinsiz olarak devlete hiçbir getirisi olmadan bu işi yaptıklarını belirten üyeler, yetkililerden kooperatifler için gerekli düzenlemelerin yapılmasını istiyorlar.<sup>484</sup>

Bor ekonomisinin bel kemiği diyebileceğimiz, kalitesinden sürekli bahsedilen, Organize Sanayi bölgesinin büyük bir bölümünü oluşturan meslek dalı şüphesiz ki dabaklıktır. Bor dabakhane kültürü Türkiye çapında ses getirmektedir.

<sup>482</sup> 2013 Mart Ayı Bor Esnaf ve Sanatkârlar Odası Verileri.

<sup>483</sup> 2013 Mart Ayı Bor Şoförler ve Nakliyeciler Esnaf Odası Verileri.

<sup>484</sup> Hüsamettin Karataş, 1951 Doğumlu, İlkokul Mezunu, Motorlu Taşıtlar Kooperatif Üyesi.



**Fotoğraf 133:** İşlenmek İçin Dabakhaneye gitmeyi Bekleyen Deriler

Son derece modern işletmelerde işlenen deriler, daha çok ayakkabı üretimi için Türkiye'nin en önemli sanayi tesislerine gitmeden önce Bor dabakhanelerinden geçmek zorundadır. Başta İstanbul ve İzmir olmak üzere büyük deri fabrikaları Bor'dan gelecek işlenmiş derileri beklemektedir.



**Fotoğraf 134:** Bor Dabakhalerinden Görünüm

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### BOR'UN KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ

#### 3.1. ÖRF, ÂDET VE GELENEKLER

**Örf;** yasalarla belirlenmemiş olan, halkın kendiliğinden uyduğu gelenek ve âdetlerdir. İnsanlar arasında güzel görülmüş, red ve inkâr edilmeyip mükerreren yapılagelmiş olan şeyler örf olarak tanımlanmaktadır. Örf, İslam hukukunda hem akli hem de şeri anlamda güzel olan ve akliselim tarafından güzel kabul edilen, yadırganmayan şeylerdir. Örf her halükarda hem akli hem de şeri anlamda güzel olan şeyleri tanımladığı için *iyi* veya *kötü* olarak ayrılmaz. Yani demek oluyor ki güzel olarak kabul görmüş değerler örf olarak adlandırılmaktadır.

**Âdet** ise, İslam hukukunda insanlar tarafından alışkanlıkla yapılan şeylerdir. Bu âdeti fazlaca genel yapar ve âdetin mutlaka *iyi* veya *güzel* olması gerekmez. Buna göre âdet ikiye ayırarak tanımlanabilir: *İyi âdet* ve *kötü âdet*. Âdete, teâmül de denir. Âdet, topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, töredir. Bir kimsenin sık sık yinelediği için edindiği davranış biçimi, alışkı. Usul, görenek, alışılmış davranış. Huy, tabiat. Toplumda nesiller boyunca uyulan ve kamuoyunda (umumî efkârda) saygı ve müeyyideye sahip hareket kaideleri. İslâm cemiyetinde âdetler de İslâmî olur, İslâm'a uygun olur. Müslüman, İslâm'a aykırı âdetlere uymaz. Cemiyetin yabancı âdetlerle bozulmamasına gayret gösterir.

**Gelenek,** bir toplumda, bir toplulukta çok eskilerden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar. Yıllardan beri alışkanlık haline getirilmiş değişmeyen âdet. Gelenek, bir toplumda, bir toplulukta çok eskilerden

kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlardır

### **3.1.1. Çocukla İlgili Adetler**

Çocuğun dünyaya gelmesiyle ailede ki mutluluk, bağlılık ve huzur artar. Çocuk bir ailenin neşe kaynağıdır. Dünyaya gelen her çocuk sadece anne babayı değil sülaleyi ve yakın dostları da çok sevindirir. Doğan bebek eğer erkekse aileler daha çok sevinir. Ailedeki sayının artması demek gücün ve saygınlığın artması demektir. Bunun sebebi ailenin devam etmesi, neslin süregelmesi erkek sayesinde olacaktır. Tabi ki bu düşünce zamanla ve toplumdan topluma değişiklik göstermektedir.

Yaşamın başlangıcı olan doğum en önemli geçiş dönemlerinden olup; gelenek, görenek, adet ve inanmalar hamile kadını ve çevresindekileri daha doğum öncesinden hatta çocuk sahibi olma isteğinden başlayarak birtakım adetlere uymaya bu adetlerin gerektirdiği işlemleri yerine getirmeye zorlamıştır.

#### **3.1.1.1. Doğum Öncesi**

Evlenen çiftin yakın akrabası belli bir süre sonra bu çiftten bebek beklerler. Eğer uzun bir müddet çocuk olmazsa, toplumumuzda var olan görüşe göre kadının kısır olabileceğine hükmedilir.

##### **3.1.1.1.1. Kadının Kısırlığının Giderilmesi ve Gebe Kalması**

Kadının kısır olduğuna dair bir izlenim edinildiği andan itibaren çocuk olmasına yönelik değişik uygulamalara gidilir. Bu uygulamalar dini faktörler veya büyü inancı olabileceği gibi, halk hekimliği kapsamına giren ve koca karı yöntemleri diye bilinen değişik inanışlarda olabilir. Bazen umutlar okunmuş bir elmaya bağlanırken, bazen de hocanın yazacağı bir muska çare olacak inancı hâkimdir bu duruma. Kişinin ekonomik gücü ölçüsünde adaklar adanır bazen. Düğün günü gelinin kucağına bebek oturtulmasının sebebi de kısırlığın önüne geçmektir esasında.

Günümüzde çocuk olmadığı durumlarda daha çok tıbbi yöntemlere başvurulmakta, kısırlılığın sadece kadında değil erkekte de olabileceği görüşü yaygın olmaktadır.

#### **3.1.1.1.2. Aşermek / Aş Yermek**

Halk arasında aşermek diye bilinen bu durum bazen kadının hamileliğinin ilk aylarında olabileceği gibi, bazen de hamileliğin tüm zamanında gerçekleşebilir. Bu dönemde gebe kadının canı bazı yiyeceklere ilgi duyar. Yani canı çeker. Bu durum gebe kadının hakkıdır. Canının çektiği yiyecek eşi veya tanıdıkları tarafından derhal tedarik edilir. Aşermek bazen de bazı yiyeceklere olan isteksizliktir. O yiyecekleri yemek bir yana görmek bile gebe kadın da tiksintiye neden olabilir.

Gebe kadın da bazı haller görüldüğünde aşerdiğine inanılır. Yemekler bulantı yapar. Çok uyur. Komşu yemeği canı çeker. Rüyasında canının çektiği yemekleri görür. Bu durumlar kadının aşerdiğini göstermektedir.

Eğer aşeren kadına canının istediği yiyecekler verilmezse doğan çocuğun eksik doğacağına inanış vardır. Bu inanış gebe kadının istediği her yiyeceğin derhal ve muhakkak karşısına getirilmesi için oldukça önemli bir gerektir.

#### **3.1.1.1.3. Hamilelik**

Hamilelik her ne kadar evliliğin doğal bir sonucu olsa da kadının bu dönemde çok hassas olması ve bakıma muhtaç olması ona hasta gözüyle bakılmasına neden olur. Bu dönemde daha narin ve alıngan olan kadına eşi veya yakınları tarafından ayrıcalıklı bir ilgi gösterilmektedir.

Hamile kadına Bor'da da diğer yörelerde olduğu gibi “yükü”, “iki canlı” ve “gebe” denilmektedir.

#### **3.1.1.1.4. Çocuğun Cinsiyetinin Belirlenmesi**

Doğacak çocuğunun cinsiyetinin ne olacağı bu dönemki önemli diğer bir husustur. Aslında anne ve ya babanın hangi cinsiyette çocuk istedikleri düşüncesinin

çok önemli olduğu düşünölse de, içinde bulunulan toplumun, grubun, cemaatin ve ya inanılan gelenek ve göreneklerin çocuğun cinsiyetinin ne olması gerektiğine yön veren esas kriterdir. Çocuk ailenin neslinin devam ettirecek olan en önemli faktör olduğu için doğacak çocuğun erkek olması istenmektedir. Böyle bir inanın hâkim olduğunu bilen hamile kadın üzerinde bir baskı hissetmekte ve en azından doğacak olan ilk çocuğunun erkek olmasını istemektedir.

Hamile kalınan vaktin, kadının dış görünüşünün, vücudunda oluşan değışikliklerin, doğacak çocuğun cinsiyeti hakkında bazı ipuçlarının verdiği inandırılmaktadır. Mesela; eğer kadının karnı sivri ise çocuk erkek, yaygın ve yuvarlak ise çocuk kız olacaktır. Hamile kadının yüzü kızarırsa kız, kararırsa erkek çocuk dünyaya gelecektir. Kadın eğer hamilelik döneminde güzelleşmiş ise erkek, çirkinleşmiş ise kız çocuk olacaktır.

Günümüzde gelişen tıbbi yardımlar hamile kadının gebe olduğu çocuğun cinsiyetini kesin bir şekilde söyleyebilmektedir.

### **3.1.1.2. Doğum Sırası**

#### **3.1.1.2.1 Doğum Sırasında Yapılan Uygulamalar**

Günümüzde modern hastanelerde doktor ve ebelerin kontrolünde doğumlar gerçekleşse de Bor ve çevresinde doğum sırasında yapılanlar hala geçerliliğini korumaktadır. Doğumun kolay ve sancısız bir şekilde gerçekleşmesi için hamile kadına yönelik bazı davranışlarda bulunulur. Doğuracak kadının doğumunu kolaylaştırmak için eline bir oklava verilip gezdirilir ve hareketli olması sağlanır. Doğumun kolay olması için dualar edilir. Gebe kadın eskiden at arabasına bindirilip gezdirilmiş ki at arabası kadını çırpsın ve doğum kolay olsun.

### 3.1.1.3.Doğum Sonrası

#### 3.1.1.3.1. Lohusalık

Bor'da yeni doğum yapmış ve henüz yataktan kalkmamış kadına; loğusa, lohsa, emzikli, loğsa gibi adlar verilmektedir. Doğumdan sonra kadının yatakta kalma süresi; kadının fizyolojik durumuna, doğumun güç ya da kolay olmasına, iklime, çevre koşullarına, ailenin ekonomik durumuna ve gelinin sevilme durumuna bağlıdır.<sup>485</sup>

Lohusa şerbeti doğum sonrası anne ve bebeği ziyarete gelenlere verilen geleneksel içeceğimizdir. Gebelik sonrası sütü arttırdığı ve bağışıklık sistemini güçlendirdiği bilinir.

Lohusa şerbeti; On Beş – Yirmi bardak su, yarım kilo lohusa şekeri, Beş su bardağı toz şeker, On Beş adet karanfil ve Üç – Dört kabuk tarçın ile yapılır. Su, şeker ve lohusa şekeri büyük bir tencereye kaynatılmak üzere konulur ve 25 – 30 dk. kaynatılır. Tülbent içinde tarçın ve karanfiller tencereye konulur ve bir müddet kaynatılmaya devam edilir. Ateşin altından aldığımız tencerenin içindekiler süzülerek sıcak ya da soğuk olarak gelen misafir kadınlara ikram edilir.<sup>486</sup>

#### 3.1.1.3.2. Yeni Doğmuş Çocuk / Bebe İçin Yapılan Uygulamalar

Çocuk doğduktan hemen sonra göbeği kesilir ve banyo yaptırılır. Çocuğun vücudunun mikrop kapmaması ve ağzının kokmaması için bir yere yatırılarak, bütün bedeni tuzlanır. Çocuk bu vaziyette iken önceden hazırlanmış elbiseleri sıkıca giydirilir (kundaklama) ve iki gün bekledikten sonra banyo yaptırılır.

Hamile kadının yediği içtiği şeylerin, baktığı kişi, hayvanların ve nesnelerin çocuğu etkileyeceği inancı varsa, çocukla göbeği ve eşi arasında da aynı inanç söz konusudur. Bu nedenle çocuğun geleceğini, ilerdeki işini ve geleceğini etkileyeceği inancıyla göbek gelişi güzel atılmaz.

---

<sup>485</sup> Koç, A.g.t., 147.

<sup>486</sup> Doğan, A.g.e., 86.

Bu uygulamaya örnek olarak göbek; Cami duvarına, cami avlusuna gömülür, Okulun duvarına, bahçesine atılır (Okusun diye). Suya atılır. Çocuğun sonu, arkadaşı, eşi, yoldaşı gibi adlarla tanımlanır. Çocuğun sonuna çocuktan bir parça hatta çocuğun kendisi gözüyle bakıldığı için doğumdan sonra genellikle temiz bir beze sarılarak, temiz bir yere gömülmektedir. Günümüzde Bor'daki doğumlar hastanelerde gerçekleştiği için eşle ilgili geleneksel uygulamalar tamamen yok olmuş durumdadır. Göbekle ilgili adet ve inanmalar günümüzde de yaygınlığını sürdürmektedir.<sup>487</sup>

#### **3.1.1.3.3. Bebeğin Toprağa Yatırılması**

Çocuğu toprağa yatırmak için özel bir yerden temiz toprak getirilir ve elenir. Elenen toprak ısıtılır. Ve beze çocuğun belinden altına gelecek şekilde yayılır. Bez sarılarak çocuk kundaklanır. Toprağa yatırmakta ki amaç hem çocuğun sancısını, karın ağrısını alsın diye hem de sağlıklı olması ve bez görevi görmesi içindir. Şimdi çocuklara hazır bez takılmaktadır. İsteyen toprağa çocuğunu yatırmaktadır. Bebek toprağa tuzlandıktan sonra yatırılır. Her yatırılıştta toprağı değiştirilir. Bebek toprağa 40 gün ile 3 aya arasında yatırılır. Eskilerde bir yasına kadar yatırılırdı. Bu uygulama nadiren de olsa devam etmektedir. İlçe merkezinden ziyade köylerinde görülür. Toprağa yatırma özellikle kış aylarında yapılır.

#### **3.1.1.3.4. Çocuğa / Bebeğe İsim Verme**

Çocuğa isim verme merasimi genellikle dini bir görünüm sergilemektedir. Günümüzde sadece köylerde değil hemen hemen her yerde devam eden ad koyma töreni tüm Türkiye'de olduğu gibi Bor'da da aynı şekilde uygulanmaktadır.

Daha önceden belirlenmiş olan isim ya bir dini nitelikli birinin ya da dini yönü ağır basmış bir kimsenin önderliğinde gerçekleştirilir. Çocuğa isim vermeden önce iki rekât namaz kılınır. Çocuk kucağa alınır. Sağ kulağına ezan okunur. Sonra da çocuğun ismi kulağına üç kere söylenir.

---

<sup>487</sup> Koç, A.g.e., 147.

Daha önceden belirlenen İslamiyet'e uygun, ailenin büyüklerinden birinin ya da ailenin istediği ve uygun gördüğü bir isim çocuğa verilir ve çocuk artık o adla anılır.

### 3.1.1.3.5. Çocuğun Kırka Basması / Kırkı Çıkarması

Loğusa ve çocuğun doğumundan sonraki Kırk gün içinde hastalanmalarına halk arasında “Kırk düşmesi”, “Kırk basması”, “Loğusa basması” gibi isimler verilmektedir. Yeni doğum yapmış kadının kırk gün boyunca “kabri açık, kefeni biçik” denir. Kırk gün boyunca cinlerin onun yanına geleceğine inanılır. Cinler ürküp kaçsın diye çocuk ve annenin yanına metal eşyalar konur. Ayrıca kırk gününü doldurmamışsa çocuğun kundağına ekmek konur ve çocuk da kırk gün dışarı çıkarılmaz. Aksi takdirde kırk basar. Kırkı çıkan her çocuk yıkanır, çocuğun üzerine kalbur ile su elenir. Kırk basmış çocuk zayıf ve bitkin düşer. Ayakları birbirine dolaşık olur. Çocuk iki üç yasına gelmiş olmasına rağmen ayakta durup yürüyemezse. Bu durumda çocuğa kırk bastığı anlaşılır. Bunun içinde çocuğa kırkını çıkarma uygulamaları yapılır.<sup>488</sup>

Kırk basmasını önlemek için anne ve çocuk Kırk gün dışarı çıkarılmaz. Kırklı kadınların birbiriyle karşılaşmamalarına özen gösterilir. Eğer birbirlerine iğne verip değiştirirlerse Kırk basmaz. Lohusa bir kadının bulunduğu yere başka bir kadın girerse Kırklı kadının yüksek bir yerde oturması gerekir. Yoksa Kırk basar. Lohusa kadın kesinlikle yalnız bırakılmaz. Geceleri korkmasın diye odanın ışıkları açık vaziyette bırakılır. Lohusa kadının Kırkı çıkana kadar kazma kürek başında bırakılır. Lohusa kadının üzerine, odada duvardan duvara ipler gerilerek soğan, iğne, Kur'an-ı Kerim ve ayna asarlar. Böylece kötülüklerden korunmuş olur. Lohusa bir kadın ekmek üzerinden atlatılmaz. Lohusa bir kadının evinden hiçbir şey alınmaz. Hatta ateş bile alınmaz.<sup>489</sup>

---

<sup>488</sup> Babaoğlu Akgümüş, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi “Çiftlik İlçesi Sosyo Ekonomik Yapısı” Niğde, s.130.

<sup>489</sup> Doğan, A.g.e., 89.

### 3.1.1.3.6. Diş Bulguru / Diş Buğdayı

Çocuğun ilk dişinin çıkması üzerine yapılan kutlama amaçlı davettir. Bu törende yiyeceği kutsama, rızkı arttırma ve bereketi çoğaltma gibi dileklerde bulunulur. Değişik bölgelerde değişik adlarla anılan bu törene diş bulguru, diş buğdayı, diş aşısı, diş hediği gibi isimler verilmektedir.

Çocuk bir veya bir buçuk yasına gelip de ilk dişini çıkardığında ailesi tarafından buğday kaynatılır. Kaynatılan buğdayın içine seker, çerez ve fıstık konulur. Daha sonra küçük tabaklarla komsu ve akrabalara dağıtılır. Verilen buğdaya karşılık çocuk için hediye alınır. Herkes hediye veremeyebilir. Bazıları da çocuk için dua eder. Komsulara ve akrabalara buğday ikram edildikten sonra ailesi bir araya gelir ve kaynatılan buğdaydan yerler. Orada bulunanlarca çocuk kucaktan kucağa gezdirilir ve “ Maşallah ” denir. Böylece çocuğun ilk dişinin çıkışı kutlanmış olur.

### 3.1.1.3.7. Çocuğa Nazar Değmesi / Çocuğun Nazardan Korunması

Geleneksel toplumda yaygın olan göz değmesi inancının bireydeki güvensizlik, kıskançlık duygularını inkâra ve yansıtmaya yarayan bir inanış sistemi olarak bilinen nazar, ayrıca ruh sağlığı ve toplum hekimliği yönünden göz değmesi inancının bireyin ilerlemesi, daha iyiye doğru gitmesi, hastalara erken yardım edilmesini önleyen bir inanç olarak da görülmektedir. Her türlü canlı ve cansız varlığı tehdit eden bu çarpıcı ve öldürücü gücün, özellikle geçiş dönemindeki çocuklar için büyük bir tehlike taşıdığı inancı çok yaygındır. Bu nedenle çocuk sahibi anneler ve aileler, çocuklarını bu çarpıcı gücün zararlarından korumak için birçok çareye başvururlar.<sup>490</sup>

Nazardan korunmak ya da uğranılan nazarı canlı veya cansız varlığın üzerinden atmak için uygulanan değişik yöntemler vardır. Bunlar;

---

<sup>490</sup> Akgümüş, A.g.t., s, 131.

1. Kişinin kendi üzerinde, bebeğinde, çocuklarında, evinde, arabasında, büyük ya da küçükbaş hayvanında, evcil ev hayvanında nazar degeceğinden korktuğu eşyanın üzerinde nazar boncuğu bulundurulması.

2. Sabah namazı okunurken kesilen iğde ağacının dalının, özellikle bebeklerin hatta yetişkinlerin üzerine çengelli iğneyle takılması.

3. Cevşen, nazar duasının üstte bulundurulması.

4. Ayet’el Kürsi duasının evden çıkmadan okunması.

5. Akik taşı yüzük ya da kolye takılması ki burada akik taşının vücuda temas etmesine dikkat edilmektedir.

6. Çocukların çirkin diye sevilmesi.

7. Annenin çocuğuna nazarının çabuk degeceğine inanıldığı için çok heyecanla sevmemeye dikkat edilmesi.

8. Bebeğin ilk kakalı bezinin evin eşiğine gömülmesi. Böylece üzerinden geçen herkesin kötü güçleri kapıda bırakacağına inanılması.

9. Bebeğin yakınında süpürge bulundurulmaması.

10. Şap, civa, taşınması.

11. Güzel bir şey karşısında “Maşallah, Allah esirgesin” denmesi.

12. Güzel, övücü sözler, iltifatlardan sonra ya da bakışından hasetlik olduğu hissedilen kişilere fark ettirmeden poponun kaşınması, bu yapılırken de “gözün göğ taşa da götün yere yapışa” denmesi.

13. Tuz ve soğan kabuğunun yakılarak kişinin bunların dumanında tütsülenmesi.

14. Kurşun dökülmesi: Bu pratik üç aşamalı olarak yapılır. Kurşun eritilip başı beyaz örtü ile kapatılmış kişinin üzerinde suya dökülür. Bu ilk aşamadır. Burada sudaki kurşunun şeklinden nazar eden kişinin eşkâli ve nasıl bir ortamda değdiği tespit edilir. Kurşun tekrar eritilir. Aynı şekilde suya dökülür. Burada amaç bu kötü gücü kovmaktır. Kiş kiş kiş diye sesler çıkarılır ve dualar okunur. Üçüncü aşama aynı işlemin tekrarıdır. Fakat burada kötü güçler, nazar edene yönlendirilir. Kurşun dökülürken “elemtere fiş kemgözlere şiş” denmesinin sebebi budur.

15. Her birinin üzerine Üç Kulhu Bir Elham dua okunduktan sonra

“Azara bozara göz edenlere

Göz bebekleri bozula

Aynıl şak şak  
Aynıl tak tak  
Havuğun kovuğundan  
Çirkin gitsin kovuğundan” denilir. Veya karşısındakine şaka olsun diye esprili bir yaklaşımla  
“İyi nazar kötü nazar  
İyi olursa kalkar gezer  
İyi olmazsa işte mezar” denilir.  
16. Nazar değdiği inanan kişinin yıkanması.<sup>491</sup>

#### 3.1.1.3.8. Çocuğun Sünnet Ettirilmesi

Çocuklar çoğunlukla okul çağına yakın veya ilkokul yıllarında ergenlik çağına girmeden sünnet edilmektedirler. Sünnet toplumsal yapı içerisinde birçok işlevi üstlenmenin yanı sıra; görkemli bir sünnet töreniyle aile hem üyesi bulunduğu grup içerisindeki saygınlığını artırır hem de çocuğunun mürüvvetini görür. Anadolu da ve Bor’da çocuğun bakımı, sünneti, evlendirilmesi anne babanın boynuna borçtur. Sünnet zamanı ve mevsimi olarak da en çok ilkbahar, yaz ve sonbahar mevsimi seçilmektedir. Günümüzde özellikle kentlerde sünnet düğünü ya da töreni için Cumartesi ve Pazar günleri seçilmektedir.

Aile çocuklarının yaşı ve ekonomik durumuna göre çocuklarını sünnet ettireceği zamanı yaklaşık iki ay önceden belirleyerek hazırlıklara başlar. Aile düğün gününü belirledikten sonra bir hafta on gün öncesinden konuklara haber verir. Sünnet çocukları sünnetten birkaç gün önce veya aynı gün ata, arabaya, otomobile bindirilerek dolaştırılmakta bu geziye mahallenin öteki çocukları da katılmaktadır. Böylece çocuğun sünnet edileceği bu gezintiyle de halka duyurulmaktadır. Sünnet aşamasında; “Allahu Ekber, Allahu Ekber” denilerek tekbir getirilmekte, ayrıca “oldu da bitti Maşallah” diye çok bilinen ve yaygın olarak bilinen tekerleme de söylenmektedir.

---

<sup>491</sup> Doğan, A.g.e., 91-92.

Sünnet sahibi aile gelen konuklara yemekli ikramda bulunur. Hocaların katılımıyla gerçekleşen Mevlid-i Şerif sırasında, dualar okunur, ilahiler söylenir. Dini törenin yanında çalgılı türkölü eğlence de düzenlenmektedir. Sünnet olan çocuğa hediyelerin verilmesiyle sünnet düğünü son bulur.

### **3.1.2. Düğün Adetleri**

#### **3.1.2.1. Evlenme İsteği ve Kız Beğenme**

Aile Türk milletinin çok önem ve değer verdiği kutsal bir kurumdur. Bu kurumun oluşması evlilik münasebetiyle gerçekleştirilir. Genç kızın evlilik talebinde bulunması hoş karşılanmaz. Erkek için ise durum farklılık arz eder. Evlenme talebi en rahat şekilde anneye söylenir. Anne, bu talebi uygun bir dille babaya ifade eder. Baba da eğer uygun görürse evlilik yolunda ilk adımlar atılmaya başlanır. Akraba çevresi öncelikle tercih edilir. “Elin akıllısından bizim delimiz iyidir” ifadesi huyu suyu bilinen bir kişinin tercih edilmesinin evlilikte ne derece önemli olduğunu ortaya koyar. Ayrıca akraba evliliklerinde ailelerin birbirine daha tutkun ve aile içi ilişkilerin daha sağlıklı olacağına duyulan inanç kuvvetlidir. Bu sebeple önce yakın akrabalarından ve yakın çevreden başlanarak, gidilen yerlere haber edilir ve böylece kız arama süreci başlamış olur.<sup>492</sup>

Evlenecek çağa gelen delikanlıya, yasına ve duruma uygun bir kız aranmakta bunu halk “Küfü Küfüne, Dengi Dengine” anlamına gelen sözlerle ifade etmektedir.

Askerden dönen eli ekmek tutan yani ekmeğini kazanan her delikanlı evlenme çağına gelmiş demektir. Oğlan askerden döndükten sonra anne ve babası “eteğini beline sokar” hazırlığa mahallede, eşe, dostta bulunan kızları gözden geçirmeğe baslar. Bulunan kızlar geleneğe göre oğlana en yakın arkadaşı tarafından duyurulur, ağzı aranır kimi istediği sorulurdu. Oğlanın annesi münasip görülen kızın evine sabah erken saatinde bir is bahane ederek gelirdi. Evin ve avlunun temiz olup olmadığına, kızın kalkıp kalkmadığına, kılığına kıyafetine bakardı. Bu eve girerken yapılan ilk kontroldür. Kız kahve pişirmeğe gidince müstakbel kayınvalidesinin

---

<sup>492</sup> Açıkgöz, A.g.t., s,221.

ayakkabısını çevirir. Eğer oğlanı istemiyorsa asık suratlı ve günlük kıyafetiyle çıkar, pabuçlarını da çevirmezdi. Bu arada kayınvalide türlü bahanelerle lamba camının kirli, tozlu olup olmadığını odanın köselerinde ve tavanda is veya buna benzer işgüzarlığa gölge düşürecek haller bulunup bulunmadığına bakardı. Odada yalnız kalırsa halı, kilim varsa hasırın altını kaldırarak evlerinde iyi bir temizliğin yapıp yapılmadığına dikkat ederdi. Eğer kız beğenilirse dünür gitme isı baslar. Kızın durumu elverişli olduğu öğrenilince gayri resmi olarak kız istenir. Bilhassa “ne kızı ver, ne de dünürü küstür” prensibine dikkat edilir.

Oğlan evi de kız evinin “kız evi naz evi olduğunu bilir. Bu ziyaretleri birkaç defa tekrarlardı. İki tarafın uygun görüşü belli olduktan sonra “şerbet” adı verilen bir tören ile söz ilan olunur. Şerbetten evvel kızın evine seker ve kahvenin yanı sıra altın yüzük gibi bir hediye de gönderilir. Şerbet günü taraflarca kararlaştırılır. O gece aksam ile yatsı arasında delikanlının yakın akrabalarından basta sözü dinlenir biri olmak üzere bir topluluk ile oğlan evi kız evine gider. Kız evi, bu topluluğu yakınları tarafından karsılar ve kahve ikram ederler. Oğlan evinden bir zat “Allah’ın emri Peygamberin sünneti üzerine filan efendinin kızını oğluma münasip görüyoruz, siz ne düşünürsünüz” sözleriyle geliş maksadını izahla orada bulunanlarının tasvibine sunar. Herkesin “uygundur” sözü ile o mecliste hazır olan hoca duruma uygun ayetler ve hadisler okur ve küçük bir konuşma yaparak dua eder. Hazır olanlar “âmin” derler. Duanın sonunda şerbet içilir.<sup>493</sup>

### 3.1.2.2. Söz Kesme

Eğer kız tarafı kızı vermeyi kabul ederse daha sonra ki aşamada söz kesimi baslar. Kız ve erkek tarafı yüzükleri alır ve tekrar görücüler kız evine gider. Kız evi hazırlanır ve yemekler yapılır. Erkek tarafı da hediyeler alır ve kız evine gider. İmam çağrılır. Kız ve erkek sandalyeye oturtulur ve imam dua okuyarak yüzükleri takar. Daha sonra geline takılar takılır. Misafirler yemek yer ve sonra dağılırlar. Burada düğünün ne zaman yapılacağı kararlaştırılır ve düğün eşyaları konusuna iki taraf anlaşır.

---

<sup>493</sup> Akgümüş, A.g.e., s, 154.

### 3.1.2.3. Nişan

Nişan ilçede genelde sözden sonra olur. Bazen de söz kesmeden direkt nişanlanırlar. Nişan zamanı aileler arasında belirlenir. Nişan töreni bir günde yapılır. Nişan, kız evinde yapılır. Bütün masrafları erkek evi tarafından karşılanır. Sazcı tutulur ve aksama kadar saz eşliğinde nişan töreni yapılır. Erkek tarafı kendini evliliğe hazır hissedene kadar nişanlı kalınır. Bazen de erkek kendini evliliğe hazır hissetmediğinden, yani evlilik masraflarının altından kalkamayacağı zaman kızı kaçıır ve bir gün içinde evlenirler. Nisan yüzüklerini imam takar ve dua okunur. Daha sonra yüzüklerin bağını imam makasla keserken “ makas kesmedi” diyerek bahşiş ister. Bahşişi aldıktan sonra bağı keser ve çiftler nişanlanır. Daha sonra nişanlılara takılar takılır, dualar okunur ve taraflar nişanlanmış olur. Aksam güneş batana kadar nisan töreni devam eder.

Eskiden nişanlı gençler evlenene kadar görüştürülmezmiş. Nişanlılar da birbirine yaklaştırmazmış. Ancak gizli olarak ailelerin yanında görüşebilirlermiş. Simdi nisan esnasında nişanlılar el ele tutuşup halay çekip oynayabilmektedir. Kız gelin gideceği evin islerine yardımcı olmak için gidebilir; ancak babasından ve annesinden izin alarak bu işi yapar. Kız nişanlısının evine ilk gittiğinde hediyelerle karşılanır. Nişanlılar karşılıklı ziyaretler şeklinde ailece birbirlerini ziyaret etmekte ve hediyeleşmektedir. Nişanlılar yalnız kalıp görüştürülmezler. Erkek nişanlısını görmeye giderken annesi ve kardeşine yani ailesine hediyeler alır. Erkek nişanlısının evine sık sık varmaz. Çünkü bu durum toplum tarafından kınanır. Ancak unutulacak, arayı soğutacak kadar da seyrek varılmamalıdır.<sup>494</sup>

### 3.1.2.4. Kına Gecesi

Düğünden bir gece önce kadınlar arasında ve gelin evinde düzenlenen eğlenceye “kına gecesi” denir. Düğünden bir gün önce düzenlenen törene evlenecek kız, özel bir elbise ile katılır. Yatsı namazından sonra oğlan evinin kadınları ve diğer davetliler gelin evinde toplanırlar. Konuklara büyük tepsiler içinde çerezler, kurabiyeler, tatlılar ve şerbet ikram edilir. Gelin, ellerinde mumlar yanan genç kızlar

---

<sup>494</sup> Koç, A.g.e., s, 140

arasında, odaya girer. Çalgılar çalınır oyunlar oynanır. Yaşlı bir kadının okuduğu dualarla geline kına yakma töreni başlar. Gelin kızın sağ eline kına sürülür. İçerisine altın konularak varsa ipek mendil ile bağlanır. Kına gecesi hazırlanan “küçük bohça içerisine çerezler” misafirlere dağıtılır.

Gelin eline kına yakılırken türküler söylenir. Oyunlar oynanır. Maniler okunur. Ertesi gün yani düğün günü kınalı ellerdeki mendiller çözülüp avuca konan altın, bir mendil içinde damada götürülür ve bahşiş alınır. Damat bu altını bereket parası olarak yanında taşır veya para kesesinin dibine diker.

#### **3.1.2.4.1. Damat Tıraşı**

Düğün sırasında evlenecek delikanlının tıraşı önem arz etmektedir. Damat sağdıç eşliğinde berber dükkânına götürülür tıraş olduktan sonra düğüne hazırlanır.

#### **3.1.2.4.2. Gelin Başı (Kız Başı)**

Gelin olacak kızın saçları üç tuman halinde, birbirine geçmeli bürülür. Bu saç örmesini yaparken ayrıca örmenin içerisine gümüş sim de dört tutam olarak örülür. Gelin kızın saçını ince ince örülerek omuzlara kadar indirilir.<sup>495</sup>

Kına gecesi söylenen türküler şöyledir;

-----

Çakmak çakmaya geldik

Kına yakmaya geldik

Ayşe teyze ağlama

Kızın almaya geldik

-----

Bahçenizde gün var mı?

Gül dibinde yol var mı?

Aksam misafir olacam

Evinizde yer var mı?

---

<sup>495</sup> Doğan, A.g.e., 106.

-----  
Kınayı getir aney  
Parmağın batır aney  
Bu gece misafirem  
Koynunda yatır aney

-----  
Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar  
Asrı asrı memlekete kız vermesinler  
Annesinin bir tanesini hor görmesinler  
Uçanda kuşlara malum olsun ben annemi özledin  
Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim

-----  
Babamın bir atı olsa binse de gelse  
Annemin yelkeni olsa açsa da gelse  
Kardeşlerim yollarımı bilse de gelse  
Uçanda kuşlara malum olsun ben annemi özledim  
Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim...

#### **3.1.2.4.3. Kuşak Bağlama**

Kız evi ayrılığın verdiği hüznle mahzun olurdu. Gelinin babası ya da ağabeyi beyaz gelinliğin üzerine kırmızı, ipek bir kuşağı dualar eşliğinde genç kızın beline bağlar. Bu geleneğe kuşak bağlama denir. O esnada orada bulunan herkes çok etkilenir ve ağlamaya başlar. Odaya gelen damat ve gelin alkışlar eşliğinde dışarı çıkar.

#### 3.1.2.4.4. Bayrak Çekme

Düğün sabahı sabah namazında erkek evinin damına bayrak çekilir. Bayrak ucunda elma ve aynada bulunur. Kız evinin damına çekilen bayrakta ise al yazma bulunur. Erkek evinin damına bayrak çekildiği vakit erkek evi tarafından bir el ateş edilir.

Düğün üç gün iki gece sürer. Düğün müddetince yemekler büyük kazanlarda kaynatılır. Yemek zamanında yemekler verilir. Çay ocakları kurulur. Gelen gidenlere çay ikram edilir. Bisküvi arasına gül lokumu bastırılarak tepsi üzerinde davetlilere sunulur.

Düğün eğlenceli ve gelenek göreneklere bağlı kalarak sona yaklaşırken, yatsı namazından sonra sağdıçla beraber eve gelen damat; hep bir ağızdan Allahümme Salli okunarak imamın duasıyla beraber düğün sonlandırılır.<sup>496</sup>

Güvey abdest alır, iki rekât namaz kılar. Gelin de aynı zamanda namaz kılar. Namaz bittikten sonra okuyucunun kız evinden getirdiği böreği, çerezi beraber yedikten sonra güvey; ilk günden gerekli direktifleri hanımına verirdi. Ertesi gün yüz açımı yapılır ve böylece düğün bitmiş olurdu.

#### 3.1.3. Cenaze Törenleri

Ölü evine ateş düşmüştür ve bu acıyı hafifletecek olan, cenaze sahiplerine destek olacak olanlar en yakınlarıdır. Ölen kişi erkekse erkek hocalar, eğer ölen kişi bir bayan ise işin ehli bayanlar cenazeyi yıkar. Ölen bir çocuk, genç ve ya kız ise acı daha da katlanır. Ölenin ardından ağıtlar yakılır. Etrafa cenazenin olduğu duyurulması ve dinimizin bir gereği olarak salalar verilir. Sala verildikten sonra ölen kişinin kimliği ve ne zaman nerede defnedileceği söylenir.

Kişi vefat ettiği zaman, namazın farz olduğu yaştan itibaren kılamadığı namazlar hesaplanır ve her bir farz namaz için bir bedel belirlenir. Kılamadığı namazlar hesaplandıktan sonra ne kadar para toplanacağı kararlaştırılır. Hesaplanan

---

<sup>496</sup> Koç, A.g.e., s, 160.

paraya denk getirilmek için “aldım, verdim, kabul ettim” denilerek o miktara kadar paranın devri yapılarak, merhumun namaz borcu düşürülmektedir.<sup>497</sup>

Dini kurallara göre cenaze yıkanıp kefenlenir. Artık cenazenin kaldırılma zamanı gelmiştir. Ölü tabuta konulur ve musalla taşına ve ya cami önüne götürülerek cenaze namazı kılınır. Cemaatten merhum için helallik alındıktan sonra cemaatin omuzlarında tabut mezarlığa götürülür. Cenaze mezarlığa getirildikten sonra en yakınları tarafından mezara sağ tarafı üzerine yerleştirilir. Taşlarla mezarın üzeri kapatılır ve üzeri toprakla örtülür. Hocanın bu esnada okuduğu Kur'an cemaat tarafından saygıyla dinlenir ve yapılan duaya âmin denir.

Ölü çıkan evde hüznün ve keder hâkim olduğundan bir müddet yemek pişirilmez. Bu devrede komşular yardıma koşar ve yemekler getirirler. En az Kırk gün kadar televizyon açılmaz, müzik dinlenmez, yas tutulur. Ölümünden sonraki taziye ile Üç, Yedi, Kırk ve Elli İki yemekleri verilir. Bayramlarda özellikle arefe günü cenaze ziyaretleri yapılır. Ruhlarına Fatihalar gönderilir.

#### **3.1.4. Bayramlaşma**

Akrabaların, komşuların, eş ve dostların bir araya gelip mutluluklarını paylaştıkları hatta küskün ve dargınların barıştığı mübarek günlerdir bayramlar. On Bir ayın sultanı Ramazan ayının ardından gelen Üç günlük Ramazan bayramı büyük bir mutluluk ve coşkuyla kutlanır. Sabah bayram namazıyla başlar bayram. Namazdan sonra erkekler mezarlıklara gidip cenazelerini ziyaret eder dualar ederler. Daha sonra evlere dağılıp ailelerin bayramlaşması başlar. Evde Bir aydır hasret kalınan ve bugünün gelmesiyle birlikte enfes bir kahvaltı hazırlanır. Kahvaltıdan sonra eş dost bayramlaşmak için birbirlerini ziyaret eder. Büyüklerin ellerinden öpülüp hayır duaları alınırken, küçükler ceplerine harçlıklar konarak sevindirilir. Kapıya gelen çocuklara şekerler verilir. Komşulara baklava, sarma, ayran, kahve ve çay ikram edilir.

Kurban bayramı bambaşka geçer Bor'da. Kılınan bayram namazının ardından alınan kurbanlar kesilecekleri yerlere götürülür. İşin ehli olanlar birkaç saat içinde

---

<sup>497</sup> Doğan, A.g.e., s, 109.

kurban kesme işini hallederken, daha önce pek bıçak tutmamış kurban sahipleri akşama kadar kesim işiyle uğraşmak zorunda kalırlar. Allah'ın rızası için kesilen kurbanlardan komşulara ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılır. Aile içinde ve eve gelen misafirlerle beraber kurbanın eti yenerek hayır dualar edilir. Büyükler ziyaret edilip sevindirilir. Küçükler harçlıksız bırakılmaz şekerler verilir.

### **3.1.5. Askere Uğurlama**

Asker ocağı “Peygamber Ocağı” derler. Böylesine kutsal bir benzetme yapılan asker ocağı her Türk evladının zamanı geldiğinde seve seve ve isteyerek teslim olacağı bir yüce mekândır. Asker sülüslerinin muhtarlığa gelmesi ile başlar bu macera. Bazen minarenin hoparlöründen, bazen bizzat ulaşılarak haber verilir askere gidecek olan gençlere. Askere gidecekleri belli olan gençler ve bu gençlerin ailesi hazırlık yapmaya başlar. Askere gidecek gençler bir araya gelip eğlenir, oyunlar oynar, Türk bayraklarıyla süslenmiş araçlarla konvoy yapıp mahalleliye askere gideceklerini gösterirler.

Askere gidecek gençler yakınları, dostları tarafından yemekli davetlere çağrılır. Harçlıklar, temiz çamaşırlar, havlular verilir.

### **3.1.6. Yağmur Duası**

Genellikle yağmur yağdırmak amaçlı ya da aşırı yağışlara karşı gerçekleştirilen bir inanıştır. Yağmur duası için yüksek yerler, dağ, tepe veyahut ta türbe yakınları tercih edilir. Yağışların yeterli olduğu ve şükür etmek amaçlı da yağmur duası yapılabilir.

Daha önceden belirlenmiş yer ve zamanda, hazırlanan kurbanlar duanın ardından kesilir. Köylerde büyükçe kazanlarda bu kurbanların etleri pişirilir. Duaya katılanlar, köydeki çocuk bu ziyafetten nasiplenir. Son olarak duanın kabul olması için Allah'a yalvaran gönüller yağmurun gelişini bekler.

### **3.1.7. Bor'da Oynanan Oyunlar**

#### **3.1.7.1. Zulembe Oyunu**

Artık pek oynanmayan çocuklar tarafından bilinmeyen bir oyundur zulenbe. Zulenbe oyununu oynamak için en az iki kişi gerekmektedir. Bu oyunun oynanabilmesi için önce düz bir arazi bulunur. Daha sora zeminde rahat kayabilecek bir yassı bir taş sahibi olmak gerekmektedir. Bu taşın adına “zulembe” denmektedir. Herkesin ayrı bir zulembesi vardır. Zulembe at nalı da olabilir. Bunun yanında “mucuk” adı verilen yuvarlak bir taş gerekmektedir. Bu taş ceviz büyüklüğünde olmalıdır. Mucuk belli bir uzaklığa konur ve mesafe ayak ölçüsü ile ölçülür. Sonra zulembelerle bu mucuğa vurmaya çalışılır. Mucuğu birisi vurduğunda, şu tekerlemeyi söyleyerek adımlarını saymaya başlardı; Kaldıraç, guldurgaç, nalbir, muiki, sıfır iki, On İki, On Üç, On Dört... saymaya başlar. Diğer oyuncular sıra kendilerine geldiklerinde mucuğa zulembelerini atıp vurmaya çalışırlar. Vuramayan oyuncu sırasını kaybeder ve sıra bir sonraki oyuncuya geçer. Mucuğu vuran kişi daha adımlarını sayarak kaç puan kazandığını belirler. Mucuğu vuran oyuncu daha sonra daha önceden mucuğu vuran ve puanları toplayan diğer oyuncuların zulembelerine vurmaya çalışır. Eğer zulembeleri vurabilirse bu zulembelerin sahiplerinin puanlarını da toplar. Daha önceden belirlenen sayıya (150-200) ilk kim ulaşırsa oyunu o kazanır.

#### **3.1.7.2. Aşşık Oynama**

Aşşık, koyun ya da keçinin arka ayak dirseğinden çıkan kemiktir. Yakanıp kurutulan aşşıklar oynamaya hazır hale getirilir. Eğer aşşık yatık durumda ise, çukur yerine “çık”, kabarık yerine “tök” denir. Aşşık eğer kalkış durumunda ise, kaba yanına “eşik”, ince yapılı yanına ise “düzek” denir.

Aşşık çakışma ve atma olarak iki şekilde oynanır.

Çakışma şeklinde oynanan aşşık oyununda, oyunculardan biri eline sayısı oyuncular tarafından belirlenen kadar aşşığı alarak yere bırakır. Yere düşen aşşıkların durumları incelenir. (Diyelim ki 5 aşşıktan 3’ü “çık”, 2’si “tök” gelmiş olsun.) Diğer

oyuncu sıra kendisine geldiğinde aşşıkları yere attığında bir önceki oyuncunun aşşıklarının pozisyonunun aynısını yapabilirse oyunu kazanır. Aksi takdirde oyunu diğer taraf kazanır.

Atama şeklinde oynanan aşşık oyunu ise, yere çizilen bir daire içinde oynanır. Bu daire içine aşşıklar ortaklaşa dizilir. Yazı tura atarak oyuna kimin başlayacağı belirlenir. Kararlaştırılan uzaklıktan ilk çocuk “atmeri”ni (çift tarafı delinip, içine kurşun akıtılmış aşşık) daire içine dizilmiş aşşıklarını vurmaya nişan alıp atar. Daire dışına çıkarabildiklerini alır. Diğer oyuncu eksilen aşşıklar kadar kendi aşşıklarından ekler. İlk atan vuramaz ve ya aşşıkları daire dışına çıkaramazsa sıra öbürüne geçer. Birinin aşşığı bitene kadar ya da oyunu terk edene kadar oyun bu şekilde devam eder.

### **3.1.7.3. Übülük, Met, (Çelik Çomak) Oyunu**

Çelik çomak oyunu iki grup arasında oynanmaktadır. Grup sayısı oyuncuların kendi arasında belirlenir. Oyun biri uzun bir değnek (çomak) ve iki ucu kalem gibi açılmış küçük bir çubukla (çelik) oynanmaktadır. Yere “V” şeklinde bir çukur açılır. Çelik bu çukurun üzerine yatırılıp çomak ile ucuna vurularak havalandırılır. Havadaki çeliğe çomak ile vurularak mümkün olduğunca uzağa atılmaya çalışılır. Karşı grubun oyuncuları karşı tarafta havalanan çeliği tutmaya çalışırlar. Eğer havada çeliği tutabilirlerse oyun hakkı bu gruba geçer. Eğer yakalayamazlarsa çeliğin düştüğü yerden çukurun bulunduğu yere yatırılmış olan çomağa çelikle nişan alıp atarlar. Eğer çomağı vururlarsa oyun hakkı gene bu gruba geçer. Vuramazlar ise çeliği atan grup çomakla çeliğin ucuna vurup havalandırdıktan sonra havada saydırmaya başlarlar. Kaç saydırmışlarsa diğer gruptan o kadar kişinin sırtına çıkma hakkına sahip olurlar. Bu saydırma işleminin sonunda havada çeliğe vurup uzaklaştırılır. Çeliğin düştüğü yere kadar diğer grubun elemanları sırtlarına binmeye hak kazanan grubun elemanlarını taşırlar.

#### **3.1.7.4. Dombilis Oyunu**

3-5 kişilik bir oyuncu ile oynanır. 10-12 adet düzgün taş üst üste dizilir. Oyuncuların da her birinin kendine ait özel taşları vardır. Bir ebe seçilir. Bu ebe taşları büyüktten küçüğe üst üste dizer ve yana çekilerek bekler. 4-5 metre uzağa bir çizgi çizilir. Bu çizgiyi geçmemek şartıyla, oyuncular dizilmiş olan taşlara doğru ellerindeki taşları sırayla fırlatır. Maksat dizili taşları devirmektir. Taş ne zaman devrilirse, ebe hemen dizmeye başlar. Bu arada taşını atıp da dizini deviremeyen oyuncularda kendi taşlarını alıp derhal çizginin dışına kaçarlar. Eğer kaçamadan ebe taşları dizer ve onu yakalarsa o kişi ebe olur. Yalnız taş elde ise sobelenir. Eğer taşın üzerine basmış beklerse sobelenmez. Bu birkaç kişi birden de olabilir. Ebe onları dikkatle göz takibine alır. Fırsatını bulan taşını alıp sobelenmeden kaçabilir, ya da ayağı ile taşı diğer ayağının üzerine kaldırarak havaya atar ve eliyle yakalar. Bu durumda ebe onu sobeleyemez ve rahatça yerine geçer. Yalnız bu işin de riski vardır, çünkü taşı havaya atıp tutamazsa ebe onu derhal sobeler.

#### **3.1.7.5. Sütü Kemik Oyunu**

En az 6 kişiyle oynanan Sütü Kemik oyununa başlamadan önce yaşça en büyük olan iki oyuncudan ebe başı seçilir. Ardından, seçilen ebe başları adımlaşarak şu tekerlemeyi söylerler: Aldım, verdim, Ben seni yendim. Sarı kızın saçını yolmaya geldim. Bir kova suyunu dökmeye geldim. Tekerlemeyi söylemekte olan ebe başı, diğerinin ayağına basacak kadar yaklaştığında ilk oyuncuyu seçme hakkını kazanır. Bu şekilde iki gruba ayrılır. Ardından, küçük ve düz bir taş bulunur ve bir tarafına tükürülerek havaya fırlatılır. ‘Yaşa kurban keserim, Kuruya kurban keserim’ deyişleriyle taşın yere düşmesini beklenir. Taşın hangi yüzü üstte geldiyse o grup oyuna öncelikle başlama hakkını elde eder. Oyuna ilk başlayan grubun ebe başı, kemiği eline alır ve taşlardan yapılan kalenin başına geçer. Diğer oyuncular da arkalarını döner. Ebe, elindeki kemiği ‘Sütü Kemik’ diye bağırarak atabileceği en uzak mesafeye fırlatır. Oyuncuların hepsi birden ay ışığında parlayan kemiği aramak için koşarlar. Kemiği bulan oyuncu, diğer oyunculara bunu belli etmeden kaleye

ulaşmaya çalışır. Eğer kemiği bulduğunu diğer oyunculara fark ettirir yahut oyuncular durumu anlarsa kemiği bulanın elinden almaya çabalarlar. Kemik aranırken tüm oyuncular birbirlerini kemiği bulduklarına dair kandırmaya uğraşırlar. Kemiği kaleye ilk getiren taraf oyunu kazanmış olur. Oyun, bu işlemin birkaç kez tekrarlanmasıyla oynanır. Kemiği kaleye en fazla getiren taraf oyunun galibi olur. Oyunun sonunda yenilen taraf, yenenleri sırtında taşımak suretiyle cezalandırılır.

#### **3.1.7.6. Kıkık Oyunu**

Eşli ve ikişerli oynanan bir oyundur. Kale olarak tanımlanan yerden tek ayakla ayrılan yakalanmadan ve ayak yere değmeden yoruluncaya kadar kale dışında kalır ve yorulunca kaleye döner. Sekerek kovalamacada yakalanmamak ve ayak yere değmeden kaleye dönerek dinlenmek esastır. Ayak yere değerse dışarıdaki grubun elemanları bu hatayı yapan oyuncuyu yakalayıp tekmeleme hakkı kazanırlar. Tabi yakalayabilirlerse. Eğer kovalanan gruptan herhangi biri, tek ayakstndeki grubun elemanlarından biri tarafından yakalanıp tekmelenirse tek ayaklı grup kaleden çıkar ve dışarıdaki diğer grubun elemanları tamamen kaleye girene kadar her bir oyuncuyu tekmeleme hakkına sahip olurlar. Tabi ki bu oyunda kavga çıkma ihtimali çok yüksektir.

#### **3.1.7.7. Uzun Eşek**

Biraz tehlikeli olmasına karşın ülkemizde nesillerdir en popüler oyunlardan biridir. Erkek ocukların rağbet ettiği bir oyundur ve açık havada grup şeklinde oynanır. Oyuncular iki gruba ayrıldıktan sonra hangi grubun yatacağına, hangi grubun atlayacağına karar verilir. Yatacak takım daha önceden belirlenen bir kişinin görevini üstlendiği yastığın önüne dizilir. İlk baştaki oyuncu eğilerek kafasını yastığa dayar ve arkasındakiler de bir öncekinin bacaklarından tutarak eğilir.

Atlayanlar atlarken "uzun eşek gaba gaba dşek" diye bağırırlar ve eşeğin üzerine bindikten sonra srtnemez, ayaklarını dolayamazlar. Eşek çökerse atlayan grup tekrar atlar, atlayanlardan biri yere değerse yatan grup atlama hakkı kazanır. Eğer tüm grup elemanları başarılı bir şekilde eşeğe binerse, atlayanların en önündeki

kişi “tek mi çift mi” deyip parmaklarıyla 1 veya 2 gösterir ve eşeğin en arkadaki oyuncusu tahmin eder. Bilirse atlama hakkı el değıştirir.

### **3.1.7.8. Birdirbir**

Birdirbir çocuklar arasında oynanan bir oyundur. Genellikle aynı mahalledeki çocuklar arasında veya okulda oynanır. Birdirbir oyununda 10 kişilik grup halinde çocuklar veya gençler oynar. Oyuncular arasından biri ebe seçilir. Geriye kalanlar 20 adım ileride sıraya girer. Sıradaki her çocuk arasında 4 adım mesafe bırakılır.

Sıradaki çocuklar koşarak ebenin üzerinden atlar. Ellerini koyarak zıplayıp bacaklarını açarlar. Atlayan çocuk biraz ileriye gidip eğilir ve ebe gibi üzerinden atlanmasını bekler.

Atlama sırasında her çocuk kendi sözünü söyler, oyunun ismi olan birdirbir bu tekerlemeden gelir:

1. oyuncu: Birdirbir
- 2- ikidir iki, tilkinin dili
- 3- Üçdür üç, yapması güç
- 4- Dörttür dört, eteğini ört
- 5- Beştir Fes
- 6- Altıdır altı, yaptın mı kahvaltı
- 7- Yedidir yedi, yemeğini yedi
- 8- Sekizim sek sek, yere düşen eşek.
- 9- Dokuzum durak, nerede oturak

Dokuzuncu oyuncudan sonra oyun biter. Bu sırada atlayamayıp düşen olursa oyun yeniden başlar ve düşen oyuncu ebe olarak ilk başta eğilir. Eğilen kişiler sırtını kambur tutarak gelen kişinin işini zorlaştırabilir veya aşağıda durarak atlaayana kolaylık sağlar.

#### **3.1.7.9. Çanak Çömlek Oyunu**

İki grup halinde oynanır. Sokaktan toplanan, ortalama avuç içi kadar büyüklükteki yatsı taşla ebe seçilen grup tarafından üst üste konur. Bu taşlar çanak denilmektedir. Diğer grup da belirlenen aralıktan ellerindeki bir top vasıtasıyla üst üste yığılmış bu çanakları vurmaya çalışır. Vuramazsa, ebe değişikliği olur. Çanakları topla yıkan grup, hemen koşup, yıkılmaması şartıyla, etrafa dağılan çanakları üst üste koymaya çalışır. Ebe grup, çanakları yıkan topu, en kısa mesafede yakalayıp, çanakları üst üste koymaya çalışanları vurması gereklidir. Birinci grup vurulmadan çanakları üst üste koymayı başarırsa, “çanak çömlek patladı” der ve bir oyun kazanmış olur.

#### **3.1.7.10. Papembiş**

Eğimi olmayan bir yer seçilir. Bir helke toprak oyun için seçilen yere kubbe şeklinde dökülerek düzeltilir. Kubbe şeklindeki toprağımızı iki kişi yufka ekmeği sular gibi üzerini sular. Yani ıslatır. Bu arada diğer oyuncular ıslanmış toprağı şaplaklayarak hep bir ağızdan "Papembiş Papembiş Annen Gelinciye Kadar Biş "Biş""diye tempo tutarlar. Toprağın üzeri artık iyice ıslanmıştır. Toprağın çamurlanmasını önlemek için biraz kuru toprakla kubbeyi bozmadan ovalanır. Toprağın dış kısmı sertleşince dört kişi toprağın etrafında karşılıklı otururlar toprağın önüne gelen kısımdan küçük kapı açarak kubbenin içini boşaltırlar. Bütün kapılar birbirine açılmıştır. Artık oyuncular kendi kapılarını çalı çöpleri asma yaprağı v.b. kullanarak kapatır üzerini toprakla örter. Kubbenin tepesine küçük bir delik açılır. Buradan etrafa sıçratmadan kubbenin içi suyla doldurulur. Su hangi

oyuncunun kapısına zarar vererek akmışsa o oyuncu yenilmiştir. Arkadaşları onu cezalandırır.<sup>498</sup>

### 3.1.7.11. Harar Oyunu

Niğde yöresine özgü Saklambaç oyununun adıdır. Genelde erkek çocuklarınca geceleri oynanır.

Oyuna istendiği kadar çocuk katılabilir. Oyuncular arasında ya çakıl saklanır ya da ayaklaşma yapılır. Ayaklaşmada her iki oyuncu ayak hesabı ile birebir karşılaşır; en sonda kimin ayağı üste gelirse o oyuncu olur. Sona kalan ise “gıgılı” yani bir tür ebe- olur. Oyunculardan biri de “haberci” olur. Bu yapıldıktan sonra bir “kale” seçilir. Gıgılı ve haberci birlikte kalenin yanında dururlar. Gıgılı gözünü kapar ve haberci de onun etrafa bakınmamasına gözcülük eder. Diğer oyuncu çocuklar da çeşitli yerlere gizlenirler. Gizlenme işi bittikten sonra haberci yüksek sesle "harar!" diye bağırır. Sözcüğün burada anlamı “geliyoruz!” dur.

Bunun üzerine gıgılı, gizlenen oyuncuları aramaya başlar. Haberci ise onları uyarmak amacıyla ara vermeden “harar” diye bağırır. Gıgılı'nın hareketini takip eden oyuncular, kaleye koşup, gıgılıdan önce dokunmaya çalışırlar. Eğer gıgılı uzaktan ya da yakından gördüğü herhangi bir oyuncudan önce kaleye varırsa oyunu kazanmış olur. Geç kalıp 'yakalanmış' sayılan oyuncu ise gıgılı olur.<sup>499</sup>

### 3.1.7.12. Tura

Bu oyun çok eğlenceli ve aynı zamanda biraz da can yakıcı bir oyundur. Çak defa havuz başlarında ve kış geceleri ise geniş sofralarda oynanır. Mevcut arkadaşların hepsi birden düz bir yere veya bir çayır üzerine, kış ise halı ve kilimler üzerine diz çökerek bir halka çevirirler. Önce bir tura yapılır. Bu tura bir kuşak veya büyük bir mendilin bir ucundan bir kişi, diğer ucundan bir başkası tutarak ellerinde

---

<sup>498</sup> Koç, A.g.e., s, 235.

<sup>499</sup> [http://tr.wikipedia.org/wiki/Saklamba%C3%A7\\_%28oyun%29](http://tr.wikipedia.org/wiki/Saklamba%C3%A7_%28oyun%29)

aksi tarafa bükler. Kuvvetli bükölünce ve ortadan ikiye kıvrılınca kendi kendine birbirine sarılır ve sertleşir. Uçları ise düğümleir. İşte buna “tura” derler.

Sonra oyuncular, avuçlarında bir yüzük veya ufak bir taş saklayarak kapalı ellerini birbirlerine uzatır ve sorarlar...

– Yüzük hangisinde?

Yüzüğü bulan kurtulur. Buna Ebe seçme denilir. En sona kalan Ebe olur. Ebe, dairenin ortasına girer, bir elinde yüzük, bir elinde tura... Sıra ile yüzüğü herkesin koynuna veya avuçlarının içine koyar gibi sokar çeker ve birisine gizlice vermiş olur. Bu hareket tamam olunca, ebe ayakta herhangi bir oyuncunun önünde durur ve sırtına bir tura indirerek:

— Yüzük kimde? diye sorar.

Turayı yiyen oyuncu, yüzüğün kimde olduğunu tahmin yollu bütün oyuncuların yüzlerine bakarak birini söyler, hakikaten yüzük o oyuncuda çıkarsa ebe bir tura daha sırtına vurur ve turayı kendisine verir, turayı yiyen ayağa kalkar. Ebe olur. Eski ebe ise onun yerini alır. Şayet gösterdiği oyuncuda çıkmaz ise bu defa gösterilen oyuncunun önüne gider bir tura da onun sırtına vurur:

Yüzük kimde?

Diye sorar o da başkasını gösterir, ta ki, yüzük bulunsun ve ebe değişsin. Hülasa yüzüğü bularak ebe olmak isteyen iki, bulamayıp da başkasını gösterenler bir tura yerler, oyun saatlere böyle güle söyleye devam edip gider.<sup>500</sup>

### 3.1.8. Giyim Kuşam

Tüm toplumlarda olduğu gibi Bor’da geleneksel kıyafetler artık kendilerine eski resimlerde ve hatıralarda yer bulmaktadır. Günümüzde hazır giyim sanayisinin güçlenip yaygınlaşmasıyla erkeklerimiz ve kadınlarımız bu ürünlerden faydalanmaya başlamışlardır. Giyim kuşam başlığı altında inceleyeceğimiz bu konu ekonomik ve sosyal değişimler nedeniyle, bizleri “Bor’da eskiden bayanlarımız ve erkeklerimiz nasıl giyinirdi?” şeklinde bir incelemeye yönlendirdi.

---

<sup>500</sup> <http://www.nasiloynanir.com/ates-tura-oyunu-nasil-oynanir.html>

Kadınlarımız, çoğunlukla ipek kumaşlardan, bindallı adıyla sırma ile işlenmiş kadifeden yapılan entariler giyerlerdi. Entariler üç etekli olup, boyun kısmı açık dekoltedir ve burayı yaşmak kapatır. Entarinin boyu uzun ve etek uçları oyalıdır. Kolları geniş ve uzundur. Entari üzerine “Acem şalı” kuşanılır.

İpekli ve kolay döküm oluşturabilen kumaşlardan yapılma şalvarlar giyerlerdi kadınlarımız. Paçaların alt kısımları torba ağzı gibi büzülü durur. Şalvar yukarıya sıvanır ve paçanın alt tarafı büzme düzeneği ile bacağın yukarı kısmında olduğu gibi tespit edilip bırakılır. Böylece paçalar kısalmış olur.

Kadınlarımız kendi tezgâhlarında dokudukları ipekli ince bürümcek bezlerden yaptıkları iç çamaşırları kullanırlardı. Kendi dokuma çoraplarını ayaklarına giyer, sarı mest, papuç, çizme ve kloş patinleri ayakkabı olarak tercih ederlerdi.

Borlu bayanlar iki tür elbise giyerlerdi. Bunlar her gün günlük hayatta giyindikleri “Gündelik”, özel gün ve gecelerde giydikleri “Kişilik” adı verilen elbiselerdi.

Bor’un erkekleri, hatunlarının, kızlarının ve ya gelinlerinin ördüğü, dokuduğu ve ya diktiği elbiseleri giyerlerdi. Genel olarak bellerine mor ve siyah karışımı genişçe bir şal sararlardı. Bu şalın içerisinde, tütün tabakalarını, ağızlıklarını ve hançerlerini koyarlardı. Köstekli saat takanların gösterişli gümüş ve beyaz yaldızlı zincirleri gösterişli olurdu. Genel olarak fes takan genç erkeklerin püskülleri uzun ve kalın olurdu.

Yukarıda belirttiğimiz elbise kültürü günümüz gençlerinde görülmemekte, Bor’un yaşlı insanlarında da nadiren görülmektedir. Bu kıyafetler unutulmaya yüz tutmaya başlamıştır.

## **3.2. YÖRESEL YEMEKLER**

### **3.2.1. Ekmek**

Yemeklerimizin olmazsa olmaz temel besini ekmektir. Bor’da ekmek üç çeşittir. Bunlar; yufka, fırın ve tandır olarak adlandırılır.

Yufka, sert ve koyu bir şekilde yoğrulan hamurdan yapılır. Bu hamur dayanıklı iki büyük bez parçası arasına konur. Bu beze “iteği” denir. Hamur istenilen kıvama gelene kadar ayakla çiğnenir. Kıvam tutturulunca hamur küçük parçalara ayrılır. Bu küçük parçalar “bazı”, “bezi” diye bilinir. Kadınlar arasında imece usulüyle yapılan yufka ihtiyaç nispetinde yapılarak üst üste konularak istiflenir. Kuru halde bekletilen ve istenildiği zaman ıslatılıp yemeye hazır hale getirilen yufka vaz geçilmez lezzetiyle sofralarda yerini alır.

Tandır, çukurda pişen ekmektir. Daha önceden yapılmış ve tezek ateşiyle harlanmış tandırın kenarlarına yapıştırılarak yapılan tandır ekmeği sağlıklı ve lezizdir.

Fırın, adından da anlaşılacağı üzerine fırında pişen ekmektir. Fırının bir tarafında ateş yanarken bir tarafında da ekmek pişmektedir. Ekmekler fazla yanmadan tam pişmiş bir şekilde sofralarımızda yerini almaktadır.

### **3.2.2. Arabaşı Çorbası**

Arabaşı genellikle kış aylarında yapılan ve ev gezmelerinde sıkça sunulan bir yemektir. Özellikle aileler birleşip birlikte bu yemeği yaparlar. Daha sonra bu kaynaşma içinde hem muhabbet, hem akrabalık bağları geliştirir. Genellikle kış aylarında yapılması av etinin kış aylarında bol olmasından ve bu çorbanın soğuk günlerde içilme özelliği olduğundan kaynaklanır.

Yapılışı: Av eti, yoksa hindi eti o da yoksa tavuk eti (bazıları kuzu eti ) haşlanır, kemiğinden ayrılıp didiklenir. Pirinç de hazırlanır ayıklanır. Pişirilip suya atılır. Acı ve tuz eklenip un, yağ, salça kavrulup çorbaya yedirilir. Kaynadıktan sonra servis yapılır. Bir de bu çorbanın özel hamuru var. Bu hamur da şöyle yapılır; Normal un soğuk su ile karıştırı, karıştırı ocağa yerleştirilir. Pişirilir. Sinilere alınır. Sinini ortasında da tas bulunur. Taslarla Arabaşı çorba limonluca ve bol baharatlı bir şekilde sıcak servis yapılır.<sup>501</sup>

---

<sup>501</sup> <http://www.borhaber.net/bor-nigde/bor-kultur-sanat-h1321.html>

### 3.2.3. Söğürme

Eskiden fırınlarda yapılan, artık mangallara, barbekülere düşen bir et yemeğidir. Aslında yemek de değildir bir zevktir. Eskiden koyunun pirzola kısmından alınan eti tuzlar, yağlı şekilde tavaya yayarlanmış ve fırına verirlermiş bu yemeğe de söğürme derlermiş. Ama zamanla söğürme şu şekilde de yapıla gelmiştir. Erkek kuzunun sadece bel kısmından çıkarılan pirzolanın üçlü, dörtlü parçaya ayrılarak söğürme haline getirilmesinden sonra, kasabın ince bir işçilikle işleyip, önceden hazırladığı Bor biberiyle döşeli tepsiye dizdikten sonra biraz kuyruk yağıyla başka hiç bir malzemeye ihtiyaç duymadan fırına hazır hale gelir. Yaklaşık 40-45 dk. sonunda bu enfes lezzet masadaki yerini alır.<sup>502</sup>

### 3.2.4. Kelle Yemeği -Tirit

Eskiden evlerde ekmek yapılırdı. Bunlar tandır adı verilen fırın misali yerlerde meydana getirilirdi. İşte ekmek yapma olayı bittiğinde tandırda kalan köz boşa gitmezdi. Bu közle de kelle yapılırdı. Kelle tandırda ütülür, temizlenirdi. Daha sonra küçük kelle çömllekleri alınır içine biraz su koyulur, kelle de içine yerleştirilir ve tuzlanır. Sonra hazırlanan kellemiz çömllekle tandıra gömülür. Tandırda pişen bu kellenin tadına doyum olmaz. Tepsiye parçalanarak koyulan ev yufkasının üzerine kelle suyu yani tirit dökülerek de yenir.

### 3.2.5. Aşlık Çorba ve Pilavı

Evlerde kışa hazırlık için aşlık yapılırdı.

Aşlık (erişte); yumurta, un, tuz, su kullanılarak bunları sertçe hamur şeklinde yoğurup şepe (küçük yufka ekmek) gibi kalın açıp dürüm gibi sardıktan sonra kesilerek küçük parçalara ayırarak oluşturulurdu. Daha sonra kesilen parçalar güneşte kurutulurdu. En son olarak hazırlanan parçalar fırında kavrularak çorba yapımına hazır hale getirilir.

---

<sup>502</sup> <http://bor.bel.tr/yemek-kulturu.html>

Aşlık Çorbası; Biraz yağ ve salça alınır tencerede kavrulur sonra üzerine biraz su ilave edilir. Belli süre kaynadıktan sonra üzerine aşlık ilave edilir. Aşlık yumuşamaya başladıktan sonra artık çorbamız hazırlanmış olur.

Aşlık ile pilav da yapılırdı; Bir tencerenin içinde suyla birlikte aşlık haşlanır. Haşlanan aşlık kevgirden geçirilerek süzülür. Haşlanmış aşığın üzerine daha önce kızdırdığımız tereyağını dökeriz ve pilavımız hazır hale gelir.

### **3.2.6. Tarhana**

Tarhana için süzme yoğurt kullanılır. Yoğurt koyu ayran kıvamına gelinceye kadar su ile karıştırılır. Sonra ocağın üzerinde pişirmeye başlanır. Pişirme işlemi sırasında içine yarma buğday katılır. Tuz eklenip buğday yumuşayınca ve karışım kaynayınca kadar karıştırma işlemi devam eder. Kaynama başlayıp karışım koyulaşınca indirilir ve soğumaya bırakılır. Daha sonra şekil verilerek hazırlanır. Bor'da tarhana yapıldığı zaman komşular birbirlerine bunu ikram ederler. Geri kalan kısmı da kış için kurutularak saklanır.

### **3.2.7. Tarhana Çorbası**

Önce tarhanayı iri bir kâseye koyup bir bardak su içinde ıslatılır. Bu ıslatma işi 10–11 dakika kadar sürmeli. Tarhanamız ıslana dursun siz bu arada bir tencereye bir çorba kaşığı yağı konup, içine ezilmiş salça katılır. Sarımsağı soyup hava dövdükten sonra yağın içine atılır. Bu karışımın üstüne 6 bardak suyu döküp karıştırılır. Tencereyi orta hararetle ateşin üstüne koyup ısıtmaya başlanır. Yağımız suyun içerisinde eriyip suyunuz ılıklaşınca, suda ıslattığımız tarhanayı tencereye döküp devamlı karıştırarak pişirmeye devam ederiz. Çorba ısındıkça koyulaşacaktır. Tarhana çorbasını devamlı karıştırmak gerekir. Yoksa tarhana suyla iyice bütünleşmez, topak topak kalır. Çorbamız göz göz kabarmaya başlayınca bir taşım daha kaynatıp ateşten indiririz. Üzerine kuru nanesini serpip, sıcak ikram edilir.

### 3.2.8. Pekmez

Türkiye’de pekmez üretimi geleneksel olarak binlerce yıllık bir geçmişe sahiptir. Üretim daha fazla aile işletmeciliği şeklinde yapılmaktadır. Eskiden beri halk arasında pekmezin insan sağlığı üzerinde olumlu etkileri olduğuna inanılmaktadır.

Bir kg. pekmez, bomesi 11, şıra randımanı %70 olan 5-6 kg üzümünden üretilmektedir.

#### Ev Koşullarında Üretim:

Pekmezlik üzümler çeşitli şekillerde sıkılır ve şırası elde edilir. Bu şıra üzerinde ekşiliği giderme işlemi uygulanır. Ekşiliği giderme ve durultma genel olarak %50-90 kireç içeren pekmez toprağı kullanılarak yapılmaktadır. Şıraya pekmez toprağının katılmasının nedeni, şırayı durultmak, süzmeyi kolaylaştırmak ve şıra ekşiliğini azaltmaktır.

Kestirme işlemi; presten alınan şıra 50-60 C’ de 10-15 dakika kaynatılıp, pekmez toprağı ilave edilerek yapılmaktadır. Şıraya katılacak toprak miktarı 100 kg üzüm şırasına 1-5 kg arasında değişmektedir. Kestirilen şıra dinlendirme kaplarında en az 4-5 saat durulması için bekletilir. Bu süre sonunda kabın dibinde tortu oluşur. Şıranın berrak kısmı sifon yapılarak alınır. Berrak şıra hemen kaynatma kazanlarına boşaltılır.

Kaynatma işlemi açık yayvan kaplarda yapıldığı gibi, vakum kazanlarında daha düşük ısıda koyulaştırma işlemi ile açık renkli pekmez üretilir.

Kaynatma kazanında şıra kaynamaya başlayınca köpük oluşur. Bu köpükler kepçe ile alınır. Kaynama ilerledikçe şıra üstü gittikçe kızaran köpükler bağlar, şıra içten içe kızarır. Daha sonra şıra göz göz olarak kaynar ve kendine has pekmez kokusunu yayar. Bu gözlemler sonucunda pekmezin kıvama geldiği anlaşılabılır.

Pekmez toprağıyla ekşiliği giderilen, 50-60 C’de 10-15 dakika kestirilip, tortusundan ayrılan şıranın ateşte kaynatılmasıyla elde edilen ürüne tatlı cıvık pekmez denir.

Diğer bir usulde pekmeze işlenecek şıra güneş altında geniş yayvan kaplarda suyu uçurularak koyulaştırılarak günbalı denen pekmez elde edilmektedir. Türkiye’de piyasadaki katı pekmezler ise tatlı cıvık pekmeze maya katılarak ve devamlı karıştırmak suretiyle hava emdirilip ağartılması sağlanarak elde edilir.

Katı Pekmez; Cıvık pekmez ateşten indirilerek devamlı karıştırılır. Bu arada pekmez soğurken bir yandan pekmezin katılaşmasını sağlayacak maya hazırlanır. 25 kg. pekmez için 5 yumurta akı, 500 g pudra şekeri ve 500 g eski pekmez katılarak pekmez devamlı sivrulur. Bu şekilde rengi ağartılan pekmez bir gün bekletilip, ertesi gün tekrar iyice karıştırılır. Elde edilen katı tatlı pekmez saklama kaplarına konulur.<sup>503</sup>

### **3.2.9. Niğde Tava**

Malzemeler: 2 kilo kuşbaşı et, 250 gr civarında kuyruk yağı, 3 baş sarımsak, 250 gr sivribiber, 1 kilo kabukları soyulmuş domates.

Yapılışı: Biber, domates ve sarımsak küçük küçük doğandıktan sonra tepsinin altına önce sarımsaklar, üzerine kıyılmış biberler, onun üzerine domates, onun üzerine de etler dizilir. En üste de kuyruk yağı konulur ve tuzlanarak fırına verilir. Servise hazırdır.

### **3.2.10. Salça**

Ağustos sonlarında eskiden Sazala’nın şimdilerde ise Bor’un köylerinin kaliteli domatesleri pazara gelir. Domates sandıklarla alınır. Büyük bir kazanda yıkanır ve tuz atıp birkaç gün güneşte bırakılır. Sonra kalbur ve kevgirde el ile ezilerek geçen domates suyu (şimdilerde domatesler kıyma makinelerinde ezilmekte ve suyu çıkarılmaktadır.) ocak üzerinde leğen ile kürek ile karıştırılarak kaynatılır. Kıvamı, renginin koyuluğu ve tadı kontrol edilerek suyu iyice alınıp koyu kırmızı bir kıvama gelmesi ile ateşten alınıp kaplara konur. Salça leğeni de çocuklar ve komşular tarafından el ile sıyrılarak, yalanarak yenir ya da ekmeğe sürülerek

---

<sup>503</sup> <http://www.kemerhisar.bel.tr/>

tadılırdı. Özellikle yeni yapılmış salçayı yeşil soğanla yemeye doyulmaz. Domates çekirdeği ve posası da kurutulup yakıldığı gibi tohum olarak da yararlanılır.

### 3.2.11. Kabak Tatlısı

Kabak duru pekmeze katılarak kabak tatlısı yapılır. Tohuma bırakılan kabak düzgün kesilip kabuğu soyulup sulandırılır. Kirecin duralmış suyuna 3-4 saat bırakılır. Kireçli sudan alınıp iyice yıkanır ve süzdürülüp kuş kanı denen hazırlanmış, kaynatılmış şıraya kabak katılır. Kabak tadını çekene kadar kaynatılıp rengi kırmızılaşınca tülbentle süzülerek şıra alınır. Kabaklar devamlı karıştırılmaya devam edilerek kıvamına gelince ateşten alınır ve pekmezin içine konup yemeye hazırlanır.

504

### 3.2.12. Köfter

Pekmez yapılan evde köfter de yapılmaktadır. Beyaz üzümünden elde edilen şıra kaynatılıp yüzünün kefi alınır, ateş söndürülür. Nişasta ve un ölçüye göre hazırlanır. Soğuk şıra ile yoğrulur. Özel köfter küreği ile dinlenen şıraya yoğrulan boza kıvamındaki nişasta ve un karışmış şıra katılır ve köfter küreğiyle 45 dk. bu işlem devam eder. Kıvamını bulunca leğen ateşten alınır. Önceden hazırlanmış kaplara kepçe ile akıtılan karışım 1 gün bekletilir. Soğuma ile kısmen katılaştıran kıvama köfter denilir. Ertesi gün kaplarda düzenli olarak kesilerek yerden yüksekçe ve güneş gören, korunmalı yerlerde kamış çığlara düzenli olarak serilir. Birkaç gün sonra arkalı önlü yapılır ve kurumaya bırakılır. Kuruması sonrası toplanıp bez torba ya da tenekelere alınarak kış için saklanır. Köfter kaynaması da komşularla paylaşılan bir gelenektir.<sup>505</sup>

---

<sup>504</sup> <http://bor.bel.tr/yemek-kulturu.html>

<sup>505</sup> <http://www.dursunozden.com.tr/yazilar/323-yoenetici.html>

### 3.2.13. Sirke

Şarapanada (tekne) pekmez sıkıldıktan sonra cıbrası kalırdı. Çuval bez üzerine konan cıbra üzerine ağırlık konur, birkaç gün beklenir ve kendi kendine ısınan cıbra kontrol edilir, kıvamına gelince üzerine kovalarla su serpilirdi. Sızan su alınırdı ve birkaç kez aynı iş yapılırdı. Sonuçta oluşan sıvı damacanalara ya da küplere konurdu. Üzümün türü sirkenin keskin olmasını sağlardı. Sirke damacanada korunur ve birkaç yıl bekletilince olurdu. Sıra ile damacanalardan kullanılırdı ki sirke çok keskin olurdu. Sirke satılmaz olmayana verilirdi.

### 3.2.14. Vıttırıvızzık

Pekmeze yapılan özel bir tatlıdır. Kışın canı taze köfter isteyen bunu yapabilir. Köfter niteliğinde pratik olarak yapılan bir tatlıdır.

Yapılışı: 1 su bardağı su ile 1 su bardağı pekmez karıştırılır. 2 çorba kaşığı tepeleme nişasta ilave edilir. Kaynayınca kadar karıştırılır. Kaynadıktan sonra küçük tabaklara koyulur. Üzerine dövülmüş ceviz serpilerek servis yapılır.<sup>506</sup>

### 3.2.15. Türlü Konserve

Malzemeler: 1 kg patlıcan, yarım kg bamya, yarım kg taze fasulye, 1 kg kabak, yarım kg sivri biber, 1 kg domates, 1 çorba kaşığı tuz.

Hazırlanışı: Sebzeleri yıkayıp kurulayın. Bamyaların sap kısımlarını kesip fırın tepsisine yayın. Sıcak fırında birkaç dakika kurutun. Kaynar suda 7-8 dakika kadar haşlayıp suyunu süzün.

Patlıcanları alacalı soyup iri küpler halinde doğrayın. Acısını çıkarmak için tuzlu suda bekletin. Kabakları temizleyip küp şeklinde doğrayın. Biberleri ve taze fasulyeleri ayıklayıp ikiye veya üçe kesin.

Hazırladığınız sebzeleri ayrı kaplarda diri kıvamda haşlayıp süzün. Domatesleri dilimleyin. Sebzeleri kavanozlara değişimli olarak yerleştirin. Bir kaşık

<sup>506</sup> <http://www.borhaber.net/bor-nigde/bor-kultur-sanat-h1321.html>

tuz ekleyip bir parmak boşluk kalıncaya kadar kaynar suyla doldurun. Havasını çıkardıktan sonra kapağını sıkıca kapatın.

Kavanozları sterilize etmek için; büyük bir tencerenin dibini kalın bir bezle kaplayın ve kavanozları birbirine değmeyecek şekilde yerleştirin. Kavanozların üzerine çıkacak kadar su doldurup 25-30 dakika kaynatın. Ilıncaya kadar bekletin. Kavanozları tencereden alıp aralıklı olarak kuru bez üzerine dizin. Kapaklarını kontrol edip serin ve rutubetsiz bir yerde saklayın.

### **3.2.16. Karışık Turşu**

Malzemeler: Yarım kg havuc, yarım kg salatalık, yarım kg taze fasulye, 2 çorba kaşığı turşu tuzu, 4-5 defne yaprağı, 7-8 diş sarımsak.

Hazırlanışı: Havuçları temizleyip halka halka dilimleyin. Sivri biberleri yıkayıp uçlarından biraz kesin. Salatalıkları kalın halkalar halinde doğrayın. Taze fasulyeleri yıkayıp ayıklayın ve 2-3 parçaya kesin. Sarımsak dişlerini ayıklayın. Turşuyu yapacağınız kavanozu dolduracak kadar suda tuzu eritin.

Hazırladığınız sebzeleri kavanoza değişimli olarak yerleştirin. Aralarına sarımsak dişleri ve defne yapraklarını ekleyin. Tuzlu suyu kavanoza boşaltıp kapağını sıkıca kapatın. Kuru ve serin bir yerde 15 gün bekletin.<sup>507</sup>

### **3.2.17. Gaynana**

Yumurta ile un çırpılır, yağa dökülür. Kızaran lokmalar hazırlanan şeker kestirmesine dökülür.

### **3.2.18. Bulgur**

Bulgur kış için yapılan hazırlıklardan biridir. Pazardan alınan buğday çeşme başında leğen içerisinde önce yıkanır, sonra kaynatılarak bulgur yapılır. Bulgur güneşte samanlar üzerine serilerek kurutulur. Kuruyan bulgur büyük bir tasın yarım

---

<sup>507</sup> <http://www.kemerhisar.bel.tr/>

küre biçiminde oyulması ile yapılan “Soka” ya konur. İki kişi ellerinde T seklinde olan ahşap tokmaklarla karşılıklı durarak sokudaki bulguru dönüşümlü olarak döverler. Bu ise bulgur dövmek denir. Buğdayın kabuğu soyuluncaya kadar devam edilir. Sonra hafif rüzgarda yere serilen sergi üzerine eleğe doldurulan dövülmüş bulgur biraz yüksekte yavaş yavaş dökülür. Kabuklar tanelerden böylece ayrılır.

Simdi sıra eskiden evlerimizde bulunan bulgur değirmenine geldi. Değirmen biri altta sabit ortasına demir saplanmış ve diğeri onun üstünde bir kenarına ahşaptan sap takılmış yuvarlak iki sert tastan teşekkül eder. Değirmenin üst taşının ortasında genişçe bir delik bulunur. Karşılıklı oturan iki kişi ahşap saptan tutarak taşı çevirirken ehil olanı hazırlanmış buğdayı değirmenin üstündeki delikten döker. Bulgur yani irice kırılmış buğday böylece elde edilmiş olur.<sup>508</sup>

### **3.2.19. Üzüm Turşusu**

Malzemeler; 5 kg üzüm, 2 su bardağı toz şeker, 5 gr turşu tozu. Şeker ve su toz ile karıştırılır ve bir küpe konur üzerine yıkanan tas üzümler konulur. Ağız kapatılıp 1-2 ay bekletilir yemeğin yanında değil kompasta gibi yemek üzerine yenilir. Üzüm olarak parmak üzümü veya sert kabuklu bir başka üzüm konulur. Turşu tozu olmadığı zamanlarda kök hardal bitkisi denen bir bitkinin tohumları 1 bez içerisine sarılarak tursunun üzerine konulurmuş.

### **3.2.20. Aşure**

2 su bardağı aşurelik buğday, 1 su bardağı nohut 5 su bardağı toz seker, 1 su bardağı kuru fasulye, 15 su bardağı su, yarım su bardağı pirinç, 1 su bardağı kuru üzüm, 1 su bardağı küp doğranmış kayısı, 1 su bardağı doğranmış kuru incir, 1 portakal.

Süsleme için; 1 su bardağı kuş üzümü, çekilmiş ceviz içi, Antep fıstığı, tarçın, nar taneleri.

---

<sup>508</sup> Atlı, A.g.e., s, 219.

Hazırlanışı; Buğday, fasulye, nohut ve üzümü yıkayıp ayrı ayrı kaplarda bir gece önceden ıslatın. Ertesi gün buğdayı süzüp büyük bir çelik tencereye alın. 15 su bardağı su ekleyip kaynatın. Üzerinde biriken köpüğü bir kevgirle alıp tencerenin kapağını kapatın ve 30 dakika kaynatın. Fasulye ve nohudu süzüp ayrı kaplarda haşlayın. Pirinci yıkayıp süzün buğdaya ilave edin. Buğday taneleri iyice yumamayıncaya kadar yaklaşık 4,5 saat kısık ateşte ara sıra karıştırarak pişirin. Buğdayın suyu un çorbası kıvamına gelme üzereyken toz seker, nohut ve kuru fasulyeye ekleyin. Portakalın kabuğunu ince ince doğrayıp karışıma ekleyin kuru üzüm ve kuru kayısıyı ilave edip karıştırın. Birkaç takım kaynattıktan sonra ateşten alın. Aşure piştikten sonra doğranmış inciri ekleyip karıştırın. Sıcakken kâselere boşaltın. Soğuyunca üzerini ceviz içi, Antep Fıstığı, kum üzümü, tarçın ve nar taneleri ile süsleyerek servis yapın.<sup>509</sup>

### 3.3. MANİ, TÜRKÜ, ŞİİR VE DİĞER KÜLTÜR ÖĞELERİ

#### 3.3.1. Maniler

##### Kına Gecesi Manileri;

Yarım elmayı yarışırdık, meşelerde meşelerde  
Bütün elmayı bölüşürdük, güllab dolu şişelerde,  
Dertlerimizi üleşirdik, iki eli koynunda,  
Anam anam..... Anam ağlar köşelerde.

Al menevşe yere değer, elimden tutun babam  
Mor menevşe boyun eğer, ateşlere attın babam,  
Ne diyelim gelin anam, elinen bir oldun da,  
Bizim kader böyle gider, seyrim baktın babam.

---

<sup>509</sup> Akgümüş, A.g.e., s, 209.

Mercimeğim kile kile, çubuğum yok yol üstüne uzatam,  
Doldururlar sile sile, üstüne takatim yok yollarını gözetem,  
Ben annemden ayrılmazdım, emsalim yok seni ona benzetem,  
Ayırdılar bile bile, ağabeyim, ağbeyim,.....

Damınızda omuydum,  
Evinizde yük müydüm?  
Bir kız idim, çok muydum?  
Anam anam,.....

#### **Eğer Kızın Babası Sağ Değilse:**

Sarımsağım sağ içinde İğne sapladım pırtığa  
Yüreğim yok yağ içinde, gilaptan isledim saltaya,  
Cümle meclisler kurulmuş, Aslan babam olmayınca  
Benim babam yok içinde Niye getirdiniz beni ortaya

#### **Annesi Sağ Değilse**

Adana'dan gelir hıyar,  
Gümüş çakı ile soyar,  
Usul vur tefci tefini,  
Kara yerde anam duyar.

Kına gecesine gelin kız hazırlanırken, saçlar çoğu zaman uzun olduğundan, kesilirdi. Saçı kesilmesi esnasında söylediği gibi tören esnasında da şu kıta söylenirdi:

Dama koydum, dolu testi,  
Seher yeli devre esti,  
Anam kıyamadığın saçlara,  
Eller makas vurdu kesti.<sup>510</sup>

---

<sup>510</sup> <http://www.yesilbor.com/Sayfa.asp?islem=2&SayfaNo=128>

**Bor ilçesi Kemerhisar kasabasında söylenen maniler.**

İncir ağacı yeşil yeşil  
Altında kahve pişir  
Kahveyi pişirirken  
Birazda beni düşün.

Dud dibi bellendir mi?  
Dibi gübrelendir mi?  
Yakından yar sevenin  
Gömleği kirlenir mi?

Meşelerde neşelerde,  
Gül yağı dolu şişelerde.  
Sen askere gidince,  
Ben kaldım köşelerde.

Çorabını ördüğüm.  
Ayağına verdiğim.  
Hastaymışsın duydum.  
Geçmiş oldun sevdiğim.

Pencereden kuş uçtu.  
Yandı yürek tutuştu.  
Ağla gözlerim ağla,  
Ayrılık bize düştü.

Dam başında duran yar.  
Bayram geldi dolan yar.  
Kurbansız bayram olmaz.  
Ben sana kurbanım yar.

Mendilim dalda kaldı.  
Gözlerim yolda kaldı.  
Askerim gitti gelmedi.  
Acaba nerde kardı

Karanfil yerinen olur.  
Bülbül dilinen olur.  
Gitti yârim gelmedi.  
Gönül birinen olur.

Kapının ardındayım,  
Saatin dördündeyim,  
Köyüm derin uykuda,  
Ben koca (Yunus) derdindeyim.

Elmayı ata ata,  
Şeftaliyi sata sata,  
Ben bu derde uğradım,  
Yalnız yata yata.

Karanfil deste deste,  
Var beni anamdan iste,  
Anam babam vermezse,  
Son cevap benden iste.

Elmanın dördünü al.  
Kemersarın merdini al.  
Ölene dek geçim olacak,  
Arada dengini al.

Kapımızın frengi.  
Ceketi kayverengi  
Şurdan biri geçecek.  
Adı Yunus Efendi.

Okuyum dersin eliften başla,  
Onayım dersin hileyi boşla,  
Kapına bir garip varıyor,  
Sütünün hükmünü işle.

İnce elek telden olur,  
Kasırğa yelden olur,  
El ağzına bakan,  
Evdeki gül gibi yardan olur.

### **Cücü Köyünde Söylenen Maniler**

Muharrem'in bağındaki nergis  
Muradımın bağındaki zambak  
İzzetlerin bağındaki Morgül  
Tekir Dağı portakalı, Tarsus turuncu, Bayat'ın pirinci

Ninniler diyeyim bişşiğine,  
Güller ekem işşiğine,  
Nenni desem de üyütsem  
Gücük disem de büyütsem  
Neler versem de avutsam

Kara bahtım, kem talihim,  
Taşa bassam iz olur.  
Yüz yaşında bir yar sevdim,  
On Üçünde gız olur.

Ağustosta suya girsem,  
Palta kesmez buz olur.

### **Çukurkuyu Manileri**

Ben Cücülüden güzelim  
İnci boncuk dizerim

Niğde’de şafaklardan  
Bor’da mazaklardan  
Cücüde de şişiklerden kork.<sup>511</sup>

### **3.3.2. Türküler**

İç Anadolu’daki illerimiz yaşayış ve kültür bakımından ortak özellikler sergileyen yerleşim birimlerimizdendir. Ortak kültür özellikleri iller arasında müşterek bir oluşturmuş gibidir. Bazı illerimizin ilçelerinde gördüğümüz kültür farklılıklarına İç Anadolu illerinde pek rastlayamayız. Özellikle Niğde, Aksaray, Nevşehir’de bu ortak özellikler yoğun olarak yaşanmaktadır. Halkın geçim kaynağı, iklim, aşiret ve oymak farklılığının olmayışı bu ortak özelliğin mehenk taşıdır. İşte bu ortak özelliklerin ortaya çıkardığı düşünce Niğde’yi yörenin il merkezi yapmıştır. Aksaray, Nevşehir, Kırşehir, yakın zamana kadar Niğde’ye bağlı ilçeler olarak bu bütünlüğü devam ettirmişlerdir.<sup>512</sup>

Bu bölgede söylenen türkülerini şu yörenin, bu bölgenin diye ayırt edilmesi aslında çok ayırım gerektirecek bir konu değildir. Bor’da söylenen türküler Borlu sanatçılar tarafından üretilmiş olabileceği gibi diğer yörelerin ürettiği türküler de olabilmektedir. Burada önemli olan Borluların bu türkülerini kabullenip söylüyor olmalarıdır. Şimdi Bor’da söylenen türkülerine göz atalım.

---

<sup>511</sup> Doğan, A.g.e., 282., s, 282.

<sup>512</sup> Atılğan, A.g.e., s, 2.

## GEÇTİ BOR'UN PAZARI

Başta kavak yelleri estiği günler hani?  
Beklediğin nişanlar, şerefler, ünler hani?  
Aradığın sevgili şanlı düğünler hani?  
Selvi gibi ümitler döndü birer iğdeye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğini Niğde'ye

Sende cevher var imiş bunu herkes ne bilsin.  
Kimler böyle züğürdün huzurunda eğilsin?  
Şöyle bir dairede müdür bile değilsin.  
Ne çıkar öğrenmişsin mesahayı pi diye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğini Niğde'ye

Bilmem ki ne olmağıt senin gayen, maksadın?  
Fare gibi kitapların arasında yaşadın.  
Ne dans ettin, eğledin, ne sevdin kız kadın,  
Kim dedi hey serseri gençliğine kıy diye?  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğini Niğde'ye

Gönül ne çalgı ister, ne eğlence ne de dans,  
Ne güzel kadınların önlerinde reverans.  
Kapandıkça kapandı bunca yıldır kahpe şans.  
İhtiyarlık gölgesi perde çekti dideye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğini Niğde'ye.

Fırsatı iyi kolla, sakın olma dangalak,  
Keyfine bak dünyada gülerek, oynayarak.  
Sende iç şampanyalar, viskiler bardak bardak,  
Dokunuyor üç kadeh şimdi bizim mideye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğini Niğde'ye.

Hasanın böreğine vaktinde yetişmeli,  
Hiç durmadan gövdeye atıştırıp şişmeli.  
Yanıpta kavrulmadan mükemmelen pişmeli,  
Yoksa seni almazlar hiçbir yere çiğ diye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşeğini Niğde'ye.  
Namdar Rahmi

### **HASAN DAĞI**

Hasan dağı Hasan dağı  
Eğil eğil, eğil bir bak  
Sıkıyor zincir bileği  
Jandarmada din iman yok

Gidiyor kalktı göçümüz  
Gülmez, ağlamaz içimiz  
İnsan olmaktı suçumuz  
Hasan dağı, insan olmak

Koçhisar üstünden bora  
Gülek bir karanlık dere  
Sıradağlar sıra sıra  
Çukurova ana toprak

## ÇIKTIM SEYREYLEDİM NİĞDE'Yİ BOR'U

Çıktım seyreyledim Niğde'yi Bor'u  
Acep gezsem mavi donlum var m'ola  
Güzeller durağı Tokat, Engürü  
Acep gezsem mavi donlum var m'ola

Hey geri de deli gönül hey geri  
Adana, İlbeyli, Göksun, Tekir'i  
Otuz iki sancak, Diyarbekir'i  
Acep gezsem mavi donlum var m'ola

Heşiri de deli gönül heşiri  
Deryada dönüyor kıral yesiri  
Halep, Trablus, koca Mısır'ı  
Acep gezsem mavi donlum var m'ola

Yeşil ördek yayılıyor çimende  
Mehdi günü doğar ahir zamanda  
Kürt'te, Hindistan'da, Çin'de, Yemen'de  
Acep gezsem mavi donlum var m'ola

Yeşil ördek sulanıyor gölekte  
Altın küpe şavk veriyor kulakta  
Cennet-i alada, huri, melekte  
Acep gezsem mavi donlum var m'ola

Mecliste içerler demi kanyadan  
Guzel seven murad alır dünyadan  
Kayseri'den, Karaman'dan, Konya'dan  
Acep gezsem mavi donlum var m'ola

Hacı Bektaş Veli şeyhlerin piri  
Konya’da yoklayın Molla Hünkar’ı  
İçel’den, Antep’den, Gürün’den beri  
Acep gezsem mavi donlum var m’ola

Mardin’den de Karac’oğlan Mardin’den  
Çeken bilir ayrılığın derdinden  
Koçhisar’dan, Hasan Dağın ardından  
Acep gezsem mavi donlum var m’ola

Karacaoğlan

### **AK SİNEYE VARDIM KOYUN YAYMAYA**

Ak sineye vardım (annem annem)  
Koyun yaymaya (ey ey)  
Koyun değil merem (annem annem)  
Yarı görmeye (aslanım)  
Bilmem hayal mıdır (annem annem)  
Bilmem düş müdür (ey ey)

Mektubun gelmiyor (annem annem)  
Yollar kış mıdır (aslanım)  
Yine yeşillendi (annem annem)  
Niğde bağları (ey ey)  
Bize mesken oldu (annem annem)  
Gurbet elleri (aslanım)

Nida Tüfekçi

## ATIM KALK GİDELİM HALEPHANEDEN

Kalk gidelim atım harap haneden  
Kısmetimiz versin mavlam yaradan  
Eğri kol'a varam yedirem atım  
Gece eğri kol'da yatalım atım

Atıma bineyim edeyim sükün  
Sağına soluna hamayıl takın  
Ağyar ırak derler kefindiz yakın  
Gece eğri kol'da yatalım atım

At ile kırım'ı aşdıktan geri  
Dizgini boynuna düştükten geri  
Ak su'yun köprüsün geçtikten geri  
Bu gece maraş'ta yatalım atım

Maraş'tan ötesi uzak bir yoldur  
Tatar deresi'nde dizginin kaldır  
Öğle namazını göğsün'de kıldır  
Bu gece göğsün'de yatalım atım

Eyi derler elbistan'ın ovasın  
Yaz getirir ılık ılık havasın  
Koca binboğa'da şahin yuvasın  
Gece binboğa'da yatalım atım

Atım öğrek'te dokudam çulunu  
Üç güzele ördüreyim palanı  
Som gümüşten döktüreyim nalını  
Bu gece öğrek'te yatalım atım

Karac'oğlan der ki yarin yar ise  
Ağyar ile muhabbeti yoğ ise  
Atım sende küheylanlık var ise  
Gece yar koynunda yatalım atım

### **BAD-I SABA**

Bad-ı saba selam söyle o yâre  
Mübarek hatırı hoş mudur nedir  
Nideyim yitirdim bulamam çare  
Mestan ela gözler yaş mıdır nedir

O nazlı canana uğrasa yollar  
Bize mesken oldu kahveler hanlar  
Yarin meclisinde oturan canlar  
Hesap etsin yıllar boş mudur nedir

Eğil güzel eğil saçın sürünsün  
Aç beyaz göğsünü memen görünsün  
Evvel benim idin şimdi kiminsin  
Gündüzün hoş geçen düş müdür nedir

Emrah eder can bülbülüm kafeste  
Benim arzuhalim bildirin dosta  
Kendim gurbet elde gönlüm sılada  
Gitmiyor kervanım kış mıdır nedir

### **BAĞA GİRDİM ÜZÜME**

Bağa Girdim Üzüme  
Çubuk Değdi Gözüme  
Çubuk Seni Keserim (Bağlar Gazeli)  
Yâr Göründü Gözüme (Dünya Güzeli)

Al Beni Beni Sar Beni Beni Yeşil Yapraklar  
Saramadım Sarsın Seni Kara Topraklar  
Al Beni Beni Sar Beni Beni Yâr Değil Misin  
Beni Bu Hallere Koyan Sen Değil Misin

Bağa Girdim Budanmış  
Bağa Bülbül Dadanmış  
Ötme Bülbülüm Ötme (Bağlar Gazeli)  
Yâre Eller Dadanmış (Dünya Güzeli)

Al Beni Beni Sar Beni Beni Yeşil Yapraklar  
Saramadım Sarsın Seni Kara Topraklar  
Al Beni Beni Sar Beni Beni Yâr Değil Misin  
Beni Bu Hallere Koyan Sen Değil Misin

Bağa Girdim Üzüm Yok  
El Yarinde Gözüm Yok  
Ne Dedim De Küstürdüm (Bağlar Gazeli)  
Benim Yâre Sözüm Yok (Dünya Güzeli)

Al Beni Beni Sar Beni Beni Yeşil Yapraklar  
Saramadım Sarsın Seni Kara Topraklar  
Al Beni Beni Sar Beni Beni Yâr Değil Misin  
Beni Bu Hallere Koyan Sen Değil Misin

### **BASTIM ASMANIN DALINA**

Bastım (Çıktım) Asmanın Dalına  
Dal Kırılıverdi Abaruh  
Girdim Yarın Bahçesine  
Yar Sarılıverdi Abaruh

Ağzı Burnu Ufacık Ufacık  
Kaşı Gözü Karacık Karacık  
Ben Atımı Nalladırım  
Okkada Nalınan Abaruh

Ben O Kızı Oynadırım  
Dökme De Zilinen Abaruh  
Ağzı Burnu Ufacık Ufacık  
Kaşı Gözü Karacık Karacık

Nurettin Bayhan-Nurettin Çamlıdağ

### **BİR YILDIZ DOĞDU YÜCEDEN**

Bir Yıldız Doğdu Yüceden  
Aman Bir Yıldız Doğdu Yüceden  
Yâr Yâr Yâr Yâr Yâr Yâr Aman  
Şavkı Vurdu Pencereden  
A Leylim Leylim

Kavlim Var Dün Geceden  
Aman Kavlimiz Var Dün Geceden  
Yâr Yâr Yâr Yâr Yâr Yâr Aman  
Niye Doğdun Evler Yıkan  
Beller Büken Yıldız Dön

Sarı Yıldız Tekerlendi  
Aman Sarı Yıldız Tekerlendi  
Bal Dudaklar Şekerlendi  
Şimdi Kızlar Şıkarlandı  
Niye Doğdun Evler Yıkan  
Beller Büken Yıldız Dön

Nurettin Bayhan-Nurettin Çamlıdağ

## ÇEKİN HALAY DÜZÜLSÜN

Çekin Halay Düzülsün Ellerin Yari,  
Sürmeli Gözler Süzülsün Ömrümün Varı,  
Halaya Girmeyenin Ellerin Yari,  
Vurun Boynu Üzülsün Ömrümün Varı.

Bindim Kerpiç Duvara Ellerin Yari,  
El Ettim Eski Yare Ömrümün Varı.  
Eski Yar Söyle Dursun Ellerin Yari,  
Can Kurban Yeni Yare Ömrümün Varı.

Güvercin Vurdum Kalkmaz Ellerin Yari,  
Kanı Göl Olmuş Akmaz Ömrümün Varı.  
Eskiden Sevdiğim Yar Ellerin Yari,  
Dönüp Yüzüme Bakmaz Ömrümün Varı.

Emin Aslan-Sabahat Aslan

## KIRAT

Davran kıratım da davran ey (yokuşu davran ey)  
Yokuşun başında da ey ey bozuldu kervan vay kervan  
Düşman karşıya geldi ey ey arkadaş ne yapsın savran  
Benli kır atım malım devletim

Kır atın üstünde de hastayım ey (amanın hasta ey)  
Gözlerim kapıda da ey ey kulağım seste vay seste  
Yelesi bir karış ta ey ey kuyruğu deste  
Nazlı kır atım malım devletim

Gezdir oğlan da gezdir ey (kır atı gezdir ey)  
Kır atın alnına da ey ey maşallah yazdır vay yazdır  
Götür nabandlara da ey ey kayarın düzdür  
Benli kır atım malım devletim

Kaynak kişi: Ali Demir

### **YABANDAN GEL (KOSTAK YÖRÜ)**

Yabandan Gel Usul Da Boylum Yabandan (Aslanım Hey Hey)

Amman Yörü Yörü  
Çapraz Yörü Yörü  
Kostak Yörü Yörü  
Yörü Yörü Yörü

Aldım Haberini De Çobandan (İmanım Hey Hey)

Amman Yörü Yörü  
Çapraz Yörü Yörü  
Kostak Yörü Yörü  
Yörü Yörü Yörü

Yaban Ellerinden De Özendim Geldim (Aslanım Hey Hey)

Amman Yörü Yörü  
Çapraz Yörü Yörü  
Kostak Yörü Yörü  
Yörü Yörü Yörü

Gördüm Cemalini De Efendim Geldim (İmanım Hey Hey)

Amman Yörü Yörü  
Çapraz Yörü Yörü  
Kostak Yörü Yörü  
Yörü Yörü Yörü  
Yaban Elllerinde De Yatmış Uyumuş (Aslanım Hey Hey)

Amman Yörü Yörü  
Çapraz Yörü Yörü  
Kostak Yörü Yörü  
Yörü Yörü Yörü  
Ela Gözlerini De Uyku Bürümüş (İmanım Hey Hey)

Şirin Yörü Yörü  
Tek Tek Yörü Yörü  
Bebek Yörü Yörü  
Kostak Yörü Yörü  
Usul Yörü Yörü  
Güzel Yörü Yörü  
Yörü Yörü Yörü

Rıfat Çavuş-Muzaffer Sarısözen

## **KOZANOĞLU**

Çıktım Kozan'ın dağına  
Karı dizleyi dizleyi  
Yaralarım göz göz oldu  
Cerrah gözleyi gözleyi

Kozan Dağı karlı buzlu  
İçi dolu gelin kızlı  
Öldürürler beyim seni  
O kafirler dünden sözlü

Çıktım Kozan'ın dağına  
Kurşun attım dost bağına  
Aşiretten imdat olmaz  
Kaçalım Kozan Dağına

Kara çadırın karası  
Karıştı Kozan arası  
Ben öpmeye kıyamazdım  
Ak göğsü süngü yarası

Kara çadır eğmeyinen  
Ucu sırma düğmeyinen  
Ne kaçarsın Kozanoğlu  
Beş bin atlı gelmeyinen

Kozanoğlu avdan gelir  
Avını ilinden alır  
Buna Kozanoğlu derler  
Yiğit ölür namı kalır

Kıratım örkten boşandı  
Üzengi yere döşendi  
Ne yatarsın Kozanoğlu  
Kılıncın eller kuşandı

Anonim

### **PEŞKİR ÇEKTİM DİREKTEN**

Peşkir Çektim Direkten (Amman Amman)  
Bir Yâr Sevdim Yürekten (Amman)  
Bu Doktor Doktor Değil (Amman Amman)  
Doktor Gelsin Iraktan (Amman)

Yılan Akdı Kamışa (Amman Amman)

Bir Su Verin Yanmışa (Amman)

Mevlam Sabırlar Versin (Amman Amman)

Yârinden Ayrılmışa (Amman)

Kaynak kişi: Hilmi tuğkan

### **SU GELİR AKMAYINAN**

Su Gelir Akmayınan (Nenni)

Ne Olur Bakmayınan

Aslan Karam Nenni

Aman Nenni Nenni

Uyutayım Seni

Yavrum Nennilerle

Büyüteyim Seni

Çirkin Güzel Mi Olur (Nenni)

Som Altın Takmayınan

Aslan Karam Nenni

Aman Nenni Nenni

Uyutayım Seni

Yavrum Nennilerle

Büyüteyim Seni

Kalenin Ardı Tandır (Nenni)

Yandır Allahım Yandır

Aslan Karam Nenni

Aman Nenni Nenni

Uyutayım Seni

Yavrum Nennilerle

Büyüteyim Seni

Yârim Küsmüş Gidiyor (Nenni)

Döndür Allahım Döndür  
Aslan Karam Nenni  
Aman Nenni Nenni  
Uyutayım Seni  
Yavrum Nennilerle  
Büyüteyim Seni

### 3.3.3. Şiirler

#### ŞEHİT ALBAYIM

Bir nâme almışım Kore ilinden  
Başıma yıkıldı dağlar yeşil Bor  
Felek bergüzârı aldı elimden  
Şimdi için için ağlar yeşil Bor

Dinimiz Hak dini eksilmez sayı  
O kahbe düşmandan alırız payı,  
Kaybettik Nuri Pamir albayı,  
Şimdi için için ağlar yeşil Bor.

Güç bulunur kahramanın bir eşi,  
Kıydı hayatına düşman ateşi,  
Haber almış ise kavim, kardeşi,  
Şimdi için için ağlar yeşil Bor.

Albay Nuri Pamir baş temelimiz,  
Yaratan Mevlâya açık elimiz,  
Çağlasın düşmana ölüm selimiz,  
Öcünü alacak sağlar yeşil Bor.

Ruhuna rahmetler o kahramanın,  
Kalır mı yanında kahbe düşmanın?  
Artmıştır hicanı dertli Savan'cın  
Kalbi için için ağlar yeşil Bor.

### **BOR'A HASRET**

Anamın koyduğu azık alkımda,  
Her sabah kalkınca Bor'u özlerim.  
Gün batar gurbette içimde tasa,  
Özden rüzgarından haber gözlerim.

Firkat basar beni her akşam böyle,  
Sıra selvilerden geçip te şöyle,  
Çakılbahçeden bir gonca koparıp,  
Sinandı bağından eseyim derim.

Seccademi serip yarımadağa,  
Gece orda yatıp bakarsak aya,  
Yunak'ta soyunup gireyim suya  
Bentkavak'a kadar yüzeyim derim.

Çayırılı Camide bir namaz kılıp,  
İftihan yoluyla, yedi odaya,  
Acıgöl'de durup Kuddüs Babaya,  
Bütün sırlarımı vereyim derim.

Gurubu seyredip kayabaşında,  
Şıra kaynatayım gala dışında,  
Sızgıt dürümünde, arabaşında,  
Eski lezzet var mı sorayım derim.

Azrail gelirse şu genç yaşımda,  
Bir türkü yakılsın dombul başında,  
Okçu suyu içip sabah beşinde,  
Bor'da canımı al öleyim derim.

Borlu Ferit derde düştüm hasretle,  
Bir gün kavuşursun inşallah dosta,  
Paşa camiinde serdiğim posta  
Yüzümü, gözümü süreyim derim.

Ferit ÜNAL

### **ÖZLEDİM BOR'UM**

Burcu burcu kokan, iğde dalları,  
Yeşil nakış vurmuş bostan tolları,  
Aşşık oynadığım tozlu yolları,  
Kaç yıldır görmedim, özledim BOR'UM.

Torbadan gözüken pekmez toprağın,  
Emsali bulunmaz yeni yaprağın,  
Sokuya dil veren bulgur toprağın,  
Gurbette bağrımı dövüyor BOR'UM.

Sade kayabaşın dillere destan,  
Eski parkın şimdi olmuş Gülistan,  
Okçu suyu içer dirilir insan,  
Kaç yıl var içmedim özledim BOR'UM.

Yoğurdunda vardır bir başka maya,  
Koyuver gevreği, boz sulu suya  
Kavurma yemedik ah doya doya,  
Tuzlu söğürmeyi özledim BOR'UM.

Ildır ıldır akan dombul başını,  
Şıra kaydattığın kala dışını,  
Av etiyle pişen Arabaşını,  
Sız-gıt d r m n  özledim BOR'UM.

Güvercin t nemiyor mu sulakta,  
Cıg zların eski sarı konakta,  
Yine  imen var mı bizim yunakta,  
Kaç yıldır  immedim, özledim BOR'UM.

Ba lar Bozulup  ırpıldı mı döşekler,  
Tandıra gömüldü m  kelle keşkekler,  
Zerzemiye asıldı mı altın hevekler,  
Çok yıldır yemedim, özledim BOR'UM.

Kerdiler sulanıp suya kandı mı,  
Hazal di irip tandır yandı mı,  
Cevizler  ırpılıp köfter bandı mı,  
Bandırma banmadık, özledim BOR'UM.

Ge se de pazarı kaldı BOR adı,  
Ne kadar kınasa kaymakam, kadı,  
Köfter yalamanın başkadır tadı,  
Kaç yıl yalamadık, özledim BOR'UM.

B zeyden pekmezin etli tiridin,  
Kaç yıldır yolunu gözler Ferit'in;  
Varamadım sana yolda   r d m,  
 zledim, özledim, özledim BOR'UM.

## GEÇTİ BOR'UN PAZARI SÜR EŞEĞİ NİĞDE'YE

Yüzümüze sırtan, düşmanları dost bildik,  
Kuyruk sallamak değil, saygımızdan eğildik,  
Doğruluk kapısından, zaman zaman kovulduk  
Ayakta güreşirken, nasıl geldik kündeğe  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşiği Niğde'ye.

Çakmak çakmak yanan göz, niçin böyle süzülür?  
Eller, ayaklar titrer, sonra denge bozulur.  
Hatıralar boğaza, lokma lokma dizilir,  
Yorgunluğun kamburu, yük oluyor gövdeye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşiği Niğde'ye.

Gülerek koşmadık mı, geleceğe durmadan?  
Bir değirmen damında, saçları ağartmadan.  
Yolcu yolunda gerek, çökmeden kara duman,  
Dünya kime kalmış ki, kalsın asilzadeye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşiği Niğde'ye

Öyle bir yolculuk ki, eşin dostun ardından,  
Senelerce selam yok, ocağından, yurdundan.  
Kalbinden vurulduğu: Şu ayrılık derdinden,  
Aliboğlu türküyü, döker tele, perdeye,  
Geçti Bor'un pazarı, sür eşiği Niğde'ye

Tevfik Gündeğer<sup>513</sup>

---

<sup>513</sup> Tuncay Altıngöller, **Niğde İlinin Yetiştirdiği Tarihi Şahsiyetler (1923-1980)**, Niğde, 2007, s. 14.

### 3.3.4. Atasözleri

Acele işe şeytan karışır.  
Acı acıya, su sancıya, kes avrat bir soğan daha.  
Acı acıyı, su sancıyı keser.  
Acı patlıcanı kırağı çalmazmış.  
Acı, tatlı kaşığına çıkmış.  
Acın koynunda çörek durmaz.  
Aç karın katığı neylesin, uykusuz baş yastığı neylesin.  
Açma kapıyı el ucuyla, açarlar kapını el gücüyle.  
Ağaç yele göre salınır.  
Ağalıkta serdi, çingenelikte çadırı kimseye bırakmaz.  
Ağlarsa anam ağlar, kalanı yalan ağlar.  
Ağlayarak eken gülerek biçer.  
Ah ile gelen vah ile gider.  
Ak bacak kara bacak geçitte belli olacak.  
Ak itin pamukçaya zararı var.  
Akıl yaşta değil baştadır.  
Akıllı düşünene kadar, akılsız oğlunu da everir kızını da.  
Akılsız başa devlet konmaz, konsa bile çok durmaz.  
Akılsız para iş yapmaz.  
Aksam güneşi güzele, sabah güneşi sidikliye düşer.  
Al kaşağı gir ahıra, yağrı olan gocunsun.  
Al sana, al san! Şeyim(...) aldı Hasan'a  
Ala dağdaki kor kargayı görür.  
Alaca bulutun sıcaklığı, topal kızın kucağı.  
Alçak yerde yatma sel alır, yüksek yerde yatma yel alır.  
Alıcı, kesiciyi dinlemez.  
Âlim yaşadıkça koç olur, cahil yaşadıkça hiç olur.  
Âlimden zalim, zalimden âlim doğar.  
Allah bilir kulunu, hamal bilir çulunu.  
Allah verecek olduktan sonra Tepelioğlu'nun kavağına da verir.

Allah, elim gözüm, oğlum kızım dedirtmesin.  
Allah'ın onduramadığını, peygamber sopa ile kovalar.  
Allah'ın verdiği taşar dökülür, kulun verdiği başa kakılır.  
Alma mazlumun ahını, gökten şahin indirir.  
Aman diyene kılıç kalkmaz.  
Ana bahtı kıza miras.  
Analar dert yesin, yarımşar yarımşar dört yesin.  
Anandan önce ahıra girme.  
Arap eli öpmekle dudak kararmaz.  
Arife günü yalan söyleyenin bayram günü yüzü kara çıkar.  
Arka giydiğini istemez ama boğaz yediğini ister.  
Askerin parası pul, karısı dul.  
Aşşık etten çıkar, acısı g..ten çıkar.  
At ile avrat yiğidin bahtına.  
At ver dost al, kız ver düşman al.  
At yıkılır, adam ölür.  
Atma yayanın heybesini, giderek binmek ister.  
Avrat malı kapı mandalı.  
Ayağa değmedik taş olmaz; başa gelmedik iş olmaz.  
Ayağını sıcak tut, başını serin, kendine bir iş tut, düşünme derin.  
Az yiyecek melek, çok yiyecek helak olur.  
Babadan mal kalır kemal kalmaz.  
Babasının mezarını bilmediğin adama kız verme.  
Balık gölde büyür.  
Besle büyüt danayı, beğenmez olur anayı.  
Bir ev bir dev.  
Bir evlat pir olsa da anaya muhtaç imiş.  
Bir okka kına al, onu sat yine al.  
Bir söyle iki dinle.  
Bitli baklanın kör alıcısı olur.  
Boklu çaput g..(kıç) silmeye yarar, o da şişer.  
Boş torba ile at tutulmaz.

Boynuz sonradan çıkar, kulağı geçer.

Boyuna düşmedik kaftan eskir sürünü sürünü. Yerine düşmedik gelin gider yerini yerini.

Böyle köyün, böyle kılı yoğurdu olur.

Bu gece kulağım diniz uyuyayım dedim, olmadı. Komşunun eşeği kulaksız doğurmuş.

Bugünün bir de yarını vardır.

Bülbülün çektiği dilinin belası.

Büyüğe koysan dolmaz, küçüğe koysan almaz.

Büyük dağa kar yağmadıkça küçük dağa sıra gelmez.

Cahile vur dersin de dur diyemezsin.

Camızı kadı yapmışlar, samanlığı kendine ayırmış.

Can çıkmayınca huy çıkmaz.

Çalışan bal, börek yer; çalışmayan çörek.

Çalışan dağdan aşmış, çalışmayan yolda şaşmış.

Çamura basma üstüne sıçrar.

Çarşıdan gelen üzüm, çöpüne kadar tatlı olur.

Çift ile koyun, gerisi oyun.

Çobanın gönlü olursa tekeden süt çıkarır.

Çocuk, adamı düşman kapısına salar.

Çok yaşayan değil, çok gezen bilir.

Dağ adamı dağ adamı, hasta eder sağ adamı.

Dağ iti gelir, bağ itini kovar.

Dağın ardındaki gelir, taşın ardındaki gelmez.

Darı kadar eri olan, dağ kadar yeri olur.

Dayı Hasan'ın hayadı, gelen geçen dayadı.

Delinin sözü halının tozu tükenmez.

Demir tavında dövülür.

Derdini söylemeyen dermanını bulamaz.

Dışı seni, içi beni yakar.

Dil durursa, kafa selamet bulur.

Dilinden gelenin elinden de gelir.

Dinleye dinleye insan ozan oluyor.  
Diri baş diriliğini arar.  
Doğru giden yorulmaz.  
Doğru söz yemin istemez.  
Doğruluk dost kapısı.  
Dostuna bak dostuna, ot doldurur postuna.  
Dört kuruşluk it taşığı çıkarır; beş kuruşluk sabunla elini yıkar.  
Dudaktan giren yanaktan belli olur.  
Düğün evini bilmez, ahıra yemek taşır.  
Dünyayı ırsızla arsız yenmiş.  
Düşmanı geri bırak, dosta muhtaç olma.  
Düşü görende değil, yoranda.  
Eden bulur, inleyen ölür.  
Ekilmediğin yerde bitme.  
Ekin ekmez, göğe bakmaz.  
El cana meyilli.  
El ele vurunca şıpırdar.  
El yapar, dil övünür.  
Elin vergisi, gönülün sevgisi.  
Elma alma dolu.  
Emsali ile konuşmayanın sesi semadan gelir.  
Er ekmeğı, meydan ekmeğı.  
Er getire, hak yitire.  
Er tükendi ermeye kaldı, b.. tükendi kermeye kaldı.  
Erkeğın dulu olmaz.  
Erken kalkan avrat, söz tutan evlat, dah demeden yürüyen eşek.  
Erken kalkan işine, geç kalkan düşünne.  
Esirgenen göze çöp batar.  
Eşge binmesi bir ayıp, inmesi iki ayıp.  
Et iyilik, bul kötülük.  
Et tırnaktan ayrılmaz.  
Evdeki kız ere varmaz, varsa da bahtı gülmez.

Evdeki Pazar çarşıya uymaz.  
Evvel hesap, sonra kasap.  
Fakirin sermayesi hastalık.  
Fidan iken çıt demeyen, odun iken küt demez.  
Garip itin kuyruğu dşünde gerek.  
Garip kuşun yuvasını Allah yapar.  
Gayret işini kendi yapar, gayretsizinkini il yapar.

### **Geçti Bor’un Pazarı Sür Eşegini Niğde’ye**

(Bor’a ait bu atasözünün bir öyküsü olduğu söylenir. Öykünün aslı şöyledir:

Bor’un pazarı Salı günleridir. Bir gün önceki Pazartesi günü hazırlık günü olup, yöresel deyimle “Deripazarı” dır. Asıl Pazar gününe de ULUPAZAR denir. Deri pazarı günü, otuz kır kilometre uzaktan gelecekler ve Salı günü pazara yetişeceklerin hazırlık günüdür. İlçeye, bu deri günü gelenler, ertesı günün yoğun işlerinden bir kısmını görürler. Bu hazırlık günü çalışmaları, yaz ve kış mevsimine göre değişiklik gösterirdi. Sonbaharın yazdan kalma bir günü, erken saatlerde, kır kilometre uzaktaki köyünden çıkan bir pazarcı, Bor’un bağlarına girdiğinde, geçmiş ikindi zamanıdır. Molayı, yıkılmış kerpiç duvarın içeri girdiğı Pınarbaşı mevkiindeki, Tütüncü Hasan’ın bağına verir. Eşegini de dinlendirmek için indirdiğı yüke sırtını dayayıp da pazardan alacaklarının hesabını yaparken, içi geçer ve derin bir uykuya dalar. Eşegi önündeki yiyecekleri çoktan bitirmiş, bağlı bulunduğu ağacın kabuklarını kemirmeye başlamıştır. Deri pazarı gününün ikindi zamanı başlayan uyku gece de sürdüğü gibi, Ulupazar gününün, yani Salı gününün ikindisine uzanır Yirmi beş saatlik bir uykudan uyanan pazarcı, halinde bir değişiklik hissetmeden şehrin yolunu tutar. Tutar amma, yollarda bir başkalık var, pazara gidenlere rastlayacağı yerde, pazardan dönenleri görür. Dönen bir pazarcıya, merakla sorar; Neden Ulupazarını almadan dönüyorsunuz? Pazarcı ertesı günün Niğde pazarını işaretler;” Geçti Bor’un pazarı, sür eşegini Niğde 'ye babalık” der.)<sup>514</sup>

---

<sup>514</sup> <http://www.bor.gov.tr/index.php/degerlerimiz/gecti-borun-pazar>

Gel bana bir ayak, varayım sana iki ayak.  
Gelen koğulmaz, doğan boğulmaz.  
Giden ağam, gelen paşam.  
Giden gelseydi, dedem mezardan çıkardı.  
Görünen köy kılavuz istemez.  
Göz görmeyince gönül katlanır.  
Gözden ırak olan gönülden de ırak olur.  
Gözle gönül hile götürmez.  
Gülme komşuna, gelir başına.  
Gün bulduğunu harcar.  
Güzel sevenle, beyaz giyenin yüreğinde yağ olmaz.  
Güzel yüzlü arama, güzel huylu ara.  
Halı işi deli işi; kilim işi kimin işi.  
Hamam gidecek avrat, tasını tarağını akşamdan hazırlar.  
Hana varsa kan olur, kana varsa han olur.  
Hasta olan benim için, öleyim senin için.  
Hazıra dağ dayanmaz.  
Her şeyin vakti var, horoz bile vaktinde öter.  
Herkes ektiğini biçer.  
Herkes kendi küllüğünde şişer.  
Hileden onsa şeytan onardı.  
Hoo öküzüm hoo, dönüm başına da yiyecek ister.  
İbadet için ömür, zemheri için kömür.  
İki çıplak bir hamama yaraşmaz.  
İki dinle bir söyle.  
İl ilin derdini bilmez.  
İl kapısı demir leblebi, ne yenilir, ne yutulur.  
İlin attığı taş uzak gider.  
İnsanın g.tü ne kadar pis olursa olsun, yur yıkar gene donuna kor. (Veya:  
g..tün ne kadar pis olursa olsun, yursun yıkarsın gene donuna korsun)  
İnsanın küseni gelir de, malın küseni gelmez.  
İpliği pazar bilir, ölüyü mezar bilir.

İsteyenin bir yüzü kara, vermeyenin iki yüzü.  
İşin bitene kadar gâvura dayı de.  
İt tüyünü atar, huyunu atmaz.  
İti öldürene sürütülürler.  
İtin iyisi olmaz, itin dayısı olmaz.  
İtten kuzu doğmaz.  
Kar yağar, düz yağar.  
Kara kışı it de geçirir ama yediği soğuğu kendisi(derisi) bilir.  
Karaya karışmaz, tavaya bulaşmaz.  
Kepenek altında er yatar.  
Kıllı tatlı olur.  
Kırk para kırk taşın altında.  
Kıyas kıyamete kalmaz.  
Kız aldım dul oldu, altın aldım pul oldu.  
Kız gözü kızaranda.  
Kızlar yaşlandıkça burunlarının yeli iner.  
Kimi bulur bilemez; kimi bilir bulamaz.  
Kimse böreğimde çiğ var demez.  
Kişi emsalinden azar.  
Koça, boynuzu yük değildir.  
Komşunun tavuğu komşuya kaz, karısı da kız görünür.  
Korkak bezirgan, ne kar eder ne ziyan  
Koruk sabırla helva olur.  
Koyuna çoban, tarlaya saban.  
Koyunu güden, kurdu görür.  
Koyunu güdene çoban denmez.  
Köpekle yatan pireyle kalkar.  
Köpürmeyen deniz bulanmaz.  
Köyü köpeksiz buldu, eli değneksiz gezer.  
Kulağı duymayanın yüzü kızarmaz.  
Kuştan korkan darı ekmez, dönüp ardına bakmaz.  
Kızı gelince iş artar, karı gelince dert artar.

Laf torbaya sığmaz  
Minareyi çalan kılıfını hazırlar.  
Minareyi yaptırmayan, yerden bitmiş sanır.  
Ne kızı ver, ne dünürü küstür.  
Niğde'yi yel Bor'u sel alır.  
O yalan, bu yalan; var biraz da sen oyalan.  
Odun eti pişirir, er adamı şişirir.  
Os.....lı g... arpa ekmeği mahana.  
Öfkenin akli olmaz.  
Öğulenden kaç, kesilene düş.  
Öleyim desen ecel yok, göreyim desen mesal yok.  
Ölümle öğ alınmaz.  
Parayı veren düdüğü çalar.  
Pehlivanlık kılık kıyafetle olmaz.  
Pire itte, bit yiğitte olur.  
Rüşvet kapıdan girer, din kapıdan çıkar.  
Sağ baş yastık istemez.  
Sahipsiz eşeği kurt kapar.  
Sakallı öksüz olmak zor.  
Samanlıklar saray oldu, kadınlıklar kolay oldu.  
Sarımsak içli dışlı, soğan yalnız başlı.  
Sayılı günler tez geçer.  
Sen alırsan mantolu, ben alırım pantollu.  
Sen bilirsın bir iki, ben bilirim on iki.  
Sen, seni ilden sor.  
Senin karnının tokluğu, benim yüzümün aklığı.  
Sıkı tut sıkıntı çekmesin.  
Sinek bekmezciyi tanır.  
Sinek pis değil de mide bulandırır.  
Sirke küpünden, kadın kökünden.  
Sorma kişinin halini, sohbetinden bellidir.  
Söğüdün közü, kadının sözü.

Sökük dikiş tez tutar.  
Su testisi su yolunda kırılır.  
Suyun çağlayıp akanı, insanın yere bakanı.  
Suyun temizlemediğini, zaman temizler.  
Şeytanın dostluğu darağacına kadar.  
Şeytanın sözüne uyma, akşamın işini sabaha bırakma.  
Taş atan çok olur, aş atan olmaz.  
Taş atana, ekmek at.  
Tattıran, tatlı olur.  
Tavşanı tavı tutar, çalımı avcı satar.  
Tencere tava, hepsi bir hava.  
Terbiye atta olur, insanda görgü.  
Tok ağırlaması güç olur.  
Tuzlarda tat, kızlarda ud kalmadı.  
Tuzsuz kavurma, tuzunu her zaman ister.  
Ucuz etin suyu kara olur.  
Uyuyanın sırtına kar yağar.  
Ürümesini bilmeyen it, sürüye kurt getirir.  
Üstünde biter altında yiter.  
Var evi kerem evi, yok evi verem evi.  
Varını yer, yoğunu ele der.  
Varını yer, yoşunu ele der.  
Yaba vakti aba, aba vakti yaba.  
Yağmur yağar gibi gürler; şaştığından bokuna eller.  
Yalnız taş duvar olmaz.  
Yanmış harmanın öşürü olmaz.  
Yaralıya sinek çok konar.  
Yatanının yürüyene borcu var.  
Yattığı ahır sekisi, çağırdığı İstanbul türküsü  
Yel gibi gelen sel gibi gider.  
Yerde olan yüzü kimse çiğnemez.  
Yerilen, yer tutar.

Yerinden yaynıkanı kurt kapar.  
Yerli kurt yerini şaşmaz.  
Yerli tavşanı, yerli tazı tutar.  
Yıkılmış taş direk tutmaz.  
Yılan çıktığı deliği bilir.  
Yılansız çalı dibi olmaz.  
Yitik kız yerinde yakışır.  
Yoklukla yiğitlik olmaz.  
Yokuşun dibinde ata arpa verilmez.  
Yol yürümekle, borç ödemekle.  
Yolcuya sohbet haram.  
Yumuşak tükrük sakala yapışır.  
Yürek yanmayınca göz yaşarmaz.  
Zamansız öten horozun boynunu keserler.  
Zengin acıkınca, fakir bulunca yer.  
Zenginin malı züğürdün çenesini yorar.  
Zinadan olan bebek, sallanmaz göbek.  
Zorla güzellik olmaz.  
Zulm ile abad olanın ahiri berbat olur.<sup>515</sup>

### 3.3.5. Deyimler

Abılobut kazı gibi  
Acın şişkini.  
Aç koyma hırsız edersin, çok söyleme yüz­süz edersin.  
Ağzı ayırık ayran delisi.  
Aklı çıkmak.  
Aklına mukayyit ol.  
Aklının çanağı çatlasın.

<sup>515</sup> [http://www.angelfire.com/ks3Kemerhisar/YÖRESEL/html](http://www.angelfire.com/ks3Kemerhisar/YÖRESEL/html;);; Koç, **A.g.t.**, s, 185-190., Atlı, **A.g.e.**, s.189-195., <http://www.yesilbor.com/Sayfa.asp?islem=2&SayfaNo=385>

Al takke ver külah.  
Alaşa.  
Alımını almak.  
Altı arşın yatıp, yedi arşın kalkmak.  
Ameleden ağa olmaz.  
Ar namıs tertemiz. (utanmaz, arsız)  
Arabın eşeği zonguldamişta, keşkem baam keşkem demiş.  
Arap dudağı.  
Arka ayağıynan kar tozutmak.  
As kulak  
Aşağı değirmenin sakıldağı gibi  
At alıp beygir satmak.  
Attan inip eşeğe binmek.  
Avradı olmayanın aklı olmaz.  
Avucunu yala.  
Ay şavkında zerdali ırpamak.  
Ayağa dolaşık karı.  
Ayran geven.  
Baba düşmek.  
Bacakları dörtlük boru gibi  
Bağırsağının ucu patladı.  
Bakar olmak  
Baprı geçmek  
Baş edememek.  
Beri benzer.  
Biti kanlanmış.  
Boğaz germek  
Boğazı  rmeli  
Boğazına çakılıp kalmak  
Boğazına takmak(geçirmek)  
Bulaşık çanağı gibi  
Bulaşık yalaşık

Buldukça bunamak.  
Burnu büyümek.  
Burnundan buzağılamak  
Burnunu sokmak.  
Canını iliğini kurutmak.  
Cehennemin anı.  
Ciğerin ağzından gelsin.  
Cin derneğine dönmek  
Çavdar ekmeği yeyip, kuyruğu dik tutmak.  
Çeteleyi şaşırmak.  
Dadanmış kudurmuştan beterdir.  
Dağ dağ üstüne olur, ev ev üstüne olmaz.  
Dalağı dışarı.  
Dam dazlak.  
Dandininde oynatmak.  
Davulcu olmak  
Değişik almak.  
Derdinden tere yatmak.  
Deve kalktı dam yıktı.  
Diği bok kalmamak  
Dikatıla gelmek  
Dikilekalmak  
Dikine dikine gitmek.  
Dili lisanı durmak.  
Dini donu bir  
Dinler ayrı, Donlar ayrı  
Dinsizin hakkından imansız gelir.  
Dipsizin komüsü  
Dipte yatıp kapı beklemek  
Dize kara su inmek.  
Dizlerine kara su inmek  
Doldurun boşaltırım, bir kaba sığındraman

Dölek durmak.  
Düğün dernek.  
Düğününde kalbur ile su taşımak  
Dürümü direk, sokumu kürek.  
Eftiği daralmak.  
Eğlenceni eşeğe yüklet  
Eğlencenin eşeği olmadım  
Ekin yolmak.  
El kapısı tandırdan koyar, külleden çeker.  
El kapısına varmak  
Eli hamur karnı aç.  
Eloğlunun hayatı.  
Emetemin herifi iniştem olur.  
Emmimin avradı cicam olur.  
Eşegin yağırına ekmek  
Eşek beyni yedirmek.  
Feriştahı gelse olmaz.  
Fıs dimedi.  
Gadasını aldığım.  
Gadasını almak.  
Garara dert.  
Gemini gevmeek.  
Geniş karınlı.  
Gıdım gıdım.  
Gıtır vermek.  
Git de g...nü köşke ıslat.  
Git yenf aman.  
Gönlüne küsmek.  
Götü (götleri ) yersi kokar.  
Guru boşuna.  
Gücüne (zoruna ) gitmek.  
Güzele yar, çirkine çor eksik olmazmış.

Ha işte.  
Hadibam ibam dibam yibam. (Geber! Geberesice)  
Hanyieri annoot, hanyieri Haçça.  
Hasan dağını delik diye atmak.  
Hayıfını ondan almak.  
Helal süt emmiş.  
Hım sumak dememek.  
Hır etmemek.  
Hırtıbı kesilmek.  
Hırtıç gibi.  
Hiç de bile.  
Horbütmek.  
Hoşkiş geçmek.  
İrzi kırık.  
İçi çiğerelemek.  
İçme içmek.  
İki heybeli.  
İki kisinin bir umudu.  
İl iyisi.  
İliği kesilmek.  
İliğini kesmek.  
İman tahtası.  
İn aşağı çık yukarı.  
İpin ucunu suya bırakmak.  
İsbatlığa durmak.  
İş olsun kolay gelsin.  
İşe takışmak.  
İşten başını alamamak.  
İt kılı postal bağı.  
İt oskisleme.  
İte peynir tuluğu ısmarlamak.  
İti ulumak.

İtin yüreği yağ götürmez.  
İyi bellemek.  
Kadı uğrasın.  
Kapak kaldırmamak.  
Kapı taşlamak.  
Kar kapıyı aldı.  
Karaciğeri söğürme olmak.  
Karden gelmek.  
Karıncanın kavmi.  
Karnındaki ile kayıplar ol!  
Kaş yaparken göz çıkarmak.  
Kaşığına ne çıkarsa.  
Kav vermek.  
Keserim biçirim bir kaba sığdıramam.  
Kesimimiz öyle değil.  
Keşşige gitmek.  
Kırık dölü.  
Kıvracan kesmek.  
Kim kime dum duma.  
Korene yapmak.  
Köküşün itine dönmek.  
Kör, küt.  
Köylü kenti.  
Kucile yesin.  
Kursağında kalmak.  
Kurt düşürmek.  
Kuru yavan, acı soğan.  
Külahları değişiriz.  
Küremede.  
Madeni bozuk.  
Mal melal gani.  
Malıyla malamat oldu.

Mane vermek.  
Menemen şey.  
Mırın kırın etmek.  
Miseldi misekli konuşmak.  
Nakış toplamak.  
Ocağın altına vurmak.  
Oğlan dayıya, kız bibiye çeker.  
Okka buçuk.  
Oturumuna gelmek.  
Oyuncak etmek.  
Ödü sıtmak.  
Ödüm b..uma karıştı.  
Öftük etmek  
Öllüyün körü.  
Ölmüşlerinin (geçmişlerin) canına değsin  
Ölü gelmek. (Toprağın / tarlanın)  
Ölü evine dönmek  
Ölüsünü el kaldırmak  
Özünden  
Parayı kırçmak  
Patlak patlatmak.  
Pişmiş aş, su katılmaz.  
Saçtan seleye varmamak.  
Sakalı ağarasıca.  
Salısı gizlisi olmamak  
Samırdanmak.  
Sandık hastalığı  
Saptan gelmiş gollük gibi serilmek.  
Senin dengin değil!  
Sıç da yerine yat!  
Sırtının üstüne gelesice(gelsin)!  
Singilit gibi.

Sizin tooklar bizim cöözün altında nöörubatırlar.

Skoda bacaklı

Şapkayı haradan giymek.

Şaştı da donunu yamıyor.

Şo şu.

Taş gemisi çekilmek.

Tekerinin önüne taş koymak.

Tilki deliğinden yan çıktı

Tilkiler bakır yapıyor.

Tongaali gibi (kosmak/yürümek)

Tuturuk gibi.

Tuz sürtüşmek

Tuzu kuru.

Uçuğu başına sıçramak

Uhucuk çalışmak

Un uçar, kepek kaçar.

Uyku semesi.

Uyurum uyanırım

Ümüüg ötmek.

Üstüne gitmek

Üstüne güneş çoğmak

Üsüne oskülemek

Üzümler hortladı

Vayvay tüyü

Verecek olmak

Verimser olmak

Yağmurdan kaçıp doluya tutulmak.

Yakışığı gelmek

Yarasa gibi büzülmek

Yaşı kesilesice!

Yazının adamı

Yazmışlığı olmamak

Yedi kazan mayası.  
Yediğine saymak  
Yellengoo (tası) gibi  
Yere bakan yürek yakan.  
Yılan dili gibi.  
Yoz sığırı.  
Yumurtadan çıkar, kabuğunu beğenmez.  
Zerdali elineşek emanet.  
Zeytinyağı gibi üste çıkmak.<sup>516</sup>

### 3.3.6. Dua ve Beddualar

#### 3.3.6.1. Dualar

Acı yüzü görmeyesin.  
Acıya gelmeyesin.  
Aç kalmayasın.  
Ağız tadı bulasın.  
Ağız tadıyla yaşayasın.  
Ağlamak nasip olmaya.  
Ağzın tatlı olsun.  
Ağzını dilini yesinler.  
Ağzının tadı bozulmasın.  
Âh demeyesin, Allah'tan umduğunu bulasın.  
Ah demeyesin, dar gün görmeyesin.  
Ah etmeyesin.  
Ak duvaklar takasın.  
Al duvaklar takasın.  
Âlim olur inşaallah.

---

<sup>516</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 205-206-207., Koç, **A.g.t.**, s, 193-194., Gürer, **Kızılca Bektiklerin Yurdu**, s, 192., Doğan, **A.g.e.**, si 280-281.

Allah (ölenin) acısını unutturmasın, başka acı da göstermesin.  
Allah (öyle kötü şeyi) etmesin.  
Allah acı göstermesin.  
Allah acındırmasın.  
Allah acısın.  
Allah aç bırakmasın.  
Allah ağlatmasın.  
Allah ağrı – sızı vermesin.  
Allah ağzının tadını artırsın.  
Allah ağzının tadını bozmasın.  
Allah alıştığından ayırmasın.  
Allah alıştığını aratmasın.  
Allah alnımıza (öyle kötü yazı) yazdıysa bozsun.  
Allah alnını açık ede, yüzünü ak.  
Allah altı dosttan ayırmasın.  
Allah bahtından güldürsün.  
Allah başını ağrıtmamasın.  
Allah başını bozmasın.  
Allah başını bunaltmaya  
Allah başını yastığa düşürmeye.  
Allah dermânı olmayan der vermesin.  
Allah dermansız dert vermeye.  
Allah dert verip derman aratmaya.  
Allah devlete – millete zevâl vermesin.  
Allah dini bütüne düşürsün.  
Allah düşürmesin.  
Allah edepsiz düşürmesin.  
Allah esirgesin.  
Allah evlâtlarını bağışlasın.  
Allah gençlikte ölüm  
Allah gördüğünden geri koymasın.  
Allah güle güle gitmek, Selâmetle gelmek nasip ede.

Allah haram sût emmişe düşürmesin.  
Allah hastahaneye düşürmesin.  
Allah hayırlı evlât nasip etsin.  
Allah helâl sût emmişe düşürsün.  
Allah hükûmet kapısına düşürmesin.  
Allah ıslâh etsin.  
Allah iftirâdan saklasın.  
Allah iki cihanda yüzünü güldüre.  
Allah imandan-Kur'an'dan ayırmasın.  
Allah imanını esirgeye.  
Allah insan evlâdına düşürsün.  
Allah iyi komşu versin.  
Allah kadir – kıymet bilmeze düşürmesin.  
Allah kendini bilmeze düşürmesin.  
Allah kimselerin ağzının tadını bozmasın.  
Allah kimseyi aç – açık bırakmasın.  
Allah kolaylık versin.  
Allah koluna kuvvet versin.  
Allah sana (öbür dünyâda) imanla gitmek nasip ede.  
Allah sana kol-kanat vere.  
Allah seni amel sâlih ede.  
Allah son nefeste iman selâmeti versin.  
Allah sonradan görmüse düşürmesin.  
Allah taâla sana da bir kız (evlâdı) versin.  
Allah'ım bana (ona...) acı.  
Allah'ım duâlarımızı kabûl eyle.  
Allah'ın duâsı senin üstüne olsun.  
Allâha-ısmarladık.  
Allı pullu gelin olasın.  
Alnın açık ola.  
Altın saçlı, al başlı gelin olasın inşallah.  
Amelin sâlih ola.

Âmin âmin.  
Âmin diyelim de Allah kabûl etsin.  
Âmin.  
Ana – baba duâsı almış olasın.  
Anasız kalmayasın  
Ayağında eskisin.  
Ayağında paralansın.  
Bahtın açık olsun.  
Bahtın ak ola.  
Başın sağ olsun.  
Başın selâmette ola.  
Başın sıkılmasın.  
Başına devlet kuu kona  
Bir yastıkta kocayın.  
Daha iyilerini de giyesin.  
Derdin – tasan olmaya.  
Dert çekmeyesin, (görmeyesin.)  
Dile gelmeyesin.  
Dostun şâd ola  
Döllu – döşlü olasın.  
Duâ edenlerin çok olsun.  
Duâlarımız seninle.  
Duvaklı gelinler olasın.  
Dünyâ durdukça durasın.  
Düşmanın kör ola.  
Evin –barkın şen olsun.  
Evin yıkılmaya.  
Evinde güle güle oturasın.  
Evlâtların evlât ola.  
Evlâtların yüzüne güle.  
Evlâtlarının bârını (meyve) yiyesin.  
Evlere şenlik.

Gençliğine doyasın.  
Gençliğinin hayrını göresin.  
Güle güle eskit.  
Güle güle. (Güle güle git.)  
Güzellere eş olasın.  
Hak diyende imdâdına Hak yetişe.  
Hayırlısıyla gidin, hayırlısıyla gelin inşallah.  
Hürmetine duâlarımızı kabul eyle Allah'ım.  
İhtiyarlıkta yoksulluk göstermesin.  
İki cihan serverine ahrette komşu olasın.  
iki cihan serverinin şefâatine mazhar olasın.  
İki cihanda azîz ol.  
Kesene bereket.  
Kısmetin bol olsun.  
Kısmetin gür olsun.  
Kolay gele.  
Kollarının dermânı kesilmeye.  
Koluna kuvvet  
Kolun-kanadın kırılmaya.  
Öbür dünyâyâ imanla gidersin inşâallah.  
Ömrün oldukça ah çekmeyesin.  
Rabbim seni esirgeye.  
Sağ gidip esen gelesin.  
Sağlıkla git, selâmetle gel.  
Sen kimseyi incitmedin, Allah da seni incitmeye.  
Sevenlerine kol-kanat olasın.  
Su gibi git, su gibi gel.  
Tez gide, tez gelesin.  
Tuttuğun altın ola.  
Yavrunuz dile gelsin.

Yedi kat altın dizisi takasın.<sup>517</sup>

### 3.3.6.2. Beddualar

(Ölüm) Helvanı yiyeyim inşâallah.

Acıdan geberesin.

Acıdan kıvranasın.

Adın başkasına kona.

Adın bata.

Adın batsın inşaallah.

Adın kara yerden gele.

Adın ortadan kalksın.

Adın sallar altından gele.

Adın sanın batsın.

Adın sanın bellisiz olsun.

Adın sanın kara gele.

Adın sanın kurusun.

Ağzı yumulu kalasın.

Akrânından geri kalasın.

Allah az verip gezdirsin, çok verip azdırısın,kapılara baktırsın.

Allah elindekini de alsın.

Allah elinden tutmasın.

Allah evini yıka.

Allah gençliğine doyurmasın.

Allah gözünü kör etsin.

Allah hakkından gele senin.

Allah seni ala ki kurtulam.

Allah seni başımdan ala.

Allah'ın hışmına uğrayasın.

---

<sup>517</sup> <http://kemerhisaryoresi.com/>, Koç, A.g.t., s, 256-257-258.

Altın adın pul ola.  
Aman diyesin.  
Anadan babadan ol.  
Analık elinde kalasın.  
Analık hakkım helâl olmasın.  
Anan baban başın ucunda meleye.  
Anan baban başında çırpına.  
Anan baban bir kızıl tabutta gide.  
Anan öle.  
Anasından emdiği süt burnundan gelsin.  
Anasız kalasın.  
Araba altında kalasın.  
Arkan yere gele.  
Ayağın dolaşa.  
Ayağın kaya.  
Ayağın kırılardı da gelmez olaydın.  
Azgından çıksın etine bürünsün  
Bacana baykuş tünesin.  
Başımın- gözümün sadakası olsun.  
Başın ağrıyorsa bedestene (helaya) buyur.  
Başına taş yağa.  
Başından vurulasın.  
Bayramlar başına kara gele.  
Bayramlara (sağ) çıkamayasın.  
Bedduâ alasın.  
Bedduâlara uğrayasın.  
Bedduâların (kendi) başına gele.  
Bedduâlarına uğrayasın  
Bedenine kurşun değe.  
Bensiz (ana) kalasın.  
Can evine sapan taşı rastlaya.  
Can verip kurtulmasın"

Canı çıksın.  
Canından bulasın.  
Ciğerinden tutul.  
Ciğerine kurşun değsin.  
Ciğerine martin insin.  
Ciğerine martin insin.  
Ciğerine martin işlesin.  
Çoluğun çocuğun döküle kalsın.  
Damında baykuş öte.  
El kapılarında kalasın.  
Elin – ayağın büzüle.  
Elin – ayağın dolaşa.  
Elin – ayağın kırılsın  
Elin bolluk görmesin.  
Elin ekmeği tutamasın.  
Elin kırılsın da iki yanına yapışsın.  
Elin kırılsın.  
Elin koynunda kalsın.  
Elin kötürüm olsun.  
Elin kurusun.  
Elini cellatlar doğrasın.  
Ellere karışasın, kahr çekesin.  
Ellerin teneşire gele.  
Ellerin tutmasın.  
Emeklerin boşa gitsin.  
Emzirdiğim süt harâm olsun.  
Eremeyesin.  
Eşin – dostun olmaya.  
Ettiğini bul.  
Ev – bark görmeyesin.  
Evin – barkın telef olsun.  
Evin – barkın yıkıla.

Evin – bucağın boş kalsın.  
Evin altı üstüne döne.  
Evin başına kara gele.  
Evin başına yıkılsın.  
Evin yıkıla da çoluk – çocuğunla altında kalasın.  
Evin yıkıla.  
Evin yıkılsın.  
Evladında bul.  
Evsiz – bucaksız kalasın.  
Gâvur elinde kalasın.  
Gelinliğin üstüne atılsın.  
Gelmezine git.  
Gençliğinin hayrını görmeyesin.  
Gidişin ola, dönüşün olmaya.  
Gidişin olsun da gelişin olmasın.  
Gidişin olsun, dönüşün olmasın.  
Gittiği yerden dönemeyesice.  
Gittiğin yoldan gelme.  
Gözlerin aka.  
Gözlerin aka.  
Gündüzün gece olsun.  
Hanın – evin harap ola,  
Hayır etmesin inşâallah.  
Hayır görmeyesin.  
Hayrını görmeyesin.  
Hevesin karnında kala.  
Hevesin kursağında kalsın.  
İki elin kanda kalsın.  
İnleye inleye geberesin.  
Kapına kara kilit takılsın.  
Kara haberini alayım.  
Kurşunlar önünde git.

Ocağın batsın.  
Ölüm haberini alırım inşâallah.  
Sana verdiğim emekler harâm olsun.  
Sen gidesin de dönmeyesin  
Sesin kara yerden gelsin.  
Son gördüğün ola.  
Soyhanda kalsın.  
Sürekli olarak anne diye seslenen çocuklara.  
Tuttukların hep elinde kala.  
Üstünden araba geçe.  
Üzerine güneş doğmasın.  
Yiğit iken yıkıl, söğüt iken sökül.  
Yurdun – yuvan dağıla.  
Yuvanda baykuşlar ötsün.<sup>518</sup>

### 3.3.7. Bor Yöresinde Kullanılan Kelimeler

Bor ağzı olarak belirtebileceğimiz bu yörenin konuşması İstanbul Türkçesi olarak bilinen ve tüm milletçe anlaşılır kibar ve yumuşaktır. Bu yörenin insanlarının konuştukları ağzın ayrıcalıklı bir özelliği yoktur. Tabiki bölgeden bölgeye değişmekte olan kelimelerin farklı telafuzları Bor'da da görülmektedir. Bor yöresinde konuşulan ve Bor ağzı diye örneklendirebileceğimiz bazı kelimelere alfabetik olarak göz atalım.

#### A

|       |                    |
|-------|--------------------|
| Aba   | Ana, anne, abla.   |
| Abaru | Şaşkınlık ifadesi. |
| Abrul | Nisan              |
| Acep  | Acaba              |

<sup>518</sup> Athl, **A.g.e.**, s, 208., Koç, **A.g.t.**, s, 264-265., <http://kemerhisaryoresi.com/>

|            |                                                         |
|------------|---------------------------------------------------------|
| Acer       | Yeni                                                    |
| Adilimit   | San renkli üzüm çeşidi.                                 |
| Ağıl       | Davar barınağı                                          |
| Ağıllamak  | Koyunu kuzudan ayırmak.                                 |
| Ağsak      | Topallayan.                                             |
| Ağsamak    | Aksamak.                                                |
| Ahizar     | Bıktırmak.                                              |
| Akışmak    | bir yere birbiri arkasına gitmek.                       |
| Aksakça    | Kuyruğu uzun ve siyah ve beyaz karga.                   |
| Alakülla   | Ne iyi ne kötü ha işte anlamında.                       |
| Alaşa      | Çok konuşmak, yalakalanmak.                             |
| Alayı      | Hepsi                                                   |
| Alelusul   | Baştan savma.                                           |
| Aletrik    | El feneri.                                              |
| Alık       | Saf.                                                    |
| Alışık     | Alacak.                                                 |
| Allüş      | Abartılı görme.                                         |
| Amani      | Şaşkınlık ifadesi.                                      |
| Ambal      | üzüm bağın karıklarının bölümü.                         |
| An         | Tarla sınırı.                                           |
| Anadut     | Ahşap yükleme aracı.                                    |
| Anda       | Tarlanın bölümlerinin herbiri.                          |
| Andaval    | Saf manasında kullanılır.                               |
| Anı        | Hayvanların boğazlarındaki şişkinlik.                   |
| Ankasten   | Bilmezlikten gelerek.                                   |
| Apırdaksız | Zamansız ve gereksiz konuşan, saçmalayan.               |
| Aralık     | Antre, koridor.                                         |
| Argaç      | Halı dokumada, ilmik sıralan arasında kullanılan iplik. |
| Arsız      | Yaramaz.                                                |
| Asbap      | Giysiler.                                               |
| Aşlık      | Buğday.                                                 |
| Ate        | Hala (Babanın kız kardeşi)                              |

|            |                            |
|------------|----------------------------|
| Atmer      | Atınca iyi vuran aşşık.    |
| Avgun      | Üstü kapalı, dar su yolu.  |
| Avkmak     | Çamaşır durulamak.         |
| Avşarlamak | Bir işi üstün körü yapmak. |
| Avurt      | Ağız, yanak.               |
| Ayak yolu  | Tuvalet.                   |
| Azayinsız  | Huysuz, hırçın, arsız.     |
| Azık       | Çıkın, yedeklenen yemek.   |

## B

|                |                                               |
|----------------|-----------------------------------------------|
| Babal          | Vebal                                         |
| Badal          | Yoldaki çukurlar.                             |
| Badaslı        | Pasaklı.                                      |
| Badaslı        | Kirli, pis.                                   |
| Bağır          | Göğüs.                                        |
| Bağvant        | Birinin bağına bakan kimse.                   |
| Baldırcan      | Patlıcan.                                     |
| Bandıkmak      | Bebeğin ağlaya ağlaya yorulup bitkinleşmesi.  |
| Bannak         | Parmak.                                       |
| Bareey         | Abartı bildirir.                              |
| Basta          | Satış yapmak için kurulan sergi.              |
| Bastırık       | Obada ürün saklamada amaçlı düzenlenen yer.   |
| Batman         | Sekiz kg.lık ölçü.                            |
| Bazı           | Yufka hamuru yuvarlaması.                     |
| Behdem         | Beceri.                                       |
| Belemek        | Öğrenmek.                                     |
| Belermek       | Öfkeli bakmak.                                |
| Beyik          | Şalvar ve donlarda bacak arasına konan parça. |
| Bıdır buvaat   | Geçen yıl bu vakit.                           |
| Bıkırık        | Küçük yemek kazanı.                           |
| Bıldır, Cıngıl | Salkım.                                       |
| Bibi           | Hala (Babanın kız kardeşi).                   |

|            |                                                                                      |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Bicik      | Meme.                                                                                |
| Bil        | Bel.                                                                                 |
| Bilader    | Erkek kardeş.                                                                        |
| Bilde      | gazyağı lambasının fitili.                                                           |
| Bilik      | Saç örgüsü.                                                                          |
| Bisirgeç   | Ekmek pişirirken kullanılan sopa.                                                    |
| Bişirik    | Düz damlara topraktan önce atılan çerçöp ve çamur.                                   |
| Bizidan    | Parmakla da yenilebilen pekmez.                                                      |
| Bo         | Örümcek.                                                                             |
| Bocut      | Küçük testi.                                                                         |
| Boduk      | Manda yavrusu.                                                                       |
| Boğ        | Torba ağzını sıkı bağlamak.                                                          |
| Boğen      | Kurumamış koyun pisliği.                                                             |
| Bolamadı   | Çoklukla, fazlasıyla.                                                                |
| Bosi       | Köpeğe verilen ad.                                                                   |
| Bostan     | Sınırlı alanda ekili sebze.                                                          |
| Boyralamak | Bir acının içte taze kalması.                                                        |
| Buha       | At ve eşeklerin ön ayaklarına takılan kelepçe.                                       |
| Buhari     | Baca.                                                                                |
| Buhari     | Dam bacası.                                                                          |
| Bulama     | Yeni doğurmuş (buzalamış) inek veya yeni kuzulmuş koyunun ilk sütüyle yapılan tatlı. |
| Bunar      | Çeşme.                                                                               |
| Bunek      | Tanayı bağlamaya yarayan ip.                                                         |
| Bunelek    | Yazın hayvanlara musallat olan sinek.                                                |
| Buymak     | Üşümek, donmak.                                                                      |
| Buzalamak  | Sığırların doğurması.                                                                |
| Büzeyden   | Pekmez.                                                                              |
| Büzlengeç  | Üvendire (çift sürerken öküzlerin ilerlemesini sağlayan ucu çivili değnek.)          |

## C

|               |                                               |
|---------------|-----------------------------------------------|
| Camız         | Manda.                                        |
| Cavlak        | Kabuğu soyulmuş ceviz.                        |
| Cavralama     | Çabalama.                                     |
| Cavşamış      | Eskimiş.                                      |
| Cavurdamak    | Gürültü yapmak.                               |
| Caydak        | Çevirme                                       |
| Caynas        | Çocuk için rahatsız edici sesler çıkaran.     |
| Cellabı       | Gözü açık.                                    |
| Cevşen        | Hevenk örtölüp kışa saklana bilen üzüm.       |
| Cılbırtı      | Menemen.                                      |
| Cılgıl        | Üzüm salkımı.                                 |
| Cılgısız      | Sulu şaka yapan.                              |
| Cılk          | Olacak, Sulu.                                 |
| Cıllık        | Oyunda çabuk cayan çocuk.                     |
| Cın Çık       | Cam parçası.                                  |
| Cıngarcı      | Kavgacı.                                      |
| Cıngı         | Kıvılcım.                                     |
| Cıngıllı      | Gösterişli.                                   |
| Cıngıtas      | Keskin Taş.                                   |
| Cırba         | Şarapanadaki ezilmiş suyu çıkmış üzüm posası. |
| Cızlağan      | Isırgan otu.                                  |
| Ciba          | Bebeklerin giydiği gömlek.                    |
| Cibilliyetsiz | Soysuz.                                       |
| Cicam         | Yaslı kadın.                                  |
| Cici          | Yenge.                                        |
| Cicim         | Kilim.                                        |
| Cidal         | Kötü kadın.                                   |
| Cilis         | Temelli, tamamen.                             |
| Cimcik        | Tırnakla tutmak.                              |
| Cingi tas     | Sert, mermere benzer taş.                     |
| Cingil        | Yoğurt ve süt saklamaya yarayan küçük helke.  |
| Cinli         | Deli.                                         |

|           |                                               |
|-----------|-----------------------------------------------|
| Cinögüz   | Zayıf, sıska, çelimsiz, fıldır fıldır         |
| Cive      | İse yaramaz.                                  |
| Condurmak | Bir şeye karşı taraftan çöktürmek.            |
| Coplak    | Arkların belli kısımlarındaki su birikintisi. |
| Coruhsuz  | Çok israf eden.                               |
| Cööz      | Ceviz.                                        |
| Cülük     | Civciv.                                       |
| Cüsün     | Acayip.                                       |
| Cüz       | Çeyiz                                         |

## Ç

|            |                            |
|------------|----------------------------|
| Çağsak     | Düzensiz, Üstü başı.       |
| Çağsak     | Taşlık alan.               |
| Çağsaklı   | Paçaları kirli.            |
| Çağsır     | Yüksek yerde biten ot.     |
| Çalma      | Ateş.                      |
| Çaparçavuş | Her işe karışan.           |
| Çapıt      | Bez.                       |
| Çaşarat    | Yosma, külhani.            |
| Çatal kapı | İki kanatlı büyük kapı.    |
| Çeç        | Harman yığını.             |
| Çelibatır  | Geliyor.                   |
| Çellav     | Hırçın yapılı.             |
| Çemkirmek  | Yüze karşı sert bağırmak.  |
| Çençire    | Tencere.                   |
| Çençire    | Tencere.                   |
| Çenileme   | Acı çeken köpek havlaması. |
| Çepiç      | ilk doğumunu yapmış keçi.  |
| Çereş      | Üzüm çiğnenen yer.         |
| Çıkla      | Sade, yalın.               |
| Çıkırık    | İp elde etme aracı.        |
| Çıkırık    | Makara.                    |

|                   |                                                                           |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| Çınık-Çinik-Şinik | 6-8 kg'lık ölçü.                                                          |
| Çıpkı             | Ağaç dalı.                                                                |
| Çiğın             | Omuz.                                                                     |
| Çımmek            | Yıkanmak.                                                                 |
| Çımtıyan          | Don, kilot.                                                               |
| Çinaar            | Büyük kalbur, iri gözlü elek.                                             |
| Çınetir           | Döndörme'nin (genis ağızlı yayvan sepet) küçüğü.                          |
| Çışmek            | Ağaçların taze filizleri.                                                 |
| Çitlek            | Ayçiçeği, çekirdek tanesi.                                                |
| Çitne             | Hayvan tepmesi.                                                           |
| Çiyin             | Omuz.                                                                     |
| Çokuşmak          | Toplanmak, yığılmak.                                                      |
| Çolpa             | Beceriksiz.                                                               |
| Çödürmek          | İşemek.                                                                   |
| Çökelek           | Yağsız peynir.                                                            |
| Çömçe             | Kepçe.                                                                    |
| Çömdü             | Oturdu.                                                                   |
| Çörten            | Toprak damlardaki yağmur suyunu akıtmaya yarayan üstü.                    |
| Çövre             | Çevresi sim işlemeli mendil.                                              |
| Çunur             | Hayvanların su içmesi için su biriken büyük havuz.                        |
| <b>D</b>          |                                                                           |
| Dabıs             | Dazlak.                                                                   |
| Dahra             | Ağaç dallarını kesmekte kullanılan bir çeşit satır.                       |
| Dal               | Sırt.                                                                     |
| Dalamak           | ısırmak (köpek ısırması).                                                 |
| Dalbınmak         | Çözüm aramak, çabalamak.                                                  |
| Dam yuvağı        | Damlarda, kabaran toprakları bastırmak için kullanılan ağır silindir taş. |
| Dandın            | yufka yaparken oklava dizilen takoz.                                      |

Dapan Sürülmüş tarladaki kesekleri kırmak için kullanılan, traktörle yada hayvanlarla çekilen T şeklindeki ağaçtan ağırlık.

|                  |                                                  |
|------------------|--------------------------------------------------|
| Davar            | Koyun.                                           |
| Daylak           | Çiğ Yumurta.                                     |
| Debki            | Küreklerde ayakla basılan tahta kısım(bel)       |
| Derinuyu lastiği | Ayakkabı.                                        |
| Desti            | Topraktan yapılmış ağzı küçük kulplu su kabı.    |
| Deşirmek         | Toplamak, dilenmek.                              |
| Deşretmek        | Didik didik aramak.                              |
| Dıkmak           | İçeri Girdirmek.                                 |
| Dıngıra          | Telli saz (cümbüş).                              |
| Dınnak           | Tırnak                                           |
| Dıtmık           | Tırmık.                                          |
| Dıvrak           | Çabuk, acele.                                    |
| Dibaam           | Hadi bakalım,bu da böyle oluversin, bosver,...   |
| Dibek            | Ağaçtan yapılmış havan.                          |
| Dikolta          | Elde dikilen, askılı iç elbisesi.                |
| Dinelmek         | Ayakta durmak.                                   |
| Diresmek         | Ayakta durmak.                                   |
| Diri günü        | Pazertesi.                                       |
| Disane           | Söylesene.                                       |
| Divran           | Üç parmaklı, ağaç saplı demirden yapılmış harman |

aleti.

|                 |                        |
|-----------------|------------------------|
| Diyince         | Deyince.               |
| Dofder          | Defter.                |
| Domates pekmezi | Salça.                 |
| Doosan          | Tavsan.                |
| Dozdoz          | Kendini beğenmiş.      |
| Döblek          | Darbuka.               |
| Dölbek          | Darbuka.               |
| Dölek           | Doğru.                 |
| Dölek dur       | Uslu dur, zarar verme. |

|         |                        |
|---------|------------------------|
| Dulda   | Rüzgar değmeyen yer.   |
| Dussuz  | Gereksiz yere konuşan. |
| Dünağan | Dün.                   |

## E

|                |                                                    |
|----------------|----------------------------------------------------|
| Ebeyılanı      | Kertenkele.                                        |
| Ebrem, ebrehem | Tembel, beceriksiz.                                |
| Edik           | Çocuk ayakkabısı.                                  |
| Eftik          | Meşgale.                                           |
| Ehil           | Yavaş.                                             |
| Eksik etek     | Kadın.                                             |
| Elçek          | Eldiven.                                           |
| Emete          | Hala.                                              |
| Emmi           | Amca.                                              |
| Endek          | Kalitesi düşük.                                    |
| Enedut         | Ot, saman vs.'nin bir yerden alınıp başka bir yere |

taşınmasına yarayan üçlü çatal.

|             |                                              |
|-------------|----------------------------------------------|
| Enek        | Sermaye.                                     |
| Engel       | Tarladaki buğady, arpa tutamı.               |
| Enk(h)ıtami | En sonunda .                                 |
| Enteri      | Kadın elbisesi.                              |
| Epelek      | Kelebek.                                     |
| Epitmek     | Yellenmek.                                   |
| Esalet      | Bile bile.                                   |
| Esalet      | Mahsustan.                                   |
| Eski        | Limon                                        |
| Esvap       | Çamaşır                                      |
| Eş          | Maya.                                        |
| Eşik        | Kapı önü.                                    |
| Eşikli      | Genç kızlar için söylenir.                   |
| Evlik       | ¼ dönüm tarla sürerken pulluğun çizdiği ara. |
| Evtiklemek  | Oyalanmak.                                   |

## F

|           |                                                 |
|-----------|-------------------------------------------------|
| Fenekir   | Delik deşik.                                    |
| Fenikme   | Aza kanaat getirme.                             |
| Ferfene   | Kırda yapılan yemekli eğlence, piknik.          |
| Ferik     | Genç tavuk.                                     |
| Fıcıtmaq  | Fırlatmaq.                                      |
| Fırıldak  | Topaç.                                          |
| Firengi   | Büyük kapı anahtarı.                            |
| Firez     | Ekin biçildikten sonra tarlada kalan sap, anız. |
| Fistan    | Kadın elbisesi.                                 |
| Fişan     | Ağaç sürgünü.                                   |
| Fişgene   | Salyangoz.                                      |
| Fos       | Ciğer sakatlığının akciğeri.                    |
| Fotulamak | Suyun tazyikli akması.                          |
| Foturaf   | Fotoğraf.                                       |

## G

|             |                                                                                       |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Gaç         | Kaç.                                                                                  |
| Gaça        | Fiyat sorma.                                                                          |
| Gada        | Dert.                                                                                 |
| Gadem       | Kardeşim.                                                                             |
| Gaile       | Özel günlerde yapılan kemikli et, siyah üzüm kurusu, bulgur ve pekmeze yapılan yemek. |
| Galenguş    | Kırlangıç.                                                                            |
| Ganara      | Doymayı bilmez adam.                                                                  |
| Ganne gibi  | Berrak, dupduru.                                                                      |
| Garık       | Karık.                                                                                |
| Garinne     | Karne.                                                                                |
| Garsamba    | Gerekli alet, edevat, lüzumsuz şey.                                                   |
| Gaşınmak    | Kaşınmak.                                                                             |
| Gayıl olmak | Razı olmak.                                                                           |

|                          |                                                                                      |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Geber                    | Yatlık gece yemeği.                                                                  |
| Gelengi                  | Ekin tarlasında yasayan kemirgen.                                                    |
| Gelibatır                | Geliyor.                                                                             |
| Gennaba                  | Gelin abla, yenge.                                                                   |
| Geriş                    | Rüzgar.                                                                              |
| Gı Keçi ve koyun dıskısı | (yakacak olarak değeriendirilir)                                                     |
| Gırnata                  | Klarnet.                                                                             |
| Gırpıntı                 | Halı dokunurken sındıyla kesilerek oluşarı artıklar.                                 |
| Gıs                      | Kıs.                                                                                 |
| Gıyık                    | Büyük iğne.                                                                          |
| Gıytık                   | Kıymık.                                                                              |
| Gidibatır                | Gidiyor                                                                              |
| Gidişmek                 | Kaşınmak.                                                                            |
| Gişimek                  | Kaşımak.                                                                             |
| Go/Ko                    | Dedikodu.                                                                            |
| Godael                   | Bırak gel.                                                                           |
| Goğumsak                 | Akraba canlısı.                                                                      |
| Golak                    | Cevizin kabuğundan ayrılması.                                                        |
| Golük                    | Merkep.                                                                              |
| Göbülü                   | Etli softa pilavı.                                                                   |
| Gölek                    | Su birikintisi.                                                                      |
| Göynek                   | Fanila.                                                                              |
| Gulgulu                  | Kırmızı                                                                              |
| Gunnamak                 | Köpeklerin doğurması                                                                 |
| Gurka yatmak             | Tavuklar ya da kümes hayvanlarının civciv çıkarmak için yumurtaların üstüne yapması. |
| Gusgun                   | Palanın bir parçası.                                                                 |
| Gücük                    | Şubat ayı.                                                                           |
| Gülek                    | Buğday ölçüsü.                                                                       |
| Güllabi                  | Bir çeşit armut.                                                                     |

## H

|                       |                                               |
|-----------------------|-----------------------------------------------|
| Ha yourum ha          | Amma yaptın, yok daha neler.                  |
| Haar he               | Şaşkınlık ifadesi.                            |
| Hacet                 | Gereksinim, mal, edevat.                      |
| Haftan                | Koyunların yem yediği tahta havuz.            |
| Hakışmak              | Vuruşmak anlamında.                           |
| Halazada              | Biçilen ekilen tohumun yeşermesi.             |
| Hamut                 | Deve üzerinde bulunur.                        |
| Hangırda              | Nerede.                                       |
| Hangırdamak           | Yüksek sesle konuşmak.                        |
| Hapaz                 | Orta boy taş parçası.                         |
| Har diken             | Herkese iğneleyen, sokan, incilten.           |
| Harar                 | Çuval.                                        |
| Harar                 | Grupla oynanan oyun.                          |
| Harım                 | Harman yeri.                                  |
| Harzuval              | Kömür tozu.                                   |
| Hasılı                | Sonuç olarak.                                 |
| Hattallah             | Neredeyse.                                    |
| Havay                 | 16-18 kg'lık teneke ölçüsü.                   |
| Hayat                 | Avlu.                                         |
| Hayazulcu             | Gözden sürmeyi çeken.                         |
| Hazal                 | Yaprak süprüntüsü.                            |
| Hazal                 | Kurumuş yaprak.                               |
| Hela                  | Ayak yolu.                                    |
| Hele                  | Görelim anlamında.                            |
| Hele                  | korkutma sözü.                                |
| Helik                 | El büyüklüğünde duvar yapımında büyük taşları |
| tamamlayan küçük taş. |                                               |
| Helke                 | Kova.                                         |
| Hereni                | Tencere.                                      |
| Hergele               | Sığır sürüsü.                                 |
| Hevek                 | Asılı üzüm.                                   |
| Heyye                 | Olabilir.                                     |

|            |                                                                                  |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Hezaar     | Herhalde                                                                         |
| Hezen      | Düzgün ağaç(kavak), genellikle damların üzerine konulur.                         |
| Himbıl     | Pısırik.                                                                         |
| Hıra       | Zayıf, çelimsiz.                                                                 |
| Hırtıl     | Havuç.                                                                           |
| Hışer      | Mutlaka.                                                                         |
| Hilleti    | Basit yapılmış, işçiliği iyi olmayan.                                            |
| Himci      | Hemen.                                                                           |
| Hohu       | Koku.                                                                            |
| Honduk     | Bahçe veya bağlara, kanaldan su geçisini sağlayan yuvarlak yada dört köşe delik. |
| Horanta    | Aile.                                                                            |
| Hoyan      | Uzak dur.                                                                        |
| Hoyhoy     | Kandil gecesinde mumla ya da meşale ile yapılan eğlenceli gece.                  |
| Hövek      | Taze yapraklı üzüm çubuğu.                                                       |
| Hümermek   | Karşı gelip bağırmak.                                                            |
| <b>I</b>   |                                                                                  |
| Ibubuk     | İbibik.                                                                          |
| Icık       | Az.                                                                              |
| Ihdırmak   | Çöktürmek.                                                                       |
| Ihmanlı    | Maharetli, becerikli.                                                            |
| Ihtı       | Rüzgâr değmeyen yer.                                                             |
| Ilışık     | Soğuk sıcak su karışımı.                                                         |
| Imzıksımak | Etin yumuşayıp kokacak hale gelmesi.                                             |
| Intırğa    | Kuşku, entrika.                                                                  |
| Irgat      | Çalışan işçi.                                                                    |
| Ismariç    | Sipariş.                                                                         |
| Istar      | Halı.                                                                            |
| Istar      | Evde halı dokunan tezgah.                                                        |

## İ

|            |                                      |
|------------|--------------------------------------|
| İfil kurdu | İnsanı kemiren kuşku.                |
| İfrit      | Pis koku.                            |
| İğ         | Yün eğirme aracı.                    |
| İğtimek    | Ayrarı fazla yağın bayatlaması.      |
| İkti       | Ufak ta olsa maddi menfaat bekleyen. |
| İlaası     | Aşk olsun.                           |
| İlaası     | Olacak ismi.                         |
| İlaşe      | Ayıplama manalarında kullanılır.     |
| İlengiri   | Kapı.                                |
| İlenme     | Beddua.                              |
| İles       | Hayvan ölüsü.                        |
| İlitiri    | Bir tür ekşi erik.                   |
| İşgilik    | Sucuk.                               |
| İslik      | Yakasız gömlek.                      |
| İssissıran | Spatula.                             |
| İstaa      | Aha burada.                          |
| İynihan    | Obur.                                |
| İzbet      | Yorgun, döküntü mal.                 |

## K

|               |                                       |
|---------------|---------------------------------------|
| Kabıs         | Saçsız baş.                           |
| Kafle         | Defa, kafiye.                         |
| Kağşak        | Kurumuş pislik.                       |
| Kakılı        | Pek çok.                              |
| Kaklamak      | Sıyırmayı küçültmek.                  |
| Kalgımak      | Hareketli oynamak.                    |
| Kalgımak      | Tepinmek, zıplamak.                   |
| Kanayaklı     | Kadın kız, cahil kız.                 |
| Kanlı bağlama | Yapıda pencere üstüne atılan bağlama. |
| Kapalaşmak    | Kapışmak.                             |

|               |                                                            |
|---------------|------------------------------------------------------------|
| Karavek       | Sert kabuklu siyah üzüm çeşidi Kekre (Beğenilmeyen tat).   |
| Karece        | Boş yere.                                                  |
| Karık         | Üzüm bağında bir sıra.                                     |
| Karıştırma    | Yumurta, ıslanmış yufka veyağla yapılan kahvaltılık yemek. |
| Karsamba      | Boş kalabalık.                                             |
| Kasavrik      | Ağaç çiviye çakmak için delik açan bız.                    |
| Kavlak        | Cevizin kabuğundan ayrılması.                              |
| Kaynata       | Baba.                                                      |
| Kekre         | Ekşi acı arası bir tat.                                    |
| Kele          | Uyuz dana.                                                 |
| Kelik         | Eskimiş pabuç.                                             |
| Kemçik        | Düşünmeden konuşan ve ya iş yapan.                         |
| Kerahat       | Çirkin, kötü, fena.                                        |
| Kerçine       | İnadına.                                                   |
| Kerd          | Ekili alan bölümü.                                         |
| Kerti kenen   | Tertipli.                                                  |
| Kertis        | Ev duvarında gezen küçük kertenkele.                       |
| Kes           | İri saman                                                  |
| Kesat         | Kıtlık.                                                    |
| Kesek         | Kerpiç.                                                    |
| Kesek         | Sertleşmiş çamur topaklan.                                 |
| Kesek         | Yapı malzemesi.                                            |
| Kevgir        | Delikli kap.                                               |
| Kılkuyruk     | Titiz, alıngan.                                            |
| Kırı          | Eşek yavrusu.                                              |
| Kiresli       | Boş, anlamsız gereksiz söz sarfeden.                       |
| Kirmen        | Yün eğrilen araç.                                          |
| Kirpikli saan | Kenarları girintili bakır sahan.                           |
| Kişilik       | Özel günlerde giyilen elbise.                              |

|                    |                                                                                          |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kiyabey            | Ev düğünlerinde damattan sorumlu, damatı koruyan büyüğü.                                 |
| Kocam Avuç         | Yanyana iki avuç dolusu.                                                                 |
| Kofere             | Bal peteği.                                                                              |
| Kokana             | Yaşlanmış, gözden düşmüş.                                                                |
| Koorga             | Mısır buğday ve buğdayın kavrulması (çerez).                                             |
| Kop                | Koş.                                                                                     |
| Korucak            | Yakacağın kömürleşip uçan parçaları.                                                     |
| Koyur              | Bırak, sal.                                                                              |
| Kölük              | Boynuzu olmayan hayvan.                                                                  |
| Kömbe              | Ekmek.                                                                                   |
| Kömütlek           | Kara üzüm çeşidi.                                                                        |
| Köneköstü          | Aksam sefası (bir çiçek).                                                                |
| Köregen            | Damat.                                                                                   |
| Köreke taş         | Yumusak kolay islenebilen taş.                                                           |
| Körepe             | Çelimsiz, kavruk.                                                                        |
| Köske              | Ayakkabı tamircisi.                                                                      |
| Kössek             | Deve yavrusu.                                                                            |
| Köstü              | Köstebek.                                                                                |
| Kucaas (küçükağaç) | Halı tezgahında parça.                                                                   |
| Kulük              | Manivela.                                                                                |
| Kumlu              | Eskiden ilkokul önlüklerinin dikimi için kullanılan ucuz kumaş.                          |
| Kursağı dışarda    | İnsalcıl.                                                                                |
| Kuskun             | Palanın düşmemesini sağlayan bez parça.                                                  |
| Kuyruk ölüsü       | Akrep.                                                                                   |
| Külle              | Tandır yanarken hava alması için, yan tarafına ya da arkasına açılan küçük delik, tünel. |
| Kümbür             | Patates.                                                                                 |
| Küpür              | Gübre.                                                                                   |

## L

|              |                          |
|--------------|--------------------------|
| Lafazan      | Lafi çok seven.          |
| Lafin avcarı | Konuşmanın halle ilgisi. |
| Lahil        | Takunya.                 |
| Lap kutnu    | Bir deri hastalığı.      |
| Lapur lapur  | Dikkatsiz, hoyrat.       |
| Laylon       | Naylon.                  |
| Leğençe      | Leğen.                   |
| Len          | Lan.                     |
| Lengeri      | Geniş yayvan kapak.      |
| Loda         | Sığıрма yığını.          |
| Lömpü        | Ağır, hantal.            |

## M

|            |                      |
|------------|----------------------|
| Mabeyn     | Antre, aralık.       |
| Makat      | Sedir örtüsü.        |
| Malama     | Sapla saman karışık. |
| Maltız     | Bacalı mangal.       |
| Marimse    | Meğerse.             |
| Maru gibi  | Yumuşak güzel.       |
| Mazarrat   | Zararlı.             |
| Mehlike    | Güldürücü.           |
| Meliz      | Arı.                 |
| Mertek     | Çatı dayanağı.       |
| Mesel      | Masal                |
| Meşkef     | Kir, pislik, pasak.  |
| Mezellemek | Alay etmek.          |
| Mıh        | Çivi.                |
| Mısırga    | Hindi.               |
| Mısmıl     | Uyuşuk.              |
| Mızıklamak | İşi ağırdan almak.   |
| Mızımız    | Yavaş, pısırik.      |
| Miidram    | Merdiven.            |

|            |                               |
|------------|-------------------------------|
| Miliz      | Bal arısı.                    |
| Mimbal     | Sivri uçlu kısa sopa.         |
| Mintan     | Gömlek.                       |
| Mintan     | Gömlek.                       |
| Mittirdeme | Kımıldama, oynama.            |
| Mo         | Mavi.                         |
| Momucu     | Umacı.                        |
| Moravek    | Sert kabuklu mor renkli üzüm. |
| Möğlüt     | Mevlüt.                       |
| Muaccel    | İki katlı bağ evi.            |
| Mundar     | Dinen yenmez olan.            |
| Mücerret   | Mutlaka.                      |
| Mücümensiz | Beceriksiz.                   |

## N

|            |                                           |
|------------|-------------------------------------------|
| Naale      | Nasıl?                                    |
| Nakıt      | Ne zaman?                                 |
| Namıtı     | Eldeki hamurları sıyırmaya yarayan bıçak. |
| Narpuç     | Su kenarlarında yetişen nane.             |
| Naylan     | Naylon.                                   |
| Nazelim    | Güzelim.                                  |
| Nehnedar   | Rahatsız.                                 |
| Nezelmek   | Narinleşmek.                              |
| Nidek      | Ne yapalım?                               |
| Niisebaam  | Neyse bakalım.                            |
| Nirde      | Nerde?                                    |
| Niy        | Ne?                                       |
| Noğrün     | Hal hatır sorma.                          |
| Noot       | Nohut.                                    |
| Nörü Patın | Ne yapıyorsun?                            |
| Nörüyon?   | Ne yapıyorsun?                            |
| Nuriyar    | Pembe, tatlı bir üzüm çeşidi.             |

## O - Ö

|                   |                                                        |
|-------------------|--------------------------------------------------------|
| Ogandere          | Kağnılara koşulan öküzlerin yürümesini sağlayan uzun   |
| ucu sivri değnek. |                                                        |
| Oğance            | O taraf.                                               |
| Ohmatsız          | Gözü doymayan.                                         |
| Oklağ             | Oklava.                                                |
| Oma kemiği        | En alttaki kaburga.                                    |
| Ombal             | Üzüm bağında 20-30 karıktan oluşan bağımsız bölüm.     |
| Onese             | Avlanmak için yapılan mevzi.                           |
| Oskis             | Köpeğe söylenir, Tut.                                  |
| Öğcelemek         | Ovalamak.                                              |
| Öğürsek           | Börtleme Haşlama.                                      |
| Ölemi             | Öylemi.                                                |
| Ölüzgar           | Rüzgar.                                                |
| Öncük             | Ödünç, emanet.                                         |
| Önese             | İnsan barınağı, yer.                                   |
| Öö                | Ev.                                                    |
| Örü               | Koyunları otlatmak için gece kaldırmak.                |
| Ötme              | Bağ evlerinde üstü toprakla kapatılmış iki tarafı açık |
| barınak.          |                                                        |
| Ötürük            | İshal.                                                 |
| Övcelemek         | Elle ezmek.                                            |
| Övendre           | Öküzleri dürtmeye yarayan ucu çivili deynek.           |
| Özemek            | Sıvı maddeleri koyulaştırmak.                          |

## P

|       |                 |
|-------|-----------------|
| Pakla | Fasulye.        |
| Palak | Tavşan yavrusu. |
| Palan | Eşek semeri.    |
| Pani  | Küçük köpek.    |
| Panus | Yük eşiği.      |

|             |                                       |
|-------------|---------------------------------------|
| Papara      | Soğanlı, domatesli bir yemek.         |
| Parç        | Maşraba.                              |
| Parpullamak | Dövmek.                               |
| Patadiz     | Patates.                              |
| Peçe        | Kerpiç evlerin içinde bulunan yüklük. |
| Pehle       | Evin orta kısmı.                      |
| Perun       | Çatal.                                |
| Peşkir      | Havlu.                                |
| Peşkir      | Havlu.                                |
| Pırtı       | Kumaş, elbise.                        |
| Pıskırık    | Hapşırık.                             |
| Picama      | Pijama.                               |
| Pinir       | Peynir.                               |
| Pontul      | Pantolon.                             |
| Puhare      | Baca.                                 |
| Pürçüklü    | Havuç.                                |
| Püz         | Zamk, ağacın reçinesi.                |

## S - Ş

|            |                                                     |
|------------|-----------------------------------------------------|
| Saçak      | Halı dokumada kullanılan ip.                        |
| Saçak      | Halı ipi.                                           |
| Sadeyağ    | Tereyağ.                                            |
| Sağan      | Kap.                                                |
| Sahan      | Tabak.                                              |
| Sakametlik | Aksilik.                                            |
| Sako       | Erkek ceketi.                                       |
| Salak      | Kelek.                                              |
| Sallangaç  | Salıncak.                                           |
| Sap        | Biçilmiş ekin.                                      |
| Savan      | Büyükçe örtü.                                       |
| Sayak      | Ceket ve pantolon dikiminde kullanılan basit kumaş. |
| Sayak      | Kalın kot cinsi pantolon.                           |

|                |                                                      |
|----------------|------------------------------------------------------|
| Seğirtmek      | Koşmak, saldırmak.                                   |
| Sekaltı        | Oturma odasının giriş bölümü.                        |
| Sekemek        | Basamak.                                             |
| Sekemek        | Merdiven.                                            |
| Seklem         | Eksik.                                               |
| Selevir        | Hasırdan yük taşıyıcı.                               |
| Sen            | Sakat (karaüzüm hariç) üzümlerin kurutulmuşu.        |
| Senanit        | Şırası bol, kara üzüm.                               |
| Serinceme      | Hadise, olay.                                        |
| Sıktırma       | Korse.                                               |
| Sındı          | Halı dokumada kullanılan büyük makas.                |
| Sındı          | Makas.                                               |
| Sını           | Makas.                                               |
| Sıracalı       | Hastalıklı, yaramaz çocuk.                           |
| Sırçan         | Fare.                                                |
| Sırçantüyü     | Gri.                                                 |
| Sızgıt         | Kavurma.                                             |
| Siftlemek      | Ayıklamak.                                           |
| Silecek        | Banyo havlusu.                                       |
| Simci          | Şimdi.                                               |
| Since          | Yüz, surat.                                          |
| Singil         | Sinsi, hasis.                                        |
| Sinlenmek      | Saklanmak.                                           |
| Sipit          | Islak.                                               |
| Sitil          | Domates, biber fidanı.                               |
| Soance         | Şu taraf.                                            |
| Soku           | Bulgur taşı.                                         |
| Sokum          | Sulu yemekleri, yufka ekmeği kaşık gibi kullanılarak |
| yenilen lokma. |                                                      |
| Sokurdanma     | Kendi kendine söylenme.                              |
| Soorme         | Tavada et kavurması.                                 |
| Suğdu          | Sinsi insan.                                         |

|          |                                                   |
|----------|---------------------------------------------------|
| Sulaa    | Sürahi.                                           |
| Susan    | Suyu çok meyve.                                   |
| Sümaye   | Boşuna nafil.                                     |
| Sünepe   | Tembel.                                           |
| Şalak    | Karpuz.                                           |
| Şaplak   | Tokat.                                            |
| Şarapana | Pekmezlik üzümlerin ayakla ezildiği büyük sandık. |
| Şarhada  | Orayı burayı kırıp dağıtan çocuk.                 |
| Şellemek | Musallat olmak.                                   |
| Şepe     | Bir tür mayalı küçük daire şeklinde ekmek.        |
| Şer      | Kötü.                                             |
| Şeytali  | Yerli dokuma, yollu çamaşır bezi.                 |
| Şibit    | Sırl sıklam ıslanmak.                             |
| Şidiik   | Terlik.                                           |
| Şikar    | Değer.                                            |
| Şinnemek | Şımarmak.                                         |
| Şişek    | İki yaşındaki koyun.                              |

## T

|            |                                                                                   |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Tabansız   | Sağlam olmayan, çürük.                                                            |
| Talaz      | Tipi ve ya fırtınanın çıkacağını gösteren rüzgar, esinti.                         |
| Talbar     | Etrafı yada iki tarafı açık üstü çalı çırpı, ağaç ile otlarla kapatılmış korunak. |
| Talla      | Tarla.                                                                            |
| Tas        | Yemek kabı, peşi, ardı sıra.                                                      |
| Tasinmemek | Önemsememek.                                                                      |
| Tatavı     | Eli ayağı karışan.                                                                |
| Tavatır    | Çok iyi, güzel.                                                                   |
| Tekavik    | Emekli olmuş.                                                                     |
| Tepem      | Basım.                                                                            |
| Teperik    | Armağan.                                                                          |
| Terek      | Raf.                                                                              |

|            |                                                   |
|------------|---------------------------------------------------|
| Tetir      | Leke(ceviz lekesi).                               |
| Tetir      | Ceviz kabuğu.                                     |
| Tığlamak   | Ekinin yeni güvermesi.                            |
| Tırampa    | Değişme.                                          |
| Tızıklamak | Koşmak.                                           |
| Tingoz     | Huysuz, alingan.                                  |
| Toğuk      | Tavuk.                                            |
| Tokaç      | Çamaşır yıkanırken çamaşır dövülen tahta parçası. |
| Tokuç      | Çamaşır için kullanılan ağaç.                     |
| Tokuç      | Çamaşır yıkarken kullanılan tahta.                |
| Tokya      | Terlik.                                           |
| Tol        | Samanlık.                                         |
| Tol        | Suyun çıkacağı yer.                               |
| Tongaali   | Tepelikli kuş cinsi.                              |
| Topalak    | Sakatadın böbreği.                                |
| Toylamak   | İkramda bulunmak.                                 |
| Töme       | Tepemsi.                                          |
| Tuturuk    | Çok eksi.                                         |
| Tuturuk    | Çok ekşi.                                         |
| Tülemek    | Tavuk tüyünü dökmek.                              |

## U –Ü

|             |                                                                         |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------|
| Uğrun       | Saklı gizli.                                                            |
| Uğundu      | Kendinden geçmek, bayılmak.                                             |
| Ulak        | İlave, ek.                                                              |
| Ulkut ulkut | İliz iliz.                                                              |
| Ulmak       | Azmak (yara için).                                                      |
| Ummuoo      | Teessüf ederim.                                                         |
| Ura         | Hamurun tahtaya ya da oklavaya yapışmasını önlemek için kullanılına un. |
| Urba        | Elbise.                                                                 |
| Urup        | Ölçü.                                                                   |

|            |                                       |
|------------|---------------------------------------|
| Urup       | Tahıl ölçü birimi (guleğin ¼'ü)       |
| Uşkur      | Bele bağlanan kumaş.                  |
| Uylamak    | Aynı işi ısrarla yapmak.              |
| Üğüldeşmek | Çocuğun ilk konuşma denemeleri.       |
| Ülen       | Bir hitap şekli.                      |
| Üleş       | Leş.                                  |
| Ülü        | Bol yemek.                            |
| Ümük       | Boğaz.                                |
| Ütme       | Ateşte kelle v.b. kılların yakılması. |

## V

|            |                        |
|------------|------------------------|
| Varangelen | Halı tezgahında parça. |
| Velespit   | Bisiklet.              |
| Vıcıtmaq   | Fırlatmaq.             |

## Y

Yaarık                      Üzerinde satırla et döğmeye, kemik kırmaya yarayan kalın ve üzeri düzğün tahta.

|         |                                              |
|---------|----------------------------------------------|
| Yaba    | Çok parmaklı, ağaçtan yapılmış harman aleti. |
| Yadırgı | Yabancı.                                     |
| Yağlık  | Başörtüsü.                                   |
| Yağlık  | Mıh, Çivi.                                   |
| Yağlık  | Mendil.                                      |
| Yal     | Un ve su ile yapılan köpek yemeği.           |
| Yalak   | Hayvanların su içtiği yer.                   |
| Yaldır  | Hareketli anlamında.                         |
| Yaldır  | Çok hareketli, becerikli, açıkgöz.           |
| Yalık   | Kadınların baş örttükleri eşarp.             |
| Yallus  | Aç gözlü.                                    |
| Yanaz   | Aksi.                                        |
| Yanaz   | Ters aksi insan.                             |
| Yangar  | Çok sıcak, yakıcı.                           |

|           |                                  |
|-----------|----------------------------------|
| Yanturu   | Yanpiri yürüyen, aksi.           |
| Yarma     | Bulgur.                          |
| Yav       | Yahu.                            |
| Yaykamak  | Bulaşık yıkamak. Çalkalamak.     |
| Yazağır   | Yani.                            |
| Yellengo  | Su üzerinde kalabilen hafif taş. |
| Yerin anı | En derin dibi.                   |
| Yesir     | Esir.                            |
| Yılıkkan  | Yalama, gevşemiş.                |
| Yieri     | Amaan sende!                     |
| Yinli     | Hafif.                           |
| Yoh baam  | Yok.                             |
| Yolak     | Patika, dağ yolu.                |
| Yomie     | Yevmiye.                         |
| Yöndemsiz | Aksi.                            |
| Yuha      | İnce.                            |
| Yumuş     | Vazife, görev.                   |
| Yunak     | Hamam, banyo.                    |
| Yüklü     | Hamile.                          |
| Yüzzük    | Yüzük.                           |

## Z

|          |                      |
|----------|----------------------|
| Zaar     | Galiba.              |
| Zabattan | Sabahtan.            |
| Zara     | Zahire.              |
| Zebella  | Çok iri, çok büyük.  |
| Zemheri  | Karakış.             |
| Zeradar  | Azıcık.              |
| Zıbarmak | Yatmak.              |
| Zığarmak | Vazgeçmek, bırakmak. |
| Zımbık   | Yumruk.              |
| Zımbık   | Yumruk.              |

|             |                                                                 |
|-------------|-----------------------------------------------------------------|
| Zınarmak    | İtirazda bulunup karşı gelmek.                                  |
| Zırrıncamak | Yemeği zor beğenmek, iştahı olmamak.                            |
| Zifir       | Koyu gece karanlığı.                                            |
| Zilif       | Saç.                                                            |
| Zilim       | Kilim.                                                          |
| Zopçuk      | iri yarı, kalın.                                                |
| Zuğnak      | Damın akmaması için yapılan toprağı sıkıştırmak. <sup>519</sup> |

---

<sup>519</sup> Atlı, **A.g.e.**, s, 175-184., Doğan, **A.g.e.**, s, 266-278., Gürer, **Kızılca Bektiklerin Yurdu**, s, 172-189., Koç, **A.g.t.**, s, 169-181., <http://www.kemerhisar.bel.tr/>, <http://kemerhisaryoresi.com/>.

## SONUÇ

Araştırmamızın esas konusu Bor İlçesinin tarihi, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısı olmasına rağmen, giriş kısmında araştırmanın hazırlanış şekliyle ilgili metodolojik bilgilere yer verilmiştir.

Birinci bölümün ilk kısmında Niğde tarihi ile birlikte Bor ilçesinin tarihi safhalar şeklinde incelenmiştir. Tarih öncesi devirlerden başlayan bu bölümü, tarihi devirlerden Türk hâkimiyetine kadar geçen süreç izlemektedir. Selçuklu Devleti, İlhanlılar, Karamaoğulları dönemleri işlendikten sonra Osmanlı Devleti hâkimiyetine değinilmiştir. Milli mücadele ve Cumhuriyet dönemleri ile tarih bölümü sonlandırılmıştır. İlçenin tarihi gelişimi bu şekilde verildikten sonra Bor'un coğrafi konumu, jeolojik yapısı, yer şekilleri, iklimi, bitki örtüsü, akarsu ve barajları incelenmiştir.

İkinci bölümde ise Bor'un sosyo ekonomik yapısı incelenmiştir. Nüfus durumu ile ilgili olarak 2012 yılı nüfus verileri ortaya konulmuş. Ancak nüfusun tarihi evreleri de araştırmamızda yer bulmuştur. Nüfus ile ilgili olarak eğitim durumu, yaş grubu ve cinsiyet gibi verilere yer verilmiştir. İdari yapı bölümünde ise geçmişten günümüze Bor Kaymakamları ve Belediye Başkanları hakkında bilgiler sunulmaya çalışılmıştır. Beldeler ve köylerle ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiş, köylerde insanların tahıl ürünlerine dayalı ekim yaptıkları ve hayvancılıkla uğraştıkları tespit edilmiştir. 5 Belde ve 21 Köyün tamamı incelenmiş tarihi ve turistik açıdan önemli olan yerler fotoğraflanmıştır. Ayrıca gidilen yerlerde örf adet ve geleneklerle ilgili olarak ayrıntılı bilgiler tespit edilmiştir. Teknolojinin en ücra yerlere ulaştığı günümüz şartlarında eski gelenek ve göreneklerin ellili yaşların üzerinde bulunan kimselerce bir masal havasında anlatıldığı tespit edilmiştir. İncelediğimiz köylerde alt yapı sıkıntısı bulunmamaktadır. Köy nüfuslarının yıldan yıla azaldığı sürekli büyük şehirlere ve yurt dışına göç olduğunu tespit edilmiştir. Köylerden şehirlere göçen bu insanların sadece ekonomik sebeplerle göç etmediği, çocuklarına daha iyi bir gelecek sunabilmek ve büyükşehirlerin imkânlarından faydalanabilmek amacıyla göçlerin yaşandığı gözlemlenmiştir. Eğitimle ilgili

bölümde ise anasınıfından yükseköğretime kadar olan bölümler ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bor'da sağlık alanında meydana gelen gelişmelere yer verildikten sonra Bor'un dünyaya açılan sesi ve halkın aynası olan Boğazlıyan gazeteleri ve internet sitesi incelenmiştir. İbadet yerleri, spor ve ulaşım konularında gerekli bilgilerin sunulmasının ardından tarihi ve turistik yerlerin tespitini yapılmıştır.

İkinci bölüm içerisinde Borlu bilim adamı, şair, devlet adamı, siyasetçi, sporcu, sanatçı vb. sıfatlar ile tanınan kişiler Borlu ünlü simalar başlığı içerisinde incelenmiştir. İkinci bölümde Borlu şehitlere de yer verilmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde Bor nüfusuna kayıtlı olup şehit olan Mehmetçikler ve emniyet teşkilatı mensuplarına yer verilmiştir.

Bor'da tarım alanında tahıl ürünlerine, pancara ve bağcılığa dayalı bir üretim yapıldığı tespit edilmiştir. Fakat üreticilerin sulama ile ilgili olarak ekonomik anlamda sıkıntılı oldukları belirlenmiştir. Sanayi alanında en büyük tesis Bor Şeker Fabrikası ve askeri malzeme fabrikası olan Şehit Nuri Pamir Kışlası olduğu ortaya konulmuştur.

Üçüncü bölümde Bor'un kültürel özellikleri ortaya konulmuştur. Örf, adet ve gelenekler ile ilgili bilgiler, kaynaklara başvurularak oluşturulmuştur.

Yöresel lezzetlerin işlendiği bölümde ise yemekler, tatlılar ve çorbalara yer verilmiştir. Yemek kültürünün oldukça geniş olduğu göze çarpmaktadır.

Mani, türkü, şiir, beddua, ağıt, oyunlar ve yöresel kelimelerin ifade edildiği kültürel öğelere de son bölümde yer verilmiştir. Bu bölümde yazılanların kültür varlığının ortaya konulmasına yardımcı olması amaçlanmıştır.

Bu yörede yaptığımız çalışmamız neticesinde ortaya çıkan eksiklikler olduğu tespit edilmiştir;

Yöre kültürünün yok olmasını önlemek için ilçe merkezinde kültür faaliyetleri gerçekleştirilmeli. Bu faaliyetlerin oluşmasında bir komisyon oluşturulmalı ve bu komisyon Bor'a değer vermiş ve bunu yaptıkları eserlerle göstermiş kişilerden oluşmalıdır.

Tarım alanında genel olarak tahıl ve pancar ekimi yapıldığı gözlemlenmiştir. Hangi köye gidildi ise sulamanın yetersiz olduğu ve bu nedenle verimin düşük olduğundan yakınılmaktadır. Sulamanın imkânsız olmadığı düşünüldüğünde derhal çalışmaların bu yönlü başlatılması ve ülke ekonomisine katkıların başlaması sağlanmalıdır. Su yok diye bekleyen çiftçilerimiz bu ürünlerin dışında alternatif ürünler hakkında bilgilendirilmeli ve eğitilmeli. Tarım ve hayvancılığa dayalı tesisler ve işletmelerin sayıları artırılmalı ve göç veren bir yöre konumundan göç alan bir yöre konumuna geçiş sağlanmalıdır.

Tarihi yapılar turizm açısından değerlendirildiğinde gerek yurt içi gerekse yurt dışından gelen ziyaretçilerin ilgi odağı haline gelecektir. Bu noktada gerekli çalışmaların en kısa sürede neticelendirilmesi gerekmektedir. Zaten gün yüzünde bulunan başta Kemerhisar su kemerleri ve Roma havuzu olmak üzere tarihi pek çok değer yeterince tanıtılamamaktadır. Tanıtımları yapıldığı takdirde, hiç şüphesiz dünyanın önemli tarihi merkezlerinden biri de Bor olacaktır. Tarihi kazı çalışmaları genellikle yabancıların kontrolünde ve bilgilerinden faydalanılarak yapılmaktadır. Yeterli eğitimleri almış Türk bilim adamlarının kendi topraklarımız üzerinde bulunan bu değerlere daha hassas ve daha geniş kapsamlı çalışmalar yapacaklarını düşünüyoruz. Bu konu hakkında da çalışmalar yapılmalı.

Bor sadece tarımla ve bağcılıkla ön plana çıkan bir ilçe olmamalı, istihdam açısından sürekli arayış içerisinde olmalıdır. Modern tesislere kavuşmuş bir turizm alanı ticareti canlandıracak, üretimi artıracaktır.

## KAYNAKÇA

7. Ana Bakım Merkezi Komutanlığı Askeri Yetkilileri  
2013 Mart Ayı Bor Esnaf ve Sanatkârlar Odası Verileri  
2013 Mart Ayı Bor Şoförler ve Nakliyeciler Esnaf Odası Verileri  
AÇIKGÖZ, Mükremin (2012), **Yozgat İli Boğazlıyan İlçesi Tarihi, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Niğde.  
AKGÜMÜŞ, Babaoğlu (2002), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi “**Çiftlik İlçesi Sosyo Ekonomik Yapısı**” Niğde.  
AKGÜR, Zeynep Gökçe, **Türkiye’de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970-1993)**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.  
AKŞİT, Ahmet (2005), **Niğde Tarihi Üzerine**, “Selçuklular Devrinde Niğde’nin Fiziki Yapısı”, Kitabevi Yayınları, İstanbul.  
AKŞİT, Ahmet (2007), **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, “Türkiye Selçukluları Devrinde Niğde Vilayetinın Alt Birimleri ve Sınırları”, Konya.  
AKURGAL, Ekrem (1989), **Anadolu Uygarlıkları**, Net Turistik Yayınları, İstanbul.  
ALP, Sedat (2002), **Hitit Çağında Anadolu**, TÜBİTAK popüler Bilim Kitapları, Ankara.  
ALTINGÖLLER, Tuncay (2007), **Niğde İlinin Yetiştirdiği Tarihi Şahsiyetler (1923-1980)**, Niğde.  
Ana Bbitannica (1994), Cilt-6, “Bor Maddesi”, Ana Yayıncılık, İstanbul.  
Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi (2005), **I. Dönem Köşk Höyük-Niğde Kazı Buluntularının Değerlendirilmesi ve Stratigrafik Kontrolü**, Ankara.  
ARITÜRK, Ahmet (2007), **Mersin İli Gülnar İlçesi Tarihi, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.  
ATILGAN, Halil (2002), **Geçmişten günümüze Niğde Halk Müziği**, Başbakanlık Basımevi, Ankara.  
ATLI, H. Emin (1999), **Geçmişten Günümüze Bor**, Boyut Yayın, İstanbul.

BAKIRCI, Nedim (2000), **Niğde Masalları**, “Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Niğde.

BAYKARA, Tuncer (1998), **Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I; Anadolu’nun İdari Taksimatı**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları No:86, Ankara.

BİLDİRİCİ, Mehmet (1994), **Tarihi Su Yapıları (Konya-Karaman-Niğde-Aksaray-Yalvaç-Side-Mut-Silifke)**, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Yayınları, Ankara.

**Bor İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verileri**

**Bor Kaymakamlığı Brifing Raporu, 2012**

**Bor Sağlık Grup Başkanlığı Verileri**

**Bor Ticaret ve Sanayi Odası Verileri**

**Büyük Larousse** (1986), Cilt- 10, “Hatti Ülkesi Maddesi”, Interpress Basın ve Yayıncılık, İstanbul.

DOĞAN, Mahmut (2012), **Diyar-ı Meşhur Cücü Karyesi**, Ayna Sanat Basım, İstanbul.

Eczacı Dergisi, İstanbul, Eylül 2002, Sayı 1

ELİTAŞ, Ertuğrul (2006), **Niğde Âşıklık Geleneği ve Bor’lu Ozan Sefai**, “Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Niğde.

Gabriel, Albert (1962), **Niğde Tarihi**, Bengi Matbaası, Ankara.

GALANTİ, Avram (1951), **Niğde ve Bor Tarihi**, Tan Matbaası, İstanbul.

GEDİK, İlhan (1996), **20. yy Başlarında Niğde**, (Yayınevi Yok) Niğde.

GEDİK, İlhan (1997), **Niğde Tarihi**, Niğde Valiliği Yayınları, Niğde.

GÜRER, Ömer Fethi (2005), **Bor Şehri**, Anadolu Ofset Matbaa, Niğde.

GÜRER, Ömer Fethi (2010), **Niğde Kapadokya’nın Başkenti (Antik Çağdan Cumhuriyet’e)**, Maya Basın, İstanbul.

GÜRER, Ömer Fethi (2012), **Kızılca Bektikler Yurdu**, Maya Basın Yayın, İstanbul.

HÜSEYİNKLİOĞLU, Ayşegül (2009), **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, “16. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Niğde Kazası Yerleşme Merkezlerinin Tespiti”, Elazığ.

İbni Bibi (1996), **El Evamirü’l-Ala’iye Fi’l-Umuri’l-Ala’iye (Selçukname)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

- İRİ, Ruhan, Mehmet Emin İnal, Hasan Hüseyin Türkmen (2010), **Geçti Bor'un Pazarı Sür Eşegini Niğde'ye**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- İslam Ansiklopedisi** (1997), Cilt-9, "Niğde Maddesi", Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar, Eskişehir.
- KARPAT, Kemal (2003), **Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- KAYA, Mehmet, **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, "XX. Yüzyıl Başlarında Niğde Sancağı'nın Nüfusuna Dair", Konya.
- KAZICI, Ziya (1999), **İslam Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi**, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.
- KESKİN, Mustafa (1996), "Kayseri Yöresindeki Aşiretlerin İskânı Hakkında", **I. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (11-12 Nisan 1996)**, Kayseri.
- KINAL, Firuzan (1991), **Eski Anadolu Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- KOÇ, Hakan (2006), **Niğde İli Bor İlçesi Kemerhisar Beldesi'nin Sosyo-Kültürel Yapısı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde.
- KÖYMEN, Mehmet Altay (1993), **Selçuklu Devri Türk Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı Verileri.
- Meydan Larousse** (1990), Cilt-19, "Tyana Maddesi", Meydan Yayınevi, İstanbul.
- Niğde Valiliği (1997), **Niğde İl Yıllığı 1997**, Önder Matbaacılık, Niğde.
- Niğde Valiliği (2009), **Niğde Kültür Envanteri**, Tekden ofset, Niğde.
- OFLAZ, Mustafa (2000), "16. Yüzyıl Başlarında Karahisar-ı Develi Kazası (İdari yapı, İskân ve Nüfus)", **III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (06-07 Nisan 2000)**, Kayseri.
- Okul Kültür Ansiklopedisi** (1991), Meydan Yayınları, İstanbul, C. IV.
- OSKAY, Ülgen (1990), **Sosyolojik Düşünce Tarihi**, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir.
- ÖGE, Ahmet (2010), **Hurufat Defterlerinde Niğde-Bor**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.

- ÖZER, Mahmut (2007), **Niğde İli Altunhisar İlçesi'nin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- ÖZKARCI, Mehmet (1995), **Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi**, “Niğde-Bor’da Eretnaoğullarına Ait İki Kitabe”, Erzurum.
- ÖZKARCI, Mehmet (1999), **Niğde-Bor Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- ÖZKARCI, Mehmet (2001), **Niğde’de Türk Mimarisi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- ÖZME, Adil, Filiz Kocaeli, O. Murat Süslü (2011), **Seyahatnamelerde ve Anılarda Niğde**, Tekden Matbaa Basın, Niğde.
- ÖZTÜRK, İbrahim (1995), **Niğde Sancağı (İdari ve Demografik Yapısı “1868-1923”)**, Kömen Yayınları, Kayseri.
- SALTIK, Ahmet (2007), **Bor’un Tarihi Yapıları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde.
- SEVİM, Ali, Erdoğan Meriç (1995), **Selçuklu Devletleri Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- SEZER, Vural (1974), **Eski Önasya-Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Dergisi, XVIII. Baskı “Keşlik Steli”**, Ankara.
- ŞAHİN, Mahmut (2005), **Çukurkuyu**, Tekden Ofset, Niğde.
- ŞAŞMAZ, Musa (2005), **Niğde Tarihi Üzerine**, “Hamdi Doğan; Seyahatnamelere Göre Niğde”, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- ŞAŞMAZ, Musa (2005), **Niğde Tarihi Üzerine**, “Şaban Bayrak; 18. ve 19. Yüzyıllarda Niğde ve Çevresinde Aşiretler, Eşkıyalık Hareketleri ve Diğer Olaylar”, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- T.C. Niğde Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2009), **Milli Mücadele’de Niğde**, A-Grafik Yayınları, Trabzon.
- T.C. Niğde Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2011), **Arşiv Belgelerine Göre Halil Nuri Yurdakul**, Feyza Dijital Baskı, Niğde.
- TEXIER, Charles (1998), **Kapadokya**, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı Yayını Niğde.
- TEZCAN, Mahmut (1995), **Sosyolojiye Giriş**, Şafak Matbaacılık, 5. Baskı, Ankara.

- TOPAL, Nevzat (2005), **Niğde Tarihi Üzerine**, “ Tyana ve Çevresine Yapılan Arap Akınları”, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- TOROĞLU, Emin (2006), **Niğde İli Yerleşmeleri ve Lokasyon Planlaması**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- TOROĞLU, Emin (2009), “Bor Şehri’nin Kuruluş ve Gelişmesi”, **Doğu Coğrafya Dergisi-21**, Erzurum.
- TURAN, Osman (1971), **Selçuklular ve İslamiyet**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- TURAN, Osman (1996), **Selçuklular Zamanında Türkiye**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı (1988), **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- ÜNLENEN, Suphi (1982), **Dünden Bugüne Yaşadığım Bor – Borname**, Ulusoy Ofset Matbaa. Adana.
- YEYİN, Bilal (2005), **Adana ili Seyhan İlçesi’nin Sosyo-Kültürel Yapısı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- YILDIZ, Hakkı Dursun (1989), **Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, Cilt. 3, Çağ Yayınları, İstanbul.
- YILMAZ, Faruk (1998), **Kurtuluş Savaşı ve Sonrasında Niğde**, Hamle Matbaası, Niğde.
- YILMAZ, Faruk (1999), **İlkçağdan Günümüze Niğde Tarihi**, Furkan Matbaa, Niğde.

### **İnternet Kaynakları**

- <http://balcikoyu.com>
- <http://baysungur.blogcu.com/seyyit-onbasinin-yareni-nigdeli-alinin-hikayesi/4179010>
- <http://bor.bel.tr>
- <http://cografyabilimi.net/turkiyenin-genel-jeolojik-yapisi/>
- <http://farukcalapkulu.com/>
- <http://fikretdikmen.tr.gg/Eserlerinden-Se%E7meler.htm>

<http://gokbez-koyu.tr.gg/g.oe.kbez-genel-bilgi.htm>  
<http://kemerhisaryoresi.com/>  
[http://mebk12.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/51/03/712246/icerikler/bekir-sami-baran-kimdir\\_305075.html](http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/51/03/712246/icerikler/bekir-sami-baran-kimdir_305075.html)  
<http://nigde-.tr.gg/BORUN-TAR%26%23304%3BH%C7ES%26%23304%3B.htm>  
<http://tr.wikipedia.org>  
<http://tuikapp.tuik.gov.tr/bitkiselapp/tarimalet.zul>  
<http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-22844-34-seyit-onbasinin-y%C3%A2reni-nigdeli-alinin-hik%C3%A2yesidir.html>  
<http://www.angelfire.com/ks3Kemerhisar/YÖRESEL/html>  
<http://www.asimtanis.com/TR/ben-kimim.htm>  
<http://www.bahceli.bel.tr/>  
<http://www.biriz.biz/evliyalara/ea0199.htm>  
<http://www.bor.gov.tr>  
<http://www.borhaber.net>  
<http://www.cografya.gen.tr/tr/nigde/ilceler.html>  
<http://www.cukurkuyum.com/kasaba.htm>  
<http://www.dursunozden.com.tr/yazilar/323-yonetici.html>  
<http://www.e-kaplica.com/kemerhisar-icmesi>  
<http://www.eminatli.com>  
<http://www.karanlikdere.bel.tr/index.html>  
<http://www.kemerhisar.bel.tr>  
<http://www.kenthaber.com/ic-anadolu/nigde/bor/Kimdir/iz-birakan/talat-gun>  
<http://www.korumakurullari.gov.tr/dosya/1-275623/h/sit-alanlari-listesi.pdf>  
<http://www.mta.gov.tr/v2.0/daire-baskanliklari/metut/index.php?id=badak>  
<http://www.nasiloyunanir.com/ates-tura-oyunu-nasil-oyunanir.html>  
[http://www.nigde.gov.tr/default\\_B0.aspx?content=222](http://www.nigde.gov.tr/default_B0.aspx?content=222)  
<http://www.nigde.kulturturizm.gov.tr/belge/1-99505/nigdenin-yetistirdigi-onemli-sahsiyetler.html>  
<http://www.nigdetarim.gov.tr/ilceler/bor/BOR.htm>  
<http://www.ssm.gov.tr/katalog2007/data/21907/firmatr.html>  
<http://www.tarihcininyeri.net/forum/arsiv-baslik1267.0.html>

<http://www.tarihnotlari.com/nigde-ve-tarihi>

<http://www.turkmedya.com/V1/Pg/detail/NewID/153318/CatID/6/CityName/Nigde>

<http://www.-tyanafm.de.tl/Kemerhisar%26%23305%3Bn-Tarihi.htm>

<http://www.yerelnet.org.tr>

<http://www.yesilbor.com>

<http://www.yusuferadam.com>

<http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi4/nigde.htm>

<http://yavuzdonat.kimdir.com>

[www.tuikapp.tuik.gov.tr](http://www.tuikapp.tuik.gov.tr)

## ÖZGEÇMİŞ

02.03.1982 Ankara’da doğdu. İlkokula Ankara’da başlayıp bu eğitimini Adıyaman’da bitirdi. Ortaokul ve liseyi Niğde’de tamamladı. 2004 yılında Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü’nden mezun oldu.

2004-2005 yılında Niğde İli Çiftlik İlçesinde vekil öğretmen olarak görev yaptı. 2005 yılında üniversite mezunu polis (POMEM) başvurularında başarılı olup Eskişehir Polis Meslek Eğitim Merkezi’nde eğitimini tamamladı. Aynı yılın Aralık ayında Siirt İli Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde göreve başladı. 2009 yılında Niğde İli Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğüne tayini yapıldı. 2013 yılında girdiği Komiser Yardımcısı sınavlarında başarılı olup Ankara Elmadağ Polis Meslek Yüksek Okulunda eğitim görme hakkı kazandı. Nasip olursa Temmuz ayında eğitimini tamamlayarak meslek hayatına Komiser Yardımcısı olarak devam edecek.

2010 yılında Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı’nda başladığı yüksek lisans eğitimi devam etmektedir.

**Durmuş Erhan YILDIZ**